

قىيخىستۇكىت كوردى

چىروك و ستران ژ زارىت توور عابدين و بوھتان.
كۆمكرن، بسروبهركرن و وهرگىران: ئويگىن پريم و ئالبيرت سۆسن

سەئيد دىرەشى

شەكۆلېن، سەراستكرن و بەرھەشكرن

فیکہٴ خستوگیت کوردی

حکومتنا ھەرئما كوردستانى

وھزارھتا رھوشەنبىرى و لاوان

رئقەبەرىا گشتى يا راگەھاندن و چاپ و بەلافكرنى

رئقەبەرىا چاپ و بەلافكرنى - دھۆك

- ❖ ناھى پەرتووكى: فئىكىخستۆكئيت كوردى (چىرۆك و ستران)
- ❖ بابەت: كەلەپوور
- ❖ كۆمكرن و وھرگىران: ئويگىن پريم و ئالبىرت سۆسن
- ❖ قەكۆلین و سەراستكرن و بەرھەفكرن: سەعيد دىرەشى
- ❖ دىزايىنا بەرگ: گوھدار صلاح الدين
- ❖ دىزايىنا ناھەرۆكى: رەشاد بىجرمانى
- ❖ قەوارە: ۲۲ × ۱۵
- ❖ ژمارا لاپەران: ۶۰۷
- ❖ تىراژ: ۵۰۰
- ❖ نرخ: ۶۰۰۰ دىنار
- ❖ زنجىرە: ۷۷
- ❖ چاپا ئىككى: ۲۰۱۳
- ❖ ھژمارا سپاردنى: ۲۱۲۵ يا سالا ۲۰۱۳
- ❖ چاپخانا پارىزگەھا دھۆكى، دھۆك - كوردستان

ماڤىن چاپى دپاراستىنە بۆ رئقەبەرىا مە و خودانى پەرتووكى ©

قىيخىستوكىت كوردى

چىرۆك و ستران

ژ زاريت

توور عابدين و بوھتان

كۆمكرن، بسەروبەركرن و وەرگىران

ئويگىن پريم و ئالبىرت سوۆسن

سەئىد دىرەشى

فەكۆلېن، سەراستكرن و بەرھەفكرن

کتیبا فیکيخستوکیٔ کوردی

گهلهك چارا ئەز دناڤ كتيبخانه و ئارشيفا دگه پيام، بهلكي تشتهك ل سهر كوردا بكه فته بهر چاڤئ من. ب فئ ريكي، من كو مه كا كتيبا ل خو كو مكرن. ژ وانا: (كتيپه كا ئالبيرت فون لي كوڤ، ب نافي "ده قيت كوردی". ديسا كتيپه كا هوگو ماكاس، ب نافي "ده قيت كوردی و فه كولينئ كوردی". ههروهسا كتيپه كا پيټه ر ه. ئا. ليڤرخ "هه لشكاڤتن ل سهر كوردا و كلدانينئ ژوربي ئيراني" ديسا ئەڤ كتيبا "فيكيخستوکیٔ كوردی" و گهلهك كتيبئ دی. كو ئەڤه بژي ده قيت، كوردی هه می ب ئەزمانی ئەلهمانی هاتينه نفيسين. ئەڤ كتيپه پتريا وان دكه فتن و د كتيبخانئ فروتنيدا نينن، له ورا ژي دقيت مروڤ ژ كتيبخانئ گشتی داخاز بكهت و پشتی هنگی مروڤ دشئ ئان نه شئ كوپی بكهت.

سالای ٢٠٠٠ بوو، ده می من ئەڤ كتيپه ژ كتيبخانا دهوله تی یا باژيرئ دويسسیدورفئ داخاز كری. پشتی بو من هاتی، خه باتكاريت كتيبخانی گوته من: (چينابيت ئەڤ كتيپه ژ كتيبخانی دهركه فته، چينابيت ژي بهيته كوپی كرن، ژبهركو كاغەزا وی یا كه فته، تيژكئ ئاميرئ كويپی پهرا خراب دكهن). لي ديسا ژي ب هه ره نكه كي هه بيت دقيت كتيبئ كوپی بكه م. من گهلهك بيكول كرن، لي بيهوده بوو. پشتی هنگی من هزرا هندی كر كا دي ئەز شيم ب

كاميرا شكلا، شكل كه م! ئه و بوو من پسيار كر، ئه وان گوټ: (تو دشیی، ژبه ركو تیزكیت كامیری نه ددژوارن و په ریټ كتیبی خراب ناكه ن. ئه ز رابووم ئه و جلدی ده قیټ كوردی تیدا هه می ژ ناڤنیشانی كتیبی و هه تا په پری دویمایی ب كامیری گرت.

هه لبه ت ئه و ده قیټ ب كوردی هه می وان ب لاتییه کی نقیسینه، ئه و تیپ وان هه لبرارتینه و كتیبا خو هه می ب وان تیپا ییت وان بو ده نگیټ كوردی داناین هه می پی هاتییه نقیسین. پیدفی بوو باش لسه ر وان تیپا هه لببم و خو هوی كه می. ئه و بوو من خو هوی كره خاندنا وان تیپا، پاشی جاره کی لسه ری هه تا بنی من كتیب خاند و ئیدی نقیسینا ب وان تیپان ب من خو ش هات.

هه ر د وی هه یامیدا، من چند ده قه ك ژ وان تیپان قه گوهازتنه سه ر نقیسینا كوردی یا نهو ب حه رفیټ عه ره بی. پشستی هنگی ئه ز ب هنده ك كاریټ دیقه مزویل بووم، من ئه ق كتیبه دا ره خه کی. لی من دانا ژی كو روژه کی لی بزقپم و هه می قه گوهیزم و بتویژنیم و لی قه كۆلم.

ئو بوو روژا ۰۱۰.۰۲.۲۰۱۲ من بریار دا كو ده ست ب قه گوهازتن و تویژاندن و بسه روبه ركرنا كتیبی بكه م:

جارا ئیکی: من هه می، ل سه ری هه تا دویمایی قه گوهاسته سه ر تیپیټ عه ره بی-كوردی.

جارا دوپی: ئه ز بسه ردا چووم و په یف په یف لبا (عه ره بی-كوردی) دگه ل كتیبی هه قبه ر كر و گه له ك كه چی راستقه كرن.

جارا سیی: من كتیب ب تیپیټ عه ره بی-كوردی هه می خاند هه قه. دیسا گه له ك كه چیټ دی راستكرن و ناڤ و ناڤدار ژی ژ ناڤ ده ریخستن.

پاشی دیسا من هه ردو به رگیټ كتیبی ژ كتیبخانا باژپری داخازكرن و ده ست ب خاندنا وی به رگی كو وان وه رگیړایه ئه له مانیی، كر. هه می ب ئه له مانی خاند و ل گه له ك جها دگه ل به رگی كوردی هه قبه ر كر.

پشتی من ترجما ئەلهامانی خاندی، ئیدی من دەست ب خاندنا هندەك دەقا
 كر و لى فەكۆلا. ئو پاشى ديسا بو جارا دووماهیی ل سەرى حەتا بنى خاندەفە،
 دا كو پشتراست بم، كو شاشى تیدا نەماينە. هندی ژ من هاتى، چاوا ئەفەكتیبە
 هەردو نفيسەفانا فەگواستى، من ژى وهكى وان بى كيم و زيدهی فەگواست.

نڧيسەفانیت قس كتيبي ئەلهامان، وان كوردی نەزانیه. هەروەكو وان بخۆ
 ل چەند جها ئاقردا يە قى چەندى. ئەوان ب رىكا وان چيروكبىژ و سترانبىژيت
 كو عەرەبى دزانى، ئەو دەق ترجمە كرينە ئەلهامانى.^۱ جاروبارا سترانبىژيت
 كورد دەستكەفتينە، لى چونكو وان سترانبىژا عەرەبى نەزانىيە كو وان سترانیت
 خو بو ترجمە كەن. ژبەر ویرى ژى دەست ژ وان سترانبىژا بەردايە. ئەوان
 ريكەكا دى ژى بو تيگەهشتنا وان سترانا و ترجمەكرنا وان بو ئەلهامانى
 بكاريئنايە، ئەو ژى: ئەگەر سترانبىژى عەرەبى نەزانى بيت، كەسەكى
 عەرەبىزان ئەو ستران بو شروڤە كرىيە. ژبەر قى ئەگەرى ژى، گەلەك جارا
 فونيتييك و سەليقە و دەنگيت پەيڤا كوردى، چاوا ژ دەقى سترانبىژى

^۱. بەلكى هندەك ببیژن، كا بوچی من (ترجمە) یا عەرەبى خەبتاندىە و (وەرگىران)ا كوردى
 پشتگورھە ھاڤيتتە.

ئەز دبیژم: وەرگىران جەي ترجمە ناگریت، بەلكى (وەرگىران) بو (قەلب، مەقلوب)ا عەرەبى
 دەیت. دى بیژى: (پەرى كتيبي وەرگىرە)، ئان (خۆ وەرگىرا سەر تەنشتى)، ئان (من
 نھالیکا خۆ وەرگىرا)، ئان (دیوار وەرگەرپا سەر) ئو گەلەك میناکیت دى، كو هەمى بو (قەلب
 و مەقلوب) دەین. د چ سەروپەرەكى ئاخفتنیدا، من گوھ لى نەبوویە، كو ئەفەپەفە بو رامانا
 (ترجمە) بەیت. كوردا د كەفندا و د فلکلورى دا ژى، هەر پەيڤا (ترجمان) بو (مترجم) یا
 عەرەبى و (ترجمە كرن) بو (ترجمە) خەبتاندىنە.

دہرکہ فتنینہ، ئہ وان ئہ و دہنگ و سہ لیقہ و فونیتیک و ہسا و ہرگرتینہ و ب
 حہرفیت لاتینی نقیسینہ.

بو کہ سہ کی ئہ لہ مان نہ خاسمہ یی کو کوردیی نہ زانیت، گہ لہ ک زہ حمہ تہ
 بشیت و ہ کی کوردہ کی دہنگیت کوردی بینیت و بنقیسیت. گہ لہ ک جارا و ہ کی
 ئہ لہ مانہ کی، ئہ و دہنگ و سہ لیقہ ل سہر دہنگ و سہ لیقیت ئہ لہ مانہ گوہ
 لیووینہ و فہ گوہا ستینہ. ژ بہر فی ئہ گہری ژئی، کہ سہ کی ئہ لہ مانہ نہ زانیت،
 نہ شیت ہ تا دہ قیت کوردی ژئی دروست ژ وان حہرفیت وان پی نقیسی،
 فہ گوہیزیت. ئہ فہ ب تنی ژئی نہ بہ سہ، بہ لکی دقیت ئہ وی قان دہ قا
 فہ دگوہیزیت، ددہ فوکیت کرمانجیدا یی مہ لہ قان بیت، داکو بشیت پہ یقی
 بدروستی بخونیت.

ئہ ف کتیبہ گہنجہ کا (خزینہ) گہ لہ ک بہرکہ فتنہ بو ملہ تی کورد، ب دہا
 چپروک، چیقانوک، بہیت، ستران و شعر، د نا ف خودا پاراستینہ. ئویگن پیریم و
 ئالبیرت سوئن ہزا وی چہندی کریہ کو ئہ و کاودانی ملہ تی کورد تیدا دژیت،
 بہر ب ویری دچیت کو کہرتی (ملک) خو یی زانینی وندا بکہت. ژ بہر ویری ژئی
 وانا کہرتہ کی مہزن ژ چاندا کوردی پاراست، داکو روژہ کا و ہ کی ئہ فرو
 خودانیت وی ژئی بیبہر نہ بن. ب راستی قان ہردو کہ لہ میرا کارہ کی گہ لہ ک
 مہزن پیشکیشی ملہ تی کورد کریہ. بہری ۱۴۰ ساللا، وان پی ل جرئہ تا خو
 دانایہ، بہری خو دایہ قانہ کا پر ژ ئاریشہ و خہتہر، ژ بو ویری داکو تشتہ کی ژ
 تیگہ ہشتن و زانینا ملہ تہ کی بیاریزن و بو ملہ تی خو ژئی فہ گوہیزن.

ئہ ف کتیبہ ہاشترین و مہ سترین کہ شکوولا چاندا کہ فنا ملہ تی کوردہ. ب
 ریکا فی کہ شکوولی ئہ م دی شیین حنیرہ ندیا چپروکبیژ و سترانیژ و
 بہیتبیژیت ملہ تی کورد زانین. دی ب ریکا وی زانین کا کوردا تورہ یہ کی (ادب)

چەند سەرکەفتی ھەيە و تۆرەفانەکی (ادیب) د ئاڤاکرن و دارپشتن و پیڤگوتنی (وصف) دا چەندی شەھرەزا و سەرکەفتی ھەيە! . دەمی مروڤ دەقیّت: مەم و زین، رۆستەمی زال، جمجەمە سلتان، شاھ مەیموون و گەلەکیّت دی د خوینیت، ژ نوی بو مروڤی دیار دبیت کو تۆرەیی کوردی تۆرەيەکی بلندە، تۆرەفانی کورد ژێ فلیفانەکی مەزنە د بەیافی دارپشتنی و ئاڤاکرنیدا.

ئەڤ کتیبە ھەژێ ویڤیە کو ھەر کوردەك، نە جارەکی، بەلکی گەلەك جارا بخوینیت و خو و چیرۆکا خو و چیرۆکا ملەتی خو تیدا ببینیت. ھەژێ ویڤیە کو ڤەكۆلینیت دویر و درێژ ل سەر دەقیّت ڤی کتیبی بەینە کرن. ب ریکا ڤەكۆلینا دی شین بەیانی ڤان دەقا دیار کەین.

کتیبا (ڤیکڤخستوکیت کوردی) ل سەر دو بەرگا ئاڤابوویە:

نیک: بەرگن کوردی. د ڤی بەرگیدا (٤٤) بەرپەر بو پیڤشگوتنی ب ئەلەمانی ھاتینە دانان. ٢٧٩ دوسەدو ھەفتی و نەھ بەرپەر ژێ دەقیّت کوردینە. دویمایا کتیبی ژ بەرپەر ٢٨٠ ھەتا بەرپەر ٣٤٧، راقپەیفەکا ھیزا ب کوردی و ئەلەمانی ھاتیە دانان. ئەڤ راقپەیفە نیزیکی ١٦٠٠-١٦٥٠ پەیفن، ب کوردی، ھەرفیت ھەرەبی، بی (سەر و جر و بەر) نفیسینە و بەرامبەر ب ئەلەمانی راقەکرینە.

ئەڤە ژێ ژ وان راقپەیفایە بیّت بەری ١٤٠ سالا ھاتینە دانان. بو رۆژا ئەڤرۆ مڤایەکی مەزن تیدا ھەيە.

ئەڤ بەرگە ب ھەمیڤە دبیتە ٣٩٢ بەرپەر.

دو: بەرگی ب ئەلەمانی. ئەڤ بەرگە ترجما ھەمی دەقیّت ب کوردییە ب ئەزمانی ئەلەمانی. تنی دو شعریت کورت وان ترجمە نەکرینە، ئەو ژێ (بەیتا

بولبول و شعرا سیاپووش) بهلکی ترجمه کرنا هەردو شعرا بو وان یا گران بوویه، ئان ژێ چ فهگێپان و چێپوک تێدا نه بوویه، ژبهه وێرێ ترجمه کرنا وان نه یا فەر بوویه.

ههروهک من گوۆتی، ههردو نفیسهفانا ئەلهمانی نه زانیه، لی ئەو ترجما وان کری بو ئەلهمانی، ژ ئیکی کوردیزان باشتر کریه، په یقیّت کوردی کهت کهت وان خاندینه و دگه ل که سیّت کوردیزان بی خه له تی ترجمه کریه، گه له ک جارا ژێ په یفا کوردی د ده همه نێدا رافه کریه، هنده ک جارا رافا وی ب ههردو ئە زمانیت ئەلهمانی و عه ره بی کریه. ب راستی ژێ ئەو هه م د ترجمیدا هه م ژێ د توێژاندنیدا گه له ک د شه هه رزا بووینه و د کارێ خودا سه رکه قتی بووینه. بژل ترجما ده قان بو ئەلهمانی، ئەوان گه له ک نیپین و بینینیت خو ییت ب مفا دده همه نادا نفیسینه.

ترجما قان ده قا ٢٧٤ به رپه پ فه گرتینه. ئو ژ به رپه پێ ٢٧٥ هه تا به رپه پێ ٢٨٤ بو ناڤ و ناڤداران دانایه. ئانکو ئەڤ به رگه ب هه میقه دبیته ٢٨٤ به رپه پ.

دیسا فه گه پینه سه ر به رگی ب کوردی. ئەڤ به رگه ل سه ر دو پشکا هاتیه دانان.

پشکا ئیکی: کو ٧١ به رپه پ، ل سه ر ناڤی ههردو نفیسهفانا ئویگن پیریم و ئالبیرت سوۆسن پیکفه هاتیه دانان. پیشگوۆتنا فی پشکی ژێ، ژ لایێ ههردوکافه هاتیه نفیسین. کو ئەو ژێ ١٥ به رپه پ. ئانکو ئەڤ پشکه ب هه میقه دبیته ٨٦ به رپه پ.

پشکا دوی: ئەڤ پشکه ژى کو دبیتە ۲۰۸ بەرپەر، تنى ژ لایى ئالبیرت سوّسن ڤه هاتیه کو مکرن و ناڤى وی تنى ل سەرە. دیسا پيشگوّتنا ڤى پشكى ژى کو دبیتە ۲۸ بەرپەر، ژ لایى ئالبیرت سوّسن ڤه هاتیه نفیسین. ئەڤ پشکه دبیتە ۲۳۶ بەرپەر. هه ژیه بیژم، کو پتریا کتیبى ژ لایى ئالبیرت سوّسن ڤه هاتیه ڤه جه ماندن و ڤه کولین.

ناڤى کتیبى

ناڤى ڤى کتیبى ب ئەله مانى هوّسایه:

Kurdische Sammlungen, Erzählungen und Lieder in den Dialekten des Tür Abdín und von Bohtan

ب كوردی دبیتە: "ڤیکئخستوکئیت كوردی، چیرۆك و ستران، ژ زاریت تورعابدین و بوّهتان".

ناڤى کتیبى یى سهرپشك، Kurdische Sammlungen، بو په یفا Sammlungen ب كوردی گه له ك په یڤیت نيزيك هه نه، وه كى "خرڤه كرنوك، ڤه جه مینوك، كه شكول، ڤیکئخستوك و به ره ڤوك" ئو به لكی هیشتا په یڤیت دى ژى بو ڤى رامانى هه بن.

دڤابوو من ئيك ژ فان په یفا هه لبرژارتبا. پشتی گه له ك هزركرنى من دیت په یفا "ڤیکئخستوك" پتر ژ ییت دى كه ڤته دلّی من.

دهمى ئەحمه دى خانى راقه یفا خو (نوبهار) نفیسی، پيشگوّتنه كا كورت ژى بو نفیسی. د وی پيشگوّتنیدا دبیریت:

((ئەڤ چەند كه لیمه نه ژ لوغاتان، ڤیک ئیخستن ئەحمه دى خانى، ناڤى نوبهارا بچوكان لى دانى)). به لكی ئەڤ په یفا "ڤیکئخستن" یا ئەحمه دى خانى ئینای، بو من ژى بوویه پالپشت كو ڤى ناڤى لى دانم. من هه مزا

"فیکئێخستۆک" ژێ هاقییت و کره "فیکئێخستۆک"، ژبه رکو د کوردیی دا، دو هه رفیت د په یفه کېدا وهکی ئیک، ئان دو هه رفیت د گوته ئیدا نێزکی ئیک، هه رفه ک دهینه هاقیتن. وهکی په یفا "هه ژیکرن"، کو ژ "هه ز ژیکرن" هاتیه، لی ژ بو گوته ئی یا گرانه، کوردا یا کره "هه ژیکرن". ژبه ر وێری ژێ چینه ابیت ئەم بیژن "هه ز ژیکرن" چمکی دی رانا خو یا دروست به زه که ت، کو "هه ژیکرن" ه. ئە فجا مه نافی کتیبی کره "فیکئێخستۆکیت کوردی".

هنده ک نیڕینیت فەر ژ پیشگوته نا پشکا نیکی

د قی پیشگوته ئیدا یا کو ب نافی هه ردو نفیسه فانا هاتیه قه يدکرن، چه ند نیڕینیت به رکه فتی هه نه، کو پیدقی وێرینه ل قییری بهینه گوته ن. هه ر دده سپکا پیشگوته نا خو، به رپه ری ئیکی یی کتیبی دا، ئو یگن پریم و ئالبیتر سو سن دبیزن:

((ئەو ده می مه ل تو رئا بدین تیکستیت کوردی کو م دکرن و ل سه ر کار دکر، هنگی ئەم باش پیچه سیاین، کو کوردیی کارتی کر نه کا مه زن لسه ر دیالیکتا ئارامی کره . ژ ره خه کی ژبه رکو راقه یفا ئە قی ئە زمانی (کوردی) گه له کا گرنگ بوو کو ب قی راقه یفی لسه ر ئارامیا نوی کار بکه ین،))

هه روه ک د ئاخفتنا واندا دیار، کو ئە زمانی ئارامی یی نوی، یی پر بوویه ژ په یقیت کوردی. ئو ب ریکا وان په یقیت کوردی، ئەو بیته شیاین ئە زمانی ئارامی ژێ باشتر تی بگه هن.

پاشی دبیزن: ((... لی ژ ره خی دیفه مه نیڕایی مادیت کوردی بیته به رده ست، دکیمن، له ورا ژێ پاییزا ۱۸۶۹ی ده می ئەم ل "مه علوله" زفرین، مه ده ست ب کو مکرنا تیکستیت کوردی کر، ئو نه خاسمه مه بالا خو پتر دا

سەر سترانیټ کوردی، ئەو سترانیټ کو سترانیټی شەهرەزا "جەنگۆی" ب
گە لەک رەنگا دگۆتێن.))

هەردو نقیسە فانا دو ئەگەر هەبووینە کو دەقیټ کوردی کوۆم بکەن، یا
ئیککی: هەروەک ل سلال گۆتی، ب ریکا پەقیټ ئەزمانی کوردی، لسەر ئەزمانی
ئارامی هەلبەن. یا دویی ژێ، وان نیپایی کو ماددیټ نقیسی بیټ کوردی دکێمن.
ژیەر فان هەردو ئەگەر، وان دەست ب کوۆمکرنا ماددیټ کوردی کریه.

دیسا دبێژن: ((یا خۆیایه کول "تۆری" سترانا کوردی ب دروستی یا
ئاسووری دبن خۆفە کریه. هەروەکی بەری نھۆ هاتیە گۆتێن، هەمی خۆجھییټ
کریستیان ب رەخ ئەزمانی دایکی ئاسووری یی کو گە لەک لەواز بووی، هەمی ب
کوردی ژێ دئاخفن، کو ئەزمانی کوردی د هەمی دەراقان دال "تۆری" بوویە
حاکم، بەس لدەرڤەیی تخویبیټ وی دەڤەری، عەرەبی تیدگەھن و پی
دئاخفن.))

ب باوهریا من، ئەو هەمی فەلەییټ ل کوردستانی دژین، ئەزمانی وان یی
دایکی کوردیە. ل ئەزمانی ئارامی، ئەو ئەزمانی دینیە. ژبەرکو مە گە لەک
گروڤتیټ دیروکی هەنە، بژلی کو سترانیټ وان، چیرۆکیټ وان، ریز و تەرتیبیټ
وان، هەمی ب کوردیبووینە. ئەف گۆتییټ فان هەردو نقیسە فانا و گۆتییټ
گە لەک روژھە لاتناسیټ دی ژێ فی چەندی روڤە دکەن.

دیسا دبێژن: ((ژ رەخەکیفە ژمێژبوو مە زانی، کو "جانۆ" وەکی ئەزمانی
خۆ یی دایکی ژێ کوردیی دزانیت. ئەو جوداھیټ د نابقەرا ئارامی، کوردی و
ئەرەبی دا هەین، وی ئەو جوداھی باش بیټ زانین. ئو ژ رەخەکی دیڤە، ژ
هەلشکافتنیټ (لیرخ)، دیسا راقپە یفا (ژابای) بو مە دیار بوو کو "جانۆ" وەکی
ئیککی دایک و بابیټ وی کورد، کوردیی دزانیت.))

جانو

سترانبيژ و بهيتيژي هردو نفيسه قانا ل "توور عابدين" ههلبژارتي، ناشي وي (جانو) بويوه. ئه وهردو گهلهك ب كورديا وي درازيبويينه. بژئي ئه زمانى كوردى، ئه وي شه هره زابوييه د ئه زمانى خو يى ماكى ئاراميدا، ديسا ئه زمانى عربى ژى دزاني. ژبه رقى چه ندى ژى، وان بو خو كويه پالپشت هم بو وهرگرتنا تيگستان، هم ژى بو ترجمه كرنا وان.

ئهو حهرفيت بو دهقيت كوردى هاتينه چيكرن

د بهرپهري VII-VIII دا، هردو نفيسه قان ديژن: ((ئهو حهرفيت بو چاپكرنا فيكيخستوكى هاتينه خهبتاندىن، هه ر ئهو حهرفن بيت مه بو تيگستيت ئارامى خهبتاندين. ئهو حهرف ژى ئه قيت خارينه)):

I. Consonanten.		
b ب	k ك	t ت
c ج	l ل	ʔ s. unten.
d د	m م	v s. unten.
f ف	n ن	y s. unten.
g گ	ñ s. unten.	w و
ğ غ	ñ s. unten.	y ی
h ه	p پ	z ز
li s. unten.	q ق s. unten.	ʒ ژ
h ح	r ر	ʒ s. unten.
h s. unten.	s س	' ء s. unten.
h خ	š ش	! ع s. unten.
j ج	š ص	

دیسا دیژن: "ئو حەرفیئ شیدیایی د ئەزمانی عەرەبیدا وەکی (ص، ط، ق) ددەفی کوردادا گەلەک سفکتەرن. لێ د عەربی و ئارامیی دا دشدیاینە. ژبەرە ئیری ژێ گەلەک جارا زەحمەت بوو هەردو دەنگا ژیک بنیاسین. نەخاسمە پتیرا جارا جوداهی نە دەهاتە کرن ناڤهرا (ق) ئ و (ک) ئ. هەر دیسا ئەڤ ئاریشه دگەل حەرفا (ح) ژێ چیدبوو، کو سفکتربوو ژ (ح) یا عەرەبی. هەندەک جارا ژێ دەمی کوردا حەرفا (ه) بلیڤ دکر، نیژیکی (ح) ئ یا عەرەبی دبوو، وەکی (حەزار، حەفت)".

ب راستی خاندنا ئان حەرفان نە یا بساناھیە، هەر وەکی من ل سلال ژێ گوئی، ئان هەردو نفیسه ئانا گوئی خو دایە سترانیژی ئان چیرۆکیژی، کا چاوا حەرف ئان پەیف ژ دەفی وان دەرگرتیە، وان ژێ وەسا فەنفیساندیە. گەلەک جارا دەنگی حەرفی خەلەت وەرگرتیە، نەشیاینە وی دەنگی وەکی کوردەک دیژیت زەبت کەن. ئەوان وەکی چاوا کەتیە بەر گوئی وان، وەسا ژێ وەرگرتیە. ئەڤ دەنگیت هەنی ئیک و دو نینن، هەما ب درێژیا کتیبی وان هوسا وەرگرتیە. ئەڤا بو ویری کو مروڤ دروست بخوینیت، دقیت ددەمی خاندنا پەیفیدا مروڤ هزرا وان ژێ بخوینیت کا وان چاوا هزر کریە و چاوا پەیف وەرگرتیە.

راستە وان جەدووەلەک بو حەرفیئ خو چیکریە و ل سەر وان حەرفان چووینە، لێ وەرگرتنا وان بو سەلیقە و موزیکا پەیفی گەلەک جارا شاش وەرگرتیە.

ل ئیری دی بو خوندە قانیئ خو چەند ریزەکا د سێ دەقادا دەمە خاندن، داکو پتر ئەوی دخوینیت، فی چەندی بزانیئ.

بەراهی دی شەش ریزیت حەرفیئ کتیبی ژ بەیتا (روستەم ١) دەینە پیشچاڤ و ل بندا وەرگرتیە حەرفیئ کوردی—عەرەبی:

rōstām I¹).

*gō járag žejára, — rahmát l'dei bábéd ° gohdára²). — gō zegalté lsolmē bū³), — hamzalmákkē u-medīnē bū⁴), — kei ħisrā pášā pášāe irānē bū⁵), — rōstām fērisē-ví bū, — *peñjī peñj fēris šar táħte irāne runištebun⁶), — *béžim-tā kí bū kí nabū⁷), — *nāve-vān bēžim⁸) rōstām bu⁹), — kurē zālē bu, — zāl kurē qārē bu¹⁰), — qār kurē sāmē bū, — sām kurē piri bū, — pír kurē ṇalimā bu¹¹), — ṇalimā kurē qaiterān bū¹²), — qaiterān kurē

ئەفا خاری وەرگێرانا وی یه :

رۆستەم (۱)

گۆ جارەگ ژ جارا،

رەحمەت ل دەوی بابێد گۆهدارا.

گۆ زغەلتی ل سۆلمی بوو،

هەمزە ل مەککی و مەدینی بوو،

کەوی خسەرە پاشا پاشایی ئیرانی بوو،

رۆستەم فێرسی وی بوو،

پینجی (و) پینج فێرس سەر تەختی ئیرانی روونشتبوون،

بێژم تە کی بوو کی نەبوو،

ناقئ وان بێژم، رۆستەم بوو،

کوپی زالی بوو،

زال کوپی قاری بوو،

قار کوپی سامی بوو،

سام کوپی پیری بوو،

پیر کوپی نەلیما بوو،

نه ليما كورپي قه يته ران بوو،

قه يته ران كورپي قامران بوو،

نه ؤ يازده ريژيت خاړي ژي ژ بهيتا (جمجمه سولتان)، ل بندا ژي شه گوهاستنا وان

بو حرفيت عه ره بي:

*hār-cār qurnātē dinyāe lenig • bīn gīrta divāna,
min ḥukmātē d•kir ḥatā lebenē baḥrāna,
kāssag nābū bei iznā dīlē-mīn le sār ēg hīlfnid ʔzmāna.
yā ʔsā bevf-dkīm ē-raḥmāna,
b•ḥāleqē lejardān u-asmāna,
ʔz bām jūmjumā sultāna.
min ḥābūn ḥaf-ṣaḍ žīni dgurjīya,
min ḥābūn ḥaf-ṣaḍ žīne d•šāfe:īya,
min ḥābūn ḥaf-ṣaḍ žīne ḥanaffya.
vāki ʔz ducūm mānzalē alḥāmd-illā d•gāl-mīn dēlakī keffīya¹⁶).
yā ʔsā bevf-dkīm ē-raḥmāna,*

هرچار قورنه تي دنيايي لنك من گرته ديوانه،

من حوكمه تي دكر حه تا ل بني به حرانه،

كه سسه گ نه بوو بيي ژنا دلي من ل سهر نيگ هليند نه زمانه.

يا عيسا ب وي دكم ئي ره حمانه،

ب خالق ل عه ردان و نه سمانه،

نه ز بووم جوجومه سولتانه،

من هه بوون حه فسه د ژني د گورجي يه،

من هه بوون حه فسه د ژني د شافعي يه،

من هه بوون حه فسه د ژني د حه نه في يه.

وه كي نه ز دچووم مه نزه لي نه لحه مديلا دگل من دله كي كه يفييه.

يا عيسا بوي دكم ئي ره حمانه،

ئەقەيت خارى ژى دەھ رېزىن ژ سترانا (ئەحمەدى شەنگ) ب حەرفەيت كتەبى و

وەرگېرانا وان بو حەرفەيت عەرەبى:

az rābūma pēzi-avān hār-şad u-pēñjī suvār mīn payā kerfna,
şad u-pēñjī sīng mīn žéra qotāina,
şad u-pēñjī marbat mīn žéra darānina,
davāra-ḥva pé grē-dāina,
şad u-pēñjī jehór mīn žéra ānina,
şad u-pēñjī kulāv žéra deināndina,
şad u-pēñjī bālgī mīn žéra ānina,
şad u-pēñjī qalūn mīn žéra dāgirtina,
mīn dāh paz žéra şar žokerfna,
taştea-ḥva ḥvārina,

ئەز رابوومە پېشېيا وان ھەر صەد و پېنجى سوار من پەيا كرىنە،

صەد و پېنجى سىنگ من ژېرە قوتائىنە،

صەد و پېنجى مەربەت من ژېرە دەرانىنە،

دەوارى خوە پى گرىدائىنە،

صەد و پېنجى جھوپر من ژېرە ئانىنە،

صەد و پېنجى كولاڧ ژېرە دەيناندىنە،

صەد و پېنجى بالگى من ژېرە ئانىنە،

صەد و پېنجى قەلوون من ژېرە داگرتىنە،

من دەھ پەز ژېرە سەر ژېكرىنە،

تاشتېيا خوە خوارىنە .

چەند بەرپەرژ پېشگوتنا پشكا دويى

ئەو پېشگوتنا ئالبېرت سوۋسن بو پشكا دويى نقيسى، ھندەك خاليت بەرکەفتى تېدا ھەبوون، نەخاسمە کو بەرى ۱۶۰ سالائە ھاتىە ميسل و ژ ميسل چوويە دەھۆكى و پاشى چوويە زاخو و پاشى بەرى خو دايە جزيرا بوھتان. د قى رېفینگيا خو دا، وى ھندەك قەومينيت دېرۆكى قەيد کرينه، کو دى دېرۆکفان مفايەكى ژى وەرگرن. ژبەر وېرى ژى نيزىكى پينچ بەرپەرپيت بەراھىي ژ پېشگوتنا وى من ترجمە کرنە کوردیى. ئەقا خارى ژى دەقا وئيه:

ئالبېرت سوۋسن دېيژيت:

((تېرمەھا سالائى ۱۸۷۰ئى پشتى من باژېرى ميسلى ھىلاى، چەند رۆژەکا مامە (تلکيفى)، ژبەرکو دا سترانیت فەلانى کوۋم بکەم. ژ تلکيفى سەعەت و نيقا گەھشتمە (کەفرۆک)ئى، نيف سەعەتەكى ژى گەھشتمە گوندى کوردا (منارە)، سەعەتەكى ژى گەھشتمە راوہستگەھا پوۋستى يا پيس (ئادە). ژ وېرى ئەز سواربووم و سى سەعەتا گەھشتمە (ئەلکويشى)، چەند رۆژەکا مامە وېرى و جھەك ل قاتى بنى يى دېرى داۋ من. ل وېرى خوۋش دەليفە چېبوو کو سەرەدانا ھندەك کوردا بکەم و شعريت (ستران) دريژب ئەزمانى کوردى بدەست خو بيخم، بەلى مخابن وى سترانېيژى من ستران ژ دەقى وى نقيسين، نەشيا بو من

وان سترانا رافه كهت، ژبه ركو ئه و كيم عه ره بى تيدگه هشت، ديسا خو جهيت
ئه لكويشى ژى كيم كوردى دزاني.

ژ ئه لكويشى سوار بووم و سه عه ته كى گه هشتمه گوندى ژار يى (ئيزديا) كو
دگوتى (كوورا به نداقا). د ريكه كا بيسه روبه ر را ژه هل من دا ريكي، لبه ر ره خى
رويباره كى ل كنارى وى كوليلكيت رويلا دبشكفتن، پشتى نيڤ سه عه تى ئه ز
گه هشتمه بانيه كى كو ژ روژ ئاڤايى به ر ب روژه لآتى دچيت و دكه فته ژور يى
به ر چيائى (شندوخا). بو روژه لآتى ده شت و ده شت چووم حه تا گه هشتمه
گوندى بچويك (زاوا)، پاشى من بادا نهالا (دهوكى) و سه عه ت و نيڤا گه هشتمه
باژيڤكى. دهوك دكه فته د نهاله كا كه سك و ئاڤيدا، چيائى شندوخا يى بدار و بار
دكه فته ژيريا روژه لآتى وى، (توريد كووزا) دكه فته ژورى، (كيليا شه دا) يى
ژى دكه فته ژورى. ۱۲۵ مالبايتت بسورمانا (ئانكو ييت كوردا)، ۴۰ ييت كلدانيا
و ۲۰ ژى ييت جوھيا ل گوندى دهوكى دژين. قه شى كلدانيا ئه وى ئه ز چوويمه
نك، ناڤى وى (قه شه يوونان) ه، كوردى دزانيت، ئه وى داخازا من ژى بجه ئينا،
ئه و سترانيت من ل ئه لكويشى نفيسين، وى گه له ك باش بو من رافه كرن.

ئه ز ل دهوكى سوار بووم و ئيكراست بو روژه لآتى به ر ب چيائيت دناڤ
وه رزيت كه سك و دهخل و دانى گه هشتمى ده ربا ز بووم و سه عه ته ك و چاريكه كا
گه هشتمه گوندى (شيزى)، پاشى من بادا گوندى (هشيك) وى. من و ره بيان
هورمى قه گرت، ئه م ب سى سه عه تا ژ دهوكى گه هشتمه (كه شه فڤا) گوندى
كلدانيا و ديڤا مار يه عقووب. قيرى هافينگه هه كا خوش بوو بو وان دو مينيكانيت
ژ ميسلى دهاتن، ئو من ژى لقيرى چهند روژا بيھنا خو قه دا. ئه ق ديڤه يا جوان
بوو، چيائيت ده ور و به ريت وى ژ كه سكى خه مى بوون، سترانبيژه كى كوره
لقيرى هه بوو، بژلى چهند سترانيت فه له يى، وى شعريت كوردى ژى بو من

گوٽن. ل (هشيك) ۾ من له شڪرهك دگه ل خو ٿينابوو (ب نافيٰ خه يال)، پيڪفه سوار بووين و سي چاريڪا گه هشتمه گوندي (كه واشه)، نيزيڪي نيٺ سهه تي ٿي گه هشتمه (مالحه سن) پشتي هه سپهڪي مه بريڪيفه نه خوش بووي، نه چار بووم كو گه لهك ل گوندي ڪوردا يي ٿار (كه رڪور) بمينم. ٿ ٿيري ٿي سوار بووم و سهه تهڪي گه هشتمه راوه ستگه ها پوستي (عاسي). ل سهريٽ گه لهك گرا دي بيني هه مي ڪافلن، ٺه ٺ ڪاڦله هه ستهڪا غه ريب ددهنه مروٺي، لسهر بانيت خانيت گوندا تڙي هيلينيت له گله گا بوون. روڙا پاشتر ٺه ز ٿ (سپيداغ) دهرياز بووم و ب دو سهه تا گه هشتمه سهري. ديمه نهڪي هندي بيٿي جوان بوو: ٿوري، ل پيشيا مه سرتا چيائيت (سنديان) ه، ٺه ٺ سرته هيدي هيدي دچن هه تا دگه نه زوزانيت (هه ڪڪاري) يٺ ٿ به فري ناختي. د دهه ڪيدا ٺه ز ب پيا دناف رليدا دچووم، ٿ نشڪافه گه هشتمه سي ڪوردا، ب ترسقه ل هه فريٺ خو گه پيام، هه ر وي گافي من وهسا هزر ڪر، ٺه ٺه ٺه ندامن د دهسته ڪه ڪا تالانڪه رادا، ٺه ز دگه ل وان ڪه تمه ٺاڦقني، پشتي وان هه ٺاليت من يٺ سوار ٿ دويرفه ديتن، هه ر بله ز خو به رزه ڪر. ل ٿوري به رويي وان چيا ٺافه ڪا بوش ٺيدا دهات، ٺه و ميگيت ل پانافيت وان چيا بيرا من ل نه مسا دئيناغه. پشتي هنگي ب سهه تهڪي ٺه ز گه هشتمه (زاخو) لسهر (خابوور) ي.

ٿ بو ويٿي ڪو ٺه ز ل هيقيا په بيڪان (رساله) بم، دٺيت چهند روڙه ڪا ل ويٿي بمينم، ٿ بهر ڊاڪو وهختي من ل ويٿي به لاش نه چيت، من دهست ب فه ڪولينا ده ٺوڪا ٺارامي يا وان جهوويٺ خو جهيت ويٿي ڪر. پاشي زوي من نيٿري، ڪو زاخو باشترين جهه بو ڪومفه ڪرنا فيڪيخستوڪيت ڪوردي و من بريار دا، هيشتا پتر ل ويٿي بمينم. دنيا نه گه لهڪا گه رم بوو، ٺافا رويياري يا تهزي بوو هه م بو فه خارني هه م ٿي بو مه له ٺانيا دهست ددا. ٺه و خه لڪي، ڪو ل (خاني) دنقسٺن،

ئەو ژى بوونە پشكەك ژ فەكۆلينا من. پشتى دەمەكى وەسا ھەلكەفت، كو سترانبیژیت كورد فەبینم. لى گەلەك ب زەحمەت بوو كو ئەو كەسیت من تشت ژى وەر دگرتن و دنفیسین، من تیگەهینن، ئەو تشتى وان دزانى بدروستی بو من فەگپن، ئەفە ژى ھەروەكو دبیزن قەت نەدبوو كو ھەما وان دەقیت بو من ھاتینە گوتن ب چ رافەیا بیت وەرگرم. ژ رەخەکیفە ئەفان مروفا كیم عەرەبى دزانى (زاخو دكەفیتە تخویبى وى جھى كو عەرەبى تیدگەھن) ژ رەخەكى ديفە ئەف كەسە نە وەسا د تیگەھشتى بوون كو ئەو تشتى من ژى داخاز دكر بو من گوتبا. ئەرى، نافودەنگیت من ژى ل باژپركى ھەمىی دخراب بوون: ئەفە وى رامانى ددەت ئەزى داخازا تشتەكى دكەم كو نابیت و سترانبیژى خو ژ من ددا پاش و ستران بو من نەدگوتن، ژبەركو ئەو ژ ویرى د ترسیان كو داخازا رافەكرنا سترانا ژى بكەم. لسەر فى رینچ و زەحمەتى، ئەز شىام ھندەك دەقا كوم بكەم و بدەمە رافەكرن، كار لسەر ویرى ما كو ئىك عەرەبى و كوردى باش بزانی، ئەفە ژى لسەر (راوى) چپروكبیژى رادوھستیت. ھندەك پارچە من ژ پیرەمیرەكى جوهى، كو ناڤى وى (پینھاس) ھ، وەرگرتن، ئەو بخو ژى خەلكى زاخویە و ب رەخ ئەزمانى كوردیفە ب فەلانى ژى د ناخفتیت. وەسا دەھاتە گوتن، كو پینھاس سەربیزكى چپروكبیژایە ئو ھەردەم لناڤە شیرەتیت كوردا بیٹ بوھتان و ھەكاریا دگەرییت.

پشتى پتر ژ سى ھەفتیا بوړین، گەلەك ھەلكەفت چیبوون كو ئەز جھى خو ل زاخو بھیلیم. شەرەكى بچوك ل نیزیكى زاخویى سەرھەلدا، پاشایى میسلی بی ناڤى وى (محمد عساف)، خویكا چەند سالا ھافیتە سەر كوردیت (سندى). نھو ژى دقیت ئەو وى خویكا چەند سالا لسەرىك بدەن. ژبەر فى چەندى كورد رابوونە سەر خو و زەلامەكى ب ترس و ھەیبەت ناڤى وى (مەلا سادق) بوو

سهرکه فته سهر چيا . في مه لای وه عز بوّ خه لکی دخاندن و دگوت: حوکمه تیّ
 حق نینه خویکی ژ خه لکی بستینیت و نابیت ژی خه لکی ببه نه له شکه ریی .
 دیسا مه لا صادقی کاغه زه کا هیفیداریی و گله یی ئیکراست بوّ سولتانی فریکر .
 پشتی کو هیزا ئیکی یا له شکه ریی تورکا ژ لایی کورداشه هاتیه لیدان ،
 سه روکپیزی وان فه رمان دا کو بچن مه لای بکوته کی بینن . من مه لا دیت ده میّ
 یی قهید و زنجیرکری و دنینا . هه ردو ده ستیت وی گرتیبوون و حیّل دخراند .
 شه فا پاشتر گه له که له شکه ر ل زاخوّ خوّجھ بوون . هه ر د ویّ ده لیفیدا ب گومانا
 من زابته کی ئیله که کیّ من دزی ، کو کیرکا من یا ب بها تیدابوو . دیسا هنده ک
 تشتیت دی ل فیزی گیلویّ من تیکدا: خولامیّ من (نار . صانع) یاری لسهر پارا
 دگه ل کوردا دکر و ئیکی ژ هه قالیت وی بیّت یاریکه ر خه نجه ره ک لیدا . ژبه ر فیّ
 چه ندیّ نه ز ب مانا خوّ یی خوّش نه بووم و گه له که ده گریم و نه چار بووم سه فه ر
 بکه م ، من گه له که حه ز دکر کو هیشتا پتر ل ویّی ما بام .

تشتی گریدایی سه فه را من ژ زاخوّ بوّ جزیری ، د ده همه نیّت . N. XLVI.
 تیته دیتن .

ئه ف تشتی بهری نهوّ من گوئی ، من دفتیت کو بنقیسم و نیشا خاندنه فانی
 بدهم ، کا د چ سه روبه ر دا من ئه ف فیکیخستوکه فه جه ماندینه . تشتی کو پتر ژ
 هه میا لفتیری بالا من راکیشای ئه و بوو: گریدانا دناقبه را زاریت نارامی ، عه ره بی
 و کوردی دا و ئه و کارتیکرنا وان لسهر ئیکودو هه ی ، فه کو لم و هه لشکیقم ، هه ر
 لسهر فی بنیاتی جاره کا دی من به ریّ خوّ دا فه کولینیت کوردی ، کو ئه فه
 نیپینا من بوو ، ژبه رکو ده لیفه هه لکه فت .

ل دویف وان ده قیت کامل و بی کیماسی بیّت کو من شیای کوّم بکه م دیار
 دبیت ، کو پتر ژ ناقه ندا کوردستانی (بوّهتان) هاتینه وه رگرتن .

دیسا زاری کرمانجی یی ویری د هندهک خالادا ژیی (توری) پی دئاخفن جودایه. ههچنده ئەف تیکستیت ل دهقەرا دویمایی هاتینه وەرگرتن، ل سهەر ئاخا کوردستانی شین بووینه، ئەو چیرۆک و شعریت د پشکا دویی دا هاتین، شکلی ژیان و کارو کریاریت کوردا ددەنه مه، ژيانا وان یا رهسەن و زهلال ددەنه مه. چیرۆکیژی (راوی) زاخو ئیکراست و بی واسته تیکستیت خو ژ ژیدهریت کورده واری وەرگرتینه، (جانو) یی چیرۆکیژ و سترانیژ، سترانی و دیگوتن کیم کهسا گوہ لی ببوون. ژبهرفی ئەگەری ژئی ئەو دهقیت مه پیکفه کومکرین بو تیگههشتنی ب ساناهی ترن.

ئەو دهقیت کوردی ییت کو من کوم کرین بیست و ههفت پارچهنه، پتیا وان من ل (زاخو) قه نفیسینه.))

دیسا د بهرپهری XXVIII دا، ئالبیرت سوئن بهحسی ویری دکەت دەمی ل کوردستانی، وی ناقتیت گەلەک بهیت و شعریت کوردی بهیستبوون، دبیزیت: ((ئەو هه یامی ئەز ل کوردستانی، من شوولهکا ستویر شعریت کوردی بهیستن. ئەف شعره هه می ئەو بوون ییت کو بهیتبیزا (راوی) ژبهرنه کربوون و "ژابا" ژئی بسه ره لنه ببوو. ناقتیشانیته هندهکا ئەفه بوون: گریکوشانی، کولک، قه ولی دل، بیی (بهیتی) سینه مپهری، فه که ره یی {فه قه هی} طه یرا)).

دهقه ریت ئەف تیکسته لئ هاتینه قه جه ماندن و کهسیت کو تیکست قه گیراین:

ههروهکی بهری نهو ژئی هاتیه نفیسین و ژ ناقتیشانی کتییی بخو ژئی دیار، کو دهقیت کتییی ل بوئان و تورتابدین هاتینه وەرگرتن. مه ره ما هه ردو نفیسه قانا ب (بوئان) دهقەرا به هدینا و جزیرا بوئا و هه کاری یه، ئو نه خاسمه پتر دهقەرا به هدینان. دەمی ئالبیرت سوئن دبیزیت: ((ئەو دهقیت کوردی ییت

کو من کوّم کرین بیست و حەفت پارچەنە، پتیریا وان من ل (زاخو) ڤەنڤیسینە)) دەمی سوّسن ل میسلی ڤه‌ری بووی، وی دەست ب کوّمکرنا تیکستا کریه، هەتا گەهشتیه زاخو، لی پتیریا دەقیّت خو ل باژیری زاخو کوّمکرینە. پشتی هنگی چووێه جزیری و هەردو نڤیسەڤان پیکڤه چووینە تورئابدین و ئەو دەقیّت د پشکا ئیکیدا یا هەڤیشک ژ کتیبی ل تور عابدین وەرگرتینە.

ئالبیرت سوّسن تیکستیت پشکا دووی یا کو ب ناڤی وی، ژ گەلەک سترانبیژ و بەتیبیژیت دەڤه‌را زاخو و دهوکی وەرگرتینە، لی تنی وی ناڤی کەسەکی ئینایه کو وی سترانهک ژێ وەرگرتی، دەمی د دەهمەنەکیدان بن سترانا "نیزدین شیر" دا، دبیزیت: ئەڤ سترانا هەنی ل زاخویی، ژ زار دەڤی سترانبیژی جھوی "پینھاس" هاتیه وەرگرتن))

دیسا د پینڤگوتنا خوڤا دبیزیت: من ((هەندەک پارچە ژ پیرەمیڤه‌کی جھوی، کو ناڤی وی (پینھاس) ه، وەرگرتن، ئەو بخو ژێ خەلکی زاخوییە و ب رەخ ئەزمانی کوردیڤه ب ڤه‌لانی ژێ د ئاخڤیت. وەسا دەاتە گوۆتن، کو پینھاس سەریبژکی چیرۆکبیزایه ئو هەردەم لئاڤه‌شیرەتیت کوردا بیت بوھتان و هەکاریا دگەپیئت)).

د بەریه‌ری ١٨٠، د دەسپیکا بەیتا "دەمدە"یدا، "سوّسن" دەهمەنەک نڤیسیه، دبیزیت: ((ئەڤ بەیتە کورده‌کی بو مە ل ئەلقووشی "ئەلکویشی" ل سەر کاغەزی نڤیسی و ل دهوکی هاتە رافه‌ کرن)).

دیسا سترانا "محەمدی خانو"، بپ ٢٦٧ و سترانا "چیاکی ژنگاری" بپ ٢٧٢، هەردول "مار یاقوب" هاتینە نڤیسین.

لی بو تیکستیٔ پشکا ئیکى، لدویف سالوخیٔ هردو نفیسه قانا بو
 سترانبیژ "جانو" ی نه دویره هه می تیکستیٔ وی پشکی ژوی وهرگرتین.
 هردو نفیسه قانا چ ئافر نه داینه ژيانا فان هردو سترانبیژا "جانو" ی ئو
 "پینیھاس" ی. ژییٔ وان چهند بووینه، کاری وان چبوویه و چاوا ژیانیه؟ تنی
 تشتی وان گؤی ئه وه، کو "جانو" فهلهیه و "پینیھاس" جهوی یه و پینیھاس
 پیره میڕ بوو. ژیهر ویژی ئه م ژى نه شیین تشتیه کی ل سه ر ژيانا وان فه گپین.

سه رقه به دان دناؤ مه تنیدا

هه ر په یفه ک ئان هه فوکه کا دناؤ فان هه ردو کفانادا {....} هاتی، ئه و ژ
 سه رقه به ردانا منه .
 ئه و ده همه نیٔ کو ل دویمایهیا وان (س) هاتیه دانان، ئه و ده همه ن من
 نفیسهینه .

هژمارا رومانى

ل سه ر ده می رومانیا (دهوله تا رومایى) رهنگه کی هه ژمارا دهاته خه بتاندن،
 نه وه کی هه ژماریت نهو. پشتی ئه ف هژمارا ئه زمانیت لاتینی پی دنفیسن
 ده رکه فٔی، ئیدی هه ژمارا رومانى تنی بو هنده ک ده راقان هاته خه بتاندن،
 نافریٔ کتیب، پیشگؤتان، نه خشا و هه تا نهو ژى بو هژماریت ده مهه ژمیران
 دهیٔه خه بتاندن. ل فیری بو پیژانین هه تا هژمارا ده می دی نفیسن: I, II, III,
 IV, V, VI, VII, VIII, IX, X. هردو نفیسه قانانیت فی کتیبی ژى ئه ف هه ژماره
 بو پیشگؤتنیت خو داناینه، دیسا بو هژمار ئان نافنیشانیت ده قا ژى داناینه،
 مه ژى ژبو ده قیت کتیبی هه ر ئه و هژمار خه بتاندینه .

سالاپاكرنا كتيبى

ههروهكو مه گوټى، كو ئوويگن پريم و ئالبيرت سوٽسن دناقبهينا ساليٽ ۱۸۶۸ و ۱۸۷۰ئى ل روژه لائى ژيانه و وان هه لشكافتنيٽ بهر كه فتى ل سهر زاريت عهره بى د سوٽسا نوى دا ، ديسا ل سهر ئه زمانى كوردى، كرن و ئه ف كتيبيا ل بهر ده ستى مه د وان سالادا بهر هه ف كريبه . پشتى ۲۰ ساللا ژ نوى ساللا ۱۸۹۰ ل سانت پيٽرسبورگ St. Petersburg هاته وه شاندى .

كورتبييه ك ژ ثيانا ئالبيرت سوٽسن Albert Socin

ئالبيرت سوٽسن ۱۳ ئوكتوبه را ۱۸۴۴ئى ل بازيٽرئى بازل Basel ژ دايك بوويه . ئو ۲۴ يوونى ۱۸۹۹ئى ل لايپزيگ Leipzig مرييه . ئيك بوو ژ روژه لاتناسيٽ سويسرايى . ژ ساللا ۱۸۶۲ئى سوٽسن ل بازيٽرئى بازل، جنيف، گوٽتينگن و لايپزيگ ئه زمانيت روژه لائى خاندن . ساللا ۱۸۶۷ئى پشتى دكتوريا خوٽ بداوى ئيناي، ساله كا دى ژى ل زانينگه ها بهر لينيى ما .

دناقبهينا ساليٽ ۱۸۶۸ و ۱۸۷۰ئى سوٽسن ل روژه لائى ژيا، وى د فان سالادا د گه ل ئويگن پريم (1843-1913) هه لشكافتنيٽ بهر كه فتى ل سهر زاريت عهره بى د سوٽسا نوى دا ، ديسا ل سهر ئه زمانى كوردى، كرن .

سالا ۱۸۷۱ سوڤسن په ريسكا (دهرهجه) خو يا زانستی ل باژيړي بازل بلند
 كړ و هه ر ل ويري سالا ۱۸۷۳ وهك پروفيسور هاته دانان. هه ر د وي ساليډا
 هاته سپارتن كو بو جارا دويي وهك ريفينگه كي زانستی بچيته فلسطيني و
 سوويي. سالا ۱۸۷۶ بو پروفيسور ل زانينگه ها تويينگن Tübingen، سالا
 ۱۸۹۰ زي ل لاپزيك هاته خه بتاندن.

سوڤسن نيكه ژ دانه ريت جقاتا ئه له ماني و فلسطيني.

ئالبيرت سوڤسن سالا ۱۸۸۵ زي ريزمانا عه ره بي به لاڅ كړ.

ل ۲۴ يووني سالا ۱۸۹۹ زي ئالبيرت سوڤسن ل لاپزيك چوو بهر دلوڅانيا

خودي.^۱

به ركاريټ وي بيت به ل افكري:

- *Die Gedichte des Alkama*. Leipzig (1867)
- *Palästina und Syrien*. In: Baedekers Sammlung von Reisebüchern. (1876, 3.A. 1891)
- *Die neuaramäischen Dialekte von Urmia bis Mossul*. Tübingen (1882)
- *Arabische Grammatik. Paradigmen, Litteratur, Chrestomathie. Porta Linguarum Orientalium*. Karlsruhe – Leipzig 1885. ([Digitalisate](#) bei [archive.org](#))
- *Zum arabischen Dialekt von Marokko*. (Leipzig (1893)
- *Die Siloahinschrift*. Freiburg i. Br. (1899)
- mit [Emil Kautzsch](#): *Die Echtheit der moabitischen Altertümer geprüft*. Straßburg (1876)
- mit Emil Kautzsch: *Die Genesis mit äußerer Unterscheidung der Quellenschriften übersetzt*. Freiburg i. Br. (1888)

¹Jêder: Wikipedia, der freien Enzyklopädie.

- mit Eugen Prym: *Der neuaramäische Dialekt des Tur 'Addin*. 2 Bde. Göttingen (1881)
- mit Eugen Prym: *Kurdische Sammlungen*. Bd. 1: St. Petersburg (1887)
- *Kurdische Sammlungen*. Bd. 2: St. Petersburg (1890)
- mit Rudolf Smend: *Die Inschrift des Königs Mesa von Moab*. Freiburg i. Br. (1886)
- mit Hans Stumme: *Der arabische Dialekt der Ouwara in Marokko*. Leipzig (1894)

کورتیبه ک ژ ئيانا نوویگن پریم^۱

ئوویگن پریم Eugen Prym ل ۱۵ ديسيمبیرا ساللا ۱۸۴۳ ل باژیرئ (دویرن) Düren ژ دایک بوویه، ئو ۶ مایی ساللا ۱۹۱۳ئ ل باژیرئ (بوئن) Bonn چوویه بهر دلوئانیا خودئ. پریم رۆژه لاتنسه کئ ئەله مان بوو و سهیدایی ئەزمانئ عه ره بی و ئارامی بوو.

ساللا ۱۸۶۲ئ خاندنگه ها به ره فه ئی (اعدادیه) ل دویرن بداوی ئینا. پاشی زانستی دانه هه شه ریا ئەزمانی (علم اللغة المقارن) و ئەزمانیت رۆژه لاتی ل زانینگه هیئت به رلینئ، لایپزیگ و بوئن هه لشکافتن. ساللا ۱۸۶۸ئ هه لشکافتنیت خو ل زانینگه ها (بوئن) ئی بداوی ئینان.

پشتی ده مه کئ کیم ژ فه کولینیت خو ل ئوکسفورد، له ندهن و پارسی، ئه وی و ئالبیرت سوئن ۱۸ هه یفا ژ بو هه لشکافتنان به رئ خو دا مسرئ و سوورئ. ئارمانجا وان ئه و بوو، کو هه لشکافتنیت ئەزمانزانیئ ل سه ر زاریت نوینار (موودیرن) ل ویرئ بکه ن. د فئ ریفینگیا خودا ئەوان ل دیمه شقی

۱. مخابن کو شکلی ئوویگن پریم بدهست من نه که فت کو د فیریدا به لاق بکه م.

هندەك فەلەت یاقووبی نیاسین، ئەوان گەلەك فێكێخستوكێت توۆرهیی مللی، پەسته (شعر)، فەگێران و ستران ب ئەزمانی ئارامی و كوردی وەرگرتن. پشتی هنگی ئەف فێكێخستوكە بو وان هەردوكا پێكفە بوونە بنگەه بو چێكرنا گەلەك جلدان و چاپكریت هیژا، ژ فان فێكێخستوكا جارا ئێكی سالا ۱۸۸۱ی دو بەرگ ل گویتینگن Göttingen هاتن بەلافكرن ئو هەردو بەرگیت دی د نافیهرا سالیت ۱۸۸۷ هەتا ۱۸۹۰ ل سانت پیتسبورگ St. Petersburg بەلافیوون. دیسا ئێكسەر پشتی رێقینگیا خو یا زانستی ئوینگن پریم سالا ۱۸۷۰ ل بون كاری خو یی پشتی دكتواریی دانا و ب دریزی ئافر داینه وان فێكێخستوكێت بەرفرهه.

ئوویگن پریم ژيانا خو یا مایی ل بازیری (بون) ی بوژاند، سالا ۱۸۷۵ وەکی سەیدایه کی ژینگرتی و سالا ۱۸۹۰ وەکی سەیدایه ك هاته نافكرن. بژلی كاری وی یی دەرسگوونی د ئەزمانیت (سامی) دا، پریمی موحازەرە د سانسكریتی و فارسی دا، ددان. هەروەسا ئەو هەدامەك بوو د كۆمبەسته كێدا كو گەلەك كەنكەنیت ئەوروپی ییت روژهەلاتناس تیدا بوون، میخائیل ژان دی Michael Jan de Goeje سەر فەگێریا وی دكر، كو د نافیهرا سالا ۱۸۷۹ و ۱۹۰۱ چاپه کی فەوژارتی ژ سالیوړیت (حولیات) ئەتەبەری (الگبری) ب چاپه کی نوی چێكر.

ژ نەشكە كێفە و نە ل سەر هزر د ۶. مایی سالا ۱۹۱۳ ئوویگن پریم مر و ژنا خو ئاننا Anna (۱۸۴۲-۱۹۲۸) و هەروەسا شەش كور و دو كچ پاشخوړا هیلان.^۱

بەرکاریت وی:

- Eugen Prym, Albert Socin: *Der neuaramäische Dialekt des Tûr Abdîn*; 2 Bände, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1881
- Eugen Prym, Albert Socin: *Kurdische Sammlungen, Erzählungen und Lieder in den Dialekten des Tûr Abdîn und von Bohtan*; 2 Bände, St. Petersburg, 1887-1890

¹ Jêder: Wikipedia, der freien Enzyklopädie.

هه لشکافتن

ل سهر چند دهقیت کتیبی^۷

به راهی

من دقیا گه له ک ل سهر قی کتیبی راوه ستم. ههردو پیشگو تنیت وی ل سهری هه تا بنی ترجمه که مه کوردیی، راقبه یقا وی قه گو هیزم، ئه وه می وان نیپین و شروقه و ده همه نیت وان نقیسین، ترجمه بکه م. ئو پاشی هه ده قه کی ژ ده قیت وی هویر بخوینم و شروقه یه کی ل سهر بنقیسم. کاره کی هوسا ژی دابیته بنگه هه کی ب هیز بو هه لشکافتن و قه کولینی ل سهر توره و دیروکا کوردا. به لی پشتی من چند ده قه هه لشکافتین، من به ری خو دایی دی ئه قه کاره گه له ک قه کی شیت و گه له ک ژی دریز بیت. ئیدی بو قووناغا ئیکی من بریار دا کو ده ست ژ فان کارا به رده م، ب ره نگه کی هه ژی و خشکوک تیکستیت کتیبی پیشکیشی خونده فانا بکه م و باری وان ب شروقه و هه لشکافتنیت دویر و دریز قه، گران نه که م. به لی پا د قووناغه کا دیدا، ئه گه ر ده لیقه هه بوو، ئه قی

کاری د کتیبہ کا سہر بخودا ل سہر فی کتیبی بکہم. ئەگەر دەلیفہ ژێ نەبوو، د
قان چەند بەرپە پادا من بنگە هەک بو کە سیّت د فی بە یافیدا کار دکەن، دانا، کو
روژەکی هەر ل سەر فی بنگە هی و باشتر، قان هەمی دە قان فە کولن. ئە قیّت
خاری ژێ ئەو چەند دە قن کو هەر ئیکی کورتیە ک ل سەر نفیسی:

سیا پووش

سیا پووش (سیاھپوش) نیکه ژ شاعریت کورد ییت هیژا، یی ناقداره ب کتیبیا خو یا ۳۰۵۶ دوماکی "سەیفولملووک".

هەتا نھۆ بەرکاری وی د دو کتیبیا دا، هاتیه بە لاکرن:

۱. سالای ۱۹۹۹ ئی نقشتوکهک ب ناقتی (سیاھپووش. چەند غەزەل و

هەلبەست) ژ بەرھە فکرنە م. رەشیت ئرگات و بە لاکرنە ئەنستیتویا کوردی یا سەتەمبولی، دەرکەت.^۱ لئ هەر ئەق غەزەلیت وی دەسنقیسادا دناق ناقتی (سەیفولملووک) دا هاتینە.

۲. سالای ۲۰۰۰ ئی پروفیسور جەلیلی جەلیل کتیبیا (سەیفولملووک) ل سەر چار دەسنقیسا تویژاند و ل بەرلینی چاپ کر.^۲

پشتی ئەق هەردو کتیبە دەرکەفتین، سیاپووش بوو ناقتەکی بەرنیاس د تۆرەیی کوردیدا و ئەو ژێ کەفتە ریژا شاعریت کلاسیک و جەیی خو د دیروکا تۆرە فانییا کوردیدا کر.

¹ Siyahpûş. Çend Xezel û Helbest. Tîpguhêzî ji Erebi: M. Reşîr IRGAT. Wşanên Enistûtuya Kurdî ya Stenbolê 1999, pêşgotina Enistûtuya kurdî.

² Siyahpûş. Seyfulmuluk (dastan). Twîjandin: Celîlê Celîl. Wien (viyenna) 2000.

تشتی هه تا نهو ئەم ژ سیاپووش دزانین تنی نافی و بییه و هندهك ئاقر ژی بو
 چاخێ ئەو تیدا ژیا ی هه نه، لی ديسا ژی مروّف نه شیت پشتا خو پی ببه ستیت.
 ئەق شعرا نهو ئەم لسهر دنقیسین، (ئانكو ئەوا د فی کتیبیدا)، شاعری نافی
 خو (محمد) ب ئاشکرا ئینایه، دبیزیت:

ئە ی سیاپووشو محمه د، فانیوو رهندي جهان،

شوكری لیلاهی تهعالا، بووی گولزارا ئیران،

د بهیتا (سه فولملووك)، به ندیت ۵۰۲-۵۰۴، نافی شاعری (محمد) هاتییه.

جه لیلی جه لیل ژی د پیشگو تنه خودا ئاقر دایه نافی وی. ئەو به ند هوسا
 هاتینه:

ئیلاهی تو موکه مه ل که ی ئیلامی

ئیمان و صدقی من صاحب گوناھی

بغه فرینی گوناھانی سیاپووش

ژ جامی مه حبه تی که ی مه ست و مه دهوش

مونه ووهر که ی ب ره حمه ت یا مومه ججه د

ژ نووری مه عریفه ت قه لبی موحه مه د.^۱

دیروکا نفیسینا سه یفولملووک

بو دیروکا نفیسینا سه یفولملووک چه ند نیرینیت ژیک جودا هه نه. لی ب
 باوه ریا من ئەو نیرین نه جهی باوه ریی نه، ژبه رکو پشتی من ئەو چه ند مالکیت
 کو سیاپووشی ب حسینا ئە بجه دی بو دیارکرنا سالا نفیسینا کتیبی قه هاندین،
 من ئەو مالک خواندین و کویر لسهر راوه ستایم، ئەز شیام سالا وی پی مه ره م

۱. سیاپووش. سه یفولملووک. تویراندن: جه لیلی جه لیل. قه گوهازتن بو تیپیت عه ره بی:

که ریمی بیانی. قه ننا ۲۰۰۰، ب ۷۱.

ژئ دهریځم. بهری ئه ز نیرینا خو بنقیسم، دی ل سهر نیرینا دو که سیت کو بهری من ئه مالکه شروقه کرین و لدویف دیتنا خو دیروکا نفیسینا کتیبی ئینایه دهری:

۱. جه لیلی جه لیل د پیشگوئنا خودا دبیزیت: ((دیروکا نفیساندنا داستانا خوه سیاهپووش ب حسابا ئه بجه دی دایه خویاکرن. ره شو زیلان ب چه ند ریکن حه سابکرنا ئه بجه دی جیړیانندییه و دیروکا سالا ۱۲۰۰ هجری ژئ دهرخستیه. وهك ئه و دبیزه "....دهردورا سالین ۱۸۰۰ی زاینی " نیزیکی راستی یه، کو سیاهپووش داستانا خوه نفیسبیه. هه سابی ئه بجه دی ل سهر بهیتین نومر ۴۵۲-۴۵۴ ئافاگریه))^۱

۲. د نقشتوکا ب نافی (سیاهپوش. چه ند غه زه ل و هه لبه ست) دا، ئه ق نیرینه هاتییه، دبیزیت:

((...دیسا د مالکه که پرتووکا وی یا ب نافی سه یفولملوک ده ب حسابا ئه بجه دی دیروکا چاخی ژینا وی دهر دکه فه بهر چاقان. وه ها دبیزه سیاهپووش:

((ب ئافزیرئ نفیسی خه تی کووفی

ته مام ئه بجه د ژیه کی تا ئولووفی

موعه للم دا ب ده ست وان له وحی سیمین

ب جاره ک ئه لیف و بی کرنه ته لقین))

د مالکی ده، ریزا "ب جاره ک ئه لیف و بی کرنه ته لقین" ب حسابا ئه بجه دی دبه ۱۲۰۵ی هجری))^۲

ئه قجا دا ته ماشه کهینه ههردو نیرینا و شروفا وان بو دیروکا نفیسینا کتیبی. بهری هه ر که سه کی ره شو زیلان پی حه سیایه کو دیروکا سالا نفیسینا

¹ Siyahpûş. Seyfulmuluk. Jêderê berê bp. 11. Ji „Reşo Zilan, Hilbestvanê kurd Siyahpûşê nemir... r. 89.

² Siyahpûş. Çend Xezel û Helbest. Jêderê berê, bp. 5.

سه یفولملووک د قان مالکاندایه، لئ مخابن ئه و گوټارا وی د کوټارا (به رگه ه) دا
 نقیسی بدهست من نه کهفت، ژبه ر ویری ژی من نه زانی کا وی حسابا نه بجه دی
 ژ کیژ مالکی و چاوا ده ریخستییه، لئ نه دوبره ئه و د پیشگوټنا نقشټوټکا
 (سیاهپوش. چنه د غه زه ل و هه لبه ست) دا هاتی، کو "ب جاره ک ئه لیف و بی
 کرنه تهلقین" هه ر وان ژی ژ ره شوټ زیلان و ده رگرتبیت و لدویف شروټه کرنا خو
 دیروکا نقیسینا کتیی ژی ده ریخستبیت.

ئه ټ ریزا (مالکا) کو وان حسابا نه بجه دی ژی ده ریخستی ب چ ره نگا نه یا
 دروسته، ژبه ر قان ئه گه را:

ئا- ئه گه ر ئه م بنیټینه وان شاعریت کورد بیټ کو لدویف حسابا نه بجه دی
 دیروکا نقیسینا بهرکاری خوټان ژی یا بوونا خو نقیسی، دی بینین پتریا وان
 په یقیټ عه ره بی ئان په یقه کا عه ره بی ئان چنه د حه رفیټ نه بجه دی بوټ خو
 کرینه بنگه ه. لئ ئه ټ مالکا ئه و ژی دبیزن، پتریا په یقیټ وی کوردینه.

ب- ئه ټ مالکا کو ره شوټ زیلان و ئه نستیتویا کوردی بوټ خو کریه بنگه ه بوټ
 ده ریخستنا دیروکی، وان خه له ت راکریه و کیټشا وی خرابکریه و په یف ژی
 هاقتینه، کو ب فی رهنگی نقیسییه:

"ب جاره ک ئه لیف و بی کرنه تهلقین"

لئ سیاپوشی ئه ټ مالکه بدروستی ب فی رهنگی خاری نقیسییه:

"ب جاره ک ئه لف و بی وان کرنه تهلقین"

ت- ده می وان ئه ټ مالکیټ سیاپوشی خاندین ئه و تیټنه گه هشتینه، له ورا
 ژی که قتیټنه شاشیی. ههروه کی دبیزن: (وان که وچکی خوټه لگرتیه، لئ مالا
 دهواتی قتیټنه که قتیټنه). ئه گه ر هه رکه سه کی باش هزرا خوټ وان مالکادا بکه ت

دئ زوى زانیت كو سیاپووشى ئەڤ هەردو مالکیت خارئ بو دیرۆکا نفیسینا
کتیبی داناینه:

قهلم کیتشا ژ له وحهك صافی ئەز (سیم)
(ئەلیف) و (ب)ئ و (ت)ئ حەتا کو بی (جیم)

من دقیت بو باشتر روئن بکه م، دا کو پاشه پوژئ دیسا نه که قینه خه له تیه کا
دی:

ل قئیرئ سیاپووش (محمد) به حسئ خو دکەت، دبیزیت: ((من قه له می خو
ل سەر له وحه یه کئ صافی ژ (سیم)ئ، ئانکو ل سەر له وحه یه کئ صافی ژ زیقی
کیتشا (نفیسی). من ژ ئەلیفی حەتا جیمی ل سەر وی (سیم)ئ نفیسی. ئانکو
من (ئەلیف) و (ب)ئ و (ت)ئ (ث)ئ و (جیم) ب ئافا زبیری، خه تتئ کوفی ل
سەر (سیم)ئ نفیسی. ل قئیرئ حسابا ئە بجه دئ ژ ئیکئ حەتا هزارئ تەمام
بو.)) ههروه کو دبیزیت:

قهلم کیتشا ژ له وحهك صافی ئەز (سیم)
(ئەلیف) و (ب)ئ و (ت)ئ حەتا کو بی (جیم)

ب ئافی زبیر نفیسی خه تتئ کوفی
تەمام ئە بجه د ژ ئیکئ تا ئلوفی

ئەڤه لقییرئ یا دیاره کو دانهری دقیت بیژیت، ئەڤان حەرفیت هەنئ: ((سیم
+ ئەلیف + ب + ت + ث + جیم)) بگه و ل دویف حسیبا ئە بجه دئ دئ
دیرۆکا نفیسینا کتیبی دەرکه قیت:

س ٦٠، ی ١٠، م ٤٠. أ ١، ل ٣٠، ی ١٠، ف ٨٠. ب ٢. ت ٤٠٠. ث ٥٠٠. ج ٣،
ی ١٠، م ٤٠. ئەڤان هه ژمارا دئ کو م کهین، دئ سالا ١١٨٦ مشهختی بهرامبه ر

۱۷۷۲ زایینی ژئی دهرکه قیت. ئە فجا ب باوه ریا من حسابا دروست بو دیرۆکا
نقیسینا قئی کتیبی ئە قهیه یا مه چیکری.

دیسا دی بو خونده قانا فان مالکیت چره لسه جارێ که م:

قه له م کیشا ژ له وحه ک صافی ئە ز (سیم)

(ئه لیف) و (ب) ئ و (ت) ئ حه تا کو بی (جیم)

ب ئافی زپ نفیسی خه تتی کوفی

ته مام ئە بجه د ژ ئیکی تا ئلوفی

مه عه لیم دا ب ده ست وان له وحی سیمین

ب جار ه ک ئە لف و بی وان کر نه ته لقین^۱

ئە ق شعرا د قئی کتیبی دا ژئی هاتی، وه سا خویایه کو هه تا نه و هاتیه
به لاقرن، ژبه رکو ئە ز گه له ک دنا ق به رکاری وی گه پیام، من ئە ق شعره نه دیت.
ده سییکا قئی شعری ب قئی رهنگی هاتیه:

سو تن ئیرو جان لبه ر وی، ئاگری عه شقا قه دیم،

محنه ت و دهر دی فراقی، بوومه عه زابون ئە لیم،

ئە ز دخوم سووندی ب جانان، هه م ب قورئانا عه زیم،

گه ر نه بی زا هر ژ بو مه، جان ژ مووسائی که لیم،

من نه فیتن خولد و که وسه ر، باغی جه ننا توننه عیم،

۱. سیاهپووش. سه یفولملووک، ژئده ری به ری، بپ ۶۶.

شهری که لا دمدم

شهری که لا دمدم گرنگترین شهره یی کو کوردا بو رزگار بونا خو و رزگار بونا وه لاتی خو د دیروکی دا کری. د فی شه ریدا هزرا مله تینی یا بهر چاقه و جارا نیکیه کو فی هزری ب فی رهنگی به رفره د مه ژیی کوردا دا وهرار کری. هر ل سهر فی بنیاتی ژی ل فی ری دی هنده کی ل سهر فی مژاری راوه ستم، پیچه کی فی بهیتی هه لشکیتم. به لی بهری بچمه دناق مژاری دا دی چند ریژه کا ل سهر ژیا نا شاه عه باسی یی کو خانی له پزیرین شهر دگه ل کری، نقیسم و سالا چیبوونا شهری دناق به را وندا:

شاه عه باسی سه فوی سالا ۱۵۷۱زا ژدایک بوویه و سالا ۱۶۲۹زا مرییه.

سالا ۱۵۸۸ی بوویه شاه ی ئیرانی.

ناق ی "شاه" د بهیتا دمدمیدا گه له ک جارا دهیت، لی ناقی وی بخو "شاه

عه باس" جاره کی تنی د فی ده قیدا هاتییه، هه روه ک دبیتیت:

ئه م جندیی دمدمه ی ره قاسن،

خودانی شیر ی ئه لماسن،

میثانی شاهو عه باسن.

سال چیبوونا شهرى

د قى دهقا دمدمى يا د قى كتيبى دا مالكهك هاتييه دبىژيت: "ژ هزارا ئيك كيّمه"، ئان ژ هزار ساللا ئيك كيّمه، كو نه دويره مهره م پى ساللا ۹۹۹ مشهختى بيت. ئە قى چەندى ژى ئەزب گوتره دبىژم، نه ب يه قين، بهلكى مهره ما به يتفانى ساللا چیبوونا شهرى بيت، بهلكى ژى نه! ئەم وى به ندا به يتى بخوينين، دبىژيت:

بسهرى بكن لغيمه،

مه سپى خانو بخزيمه،

ژ هزارا ئيك كيّمه.

لقيرى "هزار ساللا ئيك كيّم" دبىته ساللا ۹۹۹ مشهختى، بهرامبه ر ۱۵۹۰ زايينى. ئە فجال دويّف قى ديروكى ساللا ۱۵۹۰ ئى شهر د ناڤه ينا شاه عه باسى و خانى له پزيرين چیبوويه.

ناڤى كوردستانى

ئىنانا ناڤى كوردستانى د قى ده قى دا، گروقى وىرى يه، كو دچاخى قى شهرى دا، هس و هزريت مله تينى پيشكه قتينه و خهلكى كورد نه تنى خو بسورمان ديتييه و د وه لاتى بسورمانى دا، بهلكى كوردا خو وهكى كورد ديتييه و د وه لاته كيدا كو ناڤى وى كوردستانه، له ورا ژى دبىژيت:

پالا بو مه بينى {ژ} وه لاتى كوردستانه،

زىرا بدن ژپير هه قانه،

دا بو مه چيكن دو سولينخانه.

ديسا د قى ده قى دا گه لهك جارا ناڤى (كورد) هاتييه، نه خاسمه ژ لايى دژمناڤه. دياره دژمنىّت كوردا سهنگه كا مه زن بو قى شهرى و سهركيش و

سه‌روه‌ریت کوردا و نه‌خاسمه سه‌رکیشی ئه‌فی شه‌پی خانئ له‌پزیرین دانایه . دا

به‌ری خو بده‌ینی کا دژمنیت (خانئ) د راستا ویدا چ دبیزن:

زفستان چۆ مه‌هات به‌هاره،

دی له‌شکه‌ران بکن کاره،

خانئ کورده گه‌ل مه‌خواره .

زفستان چۆ مه‌هات هافینه،

دی له‌شکران بجه‌مینه،

خانئ کورده دگه‌ل مه‌خائینه .

هافین چۆ لمه‌هات پایزه،

دی له‌شکه‌ران بتتیویزه،

خانئ کورده دگه‌ل مه‌زیزه .

پایز چۆ لمه‌هاتی زفستانه،

راکه‌ن له‌شکری دگرانه،

مه‌سه‌فه‌ره سه‌ر خانئ کوردانه .

دژمنیت خانئ له‌پزیرین هه‌ر جاره‌کا نافی وی دئینن، دبیزن: "خانۆ کورده "

ئه‌ف دیتنا "خانۆ کورده " رمانه‌کا کویرا قه‌ومی، مله‌تینی تیدایه، وان دقیت

بیژن: "مله‌ته‌ک یی هه‌ی دبیزنی کورد، ئه‌و نه‌ فارسن، نه‌ ژێ تورك و عه‌ره‌بن، یی

شه‌ری شاهنشین و شاهیت ئیرانی دکه‌ن . شاه‌فه‌رمانی دده‌ت و دبیزیت:

لهشکه رال سهر کوردا بکه ن کاره، لهشکه رال سهر وان بجه مینن، لهشکه ریّت گران
راکه نه سهر و ئیریشیت مه زن بکه نه سهر.

خانّی له پزیرین ئە فشه ره بی ئارمانج نه کرییه، ئەو مروّقه کی ژانا بوویه، باش
تیگه هشتییه کو دفتت کورد دبن دهستی بیانیا ده رکه فن و ده لاتی خودا
دهوله تا خو ئافاکه ن و سه ربخو بژین و سه روه ره کی کوردی وه کی وی سه روه ریا
وه لاتی کوردستانی بکه ت، له ورا ژی پشتی شه ره کی گران دناقبه را کورد و
فارسا، شاهی ئیرانی گه فال خانوی دکه ت و دبیزیتی: (تو کرمانجی، وهره
تانجی من قه بیل بکه، هه که نه، دی ته که مه ئارمانجا تو پیت خو):

ئه ری خانو توی کرمانجی،

تو قه بوول بکه وی تانجی،

هه که نه، تو بهر توپی من ئارمانجی.

دا بنیرین کا خانّی له پزیرین چاوا به رسفا وی دده ت، دبیزیتی:

ئه س تانجی ته قه بوول ناکم،

ئه ز هفت نه عله ت لبای ته دکم،

کرمانجی بی نا ف ناکم.

خانو وه کی مروّقه کی سیاسی و ئاقله مند به رسفا شاهی دده ت، هه روه کو
دبیزیتی ئە ز هفت نه عله تال وی تانجی دکه م بی کونه ژمله تی من بیت، ئە ز
تانجه کی بیانی قه بوول ناکه م، ژبه رکو کرمانجی (کوردینی) ژه رتشته کی
مه زنتره ئە ز وی کرمانجی بی نا ف ناکه م.

وه سا خویایه کو پشتی که لا دمدمی که قتی بهر توپ و توپخانا شاهی ئیرانی،
لهشکه ری ئیرانی ژگه له که ره خا و دبن گه له که ئالایا قه ئیریش بریه سه رکه لی،

خه لکى که لى مايه ل ژفانا هاريکاري ژ کوردا و هاريکاري بو نه هاتي يه، د وي ده ليفيدا نه فدا ل به گى کورى خانى د بيژيته بابى خو:

بابو بهس بکيشه وي زه ليليى،

دا بشير بازوينه زه ثيبيى،

هانە ک نائيت ژکرمانجيبى.

ناقيت وان توپيت ئيرانيا ئيريش پس کره سر کهلا دمدمى

د هه مى ده قيت به يتا دمدميدا به حسى هيژ و سه نگا توپيت شاهى هاتيه کرن. وي چاخى چه کى دنيايى يى ژه ميا نوپتر دده ستى ده وله تا ئيرانى دا بوو، ئو چه کى ژ هه ميا کوژه کتر و بهيژتر توپيت وي چاخى بوون، که لا دمدمى ل سه ر زناره کى بلند و ناسى بوو، نه گه ر نه و توپ نه بان دا گه له کا بزه حمه ت بيت شاهى ئيرانى که لى بستينيت. شاهى ئيرانى ره نگه کى توپيت گه له ک مه زن هه بوو دگوتى "توپا تورخانه" ب راستره وانا (عه ره بانا) کيشاينه و ل بن دمدمى دانايينه. کوردا نه فچه کى هوسا يى ب هيژ نه بوويه، به لکى هه ر ب چا فچه ديتبيت ژى. چه کى کوردا د وي دمدميدا هه ره کى د به يتى دا ديار، شير، مه تال، خه نجه ر، زرى و کومزرى، گورز، مساسک و هنده ک چه کيت دى ييت ب قى ره نگى بوون.

د قى به يتى دا ناقى چه ند توپيت شاهى هاتينه، وه کى: توپا مه زن، توپا بچويک، توپا تورخانه، توپا دريژ، توپا به رزاني، توپا عه نزه لى، توپا ده ر زيپين و توپا ده ر ره ش. نه گه ر نه م سالوخيت فان توپا هه ر ژ به يتى ببنين دى پتر بو مه روهن بيت:

دی بینن توپئی مه زننه،
بشکین توکی دگل بازننه،
باقیژه برجی مه زننه،
که لیی خانئی بهه پرف ژیننه.

بینن توپئی بچوکه،
بشکین توکی دگل نه ینوکه،
باقیژه برجی لسهر سووکه.

دی بینن توپئی توپخانه،
دریژ کری سهر عه ره بانه،
توپ هاقیژه که لیی خانه.
که لیی خانا پکن ویرانه.

بینن توپئی دریژه،
توپچیا داگرتی ژمیژه،
باقیژه کوچکی بنفیژه.

بینن توپئی بهر زانی،
دهری توپئی وه ک قازانی،
تیکهژاندن بورجیت خانئی.

بينن توپى عه نزه لى،

دهرى توپى وهك مه نجه لى،

تيكهژاندىن بورجيد كه لى.

د بهيتى دا به حسى به ركيت وان توپا هاتيه كرن ييت كول كه لى دباراندىن،
دبيژيت هندهك ژوانا سهنكا وان ۱۰۰ سهده وهقى بووينه وهندهك ژى ته مه تي
زه به شى (شتى) دمه زن بوون، دبيژيت:

بينن توپى دهر ژيپينه،

به ركى توپى سهده وهقينه.

خان وي تى نفستينه،

وان چو هاژى ژتوپا نينه.

بينن توپى دهر ره شه،

به ركى توپى وهك زه به ششه،

تو كه لى خانى به لوه ششه.

به لى پا وهسا دياره كه لا دمدمى گه لهك ئاسى يا هاتيه ئافاكرن،

ژبه ر ويژى ژى ئه فان توپا نه شيائينه بهرى لسهر بهرى راکه ن:

توپچيا توپ حازر كرى،

سهده توپان نك ييك راست كرى،

تيزى له توپيد خو كرى.

ديوارى كه لى وهركرى،

به ر ژ به رهك نه راکرى.

شهرن کھلا دمدمی چند سال کیشایه؟

یا ناشکھ رایہ کو بہری خانن لہ پزیرین خو ژ دہولہ تا ئیرانن قہ دہرکری و بانگینا سہرخو بوونا خو دای، وی بہری ہنگی کارن خو بو شہرہ کئی مہزن کریبہ، نہ خاسمہ وی ہیژا دہولہ تا ئیرانن نیاسیبہ و زانیبہ ژن دئی شہرہ کئی بی یمان دگھل ویدا ہیٹہ کرن، لہ ورا ہرہ کو د بہیتی دا ہاتی، شہری ہفت سال کیشایہ، ئە فجا ئەو دمدمی ہفت سال خو لہر ئیریشیت دہولہ تہ کا ہوسا گرتی، خودانیت وی ہزرا پاشہ روژہ کا دور کریبہ و ہزرا مہزنیا ہیژیت دژمنی ژن کریبہ. پشتی ہفت سال ژ شہری، خانن لہ پزیرین ماستی دمہینیت و فروی ژن چیدکھت و بو شاهی فریدکھت. پشتی شاہ وی فروی و ماستی خانن بو فریکری دبینیت، دبیزیت: (ئہ قہ سال ہفتی یہ ئەم شہری وی دکہین و ماست ل چ جہا پەیدا نابیت و وی بو مہ ژ کھلی فریکریہ:

کو دلن من دکھت گری،

تہیرہ ک ل بہر ئەسمان دفری،

ئہ قہ ہف سال رەز دەینا ژن خوار تری.

سال ہفتی تہمام بویبہ،

توولی خانان وی زہعیبہ،

ئہوی فروی ژن چیکر بو شاهی ہنارتیبہ.

شاهی گوئہ قہ سال ہفتی وو،

ماست پەیدا نابت ل چو ئەردی وو،

ئہ قہ خوارن تی بو مہ ژکھلی وو.

هژمارا له شکه ری شاهى

لدویف وی هژمارا د بهیتی دا هاتی، له شکه ری شاه عه باسی (۴۰) هزار شه رکه ر بووینه، نه قان چل هزارا پیگفه ئیریش برییه سر که لا دمدم. پشتی نه قدا ل به گی کوری خانى له پیژپین ژ که لی خوار دکه قیت و به ری خو دده ته له شکه ری شاهى، نه و هوسا ده ژمیریت:

نه قدا ل به گ ژ که لی بخوار که تییه،

چو سر کانیکه که ته زییه،

ناق ژ کانى فه خواریه،

پالی خو لبه ری دانیه،

درینا لچاى خو کرییه،

نالیت کافرا بژمارتییه،

چل هزاره ئیک کیم نییه.

پاشی دبیژتیه بابى خو:

بابو نالیت کافرا بژماره،

ئیک کیم نینه چل هزاره.

هژمارا له شکه ری کوردا

له شکه ری کوردا به رامبه ر له شکه ری شاهى ئیرانى گه له کى کیم بوویه، هژمارا وان تنى ۱۰۰۰ که س بووینه. هر چه نده د پتريا سر ره لدانادا هژمارا سر ره لدپرا کیمتره ژیا ده سته هه لاتی، نه خاسمه جهه کى وه کى که لا دمدمى یى ناسى، به لکی هزار له شکر دشین به رامبه ری چل هزارا رابن، ئانکو هر ئیک به رامبه ری چل که سا:

رابوون مه للا و مه واره ،
دئ بقوتن دوهل و نه قاره ،
ته مام بوونه مه زاره ،
خانئ له پزئپين سه رداره .

ئالاييت شاهئ ئيرانئ دده من ئيريشئ دا

وه سا دياره كو هر سه روه كهئ شاهئ ئيرانئ (هر خانه كئ) دگه ل هيذا خو
يا له شكه ري ئالايئ خو هه بوويه ، ئه و هيذا له شكه ري ل بن سيبه را وي ئالايئ چووويه
شه پئ . د قئ شه پئ دا ئه ئه ئالاييت هه نئ پشكداري كريبه : ((ئالايئ ره ش ، ئالايئ
زه ر ، ئالايئ سوئر ، ئالايئ سبي ، ئالايئ ب ره نگ (ره نكين) ، و ئالايئ شين)) . فان
هه مي ئالايئ پيئكه تيب تيب ، ب هژمارا ٤٠ هزار له شكه را ل بن كه لا دمدمئ
دانايينه ، دا بنئرينه فان به ندان و ئالاييت شاهئ :

هه چئ ئالايئ ره ششه ،
ئه و خودانئ په ريئد گه ششه ،
وي ل مه گرتئ ريئك و كاشه .

هه چئ ئالايئ زه ره ،
ئه و خودانئ ت وان ته به ره ،
وي ل مه گرتئ كئلييت به ره .

هه چئ ئالايئ سوئر ،
ئه و خودانئ حوكمئ زوئر ،

وئ ل مه گرتی دۆر مادۆره،

مه چى ئالايى سېييه،

ئەو خودائيت وان مسرييه،

وئ ل مه گرتى سەر كانييه.

مه چى ئالايى برهنگه،

ئەو خودانى ناڤ و دهنگه،

وئ ل مه گرتى كيرىي جهنگه.

مه چى ئالايى شينه،

ئەو پيسكى ژوان به هدينه،

ئەو ب زۆرى ئيناندينه،

من قەت منەتەك ژى نينه.

خانسان له پزيرپين خەلكسان بوئابە

هەتا نەو بدروستی نەهاتیه زانین کا خانى له پزيرپين خەلكى كيژ دەقەرئان
عەشيره تا كوردستانى يە . هندهك دبیزن برادوستييه، هندهك دبیزن موكریيه،
هندهك دبیزن جهلالیيه و ئو هوسا... لى نیرینا دروست هەتا نەو نەهاتیه زانین. د
تیکستا دا ژى بهلكى ئەقنافه هاتینه پالدان بو خانى، له ورا ژى ئەق مزاره پیدقى
قەكولینهکا دویر و دریزه و پیدقى دویقچوونى یه. د قى دەقیدا خانى له پزيرپين
بوویه خان ئەقدالى خەلكى بوئا، ههروهكو د بهیتی دا هاتی دبیزیت:

ئەز خان ئاقدالى بۆتام.
ئەز گۆمانى ت بەحرانم،
ئەز عەببى تە وى ت زانم.

شەرى كەل دەدم شەرەكە دگەل كافرا

شەرى كەل دەدمى وەسا ل ناڧ كوردا ھاتىە نىاسىن وەكى شەپەك ناڧبەينا
بەسورمان و كافرا، ھاتىە نىاسىن وەكى غەزايەك ل سەر كافرو كوفرستانى. بوچى
ئەڧ شەپە ب ڧى رەنگى ھاتىە نىاسىن؟ نە يا خويابە، بەلكى ژبەر وپرى بيت كو
كورد سوننە بووينە و فارس زى شىعە، ئان زى شەپەك بوويە دژى زوردارى، ئان
ژى ژبەر ئەگەرە كادى ئەڧ نىشانە ھاتىە سەر ڧى شەرى:

خانۆ دخيڧە تى فوكورى،
شېرى دكە لە مى ڧەكرى،
خو دكافلانى ڧەد ناگرى،
خەزا بو ستويى كافرى.

جندىيا ھون دفوكورن،
چەككى خەزايى ھەلگرن،
قود بكن ئەڧنە كافرن.

ئەگەرېت شكەستنا سەرھەلدانا كەل دەدم

شكەستنا ھەر بزاڧ و لڧىنەكى گەلەك ئەگەرېت خو ھەنە، شكەستنا
سەرھەلدانا كەل دەدمى ژى نە يا ڧەدەرە ژوان سەرھەلدانىت ھەپرتىن و

شکهستین. ل فیری ئەز ب دریزی و بهرفره ناچمه دناڤ وان ئەگه رادا، لی تنی
دی چار ئەگه ریئ سه ریشک ژینگرم، کو بووینه سه ده مئیت شکهستنی:

۱. ههروهک من بهری نهۆ ژی گوئی، چه کئی کوردا به رامبه ر چه کئی دژمنی یی
له واز بوو، فارسا توپیت گران هه بوون و هژماره کا مه زن ژ وان توپا کیشابوونه
به روکیت شه پی، کوردا ژی به رامبه ری وان توپا چ به ره قانی نه بوو.

۲. ئەڤ سه ره له دانه دده قه ره کا به رته نگدا رابووینه و نه شیاپه سه روینیت
کوردستانی ئان پارچه یه کا مه زن ژ کوردستانی قه گریئ و ببیته سه ره له دانه کا
ته قایی، ژ بهر ویژی ژی پشتی سه ره له دان که تیه ده رافه کئی به رته نگ، کوردیت
جه و ده قه ریئ دی د هه واری نه چووینه.

۳. له شکه ری کوردا هژمارا وان به رامبه ری یا دژمنی کیم بووینه. هژمارا
هیزیت کوردا ۱۰۰۰ که سه بووینه به رامبه ر ۴۰ هزار که سا ژ هیزیت فارسا و
ده رگه ژی بو فارسا ده قه کری بووینه کو هیشتا هیژا خو مه زنتر لیبکه ن.

۴. خالا چاری یا کو هه می ده قیت دمدمی وی دکه نه ئەگه ری شکهستنا
سه ره له دانی، خه لکی که لا دمدمی، سولینیت ئافی ژ سه روکانی کیشابوونه
که لی، ئەوان هه زرا وی چه ندی یا کری ئەگه ر که ل ژ لایی دژمنی قه بهیته دوپییچ
کرن، دا کو ژ تیهنه نه مرن. له ورا ژی خه لکی که لی حه فت سالا به رامبه ری وی
دژمنی مه زن و توپیت گران شه پ کرییه و خو راگرییه. خیانه ت و خه نزی د ناڤ
گه له ک سه ره له دانا نا نه خاسمه ییت کوردا چیبووینه. د قی سه ره له دانی دا ژی
که سه کئی ب ناڤی مه حمودکی ئاله کانی کاغه زه ک نفیسی و نه خشی کانی و
ریکا سولینکرنا وی و سه روکانی تیدا ئاشکرا کرن و کاغه ز ب تیری پپچا و
هاقیته بهر خیفه تا شاهی، د بهیتی دا ب دریزی به حسی مه حمودکی ئاله کانی

و خیانہ تا وی ہاتیہ کرن و وہ سا ژی دیار کریہ کو ئہ گہریؔ شکہ ستنا
سہرہ لدانیؔ، ٹاشکرا کرنا کانئیؔ بوویہ:

چیبوو مہ حمودکیؔ نہ ماییؔ،
کاغہ زہک ل تیریؔ پیچاییؔ،
ہاقتیہ خیفہ تا شاہیؔ،
نشانیؔ کانئیؔ و سولین داییؔ.

چیبوو مہ حمودکیؔ بہ گییہؔ،
کاغہ زہک ژبالگیؔ ہرمییہؔ،
نشانیؔ کانئیؔ و سولینیؔ دییہ.

چیبوو مہ حمودکیؔ ٹالہ کانئیؔ،
تہ کوللہک ہندہ لبن ئہ زمانہ.
ئہ و بوو سہ بہ بیؔ کہ للیؔ خانئیؔ.

سالؔ ژدایک بوونا خانئیؔ لہ پزیرین

ہہ روہ کو من ل سلال بہ حس کریؔ، ئہ گہر مسوگہر ساللا ۹۹۹مش / ۱۵۹۰ز،
شہریؔ کہ لا دمدم چیبوبیتؔ، ئہ فہ ل دویف بہ ندہ کیؔ کو د دہ قیدا ہاتی و ئاقر
دایہ ژییؔ خانئیؔ لہ پزیرینؔ، وی دہ می خانئیؔ د ژیییؔ ۶۰-۶۵ سالیؔ دا بوویہؔ،
ہہ روہ کو دبئیژت:

خانوؔ نہی جوانہ و نہی پیرہؔ،
ویؔ دکوشتن دوازده وہ زیرہ.

عہ جہ میّ دابوو بہر شیرہ .

ئہ ڈگوتنا " خانو نہی جوانہ ونہی پیرہ " دەمی ئیک نہیّ جوان و خورت
بیت، رمان پیّ ئوہ کو ژییّ وی گہ ہشتیہ ۴۰ سالیّ و پیچہ کیّ پیہہل. ل دویتف
فیّ تہ خمینیّ ئہ گہر ئہ م ۴۰ سالاز ۱۵۹۰زا پاڤیژین، دیّ ژدایکبونا وی کہ قیتہ
۱۵۵۰زا.

یوسف و زوله یخا'

ساللا ۲۰۰۵ی دهمی من دیوانا فہقیی تہیران ل دھوکی چاپ کری، د پیشگوئتا ویدا من گوئبوو: ((فہقیی تہیرا نہ ئہ فہ ب تنی یہ یی کو مہ دناف فان چہند پہرادا جہی وی کری)). ئہز وہسا ہزر دکہم ئہو بہرکاری وی یی بہرہست ہندہ کہ ژ ہہمی، لہورا ژی روژ بو روژی شعریت وی ئان بہیتیت وی یی دیار دبن، ئہ فہ بہیتا دمدی و بہیتا بہرسیسی عابد، ہتا فان سالیت دووماہیی ژی ئہ فہ ہردو بہیتہ دہرزہبوون و نہو ہاتنہ فہدیتن. ئہ فہرو ژی پشتی ہہمی بہرکاری وی ہاتیہ چاپکرن، بہیتہ کا وی یا دی ب ناخی "یوسف و زولہ یخا" ہاتہ فہدیتن.

گہلہ ک بہیت و شعریت فہقیی تہیران دہسنقیسیت وان ماینہ و مروف دشییت و ہک بہلگہ و دوکو مینت رو فہکەت (ئسبات کەت) کو ئہ و ییت وینہ. ئو گہلہ ک بہیت و شعریت وی دناف خہلکیدا دہ فہ بو دہ فی تینہ فہگیران، لی مروف نہ شییت فہقیی تہیران تیدا ببینیت، ئہو ژی ژبہر فان سہدہمان، یا ئیکی: پتريا وان

۱. ساللا ۲۰۱۱، ئہ فہ چہند ریژہ و دہقا بہیتا (یوسف و زولہ یخا) یی مہ دکتیبا خو یا ب ناخی (بہرماہییت دیوانا فہقیی تہیرا) دا، بہلاؤ کریبہ.

شعر و بهیتیت وی ییت زاردهڤ ژ په یف و هه فوکیت خو ییت ره سهن
 ده رکه قتیینه، هه تا گه له ک جارا ژ قالبی خو ژی ده رکه قتیینه. لی نه گه ر مروڤ
 هویر و کویر دناڤدا بچیت دی دوسا فه قیی تهیران تیدا بینیت و شوینپییت وی
 تیدا دیارن، نه گه ر به ری خو بدهینه بهیتا شیخی صه نغانی ئان بهیتا دلی، ئان
 زه مبیلفروشی، ئان ژی شعرا نه ی ئاڤ و ئاڤ و ئاڤ و ئاڤ کوب زاردهڤ هاتینه
 وهرگرتن، ئو هه قبه رکه ین دگه ل وان ییت ب دوکومینت گه هشتینه مه، دی
 جوداهیه کا مه زن تیدا بینین و هه ر وه کی من گوئی تنی دی دوسا فه قی د ییت
 زاردهڤ دا بینین.

یا دویی: فه قیی تهیران وه کی هه می شاعریت که قنار، ناڤی خو ئان
 ناسناڤی خو دویماهیما شعریدا نفیسییه، لی د وان شعریت وی ییت زاردهڤ
 گه هشتینه مه دا، ناسناڤی وی هاتیه پرچاندن. د هنده ک ده قیت زاردهڤ دا
 ناسناڤی وی مایه، لی نه و ژی ژ قالبی خو ده رکه قتیینه، شوینا ((میم و حی))
 کو ناسناڤی وییه، بوویه ((میر محی)).

چ نیشارهت هه نه کو بهیتا یوسف و زوله یخا یا فه قیی تهیرانه؟

نهڤ بهیته سالا (۱۸۷۰) ژ زاردهڤ هاتیه وهرگرتن، هه روه کو من به ری نهو
 ژی گوئی نه و بهرکاری فه قیی تهیران یی کو ژ ده سنقیسان که تیه ددهڤ و
 مه ژیی خه لکی دا، ب جاره کی خه لکی لدویف گیول و تیگه هشتنا خو
 وهرپاندییه. په یقیته خو تیکه ل کرینه و هزریت خو تیدا دارتیینه و هه تا ئاوی
 دارشنتی ژی ژبه ریک برییه، لی دگه ل فی هه می ژی، نه گه ر مروڤ ب شه هره زایی
 هه قبه رکنی دگه ل بهرکاری وی یی دی بکه ت، دی باش تیئینیته ده ری کوی
 فه قیی تهیرانه. نهڤی بهیتا یوسف و زوله یخا ژی هنده ک جووک ژی دچن،
 نه گه ر لدویف بچین دی گه هینه سه ر زه قیا فه قیی تهیران. دا بنډرینه ئان
 خالان:

۱. فه قیئ تهیران یئ ناقداره ب فه هاندنا بهیتان. وی بهیتا دمدمی، بهیتا دلی، بهیتا بهر سیسی عابد، بهیتا شیخی سه نغانی و بهیتا هی شه تی فه هاندینه. یوسف و زوله یخا ژی ئیکه ژوان بهیتان بیئت کو د که قندا دناؤ کورداندا دبه لآؤ، ئه قجا چ یوسف و زوله یخایا ب ریکا قورئانی و کتیبیت دی بیئت دینی، چ ژی یا زارده ق. ب باوهریا من فه قیئ تهیران کو یئ ناقداره ب فه هاندنا بهیتان وی بهری هر که سه کی کورد ئه ق بهیته فه هاندینه.

۲. فه قی همی بهیتیت خو ل سهر چارمالکیان فه هاندینه، یوسف و زوله یخا ژی ل سهر چارمالکیا هاتیه فه هاندن.

۳. ریژه ندیت (قافیئت) مالکیت دووماهیئت بهیتان ئان ب (تی) وه کی ((شیخی سه نغانی و بهر صیصی عابد))، ئان ژی ب (اره) وه کی ((بهیتا دلی)) ئافا کرینه، کو نه بهس بهیت تنی ب فان ریژه ندنا کوتا کرینه، شعریت خو ژی پتريا وان هوسا ئافا کرینه. ئه ق بهیتا یوسف و زوله یخا ژی ب ((اره)) بداوی تیئت.

۴. فه قیئ تهیران د پتريا بهیتیت خو دا دیروکا نفیسینا وی ل دویماهیئ نفیسییه. د بهیتا یوسف و زوله یخایی دا ژی دیروکا نفیسینا وی هاتیه، دبیریت: ((تهام بوون شه ش لگ "لنک" هه زاره)) ئانکو، سالا مشه ختی (هجری) دبیته ۱۰۰۶، کو دکه قیته بهرامبه ر ۱۵۹۷ زایینی. فه قیئ تهیران ژی سالا ۱۵۴۹ زایینی ژدایک بوویه و ۱۶۳۱ زایینی چوویه بهر دلوقنیا خودی، ئانکو دهمی وی ئه ق بهیته نفیسی ژیی وی نیژیکی ۴۹ سالان بوویه.

۵. فه قیئ تهیران بو ناخی خودی پتريا جارا ((باخو)) ئان ((باخوی)) ئان ((باخی)) بکارئینایه، بو میناک: د بهیتا ئه ی ئاؤ و ئاؤ بهندا ۹ دا، دبیریت: ((باخوی نه گوؤت گافه ک فه وه ست)). د شعرا، ئه للاه سه حه رگاها ئه زهل بهندا

دا، دبیژیت: ((باخوئی نقیسین خیر و شه‌ره)). د بهیتا دلی به‌ندا ۴دا، دبیژیت:
 ((ببال "باخوئی" و فه‌رواره)) د شیخی صه‌نعانی به‌ندا ۱۰۵دا، دبیژیت:
 ((کوبکه‌ین بده‌ست "باخوئی" مه‌یه)) ئو هه‌ر وه‌سا د یوسف و زوله‌یخایی ژی
 دا، دبیژیت: ((گه‌ل باخوئی نام‌شه‌لمه‌زاره)).

۶. ل قیری دئی چه‌ند مالکیّت هه‌ردو به‌یتان، یوسف و زوله‌یخایی و به‌یتا
 دلی، هه‌قبه‌رکه‌ین، دا ببینن کا ئه‌زمانی فه‌قی د یوسف و زوله‌یخایی دا چه‌ند یی
 دیاره:

یوسف و زوله‌یخا:*

ئو مه‌جرووحه‌ی برینداره

* به‌یتا دلی (مالکا ۵۲):

نه ئه‌ییوبی برینداره

* یوسف و زوله‌یخا:

دا فه‌نا بکین یه‌کجاره

به‌یتا دلی (مالکا ۵۰):*

فه‌شارتی جومله‌ی به‌کجاره

* یوسف و زوله‌یخا:

وی کار نینه‌ی بپته‌کاره.

* به‌یتا دلی:

د بی‌که‌سپ و د بی‌کاره

* یوسف و زوله‌یخا:

ئه‌فه‌چ سونده‌که‌ دژواره.

* به‌یتا دلی:

گه لوڻه ڦڻا ڇڏڻو
نه وای رهڻو ډڙو
* یوسف و زوله یخا:
وهغه را خپری نه ڦڻا ډڙو.
* بهیتا دلی:
خه باتکارین کو نه ڦڻا ډڙو
* یوسف و زوله یخا:
هیڅی دکم بکه نه فکاره.
* بهیتا دلی:
ته نه فکره، نه نه فکاره

عەلى حەريرى

عەلى حەريرى ژ پەستەفانیت (شاعر) رەفا ئىككىيە د تۆرەيى كوردیدا،
هەردەم ناقى وى دگەل هەردو پەستەفانیت مەزن فەقىي تەيران و مەلایى
جزيرى دەيت. كو فان هەردو كۆيت دووماهیی هەر ئىكى ديوانە كا بەرکەفتى
پاشخوړا هیلايه، لى عەلى حەريرى، تنى چەند پەستیت وى ل قیىرى و ویرا هە
ماينه، ئەفجا فەدیتنه فا هەر پەستەيه كا وى کاره كى بەرکەفتییه هەم بو وى
هەم ژى بو دیروكا تۆرەيى كوردی.

سالا ۲۰۰۱ئى من پەستەيه كا وى يا دريژ فەدیت و د گوڤارا "مەتین" هژمار
۱۱۲دا، بە لافكر، پاشى من سالا ۲۰۰۵ئى د كتیبیا مە "كەلهين ئاقادا"
بە لافكره فە. ئەفە پەستەيه كا وى يا خوڤ د قى كتیبیدا ژى هەيه، كو ب فان
مالكا دەسپىكرییه:

گەر هوون ببینن نالى عشق

تۆن و لەبۆم زارى دكەن

هەركەس بزانت حالى عشق

بەخىلى دژواری دكەن

ئەڧەستا عەلى حەرىرى ساللا ۱۹۸۰ سەيدايى مەزن صادق بهاء الدين
ئامىدى د ھۆزائقانېت كورد بەرپەپ ۲۳۹ دا، بەلاڧكرىيە. وى ژى ساللا ۱۹۶۷ى ژ
كەشكولا د. مەسعوود كتانى ڧەگوھارتىيە. ئەڧەستا د ڧى كتيبيدا هاتى، ۷
بەندن، لى يا سەيدا ئامىدى ۱۱ بەندن، ئانكوا يا ئامىدى ۴ بەندا ژ ڧى پترە.
گرنگيا وى د ڧى كتيبيدا ئەوھ كو دەقا وى لڧىرى سەد ساللا پتر بەرى سەيدايى
ئامىدى هاتى بەلاڧكرن.

بهیتا بولبول و (داسنی)

مله تی کورد پتر ژ هه می مله تا پیدقی بهرکاریت که فن و ناقتیت ناقداریت که فن و دیروکه کا که فنه، له ورا ژی فه دیتنا بهرکاریت هه ر شاعره کی و هه ر نافه کی نوی د دیروکا تووره یی کوردیدا، سه رکه فتن و رويسپیتیه بو دیروکا کوردا یا تووره ره یی و زانستی. ئە ف شعره هه نی یا کو ب ناقتی "بهیتا بولبول" د فئ کتیبیدا هاتی، ناقتی شاعره کی تیدا هاتییه، کو جارا ئیکتییه دهیته نیاسین. د شعریدا ناقتی وی "داسنی" هاتییه. هه روه کو من گووتی، ئە ف شاعره نه هاتییه نیاسین، چاخی ئە و تیدا ژیا ی ژی نه یی دیاره، چ ئاقر ژی د شعریدا نه هاتینه کو ئە م تشته کی ژی دهربیخین. له ورا ژی ئە م نه شین تشته کی ل سه ر چاخ و ده میت ئە و تیدا ژیا ی، بیژین. ناقتی وی ژی ب فئ ره نگی خوارئ د شعریدا هاتییه:

ئە ز هونگافتم باطنی،

دلی من ما بخیالی،

من گووتی یا "داسنی"،

شوخی شهنگی و شه پالی،

شه پالی و شوخ و شهنگی،
کافری دل فرهنگی،

ئەڤ شعره لسهر شهش مالکا هاتیه ئافاکرن، لی چمکی ژدهڤ هاتیه
وهرگرتن، ل هندهک جها ژبه ریک چوویه، ئان ژ "شه شماليکی" چار ئان پینج
مالک ماینه.

فهقی تهیرا ژی شعرهک هیه ب ناقی "فهقه و بلبل" ئەو ژی هەر لسهر
شهش مالکان هاتیه ئافاکرن و تشتی بالا من کیشای، چهند ریزهک ژ فی شعری
دشبنه شعرا "فهقی" وهکی ئەڤ مالکیت خواری:

فهقی

ژ ته پرا نینن چو پیته

چهوا تو پورعه زابی

دائم دهنگی ته تیته

ساعه تهک هیدی نابی

موقیم ته یهک دڤیته

کفشه تو حال خرابی

داسنی

شه فهق دابوول دوومه،

زه عیف کری خوناقی،

بولبول خواهی شالووله،

بولبول تو هیدی نابوی،

بېشك تو حال خرابوى،
بهلكى ته بهگ دقئته،

ديسا ئەڤ هەردو بەندە ژى ھندەك مالك دشبەنە ئىك:

فەقى

بولبول ديسا خەبەردا
قسمەت چارا ئەوہل بوو
عاشق بوومە ل وەردا
مەعشوقا من سۆزگول بوو
دكئشم ژان و دەردا
لەو من برين د كول بوو

داسنى

بولبول ديسا پخەبەر دە،
مەعشوقئیت وى سۆزگول بوون،
يەك عاشقى يەك وەردە،
داغا دلى من كول بوو.
ساحب چۆنە بورجئدە،
دلى من موڤتە لا بوو،
تيرى ئەڤينى لئدا،
ئەز ھونگاڤتم دخەوئدا،

به لڙ پا ٺه گهر ٺه م ب تقايي هه ردو شعرا بخوينين، دي بينين کو هه ر ٺيک يا
 شاعره کييه، لڙ کي چاڙ ل يي دي کرييه؟ ٺه م في ڙي نزانين، نه دويره
 "داسني" ڙ "فهيي تهيرا" که فنتر بيت و نه دويره ڙي به روقاڙي.
 تيرا داسنيا تيره کا که فنا بنا فودنگ بوويه ل به هدينان، نافي في تيري د
 گه له ک کتبييت ديرو کيدا هاتييه، ٺه فجا دياره، کو ٺه في شاعري نافي خو ڙ في
 تيري وه رگرتيه!

ستارانا محه مہدیٰ حہنہ

ستارانا محہ مہدیٰ حہنہ، ئیکہ ژ وان سترانیت چیروکا پیکفہ ژيانا کوردیت بسورمان و فہلہ فہ دگپریت. ئہ فی سترائی چیروکا دو ئہ فیندارا، ئیک فہلہ، ئیک بسورمان د چہ رخی ۱۹ ایدا فہ گوئیہ. محہ مہدیٰ حہنہ تولازہ کی فہلہ یہ، مہدو کچا شیخی عہ وینیی یہ.

ئہ فین ہستہ کا مروقانیی یہ. ہستا مروقانیی ژ ی لسہر ہر تشاراپہ. لسہر ہمی ہزر و ئول و ملہ تینیی دہریاز دبیت بو ہست و ہشیت مروقانیی. لہ ورا ژ ی ئہ فینا حہنہ یی فہلہ و مہدو یا بسورمان دین ناس نہ کرینہ. ئہ فینا وان تنی ئہ و ناس کریہ، کو بگہنہ نارمانجہ کا مہ زن ئہ و ژ ی گریڈانا مروقانیی و گریڈانا وان پیکفہ فہ یہ. ئہ ف ستارنہ وی نیشا مہ ددہت، کو مروق، رہنگی وی یی چاوا بیت و ہزرا وی چ بیت، ئیک و دو قہ بیل بکەن و قانونا لینہ گرتنی "تہ سامحی" بکەنہ د ہزرا خو دا. مہدو یا بسورمان ئیکہ ژ وان کچیت کورد بیٹ کو تشتی ژ ہمی مہ ستر ل نک وی، گہ ہشتنا وی ئہ فینا مروقانی بو یا کو دناقہ را وی و ئیکی فہلہ دا چیبووی. دویمایی ژ ی دگہنہ ئیک.

مہدو کچا شیخی گوندی عہ وینیی یہ، گہلہ کا سپہ ہیہ و ہیشتا شوی

نہ کریہ.

"عهوئنه" گونده که دکه فیته دهفرا "میردینی". گونده کی ب فی ناخی ل هه فلیرا پایته خی باشورئ کوردستانی ژئ هه یه. وهسا دیاره ژئ کو گوندئ عهوئنه ملکی دیرا زه عفه رانی بوویه. خه لکی گوندی خویک و ده هیکییت (حاصل) خو داینه دیرئ.

دیرا زه عفه رانی ههروه کی د "فیکیبیدیایی" دا هاتی، دبیزیت: ((دکه فیته ویلایه تا ماردینی ل تورکیا، لسه ر تخویبی قامشلوی ل سوریا. سی کیلو میتر ژ باژیرئ میردینی دوبره.))

هردیسا دبیزیت: ((ئه ف دیره بهری چه رخیت فه لانی یا هاتیه ئا فاکرن. ههروه کو د ژیده ران دا هاتی، ئه ف دیره وی هه یامی یا هاتیه ئا فاکرن، ده می خه لکی ده فیرئ روژ دپه ریست. ئو ئه ف دیرا فه لان ل دویمهیا چه رخی چارئ یی زاینئ یا هاتیه دانان. ژ چه رخی هه شتی هتا چه رخی پارذئ ب ناخی "قدیس مار هه ننا" یا ناقدار بوو. ئو ژ چه رخی پارذئ هتا چه رخی بیستی ناخی وی دانا "کورکمو" کو ئه فه په یفه کا سریانییه رمان پی "زه عفه ران" ه. زه عفه ران گیایه که ل فی ده فیرئ یی مشه یه، بو خوارنی و ده رمانا و هنده ک تشتیت دی بکار دینن. ئه فی دیرئ جه کی بهرکه فتی ددیروکا که نیسا سوریا نی ئورتودوکسی دا هه یه. ژ چه رخی سیزدئ و هتا سالا ۱۹۳۲ ئ باره گه می پاتریارکیا سریانی بوو.))

مه تران: مه ترانه ک ل دیرا زه عفه رانی هه بوویه. د سترانی دا، ناخی وی بهس "مه ترانی دیرا زه عفه رانی" هاتیه، پيشناف و پاشنا فیت وی نه هاتینه گوئن. دیاره کو ئه وی ده می مه ترانه کی بنا فوده نگ بوویه.

هه ننه: سه روکی خولامیت مه ترانی بوو. مه ترانی دیرا زه حفه رانی، سیه خولام هه بوون. هه ننه سه روکی وان هه ر سیه خولاما بوو. هه ننه دگه ل هه ر سیه خولاما ب کاروباری دیرئ رابوئینه.

مه ددو: کچا شیخی عه وینی یه، گه له کا سپه هییه و هیشتا شوی نه کریه.

چپړوکا محهمه دې حه ننه و مه ددو يا کچا شېخی ب قى رهنگى خواری يه :
 مه ترانې دپرا زه عفهرانې، حه ننه قريکره گوندې عه وينې کو حاسليت
 گوندی خرفه که ت و بو دپري قريکه ت. حه ننه ب تنی نه چوو، که سه کي دی ژى
 دگه ل خو بر.

حه ننه بو مي هقانی مالا شېخی. مه ددو يا کچا شېخی دنپريته حه ننه ی، نو لې
 ناشق دبيت. ئەو و حه ننه دکه فنه حه نه ک و لاقردبیا، هزرا وپري ناکه ن کو نیک
 فه لیه و نیک بسورمان. شېخ ب ئە فینا وان حه سیا، نینا گوته حه ننه: ((ولو
 مه که ب که چکی، عه قلی وی مه به، تو فه لله ی و ئەو موسولمانه، ژته ره
 نابی)) حه ننه ی ئە ف تشته مانده ل کر و گو ت، من های ژ کچکی نینه. لې کچکی
 ستراند و گو ت:

محهمه دې حه ننه ژ مال هات م ناس نه کر،

م پرسى گو تنا خوه ژى نه کر،

رووی من راميسان نه کر.

محهمه دې حه ننه سوار بوو ل دو ندي،

ژ دپري هات سهر حاسلي،

مه که ل فر نه بوو نه زى بره فینم بيم موسلى.

کچا شېخی که فته رکي و گو ت: "من حه ننه دقیت و نه زیا وی مه " هندى
 حه ننه ی دبه را کر و گو ت، کو کچک ژ خه به ري خو بهیته خارى، چمکی
 "ده بیابیت وی قایل نابن" لې وی ئە فینا حه ننه ی دانا به ری هه می تشتا.
 خه لکی گوندی ب ئە فینا وان حه سیان، رابوون، گو ت دی حه ننه ی قوتین.
 نیکی خه لکی گوندی گو تی: نه قوتن، مه تران بزانیته، دی گله یا (شکیات) مه
 که ت و دی گوندی وپران که ت.

حەننەى حاسلىت خو ڤه جه ماندن و رابوو سواربوو هاته دىرى، كچك ژى
 دگه لدا هات. مه ترانى زانى. گوٽى: "ئەڤه چيه حەننە؟" گوٽ: "حال و مه سه له
 ئەڤه نه!" پشتى دوروژا شىخ و خەلكى گوندى عەوينه، هاتنه دىرى، گوٽ:
 "ئەم كچا خو نا دەينه ئىكى ڤه له". وان داخاز كر كو حەننە ببىته بسورمان،
 لى كچكى گوٽ: "ڤه له بيت، بسورمان بيت من دڤىت و سه رى من بېرن تەركا
 وى ناكەم".

من نه ڤىت ل ڤىرى چىپوكى هەمى ڤه گىرم، چمكى دەقا وى د كتيدايه.
 لى گىنگه شهيه كا مه زن د حوكمه تيدا ژى چىكر، گه له ك بكو و بكيش دناقبه را
 هەردو ئاليداا چىبون. دياره محەممەدى حەننە جاره كى بوويه بسورمان و
 "محەممەد" ب نائى وىڤه كرىه، به لى ديسا زڤرىيه ڤ سه ر دىنى خو. دويماهى
 ژى هەر مايه سه ر دىنى خو، هەروەك ستران ژى دبىڤىت، هەردو هاتنه مېردىنى
 و مانه سه ر دىنى ڤه لائى و دو كوڤ ژى پاشخوڤا هيلان.

حەمەتە یار { محەمەد تە یار پاشا }

سترانا حەمەتە یار ئیکە ژ سترانیت دیروکی بیټ هیژا و بەرکەفتی. ئەقی سترانی قەومینەکا مەزن د دیروکا میرگەها بەهدینان دا دایە دیار کرن، ئەو ژى بزاقا حەمەتە یار { محمد تە یار پاشا } یە، ژبو ویری کو ببیتە میری میرگەها بەهدینان.

بەری ئەز بچمە دناڤا ناڤەرۆکا سترانی دا، دی ەندەکی بەحسی محەمەد تە یار پاشای کەم و کا بوچی و چاوا وی بزاقا ەندی کریه ببیتە میری بەهدینان.

((محەمەد تە یار پاشا کورپی ئسماعیل پاشایی میری بەهدینان، بابی وی ئەو ەلبژارت کو پشتی مرنا وی ببیتە میری بەهدینانی، ەەرچەند ئەو وی دەمی هیشتا بچویک بوو و براییټ ژ خو مەزنتەر ەبوون، ئەوی دەستی خو دانا سەر ەمی تشتا (راژیر، زیلوک، سفر، چەک، تڤەنگ، دپ و مراری، دەرەم، دینار، ەسپ و ب خەملا وان قە و ەەر ملکەکی دی یی دنیایی). وەختی بابی وی سالای ۱۲۱۳ مش. ۱۷۹۸ زا مری، سلیمان ناڤایی کەتخودایی بابی وی مایی خو تی کر و محەمەد تە یار ژ حوکمی ئیخست. ئیدی سلیمان ناڤای کورپی دی بیټ

ئسماعیل پاشای خواستنه ئامییدی و داخاز ژئی کر کو یی ژ هه میا باشتر بو
 حوکمی ههلبژئرن، ب به هانه یا کو میراتگری شه رعی محمه د تھیاری یی بچویکه و
 نه شیئت سه روه ریی بکته. پشتی وان کورپی نه خری مرادخان (پاشا) بو میراتیی
 ههلبژارتی، محمه د تھیاری رازیکر کو سه رقه گئیریا ئاکری بکته، لی باوه ریا وی
 ب براییت وی نه هات، نه چار بوو ژ ئامییدی ده رکه قییت و هه می مالی بابی خو
 دگل خو ببهت و بچیته "که لا قومریی". محمه د تھیاری ب قی کریارا وان
 ده گری، رابوو ئه و و قوباد به گئی کورپی حوسینی کورپی به هرام پاشای کو
 عه شیره تا کو م کهن و سه ره لدانی دژی مراد پاشای بکهن. ئینا مراد پاشای
 زانی، رابوو تاگریت خو ژ عه شیره تا کو م کرن، ژ وان عه شیره تا دهنادی
 (ده نانی) ل شیخانی و شه نگاری، ب سه روکاتیا میری دهنادییا نه مر کورپی
 سمو، شه ریئت گرم دناقبه را هه ردو لایان چیبوون، نیزیکی چارسه د که سا تیدا
 هاتن کوشتن، پتیریا وان مزویری و خه لکی شیخان بوون، گه له که گوند ژئی هاتن
 تالان کرن، پاشی والیی میسلی محمد پاشا جه لیلی (۱۲۱۴-۱۲۲۱ مش / ۱۷۹۹-
 ۱۸۰۶ ز) هه ردو لا وه سا پیکنئینان کو باژیری زاخو بو میر قوباد به گئی بیت و
 باژیری ئامییدی ژئی بو مراد خان پاشای بیت، ب قی لیگفه کرنی تشته که بو
 محمه د تھیاری نه ما، نه شیا ملکی بابینی بزقرینیت، تنی که لا قومریی ما
 دده ستادا. یاسین العمری دبیریت: کو محمه د تھیاری "مروقه کی ژیهاتی و
 میره کی باش و خودان نه ریته کی پاقر بوو". محمه د تھیاری شاعر و توره فان
 بوو، وی شعر ب کوردی و عه ره بی هه نه، شعریت وی د تهر و نازکن، هنده که ژ
 شعریت مه لا نه حمه دی جزیری کرینه پینچین و سالا ۱۲۳۱ مش / ۱۸۱۵ ز، دیوانا
 جزیری ب خه تی خو نقیسییه، ناقی خو ب قی ره نگی خورای ئینایه: "محمد
 طیار بن اسماعیل پاشا العباسی اصلاً العمدی وطناً)).^۱

۱. ئە فچەند ریزه من ژ کتیبیا: د. عماد عبد السلام رئوف. المعجم التاريخی لإمارة بهدینان،

سالا ۱۲۱۸مش / ۱۸۰۳زا، والیّ به‌غدایی، مراد پاشا ژ میراتیی ئیخست و
برایی وی عادل به‌گ دانا شوینا وی.^۱

سالا ۱۲۲۲مش / ۱۸۰۷زا، پشتی عادل به‌گ مری، برایی وی زییر پاشایی
کوری ئسماعیل پاشای دبیته میری ئامیدی. زییر پاشا سالا ۱۲۴۰مش / ۱۸۲۴زا
مرییه.^۲

د کتییایا (المعجم التاريخی لامارة به‌دینان بپ ۱۷۱) دا هاتییه، دبیتیت: د
ده‌سنقیسا (المركز الوطنی للمخطوطات) دا دبیتیت: "سالا ۱۲۳۲مش / ۱۸۱۶زا
عه‌شیره‌تیت ده‌قهری زییر پاشا ژ حوکمی راکر و محمه‌د ته‌یار دانا شوینا
وی".

پشتی ۱۳ سال لسه‌ر مرنا بابی محمه‌د ته‌یار دا بوړین و پشتی ژ ئییی
بچویکی ده‌رباز بووی، ئیدی ل سهر ده‌می میراتیا زییر پاشایی برایی خو دیسا
پیکولیت مه‌زن کرن کو جاره‌کا دی میراتگیا خو یا کو بابی وی وه‌سیه‌ت پی
کری بزقپنیت، هرچه‌ند کتیبیت دیروکی به‌حسی فان پیکولیت وی نه‌کرییه،
لی نه‌ دویره‌ ئه‌و سالا د ده‌سنقیسا (المركز الوطنی للمخطوطات) دا هاتی، کو
"سالا ۱۲۳۲مش / ۱۸۱۶زا عه‌شیره‌تا، زییر پاشا ژ حوکمی راکری و محمه‌د
ته‌یار دانایه شوینی. ئه‌و سال ئه‌و بیت یا حه‌مه‌ته‌یار دژی زییر پاشای ب
سه‌ه‌لدانی رابووی و ب دریزی سترانی قه‌گیرای. نه‌و ژی دی ناهه‌روکا سترانی
قه‌گیرین، دا ئه‌و قه‌ومینه پتر بو مه‌ روهن ببیت:

هه‌ی هه‌مه‌ته‌یار وی دبیتژد دایی،

أربیل ۲۰۱۱، بپ ۳۳۳-۳۳۴. ترجمه کرینه کوردی.

۱. ژیدهری به‌ری: د. عماد عبد السلام رئوف. المعجم التاريخی لإمارة به‌دینان، بپ ۳۴۲.

۲. هه‌ر ئه‌و ژیدهر، بپ ۱۷۰-۱۷۱.

لمن بکه ته گبیرئ رایئ،
 ئەز دئ رابم چمه به غدایی.
 گو کورئ من زبیر پاشا خواهش پاشایه،
 زبیر پاشا برائئ ته یه،
 ئەو حاکمەکی بزور بایه،

به راهیا سترائ ب فان ریژیت سلال ده سپیکریه: ((حه مه ته یار گوته دهیکا خو، ته گبیره کئ ل من بکه، ئەز دئ رابم چمه به غدایی ل نک (والی)، داکو میراتگریا خو یا به هدینانی بزقینم. دهیکا وی دبیزیتی، کورئ من، زبیر پاشا خوش پاشایه. زبیر پاشا برائئ ته یه، ئەو حاکمەکی بزور و بهیزه. پاشی دیاره دهیکا وی دبیزیتی، دئ هه ره، چه نته یه کا له عل و مراریا بو وه زیری بکه دیاری، دا کو میراتیا میرگه هی لسه ر ناخی ته بهیته قهید کرن.

وئ حه مه ته یار توی ده لالی،
 چه نته یه کا له عل و مراری،
 بو وه زیری بکه دیاری.

حه مه ته یار رابوو کاری خو کر و چه نته یه کا له عل و مراریا دگه ل خو بر و ژ ئامیدی سووار بوو، ل نافکوپئ په یا بوو، ژ نافکوپئ سووار بوو، ل ئافا زیی دهر بازبوو و ل هه قلیری په یا بوو، ل هه قلیری ژ سوواربوو و قووناغه کئ هاژوت و ل گونده کی په یابوو. ژ وی گوندی سووار بوو، سی قووناغا چوو گه هشته که رکوکئ، سی قووناغیت دی ژ چوو، گه هشته به غدایی و چوو نک وه زیری، ئەو دیاری بو وه زیری برن، که یفا وه زیری گه له ک هات. وه زیری گوئی: حه مه ته یار ته چ دقیت؟ گوئی من پاشاتیا به هدینان ژ ته دقیت. والیی به غدایی رازیوو و سه رمووور دا ده ستئ حه مه ته یار و کره میرئ ئامیدی.

حەمەتە یار ژ بەغدایی دەرکەفت و هات حەتا گەهشتیە قەرەچۆلانی. ل
 ویڕی کاغەزەک بو خالدا ناغا میری دۆبانی فریکر، گوئی: "ئەم دی کەینە دو
 میرانی". پاشی کاغەز لەسەر وەلاتی بەلا فکرن و خەلات دانە عەشیرەتا. دیسا
 حەمەتە یار ژ کەرەچۆلانی هاتە کەرکویکی، پاشی ژ ویڕی بشەق و روژ هازۆت
 حەتا گەهشتیە هەبلیری، ژ هەبلیری دەرکەفت و ژ ئافا زی دەریاز بوو و هات
 حەتا گەهشتی "گری محەمما عەرەبا" و ئوردییا خوژی دانا ویڕی، ل ویڕی
 کاغەز بو هەمی بەهدینا هنارتن. ئەو بەهدینییت گەهشتینی، هەمی کۆمکرن و
 خەلات کرن و پیکفە ژ "گری محەمما عەرەبا" دەرکەفتن و هاتن ئوردییا خو ل
 سیمیلی دانا. ل ویڕی هەمی لەشکەری خو کۆم کر و لەشکەری خو هەلاند و
 سووار بوون، چوون هەتا گەهشتینی ناسهی. ل ناسهی خالد ناغای گوته
 حەمەتە یار: "ئەم دی چینه سەر زاخویی". سپیدی زوی رابوو و لەشکەری خو
 لیکدا و چوون بو زاخو و ئوردییا خو ل بەر زاخویی دانا و توپا خوژی دانا
 "تربی جهوی". سپیدی زوی دگەل تیئی تاخی زاخویی رابوون، بەری خو
 ددەنی لەشکەری بی دانا بەر زاخو و ئوردی یا دانا بە "شکەفتا زاقا". شەری
 ل "پشتا خەندەکی" دەست پیکر. نەمری بچاقەکی گازی کر: "ئەم ییت
 هاتینە تولا حەسەن بەگی". سمو و نەمر هەردو براییت ئیکن، هەردو کا شیریت
 خو کیشان و گووت: دی چینه تولا میری شیخانی. شەپ کەفتە لەبەر "پرا مەزن"
 دیسا ل "دوازە ملانی" زی شەری دەست پیکر و "شیخا دەنا" شەپ گەرم کر
 و ئیریش برنە سەر "بەرواریا". تەتەری نیری و سارمی بیجوانی پشکداری د
 شەپیدا کر. نەمام بەگ د شەپیدا رەقی. د فی شەپیدا شیخا دەنا سەرکەفتن و
 زیانەکا مەزن ب بەرواریا کەت.

وہسا خویاہ کو شہر ہر بہ دہوام بوویہ، ہہتا دویماہی "قوباد پاشا"
رابوویہ، ژقہ سرئ ہاتیہ خواری، ہندہک سوار دگہل خو برینہ و چوویہ بن
خیقہ تا ہمہ تہ یاری و ہیقی لی کرینہ کو ہردولا پیکبہین. ل ویری ہردولا
پیکہاتینہ و قوباد پاشای درافہا قیتتہ سہر خو و دایہ ہمہ تہ یار و دہبرا
(مہعاش) وی ژئ زیدہ کرییہ. ہمہ تہ یار ژئ دراقئ و ہزیری دایئ. ہمہ تہ یار
ژبہر زاخویئ چوو و شہر قہرہ ثیا. زیئر پاشا بوو پاشایئ بہ ہدینا و ل کہلہا
نامیدیئ روینشت و حوکوم ل ہمی بہ ہدینا کر.

سترانا (خالد ئاغا)

ئەق سترانه ههروهك د نائفيشانى دا هاتى، ب نائفى خالد ئاغا، زبهر كو عبد الرحمن ئاغا لسهر دهستى وى هاتيه كوشتن. خالد ئاغا ب ۱۵۰ سواراڤه چوويه كوچكا عهبد الرحمان ئاغا، ئو ل كوچكا وى دايه بهر جووتى قهره بينا و كوشتيه. لى ئه و ب خو، ههروهكو د نائفه روڤكا سترانيدا خويابه، ههڤركى دناقبه را زبهر پاشايى ميرى به هدينان و پسمامى وى قوباد پاشاى دا هه بوويه. دياره زى كو خالد ئاغا هه قالبه ندى قوباد پاشاى بوويه و عبد الرحمان ئاغا زى هه قالبه ندى زبهر پاشاى بوويه. ئەقجا بهرى بچينه دناقه روڤكا سترانيدا پيدڤيه چه ند ريزه كا لسهر وى ههڤركيا دناقبه را فان ههردو ميران دا بخوينين، داکو پتر بو مه چيروڤكا وان روهن ببیت.

قوباد پاشا

((قوباد پاشا دژى مامى خو ئسماعيل پاشاى رابوو و داخاز زى دكر كو ئه و حوكمى ل ئاكرى بكهت، ئسماعيل پاشاى زى قه بيل نه دكر، لى دويماهيى نه چار بوو كو وى بكهته ميرى ئاكرى، پاشا ديسا ميراتى زى ستاند و كورى خو مراد بهگ دانا شوينا وى. پشنتى ئسماعيل پاشا مرى، وى خو گه هانده عه لى پاشايى

(۱۸۰۲-۱۸۰۷ز) والییّ به‌غداییّ، ئینا وی ساللا ۱۸۰۳ز مراد پاشا ژ میراتییّ راکر و قوباد پاشا شوینا وی کره میریّ به‌هدینا، لی ئه و نه‌شیا بهیته ئامیدیّ چمکی عادل پاشاییّ میریّ ئامیدیّ و براییّت وی دژی میراتیا وی بوون، نه‌چار بوو جاره‌کا دی هه‌وارا خوّ ببه‌ته نک والییّ به‌غداییّ، والییّ به‌غدییّ هه‌وه‌کا له‌شکهری ب سه‌روکاتیا مته‌سه‌رفیّ سلیمانییّ ئبراهیم پاشاییّ بابانی کره سهر، لی ئه‌هه‌وا له‌شکهری نه‌گه‌هسته ئارمانجا خوّ کو قوباد به‌گی داننه سهر ته‌ختیّ میراتییّ ل ئامیدیّ، چمکی هه‌می تیریّت عه‌شیره‌تا سلیقانی لدور مراد پاشای و براییّت وی کوّمبوون و به‌ره‌قانی ژ سه‌روه‌ریا وی کر. دیسا د فی شه‌ریدا زیانه‌کا مه‌زن ب هیژیّت والییّ به‌غداییّ که‌فت، ژ وانا ۵۰ زه‌لام ژ بابانیا هاتن کوشتن و ئبراهیم پاشا نه‌چار بوو کو ده‌فگوتیّ (اعتراف) ب وی کاودانی بکه‌ت. مراد پاشا مال سهر حوکمی، زاخوّ ژی دا قوباد پاشای، لی وی هند روییّ خوّ ل نک خه‌لکی نه‌بوو، عه‌شیره‌تا سلیقانه‌یا زاخوّ دورپیچ کر، وی ژی خوّ د قه‌سرا خوّ دا ئاسی کر. سه‌روکتیریّت به‌هدینا عادل پاشا هه‌لبژارت و کره میریّ به‌هدینا. دویماییّ عادل پاشای عه‌شیره‌ت فریکرنه قوباد به‌گی، کیّشا ئامیدیّ و کره دگرتیخانیقّه، عه‌شیره‌تا ژی ده‌ستی خوّ دانا سهر هه‌می مالی وی^۱.

قوباد پاشا پسمامیّ زییر پاشاییّ میریّ ئامیدیّ بوو. زییر پاشا کوپریّ ئسماعیل پاشای ساللا ۱۸۰۷ز پشته براییّ وی عادل پاشا مری، ئه‌و بوویه میریّ به‌هدینان. د وی وه‌ختیدا قوباد پاشاییّ پسمامیّ وی ل ئامیدیّ د گرتیخانیدا بوو. سلیمان پاشاییّ والییّ به‌غداییّ وه‌سا دگه‌ل زییر پاشای پیکهات، کو وی (زییر پاشای) بکه‌ته میریّ به‌هدینان نه‌گه‌ر د گه‌ل پسمامیّ خوّ

۱. بنییره: د. عماد عبد السلام رئوف. المعجم التاريخی لإمارة بهدینان، أبريل ۲۰۱۱، بپ ۲۸۰.

قوباد پاشای پیک بهیت و ژگرتیخانئ بهردهت. ئینا ئه و بوو قوباد پاشا بهردا و باژیرئ زاخوئ دابئ. لئ وی وه سا شهرت گرئدا کو قوباد پاشا بمینته ئامیدئ و برابیه کئ خو شوینا وی فریکه ته زاخوئ.^۱

چیرۆکا سترانئ ب فی رهنگیه:

خالد ئاغای سه د و پینجی سووار دگه ل خو راکرن و ژ پری دهرباز بوون و ل کوچکا عبدالرحمان ئاغای په یابوون و عبد الرحمان ئاغا دا بهر جوئتیت قهره بینا و کوشت.

ناقئ ژنا عبد الرحمان ئاغا د سترانئدا هاتییه "عه مبه رخان".

قوباد پاشا وی وهختی پاشا بوو ل زاخوئ.

قوباد پاشا ل قه سرا زاخو ل سه رئ گری، بهرئ خو دده تئ ل مالا عبد

الرحمان ئاغایی بوویه شین و گری.

پشتی جاب گه هشتیه زییر پاشای ل ئامیدئ کو عبد الرحمان ئاغا یئ

کوشتی، هر ب له زدهنگ ل له شکه رئ خو کر و کو مکرن و ژ ئامیدئ بخوار

کهفت و بهر ب زاخوئ ب رئ که تن. سپیدیه کا زوی زییر پاشای باژیرئ زاخو

دورپنج کر و ئوردی دانا (شکه فتا زافا). قوباد پاشا گرت و ده ستیت وی بهستن

و فریکره ئامیدئ و ل ویرئ چه بس کر. پشتی شه پ ب دویماهی هاتی، له شکه ر

به لاکر و منته بو خو ل خه لکی به هدینا گرتن.

۱. ژئده رئ بهرئ: بپ ۱۷۰.

ئىزدىن شىر

هەتا نھۆ ژى ئىزدىن شىرى مىرى مىرگە ھا بۆتان، د بىردانكا كوردا دا يى
قەژىيە و قەھرەمانەكى مەزنى بەرھنگارى و خوڭاگرىيە . ئەو ستران و
پىڭگۆننىت ب ويڧە ھەتىنە گۆتن، ب كىم كەنكەنە و ئاغا و مىرئىت كورداڧە
ھاتىنە گۆتن. ئىزدىن شىرىي بويە ئىك ژ مەستىن قەھرەمان د دىروكا
كورداڧا. سترانا "ئەز خەلەفم خەلەفم... ئىزدىن شىر مىرى بۆتانه" ب
ناڧودەنگىزىن سترانە ل سەر قەھرەمانيا كەسەكى كورد.

ئەقە ژ رەخەكى، ژ رەخەكى دى، ئىزدىن شىر خەنزە، خائىن مەتئ خويە.
ئىك ژ مەزنىن سەرھەلدانئىت كوردا ل سەر دەستى وى ھاتىە ھەرفاندن. د
سەرھەلدانا بەدرخان بەگى مىرى بۆتان دا، كو دبىتە بنامى ئىزدىن شىرى، ل
دويڧ نڧىسىن و گۆننىت بنەمالا بەدرخان بەگى، ئىزدىن شىر ئىك بويە ژ
سەركىشىت سەرھەلدانا بەدرخان بەگى و د بەرۆكەكا بەرفرەھا شەرىدا،
بەرامبەرى ھىزئىت ئۆسمانیا راوہستىايە و پىشتى ھنگى دگەل ئۆسمانیا دژى
بنامى خو پىكھاتن كرىيە. وى و لەشكەرى ئۆسمانیا ئىرىش برىە سەر جزىرى و
ژ دەستىت بەدرخان بەگى دەرىخستىيە. ھەر ب ڧى ئەگەرى ژى شوپرەشا
بەدرخان بەگى ھەرفىتىيە.

ئەڤ گونەھكاريا هەنئ يا كو ئيزدين شير پي هاتيه گونەھباركن، ژ لايئ
 كورپيت بەدرخان بەگي و نه قبيت ويڤه هاتيه. هەتا نهوچ ژيدەرپيت دي بييت ب
 باوهر و ب دوکوومينت نه بووينه كو ئەم ژي وي گونەھبار بکەين. کەسپت ئيکي
 بييت كو ئيزدين شير ب خەنزئي گونەھبار کري د. بلەج. شيرگوھ بوو،
 کو هوسا بەحسي ئيزدين شيري دکەت، دپيژيت: ((... ئو جابهک هات کو
 سەرکيشي کارواني لەشکەري کوردا ئيزدين شير، ئەو ژ مروقيت ميري "مير
 بەدرخان" بوو. جاب هات کو ئەو گەهشتە تورکا و ب هاريکاريا لەشکەري
 تورکا بارهگەهي ميرگەها وي جزيرا بوئا، ستاند. مير بەدرخان بيگار ما کو
 گەلەک هيژيت خو بەرامبەري تورکا د مەيدانا شەري دا قەکيشيت و ب هيژەکا
 دي يا مەزن ئيريشي ببهتە سەر ئيزدين شيري و ئەو تورکيت د گەل وي دا.
 پشتي شەرهکي خوينه لو، شيا تورکا و دەستکيسي وان ئيزدين شيري ژ
 جزيري دەريخيت.))

((ئەڤي خەنزيا ئيزدين شيري، هەم ئيکا وه کر کو مير بەدرخان ل
 "نورميي" ل سەر لەشکەري تورکا سەرنه کەفیت و هەم ژي بو ئەگەرا ويرئ
 کو هيژيت کوردا ل نورميي بەرامبەر لەشکەري تورکا برهفن. هيژيت تورکا بييت
 ژ جزيري رهفين ژي خو دا دگەل ئيزدين شيري، ئەڤي چەندي ژي ئيکا وه کر
 کو مير بەدرخان هيژيت خو پشتڤه قەکيشيته "کەلا ئەروخي" يا ئاسي. تورکا
 و ئيزدين شيري هەشت هەيڤا ئەڤ کەله دۆرپيچ کر و شەر هەري بەردهوام
 بوو.

ئەڤ سەروبهره هەر بەردهوام بوو هەتا چەک و خارن ژي خلاس بووين، ئيدي
 شەکنهکا مەزن ب سەردا هات.))

١. د. بلەج. شيرگوھ: القضية الكردية ماضي الكرد وحاضرهم. رابطة كاوا للثقافة الكردية،
 طبعة بيروت ١٩٨٦، ص ٥٦.

د قی کتیباً خو دا، د. بله ج. شیږگوډ هه تا ئاوپړه ک ژى نه دایه سهره لدانا
 ئیزدین شیړ یا کو دژى دهوله تا تورکیایی کری. وهکی دی ژى، هه ر جاره کا
 ئیکى ژ بنه مالا به درخان به گى لسهر ئیزدین شیړى ئاخفتى، هه رده م خه نزی
 دایه پال وی و به حسى وى سهره لدانا نه و پى رابوی ژى، ناکه ن. ئانکو، نه
 چه نده بو مه دیار دکه ت کو هه فپکی و لیکنه کرنه کا دژوار د ناقبه را مالا
 به درخان به گى و مالا ئیزدین شیړ به گى دا هه بوویه. دى نهو پیچه کى به حسى
 وى هه فپکى که م.

هه فپکيا ناقه را مالا به درخان و مالا ئیزدین شیړ به گى

د ژیده ره کیدا هاتییه، دبیژیت:

((عبد الله خان بابی به درخان به گى بوو. پشتمی مرنا عه بد الله خان، کوپى
 مامى وی سیفدین به گ بو میر. مروقه کى دلپاقر بوو، یى زاهد بوو د کاریت
 دنیاى دا، ژبه ر فپرى ژى نه شیا بدروستی ب کاروباریت میرگه هی رابیت،
 سه روبه رى میرگه هی تیکچوو، سه روک نه شیرت ژ بن فه رمانا وی ده رکه تن.
 ئیدی به درخان به گ نه شیا ل سه ر قى چه ندی بیده نگ ببیت، مایى خو د
 کاروباریت مرگه هی کر، میر سیفدین ده فگوت (اعتراف) کر کو نه و بو ریقه به ریا
 میرگه هی بکیر ناهیت، ئینا حوکوم هیلا و کارى خو کره عبادت ((.

د ژیده ره کى دیدا هوسا هاتییه:

((ئیزدین شیړ کوپى نه خری یى میر "سیفدین" سیى یه، ژ بنامیت میر
 به درخانیه، هه ر دیسا کوپى خویشکا سه عید به گى خودانى که لا "گورگیلی" یه،

۱. أحمد لطفي. الأمير بدرخان، ترجمة: علي سيدو گوراني، مراجعة روشن بدرخان. اعداد
 ونشر دلاور زنكى، ۱۹۹۲، ص (۱۱-۱۲).

ئەوا دكە قىتە دەقەرا شەپنەخى. ئەق خالى وى سەعيد بەگ ھەقپكەكى مەزنى مير بەدرخان بوو. سالا ۱۸۳۸ئى دەمى توركا ب سەرۆكاتيا حافز پاشاى ئەو دۆرپىچ كرى، بەدرخان بەگ نەچوو ھەوارا وى، بەلكى دژى وى راوہستا. پشتى ھنگى مير بەدرخان شەپرى توركا كر و كورپى خويشكا سەعيد بەگى ئىزدىن شىرى ژى ھارىكاريا وى نەكر و بەلكى شەپرى وى كر. (۱)

رەوشەن بەدرخان د ئاخقتنەكا خۆدا ل سەر بەدرخانيان دبىژىت: ((ھەردەم سولتانىت ئوسمانيا پىكۆل دكر كو ھەببەتا ميرىت بوئانى بشكىنن، دچوون دوبەرەكانى دناق مالباتا "نازىزيان" دا چىدكر و توقى بىتفاقىي دناق واندا دچاند، ھارىكاريا رەخەكى دكر دژى رەخى دى. ئەقە دگەل بابى من مير بەدرخان و مير ئىزدىن شىر ژى كر. توركا تاگىريا مير سىقدىنى بابى ئىزدىن شىرى دژى كورپى مامى وى عەبدال خانى بابى مير بەدرخان، كر. ژبەر قى چەندى ژى مير سىقدىنى سەرورەيا ميرگەھى بدەست خۆقە ئىنا، پشتى تەقكۆژىەكا مەزن مامى خۆ عەبدال خان ژى كوشت. تنى دو زارپۆكىت تفال يىت مير عەبدال خانى د قى تەقكۆژىيدا رزگاربوون و بەدرخان ئىك بوو ژ وان ھەردو زارپۆيا و ل دەقەرا شەپنەخى يا چىايى خۆقە شارتبوو.)) (۲)

ئەق چەند نىزىنىت سلال پىدقى پتر دويقچوونىنە، كانى راستە مير سىقدىن تنى مروقەكى دىنداربوو و بكىر ميراتىي نەھاتىە و چاقى خۆ نەدايە رىقەبەريى؟! ئو پشتى ژ ميراتىي كەقتى كارى وى بوويە عبادەت!. ئەگەر ئەقە وەبىت، پا سەرا چ مير سىقدىن ل نىقەكا ستەمبۆلى ھاتىە سىدارەدان و

۱. كۆنى رەش: سەرھەلدانا يەزدان شىرى بوئانى ۱۸۰۳-۱۸۶۸. محمود لوندى: أحفاد

يزدان شير، جريدة "آرمانج" الكوردية، العدد (۱۴۶) ستوكهولم / ۱۹۹۴.

۲. كۆنى رەش: سەرھەلدانا يەزدان شىرى بوئانى ۱۸۰۳-۱۸۶۸.

زابت و قومانداریت تورکا هولانی ب سهری وی کرییه؟ ل قییری ئەڤه نه چیرا مهیه، لی ب ئانه هیا خودی دی ل جهه کی دی درپژتر ل سهر فی چه ندی راوه ستم.

مه لا خه له فی بافی ل دویف چیرۆکیت زارده د دبیزیت:

((به لی میر سیفدین برایی مه زن بوو و میر به درخان برایی بچووک بوو.

دبی، پشتی کو بابی وان چوویه ره حمه تی، میریتی ما ژ بوو میر سیفدین بابی ئیزدین شیر.

به لی پشتی کو برایی میر سیفدین یانی به درخان به گ مه زن بووی. ئەو ب کیری میریتی هات و هه مه ن به درخان به گی ل پیشبهری برایی خوه میر سیفدین رابوو و هه فرکیا میریتی دگه ل برایی خوه میر سیفدین کر. به لی هه ل گۆرا ره ئیا ماقولین عه شیره تین بوئا، میریتی دانه به درخان به گی و به درخان به گی بو میری بوئا. به لی مخابن کو هه ر ب فی چه ندی د مابهینا هه ردو بران ده هه فرکیا ل سهر میریتی ب داوی نه هات)).¹

لدویف ژیده ریئ دیروکی، میر سیفدین و به درخان به گ پسمامیت ئیکن. ئانکو هه ر ئیک کوری برابیه کیه. لی هه روه کی مه لا خه لف هه گوه ازتی، هه ردو دبنه برابیت ئیک. به لکی یا دروست ژی ئەوه کو هه ردو پسمام بن. ل قییری بو مه دیار بوو کو هه فرکیه کا دژوار دناڤه را پسمامادا هه بوویه. پاشڤه ژه نا (رد فعل) فی هه فرکیی هه تا د نفیسین و ئاخفتنیت بنه مالا به درخان به گی دا دیاره. دیروکا میریت بوئا ژی پتر ب ده ستی وان هاتیه نفیسین و چ

مه لا خه له فی بافی، دیروکا که له پورا میرنشینیا بوئان، تیپگوهیزی: دلاوه ری زهنگی. چاپخانا ئەمیرال، بیروت ۲۰۰۴. بپ ۱۶۵.¹

تشتی خرابه هاتیه پالदान بو ئیزدین شیړی و بابی وی، تشتی باش ژی بو بدرخان بهگی هاتیه پالदान. ژ بهر فی چندی ژی ئەم نه‌شیین، نه بدروستی باوهر فان گونه‌هباریا بکهین، نه ژی دشیین ئیزدین شیړی و بابی وی ژ فان گونه‌هباریا بهری کهین، ژ بهرکو هه‌تا فی گافی ژی چ ژیده‌ر ئان دوکو‌مینتیت ب باوهر ل بهر دهستی مه نینن کو ئەم راستیا فی ئاریشی بزانی. لی تشتی ددهستی مه‌دا تنی چەند ئیشاره‌تن، ل سەر خوراگیا ئیزدین شیړی و می‌رانیای وی پیکه‌قه دگه‌ل بنامی خو به‌درخانی شه‌ر دژی تورکا کری. ئەف ئیشاره‌ته ژی دسترانادا هاتینه، لفتیری دی پیچه‌کی لسه‌ر راوه‌ستین:

خوڤاگرسی و قه‌هره‌مانیا ئیزدین شیړ به‌گی د سهره‌ل‌دانا به‌درخان به‌گی دا

د سترانه‌کیدا^۱ خویایه کو ئیریشیت تورکا بو سەر کوزک و چه‌په‌ریت کوردا گه‌رم بوویه و هنده‌ک ژ له‌شکه‌ری به‌درخان به‌گی خائین بوویه. ئیزدین شیړ به‌گی یی فیای ده‌قا میر به‌درخان و له‌شکه‌ری وی نه‌شکیت، رابوویه ناقل خو دایه و دبیزیت به‌درخان به‌گی: ((ته‌ماشه بکه لاوکیت "بو‌تا" یی خو هه‌لکیشایه کوزک و چه‌په‌را. هه‌که خودی ل جان و به‌ختی من بینیت، ئەز دی ل به‌یره‌قدارا خو‌پم و به‌ری به‌یره‌قا ده‌مه "ده‌شتا سنجه‌قی" و میریت خه‌رزا. پاشی دبیزیت: ((لاوکیت حاجی به‌یره‌ما بی‌ت خائین بووین، یی تفه‌نگا ده‌افین، به‌رکیت تفه‌نگیت وان پاته‌یه، دوباری کنجه‌)) مه‌ره‌م پی ئەوه، به‌رکیت تفه‌نگیت وان مه‌ ناترسین، ل نک مه‌ وه‌کی پاتانه.

۱. وه‌رگرتن، عبد‌الکریم فندی ژ زارده‌فی: ئسلام قارقاراقایی. روژناما "بزاڤ" هژمار ۲۲، روژا ۱۹۸۹/۱۲/۲۶. ژ کتیا: سترانین گه‌لیری، سترانین ل سەر شه‌ری کورد و داگیرکه‌ران هاتینه‌گوتن. به‌رگی ئیکی. به‌ره‌فکر: کامیران درباس هروری و شفان شوکری هروری. ده‌وک، سپرێز ۲۰۰۵. بپ ۱۲۳-۱۲۴.

پاشی هر د وئ سترانیډا، "شمشی" دبیزیت، کو: ((ئیزدین شیر بهگ یی هاتیه دورپیچ کرن ل بورجا به لهک)). د بهنده کا دیدا دبیزیت: ((ئیزدین شیر بهگ بورجا به لهک بهردا و هه لگوهوسته "قه سرکا گه لی". و هسا خویایه کو ئه و هیزا تورکا یا ل سهر ملیت ئیزدین شیر ییا گران بوویه و خو ل بهر نه گرتیه و بورجا به لهک بهردایه و خو ل قه سرکا گه لی ناسی کریه.

د بهندا دویمایی یا سترانی دا، ئیزدین شیر دبیزیت به درخان بهگی:

((که کو به درخان بهگ، تیلفرافه کی ب حسین بهگی میری شیخارا

بگه هینه، خودی پی دزانی

ئه و ل نا قه سه بیابیت قومسورا مه لکه مووته)).

لفیری دیار دبیت کو پشتی ئیزدین شیر د شه پریدا شه پرزه بووی، گو تیه به درخان بهگی تلگرافه کی بو حسین بهگی ئیزدی، میری شیخا فریکه، دا ئه و د هه وارا مه بهیت.

ئه گهر ئه م قی سترانی هویر بخوین، دی بینین کو هه تا دویمایی ژئیزدین شیر ییا بهر فانی ژ جزیری کریه و چ ئافر ژئینن، کو وی هه قالینیا تورکا کریت.

د سترانه کا دیدا کو ب به درخان بهگی قه هاتیه گو تن، ئیزدین شیر گازی دکه ته "مه نسور بهگ" ئی برای خو، دبیزیتی: ((تو رایا خو بده، ئه م دی ته کیری کهین. ئه م دی ئیشی بهینه سهر "میری له وجی"، "میری برجا"، "میری هه رجا"، "که نعان پاشا"، "پاپاره شی ده شتا بشیری"، وان کهینه د باژیری وان ی دا و ل ئا فا "ردوانی" ده ریا زکهین.))

۱. گو تن: جاسمی شکاک. سترانین گه لیری، سترانین ل سهر شه ری کورد و داگیر که ران هاتینه گو تن. بهرگی ئیکی. بهر هه فکرن: کامیران درباس هروری و شفان شوکری هروری.

دهوک، سپریز ۲۰۰۵. بپ ۱۱۸-۱۲۰.

ئەف سترانه ژى ههروهك د دويماهيا وى دياره، ب شكه ستن له شكه رى
به درخان به گى هاتيه گوتن و ئيزدين شير ژى هه د چه په ريت شه پادايه د ژى
توركا و را و ته كبريا دكهت.

نافى ئيزدين شير

نافى ئيزدين شيرى ب گه له ك رهنكا هاتيه نفيسين. هندهك جارا "يه زدين
شير"، هندهك جارا "يه زدان شير"، هندهك جارا "عز الدين شير" و گه له ك جارا
ژى "ئيزدين شير".

كه سى ئيكى يى كو به حسى ئيزدين شير ب نفيسين كرى، هه ردو
نفيسه فانيت فى كتيبى، "سو سن و پریم" ن، دبیزن، ئەف ناڤه، ژ ناڤى عه ره بى
"عزالدين" نه هاتيه و ئەو د وى باوه ريدانه كو ژ "يه زدان" هاتيه. دو ستران
ژى د كتيبيا فان هه ردو نفيسه فانادا هاتينه، ئيكى ناڤى وى "ئه زدان شير"، يا
دى ژى "ئيزدين شير" هاتيه.

د كتيبيا مه لا خه له فى بافى يا كو ب ناڤى "ديروكا كه له پورا ميرنشينا
بوٽان" دا، د گه له ك جهادا ناڤى وى "ئيزدين شير" هاتيه. مه لا خه له فى بافى
ژى خه لكى گونده كيه ل نيزيكى جزيرا بوٽا، له ورا ژى يا دروست دارپزا (صيغه)
وييه.

ژبه ركو ديروكا مه پتريا وى ب ئە زمانيت بيانى هاتيه نفيسين، ژبه ر وپيرى
ژى ب ئە زمانى عه ره بى "عز الدين"، ب فارسى ژى "يه زدان" و ب توركى ژى
"يه زدان و يه زدين" هاتينه. لى د كوردى دا، هه م ل سه ر زارى خه لكى، هه م
ژى د ستران و زارگوٽنا كوردا دا، "ئيزدين" هاتيه. ئەف ناڤى "ئيزدين" ژى د
ناڤ كوردادا گه له كى مشيه و ل گه له ك ده قه ريت كوردستانى يى به لاقه.

۱. مه لا خه له فى بافى، ديروكا كه له پورا ميرنشينا بوٽان، تيبگوهيزى: دلاوه رى زهنگى.

چاپخانا ئەميرال، بيروت ۲۰۰۴. بپ ۱۷۶.

ئەقە پەيقە ژى ژ دو پرتكا هاتيه ئافكارن "ئىز - دىن". ئىز: ئانكو "خودى". دىن: كو پەيقە كا كەفنا ئاربييه و پەيقا "دىن" يا عەرەبى ژى هەر ژ وى هەتیه وەرگرتن. رامانا وى گشتى دبیته "دینی خودی". وەسا دیاره پەيقا "ئىزدی" ژى هەر ژ "ئىزدین" هاتیه. كو ناڤى "ئىزدی" ژى، هەر رامانا "دینی" خودی" ددهت.

سەرھەلدانا ئىزدین شىر بەگى

باسیلی نىكىتین ب قى رەنگى شورەشا ئىزدین شىرى سالوڭ دكەت: ((د وى چاخى "باب العالی" مژویلی جەنگى دژى ئويرسى، د وى چاخیدا قى شورەشى سەرھەلدا. چرىسكا وى يا ئىكى ل "هەكارى" و "بوئانى" قەپەشى. ئىزدین شىرى بدلیس و میسل ستاندن، ئو پاشى دەستى خو دانا سەر وى دەقەرا ژ "وانى" دەست پى دكەت هەتا "بەغدا" یى، گەلەك نەستورى چوونە دناڤ رىزىت لەشكەرى وى دا. سالا ۱۸۵۵ گوھى خو دا سوژىت خەباتكارى قونسولیا بریتانى یى كو دگوتى "نەمرود رەسسام"، ئو ژ ئەگەرى قى چەندى هاتە گرتن و كىشنا "قستەنتینی". پشتى هنگى ئىزدین شىر ژى بو ئىك ژ قەهرەمانىت ملەتى، سترانىت گەلىرى هیلا ناڤى وى هەر وەر بەمینیت ((.

محەممەد ئەمىن زەكى دىژىت: ((پشتى جەنگى "قەرەمى" سالا ۱۸۵۳ى، ئىزدین شىرى خو ژ بن فەرمانىت حوكمەتا ئوسمانى قەكىشا.... هەيامەكى درىژ سەرىخو وەلاتى "بوئان" برىقەبر. حوكمەتا ئوسمانى هیزەكا لەشكەرى قرىكرى، داکو بىنیتەڤ بن دەستى خو، لى ئىزدین شىرى ئەو هیزا لەشكەرى شكاند. ئىدى حوكمەت نەچار بوو هەوہەكا دى يا مەزن بگەتە سەر، شەپەكى مەزن و خوینەلو دناڤبەرا واندا چىبوو، دویماهى ئاگرى شورەشى قەمریا.))

۱. ((باسیلی نىكىتین: الكرد دراسة سوسولوجية و تاريخية. ترجمة: د. نوری طالبانى، دار

الساقى بیروت ۲۰۰۱. ص ۳۰۳-۳۰۴.))

۲. محمد أمین زكى ((تاریخ الكرد وكردستان من اقدم العصور التاريخية حتى الآن)) الجزء

الاول. ترجمة: محمد على عونى، لبنان ۱۹۳۶. ص ۲۷۳.

هەردو سترانیت د فێ کتیبیدا، کو ب سەر هەلانا ئیزدین شیڕی قە هاتینه
گوۆن، ژ باشترینی دوکو مینتایه ل سەر فێ سەر هەلدانی، نه خاسمه سترانا
(ئیزدینشیر) XLVI یا کو سترانیژ (پینھاس) گوۆتی. پینھاس که سه کی جهوی
بوویه، ههژ ئیزدین شیڕی نه کریه، د گه له ک جهادا ب نه باشی پیه لدايه، لی
تشتی بالکیش ئه وه کو سترانیژ دنا قه ومینیت سەر هەلدانیدا ژیايه، ژیه ر
ویری ژی رویدانیت جهنگی بیت ناقبه را ئیزدین شیڕ و ئوسمانیادا، ب رهنگه کی
خشکوک هاتینه قهید کرن.

سه عید دیره شی

۲۰۱۳ / ۲ / ۱

ئه له مانیا

قىڭىخستوكىت كوردى

پشكا ئىكى

چىرۆك و ستران

ژزارىت

توور عابدين و بوھتان

كۆمكرن، بسەروبەركرن و وەرگىپران

ئويگىن پريم و ئالبىرت سوسن

فهرحات ناغا

I

جارك ژ جارا، ره حمهت ل دى و باقى گوهدارا، يه ناځى وى هه بوو كولك، كولكى مه دهنى، ناغا بوو، هى بى زه واج بوو، حوكوم دكر. ژنهك ژ ويرا ئانى، گوهاست، ژنى وى قه نجه. سالك د هوځى چوو، ژنى وى ب حه مل بوو، بوو وه عده چى بى، ژنك مر. كولك گه لك خه م هلدگرى، ژنك قه شارتن. يهك ژ گونديى وى گايى وى وندا بوو. بوو شه ق، گايى خوه نه دى. چوو ناځ تريا، ل گا دگه پى، تولاكهك {تويله} پچووك دى ل ناځ تريا، ئانى مال. ل مال دانى ل بن مه كه بى، گو ئه مى ژخوه پرا بخوه دى بكن. سوبه ه رابوو، كووچك بوو زلامهك مرى، ته قل و كه فه نى. ئه وى روژى ل جه م خوه هشت. بوو ئيقارى، ديسا بوو كووچك. راهشت كووچك، بر، ئاځيت ناځ تريا، چ دى؟ كوپكهك دگرى ل تربى. چوو، گوټ كولك، گو يا ناغا، م عه جيپهك دى. گو چاوا؟ گو كوپكهك د تربى دگرى. كولك گوټ هه كه كوپكه وى بمينه سوبه هى، ئو هه كه تشنك دپتره مه چ ژييه؟ مان حه تا سوبه هى، سوبه ه كولك رابوو، ميرك بر، گو وهره، نيشانى من بده ل كوودهرى دگرى. چوون ناځ تريا، كوپك دگرى. بدهر كهت ل تربى كولك. ترب قه كرن، دين كوپك ل جه م دييا خوه ل ناځ كه فه نه. كه فه ن قه كرن، كوپك

بدهرخستن. كولك گو کوری منه. ثانی مال، دا دائینا^۱، مهی وادی و خوارنی وادی. کورک مهزن بوو، نافی وی دانی فہرحات ناغا. خودی عہمر دانی، مهزن بوو، کہسک نہویری ل بہ رابی.

کولک مر، ئەو حوکوم دگہرینہ، فہرحات ناغا. ولات ژئی دترسی. تہمبیہ کر سہر ولات، حہچی قیزہک بخواری، روژی بگوہیزن ئەول شہف ئەو دکوتی وادی میری وی، نیشانیی قیزا ژیرایہ. ولات گہا ہف، مجلس باشقہ ژخوہرا داین، گوئن ئەف شوغول ئەم قہبوول ناکن، رابن داسم ہہرن جہم سولتان، ئەم گلی لی بکن. چوون جہم سولتان، گلی لی کرن. سولتان ئەمر دا وا، گو ہہرن ژناق ہوہ بدهریخن، لی ئەمری کوشتنی نینہ. ہاتن، یہک لی راکرن، ژولات بدهرخستن. چوو، بدنیاپی کہت. گو وەعد ل من کہت، ئەز بہر حوکمی سولتان نہمینم. چوو ولاتی شیرا، ژ شیرا پرسی، گو ہوون بہر حوکمی سولتان؟ گوئن ئەری. گو کوودہری نہ بہر حوکمی سولتانہ؟ شیرا گوئن، گو ولاتی کیچا نہ بہر حوکمی سولتانہ، سولتانی وا ہہیہ. چوو ولاتی کیچا، ل باژارا سولتان پرسی. گہا باژارا سولتان، نافی وی (میر زوزانہ)، ل جہم سولتان روونشت خولام. ژنی سولتانی کیچا (ستتیا زین) ہ. عہجیہک دینی، بروژ مہلبوسی کیچا لوایہ، ئوب شہف مہلبوسی کیچا ژئی دکن، دبن خہلق. سولتان تہنبیہ چیکر، دللال ب شہف با دکی، کہسک بدهرنہکھی ژمالا خوہ، حہچی بدهرکہفی و نوبہتی بگری، وی میر زوزان دہینہ سہر خارووقی، کہسک ژمالا خوہ بدهرناکھی. ستتیا زین فہرحات ناغا حہباند، فیپا چیڈکہ ب دزی، کہسک نہزانی. میر زوزان خہبہری وی نینہ، گہلک فہرحات ناغا دحہبیئی، مالی خوہ تہسلیمی فہرحات ناغا دکی. یہک روژ میر زوزان بدهرکہت ناف باغچہ،

۱. دائین (دایین): ئەو ژنکن بیٹ زاروکا خودان دکن. (س)

فهگه پيا مال، هات دی فهرانا ئاغا سهر سنتتيا زين، نه کوشته، خسته
 چه پسي. مایه دو سال ل چه پسي. مير زوزان نه ويړی خه بهرک بيژه سنتتيا
 زين. سنتتيا زين نان و خوارن ددی فهرانا ئاغا ل چه پسي. يهک روژ سنتتيا
 زين گوټ مير زوزان، گوټ فهرانا ئاغا بهرده. گوټ نه ز بهرنام. گوټ تو بهرنادی،
 تی پوښمان بی. ژ ترسی خوه فهرانا ئاغا بهردا. که چی مير زوزان هه يه، گوټ
 نه زی مه هر بکم ل فهرانا ئاغا. سنتتيا زين قه بول نه کر، بدلی خوه ديژه،
 نه ز فهرانا ئاغا بستينم. که سک نه ويړی بشه قه بدهرکه قی، ته مبييه. فهرانا
 ئاغا چه چی مالا که چک قه نج تی هه يه، دچی دکوتی. نوبهت يهک شه قه فهرانا
 ئاغا گرت. گوټ م بهردن. بهر نه دان، راهشت شور، کشاند، پينج ژ نوبه تی
 کوشته. گلی ل کرن چه م مير زوزان، نه بوری. وه لاتی کيچا چه مو بهيستن،
 فهرانا ئاغا فعلی خراب چيدکه، گل ل بوو. يهک شه قه دو هه سپ ژ ته ولی
 بدهر خسته، سنتتيا زين سوار کر سهر يهک، نو ئه سوار بوو سهر يهک، سنتتيا
 زين ره قانده شه قه، زانی ری ل کووده ری يه. هات وه لاته خوه ش، شکلی وا
 وه که نسانايه و بده قی خوه دهی ناکن ب غه ريب، بدهستی خوه دهی دکن،
 حاکمی وا ژنکه. فهرانا ئاغا به دلک میرا ل سنتتيا زين دانی، چوون ل چه م
 حاکم، په يا بوون. حاکم ژنک قه نجه، دلی حاکم که ت سنتتيا زين، چه ساب دکی
 می. گوټ نه ز وی میری بهرنام، نه زی ژخوه را چيیکم می. فهرانا ئاغا گوټ
 نابی، حاکم گوټ دبی. عه رهق ناین، فه خوارن. هه رسی ل يهک نوټه نه، خه را
 بوون ب عه رهق. حاکم و سنتتيا زين رازان، فهرانا ئاغا رازا ژخوه را، ل وا د
 چه سسه، خوی وی نابی. حاکم ژ سنتتيا زين چيتره. حاکم گوټ سنتتيا
 زين، رابه ب مره چيکه. سنتتيا زين راهشت دهستی حاکم، ل سهر سينگا خوه
 دانی، دی ژنکه. چه والی خوه گوټ حاکم، حاکم گوټ فهرانا ئاغا. گوټ به لی.

گۆ وهره رازه جه م مه . رازا ناڤا ههردوا . ئه وشه ڤ كئيفى حاكم ئانى . حاكم
 گوتىي ، گۆ ئه م ههردو پيروژ بن ژته ره . روژك دى مانه ل ويدهرى حهتتا
 ئيفارى . ئيفارى حاكم سوار بوو ل ههسپى خوه ، ئو سستتيا زين سوار بوو و
 فهرحات ئاغا سوار بوو ، ب شه ڤ ره ڤين . هات وهلاتى شيرا ، نه ويى ب روژ
 ههري ناڤا وا . شكه ڤدهك دين ، كه تن شكه ڤدى ئه و وهسپى خوه . دهڤى
 شكه ڤد گرت ، حهتتا شير رازان ، سوار بوون ، وهلاتى شيرا بوهوردن . هات مالا
 خوه ، با كر مه لالا ، پشت {ى} كوتانى ل خوه مه هر كر ههردو ، ئو حاكم ديسا
 دان فهرحات ئاغا . دو ژن ژخوه پرا ئانى ، وهكه وانينه . ههردو ژن ته ڤدا ب
 حمل بوون ، خوه دى دو كورك دايى ، سالك دى خوه دى دو كه چك دايى . مه زن
 بوون ، ل مال له ڤ مه هر كر ، خوه دى مالا وى زيده كر ، بوون شيسست نه فس . ل
 مال ژه ڤ د زه وچن ، و فهرحات ئاغا حوكوم دگه پئنى . تو شمپه ساغ .

مارى سەر خزىنى

II

گوڭ جارك ژ چارا، ره حمهت ل دى و باقى گوهدارا، زه لامهك هه بوو فه قير،
تشتك وى نه بوو. ژنى وى هه بوو و كورپكه ك بچوك. كورك سهر دهستى ديبى
وى بوو، شير دخوار. خهلق {ئى} خوه دى مال ل گوندى وى هه نه. ميكر ژ ژنى
خوه ره ديبى ژى، ئه ق گوندى گه لك مالى وا هه يه. ژنك ديبى ژى خوه دى دا وا.
ميكر ديبى چاوه خوه دى دى؟ ژنك ديبى نزانم.

عهردك وى هه يه، هه پو دچى ل عهردى خوه مه يزه دكى. يهك روژ دى،
مارك بدهر كهت، زيرك بدهر خست. مار زمانك ژيره چيبوو، گو وهره ميكر كو، قى
زيرى ژ خوه ره ببه. ميكر شاه بوو، زير بر، گو ت ژنا خوه، گو ژنكى. گو
چيبه؟ گو خوه دى ئه زانم چاوه دى. گو چاوه؟ گو ته چ ژى يه؟ هه پو
دچى، زيرك تينى ژ قولى مار. بيست سالا كارى ميكر و ماري ئه فه، ميكر پير
بوو، نه ما كارى هه ره قولى مار. يهك روژ چوو، كورپى خوه بر، قولى مار نيشانى
كورپى خوه دا، كورپى وى وه كه وى دچى. جارك چوو، مار زيرك بدهر خست. زير

هلانى و راهشت كه قرى، بدلى خوه دبيرى ئه زى مار بكوژم، زير چه موو
 بده رينم، ل هيقيا مار ناسه كنم، هه پو زيرك ژ مپه بده ريخي. كه قرا ل مار خست
 مار هاتى، {ب} لاوك قه دا، دووقى مار ب كه قرى قوت كرا، لاوك مر. باقى لاوك
 سوار بوو سه ر كه رى، گو ئه زى هه پم بنيرم كورى م چ كرا، ئيرو ئه وقى،
 نه هات. ميرك چوو، كورى خوه دى مرى، دووقى مار دى قوت كرى. با-كر مار،
 مار بده ركه ت، گو چما ته ولو كرا؟ گو چاوا؟ مار. گو ته كورى من قه دا. گو
 بنير دووقى من قوت كرا ب كه قرى، م {پى} قه دا. گو كورى من دين بوو، تو ب
 عه قل باى. گو ته نكى م مه ده. گو چما؟ ميرك. گو نه ما ئنيانينا من ل هه وه
 بى^۱. ميرك گو مه ترسه، بيست ساله ز هاتم جه م ته، ته دى دلى من خه را
 بوو؟ گو نه . مار گو تيبى، گو به س وه ر جه م من. ئه و ميرك شه ر كرا، ميرك
 كه قرا ليدايى وره قى. مار ب پشت كه ت، زه م نه كرا، ميرك خه لاس بوو.

بازرگانك ژ گوندى ميرك چوويه مووسلى، ل مالك مهقان ما ل باژير.
 خوه دى مالى دو ژنى وى هه نه، يه ك پچوك و يه ك مه زن، ئى پچوك نوو ئانى.
 شه قك رازا جه م {يا} مه زن، دلى {يا} پچوك ژ ميرك ما، ل ژنى پچوك
 ليخست، رانه زا وى شه قى جه م ميرك. بازرگان دقى سوبه هى بار بكى، كه چك
 كه ته خه رارى و خه رارا ل خوه دروو. بازرگان رابوو باركر، خه رارى كه چكى
 سه ر قانترى پاشى^۲ دانى، هاژى بازرگان ژى نينه. هات، مار چوو پيشيا وى،
 بوويه به حر لبه ر بازرگان، نه ما كارى ببووره. بازرگان ما، گو يا ره بىي هه تتا
 نها به حر ل قى ده رى نه بوو، نها خوه دى به حر دانى. كه سك دهى نه كرا، به حر
 دهى كرا، گو يا بازرگان. گو له بى. گو تو قانترى پاشى ددى من، ئه زى بهيلم تو

۱. ئانكو ئىدى باوهر يا من ب هه وه ناهيت. (س)

۲. قانترى پاشى: هيسترا دويماهيى. (س)

ببورى. گو قانترى پاشى ژ ته پرا. قانترى پاشى دائى. بازركان بهوروت. هات ل بازرائى خوه قسسه ت دكى، دى م دی هوون نه بينن. گو تن چاوه؟ گو هر جار دچم مووسلى و تيم، م به حر ل رى نه دى، م دی مارک هات پيشيا من، دووقى وى قوت كرى، ل بهر من بوويه به حر. ميكرى پير وى دحه سسه. گو نه ف به حر رى ناده من هتتا قانترى پاشى ستاند په قلى بار، ژ نو رى دا من، نه ز هاتم، نه فه چيروكى من عه جيب دين.

مار قانتر بر، بار فه كر، بر هندرو و قانتر به ردا، قانتر هاته مال. مار خارا فه كر، يه كه كه چك تيدايه، و يه ك مالى دنياى. كه چك بده رخت، ل ئوداك دانى. تو ئودا وه كه وى نينه، عه جيب دبيني كه چكى، دى نه ف ئودى ئى مار، ل بن عه ردى نه و گه لك فه نجن. مالى دنياى ل جه م مارى هه يه، په را نيشانى مار دا و مالى دنياى نيشانى كه چكى دا. چوو، ئوده كه فه كر مار، كه چكى بخوه پرا دگه رپنى. سى هه سپى بايى د ئوده هه نه. كه چك دخوى فه دخوى، كيف دكى ل مالا مار. نه مى دهى ژ مار بكن.

ميرى كه چكى چوو، ل ژنى خوه پرسى، نه دى. چوو مالا باقى وى، گو عه يشى نه هات قيدهرى؟ گو تن نه، به لكى ته كوشت. سووند خوار، گو م نه كوشت. نه و باقى كه چكى لى دگه رن ل مووسلى، نه دين. ميرى وى {وى} گو شه قى غه يدى، بازركان ژ كوچه سه رى ل جه م مه هه بوو، به لكى غه يدى بازركان بر. ميرى ژنكى و باقى وى {وى} رابوون، هاتن كوچه سه رى، هاتن جه م بازركان. عززه ت و كه ره م ژ واړه گرت، گو هوون ژ چرا هاتن؟ گو دا-م بيژن عه ييه، نو نه م نه بيژن نابى. گو چاوه؟ گو وى شه قى تو ل جه م مه بوو ميھقان، ژنى من ئى پچوك غه يدى، م گو ته نانى. سووند خوار، گو م نه دى. گو نه م گه رپن و ناگه رپن ل مووسلى مه نه دى. بازركان گو ت، گو نه عه ييه سه ر تربا باقى من، نانى ته بخوم و ژنى ته بينم، نه ف ل دنياى نابى. ميكر گو ته

خه راری خوه سه ح کر؟ گو ئه ری، م سه ح کر تشتك د وا نینه، لی روژی ئه ز هاتم ل مووسلی مارک هات پیشییا من، بوویه به حەر ل بهر من م کرو نه کر، ری نه دا من، قانتری پاشی ته قلی بار ژ م ستاند، ژنور ری دا من، بار ژئ ستاند و قانتر هات مال. گو تن هه که هه یه و نینه، که چک ل باری قانتری بوو، رابن دام هه پین ل مار بگه پین. هاتن ل مار دگه پین، کرن و نه کرن، نه دین مار. چوون، ده ق ژئ بهردان، هه ر یه ک چوو مالی خوه.

ئه ق کورپی وه زیر وه کا وی نینه، سپه حییه، سووار بوو ئه و به نی، چوو نیچی ری، جارك چ دی؟ که چکه و مار بدهر که تن دهرقه، ژ هه سپی په یا بوو، چوون هندرو مار و که چکی. کورک هات پشت وا، ما ل ده قی قولی سه کنی، گو: تی هه ری کووده ری خورتو؟ گو: ئه زی بیم جه م که چکی. گو ده ستور نینه. گو چما؟ گو چه تنه تو قرار نه دی تو نایی هندرو. گو چ قرار؟ گو تو بی جه م من بدهر ناکه قی بی ئه مر ی من، ئه زی بهیلم تو بی هندرو. گو قرار به را بدهر ناکه قم بی ئه مر ی ته. کورک چوو هندرو، ل مالی مار دنی ری، عه جیبک دبینی. گو مالی قه نج و لبن عه ردی. که چک ل ئوداک روونشتییه. کورک چوو ئودا و مار ژئ هات. گو ده رابه که چکی ل من مه هه ر بکه. گو نا، ئه ق نه یا ته یه. گو به لی. گو وه ره ب مرا، ئه زی یه ک دی ل ته مه هه ر بکم، مار دبیزئ. مار چوو، کورک چوو قی ره، ئوداک قه کر، که چک دی ل ئودا هه یه یاره بی سوبجانک خالق وه کا وی فایده نابی، ئه ول دی کورپی وه زیر، عاقلی وی ووندابوو. مار گو ئه زی ئه ق {ئ} ل ته مه هه ر بکم. کورپی وه زیر شاه بوو، گو به را بی که چکی لی مه هه ر کر.

که چکا مووسلی بهیست کورپی وه زیر و که چکا دی له ق مه هه ر کر. ئه و بدهر که ت غهیدی، چوویه وه لاتی خوه. مار لی پرسی، نه دی. کورپی وه زیر گو لی مه پرسه، بکی نایی. مار ده ق ژئ بهردا. کورپی وه زیر ژ ژئ خوه پرسی، گو ئه صلی ته ژکووده ری یه؟ گو ئه صلی من ژ نا ق کیکایه. گو باقی ته نا قی وی

چييه؟ گو (دهلو میرخانه) باقی منه. که چکی ژ کورپی وه زیر پرسی، گو
 نه صلی ته ژکودهری به؟ گو ژ قوچه سه ری. گو باقی ته کییه؟ گو باقی من
 وه زیره. گو ل خوه قه نجه. کیف دکن ل مالا ماری. یه ک روژ مار بدهرکته،
 کورپی وه زیر گوته که چکی گو تو ژ میژ ل قری؟ گو ئیو هه یه دهه ساله نه زل
 قرم. گو رابه دام بره قن. گو نه نکارن، وی مه بگری، لی یه ک دی. گو چاوه؟
 کورک. گو سی هه سپی بایی هه یه، وه ره دام هه ریه ک ل هه سپه ک سووار بن و
 نه م بره قن، نه می خه لاس ببن. چوون ل دو هه سپا سووار بوون. گو تن ژ
 هه سپا، گو یا هه سپ، مه بده ریخن سه ر رووی عه ردی، که چگ دبیزئی. چ دین؟
 سه ر رووی عه ردی نه وه سپ لب و. به ری خوه دان قوچه سه ری، هاتن مالا
 وه زیر. ژ (وی) روژی کورپی وه زیر ووندا بوو، حوزنییه ل مالا وه زیر، گری
 به تال نه کرن، نزانن نه کوشتییه و نه ساغه. جاره کی دین کورپی وه زیر هات و
 که چکه ک بخوه را نانی. شاه بوون مالا وه زیر، زینک چیکرن، هه زار توپ ئاقتین.
 روونشت کورپی وه زیر و قیزی دهلو میرخان. خه لقی قوچه سه ری دبیزن، کورپی
 وه زیر ژک ژخوه را نانی، لی که سک ژک وه کا وی نانی.

مار هات مال، که سک نه دی، مار دین بوو و ل چیا که ت، دگه پی، وه لات
 هه موو ل هه ق خست، که سک نه دی. کورپی وه زیر گوته ژنی خوه، گو رابه ئیرو،
 نه می هه رن باقچه، کیف بکن. که چک گو نه م ناچن وی مار مه ببینی، وی ته
 بکوژی و م ببی. گو خوفا مه که، مار مه نابینی. چوون بیستانی، روونشتن
 هه ردو، عه راق قه دخون. کورپی وه زیر که چک نه دی، ژیه ر چاقی وی
 ووندا بوو. کورپی وه زیر دین بوو، ل سه ری خوه دخی. که چک چوو، وندا بوو.
 رابوو، وه کا دینا دگه پی. گو هه که هه یه و نینه، مار بر. چوو، لی دگه پی ل
 چیا، گها دیوارک، گه یا لبه ر دیوار بوویه گه ژک. روونشت سگار هک بیخست، دی

دو مار سهر ههڦ، ههڦ دکوتن. ئی ژور ستوروهی وی ههیه. ماری ب ستوروه^۱ گو یا کوپری وهزیر، خوه بده ئالیکي. خو دا ئالیکي، مار شوغولی خوه قه تاندن. ماری ب ستوروه گو کوپری وهزیر چ مورادی ته ههیه، نه زئی چیکم. گو مورادی من تو ساغ بی، مارک ههیه دووقی وی قوت کرییه، ژنی م ره فاند. گو وهره ب مپه. سولتانی مارایه. چوو ب سولتانی مارا. چوون مالا سولتان، ل مالا سولتان روونشتن. باکره موو مارا، حه موو جفییان ل مالا سولتان. گو کیژان ژنی وی کوپری دی؟ سووندی مارا خوارن، گوون مه ژنی وی نه دی. گو نه و ماری دبیزن نه ناف وایه. یه ک ژ مارا گو مایه مارک دووق قوت کری. سولتان گو باکری. باکری، هات جه م سولتان. گو نهغه، کوپری وهزیر. سولتان گو باقی من، نهڦ لپسی مارا ل خوه دکی، لی نه بهر حوکمی مهیه، بهر حوکمی میری جنایه. کوپک بدهرکه ت ژ مالا سولتانی مارا، هات ب چیییا، دی ژنک ژ جنا زائی یه، کوپکه ک ژیرا چیبوو. لی دفرجی، گور هات ژنکی، ژنک هات ناف ئستری، کوپک هشت. راهشته کوپک گو بخوی، گور. کوپری وهزیر هاتی، جوتک دهمه نچا لی دانی، کوپک ژ گوری ستاند، گور ره فی. دییی کوپک بدهرکه ت، کوپری وی دانی، ژنک بدهرکه ت ژنی میری جنا. گو یا کوپری وهزیر، وهره جه م مه، نه زئی بهیلیم میری من چ مورادی ته ههیه چیکي. چوو پیره، چوو مالا میری جنا. ژنک قهسه ت کر ژ میری خوه. میری جنا گو سهر چاڤا، نه زئی مورادی ته چیکم. باکره موو جنا، میری جنا دبیزئی، کی ژنی کوپری وهزیر ره فاند؟ گو خهیر، میری من، نه ناف وایه، لپسی مارا ل خوه دکی، دووقی وی قوت کرییه. میر گو هه پن، بینن. چوون جنا، لی گه رییان، ئانین. گو ته چما ژنی وی کوپری

۱. د ترجمه له مانیدا، (ستوروه) ب له مانی Hörnern هاتییه، ئانکو: شاخ. مه ره م پی

ماری ب شاخه. (س)

ستاند؟ مار نه ویڙی دهی بکی. گوڏه بللف، مالی هه وه نیشانی م بده. میری جننا و کوڙی وه زیر چوون مالا مار، که چک دین، راهشت که چکی میر، دا کوڙی وه زیر، گوڏه ببه. گوڏه نه ، نه ناچم ژفر هتتا تو مار نه کوڙی، لی وی جار هک دی وی بی بی. میر شوور کشاند، مار کوشت. میر کوڙی وه زیر و ژنی وی نانی هتتا ب قوچه ساری. میر فه گه پیا مالی خوه، کوڙی وه زیر و ژنی وی نیجار ره هت روونشتن. تو شمږه ساخ.

حەجا حەيوانا

III

گو هه‌بوو و نه‌بوو، چيتر ژ خوه‌دي نه‌بوو. ئاڭاك هه‌بوو، ناڤي وي مير مه‌حمود {بوو}، دو كه‌چي وي هه‌بوون و يه‌ك كورپي وي هه‌بوو. قازي يه‌ك كه‌چكي خوه‌ست و موفتي يه‌ك خوه‌ست، كورپي وي ما بي ژن. كورپك دگه‌ري و ناگه‌ري، ژنك قه‌نج نابيني. يه‌ك قه‌نج هه‌يه ل گوندي وا، ب مي‌ره. هه‌قدو ده‌بيئن، ب شه‌ق چوو جه‌م ژنكي، ب ژنكي‌ره چيكر. مي‌ري ژنكي هات ژ ده‌رقه، دي كورپك ل ژني وي سواره، خه‌نجه‌ر كشانده ليخه كورپك، دي كورپي مير مه‌حموده، ده‌ستي وي سوست بوو، نه‌وي‌ري ليخي. كورپي مير مه‌حمود رابوو، شوور قيرا هه‌يه، گو كورپو، ته خه‌نجه‌ر سه‌ر م كشانده. گو ئه‌ري. شوورك ل مي‌ري ژنكي خه‌ست، كوشت، هات مال، گوٽ ژ باڤي خوه‌ره گو يابو. گو چييه، كورپي من؟ گو م فلان كه‌س كوشت، ئه‌زي ژني وي مه‌هه‌ر بكم. گو ته چما كوشت، كورپي من؟ گو كي‌في من خوه‌ست، م كوشت. ژنك ئانين، لي مه‌هه‌ر كرن، كورپي مير مه‌حمود زه‌وجي.

دو مه‌ه ده‌ولي چوو، مير مه‌حمود نه‌خوه‌ش كه‌ت. حه‌كيما ئانين سه‌ر وي، حه‌كيما دبيژن، ژي‌ره نه‌فعه دكي مارك، ئه‌مي مار بكوتن د جرنبي^١، ته‌قده و

١. جرنبي: حه‌ود، جوهني. (س)

ههستی. گۆن گهك مار هه نه. مير مهحمود گۆ كۆ وى هه پرى مار بينى؟ گۆ كورپى قازى و كورپى موفتى زاقايى ته. سوار بوون، چوون ل مارك دگه پڻ. مارك دين، ژ هه سپا هاتن خوار، ژ بوپى مار بكوژن. نه و و مار شه پ كرن، شوورك ل مار خستن، مار بريندار كرن، نه كوشتن. مار هات هه ردووا، هه ردو ژ بهر ره قين، مار هه سپ ژ وا ستاند. فه گه پريان مال، چوون مالا مير مهحمود. حاكم گوتن كانى مار؟ وه ئانى؟ كورپى قازى گۆ نه . مير مهحمود گۆ چما؟ گۆ يا ئاغا، مه دى، هوون نه بينن، مه مارك زه ر دى، نه م په يا بوون ژ هه سپا، دا نه م بكوژن، م شوورك ل مار خست، م بريندار كر، مار رابوو، پشت مه كهت، دو هه سپ ژ مه ستاند و نه م فه گه پريان. كورپى مير مهحمود گۆ وهرن، مار نيشانى م بدن. كورپى مير مهحمود سوار بوو، ئو كورپى قازى و كورپى موفتى په يا پيڙه هاتن. هه ردو هه سپ دين به ردايى، وى دچين. مار برينداره، كوفكوفى وى وه كه ئاش تى. كورپى قازى گۆت تو دبهيسى، كورپى مير مهحمود؟ گۆ نه رى. چوون سه ر مار، چوون مار دين، سه رى خوه خست نافه كه قرا، لاشى وى ژ ده رقه ما. به لالشينى ب شوورا، مار كوشتن. مار ئانين مال، ئانين ل جورنى دانين، کوتاندن ب ميکوت^۱، چيكرن مه له مه، دانين سه ر سه رى مير مهحمود، ژ بوپى ژه ر ئيش بوکشينه. سى روژا ما سه ر سه رى وى، نه فعه نه كر. هه كيم ل جه م وينه، گوتن نه فعه ناكى، هه پڻ رووفى ژ مه پرا بينن، نه مى دلى رووفى بده ريخن، نه مى چيكنن مه له مه. گوتن كى وى هه پرى؟ مير مهحمود گۆ به ره كورپى قازى هه پرى {و} كورپى موفتى. چوون هه ردو، ل رووفى دگه پڻ. چوون قوللى رووفى^۲، سه كنين ل به ر قوللى رووفى، فه خ^۳ دانين. رووفى بده ركهت ژ هندرو، كهت فه خى، گرتن، گۆ چما هوون م دگرن؟ گوتن مير مهحمود نه خوه شه،

۱. ميکوت: نه و داره يى تشتى د جورنى دا پى دقوتن. (س)

۲. قوللى رووفى: كونا رووفى. (س)

۳. فه خ: ته له، ته لى. (س)

ئەمى تە بگورينن، دلى ته بده ريخن، ئەمى چيىكن مەلحەمە. رووڧى مر ژ ترسا. ئانين بەر گوند. يەك ژنك ديتن، ژ ژنكى پرسين، گوتن مير مەحمود چاوايه؟ ژنكى گۆ وەللا مر. كوپرې موفتى گوت كوپرې قازى، گۆ رووڧى بەردە، بەرا ھەپرې مالا خوە. كوپرې قازى گۆ ئەز بەرنادم، ئەزى بگورينم، چەرمى وى ژيكم. رووڧى گۆ م بەردن دا-ز نميژ بكم. كوپرې قازى گۆ نە، كوپرې موفتى گۆ بەردە، بەرا نميژ بكى، گونەھە، دا-م بنيرن نميژى رووڧيا چاوايه. رووڧى بەردان نميژ دكى، كوپرې قازى و موفتى لەبكين ب قەلوونە، رووڧى باز دا، گوتن ژ ھەڧرە، گۆ رووڧى باز دا. پشت كەتن، چوو، زەم نەكرن، ب چيا چوو، كوپرې قازى و كوپرې موفتى ڧەگەرييان مال.

رووڧى چوو، كروشك دى، كروشكى گۆ برا. گۆ چييه؟ خوھى؟ گۆ تى ھەپرې كوودەرى؟ گۆ ئەزى چم حوججى، گەلك گونەھى من ھەيە. گۆ ئەزىكى، ئەزى بيم ب تەرا حوججى. گۆ وەرە. چوون، مەك دین. مە گوت، ھوون ھەپن كوودەرى؟ گۆ ئەمى ھەپن حوججى. مە گۆ ئەز ھاتم ھەپم حوججى، م پى شاش كر، ئەزى بيم ب ھەوھپا. رووڧى گۆ ئەڧ چار جارە ئەز چووم حوججى، ئەز رى وندا ناكم. چوون ھەرسى، بزك سەقەت دین، بزنى گۆ ھوونى ھەپن كوودەرى؟ گۆ ئەمى ھەپن حوججى. گۆ ئەزى ب وھپا بيم. گۆ ديا من، تو سەقەتى، نكارى ب مەپا بمەشى، گۆ بەلى، تە چ ژييه؟ گۆ وەرە. چوون، ل وا بوو شەڧ، گۆ ئەمى ل ڧيئەرى رازن. روونشتن، گۆ رازن. رووڧى رابوو، ل دۆر مھى دگەپى، دڧى دووڧى مە بخو، مە ھيشارە، دچى دۆر بزنى، لنگى بزنى كورمى تى ھەيە. دەڧى خوە كر ناڧ لنگى بزنى، چچكى بزنى بخو. لنگى بزنى ب كورميه، لنگى خوە ھەژاند، ل پوزى رووڧى كەت، رووڧى گوت ئاخ، ئەز كوشتم. بزنى گۆ چما؟ گۆ ئەز ھاتم رازم جەم تە، تە لنگى خوە ل پوزى^۱ م خست. بزنى گۆ ھاژى م نينه، كورمى د لنگى م ھەيە. سوھە ل وا

۱. پۆز: دڧن. (س)

چیبوو، چوون، لقائی گور بوون. گور گوؤ ئەزى بزنى و مهى بخوم. رووشى گوؤ
 گونههه. گور گوؤ چما؟ گوؤ وى هه پىن حوججى. گوؤ ئى برا هه پىن حوججى و
 فهگه پىن، ئەزى نوو وا بخوم. گوؤ ئى قه نجه، رووشى. چوون، بىرمك دىن، رووشى
 گوؤ ئەفه حوج. رووشى خوه ئافىت ئافى، كروشكى ئەو ژى كهت ئافى، مه ئەو
 ژى كهت ئافى. بزنى گرى، رووشى گوؤ تو چما دگرى؟ گوؤ ئەز دگرىم، لنگى من
 ب كورمىيه، نه وىرم بكه قم ئافى. گوؤ ئەز وه كىلى حوججى مه، خوه دى حوججى
 ته مه قبول بكى، مه كه فه ئاف ئافى. بزن كه نىيا. بده ركه تن ژ ئاف ئافى. شىرك
 هات. تى بوو، بى ئاف قه خوئ، دى مهك و بزنك و رووشى، كروشكى ره فى ژ
 ترسى شىر. گوؤ رووشى. گوؤ به لى. گوؤ هوونى هه پىن كووده رى؟ گوؤ ئەم هاتن
 حوججى. گوؤ ئى، خوه دى حوججى هه وه قه قبول بكى، ئەزى مه و بزنى بخوم.
 گوؤ كىفا ته يه، شىر. ئەو ولو، به رازك هات، به راز هات مه بخوه، ئەو و شىر
 په فچوون كرن، به راز راهشت پشتى شىر، پشتى شىر كه لاشت، ئو به راز كوونى
 خوه^۲ دا دارى هيفريس، سه ر له پى خوه رابوو. شىر قه هرى، شىر ل پشت
 هه فرىسى زفرى، خوه چه نگ كر پشتى به راز، كولمك ل سه رى به راز خست،
 هه ردو چافى به راز په قىيان، مایه بى چاف. به راز دىن بوو، بى چافه نابىنى،
 ژبه ر هه فرىسى بده ركه ت. شىر كولمك دى لىداى، به راز كوشت. شىر پشتى وى
 كه لشتىا، گوؤ پشتى من تىشى. گوؤ براى من كه كىمه. گوؤ براى ته ل كووده رى
 يه؟ گوؤ وه ره ب مره، ئەزى نىشانى ته بدم. چوون هه موو، دىن گور، ل هيفى
 بزنى و مهى يه. گور گوؤ رووشى. گوؤ چىيه؟ شىر دهى ناكى. گوؤ هوون چوون
 حوججى؟ گوؤ ئەرى. گوؤ ئى، ئەزى بزنى و مهى بخوم. گوؤ دل ته يه. گور رابوو،
 راهشت مهى، شىر كولمك لىداى، گور كوشت. چوون، ل وا بوو شه ف، رازان ل
 چىبى. هرچك هات بشه ف، رووشى هيشاره، شىر رازائىيه، برىنداره. گوؤ ئەف

۱. تى بوو: تىهنى بوو. (س)

۲. كوونى خوه: قوونا خو. (س)

کینه؟ رووڤی ګو ټه زم، هرچ. ګو ټه و کییه؟ ګو ټه و شیره. ګو ټه و چی نه؟ ګو ټه و مهک و بزک سه قهت، ژ حوججی ټین، فه قیرن. ګو ټه و شیر راکه، هرچ دبیزه، دا-م شه پر بکن. شیر رابوو، ټه و و هرچ راهشتن هه څ. حه تتا سوبه هی شه پر کرن، رووڤی ل و ا دغه پرچی، تشک بهه څ نه کرن. شیر ل ده را هه روونشت و هرچ ل ده را هه روونشت، ل هه څ دننپن وه که دوژمنه. شیر ګو ټ هرچ، ګو بحیلا ټه ز ګرتم. هرچ ګو چما؟ ګو به راز پشته من که لاشت، ټه ز بریندار کرم، تو بمپه شه پر دکې، نکارم ژ پشته خوه شه پر بکم. هرچ ده رمان بده رخت، ل پشته شیر دانی، پشته شیر ساخ بوو. شیر ګو ټ، ګو نیجار و هره. راهشتن هه څ، حه تتا نیفاری شه پر کرن، تشک بهه څ چینه کرن. هرچ ګو ټه زی مه بخوم و به را بز شیر بخوی. شیر قه بوول نه کر، شیر ګو ټه زی مه بخوم و تو بز بخوه. هرچ ګو ټه ، ټه می یه ک دی بکن. شیر ګو ټه چاوه؟ هرچ ګو ټه برا رووڤی به هه ر فه کی. رووڤی زانی هرچ ل شیر کاری. شیر ګو ټه به را بی. رووڤی ګو ټه مه ژ هرچ و بز ژ شیر. شیر دین بوو، دقې رووڤی بکوژی، ژ هرچ نه ویری. شیر رابوو کولمک لیخی رووڤی، هرچ راهشتی، راهشتن هه څ. رووڤی هات، دووڤی شیر ګر، شیر کشاند. شیر دووڤی خوه ل لنگی رووڤی خست، لنگی رووڤی شکیناند، دووڤی شیر به رنه دا، هرچ شیر دا عه ردی، شیر کوشتن. هرچ مه خوار و بز دا رووڤی. رووڤی بز خوار، هه ردو بوون برا. هرچ لنگی رووڤی ساغ کر، ګو و هره بمپه، هرچ دبیزې، صهت په زی م هه یه، ژ مپه ببه شقان، په زی م بچیره. ګو قه نجه. چوو ب هرچ په، چوونه مالا هرچ. شکه څده که مه زنه، که چک ل شکه څدی هه یه ل جه م هرچ، فه یده نابې، ژنی هرچه. روونشتن ل شکه څدی، رووڤی و هرچ و که چکی. هرچ به رانک ټانی و کر سیتلی، ل سه راګر دانی، ل سه ته ژی روون کر، ګو ټی به ران ب روون قه لیبیا، ژ ناګر ټانین خوار، ل له ګه نی ټانین ته څده و روون، لی نان نینه، هرچ و که چکی و رووڤی دخوون، خوارن، خه لاس کرن، رازان. که چک ل جه م هرچ رازاییه، رووڤی ته باتیا وی نایی، ل دوژ که چکی دګه پرې، لنگی وی ل لنگی هرچ که ت. هرچ رابووی، ګو

ٺه ٺ ڪييه؟ روهي ڳو ٺه زم. ڳو توچ دڪي ل ٺيڏهري؟ ڳو ميزي م فهلتي هنگي م ٺاڻ ٺه خوار، نزانم ل ڪوڏهري ميز بڪم. ڳو هه ٻه ده رٺه. روهي چوو ده رٺا، ميسٽ و هات.

سوبه ه بوو، روهي چوو بهر پيڙ. ڏي دو زلام سوار دگه پن، هه ردو سوار دڪه نن. روهي ڳو هوون چما دڪه نن؟ يه ڪ ڳو ٺهري وه للا ٺه م دڪه نن، روهي و شقان! . روهي ڳو ٺي، مه زني م هه يه، مه وله ٺه ز شقانم. ڳو مه زني ته ڪييه؟ ڳو هرچه. ڳو هرچ ل ڪوڏهري يه؟ ڳو چوو نيچيري. ڳو ٺن ڪه چڪ ل جه م هه يه؟ ڳو ٺهري وه لله ه، ڪه چڪ ل جه م هه يه، هيڙايه مالي دنيايي. يه ڪ ڙ سوارا ڳو ڪه چي منه، ٺو يه ڪ ڳو ڙني منه. ڳو ٺن لي ٺه م چاوا چيڀڪن، روهي؟ ڳو نزانم، ڳو ده ٺه ز ڪه چڪي بينم، ته سليمي هه وه بڪم، هوئي چ بدن من؟ ڳو توچ بخوازي، ٺه م بدن ته. ڳو ده وهرن، ٺيشه ٺه راکه ٺن ل شڪه ٺدي ٺاڻ پيڙ، وي هرچ بي، رازي، ٺه م بڪوڙن. ڳو ٺن قه نجه. هاتن شڪه ٺدي، ڪه چڪ شاه بوو، باقي خوه و ميڙي خوه ڏي، ڳو هرچ وي وه بڪوڙي. روهي ڳو مه ترسه. رازان ٺاڻ پيڙ. هرچ هات ڙ نيچيري، ديسا به رانڪ ل ٺاگر دانين، قه لاندن ب روون، خوارن، رازان. ڪه چڪي و هرچ ل جه م هه ٺن رازايي. روهي خه وي وي نايي، چرا پيڙخت، چوو سه هرچ د هه سسي، بيني رازايه هيڻاره. هرچ ڪه ته خه وي، روهي چوو، باڪر هه ردو زلاما، ڳو وهرن، هرچ بڪوڙن. هاتن، نه ويڙن بقه دمن. روهي شووري هرچ ٺاني، ڪر ده ستي زلام، ڳو ليخه. ميڙڪ شور ليڙخت سه ر ستويي هرچ، سهري هرچ قوت ڪر. هرچ بي سه ر هو مينڪ پي ڪه ته، رابو ل عهري ڪه ته، ڪوشتن. ڪه چڪ سوار ڪرن و برن، روهي ما ل

١. پيڙ: په ز. (س)

٢. ٺه ٺه په يفه هو سا هاتيه نفيسين maula من رامانا وي نه زاني. (س)

شكه قدئى. هەر ئىقار بزنك دخوه و هەر سوبه ه يهك دخوه حه تتا بزن خه لاس كر. مالى دنيايى ل شكه قدئى هشت و بده ركه ت. چوو دگه پرى، دى دو زلام نيچرفان، دو تاژى ب وارپه هه نه، كروشكك كوشتن، نه و دببىژى ژ مپه يه و ئيدى دببىژى ژ مپه يه، په فچوون دكن. گو چما هوون په فچوون دكن؟ گوڻ سه ر قى خه به رى. گو په فچوون مه كن، نه زى شه ريعه تى نا ه وه بپرم. يهك ژ وا گوڻ تو زانى شه ريعه تى بپرى؟ گو نه رى، باقى من شه ريعه تى بپرى و نه ز دبپرم. گوڻن ده بيژه. گو كروشكى سه ر ژيكن و گوشت بنيقى بكن. يهك ژ وا گو نه رى وه للاه خه به رى وييه. گوشت به هر كرن. نيچرفان نيئا خوه سه ر رووشى خه را كرن، رووشى ترسييا، ره قى. تاژى پشت به ردان، گرتن. بدلى خوه دببىژى ته ره س ژته مه شه ريعه ت تو بپرى، ده شه رعته بپره ئيجار. گرتن، سه ر ژيكن، چه رمى وى هلكرن، ئانين، فروتن، دان ب ده ه قرووش. تو ژ مپه ساغ.

۱. (ژته مه شه ريعه ت تو بپرى): راما نا قى هه فوكى نه يا دياره. به لكى ژى ب قى ره نكى بيت: (يا ژته وه ره تو دى شه ريعه تى مه بپرى!). (س)

ناتورقانی ژنی

IV

گو هه بوو نه بوو چیتر ژ خواه دی نه بوو. گو هه بوو ژنهك و میرهك ب ته نی، کورپی وا نه بوو، هه ردو هه ف دحه بینن. ژنك گوت میړکو. گو به لی. ژنك دبیزئی هه ره بشوغوله دا-م بخوون. گو ناچم. ژنك گو چما؟ گو نه ویرم هه یم. گو ژ چرا؟ میړك گو دترسم، خه لق وی بیین، ته بکوتن. گو ولو؟ گو ئه ری. گو قه نجه، مه چه. نه چوو. بوو شه ف، ژنك هه فیر دکئی، دهستی وی ب هه فیره. میړك وه ریس ئانی، ژنکی شدانن. گو میړکو. گو به لی. گو دوخینی من فه که، دهستی من بهه فیره، نکارم دا-ز هه یم میز بکم. دوستی وی ل بهر ده ری یه. میړك دوخین فه کر، ئینان نابئی، وه ریس بدهستی خواه گرت. ژنك چوو ده رفه، دوست هات کوتاند. دوست چوو، ژنك فه گه ریبا، هات مال. گو میړکو. گو به لی. گو دوخینی من بشدیینه. شدانن. ژنك هه فیر ته مام کر. گو میړکو. گو به لی. گو تو نه حتورئی منی؟ گو ئه ری. ژنك گو وه للاه، ئو بیللاه ته ب دهستی خواه دوخین فه کر و یهك لبهر ده ری هه بوو، کوتا من و چوو و ته دوخین گریدا. گو

۱. نه حتور: زیره فان. (س)

حاکمی کافر

V

گو جارك ژ جارا، ره حمهت ل دى و باقى گوهدارا، هه بوو وه زيرك، دو لاوى
وى هه بوو و دو كه چك. هه ر چار قه نج بوون، گو ئه زى هه ردو كه چك ل هه ردو
لاوك مه هه ر بكم. خه لق گو تنى گو يا وه زير نابى. گو به لى، دى. گو تن گو كيفا
ته يه. مه هه ر كر، سالك چى بوو، هه ردو لاوك مرن، كه چك مان. خه لق گو تن
وه زير گو مه نه گو ت ولو مه كه، گونه هه. گو چما گونه هه؟ گو تن خوه دى رحى
وا ستاند. گو ولو؟ گو تن ئه رى. گو ئه زى كه لله هه ك بلند چى كم و ب خوه دى
شه ر بكم. گو تن نه ، كوفر مه به. كه لله هه ك چى كر كه لك بلند. ئا فا دكى سوور
سه ر كه له هى، ژكه لله هى كه ت، بوو صه ت پارچه، مر. گوندى رابوون فه شاردن.
هه ردو كه چى وى مه هه ر كرن. ژنى وى ما. يه ك ئختيار ژنى وه زير ل خوه
مه هه ر كر، بوويه وه زير د شوونى وه زير. تو شمپه ساغ.

یوسف و سہ لیم

VI

گوّ ھے بوو نہ بوو چیتّر ژ خوہ دیّ نہ بوو، یهک ناڤی وی یوسف بوو ژ میردینی، ژنک ژ خوہرہ خوہست. یهک {ی} کر گوّ برہ ڤینیی، یوسف ھے سییا رابوو، چوو میړک کوشت. لی گلہ ھ کرن، شانندن دیار بہ کر، کرن ھے پسی. پاشا گوّ چما ئو گرتییہ؟ گوّتنی گوّ قاتله. گوّ زنجیر باڤیژن ستوییی وی، فہرہ نقہ دہینن لنگی وی. یهک ژ مووسلی ئانین، سہت کیس لی ھے بوو دہین، کرن ھے پسی، ناڤی وی سہ لیم بوو. ئو و یوسف بوون برال ھے پسی، قہول پھ ڤرا دان. گوّ یا سہ لیم. گوّ بہ لی. گوّ ئم بدہرناکھن ژ ھے پسی ھے تتا مہ تہ ڤدہ بہر نہ دن. گوّ بہ را بی، سہ لیم.

دو مہھ چوو، ھے ردو گرتی، یهک روژ باکرن سہ لیم. چوو جہم پاشا، مرافہ ھے بوو ئو و خوہ دیی مال. پاشا دہ ستوور دایی گوّ ھے رپہ مال بشوغولہ و ھے قعی میړک بدہ. گوّت سہ لیم گوّ سہر چاڤا ئو فہہ ند، لی یهک ھے یه یوسف ل ھے پسی، رھجو دکم بہر دہ، گوّت پاشا. پاشا گوّت یا سہ لیم شتہ رپہ نہ لازمہ، ئو ڤ یوسف قاتله، پاشا دییژی. گوّ خیر ئو فہہ ند، دہرہ و دکن، بہر اشادا

بينن، نڙبات بکن، ئو نه بدهرخه، گوته پاشا. پاشا گوٽ بدهرخن، دهرخستن، بهردان.

هاتن يوسف و سهليم، هاتن ميڙديني ل مالا يوسف. روونشتن وي شهفي هردو، سهليم گو نه زئي هه پم مال. يوسف قه بوول نه کر، گو مه چه هتتا زئي خوه بينم. سهليم ما، يوسف ژنا خوه مه هه ر کر، سهليم ل ويدهري. کيف کرن ل ميڙديني. سهليم رابوو هات مال. پاشائي موسلي مر، مه جليس گوڻ نه مي کي بکن پاشا؟ قازي گو نه مي سهليم بکن پاشا. نه هلي موسلي زئي رازينه، مهقبوول کرن، بوويه پاشا. زئي وي هه يه، کورئي وي نينه. حوکوم دکي سهر باڙار، نه و زلام {ي} خوه ديي پهرا گو ده عوا دکر سهر سهليم، خست هه پسي.

يوسف بوويه تيڄر ل ميڙديني، باري خوه بار کر ژ مالي دنيايي، چوويه موسلي به عي و بازار بکي. گها موسلي باري خوه ل خاني داني. بهيست سهليم بوويه پاشا، چو جه م سهليم پاشا. هه قديو دين، په قشاه بوون ب عززهت و ب کرام، عه رهق دانين ل هوئي، کيف دکن، زئي سهليم پاشا ب حمله، ژنک عه رهق دگه ريئي، قه دخوون. سهليم پاشا گو يا يوسف تجار، گو له بي برا. گو نه مي شهرت بکين. گو چاوا؟ گو ژنا من ب حاله، هه که ته زاني چ د زکي وي هه يه، که چکه کورکه، سهليم پاشا دبيڙه. يوسف گو خوه دي زاني. گو نه، يه ک ژخوه ره بگره. گو که چکه، سهليم پاشا گو کورکه. شهرت کرن سهر وي خه بهري، هه که خوه دي که چک دا، يوسف وي ژنکي بستيني و مالي سهليم پاشا، هه که خوه دي کورک دا، سهليم پاشا وي زئي يوسف بستيني و مالي وي. ل وي خه بهري مان. خوه دي که چک دا ژنکي، يوسف شاه بوو، سهليم پاشا بوويه هه زني. يوسف رابوو، ژنک و مال ثاني ميڙديني، هات مال، ژنک ل خوه مه هه ر کر. سهليم پاشا بوويه فه قير، دو هه زار کيس لي دهين بوو.

سى سالاد مهيدانى چوو، طولبى ميڭديني كر، هاته ميڭديني. هاته مالا يوسف تجار، يوسف تجار چوو به ديار به كرى به عى و بازار دكى. به دك دى ل خوه كر، گو دا نزانبن، خوه خه شيم كر، ل جه م ژنكا روونشت. گوتنى تو ژكودهرى يى؟ گو ژ وه لاتى به غدایی مه، نه ز عه ره بم. ههردو ژنك ژهه ژهه ز ناكن. ژنى وى ناس ناكى، نه و ژنى خوه ناس دكى. كهت بهر چه نكى ژنى نه و ل ئى يوسف. كه تن گالگالى، گو چما يوسف وها دكى؟ گو چاوا؟ گو دو ژن ئانى، تو بهس بوو. ژنك قانه ح كر، چوو جه م ژنى خوه، گو ژنكى، نه ز ميڭرى ته مه. ژنكى گو پراست؟ گو نه رى. سه ليم پاشا رابووب شهه، ههردو ژنى يوسف ستاند و چقاس پهرا هه بوو ئانى و هات مووسلى، ديسا بوويه پاشا، ئو ههردو ژنك لجه من.

يوسف ژ ديار به كرى هات مال، دهري گرتييه. ل دهري دخى، كهس نينه. عه جيپ دبيني، گو نه ف چ حاله؟ ههردو خاتون نه ل مالن. پرسى ژ جيرانا، گو تن مه نه دين باقو. ئيرده فانك^۱ ل سووكى چيكر، ل بهر خانى داني، چوو به ژور ب ئيرده فاني. قوللپت سه ر خانى، چوو به ئودا، كه سك نه دى. چوو به صه به تى پهرا، په ره نه دى. بدلى خوه فكرى، گو هه كه هيه و نينه، سه ليم پاشا ولو كر. بارى خوه ل مال داني، يوسف تجار چوو به مووسلى. چوو مالا سه ليم پاشا، سه ليم پاشا حوكوم دكى. ههردو ژن {رى} وى لجه من، روونشتن. گو ه نه داني سه ليم پاشا. كه تن گالگالى، گو ته چما ولو كر؟ گو م چ كر؟ گو ته ژنى من ئانين و مالى من. گو خه ير، م مالى ته م ناني، ههردو ژنى ته نه ز حه باندم، هاتن جه م من، ژوا پرس بكه. يوسف تجار ژوا پرسى، ژن گو تن ولو يه، مه حه باند و نه م هاتن جه م. له ژ گله كرن يوسف تجار و سه ليم پاشا.

۱. ئيرده فان: پيسترک. (س)

گوڤى مجلسى ئه زقه بول ناكم، رابه دام هه پڻ دياربه كرى جه م مشير.
 ههردو چوونه دياربه كرى مرافعه بولون ل جه م مشير. چيروكى خواه گوتن،
 يوسف خستن هه پسى، سه ليم پاشا هات مال.
 خواه دى كورك دايى ژ ژنى يوسف و كه چك وى هه يه ژ ژنى بهرى. ههردو
 كامل بولون، ب شه ق كورك كه چك زهفت كر، قير ه شوغولى، كه چك ب همل
 بوو. سه ليم پاشا هه سيبا، باكر كه چكى، گو كى ب ته ره چيكر؟ گو كورپى
 ئوسف. سه ليم پاشا باكر كورك، گو ته چما ئولو كر؟ گو چاوا؟ گو تو
 پكه چكي ره شوغولى. گو خه ير، ئنكار كر، لى سبات نه كر. چو جه م ديبى خواه
 كورك گو يادى. گو كورپى من. گو ژه هر بده سه ليم پاشا گو دا بمرى، ژه هر
 دانى، مر. كه چكى كوشت كورك، ديبى كه چكى مر. ما ژنى يوسف و كورپى
 يوسف ل مالا سه ليم پاشا. يوسف بهردان ژ دياربه كرى، بهيست سه ليم پاشا
 مر، چو ژنى خواه و كورپى خواه ئانى، ئو هات مال و مالى سه ليم پاشا ئانى. تو
 ژمپه ساغ.

نہ قدرره حمان لاوی زورباشی

VII

نہ قدرره حمان لاوی زورباشی بوو، مالی وی گه لک بوو، ژ باقی خوه غهیدی، سوار بسول هه سپی، خه ملی رومییا ل خوه کر، بدهرکته. هات جه م سه عدوونی نوح. سه عدوونی نوح سی سه ت غولامی وی هه نه. چوو دهستی سه عدوون، گو تو چ دخوازی لاوو؟ گو هاتم نان بخوم جه م ته. گو سه رچاقا، روونه. سه عدوون لی نه ری، خورتکه قه نجه. سه عدوون عه قدرره حمان کره مه زنی هه ر سی صه ت غولام. غولام ژئی مه غه سین^۱، غولام ژ هه قره دبیزن ولو ژ مه ره نابی، نه می گلھی وی چیبکن، نابوری، نه م هه مو نه می بیژن مه دی جه م که چی ته رازیسی. شه ورا خوه کرن، سوبه هی هه مو چوون جه م سه عدوون، گو چ هه والی وهیه؟ گو ناغا نه م نزانن چ بیژن، گو نه بیژن، دبیزن نایی گوتن. گو نیله هوونی بیژن. گو یا ناغا مه نه قدرره حمان دی جه م که چی ته رازیسی. سه عدوون وهزیره، گو نه ف شوغول نابی. گو نه م دهره واکن.

۱. ژئی مه غه سین: ژئی عاجز بوون، که ریبت وان ژئی قه بوون. (س)

ئینان بوو سه‌عدوون، گوئی‌هك ددوو دهره و بکی، حه‌موو دهره و ناكن. باكر
 ئەقدرره حمان، گوټ لاووټ ئەڤ شوغول ته كر؟ گوټ م كر ئاغا. گوټ ته كر؟ گوټ
 ئەری. گوټ رابه م ژته دفتی سهری (خانی بانی جوره‌سی). گوټ ولو؟ گوټ ئەری.
 ئەقدرره حمان گوټ سهر چاڤا، لی صهت سوار بده من. گوټ ئەزئی صهت بدم ته.
 حه‌چی گوټ ب خوه‌ره بر، چوول خانی بانی دپرسی. گه‌ایه جهئی خانی بانی
 جوره‌سی، ژ شه‌قه‌قی ل سهر چادری گرت. خانی بانی خه‌ونك ب خه‌وی خوه
 دی وی شه‌قی. سوباهی رابوو، ژ ژئی خوه قسه‌ت كر خانی بانی، گوټ م دی
 كه‌وهك هه‌یه سهر ژیکری، ژئی وی گوټ خوفا مه‌كه، سوبه‌ه بوو. ئەو قسه‌د
 دکی، ئەقدرره حمان چوویی ب شوور، شوورك لی‌دا، سهری وی فراند. سهر
 هلانی و ئانی و هات ئەقدرره حمان، ئەو و عه‌سكهری فه‌گه‌رییا. قیر ب عیل
 كه‌ت، گوټ چ حه‌واله؟ عیل. گوټ سهری خانی بانی برین و برن. گوټ ئەف کییه
 بری؟ گوټن گوټ، ژ هه‌ڤه‌ه دبیژن، ئەقدرره حمانه، لاوی ژورباشی. ئیل روونشت،
 نه‌ویرن بدووڤه‌ه برن، هات ئەقدرره حمان، سهری ئانی و ل ئودی سه‌عدوونی
 نوح دانی. گوټ ته ئانی؟ گوټ مه‌ ئانی. گوټ ئیجار كه‌چی من ژته‌را حه‌لاله.
 ئەقدرره حمان گوټ گوټ حه‌تتا نها كه‌چا ته خوهی م بوو، ژ ئیرو پیڤه‌ ته دا من،
 ل من حه‌لاله. لی مه‌هر كر سه‌عدوون، زه‌وجی، ده‌نگ ب ئەقدرره حمان كه‌ت.

بهیست ئەقدرره حمان كه‌چی خانی بانی هه‌یه، چیتر ژئی نینه ل دنیا،
 ناشی وی گوله. یه‌ك سوبه‌ه گوټ سه‌عدوون گوټ دبیژن قیزی خانی بانی هه‌یه
 گه‌لك هه‌نجه، ئەزئی هه‌رم بینم. چوو ئەو ب ته‌نی، گه‌ا ئیلی. بشه‌ڤ بوویه دز و
 چوو چادری ئی خانی بانی. پی حه‌سییان، تفنگك به‌ردانی، لی كه‌ت، بریندار
 بوو ئەقدرره حمان. ل چیا ما، عه‌رد كو‌لاند، خوه ل بن عه‌ردی كر، خوه
 ته‌مراند، سهری وی ژ ده‌رڤه‌ ما، دو مه‌ها ب فی کاری. برینا وی ساغ بوو، لی ژ

نیزه مر. رابوو ژبن عهردی، چوویه باسکی ئیلی، پیرهكك ب تنی ههیه ل چادری. گو پیری. گو بهلی. گو تو من ناحه وینی؟ گو سه ر چاڤا. چوو هندروو، روونشت، ئوو و پیری که تن گالگالی، لی نه گوئ نه ز نه بدرره حمان {م}. پیری رازا. مهفانی مالا خانی بانئ هه نه غه ریب. نه قدرره حمان رابوو بشه ف چوویه چادری، ل که چی خانی بانئ دگه ری.

جیری هه سییا گو ئوو کییه رابووی ب فی شه فی؟ گو نه زم. گو تو کی؟ گو نه ز مهفانم. گو تو ل چ دگه ری؟ گو م دفی هه پم، شووری من م دا گوئی، نزانم ل کووده ری هلانی. جیری گوئ گو هه ره چادری دی، گوئی و دییی وی رازایی نه، بیژه گوئی. جیری قه ی دبی مهفانه، نزانئ چ هه واله. نه قدرره حمان چوو چادری دی، فندك بیخست، گوئی و دییا وی رازایی نه. دی گوئی، ل ملی خوه دانئ ره فاند، ژ خه وی نه هه سییا گوئی. هات، بشه ف تی، که چك فییره. هه سییا ژ خه و فه جری سوبه ه، که چك دنیری، وی ل چیایه، زلامك فییره هه یه، ناس ناکئ زلام. گو کی نه ز ئانیم فر؟ زلام گوئ، گو نزانم، گو تو {ته} نه ز ئانیم؟ گو نه، نه زئ ل مال رازایی بوو {م}، م دی نه ز ل فرم، نه قدرره حمان دبیژی. گو تو کوپی کی یی؟ گو نه ز لاوی سه عدوونئ نووحم. گو مالا وه نزیکه، مالا مه نزیکه؟ لی نزانئ نه قدرره حمانه ئی گو باقی وی کوشت. گو مالا مه نزیکه. گوئی گو بللف دا-م هه رن جه م هه وه. چوون، گهان مالا سه عدوون ئاغا. سه عدوون ئاغا گو ته ئانی؟ گو مه ئانی. ل خوه مه هه ر کر. که چك گو نه ز میرا ناستینم. قانه ح کر نه قدرره حمان، زه وجی.

پینچ شهش سال د هوئی چوو ژ روژا زه ووچی، گوئی بوو خوه دی کفله ت. گوئی بهیست نه قدرره حمان باقی وی کوشت، غهیدی، ژ مال بده رنه که ت. گوئی نه قدرره حمان گو تو چما غهیدی؟ گو ته باقی من کوشت، هی نه ز

نهغه ييڊم؟ گوڻ غهيدا ته حه ققه، لبر هات ئه قدرره حمان. گوڻ ده رابه سهري
 بائي من بينه، نشاني من بده دا-ز بينم. چوو سهري وي ثاني، نشاني وي دا.
 گوڻ گري، گوڻ يا ئه قدرره حمان، ل جهم ته ناسه كنم حه تتا تو سه عدوون
 نه كوڙي، ئه زي هه پم. خانم ژنا وي كه چا سه عدوونه، سه عدووني نوح.
 ئه قدرره حمان گوڻ گوڻ ناي. گوڻ گوڻ م خه بهرك گوڻ و چوو، تو دكي بكه،
 تو نه كي م نابيني. گوڻ قه نجه. رابوو بشه ق، سه عدوون ناغا رازايي، سهري وي
 بپي و لاش د نقيني خست، ئو سهري وي ثاني، ل بهر گوڻ داني. گوڻ رابوو،
 چار زيڙ دا زلامك فه قير، گوڻ فه قير، گوڻ له بي. گوڻ ئه ق سهري بيه مالا خاني
 باني جووره سي، ل مه جلسي دهينه، هه كه گوڻن ئه ف چييه؟ بيڙه گوڻ شاند،
 ناس بكن سهري كي يه، هه كه ناس كرن، بيڙه بي ئه و زلامي سهري خاني باني
 بپي و ئه ف سهر ديسا بپي، گوڻ حه يف هه لاني. ميڙك چوو، سهري هلاني و
 بر. چوو مالا خاني باني، مجلس گه ريبيا، ل هوڻي داني، ئه ول دين ناس كرن،
 گوڻن گوڻ ئه ق كي شاند؟ گوڻ گوڻ شاند. گوڻ ئافهري ژيڙه. مه جلس گوڻ نهه
 لكودهري يه؟ گوڻ ئه قدرره حمان ستاند لاي زورباشي. گوڻ بمبارك بي ژيڙه.
 مالا سه عدوون حه سيبان سهري سه عدوون نه خويابه. گوڻن گوڻ مالا خاني باني
 عه سهكرك چيكرن و هاتن، سهري سه عدوون برن، حه يف خاني باني هلاني،
 ده ي نه كرن. ئه قدرره حمان رابوو د شووني سه عدوون، حوكوم دگه ريڻي. تو
 شمڙه ساغ.

يووسف باڙاري

VIII

گوڙ جارك ڙ جاره، ره حمهت ل دي و باقي گوهداره، يوسف باڙاري هه بوو، خوه دي مال بوو، يهك زلام قيزي وي هه بوو پچووك، ڙ برجي بووني فروت. يوسف باڙاري كړي، پچووك بوو ب خوه دي كر، مه زن بوو، چيتر ڙي بدهر نه كهت. ناغاله را لي دنه پڼ، دحه پڼ. كه چك ل خوه مه هر كر. شوغولي يوسف باڙاري چييه؟ ڙ سوبجي نان دخوي، دچي دكاني ټالښ-ويړش دكي. كه چك دوستك ڙ جيرانا ڙ خوه پره گرت، دوست فيرا دشوغوله و په را ددي دوست. يوسف باڙاري يهك ټيڅار هات، كه چك بي مه عده، يوسف باڙاري دبي وهح، ټه وه والي وي چييه؟ هر شه ډه هاتم ب مږه دكه نييا و ټيشه ډ ب مږه ناكه ني. گوڙ پتي، وه والي ته چييه؟ كه چك دهي نه كر. رابوول كه چكي خست. وي شه قي جهم هه ډ رازان، كه چك شاندهم دوستي خوه، گوڙ بهره بي جهم مه. دوست هات، گوڙ ته چ دقي؟ گوڙ هه پره سووكي ڙته پره چل قرووش، هه پره سه بهت ك چيكه، بيته ڙمږه. گوڙ قه نجه. دوست چوو، سه بهت ك چيكر، كه چكي كهت سه بهت ي. گوڙ ده سه بهت ي هليڼه، سهر ملي خوه دهينه، م بيه سووكي، لي

مه بيژنه كه چك تيده ههيه، سه به تى بفرۆشه. رابوو كورك، سه به ت هلانى، سه ر
 ملى خوه دانى، ئانى سووكى. ده لال گو ئه ؤ چييه؟ گو سه به ته. گو تى
 بفرۆشى؟ گو ئه رى. ده لال سه به ت هلانى، ل چارچىي دى و تينى. وه زير يه
 غولامى وى ههيه، ناڤى وى ئه بدلقادريه. ئه بدلقادريه ل سووكى بوو، دى ده لال
 سه به ت دگه پينه، غولامى وه زير گو ئه ؤ سه به ت ژ مړه قه نجه، ئه زى جلى خوه
 تيده ده ينم. گو پ چ قايس؟ گو ت ده لال. گو ب چل قرووش. لى ده لال ديبىژى
 چه چى بكري پۆشمانه و چه چى نه كرى پۆشمانه. غولامى وه زير كرى، چل
 قرووش دا. بر مالى خوه، ل ئودى دانى، سى رۆژا ما، سه به ت فه كر. چ دى؟
 كه چك دى وه كى وى نينه. غولامى وه زير شاه بوو، راهشت كه چكى ماچ كر،
 دڤى دلى خوه ده ينى. غولامى وه زير قيپا شوغولى بى مه لله و بى مه هر،
 سوبه ى دچى جه م وه زير، ئيقارى تى مال، كيڤ دكى بشه ؤ، لى نابيژى م ژنك
 دى. سوبه ى رادبى، ده رى ئودى كلىد دكى، موڤتا بخوه را دبى. ئه مى
 ژيگه پرن ژ كورك.

يوسڤ باژارى هات مال، ل ژنى خوه دپرسى، نابينى، ژ جيرانا دپرسى،
 ديبىژن مه نه دى. عاجز بوو بگه رى، نزانى ل كووده رى يه. ده ؤ ژى به ردا.
 غولامى وه زير گو ت وه زير گو ئيشه ؤ تو مهڤانى منى. وه زير گو ت كورۆ
 كه سك ته نينه، تو نكارى م ببى. گو به لى تو وه ره. وه زير كارى خوه كر گو بى
 جه م غولام. غولام به رى وه زير هات مال، ئه و كه چكى شيف حازر كرن. وه زير
 هات ل مالا غولام روونشت، دنپرى كه چك ههيه، وه كا وى تو نينه. ئاڤلى
 وه زير چوو. وه زير بدلى خوه ديبىژى ئه ز وه زير م و ژنى من ولو قه نچ نينه، ئه ؤ ژ
 كووده رى پهيدا كر؟ وه زير ده ى نه كر، شيف خوار و هات مال. يه ك رۆژ گو ت

١. چارچى: به يڤه كا توركييه، ئانكو سويك، بازار. (س)

غولامیٰ خوه گۆ ژنی ته قه نجه، لی گه لک زهعا دکی. غولام سوست بوو، نه ما زانی چ دبیزی. گۆ ل ژنی خوه مه خه ب روژ، بشه ژ ژ شباکی باقیژه هوشی وی بمری، نه قه وه زیر دبیزی. ب دلی خوه دبیزی گۆ باقیژی نه زی چم ژ خوه ره بینم. غولام چوو مال، فکری دا عاقلی خوه گۆ ب خوه دی راسته، وهختی ده لال فروت گۆ چه چی بکری پو شمانه و چه چی نه کری پو شمانه. بوو نیقی شه فی. وه زیر وی لهوشی و بییه، دبئی که نگی که چک باقیژی نه ز ژ خوه ره بییم. هازی غولام ژ وه زیر نینه، شباکی زکاکي قه کر، که چک نافیث زکاکي. وه زیر ما هه تتا سو به هی، نه حتور دکي نه نافیث هوشی. بازرگانک رابوو ژ ناف بازار، که چک دی نافیثی ل زکاکي، که چک سوار کر و بر. وهخته که چک بمری، چوو بهر بازارا خوه، بخوه دی کر، که چک ره حهت بوو. بازرگان گوتییی گۆ تو خوهی منی، گۆ قه نجه. شوغولی که چک چیه؟ هه روو که ففیک نه قش دکي، ددی بازرگان دبئی هه ره بفرو شه. دچی بازرگان دفروشی ب هه زار قرووش ددی. هه روو نه ف کاره. بازرگان به تال کر تجارییی، هه روو هه زار گرووش ته حسیل دکي ژ دهستی که چکی. تجار تیر بوو، دخوی و شه دخوی. نهو {و} که چکی ب ته نی ل ئوده درازن، دلی بازرگان خه را بوو سه ره که چکی، دفی قیره چیبکی. یه ک روژ گوت که چکی گۆ نه زی ته مه هه ر بکم. که چکی گۆ هه ره فی که ففیی بفرو شه و وه ره م مه هه ر بکه. تجار چوو که ففی فروت و چوو یه هه مامی لاشی خوه شوشت، نو چوو جه م به ره بر^۱ سه ری خوه کور بکی. که چک ل شباکییه، نه ری زلامک بوهورت بهر ده ری غه ریپ، دو قانتر قیره هه یه، گۆ تی هه ری کووده ری میړکو؟ گۆ نه زی چم فلان باژاری. گۆ تو م بخوه ره نابی و حه ققی خوه بوستینی؟ گۆ وه ره. که چک هات خوار، میړک سوار کر و یه لله چوون.

۱. به ره بر: سه ر تراش، حه لاق. (س)

میڙڪ ڳوٺ ته بيم ڪوودهري؟ ڳوٺ م بيهه هتتا سووڪي و م بهرده. ڪه چڪ بر سووڪي و حه ققيٰ خواه ستاند. چوو ناڻ باڙيپر ل مالڪ روونشت.

بازرگان هات مال، ڪه سڪ نهدي، پرسى و نه پرسى ڪه سڪ نه ڳوٺ م دي. بازرگان رابوو، هات باڙاي ڪه چڪي. ٺه و يووسف باڙاي ناسي هه فن، تشتا ڙهه ڦ ڊڪرن. هات چوو مالا يووسف باڙاي، روونشتن ٺه و يووسف باڙاي. يووسف باڙاي ڳوٺ تو ڙچره هاتي؟ ڳوٺ برا مه پرسه. ڳوٺ چما؟ يووسف باڙاي. ڳوٺ پسهرى م هات پسهرى تو ڪه سا نه هات. ڳوٺ وه للهه تى بيڙي. ڳوٺ پار ٺه هات فر، م ڪه چڪ دي بشه ڦ ل سووڪي ٺاڦيٽي، م شخوهه بر، وه ڪا وي تو نه بوو، نه خواهه شو بوو، م بخوهه دي ڪر، راحت بوو. م ڳوٺ ٺه زى ل خواهه مه هه ر بڪم، ڪه چڪ وندا بوو، ٺه ز ل ڊگهه پم. يووسف باڙاي ڳوٺ مالخرايو ڙنا منه. ڳوٺ براسه؟ ڳوٺ ٺه رى وه للهه. رابوون هه رڊو ل ڊگهه پڻ، ڪه چڪ دين. ڪرن و نه ڪرن ب وارهه نه هات. چوون جهه پاشا هه رڊو و ڪه چڪي، گلهي هه ڦ ڊڪن. پاشا ڳوٺ ڪه چڪي، شوغولى وه چاوايه؟ وه زير روونشتيهه دهى ناکي. ڪه چڪ ڳوٺ ٺه ففهندهم، باڦي من ل فره، دووڦ وي بشينه، بهه راي، ٺو جيرانى مه ناڦي وي ٺوسمانه بهه ر ٺو ڙي بي. پاشا شانده، باڦي ڪه چڪي ٺانى و ٺوسمان ٺانى، ٺو بازرگان و يووسف باڙاي لويدهرينه ل مجلسي. ڳوٺ ٺه ففهندهم بهه ره وه زير غولامى خواهه بيني. وه زير غولامى خواهه ٺانى، ٺه و ڙي هات مجلسي. ڳوٺ ده ٺه ففهندهم ڙ باڦي من بپرسه. ڙ باڦي وي پرسى. ڳوٺ ڪه چا م بوو، ڙ برچيبيوونى م فروٽ. يووسف باڙاي ڳوٺ فروٽ و م ڪري. ڳوٺ ٺيجار ڙ ٺوسمان بپرسه. پاشا ڙ ٺوسمان پرسى. ٺوسمان ڳوٺ، ڳوٺ دوستا م بوو، م خسته سهه بهه تى، م دا ده للال، ده للال ڪر. غولامى وه زير ڳوٺ م سهه بهه تى ڪري ڙ ده للال، ڪه چڪ تى بهه رڪهت، ٺه ز شاهه بووم، وه زيرى من ڳوٺ ڙنى ته قه نهجه، لى دفروشى، ڙبويى

ليڤم كه چكي و وهزير ژ خواهه پهبى. بوويه شهف، دلي م ژي سار بوو سهه
 خه بهري وهزير. وهزير هات هه وشا من ل بهر شباكي، كه چك باقيرم ژ خواهه پ
 بى. شباكا زابوقى م فهكر، م ئاقيت زابوقى. بازركان گو دوغرييه، م ل زابوقى
 دى كه چ خواهه ش، م بر بخوه دى كر، ساغ بوو. م گو نه زى ل خواهه مه هه
 بكم. كه چك رهقى، فايه نه ولوپه؟ كه چك گو به لى. وهزير گو نه زام ل هه وشى
 هه تتا سوبه هى، م سه رما خوار و تشتك بده ستى من نه كه ت. پاشا گو ت گو
 هوون هه موو ده سسسن شه ريعه ت دببى ژى، باقى وي فروت و خوار، نه و
 بده ريخن، به ره هه رى. يووسف باژارى كرى و قي ره شوغولى، نه و ژى بده رخن.
 ئوسمان دوستى وي بوو، زه عا كر، نه و ژى بده رخن. غولامى وهزير صه به ت
 كرى، كه چك تى بده ركه ت، لى نه دخوار، ئاقيت زه كاكي، نه و ژى بده رخن.
 بازركان دى، كر خواهى خواهه، دلي خواهه لى خه را كر، نه و ژى بده ريخن. وهزير ژ
 ئيقارى هه تتا سوبه هى سه رما خوار و تشتك بده ست وي نه كه ت، نه مى كه چك
 لى مه هه ر بكن. نه ولوپه مجلسى؟ نه هلى مجلسى گو به لى نه ففه ندم هه ققه. ل
 وهزير مه هه ر كر، ئيدى هاتن مالى خواهه. تو ژمپه ساغ.

پاشایی گوری

IX

گو جارك ژ جارا، رحمت ل دى و باقى گوهدارا، ژنك بى هه‌بوو، يهك كورپى وى هه‌يه، پچووكه، شوغول خهلكى دكى، هه‌رو ب دهه په‌را. ئه‌و دهه په‌ره ددى ب نان، ددى كورپى خوه دخوى. يهك سوبهه رابوو كورك ژ خه‌وى، گو يادى. گو چاقى من. گو م خه‌ونك دى. گو خير بى كورپى من. گو م دى باژار ئه‌م بده‌رخستن ژ باژار. گو خوه‌دى خير بكى كورپى من. مه‌هك د هوئى چوو، پاشائى باژار مر. مجلس جقييا، گو ئه‌مى كى بكن پاشا؟ گو ته‌يرى ده‌وله‌تى بده‌ريخن، دبيرن ژه‌ه‌فېه، ئو به‌ردن دا-م بنپين سه‌ر سه‌رى كى وى ده‌ينى. ته‌يرى ده‌وله‌تى بده‌رخستن، به‌ردان، سه‌ر سه‌رى كه‌سك دانانى، چوو سه‌ر سه‌رى كورپى ژنى بى دانى. مجلس عه‌جيب دين، هلانين ژ سه‌رى وى، جارك دى به‌ردان، ديسا سه‌ر سه‌رى وى دانى. هه‌تتا سى جارا دانى. مجلس هه‌موو گو قه‌نجه، ته‌ير مناسب دى سه‌ر سه‌رى وى دانى، كرن پاشا. خوه‌دى ئه‌رزانى كر سه‌ر رووى وى، سالك ددوو بوو گرانى، خه‌لكى باژار په‌ره ب واره‌ نه‌ما.

۱. ژنك بى: بيژن. (س)

رابوو پاشا، خهزنه فهكرو پهرال خهلك بهلا كر. ئهوسال قهاندن، سالی هات خوهش بوو. باكر مجلس، پاشا، گو ته مبیه بكنل باژیر ئهز دهینی خوه دخوازم. ته مبیه كرن سهر باژیر و سهر محله، گو پاشا دهینی خوه دخوازی. خهلك گو تن ئه م نادن، ئو خهلك گو تن حه ققه، بزور دهینی خوه جفاند. باژار دعا كرن ژ خوه دی سهر پاشا، گو ئه ف پاشا گو پی بی، خیرل باژار ناكی. دهه روژا نه چوو، پاشا گو پی بوو، دکی و ناكی ساغ نابی. حه كیما تینی، لی دنیرن، ب ئیشی وی نكارن.

قازیک ژ دهرهك دی هات، مه عزوول بوو، لجه م پاشا مهشان ما، ژ پاشا پرسى، گو چ حه والاهه، ئه ف ئیشل ته كهت؟ گو نزانم، ژ خوه دی. گو دل خوه سافی بكه سهر باژیر. گو ئینشه لله دل من سافییه. ژنی پاشا ههیه یهك، هیژایه مالی دنیاى، گهللك قه نجه. دل قازى كهت ژنكى. قازى گو یا پاشا. گو له بی، قازى. گو ئه می شهرت بكن. گو بیژه. گو تو ژنی خوه بدی من، ئه زى دهرمانك نیشانى ته بدم. پاشا دهی نه كر، متالا دكشینى. گو توچ دبیزى، پاشا؟ پاشا گو ت گو ئه ز ساغ بم، ئه زى ژنی خوه بدم ته. گو ژته پاشى سیفا، ل به كچه {به خچه} بچینه، وی دارك سیف بدهر كه فی، وی سی سیفا تی چیبی، یهك ژ سیفا سوبه هی بخوه و یهك دی نیفرو بخوه و ئی دی ئیقاری بخوه. ل غهینی سیفا تشتهك مه خوه ئه و روژ. گو قه نجه. سیف دا پاشا، پاشا سیف چاند ل به كچه. قازى ژنی پاشا ستاند، بر. پاشا ما بی ژن.

قازى ژنكى بر باژارا خوه، گهان مال، ل مال په یا بوون. قازى سهعه تهك مانییه، پاشا بهیست قازى هات، باكر قازى. قازى چوو سهرانى، پاشا گو تی گو سهت كیس دهین ل ته بدهر كهت، قازى كر حه پسی. گو م مه خه حه پسی، ژنی من ههیه، ئه زى بدم ته ژ به دالی سه د كیس. گو قه نجه. گو م بهرده، ئه زى

هه ږم بېنم. قازى چوو ژنك بېنئ، گها مال، بئ مه هه رب ژنكېږه چيكر و ژنك بر
 جه م پاشا، گوډ فايه ژنئ من. پاشا لئ نه ږي، پاشا عه جېبهك دبېنئ، دبېژئ ئه ډ
 ژنئ قه نچ ژنئ قازى يه؟ پاشا شاه بوو، ژئ ستاند ل خوه مه هه ر كر. رازا ل
 جه م ناډ نفېنئ، گالگال دكن، گوډئ پاشا گوډ تو ژنئ قازى؟ گوډ خه ږر. گوډ لئ
 تو ژنئ كيئ؟ گوډ نه ز ژنئ فلان پاشا مه. گوډ چما تو ب قازى هاتئ؟ گوډ شه رت
 كرن، ميړئ من گوډ ږي بوو، گوډ نه زئ دهرمانك بدم ته تو ساغ بېئ، ئو ژنئ خوه
 بده من. ميړئ من گوډ به ره بئ و نه ز ئانيم ب خوه ږا و بئ مه هه ر كرن دوډ گها
 من. گوډ راست؟ گوډ نه ږئ. باكر قازى، پاشا ل مجلسئ روونشت و مجلس جفاند.
 گوډ نه زئ قازى بكوژم. مجلس گوډ چما؟ گوډ به سسسن، نه زئ خه به رك بېژم.
 گوډ بېژه. گوډ نه ډ قازى هاته جه م فلان پاشا، شه ډك جه م وى ما، خوه دئ
 ئيشك سهر پاشا دانئ، گوډ نه زئ دهرمانك بدم ته. گوډ قه نجه. گوډ تو ساغ بېئ
 ژنئ خوه بده من. ساغ نه بوو و ژنك ئانئ. سه د كيئسئ من لئ ده ين هه يه -
 مجلس دحه سسسي - م كر چه پسئ، گوډ م مه كه چه پسئ، ژنئ من هه يه، نه زئ
 بدم ته ژ به دالى كيسا. م گوډ به ره بئ، م به ردا، چوو ژنك بېنئ، بئ مه هه ر كرن
 گها ژنكئ، پشتره ژنك ئانئ، دا من، نه ولوپه، قازى؟ گوډ ولوپه نه ففه ندم. گوډ
 باكن جه لادا به را جه لاد بكن. جه لاد هاتن، سه رئ قازى ستاندن. پاشا ژنكئ
 ل خوه مه هه ر نه كر، كر خوه هئ خوه.

پاشا {بئ} ميړئ ژنكئ سيډئ وى چيپوون، سئ سيډ د دارئ بده ركه تن.
 هه ر سئ سيډ ئانئ، يه ك سوبه هئ خوار، يه ك نيډرو خوار و يه ك ئيفارئ خوار،
 پاشا ره حه ت نه بوو. گوډ قازى كوتا باډئ من، حيله ل م كر، ژنئ م بر، نكارم
 هه ږم لئ بگه ږم. مايه مه هك، چه كيمك ژيه هووديا لئ تفقئ. گوډ چئ د لاشئ ته
 هه يه؟ گوډ گوډ ږي. گوډ كه سك نينه ساغ بكئ؟ گوډ نا. گوډ ب قوه تئ خوه دئ نه زئ

ساغ بڪم. گو تو ساغ بڪی چی بخوازی، ئەزی بدم ته. یه هوودی گو رابه
که چڪ ب نیشان ژمرا بینه. که چڪ ب نیشان ئانین. گو خورتک هی نه گها
که سک ژمرا بینن. خورتک هی نه گها که سک ژیرا ئانین. گو ده رابن که چکی و
کوپک لهه ژ مهه ر بکن. که چکی و کوپک لهه ژ مهه ر کرن ل مالا پاشا. که کیم
گو ت کوپک، مه هیله خوینی ژ که چکی نازل بی ل سهر عه ردی، فه راگه ک
{ئامان} لبر خوین ده ینه، ژ بوئی خوین، مه که چک دا ته بی په ره. گو به ره
بی. چوو خورتک زه ووچی، خوین به ره هه ژ کر، ئانی، دا یه هوودی. یه هوودی
گو: ته ئانی؟ گو ئەری. یه هوودی ژئ ستاند، یه هوودی خوین بر، چوو جه م
پاشا، لاشی پاشا دوهن کر ب خوین، ژ پوړی سه ری وی هه تتا ب لنگی وی.
پاشا ساغ بوو، چه رمک نوو ژیره چی بوو. رابوو دو قانتر^۱ بارکر زیپر و دا
یه هوودی، گو ژخوه ره ببه به خشیش. یه هوودی چوو مالا خوه. دییی که چکی
هات جه م پاشا، ده عو کر، گو قیزی من خه را کرن. پاشا گو ت گو یادی، م
قیزی ته مهه ر کر ل یه ک گوندی، ئەزی قه له ن بدم. دیی قیزی {ئی} گو قه نجه.
دییی که چکی رازی کر، نو که چکی و کوپک ته عینی و ژ جه م پاشا بده ردکه فی.
پاشا کاری خوه کر هه ری ل ژنی خوه بگه ری، قازی و موفتی ب خوه ره
بر {ن}. چوون پرسین ل باژارا قازی، گهان باژارا قازی، چوون سه رای، ل
سه رای په یا بوون ل جه م پاشا، عوززه ت و کرام ژواره گرت. ژوا پرسى، گو
هوون ژ چره هاتنه؟ گو ده عوی مه ل قازی هه یه، قه زیک ته هه بوو، ته شان
ده ر، حوکوم دکر، مه عزوول بوو، شه فک ل جه م مه ما. پاشا گو ت ئەز بهیستم
شوغول چاوايه، م قازی کوشت. گو تن گو لی ژنک کانی؟ گو ل جه م منه ژ
به دالی سه د کیس، سه د کیسی م بینن و ژنی خوه بین. گو تن باکه ژنکی، به ره

۱. قانتر: په یفه کا ترکیبه، ئانکو: هیستر. (س)

بی فر. باکر ژنکی، هات مجلسی، گوئن تو نه گها {ی} ژنکی؟ گو خهیر، بهره ژنک بیژی. ژنک گوٹ گو ژ روژی نه ز هاتم، پاشا برائی منه، لی قازی گها من جارك. میژی وی گو کهسک بی قازی ل فر نینه؟ گوئن گو کهچک وی ههیه و کورک. گو کورپی وی بدن من ژ بهدالی گها ژنی من. کورپی قازی دانی. رابوو، سهت کیس دا پاشا، نو ژنی خواه نانی.

هاتن بین مال، ری وندا کرن، عه قدهک ل وا تفقی، وهریسک قیپه ههیه، پاشا و قازی و موفتی دهستی وا گریدا. ههرسی نافیئت {ن} چالی و ژنک بر و کورک. عه قد دیژی ب دلی خواه کورک کورپی ژنکی یه. زانی بوو نه کورپی ژنکیه وی نهو ژنی نافیئتایه چالی. ژنک و کورک نانی، بر، ل شکه فتا خواه دانی. عه قد گها ژنکی. بدهردکه فی، دهری دگری. پاشا و قازی و موفتی هه قدو فه کرن. بازگانک سهر ده فی چالی بوهورت، سهکنین نافه خون، وهریس و دول نازل کرن، نهو ژ چالی دول گرتن، دکن و ناکن، ژ زور نکارن بوکشینن. بازگان پهیا بوو، ل چالی نه ری، دی زلام ل چالی هه نه. گو هوون چی تشتن؟ گوئن نه م زلامن. بازگان و غولامی خواه ههرسی زلاما بدهرخت {ن}، گو چما هوون ل چالینه؟ ژ وا پرسی. گوئن گو حال و هه والی مه نه فه. بازگان چوو، ههرسی مان، هه سپی وا گور کوشت. گو نه م چاوا چیبکن؟ نه م پهیا نکارن بدهشن، ژ هه قپه دیژن. پاشا گو نه م هه پرن مال؟ نه م ل ژنکی بگه پرن؟ قازی گو نه می هه پرن مال، ترسییا. موفتی گو نه م ناچن، نه می ل ژنکی بگه پرن. چوون ل ژنکی دگه پرن، شکه فتک دین، ده فی شکه فت {ی} گرتییه. فه کرن، مالی دنیایی تیدا ههیه، ژنک دین و کورک روونشتی. ژنک ب حه مل بوو ژ عه قد. سی هه سپی عه قد یا بایی هه نه، ههرسی بدهرختن، ههر یهک ل یهک سوار بوون و ژنک و کورک ناین، گهان مال. خواه دی کورک دا ژنکی ژ عه قد، بافی خواه ناس ناکی، ژ پاشا

په دبی، باقی منه. عه لماندن، مه زن بوو، که سک نه وپړی لبهر وی دهی بکی. عه قد هات شکهفتی، که سک نه دی، دین بوو، ل ژنک دگه پری. گها باژاپ، سسی ژ باژاپ کوشت، مه علومی پاشا کرن، گوڼ عه قدک ل ده رگه هی هیه، خه لک دکوژی. پاشا باکر کورپی وی، گو هه په عه قدک لبهر ده ری هیه، هات باژاپ خه را بکی، هه په بکوژه. راهشت شووری خوه و چوویه عه قد. باقی وی دی. ناس کر کورپی وییه، دهستی وی سوسد بوون لسهر شوور. کورک نزانئ باقی وییه، باقی خوه کوشت، هات مال. گوټ پاشا یابوټ م عه قد کوشت. گوئی قه نجه کورپی من. پاشاتی ژ باقی خوه ستاند، نه و حوکوم دگه پینی و کورپی قازی ل جه م وایه غولام. تو شمپه ساغ.

ماری لسه دهقی کانی

X

جارك ژ جارا، ره حمهت ل دى و باقى گوهدارا، گوندك مهزن هه بوو، سولتانك تى هه بوو، يهك كه هنى ل گوند هه يه، ژ كه هنى ئاڤه دخون. غه يري كه هنى ئاڤى وا نينه. مارك مهزن هات، كهت ئاڤى كه هنى، ئاڤ گرت، ناهيلى ئاڤ بين. خهلقى گوند مرن ژ تيھنا، گوئن سولتان، ئاڤى كه هنى نه ما تى. سولتان رابوو، هات سهر كه هنى، نه رين، دين مارك مهزن ل دهقى كه هنى. سولتان گو بكوژن، مار دهقى وى چيپوو، زوماني وى گه پييا، گو يا سولتان خوه دى م ناكوژى، تو نكارى م بكوژى. گو چما؟ گو ولو. گو مورادى ته چييه؟ گو هه ر روژا ئينى كه چكك بده من، نه ز بخوم، نه زى ئاڤ به ردم. كرن و نه كرن، عولاج ژى نه بوو. روژا ئينى هات، كه چكك دانى، كه چكى خوار، ئاڤ به ردا. به ردا هتتا ئيقارى، ئيقارى ئاڤ گرت ديسا هتتا روژا ئينى. هه ر ئين كه چكك ددنى و ئاڤ به رددى. بوو دورى كه چى سولتان، كه چى سولتان خه ملاندن ژ زيف و ژ زيپ، نه و ب ته نى چوو دهقى كه هنى. عه فريت ل كه چى سولتان دگه رى، هات دهقى كه هنى، كه چى سولتان دى، راهشت كه چى سولتان. مار دى عه فريت راهشت كه چكى، مار بده ركهت، هات عه فريت،

سولتان و باژیرِ دفررجن، عه فریت و مار شه پ دکن. عه فریت شوور کشاند و مار دهقی خوه فه کر، راهشت لنگی عه فریت، ددهقی خوه دانی. عه فریت شوورک ل دهقی وی خست، کر دو پارچه، که چک ساغ ژ زکی مار بدهرکه تن. خه لکی باژاپر شاه بوون، هاتن، عه فریت برن مالا سولتان، لنگی خوه دهرمان کر. سولتان گوئی، گو یا عه فریت، مالی دنیا یی بخوازه، نه زئی بدم ته، چما ته که چی م خه لاس کر. گو خه یر یا سولتان، نه مه حاجی مالی دنیا یی مه. گو لی ته چ دهقی؟ گو ئیرو دهه ساله نه زل که چی ته دگه یم. گو فایه که چک ژخوه ره ببه. عه فریت که چک ئانی، بینی مال.

سولتانی مارا بهیست، عه فریت برای وی کوشت، مارک نه هشت، ب خوه ره ئانی، هات پی شیا عه فریت. مار ل دوور عه فریت جقیان. ددوور ژ مارا کوشت، {پی} فه دان مر، که چک ژئی ستاندن. سولتانی مارا که چک بر، کر خوهی خوه. گو برای من تو حه باندی، ژبوئی ته هات، که ت کانئی. روژی تو هاتی عه فریت هات، برای م کوشت، مه عه فریت کوشت و م تو ئانی، نابی ته ل خوه مه هر بکم. روونشت ل مالا سولتان.

چه له ننگ عه قدا ل (که له ها جو مانئی) بوو ژنک وی هه بوو، گه لک قه نج بوو، مارک ژئی وی فه دا. هات ل سولتانی مارا دپرسی، دهرمان ژئی بخوازی. هات، ل مالا سولتان په یا بوو. چ دی؟ که چک ژ شکلی ئنسانا هه په ل مالا سولتانی مارا، چیتر ژئی نینه، حه باند. سولتانی مارا گو ته چ دهقی چه له ننگ عه قدا ل؟ گو یه ک ژ مارا ژئی من فه دا، نه هاتم جه م ته دهرمان دخوازم. گو مر نه مر؟ گو مر. گو وه کی مر نه ز خوه دی مه نه زئی راکم؟ فایه نه ف که چکی ژته ره به دالی ژئی ته. گو به را بی. که چک بر، ل که له هی دانی، کیف دکن.

یه ک شه ف زلامک ژ گوندی که چکی ل ویدهری مهقان بوو، که چک ناس کر. دهی نه کر، هات مال، چوو گووت سولتان، گو یا سولتان. گو چیه؟ گو که چا ته لکوودهری یه؟ گو عه فریت بر. گو خه یر، نه لجه م عه فریته. گو لی ل

كووده رىٰ يه؟ گوۆ وىٰ ل جه م چه له ننگ عه فڊاله. گوۆ بړاست؟ گوۆ م دىٰ. سولتان رابوو عه سكه رك چيكر و چوو كه له ها جو مانىٰ، ل كه له هىٰ په يا بوون، كه چا خوه ژ چه له ننگ عه فڊال خوه ست. گوۆ ئه ز نادم، گوۆ كىٰ دا ته؟ گوۆ سولتانيٰ مارا. شه پ كرن ل كه له هىٰ. چه له ننگ عه فڊال ده ه ميړ كوشت. عه سكه ر گه لك بوو، لىٰ كوۆم بوون كوشتن. كه چك ئانين، ده ه روژا ل مال ما، كه چك مر. تو شمپه ساغ.

شاه مه یموون

XI

گو جارك ژ جارا، ره حمهت ل دی و باقی گوهدارا، پاشاک هه بوو، سی کورپی وی هه نه، ههرسی کامل بوون. مجلس و نه هلی باژیر گوهدتن پاشا ههرسی کورپی خوه بزه وجینه. پاشا گووت نه ز نازه وجینم، هه چی بهه بینن بهره ژخوه په بستینن. سی تیر و که فان ژ واره چیکر، گو تیری خوه باقیژن، ل کووده ری بکه فن. نه می که چک بوستینن. لاوکی مه زن تیری خوه ئاقیت هه وشا قازی، که چی قازی لی مه هه ر کرن. لاوکی ئاقی ئاقیت هه وشا موفتی، که چا موفتی لی مه هه ر کرن. ما یی پچوک، نه و {ی} ژی ئاقیت. تیری وی وندا بوو، لیگه پین و نه گه پین نه دین. باقی وی لیخستی، گو ته تیری خوه وندا کر. چوو کورک ل تیر دگه ری. چوو قه سرک دی، تیری وی ل هه وشی قه سری یه. راهشت تیر، مه مومونک فییره هات، ل مه مومون نه ری، مییه. کورک گووت گو به لکی قسمه تی م نه هه. هات مال، مه مومون فییره هات. هات مجلسی، مه مومون فییره دین، لی که نییان. باقی وی ژی غه بییدی، گو چوو مه مومونک ژخوه په ئانی. گو ژ سه ری من بده رکه فن ههرسی. بده رکه تن، هه ر یه ک مالک ژ خوه په ئاقا کر. کورپی

پچوڪ قهسرك ژ گوند و دهرقه ژخوهڙه ئاڻا ڪر، ٺه و مهيمون روونشتن. ڪورڪ دڃي، گوشت ڊڪري، ل مال ڊاٽيني. تي بشهڙ، شيفيٰ خواه حازر دبنئي. يهڪ روڙ ڪورڪ بدهرڪهت، دهری گرت، مهيمون ل هندروويه، لوك چو ڪوللهڪي، ل سهر مهيمون دهرجي، مهيمون رابو چهرمي خواه ژخوه ژيڪر، بدهرڪهت گورج. ڪورڪ لي دهرهجي، ڪورڪ شاه بوو، ڪورڪ هات هندروو، مهيمون ڪر بهدلي خواه ل خواه بڪي. گو بهدلي خواه ل خواه مهڪه. بهدلي خواه ل خواه نهڪر. چوو كهچڪ ماچ ڪر، هردو روونشتن ڪيف ڪرن. نيقاري گو ٺهزي ههرم مجلسي باقي من. مهيمون گو ههره. ڪورپي پاشا چوو، ل مجلسي روونشت. پاشا دلي وي ژڪورپي پچوڪ نه خواه شه، هردو ڪورپي ديتر هاتن مجلسي. پاشا گوٽ گو ڪورپي من، ٺهزي ژ وهڙه بيڙم. گوٽن بيڙه. گو حهچي ڪراسڪ ژ مره بينه مقهس لي نهڪهت و ب دهرزيبي نه درووتی. هردو ڪورپي مهزن ٽني وا ههيه، گوٽن سهر چاڻا. پاشا دهي سهری ڪورپي پچوڪ بېره، دبي چما ٽنڪ مهيمون ژخوهڙه ٺاني، لهوما ڦا شهرتي ٺاسي تاقڙي. گوٽن بهره بي. رابوون ههرسي، هاتن ههر يهڪ مالي خواه. ڪورپي پچوڪ گوٽ مهيمون، گو باقي من ٺهڙ شهرت خواهست. مهيمون گوٽ لاي پاشا ههره جهي تيرڪي، بيڙه توپال مهيمون، وي بدهرڪهڙي. بيڙه شاه مهيمون گوٽ ٺهز ڪراسي متوربي خواه دخوازم، وي بدن ته، بينه و وهره. ڪورڪ چوو حهوشا قهسري جهي تيرڪ، گو يا توپال مهيمون. بدهرڪهت، گو چييه؟ گو شاه مهيمون ديڙي ٺهز ڪراسي متوربي خواه دخوازم. گو سهر چاڻا. گويڪ دايي وهڪا گويزي هندي يه. گويڪ ٺاني ڪورپي پاشا هات مال. گويڪ دا شاه مهيمون. شاه مهيمون گويڪ قهڪر. ڪه راسڪ ژ گويڪ بدهرخست، مقهس لي نهڪهت و ب دهرزي نه درووتن. گو شتهڙه ببه باقي خواه. ڪورپي پچوڪ چوو مجلسي،

برای وی هاتن. هر یه ك كراسك ئانین، دانه پاشی. پاشا ل كه راسی وا نه پری، گو خه بر نه ف درووتنه. گوٹ كورپی پچوك گو یا خوه بینه. كورپی پچوك یا خوه دائی، لی نه پری عه جیبك دبینی، گو نه ف شه رتی من بر سه ری. ئه و روژ دلی وی ژكورپی وی خوه ش بوو. كورك هات جه م مه یمون، سه برا وی ل مجلسی نائی.

كورپی پاشا یی مه زن باقی خوه بره هه مامی، كوركی ناقی ئه و ژی باقی خوه بره هه مامی. كورپی پچوك گوٹ ژ شاه مه یمون گو هه ردو بری من ئی مه زن باقی من عه زماندن برن هه ممامی، مایه دوری مه. شاه مه یمون گو قه نجه، هوئنگولیس^۱ خوه فركاند، گو نه ز دخوازم هه ممامی باقی من ته قلی و قه هوا بین قیده ری. چی دی؟ هاتن ویده ری. گو هه ره باقی خوه بینه، شاه مه یمون دبیزئی. كورپی پاشا چوو پشت باقی خوه. گو یابو. گو چییه؟ گو وه ره هه ممامی من. گو هه ممامی ته ل كووده ری یه؟ گو ته چ ژیه؟ تو وه ره. پاشا و مجلس رابوون قییره، چوون قه سری كورك، چ دین؟ هه ممامك دین و قه هوا تی هه یه، ل هه موو جها وه كا وی نینه. پاشا ل هه ممام دنیرئی، عه جیب دبینی، گو نه ف هه ممام ژكووده ری یه؟ دپرسی ژكورپی خوه. كورپی وی گو خوه دی دا من. پاشا چوو مال.

كورپی وی یی مه زن گو ئیشه ف وه ره جه م مه تو و مجلس، ئه زی عه زیما ت چیكم. گو قه نجه. ئو باكر قیزی گوندی هه موو، گو وه رن ل جه م مه بره قسن. چوون هه موو جه م كورپی پاشا. شاه مه یمون گوٹ میری خوه تو هه ره بهر {ی} من، ئه زی بیم ژ خوه ره. كورپی پاشا یی پچوك هات روونشت، مجلس لی كه نییان. گو: ته چما مه یمون ب خوه ره نانی، هه بیک ژ مه را بره قسی؟

۱. هوئنگولیس: گوستیر. (س)

کورپڻ پاشا دهی نه کر. جارك دی ژنی وی و ددوو هاتن وهکا که څو کا ل شبك
 دانین، بوون که چک. دیلانی که چکا دره قسی، هه رسی که تن دیلانی، پاشا و
 مجلس ل وا دفره جی، عه جیب دبینی، دبیزئی ئه څه که چکی غه ریب ژکووده ری
 هاتنه؟ دبیزن ئه م نزانن. کورپڻ پاشا یی پچوک زانی ئی قه نج شاه مهیمونه،
 ژنی وییه، ئو هه ردو ئی دی ناس ناکئی، دهی نه کر. شیف خوارن، شاه
 مهیمون و هه رد و که چک بوون که څو ک و ژ ناڅه گوڅه ندی فرین. پاشا دپرسی
 سه ر هه رسی که چک، دبیزن مه نه دی، وندا بوون. چوو مجلس به لا بوو، هه ر
 یه ک، ئو هات مالی خوه. پاشا هات گوڅ ژنی خوه، گو یا ژنی من، ئه ز چ بیژم
 ئه ز چووم ئیشه څه م کورپڻ خوه، م دی سی که څو ک هاتن، هه رسی بوون
 که چک و هاتن دیلانی، وهکا وا هی م نه دی، ژ گوڅه ندی هه رسی بوون که څو ک و
 وندا بوون، عه قلی م مال جه م وا. کورپڻ پاشه ئی پچوک هات مال، شاه
 مهیمون دی، ژ شاه مهیمون پرسی. گو ئه و هه ردو بته ره بوون، کی بوون؟
 گوڅ خوهی م بوون. دهی نه کر، کیفا وی هات.

شاه مهیمون گوڅ کورک، گوڅ هه ره، باقی خوه بینه جه م مه، ئه و و
 مجلسی وی، ئه می عه زیمه ت ژ وارا بکن. کورپڻ پاشا چوو گوڅ باقی خوه، گوڅ
 وهره تو {و} مجلس وهرن جه م مه. پاشا گوڅ ئه می بیڼ، دا-م بنیڼ
 مهیمون چ ژ مه را وی چیکئی. پاشا و مجلس هاتن قه سرئی کورک. شاه
 مهیمون چهرمی مهیمونا ژیکر، گورج بدهرکه ت. هوڅگولیس خوه فرکاند، گوڅ
 یا هوڅگولیس م خوارن دقئی ژ حه موو ته عام و مه نسه فه حه موو زیڼ بن و
 که فچی حه موو زیڼ بن. چ دی؟ وهکا گوڅ چیبوو، ل بهر مجلسی دانی شاه
 مهیمون. پاشا شاه مهیمون دی گورج، نزانئی ژنی کورپڻ وییه، گوڅ خوه دی
 بکی ئه څه ژنا م بی. پاشا ولو گوڅ، شاه مهیمون ته څده و سوفره وندا بوو.

پاشا و مجلس مان وه کا لال. ژ کورپږي خوه پرسى گوځ کانى ئه و ژنک و سوفرا؟ گوځ نزانم. گوځ ته چ گوځت ب دلځ خوه، يابو؟ گوځ م گوځت خوه دى بکى ئه ژ ژنى م بى. گوځ يابو ته قه نچ نه گوځت. گوځ چما کورپږي من؟ گوځ يابوو ژنا م بوو، شاه مهيمون بوو. پاشا ل سهرى خوه خست، گوځ وهى ل من و ل گونه هى من. پاشا گرى. رابوو ئه و مجلس هات مال. هات ژ ژنى خوه قسه ت کر، گوځ نه ووى م دى له زمينه تى کورپږي من ژنى کورپږي من يى چچوک بوو، شاه مهيمون بوو.

کورپږي وى دگرى ل قه سرى ئه و ب ته نى. رابوو يه ک سوبه ه، وه لات حه موو گه پييا، شاه مهيمون نه دى. شه فک ل چيا ما رازائى، ديبک هات ميړک دى رازابى، ژ خه وى راکر ب لنگى خوه، ميړک رابوو، گوځ ل فر تو چ دکى؟ گوځ م رى وندا کر. گوځ تو م ناستيږي؟ دب دبيژى. گوځ ژنى م هيه. گوځ تو دهره وا دکى.

ميړک ب زور کشاند، بر قه سرى خوه. ميړک ل قه سرى روونشت وه کا لال. دى بيړمک ل حه وشى قه سرى هيه ته ژى ئافه. دب ميړک بر ئودى جه م خوه، گوځ وهره ب مړا بشوغوله. ميړک مرنى خوه دخوازي. دب گوځ وهره، لى ئه زى رابم ته بخوم. ميړک چوو جه م دب، دکى و ناکى، کيرى وى رانابى، دلځ وى ناخوازي. دب دبيژى زوو بيخه هندروو، گوځ يا دب وه لله رانابى، ئه ز چى بکم؟ دب شه ووتى، گوځ چما رانابى؟ گوځ نه ز نه ميړم. دب رابوو، گوځ نه زى هه پم دهرمانا ژته ره بينم، گوځ تو بخوى، کيرى ته رابى. گوځ قه نجه. دب بدهرکته، دهرىي قه سرى ئاسى کر، موفتاه ستاند و چوو، گوځ ميړک نه په قى. يه ک روژل بيړمى دهر رجى، شاه مهيمون و هردو خوه وى هاتن، بکه فن بيړمى، لاشى خوه بشوون، دانين ل ده قى بيړمى هه رسى، که تن نافه ئافى، بدهرکته تن. ههردو

۱. ديبک: هرچه ک. (س)

۲. بيړم: بيړم، گوځ، به حرك. (س)

خوھى شاھ مەيموون بوونە كەقوڭ، دېيىژن ژ شاھ مەيموون بىبە كەقوڭ، زوو دا-
 م بفرن. شاھ مەيموون گوٽ، سەرى م تيشى، نكارم بفرم، ھەپن و ژ م بگەپن.
 خوئ دكن ناكن ژ شاھ مەيموون، گو خەير ئەز نايمم. ھەردو چوون و شاھ
 مەيموون ھشتن. شاھ مەيموون باكر كوپك. كوپك بدەركەت، گوٽ تول فرچ
 دكى؟ گو ئاخ شاھ مەيموون، ئەز ل تە دگەپم. گو ۋەرە دا-م ھەپن. شاھ
 مەيموون بوو كەقوڭ، ئو ميكر سەر پىشتى خوە دانى فرى. چوون ل قەسرى
 كوپك دانين.

دب ھات قەسرقەكر، ميكر نەدى، دىن بوو، دەرى گرت و بدەركەت ل ميكر
 دگەپى. لەقايى شير بوو، گو تە يەك زلام نەدى؟ گو نە. گو ۋەللەھ تە خوار.
 سووند خوار، گو عولامى من زى نينە. دبب و شير شەر کرن، شير كولمەك ليدا
 دب، ھەردو چاقى ۋى بدەرخست و شير رەقى. دب كۆر ل ۋەلات دگەپى.

كوپى پاشا گوٽ شاھ مەيموون گو جلى مەيموون ل خوە مەكە. گو بەرە
 بى. شاھ مەيموون گو ھەرە، باقى خوە و دىيى خوە بينە جەم مە، ئەزى
 عەزيمەت چيكم. كوپك چوو باكر باقى خوە و دىيى خوە. گوٽن تو كەنگى
 ھاتى؟ گو دوھ. گوٽن تە ژنى خوە ئانى؟ گوٽ ئەرى. پاشا و دىيى خوە بر، ل
 شاھ مەيموون دنيپن، عەجيب دىينن ھونگى قەنجە، دلى ۋا خوارنى نابى، لى
 دفەررچن. پاشا رابوو، كوپى خوە و شاھ مەيموون برن} مالا خوە، باژار شاھ
 مەيموون دىينن و لى دفەررچن. خوە دى دو كوپ دا شاھ مەيموون. پاشا ئختيار
 بوو، شاھ مەيموون لىك باھيف شكيناند، دلى باھيف دا پاشا، گو بخوھ. خوار،
 قەگەرييا خوٽ، خوٽى چاردهھ سالى. تو شمپرە ساغ.

پاریزقانی حیوانا

XII

گوڭ جارك ژ جارا، ره حمهت ل دى و باقى گوهدارا، پيرهكك بى^۱ هه بوو، يهك كورپى وى هه يه. شوغولى كورك چييه؟ دچى قه فلک ئيزنك^۲ ب پشتى خوه تينى، زهعا دكى، ب ناننهك. ئه و نان نيقى دخوى و نيقى ددى دى خوه. ديبا وى شوغول زى نايى. يهك روژ كورك چوو ئيزنگا، پشتيك ئانى، چار زاپو دى، مارك ددهستى وا هه يه، دقن مار بكوژن. گوڭ مه كوژن، ئه زى پشتى بدم هه وه، ئو مار بدن من. زاپو گوڭتن قه نجه، دانى. پشتى ستاندىن. مار ئانى مال، ديبا وى گوڭ نه فچ ماره؟ گوڭ م كرى، م پشتى دا و م ستاندىن. ديبا وى دهى نه كر. كووارك تژى ئاخ كر و مار نافه بهردا. روژك دى ديسا چوو ئيزنگا، پشتيك ئانى، دى چار زاپو فه رخك كتك ب واره هه يه، دقن بكوژن. گوڭ مه كوژن، پشتى ژوه ره و بدن من. گوڭتن قه نجه، دانى. ئانى مال، ديبا وى گوڭ نه فچ چييه؟ گوڭ كتتكه. گوڭ ژچره يه؟ گوڭ به را مشكا بگرى. ديبا وى دهى نه كر. روژك دى چوو ئيزنگا

۱. پيرهكك بى: ژنكه كا بيژن. (س)

۲. قه فلک ئيزنك: دارك و چيلك. (س)

ديسا، چوو پشتيك ئانى، زاپوڭ دى، فەرخك كووچك ب واپە دى لىدخنى ب
 كەقرا، گوۋ مەكوژن، پىشتى ژ وەپە و بدن من. گوۋتن قەنجە، دانى. ئانى مال،
 دىيا وى گوۋ ئەق ژ چپايە، لاوئى من؟ گوۋ لازمە ژ مەپە، وئى مەزن بىي، ناھىلى دز
 بىن خانىيا مە فەكن. دىيا وى دەى نەكر. مار و كتنك و سە بخوهدى كر.

سولتانى مارا بهيست مارك گرتى ھەيە، نەكوشتييە. رابوو سولتانى مارا ل
 مار پرسى، ھات جەم كورپك، گوۋ مارك ل جەم تە ھەيە، م دقئى تو بدئى من. گوۋ
 ئەز نادم. گوۋ چما تو نادى؟ گوۋ م كرى و م بخوهدى كر. گوۋ ئەزى خزنك بدم
 تە. گوۋ قەنجە. گوۋ وەرە خەزنا نشانى تە بدم. كورپك چوو قىپە، خزنا نشانى
 وى دا، كورپك سەر خزنا فەكر. خەزنا بدەرخست. ئانى مال، مار دا سولتان.
 سولتان چوو، مار بر. دبب ھات سەر خەزنا، نەدى، چوو جەم سولتانى مارا،
 گوۋ كانى خەزنا؟ گوۋ م دا يەك كورپك، م مار ژئى ستاند. گوۋ چما تە دايى؟ گوۋ
 ولو. گوۋ كورپك ل كوودەرىيە؟ گوۋ ل فلان گوندىيە. دبب ھات جەم كورپك، گوۋ
 تە چما خەزنا ستاند؟ گوۋ سولتان دا من. گوۋ يا من و يا وى ب نيقى بوو. گوۋ
 نزانم، ئەو {ى} دا من. گوۋ وەرە جەم من، يەك دى ھەيە زىپە، وەرە ببە. كورپك
 قانج كر. كورپك گوۋ بەرە بى. كورپك و كتنك و سە چوون ب دبب. دب گوۋت كورپك
 بەرە سە فەگەپئى، دببا سە ببىنن، وئى بكوژن، بەرە فەگەپئى، ب مەپە نەيى.
 كورپك گوۋت كووچك گوۋ فەگەپە. كووچك فەگەپىيا. چوون مالا دب، مالا دب ل
 بن ەردى يە، قەسر و بستانن، كىفا كورپك ھات، گەلك خوەشە جەئى دب. گوۋ
 كانى خەزنا، دب؟ دەستى خوە سەر قوززى خوە دانى، گوۋ ئەق خوزنەيە.
 كورپك شاش بوو، ل دب دنەپئى. دبب گوۋ رابە، خوزنا فەكە. كورپك دەى ناكئى.
 راھشت دارك و ل كورپك خست، گوۋ رابە خزنا فەكە. كورپك ژ ترسى خوە رابوو،
 كتنك ل وا دفەررچى. كورپك رابوو گوۋ پ چ فەكەم؟ دب دەستى خوە سەر كىرى

میڤک دانی، گوڤ فی فه که. کورک گوڤ به را بی، ژ ترسا. دب رازا، لنگی خوه فه که وه که عادهت، گوڤ ل فدرهینه. کورک کیری خوه دانی، ب دب چیکر. شوغولی خوه قه داند و رابوو. دبب گوڤت گوڤ ته دی؟ ئه فه نه چیت ژ خه زنه یه؟ کورک نه ویڤی بیژی نه، گوڤ به لی. زنجیر ئاقیت ستوی میڤک و ده ری ئاسی دکی و دچی نچیری. بشه فتی، زنجیر ژستوی میڤک ژی دکی و ئه و و میڤک رادزن، ئه فه کاری وا.

یه ک روژ میڤک گوڤ کتک، گوڤ هره که سک ببینه، بیژی بی زلامک یه سیر ل جه م دب هه یه، وهره به رده. کتک رابوو چوو، چوو جه م شیر، گوڤ که سک نکاری به ردی غه یری شیر. چوو جه م شیر، ل مالا شیر روونشت. شیر ژ نچیری هات، گوڤ توچ دخوازی کتک؟ دهستی شیر ماچ کر، گوڤ خوه دیی من ل جه م دب یه سیره، م دفی تو به ردی. گوڤ بللف، نشانی م بده. کتک هات و شیر ئانی. چوون مالا دب، زه لام دین، زنجیر ژستوی وی بده رانی، میڤک ئانی و هاتن مالا شیر. شیر گوڤت میڤک ل جه م من بمینه، خزمه تی من بکه، خوارنی خوه بخوه، ئه زی مه هی ته بدم. گوڤ قه نجه، ل جه م شیر روونشت. دبب هات مال، ل میڤک دگه ری، نه دی. چوو جه م شیر، ژ شیر بپرسی، تو ل نچیری بوو، ته زلامک نه دی؟ چوو مالا شیر، زلام ل مالا شیر دی. دب راهشت زلام گوڤ ببینی. شیر دین بوو، گوڤ چما تو دبی؟ گوڤ میڤری منه. شیر رابوو، کولمک ل دب خست، سه ری دب به لا کر، ئاقیتن دهر فه.

کورک دهه سال ل جه م شیر ما، خزمهت دکی. که چی شیر هه یه، گه لک قه نجه، گاڤا چه رمی شیرا ژیک ژنه، گاڤا چه رمی شیرا ل خوه کی، وه کا ژنی شیرایه. یه ک روژ که چا شیر بته نی ل ئودایه، میڤک چوو تاشتی ژیرا بر، میڤک به رنه دا، گوڤ ئلا تی ب مره چیک. میڤک گوڤ نه ویڤم. گوڤ وهره. که چک کامل

بوو، میړك قیږه چيكر. گها وه عدی سالی، كه چك ب حه مل بوو، میړك پی زانی. ب عه قلی خوه فكری، گو كه سك ل مال نینه، شیړ باقی وییه و ئه ز غه ریبم و كه چك ب حه مل بوو، شیړ ببهیسی، وی م بكوژی و كه چكي بگورینی. ئه ف خه بهر گوټ كه چكي. كه چكي گو ئه م چاوه چيكن؟ میړك گوټ تو زانی. كه چك گوټ دیی خوه، ئه زی ئیرو هه یم زیاره تی، ئه زی غولام و كتتك بيم بخوه ره. دیا وی گو هه ره. چوون زیاره تی، ژ زیاره تی ره فین. چار شه ق ل چیا مان حه تتا گهان مال. دیی كورك شاه بوو. كورك گوټ كه چكي گو چه رمی شیرا ژخوه باقیژه لی ل وه لاتی مه عیبه. چه رمی شیرا ئافیت، كه چك بده ركه ت وه كا گول، لی دفه ررجن. كوری پاشا بهیست، هات ل كه چكي مه یزه كر، ب دلی خوه كه چك حه بانند. میړی كه چكي كوشت و ئانی ژ خوه ره. شیر ل كه چی خوه دگه ری، زانی میړك ره فاند. هات گوندی كه چكي، ل كه چك پرسى، گو ل كووده ری یه؟ خه لك گوټن ل مالا پاشایه. وه كی گوټن ل مالا پاشایه فه گه پیا مال، راهشت عه رد، ماچ كر، گو ل حه مدللاه و شكر، كه چی من ل مالا پاشایه، نه ل مالا فه قیرایه. كورك ژبه ر كه چكي چوو. هات گوټ ژنی خوه، ژنی وی شاه بوو. سالك ل جه م كورك ما، كورك جارك لیخستی. كه چك غه ییدی و چوو گها باقی خوه. ئیجار نه ویړی كوری پاشا هه ری بیی. ت ژمړه ساغ.

کچا تهیری سیمر { سیمه رخ }

XIII

گوڙ جارك ژ جارا، ره حمهت ل دی و باقی گوهدارا، یه ک ئوسمان بهگ هه بوو، ژ (خه ریپتی) بوو. دو غولامی وی هه بوون، هه ردو غولامی وی برا بوون، حوسهین و حه سهن. ژنک حه باند ئوسمان بهگ، کر و نه کر نه دانی. باکر باقی ژنکی، گوڙ تو چما که چی خوه نادئ من؟ گوڙ نه ز نادم. باقی که چکی میړک قه نچ بوو، ئوسمان بهگ باکر هه ردو غولامی خوه، گوڙ بدن بهر شوورا. دان بهر شوورا، کوشتن. چوو که چک کشاند ب زور، ئانی ل خوه مه هه ر کر. بهیست که چک ل جه م تهیری سیمر^۱ هه یه، فه یده نابی. دپرسی و ناپرسی، نزانئ تهیری سیمر ل کووده ری یه، ما حه سرهت ددی وی. ده نگئ هه ردو غولاما بده رکهت، خوژتن، که سک نه ویری ب واره شه پ بکی. ئوسمان بهگ با-دکی ل وه لاتی خوه، کی زلامک قه نچ هه یه، بهر به بی ب غولامی من شه پ بکی، ئه ز ل وا بفه رجم، شه ری و ا چا وایه؟ ب شوور و ب مورتال، حه چی تی دکوژن. ئوسمان بهگ گوڙ هه ردو برا داکه فن هه څ. هه ردو داکه تن هه څ، ژ سو بهی حه تتا ئیقاری، تشتک بهه څ نه کرن، سی روژا بردا هه څ، زه ره ر ب هه څ نه کرن. ده څ ژ و ا بهر دا،

۱. تهیری سیمر: تهیری سیمه رخ. (س)

گو هردو غولامی من نه ستیلله نه، ناهیللم شه پر بکن. هردو وه کیلی مالی وی نه، خایینتی هشتن مالی وی، پهری وی دزین. ئوسمان بهگ نه خواهش کهت، هردو بدهرکهتن، قهسرك ژ خواهه نفاکارن. ئوسمان بهگ دهی نه کر، گو حه تتا رابم. ساغ بوو، باکر هردو، وهرن قر. هاتن جه م وی، گو و جه م وی، گو و لوی کر؟ گو تن چاوا؟ گو وه مالی من دزی، ئو هوون ژ جه م من بدهرکهتن. گو تن خهیر مه مالی ته نه دزی، قیمی مه نه هات، ئەم بدهرکهتن. هردو خست {ن} حه پسی، زنجیر نائیت {ن} ستوی هردو. یه که شه هردو رابوون، زنجیر ژ ستوی هه قه کرن. ئوسمان بهگ ل ئودا رازایه، دهیری حه بسی قه کرن، چوون ئوسمان بهگ، شووری وی ل جه م وی بوو، ب شووری وی کوشتن. ژنک هه وار کر، ژنک ژی کوشتن، هاتن قه سری خوه. سوبه ه بوو، خه لک چوون جه م ئوسمان ناغا، دین کوشتی. چوون حه پسی، هردو غولام نه دین، ژ هه قره گو تن، گو تن غولام ئوسمان بهگ و ژنک کوشتن. چوون سه ر وا، گو وه ئوسمان بهگ کوشت؟ ئنکار نه کرن، گو تن نه ری. گو تن چما؟ گو کیفی مه خواهست. وه لات حه موو ل وا بوو یه که، کرن و نه کرن، ب وا نکارن، ده ق ژ وا بهردان. هردو شووری خوه هلتنین و دچن پیشی که روانا، خه لک دکورن و مالی و تینن. که سک ناویری ب واره دهی بکی. شوغولی وا چیه؟ دو تازی وا هیه، دچن نچیری، زلامی ببینن دکورن، حه چی بره فی وی خه لاس بی.

یه که روژ هردو تازی سه کنین سه ر شکیر، دکن و ناکن تازی ناله بتن. گو تن چ حه مالی تازی یه؟ ژ خواهه گو تن، ئەمی شکیری هلینن، ئەم بنیرن چ ل بن شکیری هیه. شووری خوه و مورتالی خوه ژیکرن، ل ده راهه دانین. شکیر هالانین. کولک^۱ ل بن شکیری بدهرکهت. قه گه ریپان هاتن، بقر و بیژ ژخوه را برن، یه که دکولی ئیدیتر تافیژی ب بیژ. حه تتا نیقرو خه لاس نه بوون. پشت {ی} نیرو ناخ خه لاس کرن، ده فی شکه فته ک دین، که فرک مه زن ده فی شکه فته هیه.

۱. کولک: قوله، کونهک. (س)

حه تتا ئيفارى له بوكين، كه فر بده رخستن. فند ب واره نينه، بوو شه ق، نكارن
 هه پڼ شكه فتى. راهستن شوورى خوه و مورتاله، د مللى خوه دالقاندن، لبه ر
 ده رى شكه فتى روونشتن. سوبه ه چيبوو، عه قد ژ شكه فتى بده ركته، هه ردو
 زلام دى، فه گه ريبيا، چوو شوورى خوه بينى، شوورى خوه ئانى، بده ركته.
 هه ر يه ك ل ناليكى مان لبه ر ده رى شكه فتى. عه قد بده ركته، هه ردوو شوور
 ئاقيتن ستوويى وى، كوشتن د ده رى شكه فتى، دكن و ناكن هه ردو نكارن
 بكشينن ژ ده ريبى شكه فتى. ب بفر لنگى وى برين، ئاقيتن. چوون هندروو، سى
 جه وهه را دين ل شكه فتى. دللى هه ردو خوه ش بوو، چوون هندروو. شكه فتك دى
 هه يه د زكى شكه فتى. ده رى فه كرن، چ دين؟ كه چكك دين، تو دنيايى هه موو
 بگه رى، وه كا وى نينه. هه ردو لى نه پين، نه و گوټ ژ مږه، ئيدى گوټ ژ مږه.
 كه چك گوټ گوټ نه ز ب هه وهه را نايم حه تتا هوون هه قدو نه كوژن. حه چى ئى دى
 كوشت نه ژيږا مه. هه ردو برانه، ده ستى وال هه ق ناچى، لهه ق دنږن. كه چكى
 گوټ هوون چما دنږن؟ يى پچوك شوور كشاند، ل براى خوه خست، براى
 خوه بريندار كر. براى بريندار گوټ برا ته حيله ل م كر، نه زل كه چكى دنږم،
 ته شوور ل م خست. كه چكى گوټ حيلال ته كر؟ گوټ ئه رى. گوټ قه نجه، نه زى
 ده رمان بده ريخم، نه زى برينى ته ساغ بكم و پشترا شه پ بكن. گوټ قه نجه.
 ده رمان بده رخست، ل برينى وى دانى، ساغ كر. هه ردو رابوون هه ق، كه چكى
 باكر كوركى پچوك، ب گوهمى وى گوټ گوټ وه ختى تو شه پ بكى ل من مه نيږ،
 وى ته بوكوژى. گوټ قه نجه. لبه ر هه ق كه تن، براى مه زن شاش بوو، چاڅى خوه
 به ردا سهه كه چكى. برا ده رب لى ئانى، شوورك ليدايى، سه رى وى بږى. كه چك
 گوټ وهه ر، سنگى من ژته ره پيروز بى. گوټ چما؟ كورك، ژى پرسى. گوټ هوون
 هاتن ددوو، نه و دبيژى ژمږه، تو دبيژى ژمږه، دقئى هوون ژ پشتى من كوت

بکن، م بکن دو پارچه، پارچاک ژته په و يه ک ژیره . کورک گون نا . گون ل چاوا؟ م گون شه پ بکن، لازم يه ک وون بکوژي يه ک، نه ز ژيره دمينم . روونشتن، کيف کرن ب عهراقی و ب شه رابی . کورک هه و سه برا وی هات، دهستی خوه دريژ کر سنگی که چکی، که چک گون نه . گون چما؟ گون بی مه هه ر گون هه . گون گون هه نينه . گون هه يه . گون گون هه ل ستووی من . که چک سوسد بوو . بازا سونگا وون، ب که چکیرا چیکر . گون رابه دا- م هه پن . رابوون هه ردو، په يا هاتن، هه سپ نينه . ژ که چکی پرسى، گون باقی ته کييه؟ گون باقی من ته يری سيمره، ناغایی ته يرايه . کورک ددی خوه گوت گون هه که هه يه و نينه، نه وه نوسمان به گ ل دگوت . گون تو ژکووده ری هاتی، عه قد تو گرتی؟ گون جارک نه ز و سسی دی ژته يرا نه م فرين، داقل بهر مه دانين، م نزانبوو داڅه هه يه، م لېک مرجان دی، م راهشتیي خوه دهقی خوه، نه ز که تم داقي . هه قال من فرين، نه ز مام . عه قد هات، نه ز گرتم، نه ز برم شکه فتی، نه فه چيروکی من .

بر ل قه سري خوه دانی، خوه دی کورک دایی . نه ما چار روژا، مر . يه ک روژ که چکی چوو سه ری قه سري، وه لاتی وون هات بيرا وون، گری . مي ری وون دی که چک دگری، خه به ری پيس ژيرا گوت، که چک ده ی نه کر . وون شهقی رازا ل جه م ميړک، ميړک صوبه هی چوو نچري، که چکی چوو سه ری قه سري، به دلی ته يرا ل خوه کر و فری . چوو وه لاتی خوه، چوو مالا باقی وون . دييا وون و باقی وون شاه بوون که چک هات .

ميړک هات مال، ژنی خوه نه دی، ل سه ری خوه خست، دا گری . رابوو، شووری خوه هلانی، ب دنيايي که ت . چوو، سولتانای مارا دی، ژنی پرسى، گون مالا ته يری سيمر ل کووده ری يه؟ گون نزانم . ل چيا دگه ری وه کا دين . ته يړک دی، گون ته يرو، گون له بی، گون مالا ته يری سيمر ل کووده ری يه؟ گون ل (ده شتا

(حەلانی)، ئافانی ل ویدەری نینە. گۆ نشانی م بده. تەیر گۆ نکارم بئیم. گۆ تو
 چ بخوازی ئەزی بدم ته و ب مړه وەرە. تەیر گۆ تئى عەلبك گارس بدئى من،
 ئەزى بئیم. گۆ ب قرار ئەزى دو عەلب بدم ته. چوون هەردو، مئرك به تلى، تەیر
 گۆتئى گۆ وەرە سەر پشتئى م سوار به. مئرك سوار بوو. تەیر بلند بوو، گها بهر
 ئوزمان، تەیر گۆتئى، گۆ ل عەردئى بنئیره، عەرد ل چ قایس تو دبئنى؟ مئرك
 نەرى، عەرد ل قاسئى بئس {ت} پەرا دى. گۆ خوه بوگره تو نه كه شئى. گۆ
 ئوزمان تو چ قەیس دبئنى؟ گۆ ل قاسئى چەرخىك. گۆ چاقئى خوه بوگره. تەیر
 زفرى وه كه ئاش، ل دەشتا حەلانى دانى. گۆ ئەفه دەشتا حەلانى. گۆ یا تەیر
 ژ كوودەرى ته ئەم ئانین فئیدەرى؟ گۆ مەپرسە.

تەیرئى سیمەر تەیر حەموو جفییان ل جەم، دئئى ژ کورئى خوه بگوھئزئى.
 چوون هەردو جەم تەیرئى سیمەر، دەستئى تەیر ماچ کر. گۆ مورادئى ته چئیه؟
 گۆ تو ساغ بئى. ئەز مەهانم. چاقئى خوه ل ژئى خوه دگەپئئى، ناس ناکئى،
 بەدئى تەیرا لئیه. ژنك مئرك ناس دكئى، گۆت دئیا خوه ئەف مئیرئى منە، ئەز ژ
 عەقد ستاندم و برائئى خوه كوشت. تەیرئى سیمەر بووئى خوه گۆھاست، ل
 کورئى خوه مەھەر کر. چوو داوہت بەلا بوو. تەیرئى سیمەر ژ مەهان پرسی، گۆ
 تو ژ چرا هاتئى وەلاتئى تەیرا؟ گۆ ل تئشتك دگەپم. ژئى تەیرئى سیمەر كەنئیا،
 ژتەیرئى سیمەر گۆت، ب زومانئى تەیرا گۆ ئەف زاقائئى مەیە. تەیرئى سیمەر گۆ
 بپاست؟ ژنك گۆ ئەرى. تەیرئى سیمەر گۆ کئیه تو لئى دگەپئى؟ کورک گۆ ئەز بخوه
 نزانم، ژئى م بوو، م ژ عەقد ستاندم و م برائئى خوه كوشت. م ژئى پرسی، گۆ ئەز
 كەچئى تەیرئى سیمەر. گۆ نه كەچا م بوو، دەرەوا دکر. گۆ بەلئى. گۆ كەچئى من
 ئەف هەردونە، ناس بکە کئزانە. گۆ بەرە بەدئى تەیرا ژئکن، ئەزئى ناس بکم.
 بەدئى تەیرا ژ خوه ژئکرن، هەردو بەهەف دغەلتن، کورک شاش بوو. تەیرئى سیمەر

گو کیزانه؟ گو یا تهر، بهر هردو هه پڼ ئافى، ئه زى زانېم کيزانه. ب دلى
 خوه دېژى، هردو هه پڼ ئافى، يا مه زن وى بکه فى پيشيى، ئو يا پچوک وى
 بمىنى ل پاشيى. چوون ئافى و هاتن. ژنى کورک هات پيشيى و يا پچوک مال
 پاشيى. گو ئه فا ژنا من. ته يري سيمر گو حه ق، ته ناس نه کرايه ئه زى سه ري
 ته بېرم، ته ناس کر، پيروژ بى ژته را. گو که چا من مي ري خوه هلينه و هه پڼ
 مالا خوه، قوسمه تا ته ئه فه، ژ جه م بدهر مه که فه هه تتا مرنى، دلى ته ته نگ بى
 وهره مه هک ل جه م مه بمينه و فه گه ره سهر مي ري خوه. مي رک هلانى و ل سهر
 قه سرى دانى، ل مال روونشتن. خوه دى زارو که چک دايى و بوون خوه دى مال.
 تو شمېره ساغ.

شهری نوسی زهری

XIV

جارك ژ جارا جار زه مانا
ئاغا ده ديه، ميرو ده ديه.
ميرزاغا كوچه ري ل ميگرگي واري چوخه ري روونشتيه،
سي برازييي وي هه نه، يهك نوسي زه ريه،
عه دلایي كه چي وييه.
خاني به دليسي قاسدك شاندييه
ژبويي خوازگينييه.
ميرزاغا نه دائيه.
خاني به دليسي عه سكه ر چيكره ييه،
ميرزاغا ژ ميگرگي واري چوخه ري بده رانييه،
ب زوزانا ره فييه.
شقاني ميرزاغا و شقاني كوچه را شه پ كرييه،
سه ري شقاني ميرزاغا شكندن دانه گرييه،

هاتن ڪوٺي ميرزاغا، گوٽن سهري مه شڪاندييه،
 ديڙن هه پڻ ميڙگا واري چوڌهري وا، چ بالي خواه ئاڦيڻيه؟
 ميرزاغا دهى نه ڪرييه،
 ئوسى زهري رابو پييه،
 سهي ڪوٺا هلاندييه،
 ل ميڙگي واري چوڌهري چادرا دانبييه .
 خانى به دليسي بهيست، دهى نه ڪرييه،
 خانى به دليسي رابو پييه،
 عه سڪه رڪي قه ووي ل مالا خواه جڦاندييه،
 سافاري ميرزاغا كه لاندييه،
 گازی ل عه قدى غولام ڪرييه،
 عه قدى غولام شاندييه،
 گو هه ڀه، وي ته ره زى راکه ب تلنگيه،
 هه كه رانه بي پ تلنگيه،
 ڙپره بده بيغه رزيه،
 ئه مى بينن عه سڪه ري وا رومييه،
 ناقه مه و وي نينه بيغه ختييه .
 عه قدى غولام سوار بو مه شييه،
 عه قدى غولام چوئييه،
 ل ميڙگي واري په يا بوئييه،
 ميرزاغا دييه،
 گو ئاغا ڙ ڦر رابن ب تلنگيه،

هه که تو رانه بئ، ئەمى ژته په بدن بئعه رزييه،
 ئەمى بينن عه سکه رى و روميه،
 ناقمه و و نينه بييه ختييه .
 ئوسى زهرى هاتييه،
 شه قامک لئدائييه،
 شه لپيئى ستوو ژى ئانييه .
 عه قدى غولام ب عه ردى کشييه،
 سى دران ژ درانى عه قدى شکاندييه .
 گو ده هه په دا-م بنپرن زورى و تهره زى باژارى چييه .
 عه قدى غولامه رابوو پييه،
 ئه رى ب باسكى مال فه گه پييه .
 ديوانى خانى به دليسى ته ژييه،
 چوو ده ستى خانى به دليسى و فه کشييه،
 گو کانى؟ ته ميرزاغا ب خوه په ئانييه؟
 گو يه کى ب دهنگ ئوسى زهرى يه،
 مانى شه قامک ل م خستيه،
 سى دران ژ درانى م شکاندييه،
 ژمړه گو ت گو هه په دا-م بنپرن زورى و تهره زى باژارى چييه .
 خانى به دليسى گو تيه،
 گو باقئژن چه پس و زيندانييه،
 ته ره شوه ت و به رتيل ژ و خواريه،
 ئه ل من و لقى هئقه تى،

گازی بکن براھیمی غولام بہرہ بیّ حزوورہ تیّ،
 ژمپرہ ببیّ قیّ کاغہ تیّ.
 براھیمیّ غولام رابو پییہ،
 کاغہ تیّ د پاشلیّ خوہ دانییہ،
 بسہر ریئیّ میّرگیّ واریّ چووئیہ،
 ل کوئیّ میرزاغا پہ یا بوویہ،
 میرزاغا کانہ ح کر، ئانیہ،
 ئای ل ئودہ کیّ خانئیّ بہ دلپسیّ روونشتییہ.
 ئوسیّ زہری برازیکی ویہ،
 ئہ ویّ دو روژا ما، ئامیّ وی نہ ہاتیہ،
 ئہ و سوار بوو، بسہر ریئیّ کہ تیہ،
 ب باسکیّ باژار ہاتیہ،
 ئیّ ل باژار پہ یا بوویہ،
 ہہ سپیّ خوہ ب خانئیّ شانندیہ،
 طولبیّ ئودیّ کریہ،
 روّمینّ ژ ئودیّ پسہر ہاتیہ،
 ئودیّ ژ زلاما تژیہ،
 ل ناؤ شہ کالا روونشتییہ،
 کہ سک نزانئیّ کیہ.
 ئامیّ وی ل کورچکیّ روونشتییہ،
 لیّ نزانئیّ ئوسیّ ہاتیہ.
 عہ قدیّ غولام ہاتیہ،

قه هواك ئەدەمى چىكريبىيە،
 ئەوۋى ب دىوانى مەشيبىيە،
 فنجان دا دەست مىرزاغا ئى كۆچەرىيە.
 وەكى فنجان قە خوارىيە،
 غولام نەپىن بەللىشىنى ب خەنجەرە، مىرزاغا كوشتن ب بېبەختىيە.
 ئەوۋى شەقا رەشا تارىيە،
 ئۆسى زەرى رابوۋ پىيە،
 ئەوۋى دەرى گرتىيە،
 دەرى ل مەگعودى كلىد كرىيە،
 ب دىوانى ھجووم كرىيە،
 بىست و ھەفت باژاپرى ل دىوانى كوشتىيە،
 ئى رەقى شخوہ رەقىيە،
 ئى برىندار تەمام كرىيە.
 ئۆسى زەرى رابوۋ پىيە،
 گازى ل خانچى كرىيە،
 خانچى مەنەكى ژېرە ئانىيە،
 ئامى خوہ سەر مەنەكى شداندىيە،
 دەستى خوہ ئافىت رىكىي، سواربوۋىيە،
 كەتە ناف سووك و چارچىيە،
 خوہ بەرگەھى گھاشتىيە،
 دەرگەھقان ھات پىشىيە،

۱. مەگعود: بەلكى راماڭ پى (مقعود) بىت. ئانكو روينشتىيىت كۆچكى. (س)

راهشته گه میّ مه عینیّ، گوّ به لکی به خشیشا خوه خوه سستییه .
گوّ م به خشیشا ته ناڤیّ، ته خانیّ به دلپسی کوشتییه،
ئە ز هاتم حەیفیّ وییه .

راهشت شوور کشاندییه،
یه ک ل دەرگه هقان خستییه،
سه ریّ دەرگه هقان فراندییه .
زه نگوّ ل مه عنه گی هه ژاندییه،
ژ بازار و دەرڤه بدهرکه تییه .
هه فت شه رگه ه و که مین ژ بازار و دەرڤه ل بهر دانیییه .

شه ش شه رگه ه و که مین دهی نه کرییه،
شه رگه ه و که مینیّ پاشی تفونگ بهردائییه .
یه ک د ره هنیّ ئۆسیّ ئیّ چه پ که تییه،
ئۆسیّ ژ هه سپیّ که تییه .

بهیره قدار هیّریش کشاندییه،
بسهر ئۆسیّ هجووم کرییه،
ژ دوور دو جوّهت ده مانچه بسهر دانیییه،
تشتک ب ئۆسیّ نه کرییه .

بهیره قدان نه نژیکه، ژیّ دووره،
ل باسکیّ ئۆسیّ قه ددمییه،
هه ردو که تن شه ریّ شوورا .
دلیّ من ده دییه،

ئۆسیّ شوورک ل بهیره قدان خستییه،

سه رى بهيره قدان فراندييه،
 بهيره ق ژ بهيره قدان ستاندييه،
 ب بهيره قى خوه گرتييه،
 لنگى ساغ کر رکيى، سوار بوئييه،
 ددووق شه رگه ه و که ميني نازوتييه،
 شه رگه ه و که ميني ژ بهر ره فييه .
 ئه وى ئوسى ب باسكى مال فه گه پييه،
 له قايى هه وارى كوچه را بوئييه،
 ئامى خوه ته سلیمی وا کرييه .
 ددوو ئامى وى ب مال برييه،
 ئو هه وارى بخوه ره ئانييه،
 ددووق شه رگه ه و که ميني نازوتييه،
 سه زلام دى کوشتييه،
 دوازده چه کا ژ وا ئانييه .
 ده ربه ک ل ئوسى که تييه،
 ئى نه گوؤ ده ربه ک ل من که تييه،
 گوؤ عه بيانويه .
 ئه ووى ئوسى ب باسكى مال فه گه پييه،
 هه وارى خوه ب خوه ره ئانييه .
 ب باسكى مال هاتييه،
 ل مال دانا حوزن و گرييه،
 دبيژن ئه لحه مدیلاھ ئوسى فه گه پييه،

میرزاغا ژڙپره بگوریهه .
 ئوسى زهرى ل ناڤ جییه، ل ناڤ جییه،
 ل ناڤ جییه رازائییه،
 ئهري ژ کوچه را نه گوتییه :
 دهریک ل من که تییه .
 برینی ئوسى خه را بوئییه،
 قیرپن ب ئوسى که تییه،
 گوئن حاله هه والى ته چیه؟
 گو بنیپن چ ل فر که تییه .
 لى نه رین، گو دهریک ل ره هنى وی که تییه،
 هه کیمو ژ لوقمایى،
 دهرمان بینن ژ به غدایى،
 کتان بینن ژ به صرایى!
 هه کیم هات، ل برینی ئوسى نه پرى، زانى وی بمرى، گو دهرمانى من لى نایى
 ده هوونى خوازین، ئه و ژى چوو وی دنیاىى،
 ئیلی کوچه را بى میرزاغا و بى ئوسى بکیر نایى.

سترانا فەرحو

XV

گوۆ جارك ژ جارا جار زه مانه ،
ل مالا فەرحوۆ چار برانه ،
په قلی فەرحوۆ پینج برانه .
وه کئی فەرحوۆ گوۆتییه ،
گوۆ گه لی برانوۆ گوۆتن چییه برا ؟
گوۆ م قیزک ژخوه ره دییه .
چار قانترا په ره ه بار کرییه ،
بسەر ریئی دانیری که تییه ،
ل مالا ئسکان ئاغا دانیه .
گوۆ فەرحوۆ حالی حه والی ته چییه ؟
گوۆ م چار بار په ره ئانییه ،
ژبوئی خه چکوۆ ژبوئی خوازگینییه .
دیئی خه چکوۆ قه بوول نه کرییه .

په ره ل ویدهری هشت و فهگه پریه ،
 طولبی مال کرییه .
 نه و ل مال روونشتییه ،
 برا گوټنی ته چ کرییه ؟
 گو م په ره ل ویدهری هشتییه ،
 وه ز فهگه پیام ،
 دییی خه چکو قه ببول نه کرییه .
 برا گوټنی گو رونه هیدییه ،
 هه تتا سالی نه می هه پڼ ژئی بخواژن بقه نجییه ،
 هه که نه ده نه می بکن شه پکی ب عه جیبییه .
 ناغله را ده نگی خه چکو بهیستییه ،
 ژحه موو باسکا هاتن خه چکو ژبوئی خوازگینییه ،
 لی نسکان ناغا خه چکو نه دائییه .
 ناغله را ل مالا نسکان ناغا کو مبوئییه ،
 نسکان ناغا دووڅ مالا فه رحو شاندییه ،
 مالا فه رحو هه ر پینچ برا هاتییه ،
 هه موو جقیان ژبوئی خه چکو ژبوئی خوازگینییه ،
 نه و دبیزئی مړه ، نه و دبیزئی مړه .
 نسکان ناغا گو م شه رتک ل حوئی دانیه .
 م گورزا هه دید ژ سیه روتلا م چیکرییه ،
 م ل مهیدانی دانیه ،
 هه چی گورزه هلانیه ،

سەر مللیٰ خوه داننیه،
 م خه چکۆ ژێره به خبیش^۱ کرییه.
 سووارا سووار بوون و کۆم بوئیه،
 به لێ یه کیهك داکه تن گورزی گورز هلنانین.
 فهرحو قه هرییه،
 هه ر پینج هه سپی برا کوشتییه،
 فهرحو گورزا هلنانیه.
 ئسکان ئاغا سوواربوئیه،
 ئه و ب ته نی داکه تییه،
 کر و نه کر گورزه هلنانیه.
 سووارا هه موو خوه جه ررباندیه،
 که سک نه مائییه.
 ئسکان ئاغا گازی کر چه تتۆ غولامی وییه،
 خه چکۆ ل شباکی ته ماشه کرییه،
 چه تتۆ سه گلافی ژ ته ولی بده راندیه،
 لێ کر زینک عه نتابییه.
 چه تتۆ سه ری سه گلافی گه رم کرییه،
 ب باسکی گورزی قه کشییه،
 ئه ق چه تتۆ گورزی هلانیه،
 گورز ل سەر مللیٰ خوه داننیه،
 چه تتۆ هاتییه،

۱. به خبیش: به خبیش. (س)

گورزل بهر شباکي نأفیتييه،
 گوئز کلي چاقي ته مه م گورز نانييه.
 خه چکو گوئز فجان بهر قه به لي ته يه ب حه لالييه.
 سُکان ناغا گوٽ ژ ناغاله را رابن پييه،
 يه ک ژ وا گورزه هلنانييه،
 چه تتو گورزه هلنانييه،
 م قيذا خوه لي مه هر کرييه.
 فه رحو عه نري رابوو پييه،
 هر چار باري پهره برييه،
 ب باسکي مال فه کشييه،
 دو مهال مال روونشتييه.
 فه رحو وي ته عنى هلنانييه،
 هر چار براي خوه سووار کرييه،
 طولبي مالا سُکان ناغا کرييه،
 يابو شه فه ره ش تارييه،
 فه رحو نيږده فانک^۱ نانييه،
 ئه وي ب ئودي چوئييه،
 چه تتو و خه چکو رازانييه،
 چه تتو ل بهر شوورا دانبييه.
 فه رحو راهشته خه چکو کشاندييه.
 قيرين ب خه چکو که تييه،

۱. نيږده فان: پيسترک، په بيسک. (س)

چه مه دانا خوه ل ده قیّ خه چکۆ شداندييه،
 رابوو خه چکۆ ته سلیمی سووارا کریيه .
 چه تتا فهرحو نازل بووئیيه،
 ئه وی سوواری هه سپی خوه بووئیيه،
 هه واری مالا ئسکان ئاغا بدهرکه تییه،
 هه واری دیبژن ژ ئسکان ئاغا چ حه واله و چ جریيه؟
 ئسکان ئاغا دبی فهرحو هاتیيه،
 چه تتۆل بهر شوورا دانیه،
 خه چکۆ ژخوه ره بریيه .
 هه واری ب سوواری مالا فهرحو گهاشتیيه،
 شه رکی ل مهیدانی کریيه،
 فهرحو خه چکۆ ژ هه سپی ئاقتییه،
 بدووڤ هه واری که تییه،
 بیست زلاما ژ هه واری مالا ئسکان ئاغا فهرحو کوشتییه .
 ئه وی فهرحو هات و ڤه گه پریه،
 خه چکۆ ل دووڤ خوه سووار کریيه،
 ب مال ڤه تانیه،
 خه چکۆ ل خوه مه هه ر کریيه .
 ئسکان ئاغا بهیستییه،
 فهرحو خه چکۆ ل خوه مه هه ر کریيه،
 ئسکان ئاغا کاری خوه کریيه،
 هه ری جزیری لی بکی گلییه،

گلی کر نه بووریه،
 بړک سووارا ب خوه ږه هلاښیه،
 پسه ر مالا فهرحو گرتییه .
 فهرحو هر چار برایی خوه سووار کرییه،
 د ناڅ سوواری مالا نسکان ناغا که تییه،
 ددو ژ برایی فهرحو کوشتن، نه و پیچ ژ سووارا کوشتییه .
 نسکان ناغا کوژی پوشمان فهگه رییه،
 نه وی تشتک نه کرییه،
 هات ل مال روونشتییه،
 ده ی گالگالی کرییه .
 نسکان ناغا گو ننه لاله خیره،
 م وا قاس زلاما دا بمبارک بی زیړه .
 دبیژن نه و ئیتوونه خوه ش ئیتوونه،
 ل ویده ری هه ږو شهرر و په فچوونه،
 سه ری وه گوهدارا خوه ش بی ل شوونه .

ئەزىدىن شىر

XVI

ئەو دىرگولۇ خوەش دىرگولۇ،
مالا ئەزىدىن شىر و مالا مسوور بەگ برن مووسلى.

دلى من دە دىيە،
سلەيمان ئاغا قەرەچولۇ ژ باژارى بەغدایى مەعزول کرن هاتىيە.
شەقەكى ل مالا ئەزىدىن شىر مائىيە،
ئەزىدىن شىر گوتىي گۆ تو ژچرە هاتىيە؟
گۆ پاشا م مەعزول كرىيە .
شەور و قەولۇ خوە دانىيە،
رابوون پىيە .

گۆ بەژنا مىرى م بەژنا روئى،
سووار دبوون سەر هەسپا شەق و رو تاروئى.
بەرى خوە دانە زاخوئى.

گو ئو زاخوئی بروت که فوته .

به یرق بوونه جوٲ ب جوٲه ،

به ری خوه دان جزیری بوته .

ئاغا چوونه ، وه زیر چوونه ،

ل ئوده کا براهیمی محوٲ په یا دبوونه ،

ئه زدین شیر گوٲ براهیمی محوٲ ئاغله ری جزیری ژمړه بجقینه .

ئبراهیمی محوٲ رادیبیه ،

ئاغله ری جزیری جقاندیبه ،

ل دیوانی ئه زدین شیر کوٲ کریبه ،

گوٲتن گوٲ میری من حالی حه والی ته چیبه ؟

گوٲ ئوده کی براهیمی محوٲ لسه ر بینده ره .

عه سکه رکی گران بجقینن ژمړه ،

ئه زی ه یرم به غدایی بهر گاورا سهر سه فه ره .

وه کی ئولو گوٲ ئه زدین شیر ، براهیمی محوٲ لی شه گه راند گوٲ ئه م

وه ناکن ،

ئه می سه فه ری به تال کن ،

لی ئه می روٲمی کوٲ مسوهر ژقیری راکن .

گو میرو تہم دببنن، دببنن،
تہمی رومی کو مسوہر ژفر هلبنن،
تہمی حو کمی خوه ئی بو تا ت شوئی-وا دببنن.

میری من گو رابن پییہ،
دہم ہرن سہرائی تہم سہر ژئی بکن مدوور و پہ قلی رومیہ.
تہری وہ کی میری من وا گو تییہ،
دو ژ مہ جلسی قہ بوول نہ کرییہ،

تہ زدین شیر گو چما، چما؟
گو تن گو میرو قہ سرا براہیمی محو لسہر بیندہری.
تہ کاری خوه کر تو ہہ پری سہ فہری،
تہمی نہ ویرن شہ پری رومییا بکن، وی لوی مہ بیخن عہ سکہری.

تہ زدین شیر رادبییہ،
ہہ ردو ل مجلسی کوشتییہ،
کرہ طولبی سہرائی ئی رومیہ.
مدوور رہ قییہ،
سی رومی ل سہرائی کوشتییہ.
کاغہ زا نفیسییہ،
دناق وہ لات بہ لا کرییہ،

عہسکہ رک قہووی جفاندییہ،
دہ شہور و قہولیٰ خوہ داننیان۔
عہسکہر بنیقی کرییہ،
ئہزدین شیئر و سلہیمان ئاغا ب چہمی تیلانی چوئییہ،
مہسور بہگی ب ئالیی مدیادی ہاتیہ۔

میرو ل وی رہخی، ل وی رہخی،
مہسور بہگ بہری خوہ دا ہزہخی۔
ئاغا دہبھی،
مہسور بہگ بہری خوہ دا مدھی۔

میرو تو دبینی،
پہ یا دبوو ل باسبرینی۔
میرو م رادبوو، سووار بوو ل قہمہری،
پہ یا دبوو ل ڈیرئہمہری۔
میرو دہ راہہ با تی، با تی۔
مہسور بہگ بہری خوہ دا مدیادی۔

وہکی میرو من ہاتیہ،
مدیادی بدہریہکی رہقیہ،
مالی مدیادی تالان کرییہ،

حوکمیٰ خوہ ل بازاریٰ مديادیٰ دانئیہ .
سیٰ روژ ل مديادیٰ مائیہ .

ئەز دین شیخ و سلہ یمان ئاغا ژچہ میٰ تیلانیٰ رابوون پییہ ،
بہریٰ خوہ دا مديادیٰ، ہاتییہ ،
پہ قلیٰ عہ سکہ ریٰ ہاتییہ ،
ئەو ژی ل مديادیٰ پہ یا بویہ ،
شہور و قہ ولیٰ خوہ دانئیہ .

مہ سوور بہ گ گو کہ کیٰ تو دبینیٰ،
وہ عدہ بیٰ ل جانیٰ م کہ تیہیٰ،
ئەزیٰ ژ قنیدہ ریٰ چم دہریٰ میردینیٰ .

دلیٰ من دہدیہ ، دلیٰ من دہدیہ ،
وہ کیٰ مسوور بہ گ وہ گوئیہ ،
کاغہ زک ژ وارہ ہاتییہ ،
گو ورن قہ گہرن مالیہ ،
لیٰ حہ جی سلہ یمان ئاغا و قہ وہ قلیٰ، دیروونیٰ زہفت کریہ .

ئەز دین شیخ و مسوور بہ گ قہ گہرییان ،
ئەز دین شیخ و مسوور بہ گ رابوون پییہ ،
بیاسکیٰ مالدا چوئییان ،

په قلی عه سکه ری پسه ر دیرونی مه شییان .

ئەز دین شیر و مسوور به گی رابوون پییه ،
عه سکه ر گه لک ژ بوه تییا جفاندییه ،
ئەز دین شیر و مسوور به گ دکن شه ری رو مییه .

حه جگی سله یمان ناغا رابوو پییه ،
ئەو و قه وه قلی رابوون پییه ،
خه به ری خوه په ف گو تییه ،
عه سکه ری رو مییا هجووم کرییه ،
تو پ و که مبه ره به ردائییه ،
عه سکه ری بوه تا تلفاندییه .

قه وه قلی به ختی خوه ژ ئەز دین شیر دائییه ،
حه تتا ئەز دین شیر و مسوور به گ هاتییه .
ئەری حه جگی سله یمان ناغا به ختی خوه راکرییه ،
ئەز دین شیر و مسوور به گ گرتییه ،
ب ناخا سته مبولی شانیدییه .

عه سکه ری رو مییا که ت پشت عه سکه ری بوه تییه .
وه را چه کی بیخوه دییه ،
تو نکاری بمه شی ژ لاشی کوشتییه .

عەسكەرى بۆھتيا باتميش بوئييه .
زەرىفى ژنى بەليوسى مووسلى دوستى وييه دەگرييه .

چيروكى مالى فارس ناغا

XVII

جارهك ژ جارا جار زهمانه،
فارسي دودو دهلوئه سلانه.
رکيبا هلتينن ب دارى رومانه،
دکهفن ترات و مهيدانه،
گورزا هلتينن لسهر ملانه.
ژمالا فارسي دودو بيست و دو خورتانه.
ل دورقه سرا براهيم ناغا شهپکى گرانه،
ژمالا براهيم ناغا ههشت برانه.
سهري خوه لههف دخن فهرخ و بهرانه،
حهچى خاتوونا چاقبه لهک بوکشينى بدارى زورانه،
وي بدن ژ فارسي دودو رايه ئى دهلوئه سلانه.
بران نادن خوشکى وانه،
ههريو ل ويدهري شهپر گرانه،
شهپرک ل دورقه سري گرانه،

لهه څو دخن ب روم و گورزانه،
 ددوو ژ مالا فارس ئاغا کوشتييه.
 يه ک ژ مالا ئبراهيم ئاغا برينداره،
 ل لنگيد هه سپا نه ما تو ناله.
 دلې من ده دييه،
 مالا فارس ئاغا هجووم کرييه.
 هاتنې چاقبه له ک ژ قه سرې کشاندييه،
 فارس ئاغا خاتونې چاقبه له ک برييه.
 هه واري براهيم ئاغا ژ گوندا هاتييه،
 د دووڅ مالا فارسي دودو که تيهيه.
 براهيم ئاغا خوه ب وا گهاشتييه.
 شه پ بوو کفرستانييه.
 براهيم ئاغا تشتک ب مالا فارسي دودو نه کرييه،
 کوړې پوښمان فه گه پييه،
 لي ددوو ژ مالا فارس ئاغا کوشتييه.
 برايې وي بريندار بوو مرييه.
 براهيم ئاغا رابوو پييه،
 شه رگه ه و که مينه کرييه،
 ئو عه سکه ر جفاندييه.
 ب باسکې مالا فارس ئاغا چووئييه.
 سه ر تهرش و تالان خستييه،
 تهرش و تالان ئانييه،

چار قیز و دو کوپ بخوهره ئانییه،
ل مال دانییه .
هه واری مالا فارس ئاغا بدهرکه تیییه،
دووژ واده ئاژوتیییه،
شه پ ل دۆرا گوندا کرییه .
فارس ئاغا ده لوّ ئه سلانه ئی هاتییه،
ئهوئی فارس ئاغا هاتییه،
شه پ ل دۆر گوندا کرییه،
چار گوند باتمیش کرییه،
ئاگر د ناقده بهردانییه .
ددو ژ برایی براهیم ئاغا کوشتییه،
یه سیری خوه ئانییه،
براهم ئاغا یه سیر گرتیییه،
هاته مال شه نق کرییه .
ژ نووژه خاتوونا چاقبه له ک ل خوه مه هه ر کرییه .
فارس ئاغا گوّم ددوو کوشتییه،
ئوّم ددوو دانییه .

ده لياوؤ عه مه ر لاوؤ

XVIII

ده لياوؤ عه مه ر لاوؤ په رچه ك عه وري نابه ساى،
عه يشى چوويه ده ستى مير هه لايى،
دكى ره جو خوړتى نوو گهايى.

هاتى كروانا ميړدينى،
حه چى مزگينى عه مه رو ژ مړه بينى،
ئەزى زېرى سهرى خوه بدم سهر مزگينى.

هه رسى سووارا ل مه يدانى،
هه سپ قه مه ر بوون ژ خوښدانى،
مير هه لايى ل عه مه رو دانى به دلى وى نه زامى.

ئەو ميړدينى خوه ش ميړدينى،
حه چى عه مه رو به ردى ئەزى زېرا بدمى ب مزينى،
به ره ژخوه په بستينى.

ئەو مېردىنىۋا ل ژېرە،
عەيشىۋا بوو چوويه دەستىۋا مېر ھەلايى،
گوۋ مېر ھەلايى ل بەختىۋا تەمە، عەمەرۇ بەردە، تو
بەرنادىۋا ئەزىۋا بېم فېرە.

مېر ھەلايى گوۋتېيىۋا قەسرا مەزن ب دەرەنجە،
ئەز عەمەرۇ بەرنادەم، ژ عەسكەرىۋا گەللك قەنجە،

عەيشىۋا چوويه مجلسىۋا خواسە،
كەقۇكا گەردەن گازە،
مېر ھەلايى گوۋ ئەزىۋا بەردەم، لى شېفەكىۋا جەم م رازە.

گوۋ مېر ھەلايى نابىۋا نابىۋا،
وىۋا شوغول خەرا بىۋا،
وھكىۋا تو قائىل بىۋا بەرا بىۋا،

دلىۋا عەيشىۋا ب دەرە،
عەيشىۋا رابوو چوو جەم مېر ھەلايى،
شەقك رازا، عەمەرۇ ژ نەزامىۋا بەردە.

ئەو مېردىنىۋا ل ژېرە،
سەرىۋا عەيشىۋا وا بژېرە،
شەقىۋا پاشى بوويه ژېرە.

ئەو مېردىنى ب مەسىلە ،
مەلبووسى عەيشى ژ خەلىلە ،
عەمەرۇ ب عەيشى خوە قانئىلە .

شینى

XIX

شینى دەریى ھوشى ھەمە پەرە،
ئالیک سوھرە یەكە زەرە،
ھە چى ناھ ھەردو دلا خەرابى بکى، نە ژ ئومە تى پىخە مېرە.

شینى م تە دىبوو ل سەر ترېە،
قوتک سوھر و ئەز ب قوربە،
ھەكە دى و باقى من ئەز دام، ئەمى رىکن دووق مېرە.

شینى باران ھاتى خومە خومە،
دەلالى من ل نسیبىنى ژخوہ تاخمە،
دەردى م نە تشتکە، دەردى م نقىشتى دۆر کمە.

شینى م تە دىبوو سەر بېندەرى،
تە تزیى بادا سەر خەنجەرى،

شینی تو وهره دهستیّ خوه دهینه قوییّ که مبهریّ.

شینی م دی ل حهوشیّ رابوو پییه،
خوه دیییّ دسمالیّ مؤمییه،

شینی وهره دهستیّ خوه بیخه ل بن که مبهریّ بخوه پ بکه ب چار تلییه.

شینی نه ز تیر نه بووم ژ گوھنتیّ،
به ژنا م هات فروتنیّ،
ته ماشه که کینفا دنیّ.

شینی چما تو رانابیّ؟
سه ریّ خوه ژ بالگیییّ تو راناکیّ؟
تو چما رووویّ م راميسان ناکيّ؟

شینی برهخت و ب تفنگیّ،
شینی رابوو سهر بیژنگیّ،
شینی خوه نأقیّت سهر سنگیّ.

سترا نا دو نو مه یمو

XX

لبر ده ری گوهداری کر،
باقی لیدا، دی بنا فچی کر،
ئه ز چووم م ئانی پچوک بوو م بخوه دی کر.
م رامیسانه ک ژئی خوه ست ژ م فه دی کر.

ئه و دیاربه کری فردا عه رده،
رابه و روونه بسکا به رده،
رامیسانا مه یمو بوونه کولل و ده رده.

ئه و دیاربه کر ب زه یتوونه،
پشتی مه یمو ترابزوونه،
مه لبووسی دو نو کله بدوونه،
دو نو مه یمو ژ غه ماما دنی زرافه بوونه.

ئەو دياربەكرى وا ب كانى،
مەيمۆ تو پچووكى ناڧ گرانى،
دییى مەيمۆ چووبوو مەيمۆ ئانى.

ئەو دياربەكرى ب گەيا شينى،
دییى مەيمۆ چوو مەيمۆ تينى،
باقى مەيمۆ ناحەوينى.

ئەو دياربەكرى ب كونجییه،
گاڧا مەيمۆ ھاتییه،
باقى مەيمۆ سخیف كر مەيمۆ رهڧییه.

گو شاشى دلالى م شەرموتى،
دنیا و عالەم لى خەبیتى،
چ دوستەكە دل شەوتى.

بەژنا دەلالى من گاز و بوسته،
ئەز ناسپیرم دەستى شاگرتییا و دەستى ھۆسته،
پشتى مەيمۆ ژخوهرە ناگرم یار و دوستە.

ئەز خانیک چيكم ژ کاکلە،

ئەزى دەرى لىخىمى ژ محبوبەتتى دلە،
گاڭا مەيمو نەبينم مرنى من ژ حالى من چىترە .

ئەو دياربەكرى وا ب كاشە،
خەفتانى مەيمو ژ قوماشە،
دۆنۆ مەيمو چوونە ديوانى پاشە .

مەيمو رەبەنى ب باقا پورى،
دۆنۆ رابوو لىلى كەتە دۆرى،
پاشە لى مەھەر كر بدارى زورى .

لبەر دەرى گوهدارى كر،
باڭى لىدا، دى بناڭچى كر،
م چوونانى پچووك بوو م بخوهدى كر .
م راميسانك ژى خوہست ژ م فەدى كر .

ژ دياربەكرى قردا عەردە،
رابە روونە بسكا بەردە،
رامووسانا مەيمو بوونە كولل و دەردە .

ئەو دياربەكرى ب زەيتوونە،
پىشتى مەيمو ترابزوونە،

مهلبووسى دۆنۆ ژكه لالابدۆنه .
دۆنۆ مهيمۆ ژغه مما دنى زراف بوونه .

ئەو دياربه كرى وا بيكانى ،
مهيمۆ تو پچووكى ناڤ گرانى ،
دييى مهيمۆ چوو بوو مهيمۆ ئانى .

ئەو دياربه كرى بگه يا شينى ،
دييى مهيمۆ چوو مهيمۆ تينى ،
باقى مهيمۆ ناحه وينى .

بیمالی

XXI

بیمالی م ته دی ل هه یوانی،
پشتا خوه دا ئیژده وانی،
رامیسانی ته بوونه پاریک شه کر، که تن بهر قی زومانی.

ره به نی سوژ و قرار ته مام بوونه،
گول و به ییوون بهه ژ رابوونه،
حیشییا قه ززی ل به ژنا زراف به لا بوونه.

ره به نی کراسی سپی لخواه مه که، سه ری چله ل ته ساره،
بته ره سوژه یه که قه راره،
غینی به ژنا زراف ژخوه ره ناگرم دوست و یاره،
گافا تو بخورتی گوندی بشته غلی ل من زولمه ل ته
قاره.

کنا منا ل ناڤ کنا،
به ژنا وی رحانه، ناڤ ل بنا،
ئەمی هەرن وه لاتی غەریبیی، ژخوهدی و پیڤه که سک
نوزانی ئەم ژکونا.

ئەز چووم وه لاتی غەریبیی، م ژبیر مه که،
م بکه سیڤی خه لاتی، د به ریکا خوه که،
گافا بێم بیر، سیڤ بدەریخه، ل بهر بیتقلا خوه که،

سووار دبوول جوانیی،
به ری خوه دا وه لاتی غەریبیی،
غەمی من نه تشتکه، قه شیش بکه فی ته مبه ریی.

کراسی سوهر ل خوه مه که، ل ته نایی،
کانی سوژ و قرار ته بمړه دایی؟
تو په ی سوژا خوه نایی،
ل خه تری ته سی سال که تم به لایی،
گافا ته نه بینم سه برا م نایی.

ل کولله کی مه که تاری.
دهڤ ل که نی گول دباری،

وہرہ جہ م من، دہستیٰ خوہ دہینم لسہر سنگیٰ بحہلال مالی.

م تہ دی بوو لسہر دکیٰ.
دہلالیٰ دلّیٰ من ہات، لیٰ تیٰ عہباکیٰ فیٰ بہندکیٰ،
خوہدیٰ مورادیٰ مہ ہہردو تہقدہ بکیٰ.

منیٰ دیبوو سہر دروونیٰ،
خہسسو حہسسییا، فیّہ دکیٰ پہفچوونیٰ.

بہژنا من گولہ نوو خہملیٰ،
سہر من و دہلالیٰ من چوونہ گلیٰ،
گافا تہ نہبینم ناگر سہر دلّیٰ من شوغولیٰ.

چ سوہیہ؟ سوہہ کا ساری،
ل کوللہکیٰ مہ کہ تاری.
دہستیٰ خوہ ددہستیٰ م کہ، ئەمیٰ ہہقدو برہفینن
سہریٰ فیٰ بہاری.

ئہزیٰ بمرم تو سہبہبی،
تربیٰ من ل مالا باقیٰ تہ بی،
گافا تو ببووریٰ لنگیٰ خوہ ل تربیٰ من لیّخہ، بیٰ سہت
رہحمہت ل تہ بی.

چيائيَ بلند بيَ با نابيَ،
نه واليَ کوور ژ ئاقِيَ خالي نابيَ،
قيزِيَ قِيَ هه ياميَ ژ حه فت سالا و پيَقال مالا باقِيَ خوه
بيَ دوَست و يار نابيَ.

گینجیو

XXII

گو هه سپی گینجی منی ره شه،
ریی جادده دکی مه شه،
گینجی خوه بینم گه لک خوه شه.

به ژنا من نا قوتی موتی،
کیژ و مقه س پسه ره شه موتی،
دوستم هه بوو ژم غهیدی،
م خه بهر گوئییی چوو فه لتی،
زومان گوژد بوو هه و غه لتی.

هه سپی گینجی م قوله یه،
ژخوه ب رهخت و ب ره شمه یه،
گینجو باژو مالی مه یه،

سینگا من دوشه کا تہیہ،
مہمکا م بالگہ ہی تہیہ،
بخوہ و فہ خوہ بہسی تہیہ،

منی گینجا خوہ دی سہر سہرگوئیہ،
تزیی بہردا زوو بزوویہ،
ہن دبی ہیہ یفہ و ہن دبی روئیہ،
دوستی من دلالہ ل حہ زروئیہ،
ہہکہ ئہ بوڑ ل قر نہ بوو ئہ زئی برہ قینم
کہ فہرزو جہ م حہ جوئیہ .

حہ زرہ شہووتی خوہ ش خہ ربہ یہ،
سہد مال فہللہ ہ تیدہ ہہ یہ،
حہ چی دوستی وی فہللہ یہ،
عہ مرک ژ عہ مرئی زیدہ یہ .

منی گینجا خوہ دی لبہر ئاقی،
شہوقا دابوو بہ ژن زراقی،
ئہ زئی گینجی خوہ برہ قینم ژمالا باقی .

منی گینجا خوہ دی ل زکاکئی
بہرہ دہنگک ژ مپہ بکی،

وی نافی من ب بوها کی.

منی گینجا خوه دی سهر قه ریشی،
تول خهفتان ول کائیشی،
گینجو دهنگی نووری کهت نه بهیسی.

گینجو وهره، گینجو وهره،
ژمالا مه مه ره،
کمی فاسه یاسمه دبه ره.

گینجو وهره لبه ر شباکه،
م بوکشینه ب کوتاکه،
ب خوه دی یا من و گینجی من سوژ یه که.

قه لوونی گینجی من یاسمی،
دهست بریندار بوو ژئی کورمی،
گینجو قوریا تو حاکمی.

خهفتانی گینجی من نه تله سه،
تی گوندی مه ژخوه بله زه،
گینجو م بره قینه ژخوه ره، به سه.

حه زره شهوتی ب که قره،
گینجی م هات، وه ک ناگره،
گینجو نووری ره قاند ژخوه په بره.

ده لالی چيایي مازی

XXIII

که چکی گوندی مه هه موو کراسی به له کن،
ئه زی هه مووا کوّم کم ت خانیکا مالا باقی خوه کم،
دهری بوگرم، کولله ک و شباکا ل وا فه کم،
یه ک ددوو ژخوه په بنه قینم، ئیدیت ل هوگر و هه قالا
به هه ر فه کم.

دریژی به ژنا ته زرافه وه که منارا میردینی،
مه مکی ته مینانا سیقی ده حلی گورینی،
چاقی ته ره شی به له ک مینانا شه ماموکی گرحه رینی،
سنگا ته مینایا په ننیری کوچه ره مه ره وف بیهی فه رری
مزینی،

ژ جانی خوه په بوکشینی.

شه قه ب من شه قه ،
لبر دهریکا مالا باقی من دبووری بازگان
و قانتر و ده قه ،
بیه سیقک خه لاتی د پاشلی من بکه قه ،
ئیزی پاشلکا خوه پسر ته ده بدم هه قه ،
هه که گوندی مالی گوتن ئه ف چیه ئیزی بیژم دهردی
محبوبه تی ئه قه .

شه قه رهشا تاری ،
نه دفرکی نه دباری ،
بهر دهریکی مالا باقی من بوهورت م دهست ئاقیت
مه مکی چارده ه سالی ،
نکاری خوه بدی وی یالی و شی یالی .

سه ر خانیکی مالا باقی من مه یزه که ،
هه که که سک تو نینه وهره دهری قه که ،
سینگ و بهری من ب موفته که ،
سینگا من بهر قه به لی جانی خوه که .

لولو ده لال بهر دهریکی مالا باقی من زقیری ،
دهنی خوه دا قیزی گوندی مینانا ئورده کا ژ گولی

۱ . قانتر و ده قه : هیستر و حیستر . (س)

سهري سوبي فري،

دهستي خواه بيخه سينگ و بهري من، مينانا جوانيكا

ل تهولي تيمار كري.

عەيشانى

XXIV

دەلالى عەيشانى، دەلالى عەيشانى،

چيا بلندە تە نابىنم،

دەستى خوە سەر سنگا تە بگە پىنم.

ل دنيايى وهكە تە ئەز نابىنم.

دەلالى عەيشانى، دەلالى عەيشانى،

ئەزى تە مېوورك چىكم ژ چارده پەردان،

ئەزى تىلا بىخىمى ژ كولل و ژ دەردان،

ژنى دەلال ژ مېرى كۆتى، مېرى دەلال ژ ژنى كۆتى،

نەتى كوشتن و نەتى بەردان.

دەلالى عەيشانى، دەلالى عەيشانى،

ئەزى تە مېوورك چىكم ژ ھەستوى ماره،

ئەزى تىلا بىخىمى ژ بسكى ياره،
ئەزى دەقى خوه دەينم ل بن گوھى گوھاره.

دەلالى عەيشانى، دەلالى عەيشانى،
ئەزى تەمبورك چىكم ژ ھەستوى چووكە،
ئەزى تىلا بىخىمى ژ بسكا بووكە،
نھا ئەز نازەوجم، دۆستى م پچووكە.

دەلالى عەيشانى، ل من و ل فى دلى، ل من و ل فى دلى،
بەژنا تە كوليلكە نووخەملى،
دى و باقى تە سەر من و تە چوونە گلى.

لى ل منى، لى ل منى،
تەركا تە نادم ھەتتا خرپىنى مرنى،
ئەز تىر بوومە ژ فى گوتنى.

قولنگۈ

XXV

م تە دى بوول بەر دولابى،
باقا فتيل لسەر كابى،
ئاور دىمى، كەت رانا بى،
جانى م حە لاند وە كە شىشى كە بابى،

ھاتى قولنگى سەرى چىيى،
دانى ل دەشتى حە للوويىيى،
تەركى بەژنا زرافە ناکم حە تتا شە عر گرئىدى سەر كوفىيى.

م تە دى بوول كوللەكى،
بەژن زرافى قىر ك ئوردەكى،
خوھزى ب گاقە ئەم روونشتن تە قەدە، مە دزى سى روژ ژ فە لەكى.

هاتی قولنگی وا سه رحه دا،
که تمه دهستی نسووبه تا،
سی روژ مامه بهر قبوله تا.

م ته دی بوو سه ره که هنییی،
زیر برقی ل نه نییی،
نه ز مه شیپام چووم پیشییی.

م ده لال دی بوو، م ناس نه کر،
ژ گوندی و ژ مالی م پرس نه کر،
ته ره ز باقی م رامیسان نه کر.

دهری مالی مه و پشتی مالی مه بته نه وه،
لی دانی بوو جو هتی که وه،
یارییی من و ته ره ز باقی بده ره وه.

جانو

XXVI

وهله جانو، وهله جانو، كوئي مه رهشن عه ره بينه،
که چکی گوندي مه سپه حينه،
خورتی گوندي مه به گينه،
منی عه جيک دی بوو قيز و خورتا ب راميسان ژهه ژ رازينه.

وهله جانو، وهله جانو، چاڙ رهشي چاڙي خوه کل دکي وو،
خزيمه کا زيپين د پوزا وي وو،
کوللا حله بي ل مالا باڙي که تي وو،
پارقي چاغي ل مالا باڙي ته ده عوه د بوو، ته ياريا خوه
دا ب لوي خه لکي وو.

وهله جانو وهله جانو، مالا مه بارکرن دانين ل زوزانه،
چاڙ رهشه بسک بتيل ژ مه خويانه،

قیزی میری رہ شکوتا نوو گھانہ .

وہلہ جانو وہلہ جانو، بہ قچہ کہ باقی بہندی وا ب تری،

تہ سکہ رگرانہ لبہر بوھوری،

باقی بہندی بہری خوہ دا سہ فہری وی گاوری .

وہلہ جانو وہلہ جانو، سی لاوی ئوسف پاشا ل قیدہری

بوھورین،

بہری خوہ دان شہری وی گاوری،

سی خاتون {سی} چاق بہلہ ک مانہ نہ مارکری .

وہلہ جانو وہلہ جانو، مووشا شہوتی ب توتوونہ،

شہروالی ہرسی کوری ئوسف بہگی کہ للابدونہ،

سہر سہ فہری وی گاوری دچوونہ .

وہلہ جانو وہلہ جانو، مووشا شہوتی ب کونجیہ،

دبہرہ ہات عہ سکہری رومیہ،

ہرسی لاوی ئوسف پاشا سہر شہری گاور چوئیہ .

وہلہ جانو وہلہ جانو، ئیرو سی روم کارک نہ کر،

منی دووقی ہسپی بوڑ ب حہ نہ کر،

ئوسف پاشا قہ ببول نہ کر .

وهله جانۆ وهله جانۆ، ل من و ل قى يه كى،
كهريم پاشا سهركى ئوردىيى هه رسى لاوى ئوسف پاشا بر باژارا
قه رسى ب كوته كى،
ل مه گه پيه ده ورا فه له كى.

وهله جانۆ وهله جانۆ، مووشا شه وتى وا ب ره زه،
كهريم پاشا سهركى وى ئوردىيى ژخوه ته ره زه،
هه رسى لاوى ئوسف پاشا بر باژارا قه رسى، ل دلى ئوسف پاشا بوو
مه ره زه .

وهله جانۆ وهله جانۆ، م خه لكى ده لال دى بوو لبه ر ده رى،
ب ئورى چا قا ل م دنه پرى،
هه رسى لاوى ئوسف پاشا هاتن ژ قه رسى خه مى وا گو هه پرى.

وهله جانۆ وهله جانۆ، قه رسا شه وتى لبه ر كاشه،
خه فتانى هه رسى لاوى ئوسف پاشا قوماشه،
كاغه زك ژ قه رسى ژ مره هات گو هه رسى لاوى ئوسف پاشه،
يه ك بوو يوزباشه، يه گ ژى دبوو ده لوباشه، ئىدى دبوو
بیمباشه .

میره می

XXVII

میره می میره می میره می، شه فه، ب من شه فه، شه فه، ب من شه فه.
رابه جهی مه هلیینه، دهینه ل خانه بانا ئودی، په فلی گوند و عالهم
بده هه فه.

وه ره بهر پاشلکی من راکه فه،
ئیزی پاشلکی خوه پسه رتده بدم هه فه.
کوللا حله بی بکه فی مالا شه کر ئاغا و عه بیاس ئاغا، نه هشتن داز بییژم
مه حبووبی من ئه فه.

میره می میره می میره می، ژ دیری حه تتا ب دیری،
رو هلاتی ژ ئالییا خیری،
پسه ره ژنا زرافه خشکی مه قه سس و کیری،
میره می فرده وهره، تو ژ کی نه ویری؟

میڙه می میڙه می میڙه می،
ل مه هاتی بایی سهرحه دا غولغولی،
شهوقی دابوو بهژنا زراف گریکی شهعری حه موودی مووسلی،
خوهزی بگاڤه راهیژم قه لوونی یاسمی،
دوووی قه لوونی ب ئالییی گوهاده بفرینم، تو مقابلی،
رامیسانا ته بوونا حه سره تا وی دلی.

میڙه می میڙه می میڙه می، ده لالی محه بیه تی
ل ئوده که مالا باقی من روونشت، سائی سپی بوو،
جزما سوږ بوو شفته لی بوو،
بدهر نهجا هات خوار، جزما بنالچه بوو، شه ممتی،
سائییا ده لالی من ل قاسی بیست پهره که له ووتی.

میڙه می میڙه می میڙه می، منی سه ئیکه ده لالی مالی خوه ژیکر، م
بر ئاڤا دیار به کری،

لبر که له ها حه سکیزی دبوورن،
دلی م قیمیش نه بوو، شوونا ئاخی نه، م نه شوشت، م بر ئاڤا ردوانی، ئاڤ
پرن،
م شوشت ب زوغورن.

میڙه می میڙه می میڙه می، دورا تل شه حمی ب باییقه،
ئز چووم ئاخی سلیقه،

م نه پړی، م نه شوشت، شونۍ گامیشه.

میره می میره می میره می، ده لالی مالی م عزیزه،
ئەز چووم سته وری، دلی م قهیمیش نه بوو، م نه شوشت، شونۍ په للی
گویزه.

میره می میره می میره می، ئەز چووم ئاڤا مورادی، قهیه،
خه لق گوئن ل قیده ری مه شو گونه یه.

میره می میره می میره می، م گوټ هه للا هه للا،
ئەز هاتم میردینی عهین جه وزی، ئاڤ تازه بوو،
مه گه نه بوو،
م بادا، دلی م قیمیش نه بوو ئەز بشوم، شونۍ ده فی که چه لا.

میره می میره می میره می، چ قاس ئەز گه پيام که سک م نابینی،
م به ری خوه دا ئاڤی نسیبینی،
ئاڤ تازه تین، م شوشت ل نسیبینی.

هیدیا سائی وه لگرتیه،
ئەڤ جان قسمه تی وییه.
میرک میره می ژ خوه ره بریه،
(جرجی) ژ وی هاتیه،
توشنک بدهست نه که تیه.

ستزانی جاسمو

XXVIII

هاوهیلو هاوهیلو هاوهیلو،

جاسمو لاوو تایی بته نی،

هشین دبوو ل دوور کانایی لبر به دهنی،

کول بکه فی مالا خوچه تووماس و حه سهن به گی،

جو هتی خه نجه را خستن بهر خه تتی گه رده نی.

هاوهیلو هاوهیلو هاوهیلو،

جاسمو لاوی پیری،

ب رو هره ره مجلسی، ب شه ق ژخوهره دهینه رای و ته گیری،

حه یفی م تی بو سهر جاسمو گو کوشتن، ژئی خالی دبوو مجلسی

زاخویی مجلسی جزیری.

هاوهیلو هاوهیلو هاوهیلو،

جاسمو لاوؤ قه سرئ جاسمئ م پچووكه،
ستوونا ناقي ل بندا به لالووكه،
حه يفي م تي بو سر جاسمو گو كوشتن، م قيزك زيپه
ئاني نه هشتن گو بين زاڤا و بووكه.

هاوه يلوؤ هاوه يلوؤ هاوه يلوؤ،
جاسمو لاوؤ، قه سرئ جاسمئ م مه زنه،
ستوونا ناقي ل بندا هه سنه،
كوللا حه له بي بكه قي مالا خوچه تووماس و حه سهن به گئ،
ده ربي كوشتني ليخستن جاسمو، مني قيزك زيپه ئاني،
نه هشتن بين ميئر و ژنه.

هاوه يلوؤ هاوه يلوؤ هاوه يلوؤ،
چوومه جزيري نه قه با وا ب گوينه،
گوندي و عاليه م گوئن رابه جلي جاسمي هلينه،
پاشاك قه وي هاته سيترئ، جل باقيژه لبر په قلى خوينه،
ئه ففه ندييي ديار به كرى و قازيبي مييرديني رشوه ت و به رتيل
دخون عه لمينه،
گوئن دايي دئو صولئ حوكوماتئ هاته كوشتن، زهره ر نينه.

هاوه يلوؤ هاوه يلوؤ هاوه يلوؤ،
جاسمو لاوؤ، رو هلات ل كوره ناقي،

بووکی رابوو جلی جاسم دا بهر تاقی،
حه یفی م نایی سهر ته، هه یفی م تی ل بووکی وی فه گه پئی مالا باقی.

ها لاوو، ها لاوو، ها لاوو،
زاقایی سی روژاوو،
ئاغایی سی مه هاوو،
ل دیوانی حکومه تی نه ویرم بیژم براوو.

محمەدی حەننە

XXIX

گوۆ هەبوو نەبوو چیتەر ژ خوەدی نەبوو. مەترانک هەبوو، ل دیرا زەحفە رانی
روونشتبوو. حەننە غولامی وی بوو، سە غولامی وی هەبوو، حەننە مەزنی وا
بوو. مەتران عەوینیا دەمان کر حاسلی وی، حەننە شانت سەر حاسلی. ئەو و
یەگ دی چوون عەوینیا، روونشت ل مالا شیخ. کە چا شیخ هەیه بی زەواجە،
ناقی وی مەدوویە، گەلک سپەهیە. ب حەننە دنەری، ئەو و کە چکی حەنەک
چیدکن. حەننە بیرئ کە چکی نەبر، گوۆ بیی فەللەھ. کە چک لی بوو بەلا. شیخ
بھیست، دەی نەکر. شیخ گوۆت حەننە، گوۆ ولو مەکە ب کە چکی، عەقلی وی
مەبە، تو فەللەھی و ئەو موسولمانە، ژتەرە نابی. گوۆ هاژئ من ژئ نینە. کە چک
ل حەننە دسترینی:

محمەدی حەننە ژ مال هات م ناس نەکر،

م پرسئ گوۆتتا خوە ژئ نەکر،

رووی من رامیسان نەکر.

محمەدی حەننە سوار بوو ل دۆندی،

ژ دیری هات سەر حاسلی،

هه که ل قر نه بوو ئەزى بره قينم بيم مووسلى.

ئو عه وينه ب گه يايى شينه،
بهردانا حه ننه قهت تو نينه،
ننشه للاه ئەز يا وى مه.

حه ننه لى قه گه پاند:

گو که چى نابی، وى شوغول ل مه خه را بى،
ديى ته و باقى ته قائل نابی.

که چک ب قى خه بهرى داگه پى. — گوند حه موو بهيستن، رابوون ل حه ننه
ليخن. يه ژ گوند گو لى مه خه نى، مه تران ببهيسى، وى گلهى مه بکى، وى گوند
باتميژ بى. لى نه دانى. حه ننه حاسل ته مام خه لاس کر. رابوو سووار بوو بى
ديرى، که چک قيپه هات. کرن و نه کرن که چک قه گه پى، قه نه گه ريبا. بوو به لال
حه ننه،

قيپه هات دىرى. مه تران بهيست، گو ئە قچيه حه ننه؟ گو حالى حه وال
ئە قه، دييژى ژ مه تران. گو ئى قه نجه. دو روژ سه کنين، شيخ و گوندى حه موو
هاتن ژ عه وينه يه. هاتن دىرى، گو ن ئەم که چى خوه نادن، فه لله هه. حه ننه و
مه ددو برن عه وينه گو موسولمان به، که چک بوستينه، شيخ دييژى. سحر ژيپه
چيكرن، عه قلى وى برن، ب واره چوو حه ننه، چوو عه وينه. که چک دييژى،
هون سه رى من بىرن، ته ركى وى نادم، فه لله بى كيقي وييه، موسولمان بى
ديسا كيقي وييه. گو ئەز موسولمان نايم و که چک ناستينم. که چک دگرى.

ھننہ رابووی مال، مہدوؤ رابووی ڦیڙہ. شانندن میڊینی، ڪه چڪ بهرنادی. ۽ ھو
 {و} ڪه چڪی ھاتن میڊینی، چار ڙ گونڊی ڦیڙا ھہیہ. چوون جہم پاشا، مجلس
 جڳیا، ڦہللہ ھاتن مجلسی، وھکیلی مہتران ھات خوڄہ جہببور. ۽ ھو و پاشا
 لھہ ڦ دان ب خہ بہرا. خوڄہ جہببور گو ۽ می ڦہللہ بکن ڪه چڪ. پاشا گو
 نابی، بہرہ ڪه چڪ بی جامیی و بہرا میڙک بی ڏیڙی و دیسا بہرا ھہ ڦدو
 بستینن. گو نابی، خوڄہ جہببور، ڪه چڪ ھہ باند و ددو ڦ ھات. ڪه چڪ ڊیڙی
 ۽ زئی ڦہللہ بم و میڙک دینی خوہ بہرنادی. پاشا ھہیری ما، نزانی چ بیڙی،
 گو ۽ می بکن ھہ والہ جہم مشوروی ڊیاریہ ڪری، جہم خوڄہ موسا. گو ٽن بہرا
 بی، مجلس ھہ مو ڦہللہ و موسولمانہ. شانندن ڊیاریہ ڪری ھننہ و ڪه چڪی.
 چوون ڊیاریہ ڪری، جہندرما بوارہ ھہیہ، تہ سلیمی مشور ڪرن. گو چ ھہ والہ؟
 مشور، گو ٽ ھننہ. گو ۽ ڦہللہ ندم ۽ ز غولامی مہترانم، ۽ ز چووم سہر ھاسلی
 ھہ وینیا، ۽ ڦ ڪه چا شیخہ — ڪه چڪ رابووی ل دیوان — ل م بو بہلا، م گو ٽی
 ۽ ز تہ ناستینم، گو چما؟ م گو ۽ ز ڦہللہ ھہمہ تو موسولمانی، نابی، ھننہ
 ڊیڙی، ڦایہ ڪه چڪ، نہ ولویہ؟ ڪه چڪ گو بہلی. مشور گو و ھرہ تو موسولمان
 ببہ، ۽ می ڪه چڪ ل تہ مہہر بکن. گو نہ ۽ ز نابم موسولمان. مشور ھننہ
 قانح ڪر، گو موسولمان ببہ، ۽ زئی تہ چیبکم مدور، تہ بشینم سہر ھہ وینیہ.
 گو بہرہ بی. ھننہ شاش بوو. برن و ھلی جامی، شہدا راکرن و موسولمان
 ڪرن. خانیک مالک ڙڙا دان، ۽ ٽو تیڊہ روونشت، ۽ ھو {و} مہدوؤ مہہر ڪرن،
 تہ عینی وا بدہر ڪه ڦی ڙ سہرائی. مایہ دو مہہ، پوڄمان بوو، نہ ڪرن مدور.
 دڦی برہ ڦی، ریئی وی نیہ، ھننہ دالوقی. دلی وی ڙ مہدوؤ سار بوو ڙبوئی وی
 خہ بہری گو موسولمان بوو. ما مہدوؤ دسترینی، لبر دلی وی تی، ۽ ھو نہ ما
 دکہ نی:

ل مه هات روژا ئينى،
پاشا دووف ته دشينى،
دلى ته ژم دميينى.

ل من و ل قى دهفته رى،
ئەزى قەگە پم جەئى بە رى،
ئەز هاتم دياربە كرى لى نه ب قى خەبە رى.

مەدەدو رابوو گو تىيى
مالى مه ريكه،
چاوه دلى ته دخوازى رابه چيكه،
گافا تو هە پرى ئەز قائلم.....

مەدەدو دبیژى دلى ته نه ميينى، تو دقى ئەمى فەلله ه بن، ئەمى مەعلومى
قەنشیرا بكن، ئەق دینى موسولمانه ئەم ناحە بیئن، ئەمى قەگە پن دینى
فەلله هه، مه كو تاکه، مه شه نق ناكن. نه ما زانى حەننه چ بیژى، شه هدا رابوون
و موسولمان بوو. مەدەدو دسترینى:

گو محە مەدو پتە پره سوژه،
مه هیله خەبە رى ته بوگرى توژه،
هەكە قەنج و هەكە خەراب ئەمى خوه بافیژن بەختى بالیوژه.

ئەو دياربە كرى لسەر تلله،

به ژنا مه ددو وه که گوله ،
ئهمی بیژن به یلوزه ئهمی بین سهر دینی فه للهه .

دسمالی مه ددو ژ مومییه ،
ل وا جاسوس هه نه بری رومییه ،
رابه دام هه پرن جه م بالیوزه دام بنیژن گوھتنی وا چیه .

به ژنا مه نه دریژه گوروقه ره ،
مه ددو رابه دام هه پرن ،
ل گوھتنی قه نشیره ئهم بنه پرن .

شەش مەھ مان بقی کاری، مەعلوومی قەنشیر کرن. حەننە چوو مالا
قەنشیر، قەنشیر چوو سەرانی، ئهو و پاشا شەر کرن. قەنشیر رابوو، سووار
بوو هەرێ سته مبولی، گلھێ پاشا بکی. نەهشتن گو هەرێ سته مبولی،
قەگەراندن. حەننە بوو فه للهه و مه ددو ما موسولمان. پاشا نه هشت، مه ددو بر
جه م حرمه تا پشا. سوبه هه له حدی مه ددو رابوو ژ مالا پاشا، خوه دزی، هات
مالا قەنشیر جه م حەننە. پاشا لی پرسی، بده رکهت ل مالا قەنشیر، گها حەننە.
پاشا دهی نه کر، قەنشیر رابوو، دهستووری وا دا و بوون فه للهه و هاتن
میردینی. ل میردینی روونشتن، دو کورپی وی هه نه. تو ژمپه ساغ.

مچه ممه دئ حه ننه

XXX

ئەز و مچه ممه دئ حه ننه لهه ق روونشتن،
مه قسه ت کر، مه کئف هشتن،
که قرو کوچکئ به ستا دحالی مه برشتن.

مچه ممه دئ حه ننه ژ مال کار بوو،
لهه سپئ بوژ ژخوه سووار بوو،
هه سپئ بوژ ل بن که پ و لال بوو،

ل باژاری دیاربه کری ژئ په یا بوو،
شه هده یئ مچه ممه دئ حه ننه هه بوو،
ل عه لی جامئ موسولمان بوو.

مه ددو گو مچه ممه دئ سه ری م تئشی نزانم چما،

محمه د لى ښه گه پانده، گو ژ گريکى شه عرا ژى کما،
مه ددو نه خوه ش بوو، ل محه ممه دى حه ننه زولما.

گو هه سپى محه ممه دى حه ننه بوژه،
ريى دياربه کرى دکى توژه،
ئهمى خوه باقئژن به ختى باليوژه.

ئهو دياربه کرى ل زوزانى،
ئهم هاتن دياربه کرى، که سک مه نزانى،
ئهمى خوه باقئژن به ختى په ترکى مه زن ل ديى زه حفه رانى.

محمه ددو ل من و ل قى مزگينى،
که سک ئه څه جيب نه بينى،
ئهمى هه پرن جه م خوجه جه بپوور وه کيلى ميړدينى.

محمه ددو ئه څه گالگال نه تو گالگاله،
لنگى مه ددو ب خه لخاله،
مه ددو گوته محه ممه دى حه ننه، گو دينى موسولمانه
ژخوه به تاله.

گو محه ممه ددو رو هلاتى ل مه سيله،
مه لپووسى مه ددو ژ حه ريره،

گوڙ ٽه مڙي هه ڀڻ ديني فلهه دينه ڪ ٽه سيله .

گوڙ محه ممدئي حهنه سوار دبوو ل جوانيي،
ڙي پها بوو سهه ركه هنيي،
ٽه زو محه ممدو مه ڪيف ڪر بوو ل بن چيئي.

ل مه هاتي بهرفي تهزه،
محه ممد ل بهر دهريي مه هات بلهزه .
ٽه زي ڦيڙه هه ڀم فهتحي رهزه،

ريڪا ميڙديني ب ڙهه شه،
مه لبووسي مه ددو مه لبووسڪ رهشه،
هه سڀي محه ممدو ٽه ني بهشه،
محه ممدو ببينم دلي م خواهشه .

محه ممدو حهنه ڙ مال رابوو،
وي رو لسهر مه عه جاج و با بوو،
دلي محه ممدئي حهنه ل م خه را بوو.

محه ممدئي حهنه سوار بوو ل بهرگيله،
په يا دبوو لده ڦي بيره،
محه ممدئي حهنه ب م نه قائيلاه،

عهوینیا شهوتی وال کاشه،
دلنگی مه ددو قوماشه،
ئه ز و محه ممه دو ئه می هه پرن میردینی دیوانی پاشه.

عهوینیا شهوتی لبه ر بینده ری،
محه ممه د دهست ئاقیت قه بدا خه نجه ری،
باقی م ژعه وینیا وی بده ری.

ئیروسی رو م کارک نه کر،
چوومه جه م فالچی م فالک فه کر،
فالی مه راست بوو دهره و نه کر.

رو بده رکه ت ژ ئالیی بو هتا،
منی سوژک ژخوه په دگو هتا،
به ژنا مه ددو که ت فروتا.

دهریی مالی مه ب شکیره،
سه ریم تیشی ژکولی زیپه،
محه ممه دی حه ننه هات، م سوژ گو د فیپه.

ئه ز و محه ممه د ئه م که تن حه نه کی،
لی مه دوکی چا ق به له کی،

محمه د گوت گو باقی ته قه بوول نه کی،
ئیزی هه پمی ب ته فه کی.

محمه دو گو ت مه د دو وه ره،
ده ست باقیژم سهر که مبه ره،
روووی مه د دو ئه سمه ره.

محمه دو نابی نابی،
دلو دل حه باندی رای لی نابی،
کورک فه لله یه، موسولمان نابی.

محمه دی حه ننه ل دیار به کری که س نابینی،
لجه م قه نشیر عه جیبه ک دگه رینی،
محمه دی حه ننه به ری خوه دایه میردینی.

به ژنا ته رحانه ژ خوه گوله،
موحیبه ت ئه ری ژدله،
ئمی چنه میردینی سهر دینی فه لله ه.

مه د دو م ته دی بوو ل شباکی،
ئم که تن کیف و حه نه کی،
وی کیف و حه نه کی تو ژبیرا ناکی.

مه ددو رابوو دهی نه کر،
ده رییی ئودی شه کر،
مه ممه دو گو بدهر مه که شه، قه بوول نه کر.

مه ممه دو ل من و ل فی گو تنی،
به ژنا م زرافه ژتایی توو تنی،
ژته پرا هیژا مه مالی دنی.

مه ممه دو هینه، ب من هینه،
چاشی خواه ل وهلات بگه رینه،
وهکه من که سک تو نابینه.

مه ددو ل من و ل فی گو تنی،
به ژنا ته بی چارچییی فرو تنی،
ته رکئی ته نادم هه تتا خرینا مرنی.

مه ددو وهیه وهیه وهیه،
مه ددو گو تن گو هتنا تهیه،
هه تتا مرنی مه ددو یا مهیه.

قىيخىستوكىت كوردى

پشكا دويى

چىرۆك و ستران

ژ زارى بوھتان

كۆمكرن، بسەروبەركرن و وەرگىپان

ئالبىرت سوسن

مه م و زين

XXXI

يا گه لي دعاله مي،
دي گوه بدپرن ژ ده مي،
دابکم قسه تا زين و مه مي.
يا گه لي دحازره، دي گوه بدپرن ژ دله،
ژ سوره تا مه مي ئالا دبارت سوږگوله.
چ روژه کي ژ روژانه،
دو ملياکه تا شهرت گرتي ل عه سمانه،
ئیک {ي} گوټ زين سپه هيتره، ئی دي گوټ مه مي ئالانه.
ئی دي گوټ ئه م دي زيني هلگرين بين ل نک مه مي ئالانه.
هه ردو لسه ر ته خته کي ده يناندينه،
هه ردو تخه ون ئیک ژوان هشيرار نينه.
پاشيږه هه ردو هيشيار بوونه،
هه ردو رابوون و روونشتينه.

زینی گۆتی:

تو هاتی سەر جهی من.

مه می گۆت:

ئەز وی لقه سرا خوه قه سرا ته نینه.

زینی گۆت:

گازی خولاما بکم، قی گاشی بین ته بکوژن؟!

-گازی خولامی خوه بکه، ئەگەر جهی ته یه بلا خولامی ته بین من بکوژن.

وهکی زینی رابوو گازی کر، گۆ: ئۆسمان شاهین موصله فا.

وهکی زین {ی} گازی کرییه،

که سه کی جوابا وی نه دایی یه .

گۆ دا تو بزانی جهی منه، نه جهی ته یه،

ئەقه مه می ئالا گۆتی تو بزانی ئەقه جهی منه نه جهی ته یه.

ئینا گۆتی:

مه مو ستار بکه . ئەقه ژ نک ره بی مه زن قه ومییه،

ئەقه نه شوئی ئەبدانه،

ئەقه شوئی ملیاکه تی ئەسمانه،

قیجاری گۆتی دی رابه مال حازریه ک بو مه چیکه .

وهکی زین رابوو، په لاقه کی برنجی چیکر، ههردوا قی کرا خوارن، گومگوما

قاوی که لاند، هه ری ک دو فنجان قاوی قه خوارن . پاشی قه لوونی خوه داگرتینه .

وهکی قه لوونی خوه قه خوارینه،

خه و مه می ئالا هاتییه، وهکی رابوو دی نقیته، ئینا زینی گۆتی:

تو دی چ کی؟ گۆت: ئەز دی نهم.

—ئو پا ھەكە تو بنقى سوبە تو رابى تو دىبىژى خەونە، شەقى دى م خەونا
خوھ دىتتېيە.

گوڭ: ما تە چاوا دقئت؟

گوڭ: دقئت ئەم نىشانى خوھ پىك بگھورين.

گوڭ: دلى تەيە.

ئينا رابوو ھەردو گوستيرى خوھ گوھەرتن، پاشى ھەردو كەففيى خوھ
گوھەرتن.

ئينا رابوو {ن}، قئجار ھەردو نقت {ن}.

گوڭ: شەيتان مېرەكى زەخمە، رابوو مەمو خەنجەرى خوھ كشاندييە.

خەنجەرا خوھ ل ناڤا خو و زىنى دەيناندييە،

دەستكى خەنجەرى دائيە سىنگى زىنى و دەقى خەنجەرى دائيە سىنگى

خوھ، دەستى خوھ ل ستووى ئىك وەرانى. ھەردو نقتن.

وھكى ھەردو تخەو چوون، زىن ھلگلرت ملياكة تا بر سەر جھى خوھ. مەمى

ئالا ما ل جھدا.

وھكى سوبەھى زوو رابوو، مەمى ئالا گوڭت: خەونە.

وھكى چو سەر ئاقى دەست و پى خوھ شوشتن، دەستى خوھ ئاقئت

كەففى ئينا دەرى. وھكى سەر و چاقى خوھ پاقش كرن، وھكى فەكرى كەففيى

ئەڤە نە كەففييا ويىە، ئەڤە كەففييا زىنى يە، زىن ستتيا بوھتانه. وھكى

كەففيى و گوستيرين فەكرى موھرا زىنى يە، زىن ستتيا بوھتانه.

مەمو گەللك قەھرييە،

چو ل نك بابى خوھ ل ديوانى، خەبەر ژيپرە گوڭتتېيە،

وھكى ل ديوانى قەسە كرىيە،

بابی مہ موّ عہ جیبا خواه دیتیہ،
 گوئی کورپی من، پا من ناخی جزیرا بوہتا نہ بھیستیہ،
 حہ چییا تہ دقیت ئہ زئی رتہرا بخوازم.
 گوئی: بابو من کہ س نہ قیت ژ غہیری زینی، سنتییا بوہتا.
 گوئی: ہری کورپی من، ئہ زئی زانم تو دہ لالی، بہ لی ئہ و خہ ہری تو دبیزئی
 قاما من فی ناکہ قت.

گو: بابو ئہ گہر قاما تہ فی ناکہ قت، ئہ ز دی رابم ب دنیا یی کہ قم.

گوئی: کورپی من، ہہ کہر تہ گہ لہک حہ ز کرییہ،

موجبہ تا تہ و زینی قیک کہ تیہ،

ئہ قہ صہ د سووارا ژخوہرا بیہ،

ئہ قہ خزنیہ کہ پارہ ژخوہرا بیہ

ئو ہرہ بگہرہ رسقی خواه، کا بنی، جزیرا بوہتا ل کی طہرہ فییہ،

مجالا من فی ناکہ قت و من ناخی جزیرا بوہتا نہ بھیستیہ.

گوئی: ہری بابو، ئہ ز چو عہ سکہرا بخوہرا نابم،

گو، بابو ئہ ز چو خزنی پہرا بخوہرا نابم،

ئہ ز دی ل ہہ سپی خو سووار بم،

مینائی دہرویشا ئہ ز دی ل دنیا یی گہ رم،

حہ تا ئہ ز جزیرا بوہتا ببینم.

گوئی: کورپی من ئہ ز وا ناکم،

تو کورہک ئیکانہ ئی دلی من قہ بول ناکم.

مہ موّ رابوو کاری خواه کر، ہہ سپی خواه ئینا دہری، ہہ سپی خواه

مہ حہ سس و گہ لوہ شین کر. زین سہر پشٹی دانی، تہ نگ و بالہ تہ نگی خواه

شدانندن. تژی به رووکا خوه زیړ کرن، چه ککی خوه هلانین، خه نجه را خوه لبه ر
پشتا خوه را کر، شووری خوه ئا قیّت پشتا خوه، رومانا زهرین بده سستی خوه
گرت و رابوو سووار بوو.

حه تا ئه و سووار بووی، بابی صه د و دوصه د سووار ژیره هیدا دان. مه می
ئالا های ژی نینه، وه کی مه می ئالا ده رکه تیبه، وه کی فه کری دو تابوور سووار
ل پی وی هاتینه. فیجا مه مو سه کنی، گو: گه للی سووارا هوون دی کوو شه چن؟
گو بابی ته ئه م گه ل ته هنارتینه.

ئی دی خه به ری بابی خوه نه شکینان دیبه.

ئی دی رابوو هاتیبه،

دو قوناخ ژویفه هاتیبه،

پاشی ده ستورا سووارا دائیبه،

گو: هرن مالا خوه، ئه ژ خودی تاقه ت ناکم، ئه ز نزام به لکی حه تا چار
سالا ئه ز فه نه گهرم، ئه ز گونه هی عه یالی وه، ئه ز ناکم ستوئی خوه. گو:
فه گه پرن هه پرن مالید خوه، ئه ز دی ل ئوغرا خوه چم.

سووار فه گه پرهان، مه می ئالا هات. هات ئامیدی، ژ ئامیدی پیده هات هه تا
زاخو، ژ زاخو پسیارا جزیری کر. ژ زاخو سووار بوو ده رکه ت، چو نهروانی، ژ
نهروانی چو جزیری، چو ل جو تکی تووا سه کنی، فه کری جو امیرک ژویفه
هاتیبه،

گو: مروقی بیانی وه کی بچت جزیری ئه و دچت مالا کی؟

گو: هه کهر حا که دی چت مالا میر زهیدین، ئه گه ر ماقووله، عه شیره ته،
دچت مالا قه ره تاژدین، ئه گه ر فزووله و عه وانیه، ئه و دچت مالا به کروکی
ئه وان. ئینا رابوو. مه می ئالا سووار بوو، هات، پسیارا مالا قه ره تاژدین کر.

جوامير خه شيمه و نه زانه، -يه كي وه كه من ل پيشيا وي كه ت-، چو بر مالا
 قهره تاژدين. وه كي چو بهر دهرى، خولام هاتن پيشيا، جهلوا وي گرت، مه مو
 په يا كر. كولافك ژيره نافتيت، بالگي ئانى دانى تهنشته. مه مي ژيك پالا خوه
 دابو بالگي، قه لوونه {ك} ژيره داگرت، قه لوونا خوه قه خوار. جاركي هو ل
 نه يوانى فه كرى حه رهما قهره تاژدين ژ مه نزل چوو نه يوانى، چاڤى وي ب
 حه رهما قهره تاژدين كه ت، نه و ژك خوشكا زينى يه، زينى ستيتيا بو هتانه.
 نه وي گو ت: نه قه زينه، وا گه هشتى حه قى خوه، ئينا رابوو، گو ت: هه سپى من
 بينن. خولاما گو ت هه ري مه مي ئالا نه م ناهيلن، تو ناچى حه تا قهره تاژدين
 نه ئيت. گو تى: نه و مرادا دل من، نه وي چي بوو، نه ز دى رابم سووار بم. هندى
 خولاما كر و نه كر، ئاخر مه مو رابوو، خولاما هه سپ بو وي نه ئينا، نه و پخوه
 رابوو هه سپى خوه ئينا، ل هه سپى خوه سووار بوو، رومما خوه بده ستى خوه
 گرت و رابوو دهر كه ت. نه و دهر گه هي پريدا، خولام رابوون چوون ديوانى، گو ته
 قهره تاژدين، گو تى: هه ري ميرو حال و حه وال هو يه. قهره تاژدين ژهندا قده
 رابوو، وه كي هات مال گو هه سپى من بينن. هه سپى وي كشاند، تازه نازه
 مه حه س و گه لوه شين كر، زين سه ر پشتى دانى. گو: چه كي من ژمړه بينن.
 چه كي وي ژ ويره ئانين، رابوو چه كي خو وه رگرتن، رومم بده ستى خو گرت،
 شير نافتيه پشتا خوه، جو تيد قهره بينا نافتينه قه لپوسا زين و سووار بوو
 دهر كه ت، ل جسرى جزيرى دهر باز بوو. گو جار هكي ركيب گفاشت، جهلله و
 شو پر كر، نو غار به ردا و به ردا پى مه مي ئالا. هات قه سر ده لا، نه ديد. به زى ل
 جه م زيرى^۱ وي گهائى. گو: لو گدى مه مو، تو دى كيفه خه لاس بى، نه ز
 قهره تاژدينى دينم. ل پيشيا مه مي ئالا زفري، وه كي ل پيشيا مه مي ئالا زفري

۱. ئان ژى بهلكى (ل چه م زيرى) بيت. (س)

مه می ئالا سه کنی. گوئی: مه مو فه گه پره. گوئی: قهره تاژدین نه ز فه ناگه پرم. گوئی: مه مو فه گه پره. گو: قهره تاژدین نه ز فه ناگه پرم. گو: پا دی ئاها دلی خواه ژمپه بیژره، تو چما هاتی مالا من و تو دهر که تی بی مراد؟ گوئی: قهره تاژدین چو مراد ل دلی من نینه. گوئی: چینابت تو دی راستی بو من بیژی، که سسه ک بی مراد ژ مالا من دهر نه که تییبه. گو: دا ژته پره بیژم. گو: نه ز هاتم مالا ته، حال و حه والی من و زینی نه فه یه. گو: نه فه تو نه فه نیشانا زینی. گو: قیجا نه ز هاتم مالا ته، من زینی ل مالا ته ده دیت، وه کی لسره نه هدا خواه قوللپی، من و زینی قه ول گرتبی، قیجار زینی وی شوو کری، من ل مالا ته ده دیتی یه.

گوئی: هری مه مو، تو راست دیژی، نه و ل مالا من ته دیتی، نه و ژی خووشکا زینی یه، نه و نه زین بخوه یه، نه و ژی خووشکا زینی یا مه زنه،

حه چی زینه ژ خواه زینه،

نه و که قو کا نوو فه رخینه،

نه و خووشکا میری منه، میر زه دیدینه.

نه و زین هیژ شوونه کریبه،

که سسک ب چاقی خواه نه دیتی یه،

بائی هوونک لاشی وی نه که تییبه.

وهره هه که ر براستی نه و حه کایه تا تو دیژی وایه،

وهره لسره رهئی و به ختی من و هه رچار برا.

ئینا هه ردو فه گه پره هان، قهره تاژدین و مه مو هاتن، هه ردو ل جسری دهر یاز

بوون، هاتن مالا قهره تاژدین. جه و بالگی ژیره دانی، نه و قهره تاژدین جه م

هه ق روونشتن.

چه کو و مه کو و میر مه موود هه رچار برانه،

ل سەر ته ختئ روونشتينه،
 گومگوما قه هوئ ئاقئيت ئاگریدا. قه هوه ژئره كه لاند.
 هه رئك فنجانه كئ قه هوئ قه خوارییه.
 كه یفا قه ره تازدین گه لله ك هاتییه،
 مالا فه له كئ خه رابئ مه مئ ئالا گه لله ك سپه هییه.
 شیقئ حازر کرهیه،
 شیف ژئره ئانییه،
 هه ر پئنجا قئكره شیقا خوه خوارییه.
 چه تا نیقا شه قئ ستران ژخوه ره گوئتینه،
 پاشئ نقستینه.
 سوبه هی زوو رابوینه،
 چوئه سه ر ئاقئ نمئژ کرهیه.
 قئجاری قه گه رهان هاتن مال روونشتینه.
 ئینا قه ره تازدین گوته مه مو، هه كه تو نیشانی خاتون زینئ ژمپه بینئ، دا
 ئەز بزائم قئجاری دوروسته.
 مه مو گوته قه ره تازدین: زینئ نیشانی من بده دا ئەز نیشانهك بو ته بینم.
 گو: خوه بگره سوبه هی سوبه ها ئینئ، زینئ دئ ئیتته سه ر ئاقئ، ئەز دئ
 نیشا ته دم.
 وئ روژئ یارییا خوه کرن، وئ شه قئ ساز و سازبه ندئ خوه دانین، چه تا
 نیقا شه قئ، ژنیقا شه قئ پیقه. قئجا رابوون قه هوا خوه قه خوارن. پاشئ
 سوبه هی زوو رابوون.
 سوبه هی زوو رابوونه،

قه هوا خوه كه لاندینه،
 هه ریک فنجانك قه هوه قه خوارینه،
 لسه ر ته ختی روونشتینه .
 وه کی فه کری سی زه ری ژویقه هاتینه،
 گوئی: مه مو دی رابه هه ره نشانه کی بو من بینه .
 وه کی مه می ئه بدال رابوو بوی گاڤی،
 وه کی فه کری سی زه ری مه شیان لسه ر ئاڤی،
 مه مو رابوو ئه وژك هاته خواری، ل خاتوون زینی کر سلاڤی.
 گو: یا مه مو ته لسه ری دو په ر و شاش،
 مه ژی لدنیائی هه نه خولام و قه ره واش،
 هه که ر تو هاتی ده سنمیژی، ئه م دی خوه دینه لپاش .
 گو: سوبه ئییه چ سوبه ئییه ک هینه،
 فه کری مه مو سی زه ری هاتینه،
 گو یا سنتیا من بیژه من هه رسی زه ری کینه .
 گو، یا دوماهیکی که چا به کروکی ئه وینه،
 یادی خداما من زینه،
 یادی ئه و بخوه زینه،
 ئه و که ڤوکا نووفه رخینه،
 ئه و خووشکا میر زه دیدینه .
 گو: یا خاتوونا گه رده ن قازه،
 بوی دکم ئیلاهیی حه ق لژوره،
 ب ملیاکه تی حازر لدوره،

چه تا نیشانه کی نه دی ل دهس من، ئەز ته نادم دهستوره .
 گو هه ری زینی بوی دکم ئیلاهیی چه قق لسه ر مه ،
 ب ملیاکه تی حازر گه ل مه ،
 چه تا تو نشانک نه دی لدهس من، ئەس ته دهستور ناده مه .
 گو ئەو خاتوونا گه رده ن قازه ،
 ته لپاخه لی به ریه ن و گوهار و گه لوازه ،
 ئانی ده ری رسته ک زیڤه دگه ل بازنی هه ردو دهسته ، دگه ل گو هاری
 هه ردو گو هه ، وی دا ل دهس مه می به له نگازه .
 گو یا مه مو بوی دکم یی ئیلاهییه ،
 ب ملیاکه تی حازر روونشتیه ،
 ئەڤه نیشانا زینی یه ، وی دا ل دهس مه می ئاله .
 یا مه مو ئەڤه نیشانا من و ته یه ، چه تا روژا ئاخه تی .
 مه می ئالا نشان ه لانییه ،
 قه زدا قه ره تازدین کرییه ،
 قه ره تازدین و میر مه حموود و چه کو هه رسی روونشتیه ،
 مه مو ئەو نشان بو قه ره تازدین دائیه ،
 گو تی یا قه ره تازدین ئەڤه نیشانی زینی یه م ژته ره ئانییه .
 گو مه مو: سه ر سه ری من و بابی من ه اتیه .
 گو فیجاری ئەز و تو دهسته براییت ئاخه تی .
 گو: ل سه ر رای و به ختی من و هه رچار برا، که سسه ک خه به ره ک خراب بو
 ته نابیژت .

هه چى قهره تازدينى مالوځوى مير زهيدينه ئەڤه سى چار روژه لديوانى
نه چووئيه .

مير زهيدين خولامى خوه هنارتىيه ،
نك قهره تازدين ڤه هاتىيه ،
گو، مير زهيدين وى گوئىيه ،
گو: ئەڤه چار روژه تو چمال ديوانى نه هاتىيه ؟
قهره تازدين ژپره گوئىيه ،
هه ڤه بيژه مير زهيدين دلى من نه مائىيه ،
دهسته براهه كى عهزىز بو من هاتىيه ،
هه ڤه بيژه مير زهيدين ژبه رڤى خه به رى .
وهكى خولام ڤه گه ره ها چو نك مير زهيدين . گو: هه رى مىرو دلى قهره تازدين
نه مائىيه ،

به لى دهسته براهه كى ژپره هاتىيه ،
ژبه روى دهسته براهى ئەڤه چار روژه لديوانى نه هاتىيه .
مير زهيدين گوته خولامى هه ڤه بيژى بلانى ئەو و دهسته براهى خوه هه ردو
بينه ديوانى .

خولام ڤيجا ڤه گه رها لنك قهره تازدين ڤه هاتىيه ،
گوئى يا قهره تازدين ، ناخر مير زهيدين وى گوئىيه ،
بلا ئەو و بدهسته براهى خوه ڤه بيته ديوانى .
رابوون قهره تازدين و مەمى ئالا و خولام . هه رسى چون ديوانا مير زهيدين .
وهكى مير زهيدين مەمى ئالا ديتىيه ،
گه لله ك موحبه تا مەمى ئالا نك مير زهيدين كه تىيه .

گوٽي: هري قهره تاردين نه قهيه دهسته براي ته؟ گو: به لي نه ز به ني نه قه {يه} دهسته براي من. گوته قهره تاردين دهسته براي ته يه؟ گوٽ: به لي نه ز به ني دهسته براي منه.

مير گوٽ موحبه تا مهي نالا گه لک که تيبه زكي من دا، به لي يا قهره تاردين نه ز دي تشنه {كي} بو ته بيژم. گوٽي دي بيژه نه ز به ني. ئينا گوٽي: م دقيت تو دهسته براي خواه بدی من،

گه لک موحبه تا وي که تيبه دي من.

م دقيت کيسک و قه لووني من هلگرت،

هه مال بهر من بسه کنت.

گوٽي: هري ميرو، نه و ژيک به رامبه ري ته يه، بني تو چاوه به گي بو هتاني،

نه و ژيک کوري ميري نالانه، پاشايي يه مهي يه، نه و ژيک به هه مبه ري ته يه.

گوٽي: قهره تاردين نه ز به ني من نه زاني نه سلی يه، وه كي کوري پاشايي يه مهي يه، پکير خولامي نائيت، بله هه مه لجه م روونت، ته ختي وي لپش مقابلي ته ختي من، نه ز و نه و فيکرا قاي قه خون، سوبه هي حه تا ئيقاري بلا نك من بت. ئيقاري پاشي ديسا بيته مال، هررو سوبه هي زو نه ز هيقي تکم بيي، تو بدهسته براي خواهه بيي. نه و خه به ره نه ز ديژم بو ته دي ته نه مينت، چکو موحبه تا وي که تيبه دي من ده. گو: به لي نه ز به ني، لسهر راي و به ختي من و هرچار برا هاتييه، مه عنا نه گه ر تشتهك لوي قهومت نه ز و هرچار برا، نه م دي خواه لبر مهي نالا دهينه کوشتن.

گوٽي: قهره تاردين تو تشتهك لدي خواه نه گره. ئينا رابوون ئيقاري ژديواني

چوون. زيني بهيست، وي شه قي چوون مالا خواه، سوبه هي زو رابوون. مهي

نالا گوٽي: يا قهره تاردين لسهر ره ئي و به ختي ته هاتييه، چاوه تو حه ز بكي

نه ز پي خه به ري ته مه،

ھەرىكى فنجانەكى قەھوئى كەلاندییە،
 پاشى ھەرىك فنجانى خو قەخوارییە .
 خولام قەلوونیت وان داگرتینە،
 ھەرىك ئاگرەك دەینا سەر و وئى رابوینە،
 قەزدا دیوانا میر زەیدین کرییە .
 ۋەكى چووینە دیوانى كەیفامیر زەیدین گەللك هاتییە،
 تەخت ژ مەمى ئالا دەیناندییە،
 مەمى ئالا سەر تەختى روونشتییە،
 گەللك كەیفامیر زەیدین هاتییە .
 پەنجەرەيەك لئاڤ بیئا دیوان و ستتیى ھەيە،
 وئجار زینى ھاتى پەنجەریدا روونشتییە،
 پئیش مقابلى مەمى روونشتییە،
 كەیفامەمى ئالا گەللك هاتییە .
 میر زەیدین ژ قەرەتارژدینرە گووتییە،
 گووتى: یا قەرەتارژدین م دڤیت ئەم راڤ و نیچیرەكى بکین. گووتى: ئەزبەنى
 دلئ تەيە .

گازى بەکوئى نەعلەتى کر، گو: ھەرە بیژە دەلاللى، میر فەرمان کرییە، مە
 سوبە مە دڤئد بچین راڤ و نیچیرا .
 ئینا بەکو رابوو چوو گووتى بەلى ئەز بەنى، ئەز دى رابم چم. رابوو دەرکەت،
 گوته دەلالى میر وئى فەرمان کرییە، ھەرە گازى بکە ل باژئیرى، میر فەرمان
 کرییە سوبە راڤ و نیچیرە .

روونشتن هه تا ئیڤاری، رابوون قه‌ره‌تاژدین و مه‌می ئالا چوون مال. مه‌می
 ئالا گوته قه‌ره‌تاژدین، گوته: ئه‌ز به‌نی، ئه‌ز نه‌شیم بيم راف و نیچیرا.
 قه‌ره‌تاژدین گوته: مه‌مو نه‌وه، گاڤا ئه‌م ده‌رکه‌تین چووین، تو هه‌په ل دیوانا
 میر زه‌یدین روونه، تو {و} خاتوون زینئ سه‌ترنجانا خوه بکن، تشتهک لدئ
 خوه نه‌گره، هه‌که میر زه‌یدین پوسیارا ته کر، ئه‌ز دئ جوابا وی دم، گوته
 به‌لی ئه‌ز به‌نی. وی روژئ ده‌للال گازی کر، ده‌هوئل و مه‌عه‌رخانه {زورپنا} پیدئا
 ده. گو میر زه‌یدین چو راف و نیچیره.

گو رافا میر زه‌یدین چوو ده‌شتئ، ژباژیری ده‌رکه‌ت. قیجاری مه‌می ئالا چوو
 دیوانئ. زینئ ستیا بوئا بده‌رینجادا هاته خواری. هات و روونشت نک مه‌می
 ئالا. هه‌ردو {و} قیکرا سه‌ترنجانا خوه کر، های ژ دنیایی نینن.

گو رافا میر زه‌یدین چو ده‌شتئ،

تاقیه‌کا بارانئ خوه‌ش تی.

رافا میر زه‌یدین چو ده‌شتئیدا،

تاقیه‌کا بارانئ لیدا.

وه‌کی میر زه‌یدین جندیی بوه‌تا چاشئ خوه دگه‌رینه،

ئینا گازی کرییه قه‌ره‌تاژدینه،

گوته: یا قه‌ره‌تاژدینه، ئیرو مه‌می ئالا لقی رافئ دیار نینه.

گو یا میر زه‌یدین سوبه‌یه‌کی سه‌حه‌ره،

وی ل مه‌می گرتی ژانه سه‌ره.

وه‌کی سوبه‌هی رابوو نه‌شیا بدت چو خه‌به‌ره.

گو هه‌ری میرو سوبه‌یه‌کی هنداقه،

وی ل مه‌می ئالا شوشتن ده‌ست و چاقه،

مه می نالا وی گرتی په رتاقه ،
 ت خوره نه دیت دگه ل میر زهیدین جندیی بو هتا بیته راقه .
 گو راقا میر زهیدین چوو ده شتیدا ،
 طاځیه کا بارانی لیدا .
 راقا میر زهیدین چو بو ده شتی ،
 طاځیه کا بارانی خواهش تی .
 گو : یا به کوئی د نه عیله ،
 دی فه گره هره لماله ، هره لیدیوانی ،
 رائیخه مه حفوور و گلدیکی د لیوانی ،
 بشو ته فسی سینیی دشیلانی ،
 ئیرو راقا مه ته نگه زاره ژبه ر طاځیه کی بارانی .
 گو به کوئی دنه عیله فه گه رال ماله ، پاشی هاته لیدیوانی ، پاشی هاته
 لدهرگه هی دیوانی .

سوبه یه چ سوبه کی زوه ،
 مه می نالا و زینی ځیکره سه ترنجانی وی کرییه .
 هند لخواه هشیار بوون ، به کوئی نه عله تی دهری دیوانی گرتییه .
 ئیدی چ ژمه می نالانی نه هاتییه .
 زینی سنتیا بو هتا نه شیا بچت سهر جهی خوه . مه می نالا رابوو و
 روونشتییه .

زینی سنتیا بو هتا ل بن که قللی فه شارتییه .
 ځیجا به کوئی نه عله تی طه ئیشه ک دا وه شانندییه ،
 هند فه کری میر زهیدین دهری دیوانی په یا بوییه .

زینى ستتیا بوھتا لبن کہ قللى ناسى بوى یه .
 دوان جنديیى بوھتا حه مى جه ما بوونه .
 وهكى مير زهيدین فهگه پرا ژ راقه ،
 وى ل مه مى نالا کر صلاحه .
 مه مى نالا صلاحا مير زهيدین ژقوون فه داڤه .
 ژویرى رابوو به کوئى د نه عيله ، گو : يا مه مو ما تو ژجنديى بوھتا چيتری ؟
 وهكى مير زهيدین جنديیى بوھتا تیت و دبوهورى ،
 تو صلاحا مير زهيدین جنديیى بوھتا ژقوونفه وه ردگری ؟
 گو يا به کو سو به هيبه كى سه حه ره .
 وى ل مه مى نالا گرتى ژانه سه ره .
 له و مه مى دگه ل مير زهيدین جنديیى بوھتا نه شيم بدم چو خه به ره .
 گو ديوانا مير زهيدین کامل بووه .
 ل چارگه پرا جنديیى دبوھتا روونشتيه .
 زینى ، ستتیا بوھتا لبن کہ قللى ناسى بوييه .
 گو مه مى نالا چاڤى خوه دگه رينه ،
 وهكى فه كرى ژويڤه هاتى قه ره تاژدينه ،
 مه مى نالا ده ستى خوه ل قه ره تاژدين وى ته ژينه .
 قه ره تاژدين نك مه مى نالا فه هاتيبه ،
 قه ره تاژدين نك مه مى نالا روونشتيه ،
 چو ژ مه مى نالا نه هاتيبه ،
 مه مى نالا رهنگى خوه ل ديوانى گو هه رتبييه ،
 مه مى نالا هه ردو كه زى د خاتوون زینى ژ هوچكا كه قللى نيشا قه ره تاژدين
 كريبه .

قهره تاژدين قه لوونا خوه داگرتييه،
 قهره تاژدين قه لوونا خوه لديوانی قه خواربييه .
 قه لوونا قهره تاژدين خه لاز بوی يه .
 قهره تاژدين گه لله ك لديوانی قه هرييه .
 ئە قه شوله کی مه زن ل قهره تاژدين قه ومييه .
 قهره تاژدين قه لوونا خوه لديوانی و ه شانديه .
 قهره تاژدين ژهندا قده وی رابوی يه ،
 هه ردو چاقی {وی} ژقه هرا دا سه ريذا سوهر دبو ی يه .
 قهره تاژدين ژديوانی دهرکه تييه ،
 قهره تاژدين چووبوو ل ماله ،
 قهره تاژدين ل ژنی خوپی ،
 بينه ده ری مسحه فی و لاندکا کوپی ،
 ئە ز دی ناگری به ردمه که پری دا ببت گوړی .
 گوړ: هه ری يا قهره تاژدينی دینه ،
 مه چو سووج و گونه ه لدنيایي نينه .
 ئە م دی بو چ که پری خوه سوژينه ؟
 گوړ: حه رمه تی ، به س خه به را دريژ بکه لبه ر قا خه به ره ،
 ئە ز دی چه نگلی ته گرم ، دی لته دم چار جو تی دخه نجه ره .
 چی حه قق و ئنصافی خودی يه ؟ مه می ئالا و زينا ستيا بو هتا ،
 ل ديوانا مير زه يدين وی دهاتنه لبه ر ده فته ره .
 گوړی: هه ری قهره تاژدين هه که وه بيت ،
 ئە و مصحه فا ناشی خودی يه ئە و بلا لناق نه بيت .

بلا لاندکا زږیری ل جهیّ خوہ بیت،
 دا مه څک ناڅ و ناموسهک ل دنیاږیّ هه بیت.
 رابوو قهره تارډینیّ دینه،
 ناگر بدهستیّ - خوہ {د} ئینه،
 ناگر به ردا کوّل و که پریّ دره نگینه،
 ژیّ رابوو پیټییهک سوّره، کادییهک شینه.
 لدیوانیّ میر زهیدین جندییّ بوّهتا، بوو دهنگینه،
 ژ له زا شوموک ژپییا په قینه.
 دیوان حه میهک قالا بوی یه.
 قیّ جاریّ میر زهیدین پخوه، نه وڅک رابوی یه،
 وهکی هاته بهر دهری دهرکه تییه،
 کتتهک پیلافا وی دمالده مائی یه،
 گوټی: یا به کوّ وهره پیلافا من بده من. وهکی څه گه رهائییه،
 دهستیّ خوہ پیلاقیّ ئاقتییه،
 فهکری خاتوون زینیّ، سنتیا بوّهتا ژبن که څللیّ مه میّ ئالا دهرکه تییه،
 به کوئیّ نه عله تی پخوه دیتییه،
 دهرنجه دا هه وا که تییه.
 حه تا ویّ جاریّ خه لکیّ باژیری چوینیّه،
 کوّل و که پر هه می شه وتینه.
 جارهک دی میر زیدین څه گه رییه،
 لسهر ته ختیّ خوہ روونشتییه.
 دیوانا میر زهیدین کامل بوی یه،

ل چار گه ڀا جنديڍڍ ٻوھتا روونشتنه .
 مير زهيدين گوڙ: ژ حيشتر حه تا پيشتر،
 مالا قهره تارڙدين شهوتيه، م دقئت ٻو وي بكن جه مينوڪڪ دا مالا وي ببت
 وهك بهري چيتر.

قهره تارڙدين گوڙ: ههري ميرو روڙهڪي ژروڙانه،
 د {ي} بينن فيل و فهرهس وسه ترنجانه،
 دا نه م ئيرو بڪين مهسه له تي دييارانه .
 گوڙ، به کوئي نه عله تي يي رابوي يه،
 فيل و فهرهس و سه ترنجان وي ثانيه،
 ل بهر مير زهيدين و مه مي ئالا دهيناندييه .
 مير زهيدين و مه مي ئالا فيڪرا سه ترنجانئ ڪرييه،
 خاتون زيني دپه نجرڍا روونشتيه،
 سي جارا مه مي ئالا ژ مير زهيدين برييه،
 ژويري رابوو به کويي نه عله تيه،
 گوڙ: ههري ميرو هوون هيڙي ڪورن،
 هن دهربا ليڪودو دخورن،
 دي رابه جارهڪي جهي خواه پيڪ بگوهوپن .
 وهڪي مه مي ئالا و جندييي ٻوھتا ههردو رابوونه،
 جهي خواه ههردو پيڪ گوهه رتنه،
 وهڪي فيل و فهرهس و سه ترنجان وي دانويه،
 مه مي ئالا چاقئ خواه هلتيئت،

خاتون زینپڙه سهريٰ خواهه ډښت،
 فيل و فه ره س و شه ترنجانيٰ خه راب ويٰ داتينت .
 گوځيٰ جاريٰ مير زه يدین جنديييٰ بو هتا سه طرنجان ژ مه ميٰ نالا برييه .
 ئينا گوځيٰ: يا مه موٰ يارکا ته کی یه ؟
 ئينا گوځيٰ: سيٰ جارا م سه ترنجانيٰ ژته برييه .
 قه د م نه گوځته ته يارکا ته کی یه .
 گوځيٰ يا مه موٰ يارکا من هرچه کا ژويد به راني،
 نه و ليٰ که لشي پيٰ و پاهني،
 ل سووکا باژاريٰ جزيريٰ که ره ننگه بکوځيٰ داني .
 ئينا مه ميٰ گوځيٰ: يارکا مه ميٰ ره شه وه کی دوته،
 نه و ته نييه وه ک ناگر و بزوتته،
 لسووکا باژاريٰ جزيريٰ ماست دفروتته .
 ژوځيٰ رابوو به کوځيٰ دنه عيله،
 گوځيٰ يا مه موٰ تو چما دره و دکی ب وان ره هانه ؟ بو چيٰ نابيژيٰ يارکا من
 زينه،
 نه و که فوکه نوو فه رخينه،
 خوشکا ميريٰ منه مير زه يدينه .
 وه کی به کوٰ وه سا گوځته، مير زه يدین قه هرييه گوځيٰ: هه يله گدی چيٰ
 بخه به ره ؟
 ديٰ چه نگليٰ مه ميٰ نالا بگرن بدن بهر خه نجه ره،
 دا چو پوځيٰ دبابا خه به ريٰ خوه نه بيژت لبه ر خه به ريٰ ميٰ سه ره .
 وه کی ديوان قه لقييه،

مه میّ ئالا پشتا خوه بدیواری فه شدانندیه،
 خه نجه را ئه کفی بدهستی خوه گرتییه،
 هند فه کرین، قهره تازدین ب هه رسی براهه وی هاتییه،
 وه کی فه تکر ل دیوانی، ده عوا کوشتنا مه میّ ئالا وی دکنه،
 قهره تازدین گوّ ب ئه لاهو ئه گبه ره،
 ب مسحف و کتیبان و ده فته ره،
 حه چی ژ جهی خوه بقه لقت، ئه ز دی روخا وی ژقالبی وی کمه دهره.
 ئیدی که سسک ژ جهی خوه نه قه لقییه،
 له رزکه ک ب دیوانا میر زه دیدین که تییه،
 قهره تازدین چه نگلی مه میّ ئالا گرتییه،
 ژدیوانی دهریخستییه،
 به ری خوه دائییه مال چوئییه.

رابوو به کوئی نه عله تی، گوته میر زه دیدین، گو: تو پخوه دزانی ژبه ر
 قهره تازدین و هه رسی برا تو نه شیئی تشته ک بیژی. گوئی: به کو، ئه ز چ بکم!
 ئه ز نه شیم دهره کی ل وان بدم، ئه ز ترسم دی من کوژن. گوته (ز)
 شیره ته کی ل ته بکم. گوته: دی بیژه به کو. ئینا گوئی: ئه ز به نی، بهنیره بلا
 قهره تازدین بیت. مالی که عبی ل ته که تییه، بیژه ئه ز هیقی ژ ته دکم
 قهره تازدین، مالی که عبی ل من که تییه، م دقیت تو بی، تو ب برای خوه فه.
 تو بره کی سووارا گه ل خوه بی، وی مالی ته سلیمی شه ریفی که عبی بکی،
 باوه ریا من پکه سی ناییت. هه که ئه و چو ئه م تشین مه میّ ئالا بگرن، باقیژن
 حه بسیده، پاشی ئه م شین ئه لاجه کی چیبکین. ئینا گوئی: به کو، دی هه ره
 بیژه قهره تازدین بلا بیت. ئینا رابوو به کو چوو. گوته قهره تازدین، میر وی

گوٽی بلا بیٽ.

رابو قه ره تاژدین هاتییه،

سلاقل دیوانی کرییه.

گوٽی یا قه ره تاژدین من جواب ژته ره هنارتیه،

تشتهک وی لمن قه ومییه.

گوٽی میرو دی بیژه کا چ قه ومییه !

گوٽی شه فییدی م خه ونا خوه دیتییه،

مالی شه ریفی که عبی ل سهر من که تییه.

گوٽی باوه ریا من نائیت نه زوی مالی ته سلیمی که سی بکم، م دقیت تو،

ههرسی برایی خوه وی مالی بین،

ته سلیمی شه ریفی که عبی بکن،

پاشی بخیر و سه لامهت قه گه پرن.

ئینا گوٽی: به لی نه ز به نی، نه م نه (د) چوین،

به لی سهر خاترا ته نه دی چین.

ئینا رابو، گوٽ: مالی خوه لیک بده. فنجاری قه ره تاژدین چوو مال، وه کی

گوٽه برایی خوه. گوٽی: براوو دلی ته یه. گوٽ: تو برایی مه ئی مه زنی، هه چییا

بکی دلی ته یه. ئینا رابو چو نك میر. گوٽ: میرو کاروباری خوه بکه. گوٽی: به لی

نه ز به نی. میر کار و باری خوه کر، باری خوه گریداند. گوٽ سوبه هی زوو بار

کر. وی شه فی چوون {ن} مالا خوه روونشتن، دیترا روژی رابوون چه کی خو

وه رگرتن، هه سپی خوه چیکرن، سوار بوون و ده رکه تن. مالی که عبی بار کرن،

مغدارا چهن سوار فیتره چوون، ژ باژیتری ده رکه تن. وه کی نه و چوون فیجا

خولام هاتن، مه می ئالا گرت، نائیت هه فس و زیندانه، ده ری هه بسی لیگرت،

کولله کهک ل دهریّ حه بسیّ هیلا. هر پو سیّ نان و شه ریکه ک ئافیّ دانیّ، هیلا
تعه بسیده. خاتوون زینیّ بهیست، مه میّ ئالا گرت. ئه و ژک کو فیا خوه رهش
کر، دسته ک جلیّ رهش وهرگرتن.

حەف(ت) سالا مه میّ ما گرتی، سالا حەفتیّ ته مام بوو، ژنو و قه ره تاژدین
هات. ژنا قه ره تاژدین گوئی: نه باریکه لالا، چ ناموسه ک بوّ دسته براییّ خوه ته
کر؟ گوّ ئه قه حەف(ت) سالا تو ویّ چووئی، مه میّ ئالا ویّ گرتی، ویّ ئافیّتی
حەفس و زیندانیّ، به لکی نوها ههستیّ ویّ رزینه. ئینا رابوون ههچار برا
چه کیّ خوه هلگرتن. چوون دهریّ دیوانیّ،

گوّ: ئه م هاتن مه میّ ئالا بهردینه،

ئه م دیّ خاتوون زینیّ لیّ مه هر کینه،

هه که نه، لدیوانیّ جندییّ بوّتا، ئه م دیّ کینه قه تل و خوینه.

ژویریّ رابوو به کوئیّ نه عله تییّه،

نه هیلا میر زهیدین باخفت، گوّ: نه گرتیییّ مه یه، گرتیییّ خاتوون زینیّ یه،
بلا بچت ژخوه را بهردت. جواب هنارته خاتوون زینیّ، گوّ: رابه هه پره فیجاریّ
مه میّ ئالا ژخوه پره بهرده. رابوو خاتوون زینیّ چوو حه مامیّ، خوه حه مام
له مویش کر، چافیّ خوه کل دان، بسکیّ خوه بهردان. جلیّ عیدا حه جییا
وهرگرتن،

خاتوون زینیّ که سک و سوور خه مللی،

ویّ ل سه ریّ زیندانیّ که مللی،

گوّ: یا مه مو، دیّ رابه خوه شی ویّد هاتن ئیشه لالا خه م به طلی.

وه کی مه میّ ئالا چافیّ خوه هلتنیت،

خاتوون زینیّ لوی ته رزی راسه ریّ خوه پره دبینت،

هیډی هیډی روهنډکا دبارینت.
 گو یا خاتوون زینی تو نه هاتی من بیینی،
 تو هاتی روفا شرین ژ قابلی من بوستینی.
 مه می نالا رابوو راوہسته،
 تراره کی ئافی ژ خاتوون زینی خواهسته،
 خاتوون زینی بهزی چو، ژیره ئانی تراره کی ئاڤا ساره.
 وه کی دا ل دهس مه می ئه فداله،
 مه می ئه فډال هیډی هیډی فه دخواره.
 روفا شرین بهردا دسپاره.
 خاتوون زینی گو: هر سه عه تهك بو من سالهك بوو،
 دنیا لبر من جامهك بوو،
 من ئه فډالی خودی لسه ر قی دنیا یی هر مه مهك هه بوو.
 خاتوون زینی کوفییا خوه ل ئه ردی دا، کوفییا خوه رهش کر،
 ده ری دیوانی پشین و ههش کر.
 رابوو ویجا میر زهیدین گوتی: هه ری زینی هه ری زینی،
 تو چما دکی وی گرینی؟
 وه کی مه می نالا بهاتایه بکریارینی،
 ئه ز دا بو ته کریم ب ژیرید خه زینی.
 گو: هه ری زینی تو هلمهگره چو خه مانه،
 ئه ز دی بو ته جه مینم جنیدی دبو تانه،
 تو یه کی بو خوه بو بژیره ژپیش مه می نالانه.
 گو هه ری براوو ژوی تاخی هه تا تاخی،

ئەز پى بدم ھەشى دگەل زاخى،

پاشى مەمى ئالا ئىشەللا نە خولام بمىنن نە باخوى.

ئىنا رابوو مەمى ئالا ھلگرت، ژحەبسى ئىنا دەرى، مەنجلەك ئافى ژىرا

گەرم كر، تازە نازە لاشى وى شوشت، چۆ سووكى بو وى تۆبە {ك} ككتان

كرى، ئەو ككتان ژىرە كر كفن، دروو بر قەبرستانى، قەبر بو وى كولا، مەمى ئالا

قەشارت، ئەو قەگەران ھاتنە مال.

ئىنا گو ئەز ترسم باران بىتە،

قەبرا مەمى ژىنى دى ژىتە،

مەمى ئالا دى دناقدا بویتە پىتە.

گو: زىنى تە چاوه دقئت؟ گو: يا مير زەيدىن تو پخودى كى،

تو چەنگە كى كايى ل كوشى كى،

تو بچى سەر قەبرا مەمى ئالا چىكى.

تو ھزار سلافا ژ زەھرى زىنى لى كى.

رابوو مير زەيدىن بو خودى كر،

بخەبەرى خوها خو زىنى كر،

چەنگە {ك} كايى ل كوشى كر،

ھزار سلافا ژ زەھرى زىنى لى كر.

گو سوبحانى ژ وى قادرى، مەمى ئالا سەلافا مير زەيدىن قەدافە،

گو سەلافا تە و زىنى سەر سەرا و ھەردو چاقە.

ژ ئەقرو حەتا روژا ھەشتى،

مەم و زىنى قىكرا دى چن بەھەشتى.

وى گافى مير زەيدىن جندىيى بوھتا وى گريپە،

روڻدڪ ڙ چاڻيَ وي هاتييه .

رييا خواه گرت مال ڦه چوئييه .

وهڪي زين دهرڪت هاته پيشيبي، گوتي: برا تو بوچ دگري؟ گو ٺه ز بريڦه

هاتم، توڙڪه ته چاڻيَ من. گو: براوؤ ٺه ز زانم چ قهومي، به لي راستي بو من

بيڙه . گو: خووشڪيَ ڙ نڪ خوديَ قهومييه .

گوتي: هيريَ زينيَ چه چيا ته گوته من، من وي کر،

من چه نگه {ك} کايي ل کوشيَ کر،

ٺه ز چوم سهر قه برا مهيَ من چيکر،

هزار سلاقيَ من ڙ زه هريَ زينيَ لي کر.

گو سوبحان ڙ وي قادري، مهيَ ٺالا سه لاقا من قه داڦه،

گوته من: سلافا ته و زينيَ سهر سهره و ههر دو چاڦه .

گو ڙ ٺه فرو چه تا روڙا هه شتي،

مهم و زينيَ ڦيکرا ديَ چن بهه شتي.

زينيَ ڙ ويدهريَ رابوو چوئييه،

رابوو کار و باريَ خواه کرييه،

روڙا هه شتيَ زين ڙي مرييه .

گوناهيَ خواه کرن ستوو برائيَ خواه، گو: ده تو بزاني من ڙڪ ته نشتا مهيَ

ٺالا قه شيڙن .

رابوون هرهم هاتن زين شوشتن، توپهڪيَ کتان ڙيره کرين، برقه برستانيَ

نڪ مهيَ قه شارت، رابوون ويچارِيَ چه چي مير زهيدن بوو، دهه مه لا ئينا {ن}

دانين ويدهريَ، قورئان لسهر خواهند (قاعدا کرمانجييَ ٺه وه)، ڙ روڙا

ٺيگشه مبيويَ چه تا ئيني، دهور و ياسين سهر قه برستانا بيڙن . مير زهيدن

فرمان کر، چه چی بیته سهر قه برستانی مه م و زینی،
ئو بلا چو چه کا گه ل خوه نه ئینی.

ههفت روژی وی ته مام بوون، قهره تاژدین رابوو خه نجه را خوه ئاسی کر.
چوو لسهر قه برستانی، فه کری به کوئی نه عله تی وی لویده ری. به کوئی
ژویده ری رابوو، هه می جنیدی بوهتا وی روونشتین، گو: فه کرن سهر دنیائی
{ژ} زینی قه نه بوو، لهن دنیائی به لائی خوه ژئی قه ناکت. ئینا خه لکی گوئی
مال خه راب، ته لسهر دنیایی به لا خوه ژزین و مه می قه نه کر، تو لهن دنیایی
به لا خوه ژئی قه ناکتی.

ئینا رابوو گو: مه می ئالا وی چوئی قه برا زینی دا. میر گو: کوپو، رابن قه برا
زینی بکولن. وه کی رابوون قه برا زینی کولا فه کری زین وی هاتی ل قه برا مه می
دا. دلی میر زهیدین شه وتی، گو: ئینا هه یله ته عوونا حه له بی ل مالا بابی به کو
که تی. گو: کولمال، به کو، زاقایی دئاخره تینه. قهره تاژدین رابوو سهر خوه،
دهستی خوه ئاقیت گه هپه را ستوئی به کوئی نه عله تی، خه نجه ر ژبه ر پشتا خوه
کیشا، به کو دا بهر خه نجه را. دلوپه کی خوینی چوو ل ناقبئنا هه ردووا. هه ر وی
گاشی بوو درپیه ک ل ناقبئنا هه ردووا شینبوو. هه ر وی گاشی زین چو ل قه برا
خوه دا، مه می ئالا ما لجهدا. فیجاری ئاخ ئاقیتته سهر. هه ردو قه شارتن،
قه گه ران، هاتن مال. ژویری هاتم، ره حمه لده ی بابید گوهدارا.

فهرخ و ستیی^۷

XXXII

ل من هاتی مه ها ئیکه
خودی وۆ باری پیکه،
فهرخی ئه قدال وی خوللقى دهست و پیکه.

وی ل من هاتی مه ها دووی وۆ،
شکرم ژ دانا خودیوۆ،
فهرخی ئه قدال خوللقاندی ژ به حرا ئاقیوۆ.

وی ل من هاتی مه ها سی یه،
شکرم ژ دانا خودی یه،
فهرخی ئه قدال خوللقاندی دهست و پی یه.

وی ل من هاتی مه ها چاره،
شکرم ژ دانا جه بیاره،

فهرخی ئەڤدال خوللقاندى ئەزمان و زاره .

وى ل من هاتى مه ها پينجى وؤ،

شكرم ژ دانا خوديوؤ،

فهرخی ئەڤدال وى خوللقى دهست و پيوؤ.

وى ل من هاتى مه ها شه شه،

ناقى خودى شرينه خواهه،

فهرخی ئەڤدال خوللقاندى سهر و له شه .

وى ل من هاتى مه ها هفتيوؤ،

شكرم ژ دانا خوديوؤ،

فهرخی ئەڤدال ئەزمانى وى خوللقى ناقى زكى دائيوؤ.

وى ل من هاتى مه ها هشتيوؤ،

شكرم ژ دانا خوديوؤ،

فهرخی ئەڤدال ته مام بوو ناقى زكى دائيوؤ.

وى ل من هاتى مه ها نههيوؤ،

شكرم ژ دانا خوديوؤ،

فهرخی ئەڤدال وى كه تى ژ دانگا دائيوؤ.

وهكى بوو، گوته حورمه تا من قهنج بشون ژ قى خوينيوؤ

ژن دين و هاربوون گو ئەو نوها وى بوو {ى}، وى تاخفت،

هه رن باقیژن بهر پیی هه سپا بلا بکوژن،

گو هه ری مه هی نی،

ل من نه ده تو په حینی،

هه که نه ز مه زن بووم دی بو ته چیکم لغاڅ و زینی.

دیتره روژی چو ده ریخست، فه کری هیژ ساغه،

گو هه پن باقیژن ناڅ گاو و گا،

به لکی ئیشه څ بکوژن، وه کی ئاقیت ناڅ گا،

گو:

گاوو گایی غه باره،

خوه ژ من بده کناره،

هه که نه ز مه زن بووم دی بو ته چیکم ئافرئ ده واره.

ده ریخست قیجار هیژ ساخه، ئینا رابوو مه هه ندکه کی^۱ ژیره چیکر، کرن
مه هه ندکیده، وه کی سوبه هی زوو رابوون فه رخ و سنتیی قنکرا وی ل مه هندکی
وی نفسین، سوبه هی دایک لی گه رها، پوسیاری دکت هی رقه ویقه، فه رخو نابینت،
گو هه پن سه هه بکن نک سنتیی، سنتیی ژک زارووه، وه کی چوون نک سنتیی
فه کری فه رخ و سنتیی وی ل مه هه ندکه کیده، هلگرت فه رخو ئینا مال، کر
مه هه ندکی. شیر دایی حه تا ئیقاری. ئیقاری گو قه نج گری بدن، گریدان.

۱. مه هه ندک: لاندک. (س)

سوبه هی رابوون، وی لَنک سَتتییی. چه چی بابی سَتتییی و بابی فخرخو هردو برانه. گو بابو فی ته ززی چینابت، هه پو کوری ته بید نک که چا من. گو بابو ئیشه فَنوبه دارا دهینن بهر. کورک هلگرت بر مالا خوه، لمال نقاند، خودانی پی کر حه تا ئیقاری. وی شه فی نوبه دار دهینان بهر، سوبه هی زوو رادین فخرخو وی لَنک سَتتییی. وی شه فی {ی} بابی دیسا رابوو فه کری فخرخو وی لَنک سَتتییی. گوته برای خوه وی ته ززی چینابت، ئەم دی لاندک بو وان چیکن، ههردو بکن لاندکهک، ئەم دی دائینهک ژ واره گرن، بلا ههردو تیده بن، ئاخر ئەم نه شیینی. لاندک بو وان چیکر، دائینهک بو وان گرت، خودانی بههردووا کر.

ههردو فیگرا مه زن بوون، فیجاری ئینا ته گبیره {ک} ژخوه ره بکن. برای گوته برا {ته} چاوه دفتت؟ گو م دفتت تو سَتتییی بدی فخرخو. گوئی هه ره وهکی ته حه ز کر، ئاخر ونه ته زارو ههیه. من ئەو که چ ههیه، ته ئەو کور ههیه، من که چا خو دم کوری ته. ههردووا قه بوول کر. فیجاری سوبه هه حه تا ئیقاری رابوون فیکره، روون فیگره و نافه نقینهکی دفتن. بابی کورک مر. فیجا فخرخو چو مالا مامی خوه، دهیکا وی ژک مر. ههردو فیکره مه زن بوون.

روژهکی ئیک گو، دبیزنی چخالو، هات نک بابی که چکی، کافره که، گو هه که تو که چا خوه بدی من ئەز دبم شقانی ته، صه د بهرخا بده من، صه د میها بده من، صه د بهرانا بده من، صه د هوگج بده من، صه د بریندیرا بده من، ئەز دی بم زوزانه، ئەز دی هه مییا بو ته کم بهران، هه که تو سَتتییی بده من. گو وهره دهستی من، چو دهستی وی. گو هه که تو سه رقه ولی خوه هاتی ئەز دی سَتتییی دم ته. رابوو ئینا بو وی صه د بهران، ئینا بو وی صه د کافر، ئینا بو وی صه د بهریندر، ئینا بو وی صه د بهرخ، هه می دان پیشیا چخالو. چخالو میره کی قه نجه کافره که. فیجا فخرخو بهیست ئینا رابوو گری. سَتتییی ژویفه

هات، گوتیٰ فہرخو تو چما دگری؟ گوتہ وی نیٰ بابیٰ ته تو ویٰ دائیٰ چخہلو؟
 گو بہریٰ خوہ نہ دیٰ ئەز یا تہ مہ. چیخہلو چو ژوژانا، سوبہییٰ حہ تا ئیقاری
 فہرخ و ستییٰ چن ناقرہزی سیرانا خوہ تکت {ن}. ئیقاری تین. دەستیٰ
 خوہ تاقیژن ستووییٰ ئیک.

چخہلو چو ژوژانا، پەزیٰ خوہ چەراند، میژک خورت بوو، بەرخیٰ خوہ کر
 بەران، بەریندریٰ خوہ کر بەران، کافر یٰ خوہ کر بەران. حەچی پەزیٰ دەہبە
 خوار چو پخورتی پەزەک ئینا کر ناقرہزیٰ خوہ، پەزیٰ خوہ تەمام کر، شەش
 مەھیٰ وی تەمام بوون، کوچەر ہاتە خواری، ئەوی ژک پەزیٰ خوہ ئینا خواری و
 ہات، ئەگەر ب روژەکی ئەگەر ب دەھ روژەک، پەزیٰ ئینا ل ئاغاییٰ خوہ،
 ئاغاییٰ وی ژک رابوو گوت ئەم بچین سەرا پەزیٰ خوہ بدین ئەم ببینن چاوانە.
 رابوو موغدارا بیست میژی، ئینا خواری و ہات. چوئە ناقرہزی. وەکی فەتکر
 ماشەللا ژخودپەرە نزانن نہ بەرخ کییە و نہ بەران کییە، حەمی بەران، میہ
 ژخوہ میہن، ئیٰ دی ژخوہ بەران. فەگەر پان ہاتن مال، گو گەلی ماقویلا ہوون چ
 دبیزن؟ گو ئەزبەنی تو دزانی. گو من دو کہ چ ہەنە، ژبلی ستییٰ، حەچی حەز
 بکت ئەز دیٰ دمی. چخالو گوت خیر ئەزبەنی من ستی دقیت. گوتیٰ چخالو
 ہەکە تو حەف سال ببی شفانیٰ من ئەز دیٰ ستییٰ دم تە. گو وی تەرزى تو
 پەزیٰ من خوویی بکی، کافر بکی بەران، بەرخا بکی بەران، بەریندرا بکی بەران،
 حەتا حەف سال تو فی تەرزى خوہیی بکی ئەز دیٰ ستییٰ بدم تە. گوتیٰ ئەز
 بەنی من قەبوولە. گوتیٰ ئەزبەنی وەکی تو راست دبیزى بلا ستییٰ جلیٰ من
 بشوت. گو کور یٰ من ہەرن بیژن ستییٰ بلا سبە بچت بالاقی. چو فەکر یٰ
 ستییٰ {و} فہرخو وی یارییا تکن. گوتیٰ ئەزبەنی ہەکە ستی بچت بالاقی،
 بلا فہرخو فیپرە نەچت. چوئ گوتە ستییٰ بابیٰ تە وی گوتی ہەکە تو بچی

بالاڤئى، بلا فهرخو نه بييد گه ل ته . گوٽى قه نجه . فهرخو گوٽه سستىيى پا دى
چاوه چيبت . سهبرى من ناييت، ئەز گاقه كى ته نه بينم ئەز دمرم . گوٽى گاقى
ئەم دى وه بيژين هه تا ئەم بچين تو ژى پاشى هيدي هيدي وه ره . رابوون جلى
خوه ئيخستن، كار و بارى خوه كر . گوٽه ههردو خوشكى خوه دييه پرن سىتلى
بينن سهه ئافى تژى ئاڤ بكن و ئاگرى لب بكن، ئەز دى رابم ئيم . ههردو خوشك
چون، چون سىتلا خوه بر لسهه ئافى، كوچكى خوه چيكر، سىتلا خوه ته ژى
ئاڤ كر، دهينا سهه كوچكى، ئاگرى خوه خوه ش كر، ئەو روونشتن ويدهرى .
چيخالو ڤك جلى خوه ئيخستن، ئينا ئافيتن پشت خوه، سترىه كى پيچاند،
لدوور خوه كشاند . فهرخ و سستىيى دهستى خوه ئافيتن ستووى ئيك، هه تا
چون ويدهرى سترانا خوه گوٽن، سستىيى گوٽه فهرخو تو هه ره لبهه سيهى روونه
لبنى دارى، بهنه كى بنقه هه تا ئەم بالاڤا خوه بكن . فهرخو چو، لبنى دارى
روونشت، ئەو ژى روونشتن بهه بالاڤا خوه . پا سستىيى چو خلمه تى ناكه، ئينا
گوٽى:

كونو كونى تشتويره،

تژى ژ ئاڤا خابويره،

شوننا ته بيامه سهه تلى هونگوستيره .

كونو كونى^١ بزنه،

تژى ژ ئاڤا مه زنه،

خوه زى شوننا ته بيامه سهه دهستى بازنه .

١ . كون: كونك، كونكى ئافى . ژ پويستى مهه و بزنان چيڤدكر و ئاڤ بو قه خارنى دكرى . (س)

فَيَجْه كُون پخوه تڙى بى و چوڻ خوڻ دمهنجه ليدنه ڦالا ڪر. چخالوڻ ڙويڻ هات،
 فهڪري كون پخوه تڙى ٺاڦ دبت و چت پخوه دمهنجه لڻ ڦالا تڪت. ٺينا چخالوڻ
 گوٽ ٺيهو، ٺهه ههبت و نهبت، ٺهه فهرخوڻ وي هاتي ٺهه بنده وي كوني
 گوٽيه، لهومانى ٺهه ڪونه پخوه تڙى دبت پخوه ڦالا دبت. ستنپي فهڪري
 ٺهه چخالوڻ وي هات. گوڙ رابن دا وي تهره زبابى بڪوڙين. ٺينا رابوڻي هه رسي،
 ستنپي و ههردو خيشڪي خواه. چوڻ دهستي خواه ٺاڦيٽي ٺاڦ دهستي وان
 سوست بوون، وه ليدان هه تا تيك ڙي قه تاند. رابو هيدي هيدي چيخالوڻ. چوڻ
 ديوانا حاڪمي، گوٽي ٺهه بنهني تو دپيڙي ستنپي تهيه. ٺينا گوٽي ڪوپوڻ نه
 ستنپي تهيه. ٺهه بنهني ٺهه چوڻ ويدهري وه لمن دا ٺهه ڪوشتم، ٺاخر پڪوته ڪ
 ٺهه گهام هره، ٺهه تو ٺهه ڪوپالي ته. ڪوپال ليدواني وه ڪر، بيست و چار ڙ
 ديواني ٺاڦيٽن. گوڙ ٺهه شقانيا ته ناکم. گوڙ ٺهه شقانيه، ٺهه نه حاله، ٺهه
 نه ڪاره، ٺهه هه ف ساله من شقانيا ته ڪريهه. گوڙ ته چاوه دڦيٽ؟ چيخالوڻ. گوڙ
 ستنپي براستي ٺي منه، بهلي نه بي منه؟ گوڙ هه چ وهڪي دلي ته هه ز بڪت ٺهه ز
 دي وهسا دگهه ته ڪم. گوڙ فيجا هه ره ڪوپالي خواه هلگره. ڪوپالي خواه هلگرت
 چوڻ بهر پهزي.

ستنپي و ههردو خوشڪي خواه هه رسي {يا} سهري خواه شوشتن گوڙ دي
 هه رن، پاشي ٺهه ز دي ٺيم. ٺهه وههردو خويشڪ ٺاماني خواه هلگرتن و هاتن.
 ستنپي چاڦي خواه ڪل دان، بسڪي خواه بهردان. هات فهڪري فهرخوي
 نهستي. فهرخوڻ هشير ڪر، گوڙهه فهرخوڻ رابه دا بچين سهيراني بڪين. چوڻ ٺاڦ
 رهزي، سهيرانا خواه ڪر، هاتن مال. ٺيڦاري بابي گوٽ ستنپيا من، تو چما
 دگهه ل چيخالوڻ تڪي؟ گوڙ بابو من چ لي ڪريهه؟ گوڙ پا چيخالوڻ هات، گوٽ ٺهه ز
 ڪوشتم. گوڙ بابو هندي ڙهه رخوڻ دهه رت لهوما بيبهه ختيا دڪت.

چيخالو چار سالا چو بهر په زى، سالا پينجى هات، گو سستيبى لمن مه هر بکه. گوټى مال خه راب چيخالو، مه چاوه قه ولى خوه کرييه، قه ولى مه ته مام بوبت، نه ز دى سستيبى لته مه هر بکم. گو پاشى بييه ختيا لمن نه که. گو نا چو بييه ختيا لته ناکم، نه و قه ولى من دگه ل ته کرى، نه ز لڅه به رى خوه پو شمان نابم، هه چ وه کى من گوټى ته دى وه بت. فه رخويى لجه ده، چيخالو رابو په زى خوه بر و چو زو زانا، برن صه د به رخ، برن صه د کافر، برن صه د به رندر، چو زو زانا، پائيزى هات خوارى همى به ران. بابى سستيبى گو رابه دا بچين سه را په زى بدين کا ئيسال په زى مه چاوانه. ئاخر دوماهيك حه ف سالى وى ته مام بوون، گوته مامى خوه حه ف سال ته مام بوون، ئيجا رابه سستيبى لمن مه هر بکه. رابوون موطورپ ئينا. دهواتا چخالو دانى، دهول و ماته رخانه پيده دا. سنتى لچخالو مه هر کر.

فه رخو رابو گو ئيجارى نه ز دى چم، نه ز دى چم مالا خالى خوه. رابو چو بريځه، به فرى لى کر، گو هاييى:

به فرو دى تو وه مه که،

گاڅه کى لفه رخو څه که،

رييا فه رخو ژمالا خالى به طال نه که.

به فرى مه زن ب ئيره،

دى چم سه رى حه ف کيره،

دى بم ده رمانى نه خوه شه و بيځيره.

به فرو ديت و څه نابت،

تو لسه ریّ حهفت که لا بت،

ئو نه ساخی پته را بت،

سه ریّ ژبالگا رانا بت.

فهرخو برییا خوه چو، قهزدا مالا خالیّ خوه کر. وهکی فهرخو هات دیوان
وی روونشتین. خالیّ گوّت ئه قه خارزاییّ من هات. قه شه گوّت پا ئه م دیّ جهر به
کین، ئه م دیّ سوفره کی دهینین بهر. چون سوفره ک بوّ وی تژی کر، ناله ئینا
دهینا بهر فهرخو. فهرخو ما ل سوفریّ فه کر گوّ:

های قه شه ووژ من و ته ویّ قه،

کیریّ ته دماکه ریّ قه،

هه کهر نه گوژکه په مبیوی پیّ قه.

قه شه گوّت ویّ سوفریّ هلینن،

سوفره یه ک دی بوّ وی بینن،

دا ئه م جار هکیّ فهرخو ببینن.

وهکی ئه و سوفره هلانی،

سوفره یه ک دی لبه ر وی دانی،

گوّ دا ئه م نیشانا فهرخو بزانی.

گوّ وه کوّ سوفره هلانییه،

سوفره یه ک دی لبه ر وی دانییه،

گوّ ده ئه م بزاین نیشانا فهرخو چییه.

گوّ پاشی هزار ساللا

خوارزا دیّ چن مالیدّ خالا.

دیّ لبر وی دهینن سوفریّت کهرنالا.

سوفره ژبهر هالانی، سوفره یهک دی دانی بهر، شیقا خوّ خوار. گوّتیّ فهرخوّ
تو پچی هاتی؟ گوّتیّ خالوّ ناخر دلیّ من مائییه، گوّ خال خولام روونه بخوه
قهخوه که یفا خوه بکه، ئەز خالیّ ته مه، چاوه تو چه ز بکی، ئەز دیّ وه سا
دگهل ته کم.

فهرخوّ قیجاریّ چو ناڤ بیستانی، وه کی فهکری طهیرهک هات سهر داریّ
روونشت، فهرخوّ چاقیّ {وی} ما لوی طهیری فهکری چهنگیّ خوه ژیکّ قه کرن،
کاغه ز ژبن چهنگیّ وی کهت ویدهریّ. وه کی کاغه زیّ فهکری ئە قه کاغه زا
ستتییه. کاغه زا ستتیییّ وی بوّ وی هاتی: گوّ عه له ل عه جه ل یا فهرخوّ ئەز ویّ
هاتم، دو یف ویره فهکری طهیرهک دی هات گوّت:

تو نهی کورتنی نهی مه زنی،

تو لقه دارا به ژنا منی،

خوه زی من بزانییا تو که چی نان بیژنی.

گوّ فهرخوّ فهرخیّ ده وله تیّ،

من چه ند گهل ته کیّشا خیره تیّ،

قه دا لته بکه فت ویّ مه عریفه تیّ.

ئو طهیر فری، چوّ فهرخوّ رابوو سهر خوه گوّت:

هه ی کوراهی فخرخو بکهفت،

ئه فه سنتی بی من ناس نهکت.

فخرخو ژک رابوو چو کارئ خوه کر. خالی گو فخرخو تو دی چ کی؟ خالو
ئه ز دی چم. گوئی خال خولام تو چما دی چی؟ گو خالو من تشتهک وی
بهیستی. گو ئه ز ناهیلیم تو بچی. گو خالو هه ز دی چم. رابوو کار و بارئ
خوه کر. چل تایئ نان بو فخرخو پهحت، دو چهنگ توتن کرن کیسکی خوه.
چهنتئ خوه هلگرت، قهزدا مالبابا خوه کر. هات هه که روژده کی هه که بدو روژا،
هه که ر چار روژا. وه کی گهشت مالبابا خوه فیجاری فه کری زیافه ته، برنج و
گوشت و گرار. گو ئه ف چتووف خوارنه هوون چیدکن؟ هندهک زارو مطربه
لویده ری بوون. گو ما تو نه زانی ئه فه چتووف خوارنه؟ گو ئه ف خارنا سنتی
یه، سنتی مر. وه کی گوئی سنتی مر دلئ وی شهوتی، ئینا دوعا لموطربا کر.
گوئ ئیشه للاحه تا هوون بمرن تیر نه خون. گوئ هوون سه ی برسیتربن، هوون
ژماری رووستر بن هه تا هوون بمرن، چافی وه لبه ر دهستی خه لکی بد. فیجا
فخرخو دوعا لخواه کر:

ژبه چهشتئ هه تا دوژئ،

فخرخی ئه فدا ل پاشئ سنتیئ،

ئیشه للاحه مینت سی روژئ.

فخرخو ژباژیری ده رکهت چو لناف بوچی و باغیدا، روونشت هه تا ئیقاری،
ئیقاری هاته مال، وی شهقی نفست، دیترا روژئ ملیاکهت هاته سه ر، روحا وی
ستاند. ده ه گز کتان ژیره ئانی کوفن کر، هلگرت بر فه شارت. ژویری هاتم
رهحمهت لده ی بابید گوهدارا.

رۆسته م - ۱ -

XXXIII

گۆ جارهك ژ جارا،
ره حمهت ل دهی بایید گۆهدارا.
گۆ زغهلتي ل سۆلمی بوو،
همزه ل مهكکی و مه دینی بوو،
کهی خسره پاشا پاشایی ئیرانی بوو،
رۆسته م فیرسی وی بوو،
پینجی {و} پینج فیرس سهر ته ختی ئیرانی روونشتبون،
بیژم ته کی بوو کی نه بوو،
ناقئ وان بیژم، رۆسته م بوو،
کورئ زالی بوو،
زال کورئ قاری بوو،
قار کورئ سامی بوو،
سام کورئ پیری بوو،

پير ڪورڙي نه ليما بوو،
 نه ليما ڪورڙي قه پته ران بوو،
 قه پته ران ڪورڙي قامران بوو،
 قامران ڙنه ڦيئي ٿا دهم بوو.
 گورگي ڪورڙي ملادي بوو،
 فيده رس زاقايي روسته مي بوو، بيڙهن خواهه زائي روسته مي بوو،
 گورنيس برائي روسته مي بوو،
 ڪاسيمي ڪون خواهه ر،
 فرامه سي خني بوو.
 ديوانا نه فره ساي پاشايي ڪافرا بوو.
 ناقيت حاڪميٽ وي ناقيد باڙارا بوون،
 گوت هات خاڪايي چيني،
 هات پيلبه ندي هندي،
 هات ئيچڪا پيسي به ربه ري،
 هات ئيچڪا پيسي ڪه شاني،
 هات سلماي سندي، هات پيراني وه ي سهه مالخوئي بوو،
 پيراني ڪه نده ڪاني،
 حميتات جهه مشيش جهه مشار جهه مباك،
 نه ڦه ل ديواني نه فره سائي بوون،
 نه ڦه فيرسي د فره سائي بوون.
 روڙه ڪ رابوو روسته م، ل چل و چار مهه ته را خوڙي، ل ره خشا به له ڪ
 ڦه په لزي، مهه س و گه لوهه شين ڪر، زين ناقيت ته سهه ر پشتي، ته نگ و

باله تنگیت وی شداندن، رکیبیت بالدۆزی پیّ قه کرن، شه ش گه زئی چنگالا بهر
 قه لپوسا زینی راکرن، لغافی زیبری دا سهر، گولیفک و کوتیک ژئی بهردان،
 که هیپ و دکارک تیّ دهینان. رۆسته م رابوو ژینقه، به ژئی و بالایا خو ما
 فه کری، هه ژ زری هه ژ کومزری سهر ئیکودو وه رگرتن، تیر و کفان بهر پشتا خو
 راکرن، ئینا که شاری ب ستویی خوه داکیشا، هونگوستیرا فه تیّ کره تللیا
 خوه، ئه لماسی هندی ئاقیته پشتا خوه، چه کمانو زهر پیّ خوه داکیشا،
 قوتییا دوهنی سهنه دووکی مه لحه می سلیمانئ ئاقیته ده لغانی ده. پیّ خوه
 کره رکیبی، سووار بوو. ده ز ئاقید گورزی گران، هزار و ئیک خونکاری، دهینا
 سهر ملیّ خوه. دهستیّ چه پیّ ئاقیت روما هه ژده گاز، دهینا سهر ملیّ خوه.
 رکیبه {ک} ل ره خشی به له ک دا ژ ئاقاری ئیرانیّ ده رکته، چوو راڤ و نچیری.
 نچیریّ خوه کره تتا نیرۆ، که ره وه کی بهارا لیّ پهیدا بوو. تاقییه ک بارانیّ
 به ردا هات. ژ بهر بارانیّ شل و شه پرزه بوو. چافیّ خوه ل دنیایی گئیرا، ژ
 دوور قه سره ک سپی دیت. ئه وی رکیبی ره خشا به له ک شداندن، چوو بهر وی
 قه سری. هندی فه کرت چارپه خیّ قه سری، نه کوله که ک لیّ هه یه، نه په نچه ره ک
 لیّ هه یه، نه ده رگه هه ک لیّ هه یه. هه چه و کو هیکه کیّ ئه و قه سرا وی
 دهیناندی. ژویریّ فه کری ل بهر چیا یه کی دیت شکه فته ک. رکیبی ره خشی
 به له ک شداندن، کره غار چو گه هشته بهر وی شکه فتی. ئه و بخوه ب ره خشی
 خوه قه بگورزه بیّ خوه قه، ب سوواری چوو د شکه فتی قه، ل شکه فتی په یا
 بوو، شلله و شه پرزه یه ژ بهر بارانی. ئه و په یا بوو، ل دۆر شکه فتی گه رها،
 کوللوخیّ دارا ئیناندن. دهستیّ خوه لیدان. ئاگرک بوّ خوه هه لکر، جلکیّ خوه
 زۆها کرن. مال حازرییه ک شیقا خوه خوار. فنجانا قاویّ قه خوار، قه لوونک
 تووتنیّ کیشا. سهریّ خوه دهینا، نفس ته تتا سوبه هی هشیار نه بوو.

سوبه هی رابوو پیّ خوه کره رکئی، ل ره خشیی به لهک سووار بوو. دهن ئاقیّت گورزی گران، هلینا دهینا سهر ملیّ خوه. وهکی ژ قه سریّ دهرکته سهری وی هۆ رابوو، سهری وی لسهر دهریّ قه سریّ کته. وهکی فه تکرته ریژهک دودانا ویّ لسهر دهره قه سریّ. بن خوه ده فه تکرته، ریژا دودانا ویّ لینه دهره قه سریّ. عه جیبهک سهریّ رۆسته می گرت. گو ئه فه نه قه سره. دۆر قه دۆرا قه سریّ گه رها، فه تکرته ئه فه جهیّ گوها، ئه فه جهیّ چاڤا، ئه فه جهیّ دفنیّ. ما عه جیب مایی رۆسته م، گو ئه فه کولۆخه یه ئه ز ویّ چوویم تیّدا. رۆسته م رابوی هه سپیّ خوه دا بهر رکیبا، جه له ویّ خوه ب ته ره فیّ ئیرانی بادان. هه سپیّ خوه دا بهر رکیبا، کره غار، گه هشته مال، په یا بوو. مه هته ریّت وی ژپیشقه دهرکته تن، جه له وا وی گرت، رۆسته م په یا کر. غه زا رۆسته م پیروژ کر. چه نگهک زیّرا سهر سهری وی هلاقیّت. هه سپیّ وی بر، سهر ئافری گریّدا. ته غارهک کونجی سپی کری، دهینان سهر ئافریّ هه سپیّ وی.

رۆسته م رابوی ریبا خوه گرت، چوو دیوانا ماقوولا. پسپار ژ خه لکیّ مه زن کر ئختیار، گو حال و حه والیّ من فلانه شکه فتیّ ئه فه بوو. گو شه فیّدی ئه قروّکه ژیّ دهرکته م، فه تکریم ریژهک دودانا ویّ ل سهری ویّ لینی. گو ئه یا رۆسته م، مه نه دیتی یه، نه بدهوریّ مه یه، باپی ره کیّ ته، قاریگه وگو ئه مه زننه، هه ره پسپار ژیّ بکه. هیّدی رۆسته م قه گه را هات مال. گوّته ده یکا خوه دائی، گو ها دای گوری. گو باپی ره کیّ من قاریگه وگو ل کیده ریّ یه؟ گو ئه یهۆ، ئه یهۆ، ده یگوری، ئه قروّ هه فت روژه مه بیرا وی نه هات {ی}، مه ژبیرکری یه، وی لپشت هه فت مه نزه لا، ویّ دهیناندی کۆلاچه کیّ، قنتارک په مبوئیّ مه هلوچ ویّ ل بن وی. گو ها هه یهۆژ هالوده ریّ وه کری. رابوو دهرگه هه قه کر، چۆ پشت هه فت مه نزه لا، فه تکرته باپی ره کیّ وی وی موهه ررا

بوو. کراسهک کرښی وی لبر، نوزنوزهک ژى تیت. روسته م دهنگی ل خولاما
 کر. ئینا مه نجه لهک ئاشی، گهرم کر، جلکیت قاریگه وگو ژبه رکر، له شی وی
 تازه و نازه شوشت، قه پیزا هه ف سالی ژ له شی وی بر، سه ری وی قه نج
 ته راشی، موژولانکی چاڤا قوساندن، نینوکیت وی ئی دهستا قوساندن،
 نینوکیت پیا ژى قوساندن، قی نه قلی رابوون دهستک جلکیت پاقش کر نه بهر
 وی. گوتی هه ی لای قه نج، ته ئه ف^۱ قه نجیبه دگه ل من کر، بینا من هات.
 گوتی یا بابو ما تو م ناس ناکى؟ گو تو کی؟ گو ئه ز نه قیى ته روسته م. گوتی
 ها کورپی من، گوتی مه رگی م بهرته بکه فت، جاره کا دی ئه ز ساغ، م دیت ناشی
 روسته می ل مالا من ده رکه ت، قی نه قلی بلا مرنا من حه ق بد. گوتی یا بابو!
 گو: ها کورپی من. گوتی: ئه ز دهی چومه نیچیری، باران سه ر من ده هات، ئه ز
 چوم م دید قه سرهک، چاره خی قه سرى گه رهام، م نه دید نه کولله کهک نه
 په نچه رهک نه ده رگه ههک. گو خودانی د قی قه سرى دکیده ریده چون قه سریده
 نه بوو. گوتی: کورپی من ئه و قه سرا دیوید باله فرنا نه، ئه و ب سحرا ژورده تی نه د
 قه سرى ده. گو: ئه ز ویده ری چووم م دید شکه فته {ک} لبر چیاى، گو ئه ز ب
 ره خشى خواهه، بگورزایی خواهه، ئه ز مامه د شکه فتی قه، شه قیدی مام
 تیقه. بی سوبه هی ئه ز سووار بووم، سه ری من سه ر ده ری قه سرى که ت،
 فه تکریم ریزهک دودانا وی لسه ری، ئیک وی لبنی، وه ز زقریم دور شکه فتی،
 ئه قه جهی گوها، ئه قه جهی چاڤا، ئه قه جهی دهنی، ئه قه چتوف کولوخه یا
 ئه ز چومه تیقه؟ گوت: ئه یهوو کورپی من، ما ئه و هند بوو، ژبه ر ئاشووتا به فری
 بهر لییا بارانی وی مه حی، سی جارا هند بوو، به لی ئه و کولوخه یی باپیره کی
 ته یه، سامی نه لیما. دیوی مازنده رانی سه ری وی بشیره کی فرراندی یه. گو

۱. ته ئه ف : نفیسی یه (de'af)

وهی ئەفه چیدبد ل دنیائی، پا مه حیف لخلکی هه نه، خه لکی چۆ حیف ل مه نین. گۆ: وهعهو بد ب نان و نه مه کی هه مزه ی، گۆرا سامی نه لیم، پ سه ری که ی خسره پاشا وهعهو بیت، ژن و مالی من حه رام بت، ناخ و ناڤا ئیرانی ل من حه رام بت ئەز روونام بجم حه یفا باپیرکی خوه سامی نه لیم هه کم. گۆ کوپری من هه دی ته نینه، مازندرانینه، ئەو فه کرن ته دی ته ب ئاوړا چاڤا کوژن. گۆت: کوپری من، ته باری وانینه، وه کی تو بی قه لوونه ک تووتنی تو بنی قه لوونا وان ناگری، وه کی تو بی فنجانه ک ژه هری ته فه خون سه ری وان پته گه رم نابد، تو بی فرره ک ئافی ته فه خون ده نا وان پته ناشکیت. گۆتی: یا بابۆ تو بۆچی فان ره شا له تکی؟ گۆتی: کوپری من، ما قه وه تا ته چه نده؟ گۆ: قه وه تا من وهختی بجم په سه ره رشی د مه ره ری میڤانکا^۱ خوه له سه ره فه دم، ل بن ده ست و پی من ده ته له ن. گۆ: پا کوپری من، هه پری ناڤ ره زی من، که هنییه ک وی ل نیڤا ره زی، ده ز لمیڤا خوه بگه ره، سه ر وان فه رشی د مه په ره ی، نمیڤا خوه بکه، هه که چۆکی ته تیڤا بچن خواری، تو فیرسی، دی وه جه ک دی گری. رۆسته م رابوو چۆ ناف ره زی. ده ست لمیڤا خوه گرت، سه ر وان فه رشی دمه ره ری. راوه ستا نمیڤی. چۆکی خوه له سه ره فه رشی دمه ره ری فه دا، سه ر گولۆل بی که ته خواری. جاره که دی له سه ره راوه ستا له سه ره فه دا، سه ر گولۆل بی که ته خواری. جارا سی له سه ره راوه ستا. شه هنامه ژئی دبیزن ژقه ولید قاهیللا، رۆسته م بای فیرسی لیڤا. کرمی سه ری وی لقی، ئەوی سی ره نگ گرتن، زه ر بی، سو ر بی، سی بی شبیڤیا که قیا به فری لی هات. سی ره ه ل ئەنیا وی هه بوو(ن)، هه ر سی له ره ئیکودو ستوو بوون، شبیڤی سی گرا بکه فن سی نو هالا. رۆسته م چۆکی د خوه ده ینان سه ره فه رشی دمه ره ری. ئەو

۱. میڤانک: (چوک - knie) مه عناکری یه. (س)

فه رشی دمه رمه ری دبن پیا فه حه لهان. رۆسته م رابوو فه گه رها، هاته نك باپیری
خوه. گۆت: ها كورپی من. گۆ: بابۆ چ بۆ ته بیژم؟ ئاخو فه رشی د مه رمه ری بن
پید من فه حه لهان. گۆتی: كورپی من، ئە ز هه ر نه شی مه ته، تو هه ر دی چی،
ئاخر دی ئییه كوشتن، گۆ ده هه ره.

ئەو ژك هاته مال گۆت: دایی هولۆ، بۆ من كه سمه وكادا بپیژه، دی چم
بدنیائی فه نیف ده عوایه ك وی هاتی پيشیا مه، دی چم وی نیف ده عوایی دی
چم صافی كم. ده یكا وی رابوی، هه قرانه ك ئافیید شكه قییده. ژته مه تی وی
هه قپانی، هند شه كر، هند گه زۆ، هنگفین تیكل كرن بۆ وی كرن هه قپیر، كرن
سهوك، كرن كه سم و كاده بۆی په حتن. ئەو رابوو وی شه قی ئالیك خوه ش دا
ره خشا بومبارك. سوبه هی رابوو سه حاری ره خشا به له ك كیشا ده ری، دگه ل
چل و چار مه هته را خورپی، ل ره خشا به له ك فه په لشین، مه حه س كر، گه لوه
شین كر، زینی مرۆسا سه ر پشتی راکوتا، ته نگ و باله ته نگی وی شدانن.
ركیپیت ئالتۆزی پیقه كرن. شه ش گه زی چنگالا به ر قه لپووza زینی راکرن،
قابووری تیرا به ر قه لپووza زینی راکرن. لغافی زپری دا سه ر، گولیفك قۆتاك ژئ
به ردان، گه پپ و دوكه ر تی ده ینان. رۆسته م رابوی ژپیقه به ژن و بالائی خوه
وی فه كری، هه ق زری هه ق كومزری سه ر ئیكودو وه رگرتن، به شنوو به یان
ئافییت سه ری خوه، قه فته ك تیرا به ر پشتا خوه راکرن، كه مه را خیره تی ئافییت
پشتا خوه. بازه ندی خیری ئافییت ملی خوه، هنگوستیرا فه تحی كره تلییا
خوه، ئینا كه شه ری بستوئی خوه داكیشا. ئە لماسی هندی ئافییت پشتا خوه.
مه طالی پیلایئ ئافییت پاشپیلی خوه. چه كمان و زه ر پئ خوه فه داكیشا، كۆتیا

١. به شنوو به یان: دانه ری په یفه كا دی ب كوردی (bavlûbeyan) بۆ مه عنا قی په یفی دانایه.

ئوب ئە له مانئ ژئ (كورك و كه قل) ترجمه كریه. (س)

سهري دووكى مه لحه مي سلیمانی ئافیتته ده لغانیده، پی خوه ب رکیبی دهینات، دهستی راستی ئافیت گورزی گران، هزار وئیک خونکاری، دهستی چه پی ئافیت روما هه ژده گاز، دینا سه ری ملی خوه، رکیبه ک ل رره خشی به له ک دا، ژ ئاقاری ئیرانی ده رکته. به ری خوه دا وه غه ری، پشتا خوه دا مه وتنه. چۆ سه ری مهیدانی، برائی وی گورنيس، خوارزائی وی بیژهن، هه ردۆک وی لسه ری مهیدانی، بوخوه گوانی تکن، به زین هاتن پیشی. گۆ: یا که کۆ، دی کیفه چی؟ گو که کخولام دیچم دنیا یی فه نیف ده عوايه ک وی که تی پیشیا مه، دی چم صافی کم. ئه وان گوتی، که کۆ.. خالۆ، ئه م دی دگه ل ته ئین. گوتی که کخولام، برا خولام، ئه ز دی چمه وی عه ردی ئی خه لکی ب ئاورا چاڤا دکوژن. ئه ز دی چمه ویده ری، ئی خه لکی ب ددانا تکوژن. گورنیز گوتی: ما ئه ز نه برائی ته مه، ما ئه ز نه ژ وی بابی مه ئی تو ژی بووی، تو م (د) ترسینی؟ برائی ئه للا ئه مان ئه للا، ئه م دی دگه ل ته ئین. نه خوه ژیره پیقه، ئه م دی دگه ل ته ئیین. گۆ: دی وهرن دام بچین. گوتی: هوون بچوکن وه دنیا نه دیتی یه. گۆ: ما ئه م ژته چیتین؟

ئهو رابوون ئارژوتن بهر {ی} وی که تن. ب رییدا چوون هه تا نیفرۆژ. ئافه ک بده ز نه که ت ئه و فه خوون، زاده ک بخوون، جی نینه لی په یابین. ئارژوتن هه تا ئیڤاری، ده ه قووناغا بیتر چوون.

چوون دیتن ره زه کی لنیڤا ریده، ئافه ک خوه ش وی تیده. فیقیی زه هف وی د وی ره زیده. په یا بوون لوی ره زی لسه ری وی کانیی. رۆسته م گوتی هوون به ری ئافی فه خون، وان به ری ئافه خوار. برائی وی خوارزائی وی گۆ: خوه ژیه ر دهستی من بدن پاش. ئه و خوه دا کناره کی. چه نگه ک ئافی فه خوار، چه نگا

دووی که هنی بره بنی، چه نگی سیی که هنی خه لاس کر. لوی ره زی گه پهان،
 چند فیقی ژیکر، ئیناد سه ره که هنییی، فیقیی خوه خوار، شیفا خوه خوار،
 قه هوه یه که قه خوار، قه لوونک تووتنی کیشا. خه و فیرسیی دلۆ روسته می گرت.
 روسته م گوئی: خوارزا، برا، گوئی هوون دشین نوئی ل من بگرن؟ گو: هری
 ئەم دشین نوئی ل ته بگرین. گو: ئە ق ره ره بی خودان نینه. گوئی: دنیا یه
 هه یه یه، ته نگا قیه که لوه بقه و مت، به ره که وی ل ویده ری، گو، هوون دشین
 هه ردو وی به ری هلگرن؟ گوئی: خالۆ بنقه ته دل پیقه نه بد. گوئی: هه که
 دنیا یه ته نگا قی لوه بقه و مت هوون هه ردو وی به ری هلگرن لسینگی من بدن،
 ئە ز دی هشار بم. هه که ئە ز هشار نه بووم ل ته حتی ئە نیا م بدن، ئە ز دی هشار
 بم. ئە و نکست، وه حتی نکست، سه ری خوه دهینا ل به ره ره خه کی ره زی، پیت
 وی ده ره که تن ل بنی ره زی، تخه و چووو نکست. هه ردو ک روونشتن بالگی سه ری،
 وه کی فه تکر بنی پییا نابین، چوونه بنی پییا سه ری وی نابین. ته گبیرا
 خوه کر، هه ردو کا گو، ئیک ژمه لبالگی سه ری روونت، ئیک ژمه بنی پییا.
 وه حتی بیژن چۆ بنی پییا، گورنيس روونشت بالگی سه ری، نو یا خوه گرت
 حه تا سوبه هی. پا روسته م هشار نه بوو. بیژن فه کری بناقا ره زی توهور که
 دید لویده ری، وه ريسه ک پی وه رناییت، بالا کری بره هقه هه لکیشا، بدهستی
 خوه لیدا، په ژینی کره داره ک چیه که بدهستی خوه گرت. نه بیژن ئە و ره زی
 سی کافرانه، هه رسی برانه، مالا وان ویت لشکه فته کی ل چیا ی، روژه کی دو برا
 {د} چنه نیچیری، برایه ک تیت نا ق ره زی ئافی دبد، فیقی دبد، بو براید خوه
 شیقی حازر تکت، حه تا برایت وی ئیقاری ژنیچیری تی. وی روژی هه ردو
 براید مه زن چوونه نیچیری، برایی بچوک رافیا خوه ل که رگه دانئ خوه کر،
 هات قه ستا ره زی کر، دی ئید نا ق ره زی فیقی، ئافی ببت، دا حازری بو برایت

خوه بكت. وهختی هات، ریبا خوه گرت قهستا رهزی کر، فهتکرت توفانک وی ژویفه تیت. گورنیس گوتی بیژهن، گوتی چییه؟ خالو. گوتی: ئەف چتوف کافره ژویفه تیت؟ گوتی: یا خالو، تو بهری خوه بدی دی چ پسهری وی ئینم. بیژهن سهر تانی رهزی بازدا. گوتی: یا کافر ههکه ته ئاف دقیت دی چم بو ته ئافی ئینم، ههکه ته فیقی دقیت دی چم فیقی بو ته ئینم. خالی من وی لناف رهزی نفستی دی هشار بد. گوتی: یا کافر، یا عه ره ب خوه ژریا من بهرده، تو خال بو م لدنیایی هه نه، فیقی من بخوی، ئافا من قه خوی تو بیژی من نه وه ناف رهزیده. بیژهن نه کری نه مهردی، خوه هلاقیت، ئەو عه کازا لدهستی وی لسهری کافری دا، هو لخواه زقپی، لپاتکی قوتا، هو زقپی، ناف ملی وی قوتا. کافر سهوس^۱ کر ئافیت خواری، کافر گوتی ئەمان ل بهختی ته و ل بهختی خالی ته من نه کوژه، دهستوریا من بده دی ئەز بچم فه. گوتی هولو کافر. پی وی هلگرت، ئافیت سهر که رگه دانی، سوار کر، گوتی کافر پرای ئەللا، جار هکه دی بیژی ئەز بچم ناف رهزی ئەز دی ره هیت پشتا ته پچینم. گوتی وه عده و بت، چهند هوون ل هره نه، ئیدی نه ییم ناف رهزی هتا هوونی هیره نه. ئەو (ی) گوتی: هندی خالی من ناف رهزی نفستی بت هوونی بین دی ره هیت پشتا وه دی پچینم. کافر ریا خوه گرت، گه هشته مال. ئەو په یا بوو، نفست، لی بوو تا، مان بی شیف، مان بی ناگر، مان بی ناف.

ههر دو براییت وی ئیقاری ژ نیچیری هاتن، گوتی برا دهردی ته چییه؟ گوتی: گه لی برا ئەز چومه بریقه، ئەز چوم نیقا ری تائی ئەز گرتم سهری من ئیشا، ژانی سهری من گرت، بزور گه هشتم مال. برایی نافی گوتی {یی} چووی

۱. د کتیبیدا هوسا (سهوس) هاتیه و دهههه نیدا ب عه ره بی مهعناکریه (داخ راسه) ئانکو

سهری وی کیژ بوو. به لکی هه ر ب راما نا (مشه وهش) بیت. (س)

بريڤه، عه ره به کی قوون رهش وی پخ کرییی، ژتساده لی بو تا. گوټی: کورپو تا
 چاوانی {نه}، تا سورن، تا سپینه، چ تا بینه ته؟ گوټه ما تا نه دیتینه هه یهو تا
 نه هاتیه من. برائی ناڤی گوټ برائی مه زن گوټ که کوټ تو سوبه هه پری نیچیری
 نه ز دی چم ناڤ ره زی ناڤی (و) فیقی بو ته ئینم، شیقی چیکم. وی شه فی چهنه
 نیچیرا کری نه وان شیقا خوه خوار نفستن. سوبه هی رابوون برائی مه زن چو
 نیچیری. برائی ناڤی لکه رگه دانی خوه سووار بوو، راقیا خوه ئینات. هات
 قه ستا ره زی کر. گورنپس گوټه بیژن، گوټ کافر لی ته دیسا هات ره زی. گوټی
 خالوټه نه نه و کافره نه نه ئیکه دییه. کافر هاتی قه زدا ره زی کر. بیژن ژ
 ره زی ده رکته هات پیشییی. گوټی: کافر فی نه قلی تو بچ هاتی؟ ما من نه و
 تائی م ئینادی ته ژ ته چوو؟ گوټی وهی گدی عه رب نه ف ته تا ئیناد برائی
 من؟ گوټی: هه ری کافر من تا ئینا برائی ته تا مرندی دی ئینم لیقی ته، فه گه پره
 پاشده هه پره. گوټی: عه ره بو، پیشیلکو، خوه ژرییا من قه ده دی ته کمه
 برمویت کمه دفنا خوه. گوټی کافر برای نه لالا، نه مان نه لالا، تو ژڤیری پیڤه
 بی دی ره هیټ پشنا ته قه تینم. بیژن چوو ژپیژفه گوټی: کافر دی قه گه پره.
 کافر گوټی: وهی گدی نه ساغ بم سه ر دنیا یی، تول ره زی من دهینی، فیقی
 من بخوی، ئاڤا من قه خوی، ره هیټ پشنا ته دی قه تینم. جاره کی بیژن
 گه هشتی نه وی خوه هلاڤیت، نه وی نه ف داره لناف چائی کافری قوتا. کافر
 زڤری، لپه راسیی قوتا، کافر زڤری، لپاتی قوتا. کافر دگرگه دانیدا ئاڤیته
 خواری، خه نجه را خوه کیشا، به زی سه ر کافری دی کافری سه ر ژیکت. گوټی
 نه مان و ده خیل لبه ختی ته و لبه ختی خالی ته تو من نه کوژه، من ئازا بکه دا
 نه ز بچم، ره ز بو ته. گوټی: کافر من تو کری سه ده قا سه ری خالی خوه، به لی
 دی هه پره جاره کا دی به ری خوه نه دی ره زی، هندی خالی من نفستییه ناڤ

رهزی حهتتا ئەم بچین، پاشی رهزی وه سه ری وه بخوت. کافر سووار کر،
 پیشوپاش بی. چۆنک برایی خوه. دارهک هلگرت، هاته برایی خوه. گوئی:
 هوش هالوو {هه} ده ری ته کری. دا بهر دارا. گوئی: ته نه گوته من فیسهک
 وی دریده ته ئینادیه من. گوئی: که کو ئەمان و ده خیل خوه بگره تو ژمن فه به
 دا برایی مه ئیدی ژک دا فی شه به تی فه خوت. ئەو نفستن. ههردوکا بو ناله نالا
 وان. برایی وان ژ نیچیری هات، گوئی: یا برا فی نه قلی ته چیه چ لته هاتییه؟
 گو یا که کو ئەز چوموه بریقه دا چمه ناف رهزی ئەو تائی هاتی برایی من ئەو
 تایی هاته من. گوئی پا یا برا. گو پا وه کی تا هاتییه ته، تا هاتییه برایی ته،
 پا فی نه قلی پا ئەم دی رابین کی دی ئافی دت وه، کی دی فیقی دت وه،
 مروئی تائو بت دقیت ئافی فه خوت، دقیت فیقی بخوت. گو سوبه هی ئەم دی
 رابین تیگدا دی چین لناف رهزی، هون روون ناف رهزی، ئەز دی چمه نیچیری،
 هون ویده ری ناف رهزی روون، فیقی بخون، ئافی فه خون، ئاخه تا چهند
 روژی حهتتا تائی ژوه بچت. گوئی قه نجه. وه کی رابوون سوبه هی سووار بوون
 هه—سیکا، برایی مه زن سووار بوو لبه ر {ی} وان که ت. ئەو بغار چوو، برایی
 دی ههردوکا هیدی هیدی تین. برایی مه زن کره غار برکیبا، قه زدا رهزی کر.
 گافه کی فه کرین گورنيس (و) بیژهن سووار ئید ریدا هات لخوا ری. سوواره ک
 به ری هات، ههردوکی دی لدوی هاتن. وهختی دید گورنيس گوته بیژهن گو: یا
 بیژهن پا سوواری ته وی هاتن، قه زدا رهزی کر. گوئی گورنيس گو: ئەویه
 لپیشی تی ئەو {ی} تا نه هاتییی، ئەویته ههردو ئی لدوماهیکی ئەو ههردو نه
 ئی من تا ئینادیی. هاتن به ری خوه دا رهزی. گورنيس گوته بیژهن، کافر هات
 نیژیکی رهزی. بیژهن ده رکته ژ رهزی، چۆ پیشیا کافری. گوئی هه ی گدی
 کافر فی نه قلی تو ب چ هاتی؟ گوئی وه ی گدی پیشیلکو، ئەف ته دهینات

براييت من؟ گوټی هه ی گدی پوټی گدی، یا کافر من تا ئینادییه برای ته، دی تا مرئی ئینم لیقی ته. خالی من روټه م وی لناف رهزی تو دی هشیار کی. گوټی هه ی مهرگی ته و خالی ته بهر من بکه فت^۱، گوټی کافر. ئه وی بیژهن خوه هلاقیټ ئه و داره لناف چاټی کافری دا. که ریټ وی بین وه ک کلچویفا. دار فری ژدهستی وی. کافر لخواه نه که ت شکي. بهزی چناره ک دی هلکه ند. ئه و ژک لناف چاټی کافری دا. ئه و ژک پیټه هور بوو. کافر ره هیټ ئه نیا خوه نه کرن کوریشک، گازی گورنیس کر. گورنیس هات هاری وی، هه ردوک کافری دانه بهر سنگی هه سپی خوه، بیټه م کرن، لوی رهزی گیټان. هه ردو به زین خوه ئافیتنه سهر سنگی روټه م. روټه م هشیار بوو، گوټی وه هوه هه ئه ټه چییه؟ گوټی ئه ټه کافره زورا مه هه مبه ری وی نه بوو. روټه م رابوو روونشت، جاره کی دهستی خوه ئافیت، زلله یه ک ل سه ری کافری دا، زرینتی ژی هات، دهنگی سو فری توقاتی ژی هات. سه ری وی چوو دو سه عه تا دووری رهزی. کافر که ته ت ره زیدا، ری زه پت کر. دیتن ره ټین. روټه م رابوو، شیری خوه کیټشا، بدوو وان کافرا که ت. گه هشتی بریټه، ئیک سه ری وی بری، ئیدی ژیک به ردا دووټه، گه هشتی لبه ر ده ری شکه فتی. کافر خوه ئافیتنه عه دری، ئه مان و ده خیل ژروټه می خوه ست. روټه می رابوو نه عه لچه یه ک ژ سولا هه سپی وی کیټشا، تلپا خوه لگوټی وی دا، گوټی وی سومت. ئه و ناله بادا کره گوټی کافری، یه خسیر کر، ئیناده رهزی، گوټی یا کافر م دقیت بهر {ی} م بکه فی، بچین باژیټی مارنرانئ نیشا من بدی. گوټی ئه ز خوه به نیی ته مه، ئه ز مارنرانیمه. روټه م سووار بوو، ئه و و بیژهن و گورنیس، کافر بهر که ت، به ریټه چپایی

۱. ئه ټه هه ټوکه د کوردیی دا هوسا دهیټ: (مه رگی ته و یی خالی ته بهر پشتا من بکه ټیت).

کر. دید باژیږی مازندرانئ، گوټ ئه قه یه باژیږی مازندرانئ. پا فه تکر باژیږی مازندرانئ گه لکه مه زنه. بیژهن گوټی: خالو تو دی چاوا وی باژیږی دی ستینی؟ گوټ نه ز نازم. بیژهنی گوټ نه ز ته گبیری لته بکم. گوټ دی بیژه بیژهن. بیژهن گوټی خالو، گوټ: چه کیت خوه {و} جلیت خوه و ره خشی خوه بهیله لهیږه، تو هه ږه باژیږی بجه سسینه برینه چاوا دی ستینی. گوټی بیژهن دی بخه بری ته کم. روټه م رابوو چهک و جلی خوه هه ممی هشتن، هیلان لویده ری. گورنیس بیژهن خولام، ره خشی به لهک هه ممی هیلان لویده ری. ریبا خوه گرت، قه لوونا خوه تیگر ناگر دینا سر، قه لوونا خوه کیشا، قه زدا باژیږی کر. چو باژیږی، گه شته باژیږی، ژنا دید، بچووکا دید، مه زنا دید، لبر جافی وان بی جووجه. گوټ هه ی گدی جووجه، یاری پی کرن، دا بهر بهرا، پچووکا بدوؤ که تن، مه زنا بدوؤ که تن، دا بهر بهرا، دا بهر ته پا سهرا. وه ی گدی جووجه تو لچی تگه ږهی؟ گوټ نه ز لمالا دیوی مازندرانئ دگه ږهم. یه کی گوټی کولمال هاهاها ئه و قه سرااا لیدیوی مازندرانئیه، گافهک ئاقیت ئیږه، گافهک ئاقیت پوشت پری، ئاخ له ز لخواه کر، چو گه هشته قه سری. چو ئافه ده رگه هی قه سری، خولاما گوټی جووجه دی کیفه چی؟ گوټ نه ز دی چم سه لال لیدیوانئ. خولاما گوټی قه گه ږه. گوټ دی هه ږی هوشهال ئوده ری وه کری، چه نگلی خولاما گرت هه ریکی پالهک پیړانا، ریبا خوه قه کر. چو بهر ده ری دیوانئ، گوټی سه لام عه لیک. هوټه تکر نه قه چووجه یهک. گوټی نه عه لیک نه سه لام نه ره حمهت وللا نه بهر هکات، نه قه چوتوف جووجه یه هوټی سر. دیوی مازندرانئ گوټی جووجه تو ژکیفه نیی؟ گوټ نه ز به نی نه ز جووجه یی ئیرانی مه. گوټ تو جووجه یی ئیرانی یی؟ گوټ به لی. گوټ تو ل چ دگه ږی؟ گوټ نه ز به نی نه ز هاتمه نک ته خولامیا

۱. ل هندهک ده قه را دبئزن: (هوټ ژ هوټ و هه ده ری هه وه کری). (س)

ته بکم. گوٽی جووجه، تو دی چ خولامیا م کی، تو بکیر چی تیئی؟ گوٽی نه ز
 بهنی، من قه زدا خودی یا ته وی کری. گوٽی جووجه تو پکیر ناٽیئی، قه لوون و
 بازکی من هلگری، تو بکیر نائی، ئافی بدی دس من. گوٽی نه زبه نی قاتی
 خه لمه ته کی بو ته بکم دا نانه کی نک ته بخووم. گو هه ی گدی جووجه. ههفت
 کافر لوی تائی وی لیدیوانا وی روونشتین، که ریبت وی قه بوون، دهنگ ل
 کافره کی کر، گو: دی رابه کافر چنگلی وی جووجه ی بگره لتاقی بده، بپه قینه
 دا چو ته رهس دی نه بیژن دی خولامیا دیوی مازندرانی کین. کافر رابوو ده ز
 ئافیت چنگلی جووجه ی، هر قه دله قینت، وی قه دله قینت نه شید وی جووجه ی
 ژعه دری بللقینت. دیوی مازندرانی گوٽی کافر ته خوه ل چ گرتییه؟ گو:
 نه زبه نی نه قه سندانه، چووی دعه دریره. جووجه رابی گازی کر، گو:
 دهستوریا من بدت دیوی مازندرانی نه ز چه نگلی فی کافری بگرم لتاقی بدم،
 پیقه بپه رچقینم. گوٽی: جووجه من دهستوریا ته دائییه. جووجه دس ئافیت
 چه نگلی کافره، چه نگلی کافری هلگرت، بادا لتاقی قه سری دا، پیقه په رچقاند.
 دهنگی خوه لیکه دی کر. کافره کی رابوو. نه و ژیک دس ئافیت جووجه ی،
 کر نه کر جووجه نه لقاند. جووجه گوٽی: تو دهستوریا من لی بدی، نه قه بکم
 هه قالی ئی دی. ئاخر گو جووجه دهستی ته بو ته. جووجه رابوو، چه نگلی وی
 گرت. نه و ژیک ئافیت لتاقیدا نه و ژیک په قاند. ئاخر رابوونی هه ر ههفت کافر.
 هه ر ههفت کافر کوشتن لیدیوانیدا، سه همی دیوی مازندرانی گرت. گوٽی جووجه
 وهره دهستی من م تو کری خولامی خوه. جووجه بهزی دهستی. پاژقه هات
 لبر ته مه ننا کر، وهختی رابوو هه ر چیی سفرا نانی بو وی ئینات، جووجه
 گه هشتی، زه لله یه که لسهری وی دا فراند، هه ر چی سینیا گرائی بو ئینات
 جووجه سه ری وی فراند. ئی شه ویشی وی گه هشتی سه ری وی فراند، ئی

قه‌هوه‌چی قه‌هوه ئینات جووجه گه‌هشتی سهری وی فراند. خزمه‌تکاریت وی جووجه‌یی برهاندن هه‌ممی کوشتن، جووجه ما پتنی به‌ر خزمه‌تا وی. خزمه‌تی وی هه‌ممی پینکتینت ژه‌ه‌ممی شولا، شیف ئینا شیفا خوه خوار، قه‌هوه گئیرا قه‌هوه فه‌خوار، قه‌لوونا توتنی کیشا.

دیوان فه‌ره‌فی، دیوی مازندرانی چۆ سه‌لال که‌ت، چۆ سه‌راییی نک ژنا خوه نفست. وی شه‌فی پخه‌ونا خوه دید رۆسته‌م هات باژیری وی خراب کرئه‌وی کوشتی. سوبه‌هی رابوی روونشت دیوانی، قه‌هری که‌ربه بوو. خه‌لکی دیوانی گۆتی، گۆتی: یا پاشا تو بوچی ئه‌فروکه هو که‌ربه بووی؟ گۆتی شه‌فی دی م پخه‌ونا خوه دید رۆسته‌م هات باژیری من خراب کر، ئه‌ز وی کوشتی. گۆتی پا مه‌ ناخی رۆسته‌م نه‌به‌یستییه. گو پسیار(ا) جووجه ی بکه. گازی جووجه ی کر. گۆتی یا جووجه، گۆتی ئه‌ز به‌نی. گۆتی رۆسته‌م ئیرانی هه‌یه؟ گو به‌لی ئه‌ز به‌نی، رۆسته‌م وی ل ئیرانی هه‌ی. گۆتی رۆسته‌م چه‌نده؟ گۆتی رۆسته‌م ئه‌و ژک ته‌مه‌تی منه. وه‌کی رۆسته‌م بیته باژیری مه‌ تو دشیی نوئی لی بگری؟ گو به‌لی ئه‌ز به‌نی. گو: وه‌کی بیته باژیری ته‌ چ هه‌دی وی بابی بییه، ئه‌ز چه‌نگلی وی بگرم پصاخی بو ته‌ بینم. گو عه‌مه‌هری جووجه. گۆتی: جووجه، ئه‌ف شه‌فه بچی نوئی لباژیری بگری. گو: ژکی ته‌ره‌فی؟ گو: ژته‌ره‌فا رۆژ ئافایی. گو: به‌لی ئه‌ز به‌نی. وی شه‌فی شیفا خوه خوار، جووجه رابوو، نانک هلگرت، له‌پی خوه ل گرازی دا، دانا سه‌ر وی نانی ئه‌و نان تیکوه‌رکر. گۆتی: جووجه ئه‌فه بوچییه؟ گۆتی: ئه‌ز به‌نی، وه‌ختی بجم نوئی نیفا شه‌فی لوقمه‌یه‌ک هوسا بخوم دا خه‌وا من فه‌ره‌فت. جووجه رابی ئه‌و نان کره دانگا عه‌بایی خوه، نفینا خوه بر. چۆ ده‌رگه‌می رۆژ ئافاهمی ده‌ینات. ئه‌و رابوو چوو نک پچووکا، ئه‌و نان و ئه‌و گرار دیناده به‌ر وان، رییا خوه گرت، جلی خوه کرن به‌ر خوه، ل هه‌سپی

خوه سووار بوو، گورزه یی خوه ئینات، چو ل بهر ده رگه هی روژ ه لاتی، گورزه یی دهینات، حه فد مه حه ل ل سه ریك خه راب کرن. ربیا خوه گرت چو نك پچووكا چه ك و جلی خوه ئیخستن، هاته مال. دیترا شه فی حه ف مه حه لی دی خه راب کرن. چاره خی باژی ری گه رها، هه ر شه ف حه فد مه حه ل خه راب کرن، باژی ر كه مباخ كر. بی هه وار، خه لكی ره خشی روسته م دید، لباژی ری بو هه وار. گو روسته م وی لبه ر چیبای شكه فتا كو ترا. شه فی تی پی باژی ری خه راب كت، بروژی وی لوی ری. چونه هه واری.

هه چی گورنیس بوو ره خشی روسته م سووار بوو، بیژهن داره ك بده ستی خوه گرت. دیوی مازندرانی گو جووجه هه سپی من چیکه. هه سپی وی چیکر، سووار بوو، گورزه یا خوه بر چوو هه واری. جووجه ده ركه ت لدوو وی دی چت. كچا دیوی مازندرانی گازی كره روسته م، گو: ته چیبه؟ گو: وه ری نك من. ربیا خوه گرت چو نك كچکی. گو تی: روسته م تو پچی هاتی؟ گو: نه شه چه ند روژه كه س نزانى نه ز روسته م. گو: تو پچی هاتی؟ گو: نه ز هاتم بابی ته بكوژم. گو: بابی من دی بچو كوژی؟ گو بابی ته دی بفی شیرى كوژم. گو خوه لی بسه ری ته ستوی بابی من نه و باگورانی موفرقی، هه كه شیرى ته برى تو دی بابی م كوژی، نه خوه بابی من دی ته كوژت. نه وی شیرى خوه هلگرت، لوی باگورانی موفرقی دا، شیرى وی بی دو كه ر، نه و (ی) گو تی یا روسته م، گو: نه ز شیرى بابی خوه بدم ته، تو بابی من پی بكوژی، تو دی من بخو بی؟ گو: هه ری. گو: دی وه ره بچه مهه دا نه ز بیم سه ر پشتا ته، شیرى وی هلاویستی، بو ته بینم خوارى. روسته م چه مهه، كچك رابوو پیی خوه دهینا لسه ر پشتا روسته م، هه فت په راسوو ژیه راسوویت روسته م نه وی شكینادن، هه ستیوا ساغ لی په لخاندن. روسته م گو ئای، ته نه ز كوژتم. گو یا گدی روسته م پا وه کی

پیه کی من چو سهر پشستا ته من تو کوشتی، پا تو دی چاوه بابی من کوژی؟ به لی دی رابه تو وهره سهر پشستا من شیرى بینه خواری. کچک چه مها، روسته م پی خوه دهینا لسهر پشستی. ههردو قهوتی خوه لسهر بهردان، کچک راکر، روسته م شیر ئینا خواری. ئه و شیره دهینات باگورانی موفره قی، کره دو قهت. روسته م شیر کره بن که فشی خوه، ریبا خوه گرت، چوو هه واری برای وی گورنیس خوارزایی وی بیژن، که له خ وید ئیخستین ئهردی، خونین بجویارا چت. دهستی خوه لگورنیس هه ژاند، گورنیس هات، چهک و جلی خوه ئیخستن، روسته م وهرگرتن. روسته م رابوول ره خشا به له که قه په لشی، مه حهس و گه لوه شین کر، ته نگ و باله ته نگ لی شداندن، رکییی دالطوزی پیقه کرن، لغافی زیپی دا سهر، گولیف و کوتاک^۱ زی بهردان، گه هیپ و دوکه رپ تی دهینان، قابووری تیرا بهر پشستی راکرن. ئه و رابوو ژپیقه، بهژن و بالایی خوه ما فه کری، هه ف زری هه ف کومزری لسهر ئیکودو وهرگرتن، ئینا قه شه ری بستوئی خوه داکیشا، گوستیرا فه تحی کره تلایا خوه، پی خوه کره رکییی، ره خشا به له که ئاژوت، چو بهر که پی ده فی مازندرانی، راوه ستا. گوئی: هه ی گدی جووجه، ئه قه توی روسته م؟ گوئی: ما تو کوژه ی ژهردو چاڤا، ما تو نزانى ئه ز روسته م؟ ئه وی گوئی: گدی روسته م، کاری خوه بکه دا ئه زل دوو روحا ته بگه رم. ئه وی گوئی: یا کافر برای ئه للا ئه مان ئه للا، بنان و نه مه کی هه مزه ی پسه ری که ی خسره پاشا، بگورپا سامی نه لیما ئه ز هاتم حیفا سامی نه لیما ژته قه کم. گوئی گدی جووجه ده ریی خوه دهینه. گوئی یا کافر هه چی ریژا مه مالی صاحب قه رانیا ریژا مه نینه ئه م به ریی ده ریی خوه دهینین، تو به ریی ده ریی خوه دهینه. هه که تو من بکوژی دا ئه ز بیمان بم، هه که تو من نه کوژی دا ئه ز

۱. گولیفک و کوتان زی هاتیبه.

وهجه كئى بۆ زالى پير كه يخسره پاشا سهر ته ختى ئيرانى بگرم. كافر رابوو سهر
 ركئيه، گورزه يى مه ره سه نك هلينا بهر په ريت نه سمانا، زوپره زوير ژى هات،
 شبيتي كوچكى سا ره وين. ته لپيت قهرى ژى ژى رابوون، توژ و عه جاجى گرتى
 سه ريت كئيريا، بارانه كه نه مره نى لى بارى. عه در هات هژانى، به حر هاته
 له قيانى، حووتا نه ننگا سهرى خواه ژبه رحرا ده رانى، كه قرا به ريد پويت رخواه
 وه راندن، مليا كه تا رعه زمانا لنگى خو ژبه ر هلكيشا. نهوى نه وه گورزه ده يناد،
 روسته مى مه تالى پيلاي سهر ستووى خواه ده كه لينات ديناده سهر سهرى خواه.
 گورزه يى كافرى رعه زمانا هاته خواري پشت روسته مى بعهر دى كه ت،
 خه له كه كى گورزه يى مه تالى پيلاي كه ت. حه ف زرى حه ف كومزرى كرنه خه له كه
 ستووى روسته مى نينان خواري. بائى نيسانى ليدا، دونيا زه لال بوو، نهو توژ و
 عه جاج به طال بوو. روسته مى رابوو، ركئيه كى ره خشى به له كه دا، نهوى ناف
 دخوه دا، گوئى نه ز روسته مى. روسته مى كورپى زالى يه، زال كورپى قارى يه،
 قار كورپى سامى يه، سام كورپى پيرى يه، پير كورپى نه ليما، نه ليما كورپى
 گه ويياى، گه ويياى كورپى قه يته ران، قه يته ران كورپى قامران، قامران رنه قئى
 ئادهم. گو هه ي دوست هه ي دوست به به رويان بحوكمى شاهى ئيران،
 گه مه رتيلوو نه رگه ستو به رمييان بحوكمه تا شاهى مازندران. نهوى پى خواه
 بركيبي شدان، هات بهر كه پى ديوى مازندرانى، لبايى به زى نه ف شيره ئاقيت،
 ل شلكا سهرى وى دا، حه تتا بزىنى كره دو قه ت. كافر گوئى: يا روسته مى بوچى
 ده ربي خواه ده ينانى؟ گو: يا كافر ده ربي مه ده ربه كه، زه ربي مه زه ربه كه، دى
 مه ميدانه كه بده هه سپى خواه. وه كو كافر داجه مها گره {ك} كه ته قى ره خى،
 ئيك كه ته وى ره خى. گو سوبجان ژ ره بيى عاله مى. گو كوللوخايى باپيركى من
 سامى نه ليما شكه فته كه بوو، نه فقه بو دو شكه فته، ئيك بو ده وارا، ئيك بو مروفا،

دا کاروان و بازرگان تیدا بیئورن.

ئەوی ژوئیرئ کره غار، قیرهك ل عهسکری وی کر. دا بهر گورزا، کونفنه ئیکوون کرن، خه لاس کرن، برهاندن. گازی کر ئەمان ده خیل رۆسته م. میرخه لاس بوون مانه ژن. رۆسته م شه پئ خوه به طال کر، گازی کر بیژهن گورنيس. گورنيس هات، بیژهن هندا بوو. گوئی گورنيس کا بیژهن؟ گوئی حه تا نوهه له پیره بوو. ئەو رابوو که له غ قه دان. گازی کر بیژهن بیژهن، بیژهن جوابا وی دا، گوئا، چه نگلی وی گرت ژبن که له خا ئینا ده ری. گو: یا خالو، ته ئەز نوها نه ئینا {بام} ده ری، ئەز دا مرم بجم روح د من نه دما. بیژهن بر سه ر ئاشی شوشت.

ریبا خوه گرت، چۆ باژیری، مالا دیوی مازندرانی به طموش کر، بار کر. کچا دیوی مازندرانی بوخوه ئیناد. گو هیئت دیوی مازندرانی ژیکرن، ریبا خوه گرت، سووار بوو، قه گه رها هات. هات شکه فتی، خوشکا کافرا بو بیژهن ئینات، کچا دیوی مازندرانی بو خوه ئینات. پی دا برکیبا، هاته مال. شقانه ک دید، گو هه ره مزگینی ببه بو زالی پیر کی خسره پاشا رۆسته می هات، دیوی مازندرانی کوشت، کچا دیوی مازندرانی بو خوه ئینات، مزگینی بره باژیری. باژیری ئیرانی سووار بوون فیرس و په له وان هاتن، ژپیشی رۆسته می قه هاتن، کره چدید، کره شه هیانه، ریبا خوه گرتن، چۆن مال. رۆسته م په یا کر، زیپ سه ر سه ری وی وی هلاقیتن، ده عوه د شه هیانه بو رۆسته می کر. ژنا وی مار کر بداهوت و شه هیانه، کره شه قلو—به قلو، دا ناقه ئه قلو قوز قه له ففاندی شوربه بطلوخی، به هاره لبوصه لی لیفانه لچه مانی. که رکی ته هاتییه لبه ر کوزوولکا عاسی کرن. حه کائی چۆ بده شتی، داوی و باب چۆن بهه شتی. هه چی بهیست بزید، هه چی نه بهیست بزید. ئەز هاتو ژویقه، ره حمه د لده ی بابید گوهدارا، ئیت مه—ژک قیپه.

رؤسته م - ۲ -

XXXIV

گو جارهك ژچارا، ره حمهت لدهی بابی دگوهدارا. گو وهکی ژنوو روژا
رؤسته م بوو مه زن بوو، بی خوړت لاو، چو نک بابی خوه، گو: بابو هه سپهك بده
من دا نه ز لی سووار بم. گوئی کورپی من دی هه پره طه ویلی، هزار و دو مه عنه گی
وی ل طه ویلیده، بو خوه نیکی ژی بگره. چوو بو خوه نیك ژحه ممییا گرت،
ئینا ده ری، تازه نازه ژ توژی وه شانند، عه پایی خوه ئاقتیه سهر پشته،
دهستی خوه ئاقتیه سهر پشته وی دی سووار بد. وهکی دهستی خوه ئاقتیه
سهر پشته وی پشته وی شکه ست. گو نه فه چاوه نه؟ م ژ هزار و دو مه عنه گی
نیك بژارت، من دهستی خوه دهینا سهر پشته، پشته وی شکه ست. فی جاری
نه ز دی فریژا کخیلا چم، چه چی دهستی من هلگرت دی من ژك هلگرت. چوو
لبه ریژی، سه کنی، چه چی دهستی خوه دهینا سهر پشته، پشته وی
شکه ست. پینج صه د ئیخستن عه ردی. مه هترچی هات پیشیا وی گو: یه مان
و ده خیل یا رؤسته م، ته ئیران معه تتل کر، نه فه کیر ته نائین، صه بری خوه
راگره به لکی ره بیی عالمی هه سپهك بدت ته دا تو لی سووار بی. رؤسته م

لاوه، های ژ دنیایی نینه، چوو مال، سی چار روژ ناڤ بیئی چوو، شهفهك هات مال، نفست تخه و چوو، ملیاکه تهك هات ل سهر وی سهکنی. گوئی: یا روسته م، ره بی عالهمی هه سپهك وی ژته ره خوللقى، هه کهر ئه وی ته ژعه ردی رانهك ت، چو ده وار لسهر دنیایی نینن دا تو لی سووار بیی. وهکی رابوو سهر خو روسته م فهکری شهفه. جارهك دی نفست، وهکی تخه و چوو ملیاکه تهك هاته سهر، گوئی روسته م رابه سهر خوه ل فهجرا سو بهیده هه ره بهر گفاندا بهحری، ژخوه ره چالهکی بکوله، هندهك گه لاشی^۱ باقیژه سهر خوه و روونه بویده ری. گافهکی تو دی فهکری ماهینهك دی دهرکه فت ژوی بهحری، دهستی خوه نه ئاڤیژه وی ماهینی، بللا بجت ژخوه ره بچهرت، تو ژجهی خوه نه لقه، پاشی وی بهنهکی پیل دی که فن بهحری، بهحر دی بت دو قهت، هه سپهك دی ژناڤ دهرکه فت، ئه ق هه سپه چاوه نه بهله که مینای پولنگانه، پونیهك سوړه، پونیهك سپیبه، پونیهك ره شه. وهکی ته دید دهرکه ت تو ناڤی خوه و ناڤی بابی خوه ژیره بیژه، هه سپ پخوه دی ئیت لبر ته سهکنت. روسته م ژهنداڤده رابوو. وهکی رابوو فهتکرت هیژ شهفه. گو: بابو ئه فه خه ونه. جارهك دی نفست هیژ ئه و شهفه تخه و چوو، گاڤا دخه و چوو، ملیاکه ت هاته سهر، گو: روسته م رابه سهر خوه، ئه فه نه خه ونه، ئه ز قاسودی ئه للاه ته عالامه. روسته م رابوو، خه وی حرام بوو، قه لوونا خوه داگرت، قه لوونا خوه کیشا. وهکی فهکری دنیا زه لال بوو، ههر رابوو سهر خوه، ژباژیپی دهرکه ت، چو بهر گوڤاندا بهحری، چالك بو خوه کولا، پووش و په لاش ئاڤیته سهر خوه. دنیا زه لال بوو، تاڤ دهرکه ت، فهکری بهحر بوو دو شهق، مهینهك ژی دهرکه ت، مالا بابی مهینی خودی ئاڤا بکت، هیك ل سهر پشتا وی دسهکنت. گو ت هه ما ئه فه یه، ههر رابوو

۱. گه لاش: گلپش. (س)

دستيٰ خوه ئاقيٽ ستوويٰ مهينيٰ و گرت. وهكي مهين تيٰ فهكري ئهٴفه
 ئنسانه رابوو سهر پاشييا خوه، ههر دو دستيٰ خوه ئاقيٽن سهر ههر دو مليٰ
 روسته م. روسته م فهكري گو، ئهٴفه مهينه وا شهري دكت. دستيٰ خوه ئاقيٽ
 نافته نگا مهينيٰ شندان، ئاقيٽه عهري. ههر چار پيٰ ويٰ كرن زكيٰ ويذا، كره
 قورمك. ئاقيٽ ويدهري، چوٰ ديسا چالكا خوه ده ررونشت، گافه تيٰ فهكري
 پيٽيد به حريٰ بلند بوو {ن}. به حر بوو دوشه ق. رهخشيٰ به لهك ده ركه ت. ههر
 ژهندا ده رابوو، نافيٰ خوه و نافيٰ بابيٰ خوه نه ئينا. هه ما دستيٰ خوه ئاقيٽ
 ستوويٰ هه سپيٰ گرت. هه سپ تيٰ فهكري ئهٴفه ئهٴنسانه. ههر رابوو سهر خوه،
 ههر دو دستيٰ خوه ئاقيٽ سهر مليٰ روسته م. روسته م (ژي) دستيٰ خوه
 ئاقيٽن نافته نگا وي، بيٰ خره نيخا وان، شه رهك خواهش كر. روسته م نه شيا
 هه سپيٰ له ريٰ بدت. ئه و سوبه هيٰ بيٰ حه تا نيروٰ داگه رها، روسته م گو يا
 ره بيٰ نميٴزا نيروٰ لمن چو، نميٴزا ئيقاريٰ لمن نه چت. گوٴ ئه ز روسته ميٰ زاليٰ
 بم. وهكي گوٴ ئه ز روسته ميٰ زاليٰ بم هه سپيٰ ههر دو دستيٰ خوه ژسه ر مليٰ
 روسته م هليناند، ده ينان عهري. گوٴيٰ يا روسته م وهكي ته نافيٰ خوه و نافيٰ
 بابيٰ خوه سه عه تا ئه وول ته بوٰ من گوٴووبيا ويٰ گافيٰ ئه ز دا ده ركه قم، ئه ز دا
 لبه ر ته سه كنم، چنكوٰ ره بيٰ عالميٰ ئه ژ ته ره خولقه ت كريمه. گوٴ پا من
 نه زاني. رابوو پشبنكا خوه فه كر، ئاقيٽه ستوويٰ رهخشيٰ، كيٴشا. موغداره كيٰ
 هاتن، ره بيٰ عالميٰ زمان دا رهخشيٰ به لهك. رهخشيٰ گوٴيٰ روسته م، گوٴ چو
 ديٴزيٰ يا رهخشيٰ به لهك؟ ئينا گوٴيٰ مرادهك ته لدليٰ منده هئلا. گوٴ چو مراده
 من لدليٰ ته هئلا؟ گوٴ ئهٴفه هه ديبيا من بوو، ئان ته قه نج كوشتبيا ئان ته ساغ
 كرى بيا، هنديٰ عومريٰ ماييٰ دا بده قيٰ خوه چه ري بيا. گوٴ هه كه من ئزن ژته
 هه بت يا رهخشيٰ به لهك ئه ز ديٰ چم ساخ كم. ئينا گوٴيٰ يا روسته م نه تو
 روسته ميٰ زاليٰ بي، ره بيٰ عالميٰ ئه ز ويٰ بوٰ ته خولقه ت كرى، هه كه نه ژفه يٴتا

دنیای بیا ئەز دا پخوه ههما دا لدوقده ئیم، بسته من بەرده و هه‌په ساغ بکه. رۆسته‌م ره‌خشی بەردا. هات قوتیا نه‌ژدی ئاداری دهرمانی سه‌عه‌د وی تیده. هه‌ر وی گافی ئینا دهری ده‌ست و پی ماهینی ژزکی کیشا، زکی ماهینی دروو دهرمانی سه‌عه‌د ئاقیتی، لسه‌ر سه‌کنی هه‌تا سه‌عه‌ت ته‌مام بوو، مه‌هین ساغ بوو. رابوو سه‌ر خوه، ره‌خشی گازی کری دائی، گو‌هه‌په ئەز و تو ژیک خه‌لاز بوون، هه‌په ئەو مه‌سه‌کنی من دبه‌حریده ئەوژک بو‌ته، مه‌سه‌کنی ته‌ژک بو‌ته. ماهین چوو خو ئاقید به‌حریده. رۆسته‌م هات ره‌خشی خوه کیشا، هاته‌مال، ره‌خشی خوه گریدا.

چوو نک بابی خوه، گو: بابو، گو‌چو دبیژی باب خولام. گو: م دقیت تو زینک بدی من دا ئەز له‌سه‌سپی خوه بکم. گو: کوپری من، دی هه‌په مه‌نزلا زینا، ژخوه‌پا زینک بیژیره و بینه له‌سه‌سپی خوه بکه. رۆسته‌م چو مه‌نزلا زینا، ژه‌زار و دو زینا وی ئیک بو‌خوه ژی گرت، ئینا دهری، دانی سه‌ر پشتا هه‌سپی. هه‌چ وه‌کی هیکه‌کی تو ده‌ینی سه‌ر پشتا هه‌سه‌په‌ک، ره‌خشی به‌له‌ک ته‌مه‌تی چیاپی جوودی تی هه‌یه. زین ئاقیت گو‌پ بابی خودانی. چو نک بابی خوه، گو‌بابو، گو‌چو دبیژی؟ گو: زینه‌ک بده من دا ئەز له‌سه‌سپی خوه بکم. گو: کوپری من ما تو نه‌چووی مه‌نزلا زینا؟ گو‌به‌لی بابو، ئەز چوم من زینه‌ک ئینا دهری، کیر هه‌سپی من نه‌هات. گو: کوپری من ما هه‌سپی ته‌ژکیده‌رییه؟ گو‌بابو هه‌سپی من به‌حرییه. گو‌دی هه‌په‌په‌ بابی باپیرکی ته‌ئو ژی هه‌سپی وی به‌حری بوو. ئەو ژی فی‌سه‌کی بغه‌دار بوو، زینی وی و چه‌کی وی و ده‌عه‌وه‌دۆزی وی هه‌ممو وی له‌مه‌نزلا هه‌یه، هه‌په‌ بینه دهری. وه‌کی چو‌فه‌کری چیاپه، گو‌لویده‌ری ده‌یناندی. ده‌ستی خوه ئاقیتی دهری‌خست، داوه‌شاند تازه‌نازه، دانی سه‌ر پشتا ره‌خشی به‌له‌ک. وه‌کی تو فه‌تکری سو‌بجان ژعه‌زه‌مه‌تا خودی، سه‌رراج ئەف‌زینه بو‌پشتا وی ره‌خشی چیکرییه. زین سه‌ر پشتا ره‌خشی به‌له‌ک

دانی، رکیب ته نشستی څه کرن، ته نگ و باله ته نگی وی شدانن. هه سږ هیللا لویدهری. گو بابو دهسته ک چه کده من. گو: کوپړی من، دی هه پره نه و مه نزللا هه، ده ری څه که، چه ککی باپیرکی ته سامی نه لیمما، هه پره بو خوه بینه ده ری، چو ده رگه ه څه کر، چه ککی باپیرکی خوه ئینان ده ری، دهینان لویدهری. چو گورزی باپیرکی خوه ئینا ده ری، تازه نازه ئینا. هه سپی خوه مه حه س و گه لوه شین کر، زینی مه رو سه سه ر پشته راکوتا، رکیبید نالدوزی ته نشستی څه کرن، لغاشی زپړی دا سه ر، طه نگ و باله طه نگی خوه شدانن. وه کی روسته م به ژن و بالایی خوه فه کری، حه ق زری کومزری وه رگرت. مه طالی پیلایی کیشا ملی خوه، ئینان قه شه ری ئا قیته حه فکا خوه، که قانی یه نگی ئا قیته ملی خوه، نه لماسی هندی ئا قیته پشته خوه، قه بوورا تیرا بهر پشته خوه راکر، گوستیرا خیره تی ئا قیته تلپا خوه، بازبه ندی فه تی ئا قیته پیلی خوه، قوتیا نه ژده ی عه دار ئا قیته دعه لگانیده. دهستی خوه ئا قیته گورزی گران هزار و ئیک خونکاری، بدهستی راستی هلگرت، دهستی چه پی دا بهر، خه له ک که تن عه ردا، چیریکین چوو بی نه سمانه، ملیا که تی لنگی خوه ژبه ر هلکیشا. به حر هاته له قیانی، عه در هاته هه ژانی، بارانی عه مری لی باری، حووت و نه هنگ سه ری خوه ژبه حری ده رانی، مه له کی روحا لی تفقی، بانئ نیسانی دگوها وه ربوو، توژ و عه جاج لگرتی سه ری د کیریبا. روسته م پی خوه رکیبی دهینا، ژته ختی ئیرانی ده رکه ت، مه دیدانه کی ره خشی به له ک دا، ژعه قاری ئیرانی ده رکه ت، لعه قاری توورانییا، نیچیرا خوه کر. کافه کی تی فه کری، کافره ک ژویفه هات، گو: وه ی گدی کافری مزه وور. گو حه دی ته و بابی ته یه تو پسه ر عه قاری مه نیچیر و راشی بکی؟ ئینا گو تی: گدی ما تو کو ره ی تو ره خشی روسته م ناس ناکی؟ گو: ما توی روسته م {ی}؟ گو تی: هه ری نه زم روسته م. کافری گوته روسته م ده ربی خوه دهینه، هه که ر نه خوه روحا ته هنده. روسته م گو تی کافری

مه زه وور، ئەو نه قهولئ مه صاحب قرانيه ئەم بهرئ دهرئئ خوھ دهينن، دئ
 دهرئئ خوھ دهينه، ههكهر ته ئەز كوشتم دا ئەز بئيمان بم، ههكهر ته ئەز
 نه كوشتم دا ئەز وهجهكئ بؤ كه يخسره پاشا لسهر ته ختئ ئيراني بگرم. وهكي
 رۆسته م وهگوتئ كافر ئەنرئ، رابوو سهر ركبئا گو: بنار و بنوور بلات و عوزا
 بدئر و جهه ننه م. كافر رابوو سهر ركبئا، گورزئ ماله سەنگ هلافتته بهر په پريد
 ئەسمانا، زوپه زوپر خه له كئ دگورزئ هاتن. ئەو گورزه هاته رۆسته مي. رۆسته م
 زري و كومزري كيشا سهر سهرئ خوھ. مه رطائئ پيلايئ دا بهر، ئەو گورزه
 ژورده هات بطاسا مه طائئ پيلايئ كهت، گورز قه به مي بهر دئ كهت. بائئ
 نيسانئ ليدا، تۆز و عه جاج صافي بوو. كافري گوتته رۆسته م ما هيش تو مايئ؟
 رۆسته م گوتئ ما مري ژمالا بابئ ته مري بوون، ته ئەف تۆز و عه جاجه بمه
 وهركر. وهكي رۆسته م رابوو سهر ركبئيه گورزا ماله سەنگ هلافتته بهر په پريد
 ئەسمانا، خه له كئ دگورزا هه چهوه كي كووچكا دپه وون. په لوختين ئاگري پسهر
 كافري داهاتن، ئەللاهو ئەگهر، لگورزئ هنگافت، ژقه وئ شهنامه ژئ دبيرژت
 كافر ژگه رگه داني ئاقتته خواري. رۆسته م پئ خوھ ژركيبئ ئينا دهرئ،
 ئەلماسئ هندي ئاقتته ستووي وئ كافري، پئلايد خوئينئ لسهر ئيك دو طا
 بوون، شهناما ژئ دبيرژت وهكي هه فد ئاش هه بوونا دا لپئلا خوينا وئ كافري
 دگه پن هه تا خوينا وئ كافري به طال بوو. رۆسته م لسهر په يا بوو، ههردو
 گوھيد وئ كافري ژيكرن، دانين سهر پشتا رخشي. رۆسته م قه گه را هاته مال.
 ئيراني هاتن پيژقه، غه زا ئي پيروژ كر، زير لسهر سهرئ وئ ره شاندين. رۆسته م
 گوھك بر ديوانا كه يخوسره پاشا. پازده فيرس روونشتن سهر، قاسي
 مه حفووره ك ژبه ر وان زيده بوو.

یوسف و زوله یخه

XXXV

پیری یه عقوب دوازده کور ژئی بوون،

ئو و حه می فیرسی د چیبوون،

زیده یوسف، بنیامی بوون،

ئو دوازده برانه پژماره .

یوسف، بنیامی سه بینه،

ئو و هر دو ژدایه ک دینه،

.....

ئو رهنگ خورشید و نه هاره .

یوسف ژمه رته بان پیتر بوو،

حوسن و جه مال چیتر بوو،

زیده ژبرایا مه ستر بوو،

ژبرایی مه زن قه باره .

برائی مہزن وی دکت حوزن و گہ نگاشه،
ئەو بابی ئەم داین پاشه،
دگهل یوسفی ئۆلداشه،
ئەو برا ژئی بکین و قەهره.

گه لی برا دا قی قەهری بدەرکین،
ئووسف ژنک بابی قەدەرکین،
دا ببین رافی بەرزە کین،
دا فەنا بکین یه گجاره.

ئەو بران رابوون ژقی ناھی،
لئوسقی دکن صه لاهی،
که کو رابه داپچین رافی،
ئەو راڤ نئیزیکه بهرواره.

یوسف وی دە تن جووایی،
ئەس پی خوه نادم رکابی،
حه تتا جواب نه یید ژ نک بابی،
حه تتا باب نهدت قه راره.

گو برا رابوون ژوی ناھی،

ئەووه چۆنە نك بابى،
گوۆ بابوۆ ييوسقى راقەك ژمه خوهسته.

.....

بابى دىبىژت ييوسقى مننى زه عيفه،
ناكتن تهرحى شه فيفه،
دگهل وه نابتن هه فكويغه،
وى كار نينه بىته كاره.

گوۆ يا بابوۆ شوليت ته د ئاقانه،
پيشيى ته د بى پەردەنه،
راق نيزيكن ته ماشه نه.
ئەم هەم براين هەم ئۆلداشين،

بابى دىبىژت دى بلله زكن بلله زينن،
ييوسقى من قهنج پخه ملينن،
بين راشى زووكا بينن،
ژبوۆ من بينن بهر ئىقاره.

گوۆ يا بابوۆ ئەم دى براقان كن،
خلمه تك سات و گاقان كن،
خلمه تك لسەر چاقان كن،

ژبو ته تینن بهر نیقاره .

ئهو برا چونه ژوی نافی،
وان نیجاز ئینا ژنک بابی،
ئووسقی پی دا رکابی،
ئهو دگل برا چو بی راقی.
وان برا ژی بکین و قه هره:

وان راڅ برن ژمالان پیده،
بیرهک دیتی نیقا ریده،
چه نگلی وی گرتنه ئاقیت تیده،
ئهو بی پهروه چو بی چاره .

ئهو ئووسقی له قدی قه نده،
وی عولمی خودی دخوه نده،
هه یقا مه ما بوو چه نده،
وی گه هشتی جبرائیلی ته یاره .

جبرائیل بالایی سه قتی،
گافا گه هشتی پی وه قتی،
روکباندی هه چوه کو میری سر ته ختی،
ب قودره تا ئی چه بیاره .

برا وی گافی پيشه مان بينه،
وی دکن خزن و گرینه،
ئەم دی چاوه ژپیژ بابی که فینه،
ئەو خوسارن پيشه مانه .

برائی مەزن زەند و بازنی خوه هەلمشته،
خەزالەك دیتە قە کوشته،
جلكید ئوسف پخوینی مشته،
ئەو چۆنە نك بابی بهه واره .

ئەو برا هاتنە ژویقە،
ئەو که نعانى بژن و میرقە،
ئەو حەمی وی چۆنە شپیرقە،
ئەووی ژئی تکن پوسیاره .

گوژنا وشیر وشیر کر،
ئەو هەر چۆنە هەر سته غبیر کر،
وہکو لئوسقی سالی کر،
وان ههوار و صەد زناره .

گو یا بابو ئەم سەر بە لایەکی هلبین،

چاشیّ مه ژیووسف خافل بین،

.....

سیّ گورگان ره فاند و خواره.

پیر یاقووبی دهنگ هلانی،

دیّ زه عیف مه کن وی گیانی،

کانیّ جه هوه ریّ ئامانی،

وه جه رگیّ من دا پخساره.

پیر یاقووب ژخانی ده رکه فته،

ویّ-تکه لهتن وه کوّ نه فته،

ئهو شاشک ژسه ریّ که فته،

ئهو مه جرووحه ی برینداره.

پیر یاقووب پخوه پیغه مبه ر بوو،

هه فدییّ ئه زمانه دگهل بوو،

هه فدییّ ئه زمانه دزانی،

ئیّ گورگا طهیر و ته واله.

پیر یاقووب گازیه ک راهیله،

ئیّ جه ما بین گورگیّ دریله،

ئیّ دهشتان و ئیین نهیله،

وی دئیورن چار کنارہ .

ژویفہ ہاتی گورگی مہستہری،
کافروؓ تہ چما حہف-کریؓ،
ما تہ بیر نائیٹ روژا ناخریؓ،
ئہ و تہ ئوسقیؓ من خوارہ .

گو زکیؓ گورگیؓ رازی بت،
چاقیؓ دگورگیؓ پہ قی بت،
دہ قیؓ گورگیؓ شکہستی بت،
ہہکہ من ئوسقیؓ تہ خواری بت،
ئہ قہ چ سوندہکہ دژوارہ .

ژویفہ ہاتی گورگیؓ لالہ،
سوند خواری بحہ لال و مالہ،
گہل یوسقیؓ نہ بوم ہہ قالہ،
ئہ و چ سوندہکہ پکفارہ .

ژویفہ ہاتی گورگیؓ کیفہ،
سوند خواری بجزو-ئہ لیفہ،
گہل ئوسقیؓ نہ بوم ہہ فکیفہ،
ئہ قہ چ سووندہکا دژوارہ .

ژویڤه هاتی گورگی دییه،
گو یا پیر یاقویی نه بییه،
ما تو پخوه نوزانی ئه وانی کییه،
هه که نه دابیژمه ته ئوسفی ته لکویییه.
ئه و خه تا ئوسف ژ برانه.

گو یا گورگو ژناق ده هبان ئاغی بی،
ده وله ته که مه زن لسه ری بی،
گوشته لده فی ته براشتی بی،
مهان و به رخ و که هره.

پیر یاقوب گورگا ده ستور ده،
ئه و مه جرووحه ی برینداره،

ئه و فه گه را هاتی ماله،
چاڤ لی کوّره بوون ده رحاله،
که تبوو لمال چه ند ساله.

.....

گو کاروانک ژیه مه نی رابوو،
ئاژوتنه وان ته نگ تاره غ بوو.

سەر دەری بیری ئۆردەغ بوون.

ویدباغەر بینە ژتھنە،
بازرگانباشی وی دبیزد
رست و دەولکا باقینه.

دەولکباشی دەس ئاقیتی دەولی،
دەولک ئاقیتی لگهولی،
یووسقی دەز ئاقید دەولی،
بقودره تا شاهی مهولی
بقودره تا ئی جه بباره.

دەولکباشی وهکو دەولک ئاقیتە،
دەولک دەز به گرانی تیتە،
ئەو هندی دکیشت ناییتە،
چی روھناهییهک دگەل تیتە،
ئۆردین و وەرن دیاره.

بازرگانباشی دبیزد،
بارا بینن ژبەر بارا بار کن،
دی مه حافا بینن تی وارکن،
دی هه سپا بینن سووار کن،

وہ غہ را خیرئ تہ ژ جارہ .

وا راژ بدی لبہ یابانی،

مسری ہاتن گہ ہانی،

وان قووناخ کرن لخانی،

وی ژئ دکن ئوردی بازارہ .

گازی کری دہشتو دہ لالہ،

بچووک و مہزن تفالہ،

کہس نہ ماییہ لمالہ،

ہہ ممی ہاتن طہ لہ بکارہ .

گو پیرک ل مسری مہ دہال بوو،

ئومری وی پینسہ د سال بوو،

دو پهنک دہزی لبال بوون،

ئہ وژک دہعوا ئوسف بکرت پکریارہ .

دونیا عالہ م مشتہری بوو،

زہ لیخا خاتوونہک زہری بوو،

ئہ و ژبہر مالی خوہ بہیی بوو،

چ خاتوونہک نازدارہ .

زەليخا خاتوونەك مسرئ بوو،
دائەدا لسەر قەسرئ بوو،
حوكمئ وئ حەتا بەسرئ بوو،
ئەو هەفتئ بارە خرشئ وئ بوو،
ژبلى تيت و نەرگز و قەمچ و گوھارە .

زەليخايئ دكت فەتئشە،
تو بەنى بينە لپئشە،
ئەوئ ژپر وئ تکرن پئشکئشە،
دا ببينت بچاقانە .

ژوئفە هاتئ زەليخايە رەندە،
دئ بها بکە بچەندە،
.....
وئ گوئئ بسئصەد دینارە .

زەليخا وئ دبئژد بازرگانی،
توئ خەشیمی سەرگردانی،
ئەو تو پقیمەتئ نەزانی،
سئ جارال بەر ژپرانە .

زەليخايئ دکت فەتئشە،

تو به نی بینه لپیشه،
میژانی بینه بکیشه،
سیّ جارا لبر زیرانه .

زه لیخاییّ دهریّ خه زینیّ بهردا،
سیّ جارا ئوسقی لبر زیر کشانده،
هر جاره کیّ چه نگه {ك} لسهر دا،
ویّ بو خوه کری ئیکجاره .

ئو به نییه په شته په شته،
زه لیخاییّ ئینا گه هشته،
دیمی لهه ییفا شش و حه شته،
ئو وهك مانگیّ لچاردیّ هژماره .
ئو وهك مانگیّ لنافا ستیره،

زه لیخاییّ لی بی حه یران،
ئو ژیه ر عشقیّ مالک ویران،
ئو دهردیّ عوشقیّ دوشواره .

زه لیخاییّ بری کوچکا دهر نه قشانندی،
ویّ بمه هوهریّ ره شانندی،
بوسک و عه مبه ر لیّ ره شانندی،

ئەو جەي كورپى صالئيه .

زەليخايى بىرى پشت ھەفد دەرگا ئىخستە .
ويى باليفە دابىن پشتە ،
ويى خەنى كر بزيپر و تشتە ،
ئەو بخوھ بى خزمە تكارە .

زەليخايى ويى دىيژت ئوسقى ئەزى قەنجە ،
ئەز زىدە بمال و گەنجە ،
ئەز بەسنىا تە ھەفپەنجە
ھىقى دكم بگە ئەف كارە .

يووسقى دىيژت نەدامە نەدامە ،
خاتوونە عاقل تەمامە ،
شەرىبە تەك ل ترار و جامە ،
نەزەرا تە لمن ھەرامە ،
بخالقى لەيل و نەھارە .

گوۋ جوواب چوۋ بى مالى دىمىرە ،
ژجوان و خاس و پىرە ،
زەليخا تىتن ل بىرە ،
ھەممى دكن لوۋمە كارە .

زەليخايى دىيىژت ئەو بەنيى من دەلالە،
ئەو بەنى خوەشە خوەمالە،
ژابيسكول عوود ئلكومارە .

زەليخا دىيىژد يا خاتوونى دموغرب زەمين،
هەكە هوون بەنيى م پچاقا ببين،
هوون هەممى حەيرانە مين،
ئەس تهنيمە ئەق جارە .

گو ئەو خاتوونى دمىسرى چەندن،
ئەو حەچى جوان ئو رەندن،
زەليخائى بژورقە خوەندن،
گو چل خاتوونن پژمارە .
وى بو کر لەيل و عنکارە .

زەليخائى خاتوون دەينا لقى نافی،
وى طورنج ئاقىتى نافی،
وى هەر ئىكى کىرەك دافی
کىرەھەمىيە جنس و کارە .

گو ئەو ئوسقى کەنعانى،

وئ خەملاند وەکو بزانی،

پەردە یەك ژبەر هلانی،

ژخە فله تی ئینا دیاره .

گو ئه و خاتوونی دموغرب زه مینن،

وهكو ئوسقی پچاڤا دبینن،

هه می چه یران دمینن،

که ففی سوژ کرن ژخوینی،

ئو خاتوونی چاڤ په یاله .

دهه ژئ بین دین و هاره،

دهه ژئ مرن ده رحاله .

ئو هه ر بیستیدی باقزهر بوون،

ژبهر عشقی بی مه فهر بوون،

گو دهردی عشقی دژواره .

زه لیخائی ئوسف برید لژوره،

وئ خەملانت که سک و سوژه،

وئ بری پشت هه فد ده رگه هی موغداره .

وئ بری پشت هه فد ده رگه هی ئیخسته،

هه ر هه فد ده رگه ه لدووقداییخسته،

وی دکت لهیل و مداره .

زه لیخا دبیزد جاره کی د من هلنیره ،
بهس بهری خوه ژمن وه رگیږه ،
گو نه ز خه ربیم خو ساره .

زه لیخایی وی دبیزد یووسقی نه زی قه نجم ،
نه ز زیده بمالم و گه نجم ،
نه ز پچه سنیا ته هه قپه نجم ،
هیقی تکم بکه نه ف کاره .

ئووسقی دبیزد نه دامه ،
خاتوونه عاقل ته مامه ،
شه ربه ته ک ل ترار و جامه ،
نه زه را ته لمن هه رامه ،
پخالقی لهیل و نه هاره .

زه لیخائی وی دبیزت ئووسف دیسانی ،
هه ردو پیا لته دکم زه ولانی ،
ته تیخم هه بسی زیندانی .

نه و ئووسقی وی دبیتته ،

من حەبس و زیندان خوەش دقیتتە،
دگەل باخووی نابم فهیتتە،
گەل باخووی نابم شەلمەزارە.

ئووسقی یەپخانم خیزە،
عەلایەك رابوو وەك تیزە،
هەر هەفد دەرگەھ لەبەر قەبەین بریزە،
وی بەدەر اجادا چۆ خوارە.

ئووسقی سیارە لدەشتی،
زەلیخانئ پشتمقە گەهشتی،
کراس دراند ژ نیقا پشتی،
دگریفانی دە بر خوارە.
یووسقی خوە بدەست نەسپارە،

زەلیخانئ وی دبیزت میرە،
یووسقی هەر بەنیی تەیه،
وی دەعوا لجهی تەیه،
بوچ لی نەکی پوسپارە.

میری وی دبیزد بللەزکن بللەزینن،
دی بەنی زووکا بگەهینن،

سهري ژناڻو ملا بڦه پينن
تو ٻوڇ دڪي ٿه ف ڪاره؟

مير ويءَ دٻيڙت دئ ويءَ ڪن،
دئ قهيدئ بينن ل پئ ڪن،
دئ سهري ژناڻو ملا ڙيڪن،
تو ٻوڇ دڪي ٿه نڪاره؟

يووسقي ويءَ دٻيڙت ميره،
ٿه و ڪچڪا له هه نڪي پشيره،
ٿه و پاڻي سوڙريءَ خه بيره،
بينه ڙي بڪه پوسياره.

گو ڪچڪا له هه نڪي هشير بوو،
هه وچڪا ڪراسي پڪه ر بوو،
زه ليخائيءَ دبه ني نه زهر بوو،
ٿه و به ني خواهه بدس نه سپاره.

مير ويءَ دٻيڙد ديسانئ،
هه ردو پيا ئي بڪن زه ولانئ،
دئ بيخن هه قسيءَ زيندانئ،
بهيلن لڦيريءَ چهند ساله.

میری مسریٰ ته گبیر کر،
یووسقیٰ له قسیٰ یه خسیر کر،
وی هیلا لویریٰ ژبیر کر،
هیلا لویریٰ چه ند ساله .

دو گرتییی دی له قسیٰ بوون،
یووسقی دگل وان سی بوو،
ئیک خه باز و شه ره بداره .

هردو کا خه ونه ک بشه ق دی،
شه ره بداره طه یره ک کوشتی لده ق دی،
سه ر سه ری ره قانند و خواره .

هردو ک رابوون سوبه هی سه حاره،
ژئوسقی دکن پوسیاره،
ئوسقی دبیزد دی رابن سوبه هی سه حاره،
خه بازی دی دین ل قه ناره .

شه ره بدار دی به ردن چت ماله،
ئه ز دی مینم شوونه واره .
وه کی رابوون سوبه هی سه حاره،

خه بازی دا بو قه ناره،
شه ره بدار به ردا چو ماله
یووسیف مابی شوونه واره،

ته مام بوو سیژده سالی پیژماره،
میر خه ونه ک دیتی لماله،
هه فد گا خورتن هه فد ئی ژاره،
ئه و زه بوونی خورتی خواره.

میری مسری گازی کری راهبداره،
ئه ووی ژی دکت پوسپاره،
که س خه ون بو نه کر نزاره.

شه ره بدار وی دبیزد میره،
گرتیی ته له قسی یه خسیره،
ئه و خه ونا دکت ته فسیره،
بینه ژی بکه پوسپاره.

میر وی دبیزد بلله زکن بلله زینن،
دی گرتیی حه قسی بینن،
دا ئه م ژی بکن پسپاره.

یووسفی دبیزد ئەز ناییم،
گازی بکن زه لیخائی،
دا به بیان بکت خه تائی،
دا بزنان هندی شه هره .

زه لیخائی ژدی خو ه ئەمین بوو،
گو ئە ه خه تایه ژبن من بوو،
وی پی زانی هندی شه هره .

یووسف دبیزد یا میرو ما تو نه زانی،
هه ه سالا دئیت ئەرزانی،
هه ه سالا دی بت گرانی،
خه لا دی رابد ژنانی .
ئو بدهز ناکه فت کریاره .

میری مسری که لاته،
بو ئوسف دانه خه لاته،
با مه مله کهت و وه لاته،
هه مییا بدهس ئوسف سپاره .
گو دی راکن یاقووب داره .

ئو ئوسفی ژدل هه،

وی دہخل داگر بہ گول ٿہ،
پہ ٿووشوو و پہ سومبل ٿہ،
وی تہ ٿی کرن ٿہ مبارہ .

گوّ وہ کی خہ لا پہیدا بوو،
میری مسریّ پیّ فہ نا بوو،
ژدنیاییّ رہا بوو،
ٿہ و پیّ مری دہرحالہ،

گوّ وہ کی خہ لا گہشتیّ،
ٿہ و ہندی چیا و دہشتن،
کولبیّ چو ٿہ در نہ ہشتن،
ٿہ و چی کولبہ کا دشوارہ .

یووسف دبیزد دہریّ ٿہ مبارا بہ ردن،
ٿہ و موسریّ دنانی و ہردن،
بلا بیینیّ ژدووریّ شہ ہرہ .

ٿہ و ٿووسفی ویّ دگوّتہ،
ٿہ و عہ لافی دہخل فروّتہ،
ہج وہ کو کری وہ فروّتہ،
لیّ زیدہ نہ کر ٿیک پارہ .

زه ليخائى هه بين دوصه د خزينه ته فاڅه،
وى به نى ئاڅتته لئاڅه،
وى بار داگرتن بچاڅه،
وى ژبو ئووسقى تهناره.

زه ليخائى هه بين دوصه د جيړيى چه له ك،
دوصه د به نيبى چاڅ به له ك،
زيړ و مالى دتى گه له ك،
وى ژبو ئووسقى تهناره.

زه ليخائى هه بين دوصه د به ده وييت خاسه،
زيړ باقى دزيړ لباسه،
وى ژبو ئووسقى تهناره

زه ليخائى هه بين دوصه د گوهاريد حه يده رى،
بزيړ باقى دكه وده رى،
سيڅه د ره نكيى گوهاره.
وى ژبو ئووسقى تهناره.

ئو زه ليخائى تى ژويڅه،
ئو به زيړ و به زه هوهر به،
بو ئووسف دانه پيشكيڅه.

ئەو ئووسقى وى دىيىتە،
بلا زەليخائى زوئىرى قەد نەئىتە،
ئەو پىكىر وەجا من نەئىتە،
بلا زكەلهى بچت خوارە .

گو ھەر چى بو زەليخائى دل دانى،
ئووسقى لتە پيشەمانى،
ئەو زىرا دتى پترارە .

گو ھە چى بو زەليخائى درەو دكىتە،
ئەو ئووسقى ھەر تە دقئىتە،
ئەو زىرا پىدە دەرىتە،

زەليخائى پيشەمانە،
وى سىنگ و ئەژنو کوتانە،
ستو بشكىتن گەل دو رانە،
پارا ئك دۆر وى نەمانە .
گو چ سوبە ھ يەك سەحارە .

ئووسقى وى چو ب راقى،
دگەل رەقەكە سووارە .

ئەو زەليخائى شوخ و شه ننگه،
له ررويا نه ما چو ره ننگه،
چۆ كه تى ده حله كه ته ننگه،
له رويا ئووسقى ژاره .

ئووسقى هه سپى به زاندى،
وى تۆل و تاژى وه شاندى،
گو دى هه ررى هه چى پيس و مراره .

زه ليخائى ئاورره ك دا فى،
تولا وى سوھتى وى گاڤى،
وى ژى تىت پىتى و ناره .

تولا وى سوھتى دەرھاله،
زه ليخائى دو صه نه م بن چه نگا مابوون،
هه ردو صه نه مى خوه شكيناىدى،
ويړ يا قويدى ژى فرراندى،
گو شكلى وه قه وى سه حره .

صه نه م صه لىبن چ تشتن،
هه ممي مه خلووقن لپشتن،
زه ليخائى چو نه هشتن،
وى تۆبه كر ئسته غفاره .

گوؤ ئووسقی لی درراند کراسه،
ئهو کراسه ژپیر کراسه،
ئهو قه ساسه ژپیش قه ساسه،
توله لی قه کر دهرحاله.

ئهو ئووسقی وی دبیتته،
ئهو زه لیخائی چ دفتته،
گوؤ من حه سنیا بهری دفتته،
دوعا بکه ئی جه باره.

دا جوان بیم وه کو هه ر جاره.
یووسقی دوعا کری ئی جه باره،
زه لیخا جوان بوو وه کو هه ر جاره،
جوان بوو وه کو چارده ساله.

ئهو قه گه رها چو له ماله،
گوؤت توؤز و نه قش و نه قاره،
ئهو پیکیفه بوونه هه میاره،
وی مه هه ر کری دهرحاله.

برائی ئووسقی برسی بوون،

لکه نعانى وى دبیژن بابى،
ئەم ماین بى ئەهل و عیالە.
دەخل دەس ناکەفت کپیارە.

بابى دبیژت دى دەفە بنخینن،
وہکو دەفا نخانن،
بیئا دەخلى ژمىرى تى.
گو که روانەك ئاتى ژکە نعانى،
ئوسقى ھەر دەخل دانى.

یوسقى دبیژد دى وى کن،
کەیلی دبارى بنیامى کن،
لى فە شپرن ئیک جارە.

یوسف دبیژد ھەم کەیلە ھەم عەیارە.
خولاما بەردان لدووفە،
وہ دزی کيلا عەمبارە،
ئەم دى لوہ فەکین بارە،
ئەم دى سەح کن ییک جارە،
ھەچی کيل دەرکەتى لبارە،
ئەم دى وى گرین بیئە مالە.

وهكى فكه كرن باره،
كئيل دهر كه ت لبارئ بنيامئ.
بنيامئ گرتي ئينا له فسي كر.
برا هاتن په واره،

هاتن يووسقى بصلاڤه،
لبنيامئ دكن پوسياره.
گو برائئ مه به رده دهر حاله،
گو ئه و خه شيمه هاتي ژماله،
ئهم دئ كرين پكپياره.

يووسقى دبيژد ئه ز وه ناكم،
دزئ من گرتي دهر حاله.
يه هووده دبيژد ئه ز وه ناكم،
ئهم دئ مسري خه راب كم،
دئ به رده دا بچين ماله.

يووسقى دبيژد وه بير نايث گورين،
ئهم هون پيگفه هه لبورين،
وه ز ئافيتم بيرا غورغوري،
ئهم ز يووسقى صالحيم.
بو خاترا بابئ وه تنيرم.

ئوسف رابی ژوی ناڅی،
کراسی خوه ئیخستی دا فی،
ژبو بابی خوه هناره .

وهختی ژویری چونه ماله
چاقید بابی ساغ بوون دهرحاله .
بابی وی هاتی ژپیشقه،
ئووی ژی دکهت پوسپاره .

ئو بابی وی دبیتته،
ئو بیهنا یوسفی ژوه تیتته .
گو بابو ئم هاتی ژوی ناڅی،
ئوسفی کراسی خوه بو ته ههناره .

یاقووب بیهن کر کراسی،
چاقی وی ساغ بوون دهرحاله .
یوسفی کاغهس هناره،
ژ بو بابی ههناره،

گو بابو وهره رییه،
یوسف میری مسری یه .

کاغز بوّ ته هه ناره،

دا مالی بین ده حاله .

وان بار کری ژکه نعانئ،

ژکه نعانئ هاتن لخوااره .

یاقووب سووار کر عه جاله،

ئیناده مسرئ لماله .

یوسف حاکمی مسرئ بوو،

ئو یاقووبی هاتی لباله .

هه ردوکا سلاڤ کری ل ئیکه،

یاقووبی هاتی له پیکه،

ئهو ژیک رازی بوون ئیکجاره،

هه وا خه لاز بوو ل ئیکجاره .

هاتن مسرئ ئیکجاره،

هه فتئ مروڤ بهژماره،

پچووک و مه زن طوفاله،

ل ویروونشتن ل واره،

ته مام بوون شه ش لنگ هه زاره،

ره حمهت لده بیابئ گوهداره،

ئهم دی هه م چوئه لماله .

زەمبیل فروش — ئا —

a XXXVI

زەمبیل فروش لاوکی روواله،
بکولفەت و ئەهل و عەيالە،
حوسنیا یووسف ل بالە،
دەس لکورسی سەنعەتی.

ئەو سەنعەتی سەلک و تەبەق بوو،
دائەدا لراستی هەق بو،
پیشیا سەلکا لوەرەق بو،
حەقق رزایی قسەمی.

زەمبیل فروش چۆی پەواستە،
سەلک برن بارژیری بخاستە،
نان و ئەمەک پی تێد ل دەستە،
حەقق رەزایی قسەمی.

زەمبیل فرۆش سەلکا دەتینی،
مال ب مالی دگە پینی،
خاتوونی ژبورجی دبینی،
دین دبت عەجیب دبینی،
کەتی دیلی موحبەتی.

وی موحبەتی جان موفتە لا کر،
سوڤ لەعە نیی ئەشکرا کر،
لاوکی قەلیم جدا کر،
ئەو ژعشقا خەو نەتی.

گو وی خاتوونی خەون ژخودیئە،
ئەو بقی لەبی دبیینە،
میر ژ تە سەلک دقینە،
سەلک قەنجن کیڕ مە تین.

ئەو هاتییە لاوکی فەقیرە،
وی چیکرن سەلکیت هەژیرە،
وی دبرن بەر دەرگە هی میرە،
چۆ دەرگە هی حەق بدەتی.

ئەو لاوك وئى ھاتى لماله،
وى چىكرن سەلكىد دەلاله،
وى دبرن بەر پەنجەر و ھەواله،
چۆ بەر دەرگەھى دا ھەق بدەتى.

گويا لاوكو لاوكى بيانى،
كەرەم بكە دەپچىن لخانى،
قىمەتا سەلكا تو دزانى،
سەلكك قەنجن بكىر مە تى.

گويا جاريى ئەوقەد وە نىنە،
قىمەتا سەلكان چو نىنە،
ھەر كى دا تو ژبو م بىنە،
ئەزى رازىمە بوئى قىسمەتى.

گويا لاوكو لاوكى روواله،
كەرەم بكە داپچىن لماله،
خاتوونى مەقسود دىندارە،
ھەققى تە زىدە دەتى.

گوئەو لاوك چۆبى ھىنداڧە،
دەرگەفان دەرگەھ داداڧە،

لئ غه یرى ره ننگ و رافه،
لئ شکه ستن ئه ژنۆه و گافه،
که تی به ندا سیکه تی.

گو یا لاوکۆ تو چما شه رمینی،
دی وهره لسه ر تام زیپینی،
ننشه للا دی خیر ببینی،
چ شوله که خه یرا ته تی.

گو یا خاتوونا عه قل ته مامه،
ئو شه ربه ته لدار و جامه،
نه زهرا ته لمن هه رامه،
ترسم ژروژا ئاخره تی.

گو یا لاوکۆ لاوکۆ ده رویشه،
که ره م بکه وهره لپی شه،
دا ئه م شته بکین فه تی شه،
وهره سه ر غه نیمه تی.

گو یا لاوکۆ وان چۆخه لا ژبه ر ته دکم،
ته تکه سک و سوژی وهره دکم،
په رری سیه ی لسه ر دکم،

تہ بزیر و مالیٰ دنییٰ خہ نی دکم،
ہہ جوہ کو دچہ رخا لداوہ تی۔

گو وان چو خہ لہ ژمن چیترن،
م ژ باخویٰ مہ زن قہ ببول کرن،
ہہ ما لہ ش پیٰ بسترن،
دا نئ نہ چم بہہ لاکہ تی۔

گو یا لاوکو لاوکیٰ فہ قیرہ،
پیٰ بکہ لدوشہ کیٰ دمیرہ،
تو تیک فہ دہ زلف و ہہ ریرہ،
زلف و حہ ریر پیرو ز بو میرہ،
ترسیم ژروژیٰ ناخرہ تی۔

گو یا لاوکو لاوکیٰ رووالہ،
وہرہ سہر لحييف و دوشہ ک و نالہ،
تیک بدہ زولفان و خالہ،
دوورہ روژا ناخرہ تی۔

گو چ حہ ددیٰ لاوکیٰ رووالہ،
بیٹ لسہر دوشہ ک و نہالہ،

۱. نال: نہال، نہالیک۔

تیڭگبد زولفان و خاله،
زولف و خال پیروژ بی لخوندکاره،
تورسه م ژوژا ئاخره تی.

گو یا لاکو تو توه ری هیقه،
وه ری سهر شه کران و سیقه،
وان شه کرا بمیژه بلیقه،
وه ره سهر غه نیمه تی.

ئه و چی هدی لاکو بید ویقه،
بیّت لسهر شه کران و سیقه،
شه کرا بمیژد بلیقه،
سوبه یه روژا ئاخره تی.

گو یا لاکو لاکو بیانی،
له و ئه ز بیژم دا تو بزانی،
من تو ژبو دلّی خوه ئانی،
وه ره سهر هه دایه تی.

ئه و چی هدی لاکو بیانی،
تو بیژه دا ئه و بزانی،

۱. نهال: نهالیک، دوشهک. (س)

ده ئەژ بو دلکى خوه ئانى،
ئەز نايم سەر هدايه تى.

گويا لاوکو دى بەز ببیژه،
چەرگ و هناقید م ببریژه،
دى ته ئاقیژم هه فسەك دریژه.
سەر نشیف بى بنالى ژور.

گويا خاتوونا گەردەن بللور،
دى خوه بگره دابیت هنگور،
ته ئەژ شو له لمن کرى ژور،
دا ئەم بکین سه لاهه تى.

گو ئەو خاتوونه بجیری و بهنى،
خوشخوش رابى ده ژ لى دکهنى،
ئەم دى بلاوکى بينه بغهنى،
لاوک هات سەر هدايه تى.

گو ئەو لاوک رابى سەر مه سته،
مسینهك ئاقى ژى خوه سته،
خاتوونى دابى لده سته،
وى بجه جە تا ته هاره تى.

گو ژمه نزه لی چو مه نزه لی،
ریکه ک چو بی بانا که لهی،
چو دهر نینه دا پی بهه لی،
یا ره بی تو مه خه لاس بکی ژوی زه یقه تی.

ئهو ی لویری هه ره فه کری،
یا پادشاهه توی حازری،
من خه لاز بکی ژوی ناگری،
من باقی خه زینا ره حمه تی.

ئهو لاوکی دل ما پخه فیر،
ئهو ئوسف بی ته ئاقیت بیر،
ته بر مسری لی کری میر،
ته دهینا سه ره سه لظه نه تی.

ئهو موسایی لبه حرا عه میق،
ته لی فه کرن دوازده ته ریق،
فه رعوون لنافدا کر غه ریق،
من باقی خه زینا ره حمه تی.

جه رجیسی حووتی به لله عاند،

ههستی ژله شی نه خه له عاند،
ته بر سه ر دینی وی ته کلاند،
من باقی خه زینی ره حمه تی.

گو دلم نیکه نابد هزار،
دی خو ژقه سری ئاقیژمه خوار،
به قودره تا شاهی جه ببار،
من سه تق و باوه ری پته تی.

ئو و لاوکی دل ماره می تی،
ئو وی خوه ژقه سری ئاقی تی،
خاتوونی رو هنک دار پی تی،
قی نه که تی چو زه حمه تی.

ئو و جبرائیلی چست و چه له ک،
ژعه رشی خودی هاتی فه له ک،
لاوک دهینه لئه دری گه لله ک،
قی نه که تی چو زه حمه تی.

هاتی جبرائیلی طه یاره،
گا فا گه هشتی لباله،
لاوک دهینا لعه دری طه هاره،
قی نه که تی چو زه حمه تی.

ئەو لاوك ھاتى لماله،
ژئنا وى دكى شەرران و قاله،
سەلك بىرن تو ھاتى قاله،
ئەھل و عەيال چۆن بەھلا كەتتى.

گويا ژئى حەلال زادە،
دى تو ھلو تە نوورئ دادە،
بجھە تا سەوكان و كادە،
ئىشە للا خودئ رزق دەتتى.

ژن ژمىرى سالغترە،
ئەوى تە نوور وئ ھلكرە،
ئىشە للا خودئ رزق دەتتى.

ژئى تە نوور وئ ھلكرى،
ژنەك جىرانا ھات بجھە تا ئاگرى،
بارى تە عالا سەوك و كادە پتە نوورئ ڧە سوڤ كرى،
خودئ داىئ بەرە كەتتى.

خاتونئ لغمەك كوئايى،
سەد زىڤر حەققئ لغمئ داىئ،

لمالا لاوك دهر ئينايى،
خاتوون وى لسهر وى فهعله تى.

خاتوونى ب لغمى هاتيه،
لمالا لاوك دهر كه تيه،
ژنا لاوك وى ديتيه،

جولكى خوه بژنا لاوك گو هه رتیه،
خلخاليد پيا ژبير كریه،
ترسا خودى وى گرتیه،
كه تى دلى ترسى هه يبه تى.

چ شهفه كه ديم تاريه،
خاتوون جهى لاوك وى دانيه،
ناق نقينى لاوك نستيه،
لاوك زده رقه هاتيه،
ناق نقينا نستيه،

پى وى كئا خلخالى كه تيه،
سه هما خودى وى گرتيه،
كه تى دلى ترسى و هه يبه تى.

لاوك ژبه ر خاتوونى ره قبييه،
خاتوون لدوى به زييه،
لبر چيايه كى ناسى بوى يه،
دوعا ژخودى وى كربييه،

خودى ده رگائى شكه فتى لى گرتييه،
خاتوون لوپرى په كييه،
بى كومه كى خواه لييه،
خاتوون درها وى عه له تى.

ئهو لاوك فه گه پرا هاتى لماله،
ره حمه ت لدوى بابى گوهداره.

هذا قول زنبيل فروش —ب—

b XXXVI

sahmá ħudé vé girtia,
 káti dili tǵrsé u-heibaté.
 lāvīg žebar ħātīne ravía,
 190 ħātūn lǵdūvi bazía,
 lebar ciyāyāke asé buá,
 duḡā šġudé vé kería,
 ħudé daḡgāé škáfte le girtia,
 ħātūn levére pakía,
 195 bi kómāki ħvalía,
 ħātūn dirha vi ḡaláte,
 au lāvīg vaḡara ħāti lemála,
 raġmāt ledei bábē gohdára.

XXXVI b¹⁾.

هذا قول زنبيل فروش

1 * ای دلِ وِران²⁾ دیسان بَیوش³⁾

جَارَكُ ثِجَاران مَسِ نَبُوش⁴⁾

¹⁹¹⁾ E. āsē buā. — ¹⁹⁵⁾ O. Gl. kurm. ħūli. — ¹⁹⁶⁾ E. dirhā biḡa:lāte. U. behal qaher. — ¹⁹⁷⁾ v. l. āti māla.

¹⁾ Ueber die Herkunft des folgenden Stückes vgl. die Einleitung. Die Form dieses Gedichtes ist dieselbe wie die von XXXVIa. Obwohl in Folge der besseren Erhaltung der Strophenform die Zählung nach Strophen hier hätte durchgeführt werden können, habe ich es in Rücksicht auf die leichtere Vergleichung mit a vorgezogen, die Verse zu zählen. — Was das Metrum betrifft, so weisen die Schlusszeilen der Strophen statt des gewöhnlichen Schemas x x x x x x x x die Schemata x x x x x x x x und x x x x x x x x auf; letzteres geht auch hier durch einzelne ganze Strophen hindurch vgl. V. 121 ff. Auch in V. 1–4 erscheint dieses Versmaß; ob jedoch diese Strophe ursprünglich ist, scheint mir zum mindesten sehr unsicher. — In den Noten ist einige male die Transcription (Trscrp.), die sich von einigen Wörtern in der Vorlage findet, abgedruckt. — ²⁾ Im Mscr. wiederholt. — ³⁾ sp. mit ج. — ⁴⁾ Im Mscr. u. الذی حَرا.

بِكِنٌ⁵ قِصَّتَا زَنْبِيلِ فَرُوشِ
 دَا صَعِّ بِكِينِ حِكَايَتِي
 5 زَنْبِيلِ فَرُوشِ لَأُوكِي⁶ رَوَالِبُوا
 بِكْفَلْتُوا أَهْلَ عِمَالِبُوا⁷
 حُسْنِكِي يَوْسُفَ لِبَالِ بُوا
 حَقِّ رِزَاقِي قِسْمَتِي
 قَوِينِ أَوْ لَأُوى فَقِيرِ بُوا⁸
 10 دَائِمَا خُدَى⁹ دَبِيرِ بُوا
 بِيشَه¹⁰ خُدَى زِيرِ¹¹ بُوا
 أَوْ بَدَسْتَمَبُوا¹² صَنْعَتِي
 شُغْلُوى سَلَكُوا طَبَقَبُوا
 قِيمَتَا سَلَكَانَ وَرَقَبُوا
 15 دَائِمَا أَوْ رَأْسُ حَقَبُوا
 بِي دَدِيرِي كُفَلْتِي
 كَفَلْتِي قِسْمَتِ لُوى بُوا
 أَوْ زِيرُوا مَالِ قَطْ نَهْ دِي بُوا
 بِيشَه سَلَكَانَ * كُو هِيَبُوا¹³

⁵) M. pkin. — ⁶) M. لاوكى — ⁷) M. واهل وعمال بو. — ⁸) Sollte R. in dieser Strophe (nach der Vocalisation) ibü sein? cher irbü. — ⁹) urspr. Trscrp. piyîše; jedoch M. fragl. — ¹⁰) U. خبير. — ¹¹) U. داما وى. — ¹²) urspr. بدسكوا, darnach M. بَدَسْتَكِ بُو. — ¹³) In der Uebers. sind die Worte ausdrücklich so abgeteilt.

20 هَرِّ بَدَسْتُ وِی مَسْغَلَتِنِی¹⁴

أَوْ بَدَسْتُ زَنْبِیلِ بَدَسْتُ¹⁵

دَبْرِی بَازَارِیْ بِقَصْدِ¹⁶

خُورِیْنُ نَانِ دَهَاتِ بَدَسْتُ

رَاظِی دَبْوَا بِقِسْمَتِنِی

25 هَرْدَمَا سَلْكَانِ كُو تِیْنِی

خَانُونُكَ زُورْدَا دَبِیْنِی

بَدَلُوا¹⁷ جَانِ دَحِیْبِنِی

دِلِ كَفْتَهَ بَیْلَا¹⁸ مُحِبَّتِنِی

مُحِبَّتِنِی كِجِ مُبْتَلَا كِرِ¹⁹

30 سَرِّ لَجَارِیْهَ أَشْكَرَا كِرِ

لَاوَكِی قَلِیْمِ جُدَا كِرِ²⁰

مِنْ ثَرَعَشَقَا خَوْنَتِنِی

أَوْ لَطِیْفَا اِخْتِیَارِهَ

جَارِیْكَ رَاكِرْ هِنَارِهَ

35 نَوِ هَرِهَ بَیْرَهَ بَزَارِهَ

مَا نَوِ تَبِیْنِی سَرِّ مَصَاحَتِنِی²¹

¹⁴) M. مَسْغَلَتِنِی — ¹⁵) M. der Strophe fragl.; wahrscheinlich ist R. asta, wie in a V. 9 ff. — ¹⁶) urspr. بَقَسْتُ — ¹⁷) Das Damma auf د stammt vom Schreiber; das Schedd von W. M. fragl. — ¹⁸) urspr. بیلا. U. هیام العشق. U. مَوَّجِ. هیام العشق. U. بیلا. — ¹⁹) Trscrp. girr; U. صار. — ²⁰) U. فارق. — ²¹) M. ctwa
vgl. b V. 80 wo M. ebenfalls fragl. und a V. 109.

او جاريَا نَدَخُوفَا خُدَيْهٔ ⁽²²⁾
 لاؤ بئى ⁽²³⁾ لعمى دِ بِيهٔ ⁽²⁴⁾
 كو ميِر ژتَه سَلَكِ دَفِيهٔ
 40 لِيَدَكِر ⁽²⁵⁾ بوا حيلتى
 تو چيکه ⁽²⁶⁾ سَلِيکى دُجاکه ⁽²⁷⁾
 وريَنه درکاهى بُهاکه ⁽²⁸⁾
 ميِر حَقى ته زِيَدَاکه ⁽²⁹⁾
 او شُعْلا دَخِيْرَا ⁽³⁰⁾ تَتى
 45 لاؤ قَرِيْبُو ⁽³¹⁾ چوبِ مالَه
 چِيَدَكِر سَلِكِ دَلَالَه
 انيه ⁽³²⁾ درکاهى رَواله ⁽³³⁾
 رِزُقُ اوَه حق دُو تَتى ⁽³⁴⁾
 لاؤ صنعتى خوه بر ژور هِناره ⁽³⁵⁾
 50 يک ژژورده هَانَه خُواره
 ميِر دَبى وَرَه دِيَارَه
 دا بَدَه تَه قِيَمَتى

ta, wie
 nt vom
 موع
 M. etwa

⁽²²⁾ M. l. viell. جارِيَه نَدَخُوفَا — ⁽²³⁾ Trscrp. bewe. — ⁽²⁴⁾ U. اخزَنَه — ⁽²⁵⁾ sp.
 لي دَكِر — ⁽²⁶⁾ sp. چِيِيَكِه (?) — ⁽²⁷⁾ sp. دُجاکه U. «dutschiak gut». M. cēka und
 چَاکِه vgl. J.J. joli. — ⁽²⁸⁾ U. مِشِن, M. fragl. — ⁽²⁹⁾ M. fragl. — ⁽³⁰⁾ sp. b. d.
 Uebera. — ⁽³¹⁾ U. دَخِيْرَا. رِجَع; ich würde بَرى بو schreiben. — ⁽³²⁾ sp. wahrsch.
 اَنِيَنَه — ⁽³³⁾ U. طَالِبَه — ⁽³⁴⁾ urspr. دُو تَتى; M. fragl. — ⁽³⁵⁾ M. fragl.

لاو بقی لعی بی نزانسی
 بی فکر چوبوا بانی⁽³⁶⁾
 درگه دادر گفانی⁽³⁷⁾ 55
 چه بلا بوا لاو دکتی⁽³⁸⁾
 لاو کیدی دری پی فدافه⁽³⁹⁾
 غبرین لی رنکوا چافه
 گو یقین آق لعبوا دافه⁽⁴⁰⁾
 دی ببینم زستی 60
 او جاریا پر لعبوا بنده
 لاو بقی لعی دخنوده
 دیم شپالک زیر لقنده
 کس نداکت وستی
 لاو راستبوا نچودیرا⁽⁴¹⁾ 65
 پر تروی قنجا دکیرا
 گو من زته⁽⁴²⁾ نا فی تو زیرا
 تو من خلاصکی ژرحمی⁽⁴³⁾
 خاتون دبی اف خبر تو نیشه⁽⁴⁴⁾

سکر المواب الباب sic. U. —⁽³⁷⁾ بی فکر چوبوا بانی *M. ctwa*. لفقو. U. بانی⁽³⁶⁾
 لاوک دی. *urspr.* —⁽³⁹⁾ چه بلا لاو داکتی *M. ctwa*.⁽³⁸⁾ *M. fragl. vgl. V. 57.* —
 بی wegen *M.* zu streichen. —⁽⁴⁰⁾ U. مکر —⁽⁴¹⁾ *M. fragl.* —⁽⁴²⁾ *M. wohl mi žtā*
 (*resp. štā*). —⁽⁴³⁾ *M. wohl* ژرحم. —⁽⁴⁴⁾ U. بلا فایده. *M. fragl.* *U.* *passt bei-*
nahe nirgends ins M. und ist wohl durch gö zu ersetzen.

70 شَرْمَكَه⁽⁴⁵⁾ وَرَه نَائِی تَقِنَه
 مِّنْ بَتَه دای اَفِنَه⁽⁴⁶⁾
 دای اَم بَمِیْنِم حِشْمَتِی
 لای دبی تَرِسِمُ رَجَبَّارَه
 دَو حَرْمَه * تَمِنَه دِیَارَه⁽⁴⁷⁾
 75 اَكْرَكُ⁽⁴⁸⁾ بُوَانَدَه دِیَارَه
 ناری جاما شَرَبَتِی
 خاتون دبی تو لای بیانی
 لَو⁽⁴⁹⁾ دَبِیْم دای نَو⁽⁵⁰⁾ بَرانی
 مِّنْ تَبُوا دِلِی خَوَه نَو اِنِی⁽⁵¹⁾
 80 دای اَم بَكِیْن مِصْحَتِی
 لای بَخَانُونِیْرَا⁽⁵²⁾ دَبِیْتَه
 تَو مُخَازِیَا دِلِ دَقِیْتَه
 دایم رَحَق نَكِیْن فَهَمِیْتَه⁽⁵³⁾
 رَو سَمِیْن⁽⁵⁴⁾ دَاخَرَتِی

⁴⁵⁾ für M. str. نائى. — ⁴⁶⁾ نعمل. U. دای. Statt اَفِنَه ist wohl اَفِنَه
 zu lesen vgl. JJ. Zu belegen ist das Wort durch JR. ۴۴, 12. — ⁴⁷⁾ U. صاروا
 Trserp. akrek. M. āgirek. — ⁴⁸⁾ لَو. هرا. U. لَو⁽⁴⁹⁾. — ⁵⁰⁾ لَو. نو; W. transcr.
 M. vgl. a V. 97. — ⁵¹⁾ م. جبتك من شان قلبى هذا. U. — ⁵²⁾ Mscr. ||. —
⁵³⁾ لَو. فہمہ vgl. XXXV, V. 273; zu JJ. vgl. JR. ۴۳, Z. 3. فہمہ, was bloss
 Schreibfehler sein wird. Das Wort ist wohl arab. فضيحة. — ⁵⁴⁾ sp. ist noch
 سپی بن. M. eingefügt.

85 خاتون دَبِّي بافَيْرَه خيالان

وَرَه سر توشكو پالان

بِهِنِكَه⁵⁵ زلفان وخالان

دورا زروژا اَخَرَتَسِي

لاو دَبِّي زلفِي نَه تَحَرِيرَه

90 پَيْرُوز بِي لِلاوِي مِيرَه⁵⁶

چَه حَتِّي لِلاوِي فَقِيرَه

نَشْبَدَه فِى صُحْبَتِي

خاتون دَبِّي لاوِي قَرِيشان

وره نائق رِيحان سِيغان

95 تَو شَكْر بِيژ بَهْر دُوا لِيفان⁵⁷

شَبَه جاما شَرِبَتِي

لاو دَبِّي تَو قَنَاجا نَمَامِي

هَرَو كِي⁵⁸ شَكْر دِجَامِي

بَسَر وُپِيان تَو لِن حَرَامِي

100 تَرِيسَم زروژا اَخَرَتَسِي

خاتون دَبِّي لاوِي رَوَالَه

كُرْتَه حَاجَت زير مَالَه

⁵⁵) M. بِيون بِيكَه. — ⁵⁶) U. يَلِيق لاوِلاد الامراء. — ⁵⁷) M. fragl. vgl. a V. 88. — ⁵⁸) M. هَرَو وكي.

هَر چي ته خَسْت لِيته حَلالَه
 تو بس بِيكَه بَقِي حَجْمِي
 105 لاو دبی از نَه كَو تِيرِم

تَشْتُو مال تو خَوَه نَدِيرِم
 از تَرَسَا حق نَوِيرِم
 تَرَسُم تَرَوُژَا اَخِرَتِي
 لاو حَجَّت اني بِكافَه

110 چِم طَهَارَتِكُم بَاقَه
 كي نِزاني او خَوَه باقَه
 لاو دور نِفَبَا حَتِي⁽⁵⁹⁾
 سَر طَمَا او خَوَمَسْتَه⁽⁶⁰⁾

لاو بَدِلُو جان دُخُوسْتَه
 115 مَسِينَك اَف دابو بَرَسْتَه
 كَو تِيو كَم خِلْمَتِي⁽⁶⁰⁾

لاو بَدِرَكْت تَرَمَنزَلِي
 قَصَد كِر سَرَبَانِي كَلِي
 قَطُّ جِه نَدِي تِي دَا هَلِي
 120 دِمَابُو دَفِكْرَا حِيرَتِي⁽⁶²⁾

⁵⁹ M. *zweisilbig?* — ⁶⁰ M. (*und auch Sinn*) *fragl.* — ⁶¹ M. *fragl.* —

⁶² U. *وقف بالفکر متعبر.*

دما بو دل دِگُوکری⁶³
 رُوکِر بِاَفْزَارِ فِکِرِی
 دو ساعتا وی دا کُری
 بانکری شاهسی قُدْرَتِی
 125 بانکره پادشاهی مُبِین
 کو یا دلیل الحائرین
 نو شادکی قلبی حزین
 نو من خلاصکی ژرهنی
 وکی جَرَحِیس بِشَارا بری
 130 یوسف وکی عبدان گری
 بِکَسْرِ اِیُّوبِ کُرْهَانِ دَیْرِی
 تَه اُنْیِن سر سلطانتی
 یونس خوه حوتنا بلعاند
 بِکِ وَصْلَه نِی نَه خِلْمِلَانْد
 135 دِیسان بَدْنِی⁶⁴ وَصْلَانْد
 مِّنْ صِنْدِقِ بَاوْرِیةَ نِی⁶⁵
 موسی دِنِیْقِ بَجْرَا عَمِیقِ
 تَه لی فِکِرِ⁶⁶ دوازده طریق
 فرعون دِنِیْقِ مابو غریق

من صندق و باوریا ته تی. M. ⁶⁵ — بُدْنِیا وَصَّة. M. ⁶⁴ — Trscrp. dikaukeri. ⁶³
 قه کر. l. ⁶⁶

140 ديبوا جزايا شركتى

باور بكن قى گونى

طوفان كوها نوح سغنى

..... ما يتنى⁽⁶⁷⁾

تو خالى وى خالى

145 دشتو چيا نك بونه⁽⁶⁸⁾ بحر⁽⁶⁹⁾

او عاصى دونه خلقى دخوره⁽⁶⁹⁾

جله دنيش ما بون دقوره⁽⁷⁰⁾

تولائقى وحدائتى

او ابراهيم افيتته نار

150 بهتو پلنك⁽⁷¹⁾ لى بون سار

فى الحال ندى ژيبو هنار⁽⁷²⁾

خلاص دكن ترزمتى

اثرى خوه بافيم قى دى

لازم تو خوه نى نائى⁽⁷³⁾

155 عالمى بعلم ساعتى

⁶⁷⁾ Im Mscr. ist die Lücke nicht bezeichnet; sondern diese Worte sind zum folgenden Verse gezogen. — ⁶⁸⁾ م. بون — ⁶⁹⁾ Trscrp. duhähère; nach der Uebers. in خواره) zu verwandeln; dies verlangt auch M.; ausserdem ديون —

⁷⁰⁾ u. فضلوا بالقهر مقهورين. — ⁷¹⁾ Viell. dialektisch für (JJ) بيت وپلك; zum zweiten Wort vgl. Garzoni unter carbone acceso — Pel. — ⁷²⁾ vgl. JJ. زيب; statt des letzten Wortes conjicire ich ضرار — ⁷³⁾ Hier fehlt ein Vers.

لاو راسته دَکَل جَبَّارَه
 دِل يکِه نابی دو پاره
 خو ژبرجی اُفیتَه خُواره
 تو خالقی وی حالتی
 او خالقی پر علم لَنَک 160
 کوئی جبرائیل سفک⁷⁴
 تو عبدی من بکر⁷⁵ خُوشک
 قَنِج لی کر⁷⁶ امانتی
 جبرائیل چیتتی جَلَنَک⁷⁷
 165 ژوردا فری ژهر هفت فلک
 لاو لِهَوا کِرتی کَلک⁷⁸
 فِیرا دِدَا⁷⁹ اِمانتی
 جبرائیل هاتی ژنوما
 لاو لِهَوا کِرتی بَشْرُمَه
 170 دانسی لسر عَرْدی بنرمه
 دا دور بَتَّین⁸⁰ ژ ضرورتی

— کرا امانتی M. wohl⁷⁶ — امسک U.⁷⁵ — جبرائیل M. jibrāilē. — قوام U.⁷⁴
 wie a V. 146. — م. fragl.⁷⁸ — U. اعطا⁷⁹ — م. بکن sp.⁸⁰ معه

سیسہ بان. نوار.^۱

XXXVII²

.۱

بسم اللہی خالق	ئوہ رحیم ئپرہ حمان
هو اللہ رازقی	ئوہ نہ عیم و مہ ننان
به قہ ولی وی صادقی	ئوہ فاتحول عہ یان
ب حہ مدی وی لائق	بو وخت و کولو زہمان

.۲

حہ مد و سہنا ژ خود پرا	ئو خودانی خیر و شہر
ہہ چ کہ سی ئنیہت قیرا	ئو حازرہ ل حہ موو دہر
تہ گبیرا بدن ژ پرا	صانعی شہ مس و قہ مہر
صہلہ وات نہ بیی خود پرا	خودانی حہ وز و کہ وسہر

۱. د کتیبیدا (نوار) ہاتیبہ. و ہسا دیارہ کو یا دروست (نوار) ئان (نہال) ہ. ژ بہرکو ناقی

قی بہ پتی (نہالا سبیسہ بان) یہ. ل خودانی کتیبی (نوار) تیگہ ہشتیہ. (س)

۲. ئہ فہ ل زاخوی ہاتیبہ و ہرگرتن. بپ ۱۴۷.

.۳

پیدا ب حمدیٰ جه زیل
خودانیٰ عه رشیٰ جه لیل
بو محمه د بیه ده لیل
نازل ببیه جبرائیل

صه له واتیٰ منه ووه ر
ته قدیر گه رهان موقه دده ر
راکرن کوما عه سکه ر
محه ممه د بو مظه ففهر

.۴

هه وار خودیٰ صه مه د
میر و مه له کن بیٰ حد
قو طبن وه لی یو نه سه د
ب نه صره تا محه ممه د

نه وه خودایٰ مه عبود
هه م نه نبیائید مه عزوول
صاحب کیتاب و رم توب
کافران بکن مه عزوول

.۵

هه وار خودیٰ و میران
بازه هو مه رد و شیران
دیرا بکینه و پیران
وه رنه خودانیٰ خیران

پیغه مبه ریڈ مورسه لن
صالح و هه م نه ببیه^۱
بچین غه زایا شرین
صاحب که مال و یه قین

.۶

سوبحان ژ شاهیٰ که ریم
پر فزل و نعمت عه زیم
دگپرت چه رخا قه دیم
ناقیٰ خودانیٰ عه لیم

مه عبوده ک پر که ماله
مونه ززه ه ژئی زه واله
ب روژ و سال بساله
بی شریک و هه قاله

.۷

.۱ . صالح و پیغه مبه رن.

ئەو واحدئى بىۋەلەد
فەردە ب زاتى صەمەد
وہ صەفە تىد وى پۈر عەدەد
بىيەك لە حەظە شاھى ئە بەد
۰۸

نېنن قەد دايو بابە
نە مە خفییە و حجابە
پۈر دان و پۈر صەوابە
دنیائی دکت خەرابە

بىيەك لە حەظە شاھى قە دیر
سولتان و شاھ و ئەمیر
یەك پارسائى فە قیر
سوبحان ژ شاھى خە پیر
۰۹

دونیائی تکت ویرانە
یەك دەم دکت دیوانە
دینید دکت سولتانە
دنیا بچەرخ و دەورانە

دنیا بچەرخ و لە ولە بە
بۆ كەس نابت مەرکە بە
مە شریق حە تا مە غرە بە
صاحب تیر و مە زرە بە
۰۱۰

ژ بۆ كەس نابد دەوام
ژ خاص و خەلكیت عەوام
شاھ و گەدا و غولام
حەمى دچن ب تەمام

پىكفە دچن ب یە قین
كوچك و سەرائى د بەرین
صاحب جەمال و نوورین
فەرخ و سەریرى وى دگرین
۰۱۱

نازك و خەلقیت عەزیز
صاحب كەمال و تەرمیم
تەخت و سەریرى د بەرین
شەرب و شەرابیئە نەبین

كوللە شەبیئن ھالیكون
یە قین ھووہ مالیكون

بزانە ئەى رووحى من
ژ بۆ پچووك و مەزن

ژ ساکین و سالیگون
قهوی و هه م نازیگون
.۱۲

ژ جومله تشتهك هه بی
پیکفه هه می دی بچن
دزانید بی بی نه ظیر
قازی و شیخ و فه قیر
ناگاه ب نافى به شیر
سه له وات ل دیمی مونی
.۱۳

جومله هه می فه نایه
نینن قه د وان به قایه
دبیژن ئیک سه نایه
دگه ل نه هلی وه قایه
.۱۳

سه للی عه لا موحه ممه د
وه عه لا ئالی محه ممه د
ره سوولی مه موئه یه د
جندی وو خه لقی سه رمه ست
.۱۴

خه لقی ل فی جقاتی
دا هوون ببینن قاتی
بو مه دکت خه باتی
ژی دکن هه کایاتی

روژهك هه بیبی ناصح
نووره ئا وی ب لایح
فوکری بوو خه لقی صالح
وی دی کو بییه وازح
.۱۵

پالا خو دا میمبه ری
کت قه سه تا که وسه ری
ب دیمی خو نه نوهری
توژهك ل دهشت و به ری

گاڤا بلند بی غوبار
هاتی ل بوئی شه ککار
سه لام کری به کو بیار
ژی پورسی بن چهن ئخبار

زاهر بی یهك سوواره
به یا بییه بغه داره
روونشتی نك موختاره
پیغه مبهرو چار یاره

۱۶.

گوٽی نبیئی ئه واپ ژکوفه تی یه مسافر؟
جواب قه دایه ئه عراب زه حفن ل قی ئه کابر
بده شتی که تم پر عه زاب ژ تهنا بیمه وه ک ناگر
تشتک م دی وه ک غوراب من قهست کری د هادر

۱۷.

من دی کو ئه قه قه سره ک وه کو دوره ک له ئالی
مه میدان و چه رخ و حه ربه ک به طل و عه گید ل وی ئالی
من ژئی پرسین چه ند پرسه ک گوته من یه ک رجالی
حسنا) خودانا به درا وی تیدا چارده سالی

۱۸.

ئو کافرئ له عینه قیپا هه نه چه ند ئولووف
منافقه ک به کینه ناشی وی سه گی غه طرووف
پور بوو کچا ده فینه صه د خزینه صه د صوفووف
گوٽی تو من بستینه ئەزم ژ بو ته هه فکوفوف

۱۹.

کچی جه واپ لی قه دا ئەگه ر تو من حه بیینی
سه ری عه لی و ئه حمه د {ا} ئەگه ر تو ژبو من بیینی
ژ نیف به طل و ئه سه دان من ژ خوړا بوستینی
به ده لی مه هرا م دا سه ری ئەقان تو بیینی

۲۰.

ژ جه رابی شه جاعت منافقی سه ندیده

گوټی سه معن وه طاعت
چه ندی گه رها بوو قاعده
حه چی دقید ئه مانه
.۲۱

مانی ئه و شاه فه ریده
خودان زره و حه دیده
دی وان که مه قه دیده

وی عه سکه ری خو کر بی
پور زوره پور هه نر بی
ئه شقا ته من ل دل بی
ژ میژفه ئه ف ددل بی
.۲۲

ئه ز هاتمه ل جووایی
من قه سد کره ب سه وایی
وه ک شه ربه تی و شه رایی
ترسم روژا حسابی

چه ندی عه گید و نامدار
ئه سنام په ریستن کوففار
صاحب روم و که قاندار
د ئینه سهر ته موختار
.۲۳

نه صرانی و هه م یه هوود
پیکفه ب زره ن داوود
جومله جه مابن هه م زوود
شبی غه مامه هه م دوود

یا سهیدی توهامه
.....
جبرائیل کر سه لامی
نک خالقی عه للامه
.۲۴

روونشتی بهر محرابی
وه عز و جه فا ل حسابی
ئه ز هاتمه ل جووایی
فه رمانه دا تو رایی

بزانه تو ئه ی شه ریف
نک خالقی ته ی له طیف
خورده نه بیژه زه عیف

ئه ز هاتمه ب نلهام
دبیژم ته ناعه لام
ئه و کافر ی پر نه مام

دی ئیتته سر ته غه طریف
.۲۵

بو مال و عیال و ته مام

یا سهیدی عه دنانی
خودی وه پی دزانی
زوو هه ره سبسه بانی
لی کافر وید گه هانی
.۲۶

رابه ببه ده لیله
قاصد کر جبرائیله
یا نه حمه دی خه لیله
خودی وان کت زه لیله

پیغه مبه ری گولباغه
نه سه کنی سعت و گاقه
وی دیوانه ک فه داغه
ئه لی شیر ژک نه لناغه
.۲۷

رابی ژ دل چه له نگه
ل نه صحابه یا کر ده نگه
هاتن شیر و په له نگه
سوواره ک تازه شه نگه

ئه بیبه کر وه حیده
خالد ئبنی وه لیده
هات عومه ری شه دیده
هات سلیمانی فه ریده
.۲۸

رابی ژ جه وه کو شیر
ها موقدای جوامیر
طه لحه دگه ل وی و زوبیر
هم سه عد و نه سه عد ب خیر

هاتنه پیش پیغه مبه ر
جومله هم می بین ده فته ر
سه کنیون لی به رامبه ر
مه روح فدای پیغه مبه ر
.۲۹

صاحب سیلاح و گورزه
خودان نه ولاد و خورزه
هزار له ونی و ته رزه
دونیا کو بیبه له رزه

رابن ب عيل و مالہ^۱
 بوورين ژ دهشت و بيلا
 چوون شوبهي ئاڤ و پيلا
 تشتهك ژ جه نه هيلا
 وان قه د نه كر ته قسيره
 دونيا كرن ژبيره
 وي بهر كه تن ب شيره
 چوونه و كافرئ پيره
 .۳۰

ئەو سوواري چاپوکه
 ئەو چوو ب نك عاتيكه
 ئەو چوو بي ئەرزئ مه ككه
 كانئ چيا و سكه
 يه عني عه ليئ حه يده ر
 يه عني مه تا پيغه مبه ر
 گوھ بدن صاحب نه زه ر
 دا وان بكم كه ر بكه ر
 .۳۱

خالد ئبن وه ليده
 قووه تا من شه ديده
 قه ومئ ته پر سه ديده
 قه سه م ب ئئ مه جيده
 گوته حه بيبي ئيمام
 ئەز قائم هه ر مدام
 دچوم قه پيئني زوحام
 دكم شه ره ك بي حه ساب
 .۳۲

بنيپرە من ئيمامي
 قه نچ و خه راب و عامي
 قه د ناخوومه ته عامي
 ل خو ناكم نه كامي
 ئەزم خالدئ مه شهوور
 نادم كه فان قه د ئەز دوور
 حه تا شه پري نه كه م زوور
 دچم ئەوان سه بيئد سوور
 .۳۳

هاتنه به طليد کامل
 روونشتي بن له جوھال

۱. دبیت ئەف مالکە ب ئی رهنگی بیت: (رابن ب مال و عیلا). (س)

ژ جان و خه لقیّ عادل
 توّخ و علا کر حامل
 عومه ر دگل حه مائیل
 رابینه بعیل و هم مال
 شیران کره ناله نال
 هاتنی ل نک سه ریّ نال
 .۳۴

هاتنی ل پیش ره سوولیّ ئه نوهر
 ناخیّ مه شهوور و عومه ر
 هزار هاتن ب ده فته ر
 مه روح فدای پیغه مبه ر
 ئه و سوواریّ ده لیله
 دژوار و به طلیّ فیله
 ژ عوجاب و ده لیله
 جهیّ وان سه لسه بیله
 .۳۵

گودّ ئه ز عومه ریّ خه ططایم
 گوّ کافرا قه سابم
 قاتلیّ بیّن که زابم
 بیّ شک ژ وان قه نابم
 پیگفه هوون من دناسن
 من شیر و تیر لباسن
 من حونه ر بیّ قیاسن
 ژ خوّ کافر بیّ ئه ساسن
 .۳۶

خوه ژ پیشقه هاتی موقداد
 کافرا ژ ده ست وی بیداد
 ل کافران وهی شه داد
 کافرا بکن بیّ بنیاد
 بیّره قدراریّ عه سکه ره
 جندیید پیغه مبه ره
 ئه و شبهی غه زه نفه ره
 هیمه تا بیّ سه روه ره
 .۳۷

ره سوولیّ کردگاری
 هه وار کره ب زاری
 بان کره وی قه هاری
 وی دهستیّ خوّ هلینا
 دا گازی ووّ ئه نینا
 (یا ربّی انظر فینا)

فى قتلهت للکفارى عُجب يا سامعينا

.۳۸

برين كه ته عه سكه ره هاتن ملي مه ديني
د ناڅدا پينغه مبه ره به طلا دايه خوريني
وان گوت نه للاه نه كبه ره نه م دي ب رحا خو چيني
پاشي مه جه كه وسه ره قه وي بكن يه قيني
.۳۹

نه و حه سهن و حوسه ينه مه بينه نك فاطمايي
ره سوولي گو دابچيني هون بمينن سه رايي
فيزا تو ژك بمينه روونه دگه ل زه هرايي
نه م دي ژدل بچينه ده فعه بكن به لايي
.۴۰

وي رابوون ژ مه ديني نه صحابي ت ره سووله
پينگفه هه مي به زيني كرن قه صدا ووصوله
دا نه م به ري بگه هيني مه نه څ خه زا قه بووله
قه وي بكن يه قيني مه قصه د دب حوصوله
.۴۱

پينغه مبه ري گول عوزار صاحب قه بوول و تحسان
دبید جندیئن کوببار هه چي بچيت سيسه بان
تازاد دب نه و ژ نار دب شريكي ره زوان
ل جنناتي من نه و يار نابيند نه و چو ده ردا {رن}
.۴۲

ئومەر ئىبنى ئوممىيە
 وى سەكنىيە ل سەر پىيە
 دى بچم و بىمى زويىە
 بگهامە هاشمىيە
 رايىيە ژ ناڤ ئەصحابە
 فىلحال دائىە جوابە
 من تى دىيە پ سەوابە
 زوو بىمە ل گەل جوابە
 .۴۳

پىڭغەمبەرى دوعا كر
 وى ژ خودى رجا كر
 عومەر بچوونى شاكرا
 عومەر لەزى لپىي كر
 ژبو عەمەر بدهسته
 ئە و زوو بچت سىيسەبان
 بە حورى و بە غلمان
 فلحال گها سىيسەبان
 .۴۴

وهكى گها مەكانى
 نه وى دەورى زەمانى
 تەير و طوار و كانى
 د شىبەتتى جنانى
 وى دىد نوھالەك مەحبوب
 قەد شىبەى وى چو مەطلووب
 جارینه ئە ل ھەر صوب
 ھاتنى كافر و توپ
 .۴۵

سىڤ و ھنار و سومبل
 لەيموون و چىھ ھەم سورگول
 لى تىت صەدايى بلبل
 صەد نەمەت شىبەى زەنگل
 دى ھەنە مژمژ و خوڭ
 ھەزار سەنابەرى شوڭ
 ژ دەستى وان ناخ و ئوڭ
 قەنانە كافران توڭ
 .۴۶

شىبەتتى مار و موورە
 دەنگى ساز و بلويلا {بلوورە} تىدى ژناڤ سوئادا
 يان شىبەتتى جەرادا

دەنگى ئەفوور و بۆرە
 پيغەمبەر ھيژى دوورە
 چنگە چنگا ھەدادا
 عومەر فەكرى ئەجنادا
 .٤٧

ئەو عومەرى شەرىفە
 عەساكرى غەطرىفە
 فەكرىيە سىسەبانى
 وى تىنە ژ بىابانى
 ھەمى گھانى
 نواھالا سىسەبانى
 ھەد شاھ و ھەد طائفە
 نابن قەد ئەو خانفە
 .٤٨

غەطرىفى كر بىن تىپە
 مەقابلى ھەلىبە
 عەساكر و جنوودە
 ھاتن عەگىد و سوار
 قەئادن وان عوموودە
 ئەو كافرى ججوودە
 سوفاتى وان غەرىبە
 مونتەزى ھەبىبە
 .٤٩

گوھ بدن يا مسورمان
 ئىمان ھەيە بىھقىن
 ھەزىرى وى دلدلا
 پور پاكە ئەو دلدلا
 بەرى خو دائى خودا
 مونتەزە دلدلا
 قەبىل كرى وى ياسىن
 شەھدە ددت بنەھىن
 .٥٠

عومەر كو دى ئەو حشمەت
 پاشايەكى بى شەوكەت
 قەگە پھايە فلحالە
 رابى چوونك ھەقالە
 عەسكەرى گرت نواھالە
 گوٹ سىسەبان بزەحمەت

.۵۱

ئەو چوونە شېھى بائى
بەرى خۇ دا غەزائى
دكن زكر و سەنائى
ھەميا ژدل بەردائى

ئەصحابەئىت ھەببىھ
جوملە ھەمى بىن تىپە
جىننەت ژمەرا نەصبىھ
چوون كافرئ صەلبىھ

.۵۲

ئەو چوونە سىسەبانئى
وان خىقھە تىد خۇ دانئى
ئەصحابە وئد گەھانى
خواندن عەشرىت قورئانئى

ئەصحابئى ئەنصارىنە
گۆت خەزايەك شرىنە
دان ئىكودو مزگىنە
فەقتولى مشركىنە

.۵۳

ئەو كافرئ بئى قرار
گازىكر خەلقى كوففار
بىنن ژ بو من ئىخبار
كۆمەك وئى بىيە دىيار

بەرى خۇ دا نوھالى
كىنە گھا وئى ئالى
بەتەفتىش و سونئالى
ھاتە سەرى نوھالى

.۵۴

وھزىرى گۆت سولطانم
ئەگەر ئەس پئى دزانم
ژفان ئەزى گرانم
تەفتىش بکە دوخانم

ئەو كۆم موھە ممەدینە
دگەل مە دەعوەگىنە
ئەو ژ بو مە ھاتىنە
بېرسە بېژئى كىنە

.۵۵

ئەو كافرئ مەلعوینە
گۆتە وھزىرى ئەھمەق

غەيدى بى مەغموينە
 چاڭى ل سەرى بىن خوينە
 دى وان بىم ئىتوينە
 دژوار بى شىپتى چەقماق
 مالى و كرىه عەقماق
 دەز داىى شىر و بەرچاق
 .۵۶

سوند خواری باطلاتە
 ب جوملەى مشكولاتە
 خەلاز بىن ژ وەلاتە
 بەحەرب و موعجزاتە
 دى دم ئەوان جەزائى
 ژبو خاترا حوسنائى
 ژبو وەسەتا دنىائى
 دى وان بىمە فەنائى
 .۵۷

ئەو چوو بى نابق سەندیدە
 قەرىكە ناف ئوسوودە
 چوو ناف خودان تەوحیدە
 ئەو عوممەرى شەدیدە
 وى ئىك ژ وان قەبوول كر
 پىناق ئەصحابا قرىكر
 پورسا قىرىنى زى كر
 سەرى د ملا را ژىكر
 .۵۸

سەرى ژىكر ب شىرە
 گوئى سەوو مرارو
 رابون بە گورز و شىرە
 ب رومح و گورز و شىرە
 ئەو عوممەرى خەططابە
 ھەر ئاگر و عەزابە
 ئەكابىر و ئەصحابە
 چوونە كووما خەرابە
 .۵۹

ئالائىت كەسك و سوورە
 ئەصحابە ھاتن دۆرە
 ئىنان ژ دل عەيان كر
 شەرتى غەزوى بەيان كر
 ژبو قەرىنى كاركر
 خالد كىشاندى بوړە

دئی کافرا کین کوّره
نک موصله فا مهیدان کر
.۶۰

نالائی سوّره و زهره
ئه صحابه یا ده رانی
ف پیش که تی عومه ره
غیره ت ژ دل هلانی
بیراقا پیغه مبه ره
ئه صحابا دارژانی
شیر و تیر و خه نجه ره
عه گیدا سنگ ددانی
.۶۱

نالائی سوّره و سپیه
ئه صحابه یا ده رانی
به ره که تا جندیه
غیره ت ژ دل هلانی
ره نگین بکن مسریه
هن گوّه مه دن تالانی
ئی پخوپن عه ره بیه
ئه م فه صلی وان دزانی
.۶۲

ئه و عومه ری دل به ره
ب له ز به زی مهیدانی
ژویفه هات غه زه نفه ره
به خورتی هه و ددانی
(عومه رگو) یا خودی و یا پیغه مبه ره
عومه ر خواندی قورژانی
سه ر بری ژ غه زه نفه ره
ئاقیته سیسه بانئ
.۶۳

هاته موقدائی گران
ئه و کافری بی دینه
هات مه لعوینن بی ئیمان
روم و گورزا هلینه
کافرا ژ جه هه ودان
موقداد موحه ممه د بیینه
غازی کربی بی ره حمان
فه تحی بده ستی مه بیینه
.۶۴

گازی کر بن وه لیده	پیغه مبه ریّ به شیره
هه پ مهیدانا عه گیده	راپیچا گورز و تیره
هلدا گورزید حه دیده	راهیله چهن نه فویره
قووه تا ته شه دیده	ب هممه تا میریّ میره

. ۶۵

ئییدی عومه ریّ فارووق	خالد و ئه و موقداده
دیّ وان بکینه مه حرووق	وان گورز ل چه نگا بادا
غهزا ژ بوّ وان مه عشووق	به ریّ خوّ دان ته رادا
به رومح و گورز و هه م توپ	چوونه کوّما خه رابه

. ۶۶

گازی کرییّ کوففاره	مپرّه به زی مهیدانیّ
ئیکیّ ژ وان کر غاره	مهلعوین حه می گوّهانیّ
مپرّه و واّیّ کوففاره	هه ردو ل ملیّ مهیدانیّ
روحا کافر چوّ نارّه	مپرّه شیر تیوه لانیّ

. ۶۷

پاشیّ بییه شه هیده	مپرّه کوشتن شهش کافر
مهلعوینن پرّ عه گیده	هه می سین وه کیّ ناگر
گوّ نه زم فه ردیّ وه حیده	ژنوو موقداده بیه ظاهر
دیّ ته کمه قدیده	هاتم ته نه ز یا کافر

. ۶۸

ئه صحابه ئیّ ره سوولم	(گوّ) موقدادیّ عه ره بی مه
صاحب دل و قه بوولم	سوواره ک چه له بی مه

ژ نه سلا غالبی مه

شونوا ئیمام علی مه

.۶۹

هاته موقدای نۆفه ل

ژ حالی خو ب نه حوه ل

ژیو نۆفه ل هات نه جه ل

موقدای خوه ندن غه زه ل

.۷۰

ئیکی ژکناری حه بیب

هاتن به عهد و له عیب

قهرین کرن بی عه جیب

کافر و ئسلام بن تیب

.۷۱

نالین که تنه عه گیده

ب غولغوله ک شه دیده

نیزیک و هم بعیده

خوه زیا ب روحا شه هیده

.۷۲

ب ناله نالا شییران

نه و روژه روژا مییران

عومه ر کافر فه هییران

هوور کن سه نام و دیران

باش عه سکه ری ره سوولم

صاحب سوپ و وصوولم

سوواره کی بی مه فهر

ره قسی ب گورز و خه نجه ر

موقداد گو ت نه للاه نه کبه ر

روحا نۆفه ل چوو سه قهر

ئیکی ژکناری نه وان

سه کنی بوونه ل مه یدان

حه تا کو روژ چوو نهان

ب زولزول و ناگهان

ب هه نکه هه نگا ده ربا

توژ و عه جاج و غه برا

ب هه نکه هه نگا ده ربا

زور بوو قهرینا هه ربا

ده ریید نه وان حسیین

ته ختی نه وان رکیین

قئجار عه جیب دی چیین

هین مه قبویلی خودی بن

.۷۳

شهری پولنگ و بازی
هه سپن دسوور و طازی
شه هید و جومله غازی
خودی ژ وان بت رازی

بی برقه برقا شیرا
ب گزه گژا تیرا
نالین شبی نه فویرا
قه پین کرن ب تیرا

.۷۴

چنگه چنگا مسریه
خوون چوو شبی طاقیه
سه یری دکن غازیه
دکن هه وار و گازیه

بی برقه برقا شیرا
ژ گزه گوژی تیرا
حه زره تا میری میرا
هه وهه وا ئومه رییا

.۷۵

شهری شیر و پولنگا
تینه ئیکودو کولنگا
غولغول و چام و چانگا
نالین وه کو قولنگا

دیته ژ بنیا نوهالی
شیر وی تینه قتالی
حوسنا هاتی حه والی
تیده ژ بنی نوهالی

.۷۶

بی عه ریهدا ب توژه
هه سپید کمید بیم بوژه
ئه ف کینه که فنه دوژه
ئه و ناقل مه پیروژه

ژبه ر که حییل و فیلا
ژبه ر چنگالی میلا
هه لکرن وان سیفیلا
خه لاس کن ژ قال و قیلا

.۷۷

فه کرن سه یر و عه جیبه
چ قیرینه که شه دیده

خوینی گرتن رکیبه
 قهرینه کا غریبه،
 هانا خودی قهریبه
 هه ف صه د بینه شه هیده
 ئەصحابه مان وه حیده .
 ئە و واحدی مه جیده
 .۷۸

صه د هزار و هه شت هزار
 لاحق جه هه ننه م ئە ننار
 ئەصحابه مانه هزار
 چاره ک دی وان کر هه وار
 کوشتن ژ خه لقی کافر
 ئە و بوونه خه لقی فاجر
 ئە و دل به رن د صابر
 شه په ک عه جیب ئە وان کر
 .۷۹

عه جیبه ئە و قهرینه
 هه می بهه قدا تینه
 شغول کاری خودی نه
 وه ک شیرا پهه قدا تینه
 چنگه چنگا مسرییا
 خوین چوو شبی کانیا
 نالین که تن غازیا
 به طلا کری گازییا
 .۸۰

گورین که ته عه سمانه
 طهیرن هشتین کفانه
 شه پری شیر و به رانه
 شه پری کوفر و خاسانه
 بی زلزله له عه ردا
 وان ب عه ره بی خه به ر دا
 تیر ئاقیتن ب زه ندا
 وان ب روژ و شه ق ل هه قدا
 .۸۱

توژ و عه جاج و غه بره
 ژبو کس نابد صه بره
 له شی وان بی ب قه دره
 بییه طاری دنیا یه
 هه میا ناقد خو دایه
 خوینی گرتی عه بایه

خوینی وی گرتی عه رده

.۸۲

قهد ژی نایید حکایه ت

بی توۆ و بی غه باره

تیکلیک بین سوواره

نالین که تن عه گیده

کافر و هم شه هیده

بی غولغولا نه قاره

خالد ئیبینی وه لیده

راهشتی یه ک نعاره

ئه و خالدی وه لیده

.۸۳

ئه للا ئه للا ته باره ک

ناقى خودی بومباره ک

گوته ئه وان غازیه

قرین کرن جنیدیه

ژی کوشتن چه ند هزاره ک

ئه صحابی د نه بییه

نا خواهید داروباره ک

دنیا ل وان بو تارییه

.۸۴

دنیا ل وان بو زولماته

ئه صحابان دان سه له واته

بی توۆ و بی عه جاجه

هلاقیتن وان تانجه

دی کافرا کین ماته

به ر مه نه ما عه لاجه

حه ل بکن مشکولاته

قیزه ژ مه پان منهاجه

.۸۵

هیی حه ربه حه ربه حه ربه

ده ینانه پیکودو بده ربه

هلاقیتن غه داره

به ر گورزا تیتن ناره

خوه دائی شه شک و که ربه

ب هه بیه یا سوواره

زور بوو قرین و حه ربه

یه ک ده م قهد نه بی ساره

۸۶.

نالی وهكو ئه سووده	ئو و حسانه حسانه
ئو و چووب ناڤ مهردوده	ئه صحابه كي گرانه
دناڤ دوخان و دووده	قه صابى كافرانه
پوپ كافرهك جحووده	طه ريق لى بى به يانه

۸۷.

كافرئد ئه لخه نناسن	وه ليد و هم طارقه
هات حه سان و غولماسن	مه يدانى بى سابقه
ئه صحابه و يت ره قاسن	سه رى ژوان فارقه
م ههردو وى دناسن	پيغه مبه رى صادق

۸۸.

رابن دگه ل ته بايى	پاشايى هم جه وارى
به شير و تير ليگدايى	ئه صحابى د موختارى
ئيدى نه ما روھنايى	دنيا لوان بوويه طارى
هه ميا خو دا چيايى	په يايو هم سوواري

۸۹.

ئه صحابه مانه حه فتي	گوھ بدن يا موسرمان
پيغه مبه ر دكت خه باتى	ژنا گوته ئه لئه مان
جبرائيل ل ژوردا هاتى	گازى كر بى ئى ره حمان
حازر ببى دوى ساتى	گازى بكه شيړى شيړان

۹۰.

رابووى چو سه ر چيايى	پيغه مبه رى ئه مينه
----------------------	---------------------

وی دهستی خو هلینا خودی وه گوته بایی
 دوعا ره سول هلینه بگه هینی وی په بایی
 بیژی خو هشیار بینه پیغه مبه ر مه عزول مایی
 .۹۱

ئو خالقی قه دیره جواب گهاند عه لیبه
 ئه صحابه مان په خسیره دره نکه رابه زویبه
 خوش رابوو ئه و وه زیره دوندی سوار بویبه
 قوه تا ئی خه بیره وهختی سوبی رابیبه
 .۹۲

نیفرو گها مه دینی وی دید مه دینه ک خالی
 فاطمائی دا گرینی حه سەن حوسەین دنالی
 عه لی چو سه ر وی شینی فزا دگه ل دنالی
 عه لی گو حورول عینی کووڤه چوین ئه و رجالی؟
 .۹۳

جفرائیلی ئه مینه هاتی دگه ل بورهانی
 فه قتولیل موشرکینه دنهالا سیسه بانئ
 ئه صحابه تیک به زینه ئه و چوونه سیسه بانئ
 ئه م ل هیره مائینه حه تا تو بی ل هانی
 .۹۴

فاطمه و ههردو کورن سوار بوونه ل دهقی بی
 صاحب جه مال و فرین ههرسی دگه ل فزی بی
 عه لی گو دهقه بفرین عه لی بهردا جه هدی بی

ئىقارى چوونه به خىر
.۹۵

گهشتن ئوغلماي يى

فاطما و هردو طفل
پيغهمبر دكت سووال
فاطمائى گوته فلحال
خالد و عوممه ر به ططلن
.۹۶

چوونه دنك حه بيبه
كا سووارى عه جيبه ؟
چوو خودانئيد صه ليبه
چاقى ئه وان ل تيبه .

عهلى چوو سه ر كانبيى
به رى خو دا تازيبه
نميژا خو كر بيه
پى خو ئاقئيت ركبى
.۹۷

وى ده ستميزه ك شوشتيه
دوندل ويى به ستيه
ژ نميژى خه لاس بيبه
قريين ژ كافرا خستيه

ئهو كافرئ خه ستره
وى ديته يه ك سوواره
قري كرى يه ك سوواره
وه ره بيژه ئاشكرا
.۹۸

به رى خو دا نوهالى
هاتى جهى قتالى
هه ره ژى بكه سوئالى
كيه گها وى ئالى

ئهو قاصدى غه طريفه
هنارتم ئه ز غه طريفه
دى ته كه مه زه عيفه
ئهو عه لىي له طيفه
.۹۹

هاتيبه نك حه يده ره
بو من بده خه به ره
به گورز و به خه نجه ره
چاڤ سه رى كرنه ده ره

گوٽ هه ڀرہ بيٺي عه لي مه
سوواره كي قه وي مه
ڙيو سهر ي وي هاتي مه
ما وي قه د نه ز نه ديمه
۱۰۰.

زاقايي پيغه مبه رم
بي شبه و بي ده فته رم
خودان صه بر و مه فه رم
پاله واني نه كبه رم

هاتي به نك كافري
بني پي تو م د بيني
نه وي تو پي دش بهيني
بني پي تو كي دشيني
۱۰۱.

سه كني نه و مه لعوينه
نه و سوواره ك نادره
عه لي يه وهك ناگره
بلا بجيت حازره

نه بخير هاتي زه ليلو
مه نافقه كه وهك فيلو
عه ره بي گوٽي شيلو
عه لي گوٽي سه فيلو
۱۰۲.

گورزي ده ستي وي زوره
هاتي ياري پيغه مبه ره
دي ته كمه كه ركه ره
نادم ته نه ز مه فه ره

نه و عه لي رومبازه
ده ستي خواه شوشتن تازه
وي سه كني به شه هبازه
ناقيتي نه و به رازه
۱۰۳.

ره قسي ل دور كافري
هيدي هيدي لي خوري
زولفه قار وي گش كرى
سهر دملا را ڙي كرى

نه بخير هاتي كه ندره
هات عه لي بي حه يده ره

شبهه تي سه ئي هاره
.....

قرپڻ کرن به ربه ره

عه لی ئه و کر که رکه ره

.۱۰۴

هاتنی تنی تنی

غه تریفی گوئی بنی

غه تریف و عه لی بتنی

ره فی ما عه لی بتنی

.۱۰۵

کافر ژ چه دیار بین

سیصه د له ک و هزار بین

همی له عه لی کار بین

نه سه ریټ هه و دیار بین

.۱۰۶

عه لی کوشتن بی عه ده د

وه زیر چوو نک محه ممه د

ئیمان ئینادی ب ئه حه د

موسلمان کرن نه هسه د

.۱۰۷

قرپڻ که ته نو هالی

سه ر بنگوهیټ مهیدانی

دنیا بییه دو مانه

کافرا گوته وه یوالی

.....

هه سپیدا کری خواره

حه تا کوشتن هزاره

دی ته که مه غوباره

مهیدانی تیڼه خواره

حه تا چوو ناڅ کوففاره

نالین وه کو نه فویرا

غهیری په تره ک و میرا

ئه صحابه بیان دان شیرا

چوونه کافری پیرا

کافر کرن هه فت که ره

گوئی م تانچ ل سه ره

پاشی ب پیغه مبه ره

وان گوټ ئه للاه ئه کبه ره

عه لی ته گبیر ددانی

کافر ئینان یه مانه

حوسنا هاتی حه واله

روژی گرتی سه ر وانه

۱۰۸.

ئەو كافرئى د بئى ئيمان
ئينا ب مالى تالان
قوت كر كوڤما خه رابه
.....

عهلى كوشتن بئى حساب
له شئى وان دا بئى عه زاب
خودئى وه كرى ئحسان
.....

۱۰۹.

حوسنا ل وى مه ه {ر} كرى
وان روحا خو حه ي كرى
قه زدا مه دينئى كرى
وان ئىكجاريئى قوت كرى

ئەو وه زيرئى مه حبوبه
خه راب كرن تخوبه
حاصل كرن مه طلوبه
حاصل كرن مه طلوبي

۱۱۰.

هون مه لبيرا خو بينن
ژ موعجزا مه ممه د
ئەى ئاشقئيد مه ممه د
بن ئالايئى مه ممه د

خه لقى ل وى جقاتئى
خالد كت حكاياتئى
دا هون ببينن قاتئى
دئى بچن عه ره ساتئى

۱۱۱.

گوته كه لامئى مه وزوون
نه فسا خراب ب مه عدوون
ژ ئە فعال و تشتئيد مه جزوون
.....

خالد اغايئى زئيبارى
هيقئى دكت ژ بارى
نازا دب د ژ نارى
.....

۱۱۲.

هون مه لبيرا خو بينن

خه لقى ل قئى جقاتئى

فاتحہ کی؁ بخوینن قاتی؁
دی؁ بچن عہ رساتی؁
باقی دبن حہ یاتی؁

ہم می دستا ہلینن
وہ جہید حہ ییب ببینن
حہ تا ئہ بہ د دمینن

هه سپی رهش^۶

XXXVIII¹

هه ی چ روژا ئه یینی،
مه مه د دهنگ هلتینی،
هه چ که سی هه سپی بیینی،
بجولدو ژ من بستینی.

گو ژدیوانی ئه سحابه،
ژقه نجان و خه رابه،
که س نه دا جووابه،
ژغه ییری ئه مه ری ئین خه طابه.
کوشتن لی دای و بابه،
نه خیره نه سهوابه.

۱. ئه ژ شعره بو من ل زاخو هاته فه نفیسین. بپ ۱۶۶.

ئەممەرى گولگاشە ،
رابوو ژسەحارى ،
چو بو گەليەك تانگە ،
وى كر زكرى بدەنگە ،
ژبو وى ئى فرەنگە .

ئەمەر دا بدەشتىدە ،
چول و چولستانە ،
بەپىيە و بەپستانە ،

چو بو گەليەك كوورە ،
وى كر زكرى هوورە ،
ژبو وى ئى غەفوورە .

ئەممەرى گولگاشە ،
رابوو ژسەحارى ،
هەسپى دا تىمارى ،
دەس ئاقىد زلفەقارى ،

ئەممەر سووار بوويە .
چو بى گەليەك پاھنە ،
وى كر زكرى گرانە ،

ژبو وی ئی مهولانه.

ئه ممه ری گولگاشه،
رابوو ژسه حاری،
ئه ممه ر دا بده شتیده،

لچولی و چولستانه،
لبه پی و به پستانه،
ل قه شه بوو مهفانه.

گو مهفانو خو ریشه،
ده که ره م که لپی شه،
ژته دی کین فه تی شه.

وه زهاتم هار و مار کم،
شو له که پستار کم،
دراقی سپی بازار کم،
لمه دینی دیار کم.

قه شه کو وه زیره،
له نده هو برایی میره.
ئو قه شه و له نده هو نه،

سڻڪن رابوون وهڪو ڳوٺه،
ٺالِيءَ مير دهچوٺه،

ڳوٺ ميرو ٺيڪ هات بهارومار ڪت،
دا شوٽه ڪه پستار ڪت،
هه سڀي رهش ڪرپيار ڪت،
دراڦي سڀي بازار ڪت،
لمه ديني ديار ڪت،
محهمه د لي سوار ڪت.

مير ڳوٺ وهى ٺه و ڪي ڙمن مه ستره،
ده عوا لهه سڀي منه.
ڳوٺ بله زڪن بله زينن،
گوزانا بچه رخينن،
زوله ڙي پقه تينن.

قه شه ڳوٺ ميرو وه نينه و نابت.
ڳوٺ قه شه ته چاوه دفيته؟
ڳوٺ قاسو ديت ٺورخانن،
هند ڙمه نه هند ڙوانن.

قه شه و له نده هوٺه،
سڻڪن وهڪو ڳوٺه.

گوٽيَ ميوَ هه سڀيَ ته ي به ته ره،
بروڙيَ دڪوڙت چل مه هته ره،

نه خاسمه بياني بينت،
سه ري لي دهه زينت،
گياني ڙي دقوسينت.

گو ميوَ بلا هه سڀيَ ته بيت قه سيلِي،
ڙي قه ڪت گهويلِي،
لي بڪت زينيَ زهره،

دو جارا بوبه زينت،
دو جارا پته زينت،
بله بجولدي ڙته بوستينت.

قه شه دلنده هونه،
سفڪن وهڪو گوڻه،
ب ٺالِي عه مه ر چونه.

گو قه شه مير کو گوته؟
گو هه سڀيَ رهش وي فروته،
بها پي نه گوته.

گوڭ بلا هه سپي رهش ببت قه سيلی،
ژی قه کهت ته ویلی،
لی بکت زینی زهره،

دو جارا ب به زینت،
بلا سی جار بته زینت،
بلا پاشی هه روه ژمن بوستینت.

ئو ئه مری گولگاشه،
رابوو ژسه حاری،
ئهمه ر چو کولانی،
گوڭ یا هه سپی لئه گده خانه،

گوڭ هه سپی ل که لهی وۆ،
م دقید چو بو من نه بی وۆ.
ئهس ته دیم بو حه بیبی خودی وۆ.

گوڭ ئو هه سپی به تهره،
بروژی دکوشتن چل مه هته ره،
لبره عه مەر بوو که ره.

عه مری گولگاشه،

هه سپی رهش کیشا ژنه غده خانی،
بر سه ری مهیدانی.

عه مه ر بر قه سیلی،
ژی قه کر طه ویلی،
لی کر زینی زیره،
خوه ئاقیت لسه ره.

جاره ک وی به زانده،
دو جار وی ته وزانده،
هه روه ژخودانی ستانده.
گو گاورا حه یفه ک خوه سته،
عه جب ستوو نه شکه سته.

عه مه ر دا بده شتیده،
قه شه دا بشوونیده.
لگاورا بوو هه واره،
ژبورجا هاتن خواره،
حه چوه کو سه یی دهاره.

ئه ممه ر شه ر بشیر کر،
قه شه شه پ بتیر کر.

ئەممەر شەپ بشەپ کر،
قەشە شەپ پتەبەر کر.
مەیدان ژخوینی تەپ کر.

ئەمەر دا بدەشتیدا،
قەشە دا پشوونیدا،
گاۋرە قەشە گرت و شیرەك لیدا،
کوشت و ئاقیّت چالیدا.

ئەممەر دا بدەشتیدا،
لچۆل و چۆلستانە،
هەر بەپی و بەپستانە.
گۆت دیرەك کەتە دیریدە.

ئەو دیرا شلەیموونە،
ستارە لیدیژی نینە،
ئەمەر لپەر قوبلی هلوەستە.
دەس دەینا سەر دەستە،
دوعا ژخودی خوەستە،
قولقوله نەشکەستە،

دەرگەهە لیدیژی قەبوونە،

ئەمەر دا بدیڤیدا،
هەسپ گریدا ژدیڤی ویدا،
چل روبان وی تیدا.

سەری هەر چلا ژیکر.
پەنجە را دیڤی کر،
دەریڤ دیڤی پی عاسی کر.

هە ی هاتن هە ی هاتن،
کافر ی دگە ورە هاتن،
لدۆر دیڤی وەر هاتن.

ئە و دیڤا شله یموینه،
ستاری لدیڤی نینه،
ئەمەر زەند و بازن هە لمشتن،
ئەمەر سی-صە د ژی کوشتن.
هندی ئەمەر کوشتن،
سی-صە د هندی هەسپی کوشتن.

هە ی هاتن هە ی هاتن،
کافر ی دگە ورە هاتن،
لدۆر دیڤی وەر هاتن،

دیرا شله یموینه،
ستاره لدیری نینه.
کافرئ مه زن هاتییه،
دوعا ژخودی خوه سستییه،
دهستی خوه لدیری تیوه راندیییه،

دیر ژعه ردی هلانندییه،
کافر ئیدی ژویفه هاتییه،
ئهوی گوټ دوعا ژخودی خوه سستییه،

کافر ئیدی گوټ نه ب قه وه تا خودی ب قه وه تا دییا من ئه ز دی لدیری هلینم.

دیر ل جهده رونشتیییه،
کافرئ چارپه خی لدیری گرتیییه،
ئهمه ر لدیری ده حسار بوییه،

گوټ دا بچن مه دینی،
ئهم دی کولا رهش بیخینی،
ئهم دی پاشی فه گه رینی.

ئهمه ری گولگاشه،
رابوو ژسه حاری،

گو یا چوچکا ژھیلینی،
ژته دکم هیقییه رابه ژبانگینی،
چه نگی خوه سوژ بکه ژخوینی،
جوابی ببه مه ککه و مه دینی،
پیغه مبه ر هه واره کی ژمرا بینی،

تو بیژی پیغه مبه ر، هاتن هه وه کافرئ مه لعوینه.
گو رابن لاوی سهر بانه.
به زن جه بلخانی،

جه بلخان ئانییه.
حه می لیک به لاف کرییه،
لسهر هه سپا دهیناندییه.

رابوون لاوی سهر بانه،
به زین جه بلخانه،
کرن بهر خو هه سپانه،

بهر خو هه سپا کیرن،
توؤخ و ئالای بییرن.
توؤخ و ئالای زهره،
ژمه که یی هاتن دهره،
پیش مه قابلی پیغه مبه ره.

گو توخ و ئالا شینه،
ژمه دینی ده رکه تینه،
ئه سحاب جه ما بوینه،
ل هانا ئه مهر چوینه.

ئه سحاب دهندکن،
شیریت وان نه لنکن،
ئه و ههردو شیر کینه؟
ئیک ئه مهر و ئیک عه لینه.
مهیدانی کری خوینه.

ئه سحابی دندکن،
شیریت وان نه لنکن.
ئه و ههردو شیر کینه؟
ئیک ئه مهره و ئیک عه لینه.

ئه سحابی هاتینه،
نزیکی دیری بوینه،
کافر جه ما بوینه،
ئه سحابه بهری خوه لی دائینه.

ئەمەر ژدېرى دەركە تىيە،
پېش مقابلى كافرا كە تىيە.
ئەسحابىيا ئەمەر دىتتايە،

بېرەق ھىلانتيە،
عەسكەر ھلكىشىيە،
چارەخى كافرا گرتتايە،

حەچى ئى كوشتتايە،
يىدى وى گرتتايە،
ئەو يەك سەرى وى بېريە.

عەلى ژنوو ھاتتايە،
زلفەقار كىشاندىيە،
لناڭ كافران كە تىيە،
كافر قوت كرىيە.

عەلى سوند خوارىيە،
ژسەر پىشتا دوندى پەيا نە بويىە،
حە تا ركىب خوینی نە گرتتايە.

محەممەد بەيستتايە،

خوين ژعه ردی فورییه،
رکیبی لندلی گرتییه،
ژنوو سوندی وی به طال بوییه،
ژسه رپشتا دندلی په یا بوییه.

جمجمه سولتان

¹XXXIX

رۆژه کی ب رۆژیدا

شه معوون و عیسا چۆن به راقیدا

کلۆخه یه {ك} دید بریدا.

شمعوونی پهنا خوه لیدا.

عیسا رابی ب وی کاشی،

ل کلۆخه ی کر سلاقی

گو یا عیسا تو چ تکی ل وی ناشی؟

گو یا کلۆخی ل ری یه،

تو بوی کی یی خودی یه،

رۆژا تو بوی ژ دائی یه،

توئی نییر بوو ئانی می یه

۱. ئەڤ پارچه یه ل زاخویی هاتیه فه نفیساندن. بپ ۱۷۴.

يا كلّوخي ل عردانه،
توب وي كي ئي ره حمانه،
بيژه من تو جهوو بي ئاني موسلمانه؟
گو نهی جهوو بووم نهی موسلمانه،
نهی فلهه بووم نهی گورانه،

کافری مرتهد بووم،
گایه کی چار چاڅه هه بوون،
ئهو دحه باند ئیماننه.

گو یا کلّوخي ل عردانه،
توب وي كي ئي ره حمانه،
بيژه من تو دهوله مه ند بوو ئاني خيزانه.

گو یا عيسا ب وي دکم ئي ره حمانه،
خالقي عردان و ئه سمانه،
ئه له مدلا ئه زى دهوله مه ند بووم نه ژ خه لقي خيزانه.

گو یا کلّوخي ل عردانه،
توب وي كي ئي صه بووره،
بيري خواه بينه ببووره،
توی دهوله مه ند بوو بيژه من تو سه خي بوو ئاني ژ خه لقي به خيله.

گۆ یا عیسا بوی دکم ئی صه بووره،
بیری من تینه بیره،
ئه لحه مدلا ئه ز سه خی بوم نه و ژ خه لقید به خيله .

گۆ یا کلۆخی ل عهردانه،
تو ب وی کی ئی ره حمانه،
بیژه من تو ماقویل بوو ئانی ژ خه لقی خولامه .

گۆ یا عیسا ب وی دکم ئی ره حمانه،
ب خالقی ل عهردان و عه سمانه،
ئه ز بم جمجه سولتانه،
هه روۆ هه فتی به رخ وی چۆنه شیلانه،

هه روۆ هه فتیه من دکرن ژ غانه،
حه ف صه د من دبهردان ژ قهید و زندانه،
هه ف صه د من لباس کرن ب قان دهستانه،
هه ف صه د من دکرن ژ غانه .

هه ی دنیکی هه ی دنیایی
بی به ختی کهس تی نه مایی
ئاخر بیم کلۆخه ک که تم لسه ر دنیایی .

يا عيسا بوى دكم يى ره حمانه،
ب خالقى ل عردان و نه سمانه،
نه ز بووم ججمه سولتانه.

هرچار قورنه تى دنيايى لنك من گرته ديوانه،
من حوكمه تى دكر حه تا ل بنى به حرانه،
كه سسه گ نه بوو يى نونا دلى من ل سهر ئيگ هليند نه زمانه.
يا عيسا ب وى دكم تى ره حمانه،
ب خالقى ل عردان و نه سمانه،
نه ز بووم جوجومه سولتانه،

من هه بوون حه فسه د ژنى د گورجى يه،
من هه بوون حه فسه د ژنى د شافعى يه،
من هه بوون حه فسه د ژنى د حه نه فى يه.
وهكى نه ز دچم مهنزه لى نه لحه مديلا دگه ل من دله كى كه يفييه.

يا عيسا بوى دكم تى ره حمانه،
ب خالقى ل عردان و نه سمانه،
نه ز بم ججمه سلطانه.

من هه بوون حه فسه د كورپى ناسمينه،
هر ئيك ل پشتى كه مبه رى زيپينه،

ئەو ئەو بوون بىكى شەپ و دەعوا بهاتان، كىر بهاتان سوار
ببيان ل ههسپ و زينه.

ههى دنيكى دنيايى،
بيبهختى كهس تى نهمايى،
ژ هندا زيپ و مالى دنيايى
ئاخر بيم كلوخه يهك كه تم لسهر دنيايى.

يا عيسا بوى دكم ئى رهحمانه،
ب خالقى ل عهردان و ئەسمانه،
ئەز بيم جمجه سلطانه.

من ههبوون حهفصه د سهييد شينه
من ههبوون حهفصه د سهييد زهره،
ههه ئيك زنجورهكى زيپى دابوو لسهره،
وهكى ئەم دچونه بهراقيدا من ددا لدهستى
وهزير وپاشا وحاكم و بهگله ره.

يا عيسا بوى دكم ئى رهحمانه،
ب خالقى ل عهردان و ئەسمانه،
ئەز بيم جمجه سلطانه.
من حوكمهت ههه چار قورنه تى دنيايى نك من گرته ديوانه.

که سهک بیی تژنا دلی من لسه ریك هلیند تژمانه .

یا عیسا بوی دکم بیی ره حمانه ،
ب خالق ل عهردان و ئه سمانه ،
ئە ز بم جمجمه سلطانه .

حه فسه د پاشا من هه بوون ،
حه فسه د به گلهر من هه بوون ،
حه فسه د وهزیر من هه بوون ،

حه فسه د سوار من هه بوون سواری د قه ماره ،
حه فسه د سواری من هه بوون سواری د شیمبۆزه ،
حه فسه د سواری من هه بوون خوهری د سوهره ،
حه فسه د سواری من هه بوون خوهری د سپی یه ،
حه فسه د سواری من هه بوون خوهری د ره شه ،

من هه فسه د خولام هه بوون ژ بو دارا کشاندنی ،
حه فسه د خولامی من هه بوون ژ بو ئاقی ئیناندنی ،
حه فسه د خولامی من هه بوون ژ بو ئاگرا و کرنی ،
حه فسه د خولامی من هه بوون ژ بو نانی په حتنی ،
حه فسه د خولامی من هه بوون ژ بو مه دبه خی و گه پاندنی
حه فسه د خولامی من هه بوون ژ بو سفره و هه لگرتنی

حه فصه د خولامی من هه بوون ژ بو ئافی و گه پاندنی

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو قه هوئی و که لاندنی،

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو فنجانی و گه پاندنی،

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو قه لوونه و داگرتنی،

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو په لا و ئیناندنی،

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو جه له وه گرتنی.

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو رکیبه و گرتنی،

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو زینا و لیکنی،

حه فصه د خولام من هه بوون ژ بو رابوون و روونشتنی.

هه ی دنیکی هه ی دنیائی،

بیبه ختی قه ت که س تی نه مائی،

ژ هندا زیر و مالی دنیائی،

تو ژ بو که سی و که س نه مائی.

ئاخر نه زیووم کلؤخایه ک که تم لسهر دنیائی.

چ روژه کی ب روژیده،

ئه م رابوونه چونه براقیده

حه تا نیقرو ئه م مانه براقه

لوی هاته هشکه په رتاقه .

راوه ستا رۆژا ئیکه
لی هَشک بوو دهست و پیکه .
راوه ستا رۆژا دووه ،
لی هَشک بوو سه ر و ستووه .

راوه ستا رۆژا سی یه ،
لی هَشک بوون دهست و پی یه .
راوه ستا رۆژا چاره ،
خه لکی باژیری بوو گاله گاله ،
دبیژن ئیجار پاشایی مه بی حاله .

راوه ستا رۆژا پینجه ،
ب لاشی وی گرتنه رینجه .
راوه ستا رۆژا شه شه .
ل باژیری بوو ئو گه شه
خه لکی د باژیری دبیژن ئیجار پاشایی مه نه خوه شه .

راوه ستا رۆژا هه فته ،
قه ره پینک ب باژیری که فته
خه لکی د باژیری دبیژن ئیجار پاشایی مه وی که فته .

راوه ستا رۆژا هه شتانه ،

هاته سهر من دو ملياڪه تي گرانه،
پي وان ل عهردى سهرى وان لبر نه سمانه،
گورزى وان بقاسى چيانه،

وى دا لبر گورزانه،
نه قالب هيلا نه گيانه
روحا وي هلكشا زين نه ينووكي پيانه.
خه لڪي دباڙي چون سووكي بو وي كرين هه فتيه گاز كتانه.

هندا دگو خافه، هندا دگو قه نجه نه رزانه.
خه لڪي باڙي ب وي وه رڪر نه وه فتيه گاز كتانه،
وى برى ل قه برانه،
كرى ل بن عهردانه.
نه وه گه پان هاتن بين مالانه.

هاتن سهر وي دو ملياڪه تي گرانه،
وى دا لبر گورزانه،
نه قه لب هيلا نه گيانه،
وى كرى مؤر و مؤرانه.
ئيخست لبن هه ف ته به قى عهردانه.
گو يا عيسا هه فتيه ساله بوى عه زابى وه ربووم.

يا عيسا بوى دكم ئى ره حمانه،
ب خالقى ل عەردان و ئەسمانه،
ئەز بىم جىمجىه سلطانه.

پاشى حەفتىه سالا بوى عەزابى وەر بووم پاشى هەردو
ملىكاكە تى د قەهاره.

بەرى خوه دا بىماله،
گۆ عەزابا مە هندە وىجە دۆرا هەو هە چار دىواره.

گۆ يا عيسا بوى دكم ئى ره حمانه،
ب خالقى ل عەردان و ئەسمانه،
ئەز بىم جىمجىه سلطانه.

هە چار دىواره گفاشتەن،
نە قالب هىلا نە گىانە،
نە هەستى هىلا نە خوانە،
وى كرى مورو موورانە.
ئىخستەم بن حەفت طەبەقى عەردانە.

يا عيسا حەفتىه سالا ب قى عەزابى وەر بووم،
ژنووب ئىزنا شاهی جەببارە،

باران ژ بانى هاته خواره،
رابوون جۆم و جۆباره،

لېهيا ل بهر خوه دانه،
ئەز ئافئيم بنى به حرانه.

يا عيسا سى سالال بنى به حرا بوو،
گوشتى لاشى وى خوارن ماسى يا بوو،

يا عيسا پاشى سى سالال ئافى ئەز ئافئيم گفاندانه.
حه چى رههئى مائى ئەو ژيك طهير و طه والى خواره،
ههستى وى هشك بوون بوونه وهكا داره.

خه لكى د باژيى ئينان ههستى وى د هيرانه،
ته قلى ئاخى دكر دكر ئەف شه ربكانه.
حه چ كه سسى ب ئا فا وى شه ربكى قه دخواره،
دگۆت بابو ئا فا شه ربكا قه وى ساره.

يا عيسا بوى دكم ئى رهحمانه،
ب خالقى ل عهردان و ئەسمانه،
ئەز بم جمجه سلطانه.
سى سالال ههستى من شه ربك بوون پاشى شه ربك شكه ستن.
هۆسته كار هاتن ل بنى ديوارا به ستن،

حه فتيه سالا هه ستيي من ل بني ديوارا بوون،
ژ نوو ب ئزنا شاهي جه بباره
ديوار هه رافتن هه ستيي من ليك جه مابوون.

هه ي دنييكي هه ي دنيايي
بي به ختي قه د كه س تي نه مايي،
ژ هندي زيرو مالي دنيايي،
جاره كا دي ب قودره تا خودي كلوخي من صاغ بوو كه تي ل سهر دنيايي

گو يا كلوخي ل عهردانه،
تو ب وي كي ئي ره حمانه،
تو بيري خوه بينه ب بيرانه،
ته جه هه ننه م ديت پ چاقانه،
بيژه من وهسيه تا جهه ننه مي چاوانه.

گو يا عيسا بوي دكم يي ره حمانه،
ب خالقي ل عهردان و نه سمانه،
ئه ز زانم وهسيه تا جهه ننه مي چاوانه.

هندي ئاقه به حره بيت حوبر،
هندي به لچمي دارانه بين ته به ق و كاغز

ئەز بېژم تو بنقىسى قەد نىفسىك جەننەم نا يىتە وسىت دانە .

گو يا عيسا بوى دكم يى صەبووره
دوپشك و ماره ب خەلكى گونهكاره مژووله .
پاشى ره حملە دەى بابى د گوهداره .

دمدم

¹XL

گولمینه لهب گولمینه،
گه للی خه لکی و عالهمینه،
بووه بکم قسه تی خانئی له پزیرینه.

خانۆ چۆ بوونک شایی،
بو خوئی دکهت لاقایی،
ئورد بده من قاسی چهرمی گایی،
دا بو خوئی بکم ئاقایی.

ئهری خانۆ دی و هممه که،
چو دمدا ئاڤا نه کهه،

۱. ئەڤ به یته کورده کی بو مه ل ئەلقووشی "ئەلکویشی" ل سه ر کاغه زیئ نفیسی و ل دهوکی

هاته رافه کرن. بپ ۱۸۰.

چوسه ر ئيشيا بو مه چي مه ككه .

ئەرى خانو كارم بدم ته بقاسى چەرمى گايى،
تو بو خو لي بكهى ئاقايى،
ترسم ببى بى دومايى .

دى هه ره من داته بقاسى چەرمى گايى،
بو خو لي بكه ئاقايى،
خانو رابو چركه كى بييه دايى .

چيبو خانو مالليا فا،
دا من جيكي فا پينج گا فا،
ئىشه للا دكم خه ليفه و شاه بيته سولا فا .

چيبو خانو چ به ني ره،
چەرمى گايى كر دقيله،
پى گرتن دهشت و زوزان زيده كه قره .

ئەو چيبو فان خانانه،
چەرمى گايى دانومانه،
دانه بهر ديوزانه، دقيل ژى كيشا وهكو مووى سه رانه .
پى گرتن دهشت و زوزانه .

دمدم ئينا لهر كو لي،

پینسه ت پاله لیدکه ن شوئی،
ننشه للا خان خوش بد، دی لسه ر ته که م روژا خه رتوئی.

دمدم ئینا لبه ر چیکرنی،
به ر سمتن رساس کرنی،
ننشه للا دی لسه ر ته کم روژا مرننی.

وه کو دمدم ئا فا کری،
به ر سمتن رساس و مفره ق کری.
وه کو چیکه م دیواری که لی دزرافه،
جیهید به ری مه ته نگافه.
من یا بدهستی خو پیقایی سیصه د و هیشت و دو گافه.

وه کو دمدم خه لاس کری،
سه ری سیصه د پالا بری،
برجی مه زن ئاسی کری.

کیریا به فر ئالاندی،
ده شتک خو ساری رشانندی،
خانوقه فل و بازارگانید شاهی ویت شه لاندی.

کیریا به فر سپی کری،
ده شتک خو ساری شل کری،

خانۆ نوو دەست خرابیا کری.

میر سەیدۆ چۆ بوو نك شاهى،

بوۆ خوۆ لى دكەتن ئافايى،

ئەسكرى من بوو خود برىايى.

شىر و پولنك لمن ئاسى بوو لچىايى.

ئەرى میر سەیدۆ وەى ئەقە نینه،

خان خولامەكى ئەمینە،

چو جارا دگەل من و زورەيە تا بابى من نابت خائینە.

ئەرى خانۆ وەيە وەيە،

براست خانۆ ناندەنى تەيە،

قى جارى وى بوو دشمنى دینى تەيە.

کورۆ میر سەیدۆ قاسدى من هاتى ژمیژە،

م دزانی خانۆ وى بوۆ خوۆ ئاقا کری کۆلکەكى میژە.

ئەرى خانۆ براست قاسدى تە هاتى ژمیژە،

خۆنەى کەرە و کۆرە و گىژە،

م پچاقى خوۆ دیت سەر دیوارى کەللى دمدمە بەستى

دوازده جوتید گامیژە.

ئەرى خانوۆ وەيە وەيە ،
براست خانوۆ ناندەنى تەيە ،
قى جار وى بو دشمنى دىنى تەيە .

پالا بوۆ مە بينى وەلاتى كوردستانە ،
زىرا بدن زىير هەقانە ،
دا بوۆ مە چىكەن دو سولىنخانە .

پالا بوۆ مە بينن ژوەلاتى رەونەقە ،
زىرا بدەن زىير هەقە ،
دا بوۆ مە چىكەن سولىنى بدواز دە تەبەقە .

جوابى بگەينن خەليفەيى ،
دم تە زىيرى بە مموچەيى ،
هەما تو بچى سەر كەللى دمدمەيى .

خانوۆ دى بدە من دو خانە ،
دگەل فىرس و پالەوانە ،
دا ئەس كەلەي دمدمە بوۆ تە بكم ويرانە .

چ روژەكى ژروژانە ،
وەكو ستىرى بەر ئەسمانە ،
هند خىفەت و چادر بەر كەلى دمدمە ويد قەدانە .

ههريّ دايي، ههريّ دايي،

لمن بکه ته گبير و رايي،

ئومريّ مه بري ژدنيايي.

کورپي من ئه شه قه فلو و بازارگانه،

خه رجي بابي ته لسهر وانه،

هه کهر نه دن صوبه ي مه و وان ليگدانه.

کورپي من ئه و نه کافرن،

خيڤه ت ژقه سته قه دگرن،

نيڤه ک زي سه مه ريډ حيشترن.

چيپوو ئاڤده ل به گ روواله،

بارستن شير و مه رتاله،

هه ر شه ف ژکه لي چته خواره،

سي صه د خيڤه ت ژخيڤه تي ت خه ليفه دکه د قاله .

چيپوو ئاڤده ل به گ به گييه،

ژکه لي وي خوار که تيبه،

هه ر شه ف سي صه د خيڤه تا ژخيڤه تيډ خه ليفه قاله کرييه .

گوڭ جوابی ببهین بو شاهی،
ئەسکەرە بکە جەمای،
ئەسکەری من بو خود بریایی،
شیر و پلنک لمن ئاسی بوو لچایی.

بیژن بو شاهی دا بیته .
بللا قەت شەر مەکنە کیتە، (بەلکی "شەرمەک نە کیتە" بیت .س)
پولنگا لمن ئاسی بوو لکە لیتە .

زفستان چۆ مە هات بە هارە،
دی لە شکەرەن بکن کارە،
خانێ کوردە گەل مە خواری .

زفستان چۆ مە هات هاقینە،
دی لە شکران بجه مینە،
خانێ کوردە دگەل مە خائینە .

هاقین چۆ لمە هات پایزە،
دی لە شکەرەن بتتیویزە،
خانێ کوردە دگەل مە زیزە .

پایز چۆ لمە هاتی زفستانە،
راکەن لە شکری دگرانە،

مه سه فه ره سه ر خانى كوردانه .

خانهك هاتى هه روئى تىوؤ،
دومايىكى وئى ل به حرا خوئى وؤ،
به رايىكى دانا لبن كه لىوؤ.

خانهك هاتى ژ سه لامه سته ،
هن دىين دره وه هن دىين راسته ،
ئىشه للا خان خوئى بد خوون دئى كه ن وهكى ماسته .

خانهك هاتى ژ ته وريزه ،
ئىدهگ لدوو خو كر نه ريژه ،
ئىشه للا دئى كه لئى دمدم خه راب كم بهه مبيزه .

خانهك هاتى ژ كنجومنجه ،
نه فه لاهه و نه كرمانجه ،
ئىشه للا كه لئى دمدمه دئى كمه ئارمانجه .

خانهك هاتى ژئه روئيئه ،
دنياى گرت و لبه ر خوئى كيئه ،
ئىشه للا خان خوئى بد دئى خه راب كم سمبيئه .

وہ کو خان جہ ما بوونہ،
بیست و دوازده تہ مام بوونہ،
بہر دمدمہ وہ تراخ بوونہ۔

ئہری خانوؤ توی کرمانجی،
تو قہ بوول بکہ وی تانجی،
ہہ کہ نہ، تو بہر توپی من نارمانجی۔

ئہس تانجی تہ قہ بوول ناکم،
ئہز ہہ ف نہ علت لبابی تہ دکم،
کرمانجی بیناق ناکم۔

قی جاری گہری تو پانہ،
توپا پھاقتین کہ للی خانہ،
کہ لی خانان پکھن ویرانہ۔

دمدم بہرہ کی کوپہ،
وی تینی پتفنگ و توپہ،
وہ کو بارانی دلوپہ۔

دمدم بہرہ کی مدہ وور،
وی تینی پکولنگ و تہ وور،
توژ لبہر ئہ زمانا بووہ عہ وور۔

دمدم به ره کی تاقئیده،
پین صه د توپه بچارک لیده.
به ر ژ به ره ک نه کر زئیده.

دی بینن توپی مه زننه،
بشکین توکی دگه ل بازتنه،
باقئیزه برجی مه زننه،
که لپی خانی بهه پرف ژبننه.

بینن توپی بچووکه،
بشکین توکی دگه ل نه ینووکه،
باقئیزه برجی لسهر سووکه.

دی بینن توپی تورخانه،
دریژ کری سهر عه ره بانه،
توپ هاقئیزه که لپی خانه.
که لپی خانا پکه ن ویرانه.

بینن توپی دریژه،
توچچیا داگرتی ژمیژه،
باقئیزه کوچکی بنفقئیزه.

بينن توپى به رزانى،
دهرى توپى وهك قازانى،
تيكهژاندىن بورجيت خانى.

بينن توپى عه نزه لى،
دهرى توپى وهك مه نجه لى،
تيكهژاندىن بورجيد كه لى.

توپچيا توپ حازر بكن،
صهد توپا نك ييك راست بكن،
كه لى دمدم خه راب بكن.

توپچيا توپ حازر كرى،
صهد توپان نك ييك راست كرى،
تيزى له توپيد خو كرى.
ديوارى كه لى وهركرى،
به ر ژى به رهك نه راكرى.

ئورت بابى فان توپچيه،
توپه بحيلت هاقيتيه،
به ر ژيه رهك نه راكريه.

تۆپچىيە تۆپا بشكىنن،
بارووتى گەللەك بەبىنن،
دو بەرکا لسەر يىك پشدينن،
ديوارى كەللى بلە زقىنن،
كەلىي دمدەم بلە قىنن.

تۆپچىيا تۆپا كيشانده،
بارووتى گەللەك عەبانده،
دو بەرك لسەر يەك شدانده،
ديوارى كەللى لەسقانده،
كەلىي دمدەمى لەقانده.

تۆپى مەزن كرە ھرنگىن،
برجى مەزن كرە گوررىن،
شىر پارزىرە وى تى دنەرىن.

تۆپى مەزن وى بەرداقە،
برجى مەزن دەنگ قەداقە،
شىر پارزىرە ناڧ دخو داقە.

بىنن تۆپى دەر زىرىنە،
بەركى تۆپى صەد وەقىنە.

خانه وی تۆ نفستینه،
وان چو هاژی ژتوپا نینه.

بینن توپی دەر ره شه،
به رکی توپی وهك زه به ششه،
تو که لی خانی بهه لوه ششه.

توپی مهن فه ره سینن،
حه والهك ژبورجك فررینن،
خاتوونی روئك بوهرینن.

توپی مهن فه ره ساندە،
حه والهك ژبورجی فرراندە،
خاتوونی روئك وەراندە.

خانم خانی له بریرینه،
که لی دمدم ژین به رینه،
چو جیی ئیرشا لی نینه.

ئه له مدیلا و شکر ئه ز نهی دمدم بوومه دمدم،
ئه ز که رمانج بووم بوومه حاکم،
شاهی عه جه م دهینا لهن من.

كو دلىٰ من دكه ت گرى،
تهيرهك ل بهر ئه سمان دفرى،
ئەقە حەف سالا رەز دەينا ژى خوار ترى.

سالا حەفتى تەمام بوييه،
توولىٰ خانا وى زەعييه،
ئەوى فرو ژى چىكر بو شاهىٰ ھنارتيه.

شاهى گو ئەقە سالا حەفتى وۆ،
ماست پەيدا نابت ل چو ئەردى وۆ،
ئەقە خوارن تى بو مە ژكەلى وۆ.

گو بللەزىن بللەزىن،
تەنگى دەوارا بشدىن،
خانى كوردا دى مە برىن.

چىبوو مە ھموودكىٰ نەمايى،
كاغەزەك ل تىرى پىچايى،
ھافىتە خىقە تا شاهى،
نشانىٰ كانىي و سولین دايى.

چيپوو مه حموودكى به گييه،
كاغه زهك ژبالگي هر ميه،
نشاني كاني و سوليني دييه.

چيپوو مه حموودكى ناله كاني،
ته كوللهك هنده لين نه زمانه.
نهو بوو سه به بي كه للى خاني.

نهو رستا هوور بسماره،
مه حموودكو تي چو بوو خواره،
بينن پيش دا بكم پوسياره.

مه حموودكو ب خولاما دبيته،
هه كه شهرم و هه كه فهيتته،
من خولاميا شاه دقيته.

شاهي گو مه حموودكى ناله كاني،
نهو سه وو ژنه سلى شه يتاني،
تو بو چ خائين بووي دگل ته مرخاني.

نهري شاهي وه يه وه نينه،
هه رو مه تالك زيرو بو من دئينه،

ئەقروكە مەتالى من ئەئينا،
دگەل وى بوومه خائينه .

شەرى مەحمودكى ئالەكانى،
سەوۆ ژ ئەسلى شەيتانى،
پا من وى ھەى سى صەد غولامى بيانى،
ھەرۆ نادى كەرەك نانى .
ھەكە دگەل مە خائين بن دى نانى من بت
غەرىمى روح و گيانى .

دى بىينن بىينن بىينن،
توپى مەزن بگگەھىينن،
مەحمودكو تى بحە شىينن،
دىوارى كەلى بلەسقىينن .

مە ئىناندن مە ئىناندن
توپى مەزن مە گەھاندن،
مەحمودكو تىقە حە شانندن،
دىوارى كەللى لەسقاندن .

گو دى ھەرە مەحمودكى ئالەكانى،
ھەى سەوۆ ژ ئەسلى شەيتانى،

تو دقئى ھەقالىيى بۆ من كەى ئى تە كرى ژبو تە مرخانى.

چ سەھەرە زەريو تاقە،

كافرا سەرەك بەرداقە،

سەر بېرى سۆلین و ئاقە.

چ سەھەرە زەريو ھوينە،

فەققيا دەس کر مەسسینە،

سیريجخانە پەنگاند ژ خوینە.

خانۆ سەر سۆلینا ژقېرى،

ئاگر دلى وى چت گورې،

يا رەببى من حەيف ل مەندالى د كورې.

وہك ژى بېرىن سۆلین و ئاقە،

خان روئك ناوہستن ژ چاقە،

يا رەببى من حەيف مەندالى د ساقە.

خانۆ گرتى ديوانە،

روح شرينە ئۆفەك گرانە،

حەچى مالى خو دقئيت بلا بچت من دەستوور دانە.

حه چى مال و عه يال دڦيٽه،
بلا قهت دگه ل من نه ئيٽه،
دا ژخودى نه بم فهٽه.

وان گو هري خانو خانى ميره،
فهقه هه لگر كيٽك و تيره،
نه م سهري خو دكه ن سه رگوري خانى ميره.

هري دايى هري دايى،
لمن بكه ته گير و رايى،
عومري مه برى ژدنيايى،
كه س دهانى مه ئيدى نايى.

كوپى من ژخودى فهٽن،
مه عنه گا جهوپ هاقيتن،
دهستى شيرا كا ژ وه تيتن.

گو بلله زن بلله زينن،
دهريٽ خه زينا بشكينن،
زير و زيقى م بجه لينن،
شيرى لاوا تى هلينن،
پاشى مه دى بو كى مينن،

مه ویناندن مه ویناندن
دهرید خه زینا مه شکیناندن،
زیر و زیقی ته هه لاندن،
شیری لاوا تی هاندن.

دی جوابی بینن ئولی،

زاقا راکه ن ژپشت پهریی،
کو کوو باب مای لهیقی.

ئه قداال بهگ رابوو رابوو،
رهختی کووده ری پیچابوو،
دهستک لاوا لدوو مه شا بوو،
بخلمه تی بابی وهستا بوو.
به رامبه ری بابی خو بوو،
مه رته بهک لبابی زیده بوو.

ئه بدال بهگ دبینه ژنی،
لی کورتیکی دهست بازنی،
دوسوبه یی شاه دا منی،
چه ند لاو دئینه کوشتنی.

دی بینن لایئ شه ره فه،
تو لمه یدانئ ناخوئی گه فه،
بوؤ خوؤ هلگره شیرئ ب دو ده فه.

بینن لایئ به نانی،
فیرسی وی زه مانئ،
بوؤ خوؤ هلگره شیرئ شتم خوؤ ره سانئ.

بینن لایئ ده رشیقی،
تو لمه یدانئ ژخوئی ب هیقی،
بوؤ خوؤ هلگره شیرئ دهس ب زیقی.

بینن کوپئ مه لایی،
ناؤ چه کیت خانئ گه پریایی،
بوؤ خوؤ هلگری وی عه سایئ.

بینن لایئ بولباسه،
تو ل مه یدانئ میژره ک خاسه،
بوؤ خوؤ هلگره وی عاسه.

هرئ لایئد بیئکاری،
ب جی و مه سکه ن ژناری،
بوؤ خوؤ وهرئ چه کیت بژاری.

خه به رید میرا ئیکه،
ئە، شیرەك بستیئم دەس من بشکیته،
دی دگەل وه بم فهیته.
خانۆم ژته دفتیه،
دو شیرا بکه ئیکه،

چیکه مەرتالک پیلایی،
تاسه کی موفره ق لیدایی،
خه می من ئوردیی شایی.

خان رابوو زوو به زییه،
خان چۆ بوو نك جخسییه،
جخسییۆم ژته دفتیه،
دو شیرا بکه ئیکه،

چیکه مەرتالەك پیلایی،
تاسه کی موفره ق لیدایی،
پی بگه هم خیفه تی شاهی. {شایی}

جخسی رابوو زوو به زییه،
چیکر مەرتالەك پیلایی،

تاسه کی موفره ق لئدایی،
دهستیّ خانئ کوردان دایی.

خان زهّری مه نزه لی خو،
گوّد: کوپو بستئ {ن} شیرئ خو،
پیّ خه لاز بکه سه ریّ خو.

کوپو شیرئ تستینت،
ناقئ خودئ ویّ تینت،
جاره کیّ رادهژینت،
دهستیّ شیرئ دفرینت.

ئو رد بابئ وان جحسییه،
شولئ وان ب حیلاتییه،
ریئ د بابئ وا ریتییه،

وجئ شیرئ بوّ چییه،
دئ هافیزم کوپ بابئ جحسییه،
جحسی رابوو زوو به زییه،

شیر ژ دهستیّ خانو هلگری،
دو بزمار سه ریّ بزمارا که پوو په چچوم کری،

دهستی خانى موكران كرى،
گوډى هه پره لمه يدانى چو حجه تا لمه نه گرى.

خان زهږى مه نزلئ خو،
گوډ كورؤ بستين شيرئ خو،
پئ خه لاز بكه سه رئ خو.

كورؤ شيرى دستينت،
ناقئ خودئ وئ تينت،
چاره كئ راده ژينت،
ئشوق و دلا دحه بينت.

گوډ رابن رابن دا بچينئ،
مسرييا ته پ بكن ژخوينئ،
مرن چيتره ژفى ژينئ.

رابن وه خته و مه جاله،
سوږ بكن به ندى د مه رتاله،
مه ژخودئ فه رسه ند و تاله.

رابن مه وه خته وه خته،
سوږ بكن به ندى د وا ره خته،
مه ژخودئ فه رسه ند و به خته.

ئەقدال بەگ ژكەلى بخوار كەتتییە،
چۆسەر كانیکەك تەزییە،
ئاقژ كانیى قەخوارییە،

پالى خوالبەرى دانییە،
دریینا لچاقى خوكرییە،
ئالیّت كافرا بژمارتییە،
چل هەزارە ئىك كىم نییە.

بابو ئالیّت كافرا بژمارە،
ئىك كىم نینە چل هەزارە.

هەچی ئالایى رەششە،
ئەوخودانى پەرىد گەششە،
وی ل مە گرتى رىك و كاشە.

هەچی ئالایى زەرە،
ئەوخودانى ت وان تەبەرە،
وی ل مە گرتى كىلیت بەرە.

هەچی ئالایى سۆرە،
ئەوخودانى حوكمى زۆرە،
وی ل مە گرتى دۆر مادۆرە،

هه چي ئالايى سىپيه ،
ئەو خودانىت وان مسرىيه ،
وي ل مه گرتى سەر كانىيه .

هه چي ئالايى بره ننگه ،
ئەو خودانى ناڤو دهننگه ،
وي ل مه گرتى كيڤيى جه ننگه .

هه چي ئالايى شينه ،
ئەو پيسكى ژوان به هدينه ،
ئەو ب زورى ئيناندينه ،
من قهت منه تهك ژي نينه .

بابو بهس كيشه في دومي ،
دا بشير هارونه وي كومى

بابو بهس كيشه وي زه ليليبى ،
دا بشير بارزوينه زه قيبى ،
هانك نائيت زكرمانجيبى .

دى رابن رابن دى بكار كن ،

ئەسپى خانو پتيمار كن،
لغاشى زىرى بسەر كن.
خولسەر باخوى خو ئختيار كن.

بسەرى بكن لغيمە،
هەسپى خانو بخزيمە،
ژەزارا ئىك كيمە.

ئەز خوارزايى خانانو،
ناف قەيد و زنجيرە دانو،
مائەز كىمى وە هەميانو.

تو خوارزايى وان فيلا،
بزدينه قەيد و زنجيرا،
زوو وەرە دەه وارى خانى مىرا،

تەتەر بەگ خو راهە ژانده،
قەيد و زنجيرا بزدانده،
خو دسيقانديپا فرانده.

رابوون هەللا و هەوارە،
دىق بقتن دوھل و نەقارە،

ته مام بوونه هه زاره،
خانی له پزیرین سهرداره .

خانم خانی میره،
سه ری من سندانێ تیره،
سنگی من مه تالی شیره .

چیوو خانی زپیرین دهسته،
که مبه ر لخیره تی بهسته،
ده عوهك دکه م و براسته .

هاتن ده ریجی کولایی،
مه هیثیا سه ری خو نایی

هاتن ده ریجی به رینه،
دو شیره لیك نه پینه،
یهك قهره یهك کانوونه .

خانم خانی له پزیرینم،
مه له فانی به حری شینم،
ئه ز عه بیه کی وی تی بینم .

ئەز خان ئاقدەلى بۆتەنم.

ئەز گۆمانى ت بەحرانم،

ئەز عەببى تە وى ت زانم.

سوبە ل ئۆردىبى بەلا بن،

بى ئالىك و نان و ئابن،

دگەل سېپدە لدەنگى من رابن.

ھاتن دەرەجى ژىرى،

خان ویت نەرت وەكو شىرى،

خە لىفە تانجە ھنىرى.

خە لىفەبى بى فىلە،

ھەى پىرە سەوۆ لدوو دىلە،

تە گووى سەى ل سەبىلە.

ئەز تانجى تە قە بوول ناکم،

بوۆ خاترى خودى و رە سوولە ئەز تانجى تە قە بوول ناکم،

ھە شتصت نە علت ل بابى تە دکم،

کرمانجىبى بى ناۋ ناکم.

خانوپر و پسىيار بى عىبن،

ئىشە فون مىقانىت كى بن.

ئەم جندیکی دمدەمی نە،
ئەم دەقداری شیریی خوہینە،
ئەم ژبەر شاھی شەرم کرینە،
ئەم میقانی خەلیفەمی نە.

ئەم جندییی دمدەمی رەقاسن،
خودانی شیریی ئەلماسن،
میقانی شاھو ئەباسن.

خانۆمیقان پەربیی حسین،
ئیشەف هون دی میقانی کئی بن.

سەر سەرا هاتن و چاغانە،
دی قەنج قەقە وان چەکانە،
دی پال بدە بالیفانە.

خانۆپ چەق قە روونشتی،
خەلیفە بالیف دانا رەخە دۆر و پشتی،
دی وەکت خانۆ بکوشتی.

خان سوند خواری ب ئەنوارە،
چەککا دانەنم خواری،

هه تتا بديوانی هیتقاره .

خانۆ دخیقه تی فوکوری،
شیری دکه له می قه کری،
خۆ دکاقلانی قه د ناگری،
خه زه بو ستوویی کافری .

خان ناقی خودی ئینانده،
شیر ژ کافلانی کشانده،
چاره کی راهژانده،
سه ری خه لیفه و مام و برازا فرانده .

ئوردییی بو گازه گازه،
پولنگ به ربوونه به رازه،
کوشتی خه لیفه و مام و برازه .

ئه قداال به گ بابۆ رایه،
خودانی زریی ب کوللابه،
مه وی دکوشتین بی حسابه .

ئه قداال به گ شه ری هه لبه ستی،
شیر پکافلان قه هاتی ده ستی .

خان دبیته کوپئی خو،
دی داہنگیٹھ پہ پئی خو،
مجد بکہ شہ پئی خو،
حال لال بکہ قہ تلیّ خو.

مہ شہ پ چو بووا نہیلا،
تہ تہ رہ بگ لدووق راہیلا،
زین خالی کرن ژ کھیلا.

خانو نہی جوانہ ونہی پیرہ،
وی دکوشتن دوازده وه زیرہ.
عہ جہمیّ دابوو بہر شیرہ.

جندييا ہون دبینن،
تہنگیّ ہہ سپیّ خو بشدینن،
خوونیّ ئاقدہل بہگ بستینن.

جندييا ہون دفوکورن،
چہ ککیّ خہ زاییّ ہہ لگرن،
قود بکن ئہ قنہ کافرن.

خانہ ہرئ خانہ،
بہ س بکوڑ خپئ و خیزانہ،
بگہ شاہی وئہ سمیرخانہ.

دی بللہ زن بللہ زینن،
باروئی لہردی برہ شینن،
ئہ سکہر تیگدہ بقہ لینن.
باتننی دی مہ برینن.

ئەحمەدى شەنگ

XLI

بھارە خوہش بھارە،

عەسكەرا بكن كارە،

ئەحمەدى شەنگ مالا خوہ بار كر دەیناندی لېن چيایی عەقدلغەزیز

لپیش مقابلی وان نە یارە .

گو پائیزە خوہش پائیزە،

عەسكەری وە تەمیزە،

ئەحمەدى شەنگ مالا خوہ بار كر دەینابوو لعه قدلغەرابو پیش مقابلی نە یارا

ژکۆمى مامى خوہ زیزە .

گو گيسا کرن رائى،

خالى خەوشابى گيسا كاشەمانى گيسا، سەرگيسى گيسا كارى خوہ کرن

ژبنى قى بەغدائى .

گو گه لی گیسام دفتیت بچم بن چیائی عه قدلعه زیز سهر مالا ئه حمه دی
شهنگ دا

ئه م دهواره کی بینن ژ توخمی فی له یلانی.
خالی خه وشابی گیسای وی گرتی دیوانه،
مه عگودی گیسای له ق جفیانه،
گو خالی خه وشابی گیسای دیژده هرجی بچت سهر مالا ئه حمه دی شهنگ
ژمپه

بینن ترش و تالانه،

من که چک هه یه قهره مرجانه، ئه زی بدمی به لا ببت وه لاتی کوردستانه.

خالی خه وشابی گیسای دنگ هلتینه،

مه عگودی گیسای ل خو دجفینه،

حه چی بچت سهر مالا ئه حمه دی شهنگ ترش و تالانی ژمپه بینه،

من که چک هه یه قهره مرجانی ئه زی بدمی ب جولدوونه.

سوبه یه سوبه یه کی زوه،

خالی خه وشابی گیسای لپشتا عیلا گیسای که تییه،

قیژین دکت هه وار و گازیه،

مه عقودی گیسای ده رکه تینه،

سه د و پینجی سواری بژارتینه،

قه ستا مالا ئه حمه دی شهنگ کرینه.

ژ بنیا به غدایی ده هاتینه،

قوناغ بهر قوناغ ده هاتینه،

بیست و چار قوناغ بریقه هاتینه،

لپیش چیا یّ ئە قدلعه زیز که تینه،
سه رگیسی گیسّا گوّ گه لی سووارا په یا بن ئوردییا خوه له ره بگرن دا ئه م

بچین

سه ه بکین قه خودانی له یلکی ل ماله ئانی ل مال نینه .

گوّ هه ره سه د و پینجی سوواره ل قیده ری په یا بوونه،

قوناغا خوه لقیده ری گرتینه،

سی سووار ژێ سووار بوونه،

قه ستا مالا ئه حمه دی شه نگ کرینه .

وه کی چوون فه کرین ئه حمه دی شه نگ ل مالا نینه .

جیری خاتوونی وی پخوه روونشتیه .

وه کی خاتوون فه کری سی سووار ژویقه هاتینه،

گوّ خاتوونی ژهندا قده وی رابویه،

سی کولا ژیره ده ینانده،

سی بالگی ژیره ئانینه،

سی قه لوون ژیره داگرتینه .

ههرسی قه لوونی خوه کشاندینه .

سی فنجانێ قه هوئی ژیره ئانیه،

هه ر ئیک فنجان هه که قه هوئی قه خواریه،

تاشتی ژیره چیکریه،

ههرسی ژ هنداقده وی رابویه،

هه سپی وان ژیره کشاندیه،

پی خوه ب رکیبی وی دانینه،

هه رسی سووار بوونه .
 گو مالیاقاهی ژ خاتوونی نه خوه ستنه .
 شوون خه ده زقرینه ،
 قه ستا که مینا خوه کرینه .
 وه کی گهانه که مینا خوه گوئی گه لی {سووارا} سووار بن ،
 خودانی له یلکی ل مال نینه .
 رابوون هه ر صه د و پینجی سووار بوونه ،
 قه سدا کوئی عه ره بی کرینه .
 وه کی لپیش کوئی عه ره بی که تینه ،
 جیبری خاتوونی فه کرییه ،
 صه د و پینجی سووار ژ و یقه هاتییه .
 رابوو صه د و پینجی کولا ق ده یناندنه ،
 صه د و پینجی بالگی ژیره ئانینه ،
 صه د و پینجی قه لوونی ژیره داگرتینه ،
 گومگوما قه هوئی ژیره که لاندییه ،
 صه د و پینجی فنجانی قه هوئی قه خوارنه ،
 صه د و پینجی سنگ ژ هه سپی وانره قوتایینه .
 صه د و پینجی جهوژ ژیره ئانینه ،
 ده ه په ز ژیره سه ر ژیکرینه ،
 شووقا خو خوارینه .
 وی شه فی نفستینه ،
 دیترا روژی ده ه په ز ژیره سه ر ژیکرینه .

وى روژى روژا خوه قه داندييه ،
 ئاخر حه فد روژا ل مالا ئه حمه دى شه ننگ روونشتنه .
 روژا هه شتى رابوون كارى خوه كرينه ،
 هه ر ئيك رابوو هه سپى خوه مه حه س كرينه ،
 پاشى مه حه سسى گه لوه شين كرينه ،
 پاشى گه لوه شينى تيمار كرينه ،
 زين لسه ر پشتى دانينه .
 رابوون چه كى خوه هلانينه ،
 شير ل پشتا خوه شدانينه ،
 رابوون هه ر صه د و پينجى سووار بوونه ،
 رومى خوه بده ستى خوه گرتينه ،
 ژ كوئى عه ره بى ده ركه تينه .
 لپشتا مالا ته رش و تالانى ئه حمه دى شه ننگ ليدايينه ،
 ته رش و تالانى ئه حمه دى شه ننگ وى برييه .
 وى روژى حه تا ئيقارى ئارووتيه ،
 وى شه فى روونشتنه .
 ديترا روژى سوباهى ئارووتينه ،
 حه تا ئيقارى چووينه ،
 وى روژى ديسا ئارووتينه ،
 ئه قه روژا سيبى ته مام بووه .
 ژ نوو ئه حمه دى شه ننگ وى هاتيه ،
 جبرى خاتونى ژيپژفه رابويه ،

جہ لہ وا ئہ حمہ دئ شہ نگ گرتییہ،
 ئہ حمہ دئ شہ نگ پہ یا کریبہ،
 لہ یلکا قہ مہر سہر مہ ربہ تی گریڈائیہ،
 کولاق ژ ئہ حمہ دئ شہ نگرہ دانییہ،
 فنجانہ کی قہ هوئ ژپرہ کہ لاندییہ،
 قہ لوونہ ک ژپرہ داگرتیہ،
 تاشتی ژپرہ چیکریہ۔

قہ نہ گوئی حال و حہ والیٰ مہ گیسا چیہ؟

گوئی خاتوون رابہ بالگی ژ مرا بینہ، ئہ زئ رہ حتم دا ئہ ز بینہ کی سہری
 خو دہینم۔ رابو جارہ کی جہ ژپرہ دہینی، بالگی دہینا بن سہری وی۔
 ئہ حمہ دئ شہ نگ سہری خوہ دانی سہر، دی نقت۔ جیری خاتوونی ل بن سہری
 ئہ حمہ دئ شہ نگ روونشت۔ روہندکی ژ چافی خاتوونی بارین۔ روہندوکہ ک سہر
 رووی ئہ حمہ دئ شہ نگ کہت۔

ئہ حمہ دئ شہ نگ چافی خوہ فہ کر، گوہری خاتوونی تو چما دگریہ؟
 گوئی ئہ حمہ دو بنقہ ئہ ز نہ گریمہ۔ گوئی چینابت تشتہ ک وی قہومی ژ مرہ
 بیژہ۔ گو ئہ حمہ دو چو ژتہ پرہ بیژم؟ وہ کی سوبہ یہ کی سہ حاری رابوومہ، ئہ ز
 فہ کریم صہ د و پینجی سووار سہر کوئی داگرتییہ،

ئہ ز رابوومہ پیئیشیا وان ہر صہ د و پینجی سووار من پہ یا کرینہ،
 صہ د و پینجی سنگ من ژپرہ قوتائینہ،
 صہ د و پینجی مہ ربہ ت من ژپرہ دہ رانینہ،
 دہ واری خوہ پی گریڈائیہ،
 صہ د و پینجی جہوڑ من ژپرہ ئانینہ،

صه د و پینجی کولاڅ ژپړه دهیناندینه،
 صه د و پینجی بالگی من ژپړه ئانینه،
 صه د و پینجی قه لوون من ژپړه داگرتینه،
 من ده ه په ز ژپړه سهر ژیکرینه،
 تاشتییا خوه خوارینه،

وی شه قی دیسا ب وی ته رزی من قه دری وان گرتیه،
 حه فد روژ و حه فد شه فال مالا ته روونشتینه.

بنیچر چند مه سره فا ته لی چوئییه.
 فه کری چند بی مه عرفه ت دهرکه تینه.
 روژا هشتی رابوونه،

ته نگ و باله ته نگی خوه شداندینه،
 ل هه سپی خوه سووار بوینه،
 ل پشتا کوئی عه ره بی وی که تینه،
 فه کری نه حمه دی شه نگ نه هاتیه،

رابوون ته رش و ده وار وید داینه برینه.

گوئی خاتوونی خه ما هه لمه گره، ب رایه لالا و ئه مان ئه لالا، صه د جارا ئه و
 صه د و پینجی سوواری د گیسا بن، ئه زی میرا ژئی کوژم ئه زی گه للی خوه
 فه گه رینم. دی رابه خاتوونی له یلکی کار بکه. رابوون زین ژ له یلکی کر، تازه نازه
 له یلکا قه مهر مه حه س کر، پاشی مه حه سسی گه لوه شین کر، پاشی
 گه له وه شینی تیمار کر، زین سهر پشتا له یلکی دانی، ته نگ و باله ته نگی له یلکی
 شداندن، جوئی قه ره بینا پته نشتا له یلکی دا ئانی، جوئی ده مانجا پته نشتا
 له یلکیده ئانی، جوئی زه رگا پته نشتا له یلکیده ئانی. رابوون نه حمه دی شه نگ

جہزما خوؔ وەرگرت مه تال نأفیتہ ملیؔ خوہ شور ل پشتا خوہ گریدا؁ روما
 حہیزہ رانی ب دستہؔ خوہ گرت؁ خاتوونیؔ رکیبا لہ یلکیؔ گرت؁ ئہ حمہ دیؔ
 شہنگ پیؔ خوہ ب رکیبیؔ دانی؁ لسہر پشتا لہ یلکیؔ سووار بوو. وہ کی
 ئہ حمہ دیؔ شہنگ پشتا کوئیؔ عہ رہ بی کہت؁ لہ یلکا قہ مہر گہ ہگری کر؁

گوؔ ہریؔ لہ یلکا منیؔ؁

ئہ ریؔ دہ لالا دلیؔ منیؔ؁

تو چما گہ ہگری دکییہ؟

موقدارا ساعہ تہ ک ل چاررہ خیؔ کوئیؔ عہ رہ بی گہ پھائیہ؁

ژنوو دہوسا تالانیؔ ہلانییہ؁

ریبا سیؔ روژ و سیؔ شہقا ل بنیا گہ لیؔ زہرزہوانیؔ لپیشیا سوواریؔ گیسا

گرتییہ.

گوؔ خالی خہوشابی گیسا ویؔ دبیزت: دلیؔ من ب ہیہہ ہیہہ.

ل م خوہش تیت دہنگیؔ چرنگیؔنا جوؔکیؔ دوان رکییہہ.

چہندی من گوؔت ہوہ نہ چن سہر مالا ئہ حمہ دیؔ شہنگ لیؔ سووارہ کی قہووی

ب عہ جیبہہ.

خالی خہوشابی دبیزد ہریؔ ئہ حمہ دوؔ مہ نہ زانی؁

سالہ کی ہاتی سہر مہ قہووی بگرانی؁

لیؔ ئہ حمہ دوؔ مہ نہ زانی تہ رش و دہواریؔ تہ نہ مہ پخہ لاتی ویؔ ئانی.

ئہ حمہ دیؔ گوؔتیؔ ئہ ز ئہ حمہ دم ئہ حمہ دیؔ دینم؁

ئہ ز تہ نگ و بالہ تہنگیؔ لہ یلکا قہ مہر قہووی دشدینم؁

ب رای ئەللا و ئەمان ئەللا ل بنی قیّ بەرپیا هون صەد و پینجی سواری د
گیسانن،

لبنى قیّ بەرپییی ئەزی سوورەکیّ ب تنی هەر یەکم.

گوّ ئەحمەدۆ وەنە وەنە،
میرا ژ میران قەووی هیقی هەنە،
ب رای ئەللا و ئەمان ئەللا مە ژخووە نەزانی ئەو تەرش و دەواری تەنە.

گوّ هەیلایا گدیا نەزانا، هەیلایا گدیا نەزانا،
هەووە صەد و پینجی سووار بەهوا ل سەر کوئی عەربی وی گرتی جەردەکی
قەووی گرانە.

سوبە یە چ سوبە یە کە هینە،
هون صەد و پینجی سووار لەدەر کوئی عەربی پەیا بوینە،
صەد و پینجی سنگ ژ وەرپە قوتایینە،
صەد و پینجی مەر بەد ژ وەرپە دەرانینە،
هەووە دەواری خوە پی گریدائینە،
صەد و پینجی جەوور ژ وەرپە ئانینە،
صەد و پینجی کولاق ژ وەرپە دەیانانینە،
صەد و پینجی بالگی ژ وەرپە ئانینە،
صەد و پینجی قەلوون ژ وەرپە داگرتینە،
صەد و پینجی فنجانی قەهووی ژ وەرپە ئانینە،
کەرا ژن و ماگی سەری گایینۆ، لبنی قیّ بەرپییی ئیدی چو خەبەر

لناقڻا بيٺا من و هه وه نائيتتہ دانہ .

گوڙ سوبه يه چ سوبه يه كه هينه ،
صه د و پيٺجي سواري د گيسا لهه ڦ جڦينه ،
گوڙ هري ٺه حمه دو مه خوه نائيتتہ به ختي له يلڪي م غره ز دگل ته نه بوو
تشرش

و ده واري خوه ژبني ڦي به پيبي ڦه گه پينه .

گوڙ ٺه حمه دي شه نگ ل گيسا کر گازيه ،
گازي خالي خه وشابي گيسا کرييه ،
گازي سه رگيسي گيسا وي کرييه ،
گوڙ م رای و به ختي له يلڪي دائيه هه وه ، تشرش و ده واري من ڦه گه پين
هه وه جهي

ژي ٺانويه .

ڦيجا خالي خه وشابي گيسا گوٽ گه لي گيسا ٺه و سوواره کي بتنييه ،
ٺه م صه د و پيٺجي سوارين ،
ٺه م نه شيين جاره ک دي ڦه گه رينن ،
کاري خوه بکن ٺه م دي شه ري کن .

گوڙ سوبه يه چ سوبه يه كه هينه ،
خالي خه وشابي گيسا تابوورا خوه گرتيه ،

بهريّ خوه ئه حمه ديّ شه ننگ فه دائييه ،
ويّ نيزيكي ئه حمه ديّ شه ننگ دبوويه ،
ئه حمه ديّ شه ننگ رّعه ينا خوه ده رنه ثانيه .
حه تا نزيكي ئه حمه ديّ شه ننگ دبوويه .

ئه حمه ديّ شه ننگ گازی خالی خه وشابی گيسا کرييه ،
گوّ گونه ها وه ل ستوييّ وه بت .
جاره کي ئه حمه ديّ شه ننگ لسهر خوه رابوييه ،
روما حه يزه رانی هژاندييه ،
سهر و بنی رومیّ فيگره گه هاندييه ،
رومیّ لنيف گوهيّ له يلکيّ فه دانیه ،
جارکي رکيبيّ له يلکيّ گفاشتيه ،
لچارپه خيّ سوواريّ گيسا گه پراهيه ،
خوه لکوّما سوواريّ گيسا دائيه ،
ژره خا روژئاڤاييّ ل روژهه لاتيّ ده رکه تيه ،
سه ريّ بيست و پينچ عه گيدا ويّ برييه .

جاره ک دي هات ل جهيّ خوه سه کنديه ،
عه سکه ريّ گيسا لهه ڤ زفريره .
پ خالی خه وشابی گيسا کر گازيه ،
ماقويليّ گيسا لهه ڤ جڤيه ،
ديسا تابوورا خوه گرتيه ،

بهرئِ خوه ب ئەحمەدی شەنگ وئِ دائیە،
 ئەحمەدی شەنگ ژ عەینی خوه دەرئە ئانیە،
 ئەحمەدی شەنگ لسه رکیبا وئِ رابوییە،
 وه کی روما حەیزه رانی هە ژاندییە،
 سه ر و بنئِ رومی فیکرا گهاندیە،
 روم نیف گوھی هە سپیدە دانیه،
 رکیب {ل} له یلکا قەمەر شدانیه،
 گو سوبحان ژ عەزمە تا خودئِ مینائی برووسکا بهاری له یلکا قەمەر وئِ
 فرییە،

لچارپه خا عەسکه رئِ گئسا گه پریه .
 عەسکه رئِ گئسا بهه قده شدانیه،
 خوه لکو ما عەسکه رئِ گئسا دائیه،
 ژره خا زوژانی ره خا به پریپه دەرکه تیه،
 ژقه ولی قاهیل دبیژن بیست و شەش عەگید ژئِ ئاقئیتیه .

جارە ک دی محەممەدی^۱ شەنگ زفریە،
 هاتییه لپیش عەسکه رئِ گئسا سه کنیه،
 روما خوه دەر دیده چکلاندیه،
 خالی خە وشابی گئسا دکت هە وار و گازیە،
 ئە قە سووارە کی بتنییه لبنئِ قئِ به پریی ل مه تشقلیه،
 عەرزئِ گئسا وئِ شکاندیه .

۱. یا دروست (ئەحمەدی شەنگ) ه . به لکی ب شاشی (محەممەد) نفیسیه . (س) .

جارك دى خالى خه وشابى گيسا دكت گازيه ،
مه عگودى گيسا لهه ف جفويه ،
ئه فه تابورا خوه گرته ،
بهري خو ئه حمه دى شه ننگ فه دائيه ،
ئه حمه دى شه ننگ ژ عيني خوه دهر نه ئانیه .
وهكى نزيكى ئه حمه دى شه ننگ دبوييه ،
ئه حمه دى شه ننگ گازى خالى خه وشابى گيسا كريبه ،
م رايو به ختى له يلكى ژ وه ستانديه .

ئه حمه دى شه ننگ جارهك دى لسهر ركبيا له يلكى رابوييه ،
روما زه راقك هه ژانديه ،
سهر و بنى رومى فيكره گه هانديه ،
ركبى له يلكا قه مهر شدانديه ،
سوبحان ژ عه زمه تا خودى مينائى برووسكا بهارى ل عهردى وي رثيه .
خوه ل كو ما عه سكه رى گيسا دائيه ،
ژ ره خا روژ ه لاتى ل موغريپره دهر كه تيه .

جارهك دى ل چارپه خى گيسا زقريه ،
هاتى لپيشا سووارى گيسا سه كنيه ،
روما خوه له وردئده چكالانديه ،
ل خالى خه وشابى گيسا كر گازيه ،
م رايو به ختى له يلكى ژ هه وه ستانديه .

خالی خه وشابی گئسا دکت گازیه،
 مه عگودئ گئسا لهه ف جفییه .
 ئە شه سوواری سووارة ک بتنی ل بنی قی به پییی وی ل مه تشقلیه،
 عەرزئ مه گئسا وی شکاندیه .
 خالی خه وشابی گئسا تابوورا خوه گرته،
 بهری خوه ب ئە حمه دی شه نگ وی دائیه،
 ئە حمه دی شه نگ ژ عینی خوه دەر نه ئانیه .

جاره کی رکبە {ک} ل ته نشتا له یلکا قه مه ر شدانیه،
 روما حه یزه رانی هه ژاندیه،
 سه ر و بنی {وی} قئگرا گه هاندیه،
 روم نیف گوهمی له یلکیده دانیه،
 گو سوبحان ژ عه زه مه تا خودئ مینائی بروسکا باهاری ل عەردی رژییه .
 لچارپه خی عه سکه ری گئسا وی گه رهائیه .
 عه سکه ری گئسا بهه فده شدانیه،
 ژ ره خا قوبله تی خوه ل کوما عه سکه ری عه گئدا دائیه .
 ل ره خا زوژانی وی دهرکه تیه،
 ژ قه ولی قاهیللا دبیزن بیست و چار عه گید ژئ ئاقیتیه .

جاره ک دی ل چاره خی قه گه پریه،
 هاتی ل پیشیا عه سکه ری گئسا سه کنیه،

خالی خه وشابی گئسا وی دکت گازیه،
 گازی عه گیدی گئسا کریه .
 مه عگودی گئسا لهه ف جقییه،
 ئه وان گوٽ سواره کی پتنی لبنی وی به پییی ل مه تشقلیه .
 عهرزی گئسا وی شکانديه .

خالی خه وشابی گئسا دکت گازیه،
 مه عگودی گئسا لهه ف جقییه،
 ئه وان تابوورا خوه گرتیه،
 بهری خوه ب ئه حمه دی شه ننگ فه دائیه .
 ئه حمه دی شه ننگ {ل} خالی خه وشابی گئسا کر گازیه،
 م رای و به ختی له یلکی ژه وه ستانديه،
 لسه ر رکیبا له یلکی وی رابویییه،
 وه کی روما حه یزه رانی هژانديه،
 سه ر و بنی {وی} فیگره گه هانديه،
 روم نیف گوهی له یلکیده دانیه،
 رکیب {ل} له یلکا قه مه ر شدانديه،
 سوبحان ژعه زه مه تا خودی مینائی برووسکا به هاری له وردی وی رژییه .
 ل چارپه خی عه سکه ری گئسا کرییه،
 عه سکه ری گئسا په فده شدانديه،
 خوه ل کوما عه سکه ری گئسا وی دائیه،
 ژره خا زوژانی ل به پییره ده رکه تیه،
 ژقه ولی قاهیتلا دبیزن بیست سوار ژی ئافیتییه .

چارهك دى ئەحمەدى شەنگ زڧرپه .
 ل چارهخى عەسكەرى گىسا وى گەريه ،
 عەسكەرى گىسا پىگڧه شدانديه ،
 هاتى لپيشيا عەسكەرى گىسا سەكنيه .
 ئەڧه صد و بيسىت و پىنج سووار ژى ئاڧىتتیه .
 خال خەوشابى گىسا كرزیه :

يەمان و دەخيل يا ئەحمەدۆ مە خوه ئاڧىتت بهختى لهيلكى، ئەم دى تەرش
 و دەوارى تە ڧەگەپىنين .

گو دى هەپن پەيا بن دەوارى خوه بەردن ناف تالانى و باژون م رايو بەختى
 لهيلكى دائىيه هەوه . يەك ژناڧ كەڧنە خولامى ئەحمەدى شەنگ بوو . وى گافى
 ديت گازی كرى سەرگىسى گىسى هەى بى نان و خووى حەف سالا تو خولامى
 من بوو {ى} ، تو ڧى جارى شەپى م دكى . گو خال خەوشابى گىسا ئەزب
 خورتوو ئىناندمە .

گو دى هەپە سووار ببە بلا ئەو تالانى باژون . سەرگىسى گىسا چوو سووار
 بوييه .

گو دلى منى ب هپتە هپتە .
 سەرگىسى گىسا ب چركىنى وى تپتە ،
 پخوه ئاڧىتتە بەختى لهيلكى قەلوين دا بدەستى ئەحمەدى شەنگ دارپتە ،
 بجه تا قەلوونى و داگرتنى ، رومەكى لدهپى سىنگى ئەحمەدى شەنگ دا ، ژ سەر
 قەلپوسا زىنى هلاڧىتتە .

سه رگيسي گيڻسي گازی خال خه وشابی گيڻسا وي کرييه،
 هه ږن سووار بن من نه حمه دي شهنګ وي کوشتيه،
 خال خه وشابی گيڻسا گازی سه رگيسي گيڻسا کرييه،
 گو گدينو سووار بن وهرن به لکی نه م له يلکی بگرينه.
 وهکی سووار بوون هاتن له يلکی ل چارږه خي تهرمي نه حمه دي شهنګ
 گه پرييه،

نه هيتلا نئدي چو دهرې دي في بکهفت،
 ده في خوه نافي تي دانی سه پشستا خوه د ره خا ديږه قوللپي،
 جاره ک دي ده في خوه نافي تي دانی سه پشستا خوه د ره خا ديږه قوللپي.
 نه و چهند سووار ل له يلکی جه مه هان نه شيان له يلکی بگرن.
 له يلکی کري غاره،
 دوو في خوه کري قهنتاره،
 چافي خوه کري په ياله،
 سومي خوه کري کوپاله،
 ژبنی في به پيبي ل بنيا گه ليی زهرزه وانی ل نوهالا شوږگوو موږگوو
 کوږگوو، ريبا

سي روژ و سي شه فا ژبه ري مه غريبي چه تا پاشي عه يشا هه وار گه اندي
 ماله.

دييا نه حمه دي شهنګ وا دبيژت دلي من ب برينه.
 کوږسه عه تمانو مالک ويړانا، سه ري خوه ژ کوږخاني بده رينه.
 براي نه للا و نه مان نه للا له يلکا قه مهر وا هاتي زيني قالا، رکيب تژي خوينه.

گوّل دوڊڪيا بوو هواره،

سووار بوون ڙ بچوڪ و مهزن و تفاله.

ڪوڙسه عه تمان ويڙ دٻيڙد ڪه را ڙن ماگي سهرى گانو، ڪه سه ڪ ڙمالا خواه
سووار نابت ڙ غهيري مالا نه حمه دي شهنگ. سي صهه و پيڻجي سوواري ڙ خواه
مالا ڙ غهيري

غه بياني رواله.

گو سى صهه و پيڻجي ڙ دوڊڪيا سووار بوونه،

ڪوڙسه نه عمان ڪوڙسه عه تمان ڪوڙسه شاهين ههرسى سووار بوونه.

ڪوڙسه عه تمان دٻيڙد گه لي دوڊڪيا وه ڪي نه م سى صهه و پيڻجي سووار
بچين لسهر عيلا خالي خه وشابي گيسا لسهر عيلا ڪاشه ماني گيسا لسهر عيلا
سه رگيسي گيسا نه م

حه مييا قود بڪين قهت چو ناميس تى نينه.

گو ڪوڙسه عه تمان ته چاوا دقيت؟ گو م دقيت نه ز پتنى هه پم. ڪوڙسه
شاهين گو ت نه چه، نه ز دي پتنى چم. ڪوڙسه نه عمان گو ت نه نه ز وه ناکم.

گو پا دي چاوا چيبت؟

ڪوڙسه عه تمان گو ت دلي من پڪوڦانه.

هه ر سى ڪوڙسه سووار بوون و ئوسمانه،

ئيدي دوڊڪي حه مي قه گهه ران ل مالانه،

هه چار عه گيدا غار بهردانه.

له يلڪا نه حمه دي شهنگ وي ل پيشيا وانه.

هه چار سووارا غار بهردانه،

سى رۆژ و سى شەفا ئاژۆتن ل بە پيى و بە پيستانە،
 سەرگىسى گىسى نو بە دارى و انە،
 وەكى فەكرى سەرى سوارا دەرکەت چۆ خو ئاقىت بەختى كۆسە عە تمانە.
 گو سەرگىسى گىسى تو كە قنە خولامى مەى هە پرە مالا خوە ژعيلى
 دەر بيخە و پاشى
 ئەم دى بسەر عىلیدە بگرين. چۆ مالا خوە دەر يىخت.

گو سوبە يە چ سوبە يە دلى من پىكو قانە،
 ھەر چار سوارا غار بەردانە،
 بسەر عىلى خالى خە وشابى گىسا سەرگىسى گىسى وى گرتى، جەردەكى
 قە ووى گرانە.

لنا ق عىلى خالى خە وشابى گىسا بوو قىامەت و ئاخىر زەمانە.
 ب شەپ و قىامەتەك قە ووى گرانە،
 توژ بلند بوو لبر ئەسمانە،
 گو ئىرو ئەو رۆژە رۆژا عە گيدانە.
 خوين حەركى لسەر تەرەفى كوئانە.
 بوو رۆژا قىامەتى و ئاخىر زەمانە،
 بوو چونگە چونگا قان رىبانە،
 بوو حیلە حىلى دقان ھە سپانە،
 بوو برقە برقى دقان شوورانە،
 بى عۆرە عۆرى دقان دە قانە،
 قىرئىنى ئە قدا چۆ ئەسمانە.

بی روژا قیامه تی و ئاخر زه مانه،

ئه ژ ده شته ته ژی بوو ژ که لاشی فا ئینسانه.

گو سوبحان ژ عه زامه تا خودی حه چی میری نیر بوو قوت کر، ژن وی دمانه.

کو سه شاهین کو سه عه تمان کو سه ئوسمانه،

ئه وان ده ریخستن ئه ف ته رش و تالانه،

ده ریخستن عه رز و عه یال ته قلی ژنانه،

حه می دانه بهر خوه ئینانه.

موغداره کی هاتن کو سه عه تمان گو ته کو سه شاهین مه دقیت ئه م ته رمی

ئه حمه دی شه نگ ببینن بیژه له یلکی ئه و دزانت؟ وه کی کو سه ئه تمان چو نک

له یلکی سه کنی گو له یلکا منی، ده لالا دلی منی، ئاخر ئه م نزانین کانی ته رمی

ئه حمه دی شه نگ ل کیری که تیه. له یلکی سه ری خوه هه ژاند، گو وه رن. کو سه

عه تمان و کو سه شاهین هه ردو قییه چوون. ئه وی د دی ته رش و تالان دا بهر خو

برن. ئه و هه ردو لپی له یلکی که تن، چو ل بنیا گه لپی زه رزه وانی، برن سه ر

ته رمی ئه حمه دی شه نگ سه کنین. قیجا هه ردو په یا بوون، هه ردو لسه ر ته رمی

پایا بوون. وه کی فه کری رومه کی لسه ر په ری دلی وی دای ل ره ها قولنجیپا وی

دهر که تیه. رابوون ته رم هلانین سه ر پشتی له یلکی دانی،

گریدا و هه ردو سووار بوون ئاژو تن. گهانه ته رش و تالانی، ته رش و تالانی

خوه ئاژو تن حه تا برن ل نا فا مالانه.

قیجاری رابوون چل پینجی سووار سووار بوون، چو کونی ئه حمه دی

شه نگ لبن چیاپی ئه قدلعه زین، کونی وی بار کر دا بهر خوه ئینا هات، کونی وی

له ری عیلی دانی. حه چی سه رگیسی گیسی خولامی ئه حمه دی شه نگ بوو گو ت

تو هره په ل مالا نه حمه دئ شهنگ روونه. ئينا مالا سرگيسي گيښي بار کر چو
داني ل کوڼي عه ره بيده. له يلکا قه مەر سر مەر به تئ گريډا. سي روژ و سي
شه فا ئامئ خوه نه خوار. ئينا رابوو، کورپه که نه حمه دئ شهنگ هه بوو. کوږ سر
پشتا له يلکئ سووار بوو. له يلکا قه مەر ب هه ردو چاڅا دگريت، ب هه ر چار لنگا
بيکوڼي تکت. ديبا نه حمه دئ شهنگ رابوو به نده کی ب له يلکا قه مەر گوټ:

دلئ من ب قئ هه بيه تئ

به ژنا نه حمه دئ شهنگ ستوونا لبه ر قئ خيفه تئ،

هه ري له يلايا منئ، ده لالا دلئ منئ، چو خه ما هلمه گره ئاخر روژا قارين

و قارين پسه ري ميڅخاسا هه روه تئ.

قئجا کورک ژسر پشتئ په يا بوو، له يلکا قه مەر هه ژاند قهيدا خوه شکينا،
مهره به تا خوه شکينا. جاره کی چو بن خيفه تئ، ده قئ خوه ئاقيت گه هپه را
ستووي سرگيسي گيښي، ده ريڅست، ئاقيت به ر پئ خوه گيره لسه ر کر،
کوشت. برري دودکيا ل ديوانئ روونشتينه. کوسه عه تمان گو گه لي دودکيا
هوون چ دبېژن؟ نه قه حه يوانه مه عين زاني نه قئ هه کوشتیه. ئينا رابوون حه ر
چی مروځئ لمالا سرگيسي گيښي هه بوون حه می ئينان داني لبه ر پيبي
له يلکئ. يه ب يه که شه ر ژيکرن. له يلکا قه مەر سرئ خوه هلانی و شهی. ژنوو
قئجار جهوږ ژيره ئانين، سرئ خوه کر جهوږيده، ئالیکا خوه خوار. ژنوو دلئ
وان ژيک ره حه د بوو. نه وان ژنوو زاني قئ جاري سرگيسي گيښي نه حمه دئ
شهنگ کوشتیه.

بوڙ به گ

XLII¹

سالڪ ب سالی د وان زه مانه،
عيله ك گرانه چوو زوزانه.
بوڙ به گي قوبي سهر ميانه.

گوٽ ئاغا هييه صهد جار هييه.
چ جوابه كي ژناڦ ماليت كه مالا هاتيه؟
ژ بوڙ به گي قوبيڙه هاتيه.
بوڙ به گي قوبي ڪاري خواهه ڪرييه،
ماليد كه مالا برن چوون بجه ردييه.

گوٽ ئاغا هييه صهد جارا هييه،

۱. نهڙ سترانه ژ زاخو هاتيه وه رگرتن. ٻٻ ۲۱۴.

ژ ڦيڙي رابوو دهلو ميځخاني د كيكييه،
بيناڤ عيلى د اكه تيبه .

پينصه د سوواري روم و توپ ژي گرتيه،
ژ دى و بابي خواه دزيبه .

صادق ناغا رومى گرانه،
هيندى هيندى هويرك هورك دمه شاننه .
مه شيا وان لسهر پوزيد جه زمانه .
چو بوو پيشيا دهلو د ميرخانه .
گو لو ناغاوو، هه كه تو خه بهرى من بكى تى ڦه گه پرى ژ نيځى ريپانه .

گو ئەزم دهلو دميرخانه،
ئەز ڦه ناگه پرم ژ نيځى ريپانه،
ئەزى بوگرم سهر كوڼى براهيمى د ئەسلانه،
ئەو كوڼ كوڼى د ميځرانه .
ئەزى زووقال زووقال بكم ب شوورانه،
ئەزى ژى چيكم ئادلى دهڦانه،
ئەزى ژى چيكم جهوږى دهه سپانه،
ئەزى ژى بستينم خه راج و باجى د كيكانه .

گو ناغا هييه سه د جار هييه،
ژ ڦيڙي رابوو دهلى ميرخانى كيكييه،

کوڤا کیکا هلانیه ،
بسەر تهره فی بۆزۆ داگرتییه .
شهریتی کوڤا بشوورا قه تاندیه ،
عائلا وا ژینی هلانیه .

ئاغا هییه صه د جار هییه ،
مه شیابوول دهر کوڤی د ئاغییه ،
قه تاندی ئالیی د ئوڤییه ،
خوشکی ب ئالیی د مالییه .
هنگا {خوشکا} ١ بۆزۆ رابوو ژ پییه ،
دهستی خوه ئاقیتی جه له فا هه سپی شییه ،
گو ههری ئاغاوۆ م پتهیه ته پخوڤییه ،
ته قاتاندی ئالیی ئوڤییه ،
ئالیی مالی بد ه خاتری من و فی که قننیه ،

گو ئاغا هییه صه د جار هییه .
ژ ویری رابوو ده لو میرخانئ کیکیه ،
توپز هاقیزی ژبن قه لپووسا زینی کشاندیه ،
سی توپزی هو له وله ب پشتا که زیی وی خستیه ،

١ . ئالبیرت سوئن نفیسییه (هنگا بۆزۆ رابوو ژ پییه) لی ب من وهره یا دروست {هنگا خوشکا بۆزۆ رابوو ژ پییه} . (س).

موهرک ته ڦلی هه ستیا ڦه شکانديه .

زيری سهری وی هلانديه ،

گوهارى گوهمی وی شه ختاندیه ،

بازنی ده ستی وی شکانديه ،

ته رزی ژنا لبر په یا بوئیه ،

خلخالی پیا ڦه کرییه ،

ده لو میرخانۍ کیکى سووار بوئیه ،

ته رش و تالان دهرخستیه ،

قیرین ب که مالا که تیه ،

هینگا بوژو وی رابویییه ،

پچول به یاری راکه تیه ،

ته رزی بارانی به هاری دگریه ،

ته رزی گوری چولی د زوورپه .

توزهک زراف ژ بنی به پیا میردینۍ رابوئیه ،

هینگا بوژو دکت هه وار و گازیه ،

بوژو هینگا خوه ناس کرییه ،

زوو ب زوو رکیبی ل شیمبوژی گفاشتیه ،

زوو ب زوو ب خینگا خوه په گه هشتیه ،

لولو هینگی وی سبهی ب قه ومی و چ جیریه ؟

گو ئه ری وی سو بهی م بهیستی تو مرییه ،

من شیفا مامی شه مدین وی دائییه ،
لو من ره ششا خالی عه بدی هالانیه .
گو لو هینگی تو چما وه دبیزی ، هه که ژ ده ق و ده واری
خوه نه به سسن م شته ره بره قانته ری دی نانیه .

گو یه للا بیوو یه لله بیوو ،
پخیر و سه لامه ت که کی بوژو قه گه رت ژفی جه ردیوو .
من چ کرپوو ژ هه لالی خوه ما بکم ژدورا هه رامی خه لکیوو .

گو خه نگی بیژه چ قه وومی ژ جیرییه .
گو براوو نه و ده لو میرخانی د کیکییه
بسهر ته ره فی بوژو داگرتهیه ،
شه ریتی کوتا ب شوورا قه تاندیه ،
براوو عیلا ته ژبنی هیلانديه .

گو براوو هییه صه د جار هییه ،
مه شیا بوو لدهر کوئی د ناغییه ،
خوشقی بنالییی د مالییه .
قه تاندبوو نالیا د ئودییه ،
گو براوو خینگا ته رابوو ژ پییه ،
دهس ئاقیتی جه له وا هه سپی شییه ،
م گو لولو ناغاوو م بته یه ته بخودییه ،

ته قه تادی ئالییا ئوڊییه،
ئالییی مالی بده خاترا من و فی که فنئییه.

گو ئاغا هییه به لی صه د جار هییه .
ئو دهلو میرخانئ د کیکییه،
ئو وی سی سال ل سووکا دیاربه کری رومیئاتی بوواریتیه،
ل خینگا بوژو نه بوهورتیه .

دهلو میرخانئ کیکی وی رابوییه،
توپز ژ بن قه لپووسا زینی کشاندیه،
سی توپزا له وله و پشنا که زیی م خستییه،
موهرک ته قلی هستیا وی شکاندیه .
زپری سهری من هالاندیه،
گوهارئ گوهی من شه خه تاندیه،
بازنی دهستی م شکاندیه،
ته رزی ژنا لبه ر من په یا بوییه،
خلخالئ پییی من قه کریه،
لی ئه ز نامرم ب وی قه هری،
لی ئه زی بمرم ب وی دهردی .
ل ترادی سو بهی سی تراده قه بو ژ بوژو خواهستییه .

ئو وی گوٲ خنگی هه که وه بیت هه که وه نه بیت،

سوندی د عه شیرا بی مه عنه بیت،
که سکی بده وری زه مانا دیتیه،
مالید که مالا له یفا خو ه فهد.

گو ئاغا بله زکن بله زینن،
په یا بن ته نگی ده سپا بشدینن،
جه زما در کبیا هه لکشینن،
ده مانجا ژقه بوورا بده رینن،
شاختی سکی پسه ردا هه لوه شینن،
هه سپی دره حتن به لی مه ئیشینن.
ده لی میرخانۆ کیکی وه بگه هینن،
سی قیرا ب عه ره بی ژیره بلیلینن،
که زه بی وی د زگدا بجه لینن.
کوچکی عه شیرا ئاغا پی بگپرینن.

گو ئاغا هییه سه د جار هییه،
ژویقه هاتی ده لو میرخانۆ دکیکیه،
گو نیشانی ده لو میرخانۆ کیکی چییه؟
کومی فیسه تللاتیه،
ب عه بایی زینجیه،
تیشکی درینن سی بوست و چار تللیه.
جه زمی زه ره شوفته لییه،

روما وی پتوپه نه زه ریبه .
ئو پخوه ده لو میرخانئ د کیکیه .

ده لو میرخان گوئی ئاغا هانه سه د چار هانه .
گو بوژو تو به س بده فان زرتانه ،
شه پ داکه تی لبه ری فان چه مانه .
دا ل وی شه پی بزائن کی به رخه کی به رانه .

گو بوژو تیوو وی دهینئی ،
ژیهر خم و خیالی خوه دهینشی .
ئاگر و پیئت ژتوپه روممی وی درئی ،
گو دهربا عه وول گه هشت ده لو میرخانئ کیکی ژبه ر
رومما دی وی دوکوژی .
گو ئه فه حه یفا خانگا من زی .

هاته ترادی قور سه مدینه ،
ل کمیده کی سوړه به لی یه ممان شینه ،
میرا دکوژد گه لعا زووا دگه رینه .
هاته ترادی قور ئه سلانه ،
ل کمیده کی سوړه یه مان پشتی پانه ،
ژکیکا فه گه راندن تورئ دگانه .
هاته ترادی قور هوغوویه ،

سه له فی سوارا بخوه و بوزوویه،
میڙا دکوژد گه لعا تینت زوو بزووویه .
هاته ترادی قور قوباته،
شیر دهنگیقت به لی شیره کی ژخوه ریاته .
کیکیا ژبه ر دابوو صه له واته .

گو ناغا هازی صه د جار هازی،
کیکا قولپانندن سه ر چیاپی مازی،
کیکا وی دخوازن ده خیل و گازی،
من چه یفه هه چی ژبه ر مالی دکه مالا فلتین چو مالا
خوه سوږ و تازی .

گو سال شه گه رها سالا دییه،
چه یفا وی له یفه پورسییه .
قازی سمائل وی رابویییه،
باره ک زیږ و دراقی خوه هلانیه،
ل سووکا دیاربه کری وی دانیه .

گو ناغا دجیفینی ناغا وید جیفینی،
ده مانجا دکرت ب خورتا وی دشینی،
عه نته ریا دکرت ب خورتا ره وی دشینی،
زه بوونا دکرت ب خورتا ره دشینی،

تفنگا دکرت ب خورتارپه دشینئ،
جوانییی کحیل دکرت ب خورتارپه دشینئ،
زه بوونا دو سه د چه رخی دکرت بخومکی ب زووزانی
وی دشینت،
مه حه یفه وی مه رسی خورتا ب طایا خوه دگه هینت.

هومگ دقتی قازی سمائل چ قه ومییه؟
گو روزه کی مه هه یه پشتا مه بگریه.
مه و که مالا جارک دی شه پ بکیه.
گو چ روژا تو چه ز بکی من بره ک عه گید من ئانیه،
من هه وار ل عیلیدا خستییه.
ئه می بین ل هانا وه کیکیه.

گو روزه کی بوژ وی رابویییه،
قه زدا نک مامی شه مدین وی کریه.
گو مامو من وی بهیستییه،
شیخا حه ف داوه ت قیکرا وی دانیه.
م دقتی ئه ز بجم ته ماشه وی بکیه.

گو کورپی من چاوا بچی لناق نه یارا طه ماشه ی
داوه تی بکیه؟
هه کهر ته پخوه داوه ت دقتییه،

ئەقە عیلا کە مالانە ئەزى حەفت متوربا ژتە پرە بجفییە ،
بلا شتە پرە داوہ تی بکییە .
حەفت روژ و حەف شەفا تو بخوہ طە ماشە بکییە .

گو مامو ئە ژ تە دکم هیقیە ،
تو دەستورا من بدیە ،
مامی شە مدین گو م نافى تو بچیە ،
گو مامو ئە ژ تە دکم هیقیە .
تو دەستورا من بدیە .

گو کوپى من دەستە برایی تە کییە ؟
گو تى مامو دەستە برایی من لاوکى دغە رزییە .
گو دە هە پرە کوپى من من دەستورا تە دائیە ،
هە کەر جوابا تە نە هاتیە ،
منى هە وار ل عیلى دایىخستىە ،
منى تە نە شە کە سووارا وى ئانیە ،
هە کە تو ساغ بوو ئە زى تە بکوژم ،
ئە گەر تو کوشتى بى ژ من هات ئە زى حە یفا تە هلینم .

گو بوژو ئو دەستە برایی خوہ سووار بوونە ،
قە زدا عیلا شیخا کریە ،
شیخا حە ف داوہ ت فیکرە وى دە ینیە .

وهكى بۆزۆژ وىڭە ھاتىە،
ماقولى شىخا پىشيا بۆزۆ وى ھاتىە،
جەلەوا بۆزۆ وى گرتىە،
بۆزۆ پەيا كرىيە .
لسەر جھ و بالگىيا روونشتىە،
بۆزۆ تە ماشەئى داوھ تا شىخا كرىيە .

قېجا شىخا شىورا خوھ وى كرىيە،
گو ئۇ بۆزۆ ب دەستە براىى خوھ پتنى ھاتىە،
گو شىخا جوبا خوھ ھنارتىە،
ژبو ئوسمانى عەلى خانى د كىكىيە،
گو دا تو بزانى بۆزۆ پتنى وى ھاتىە،
دا تو بىى برەكە سوارا سوارا بكىيە،
تەرش و تالانى شىخا تو بگرىە .
دا تو شقانى مە بەردىە،
دا بىن پىشتا مالا ھەوار بكىە،
ئەم دى ل پەى ھەوارى ئىينە .

گاقەكى ب حالى خوھ مژولن فەكرى شقانا ھەوار كرىيە .
دەواتا شىخا فەرە قىيە .
ھەرىك بەزى ھەسپى خوھ سوار بويىە،
لپەى ھەوارى وى چوونىە .

هەر سوواره کی بره خه کيفه چوئيه .

بوژۆب دهسته برايی خوه پتنی وی مائی .
قېجا ئه و ژیک سووار بوونه ،
ل په ی هه واری چوئيه ،
بسه ری عیلا کیکا ده هاتيه ،
کیکا چاره خی بوژۆ گرتيه ،
هه چی کیکانن هه وار ل مووسوسانا داخستيه ،
گوډ ده ئیرو ئه و روژه مه و که مالا شه ر دا که تيه .

روژ ل نیرو سه کنیه ،
بوژۆ جاره کی رکیبی خوه شدانديه .
خوه تکوما عه سکه ری سووارا دائيه .
دو سووار ژکیکا وی کوشتیه ،
دو گه لعه ژکیکا کشانديه .

گوډیه کی ژفان ئوسمانی عه لی خانی د کیکیه
رومه کی ل بوژۆ زه رکرییه ،
بوژۆ زه ندی خوه ژ وی رومی وی گرتیه .
گوډ مه ئه و شه ر لویده ری وی هشتیه ،
ئه م هاتین نک مامی شه مدینه ،

مامى شه مدين فه كرييه ،
نبرؤ وى شكه ستييه ،
بوؤزؤ ژ با شيخا فقه نه هاتيه .
كه زه با دلى وى شه وتيه ،
رابوو هه وار ل عيلىدا خستيهه .
قه وشه نه كا سووارا سووار بوونه ،
قه زدا عيلا شيخا كرييه .

وهكى فه كرى شيخا داوه تا خوه كرييه ،
مامى شه مدين هيژ نه گه هائييه .
كالى ريسپى ژخيفه تى رابوييه ،
جه له وا شه مدين گرتيهه .
گو مامى شه مدين چه والى ته چييه ؟
مامى شه مدين فه كرى بوؤزؤ نه ديتيهه .

گو مامى شه مدين په يا بوبييه ،
قه لوونه ك توتنى بكيشييه ،
فنجانا قه هوئى تو قه خوييه ،
حه تا تاشتييه ك ژته را حازر بكييه .

گو مامى شه مدين چاقى دسه ريده سور دبوييه ،
كه زه با دلى شه مدين شه وتيهه .

گو ئاغا دخینی ئاغا وی دخینی،
توپزی هه ویسی ژبن قه لپووسا زینی وی ده رخینی،
سی توپزا ل میرکی ئختیار وی دخینی،
ههستی وهسه لا ته فده دته وخینی.

گو طوطمی بخوت ژ نانی ته یه،
ژه هری بخوت ژ قه هوا ته یه،
وه قه سی روژ و سی شه قه بوژ به گی قویی نه خویایه.

گوئی مامی شه مدین ته چ بهیستییه؟
ته میره کی ئختیار وی کوشتییه،
حه تا نوها بوژو ته ماشای داوه تا شیخا وی کرییه،
پاشی سوفکه هه وارک داکه تییه،
سواری شیخا لپه ی هه واری چوئییه.
بوژو بدهسته برایی خوه پتنی وی مائییه.
ئه و زی بدهسته برایی خوه ئه و زی چوئییه،
ئه م فه کرن هه وار دره و ده رکه تییه.

مامی شه مدین گوئی هه وار پکووقه دا که تییه؟
ئه وان گوئی هه وار ب جزیری قه داکه تییه،
ئه وان ب ئامیدی قه نشان دائیه.

گوّ شه‌مدین ژ عیّلیّ ده‌رکه‌تیه،
موغداره‌کی بده‌شتیّ قه‌چوئییه،
چو ده‌وسا سووارا نه‌دیتیه .
جاره‌ک دی مامیّ شه‌مدین قه‌گه‌پریه،
قه‌زدا رییا جزیریّ کرییه .
ژنووسه‌ر ده‌وسا سووارا که‌تیه،
گوّ وی ب سواریّ خوه‌قه‌ناژوئییه،
بسهر که‌میننیّ ده‌چوئییه،
فه‌کری چاره‌خیّ بوژو سووارا ویّ گرتیه .

مامیّ شه‌مدین گازی بوژو کریه،
گوّ لو سواریّ دناقا قان سوواره،
کا نامووسا ته ژمپه کری کاره .

گوّ لو مامو من دو سواریّ خوه ویّ کوشتییه .
گوّ لو مامو من دو گه‌للیّ خوه ئانیه،
گوّ لو مامو یه‌کی ژ وان رومه‌کی ل هه‌قالیّ من زه‌رکرییه،
هه‌قالیّ من زین ژپره‌قالا کرییه .
گوّ لو مامو م زه‌ندیّ خوه ژ ویّ روممیّ ویّ گرتیه .

گوّ لو بوژو بیژه من نشانیّ سووارا چیه .
گوّ لو مامو نشانیّ سووارا هه‌یه،

پکوممی فیسه تلاتیه،
شه‌عری ره‌ششه می‌ردینیه،
ب‌عه‌بایی زرنجیه،
کورکی سورّه ملانیه،
روما وی پتوپه نه‌زه‌رییه،
تیشکی دریزن سی بوست و چار تلییه.
هه‌که تو باوهر نه‌کی هه‌سپی شییه لنگی سپیه.

گو لو بوژو من ناس کرییه.
گو ناغا دخینی ناغا وی دخینی،
ئوسمانی‌عه‌لی خانه ژ ناغ سوارا قه‌تفه‌تینی،
گو مامی شه‌مدین پشتا وی دستینی،
گو رومه‌کی ل ره‌ها قولنجی وی دخینی،
لسهر قه‌لیپوسا زینی وی دفرینی.

گو لو بوژو م سواری ته ناس کرییه.
گو م رومه‌کی لی زه‌رکرییه.
گو مامو روما ته دلی من نه‌گرتیه.
گو بوژو روما من روما د‌که‌رییه،
من لیدابو ل بایی هه‌سپییه،
هه‌که تو باوهر ناکی چه‌چی به‌زی سهر گورجکا دلی وی وی پسر
توپا وی رومییه.

گوڭ مامو ئه و ئوسمانى عه لى خانى د كيكويه .
مامو هانه سه د جار هانه ،
ئه و خودانى چيت و پهردانه ،
ئه و خودانى جه له بى د ميپانه ،
گوڭ مامو ئه و خودانى گومگومان و قه هوانه ،
گوڭ مامو ئه و خودانى سفرى گرانه ،
من گوڭ ئه و برابى حه فت خواهانه ،
من گوڭ ته ته فاندى ئوجاغى د كيكويپانه .

گوڭ ئاغا هه لى هاتن هه لى هاتن ،
گوڭ ئاغا ئه و هوڭك و قوباتن .
گوڭ ئاغا من حه يفا مالى د كه مالا پ سى شوپا ژبه ر هلاتن .

گوڭ ئاغا فه له ك سه د جار فه له ك ،
روم ل دوڭا بوڭ به گى قوبى بوونه چيت و خه له ك .
هوڭكى مسووسانى د بيژد كه را ژن ماكى سه رى گانوڭ .
بوڭ به گى قوبى خه لاس نه كن ميڙيد هه وه كوشتن گه لله ك .

گوڭ بوڭوڭ د بى هينه سه د جار هينه .
گوڭ ئاغا هينه سه د جار هينه ،
وان عه گيدا چاره خى بوڭوڭ وى گرتى كه مينه ،
گوڭ خواهه زى جار هه ك دى لمن په يدا بوييه مامى م شه مدينه .

گو لو هومکو توئی کوپی،

ته ناگر ل مالی شوغولی،

بوو پیټ کوپی.

گوټ چ حه قق و نئسافی خودییه،

تو شیره کی سه ری بوټ به گی قوبی بدی سه ری بوټ به گی قوبی

به ر گو هاری حه یدهری وی دبری.

سه ری بوټو ژیکرییه،

دهستی راستی یی رومی ژیکرییه،

ژبوټ دهیکا ئوسمانی عه لی خانی ره شاندییه.

دهیکا ئوسمانی عه لی خانی د کیکیه.

سه ری بوټو فه حما کوچکی پی مالیه،

سه ری بوټو د ناگری کوچکی دانادیه.

گوټ حه چ وه کی فی سوبی ئوسمانی عه لی خانی کیکی نه کوشتییه.

گوټ پشستا میری بوټو کیه؟

پشستا میری بوټو لاری د غه رزیه.

ئو غه رزیه کی پشستا ب ریشییه.

وه کی فه کری بوټو وی کوشتییه،

جاره کی کوټما عه سکه ری دهرکه تییه.

لنفا عیلا شیخا ده رکه تیه،
 ل عیلا شیخا بوو گازیه،
 گود بوز به گئی قوبی ده لو میرخانی کوشتیه،
 هه واری ل عیلا که مالا که تیه،
 وه کی لاوی غه رزی وی چوئیه،
 قیرین ب عیلا که مالا که تیه،
 په یا و سووار قینگره ده رکه تینه،
 سه ر عیلا شیخا دا گرتیه،
 وان زانی نه ف قه بجهت وان کریه،
 هه ر هفت زاقایی شیخا که مالا کوشتیه.
 عیلا شیخا تالان کریه،

چون ته رمی بوزو ژبه رییی ئانیه،
 ل مال قه گه بیان.

حه فد روژ و حه ف شه فا تازیانه ژبـ و نویره کرییه،
 روژا حه قدی تازیانا خوه هلانیه.

مامی شه مدین گوته هه که روژه کی ژمه هات نه م حه یفا خوه
 ژکیکی بستینن.

نه ژ ویی هاتم ره حمه لده ی بابی د گوهدارا.

هه مه ته يار

¹XLIII

هه مه ته يار وي ديبژد دايي،

لمن بکه ته گيري رايي،

ئه ز دي رابم چمه به غدايي.

گو کورئ من زبير پاشا خواهش پاشايه،

زبير پاشا برائي ته يه،

ئه و حاکمه کي بزور بايه،

وي حه مه ته يار توي ده لالي،

چه نته يه ک له عمل و مرای،

بو وه زيري بکه ديارى.

هه مه ته يار ده رکه تيبه،

ژئاميدي بخوار که تيبه،

چه نته يه ک له عمل و مرالی وي برييه.

۱. ئه ف سترانه ل زاخو هاتيه وه رگرتن. بپ ۲۲۶.

ژ نامیدی سووار بوییه .
 لنا فکورپی په یا بوییه .
 ژنا فکورپی سووار بوییه ،
 ل ناٹا زپی دهرباز بوییه .
 ل هه بلیری په یا بوییه ،
 ژهه بلیری سووار بوییه ،
 لکوناغه کی وی چوئییه ،
 ل گونده کی په یا بوییه .
 ژ وی گوندی سووار بوییه ،
 سی کوناغا وی چوئییه ،
 ل که رکووی په یا بوییه .
 ژ که رکووی سووار بوییه ،
 سی کوناغا وی چوئییه ،
 ل به غدایی په یا بوییه ،
 قهستا وهزیری کریه .
 نه و دیاری بو وهزیری برییه ،
 کیفا وهزیری پی هاتیه .
 وهزیری وی دبیته ،
 حه مه ته یار ته کی دقیته ؟
 هه مه ته یار وی دبیته ،
 من پاشائی ژ ته دقیته .
 گو نه ف وهزیره خوهش وهزیره ،

ۋە پاشايە بى قوۋسورە ،
 بو ھەمەتە يار وى دابى سە {ر} موورە .
 گوۋ ھاتى مەلا ھەدرىسە ،
 ۋە ناۋ شولا قەوى پيسە ،
 ھەمەتە يار سەر خوە قەبرى كيسە .
 ھەمەتە يار وى رابوييە ،
 وەزىرى خەلات كرىيە ،
 كيسە لسەر خوە قەبرىيە ،
 ژ بەغدائى دەرکە تىيە .
 ۋە ھاتى كەرە چولانى ،
 كاغەزەك ھنارتى بو خالد ئاغا مىرى دۇبانى ،
 ۋە م دى كىنە دو مىرانى .
 ھەمەتە يار خوەش كەلاتە ،
 كاغەز ھنارتن وەلاتە ،
 بو ۋە شىرە تا دانە خەلاتە .
 ژ كەرە چولانى قەپى بوييە ،
 ل كەرکوكى پەيا بوييە .
 ژ كەرکوكى سووار بوييە ،
 بشە قى رۇژى وى ھاتىە ،
 ل ھەبلىرى پەيا بوييە .
 ژ ھەبلىرى دەرکە تىيە ،
 لئاقا زى دەرپاز بوئىيە .

ھەمەتە یار خوہیی کینہ،
 کاغەزى ھنارتى بو بە ھدینە،
 ھەمەتە یار خوہیی مەكسەبە،
 ئۆردى دینا گرى محەممى عەرەبە.
 گرى محەمما عەرەبە روونشتییە،
 ئۆردییا خوہ وى گرتیە،
 کاغەز بە ھدینا گىرائیە.
 ئەو بە ھدینا فرى بینە،
 ژ زىبارى بە ھرکە تینە،
 گرى محەمما عەرەبا پەیا بوینە،
 وى بە ھدینا فە خوہندینە.
 بە ھدینا خەلات کرینە.
 ژ گرى محەمما عەرەبا سووار بوییە.
 ھەمەتە یار چاڤ بکىلى.
 توشەنگە سواری د کحىلى،
 ئۆردى دەیناندنە سىمىلى.
 ل سىمىلى ئۆردى بوینە،
 چەن عەسکەرە فە خواندینە،
 ل سىمىلى کۆم کرینە.
 ژ سىمىلى سووار بوییە،
 ل ئاسەى پەیا بوییە.
 ھەمەتە یار سنگ بگوئى،

خالد ئاغا دلی چوئی،
 گوئم دی چینہ سہر زاخوئی.
 ئەو رابوو سوبہ ہی زویبہ،
 عەسکەرئ خوە راکریبہ،
 لبەر زاخوئی ئوردی بویبہ،
 توپ دانا لتربی جھویبہ.
 زاخوئی رابن سوبہ ہی تیتاقە،
 عەسکەرەک وی هاتی تەفاقە،
 ئوردی دینا شکە فتا زاڤە.
 شەپ کری لپشتا خەندەکی،
 هاد نەمرئ پچاقەکی،
 ئەقرو دچین تولا حەسەن بەکی.
 سمو نەمر هەردو برانە،
 هەردووکا شیریت خوە کیشانە،
 ئەقروکە دی چین تولا میرئ شیخانە.
 شەپ کری ل پرا مەزنە،
 دەز ئاقیت شیرئ سوسنە،
 ئەقرو دچین تولا سەیی مازنە.
 شەپ کری دواز دە ملانی،
 شیخا دەنا وی دکن لی جدیدانی،
 بەرواری ئینای ئەمانی.
 هات تەتەری نیریبە،

دهز ئاقئیت شیرئ مسرییه،
دهربی ئه وول طه مرییه .
هات سارمی بیجوانی،
توچ شیرهك ژوان شیرانی،
ژحه ممییا وی دهس هه لانی،
شیخا و ده ننا رابوونه،
ئه وحه میا ب غار چوئینه،
بهرواری خه لاس کرینه .
نه ممام بهگ وی ره قییه،
سووارهك بدیف که تیه،
شه شگا خوه ئاقئیتیه .
سووار ل شه شگی په یا بوییه،
ئه و ژبه ر سوواری خه لاز بوییه،
سوواری وی گه هشتیه،
شیرئ خوه ئاقئیتیه .
سووار ل شیرئ په یا بوییه،
حه تتا شیرئ خوه لی گرتیه .
نه ممام بهگ زیده کریه .
خه نجه را خوه ئاقئیتیه،
ل خه نجه ری په یا بویه،
حه تتا وی خه نجه ری ستاندیه .
نه ممام بهگی زیده کریه،

ژبه ر سوواری خه لآز بوييه .
 شيخا دنا زقرينه ،
 سه ر ئوردبييي په يا بوييه ،
 نامووسا خوه وي كرينه .
 بهرواري قوت كرينه .
 قويا د پاشا ژقه سرئ هاتي خواره ،
 بگل خوه ئينان چن سوواره ،
 چو بن خيغه تي حه مه ته ياره ،
 گو مه سولحه مه هيقييه نه فجاره .
 قويا د پاشا وي هاتي ،
 بن خيغه تي په يا بوييه ،
 هيقي ژنه حمه د پاشا كرينه ،
 كيسه لسه ر خوه ببه ريه .
 نه حمه ت پاشا وي رابوييه ،
 ژبه ر زاخويي وي چوئييه ،
 عه سكه ري خوه وي بريه ،
 نه ول ئاكري په يا بوييه .
 ده برا وي زيده كرينه ،
 كيسئ د وه زيري وي دائيه .
 نه وه مييي صلح كرينه ،
 زيئر پاشا پاشايي وان به هدينه ،
 حه مي حاكمي رازي كرينه ،

که لها ئامیدی رۆنشتیه،
حوکمهت ل حه می به هدینا کرییه.
گو هاتی جارك ژ جاره،
وێت شین بینه به لگێد داره،
ئە زهاتم ژوێقه ره حمهت ل دهی بابی گوهداره.

خالد ناغا

XLIV

ژ پری فږی بینه،
صه د و پینجی سووار دگه ل خالد ناغایی ویت هاتینه،
ل کوچکا ئه بدرره حمان ناغا په یا بوینه .
حیف و صه د مخابن سه ری فږی سو بی عه بدرره حمان ناغایی ده لال دابی بهر
جو تیت قه ره بینه .

دلی منی بکه سه ره،
نافته نگا عه مبه رخانئ نافته نگو کی د شان که مه ره،
حیف و صه د مخابن سه ری فږی سو بی عه بدرره حمان ناغایی ده لال
بدن ل بهر خه نه ره .

گو قه سرا زاخوی وئ ل گری،
قوباد پاشا ده ولت مه زن هر ما تی تفه کری،

چاوا سه ری سو بیّ لمالا عه بدرره حمان ئاغایّ ده لال بی شین و گری.

جوابیّ بین عه مبه ر خانى،

جوابیّ بین شه هره بانى،

دهسته {ك} قه لوونى ئىّ دى فنجانى،

پانىّ هه سپىّ عه بدرره حمان ئاغایّ ده لال وىّ مره ته بوو ل ئه غده خانى.

هه ریّ مالىّ یووسف بلا بوّ مه و ته وه بت،

کومیّ ژنا لسه ریّ ته بت،

پانىّ ئیسال سىّ ساله م گوّ حالىّ مه و خالد ئاغا دىّ ئه قه بت.

دىّ هه سپىّ بینن ده ریّ،

دىّ لغافىّ بدن ل سه ریّ،

کانىّ ئه بدرره حمان ئاغایّ ده لال دا بچت سه فه ریّ.

جوابیّ بین ره شئاغایى،

من هه ششا شین وىّ دمالىّ دایى،

پانىّ ئیروژ سىّ روژه هه سپىّ شیمبوژ وىّ ل ئه غده خانىّ میرات مایى.

ته پسه ریّ فین و فیسن،

ته لپاخه لىّ جوّتیت قه فه سن،

کورپو دینوّ ده ردیّ من بوّ من به سن.

ته پسه ری فین و فیسی شینه،
ته لپاخه لی جو تیت ناسمینه،
پانی من گوئی کینا مه و خالد ناغا ژ میژینه.

زییر پاشا وی زانییه،
عه بدرره حمان ناغا وی کوشتییه،
ئه وی دهنگ ل عه سکه را وی کرییه،

ژ نامیدی بخوار که تییه،
عه سکه را کوّم کرینه،
وان عه سکه را فری بینه.

چی سوبه هیه کا زوییه،
زییر پاشا وی هاتییه،
به هدینا ئینادییه،
لدورید زاخویی وی گرتیه،
قویاد پاشا وی گرتیه،
ئه وان دهستی وی وی به ستیه.

چی سوبه هیه ک تیتاڤه،
هات عه سکه ره ک ته ڤاڤه،
ئوردی دهینات شکه فتا زاڤه.

هاتی سوبه یهك زوییه،
عه سكه رهك بوش وی هاتیه،
لدور زاخوی وی گرتیه.
زاخوی وی برییه،
ل ئامیدی حه قس کرییه.

رابوی سوبه یهك تیتافه،
عه سكه ر وی کرن به لافه،
زییر پاشا گو دی هه پرن بگه لی به هدینا مالا وه ئافه.

ئاقدەل ئۆمەر

XLV

چ سوبە ھىيەك زويىيە ،
ئاقدەل خەونەك دىتتايە ،
چل سالا غەزائىيە .

ئاقدەل ئۆمەرە مېرۆ، ژمباب دىبىژت ئاقدەلو توى توفالى،
تو توفالەكى مەندالى،
تو ل شوونا مام عالی .

گوٹ ژمبابى ئەز نە توفالم،
نە توفالەكى مەندالم،
نە ل شوونا مامى عالم .

۱. ئەف سترانا ھەنى ل زاخوئى ھاتىيە قەنقىساندن . بپ ۲۳۴ .

گوؤ ئاقدە لوؤ دە پکن لی ته گبیره،

وی خەونی بکه ژبیره

ئەم دی ئاقدە ل کینه میره

گوؤ ژمبابی ئەز ناکم ته گبیره

وی خەونی ناکم ژبیره

ئاقدە ل بخوه ناقد {نابت} میره.

گوؤ ئاقدە لوؤ دا بچین زوزانه

دا ئەم بخوین گوشتی بهرخانه

فه خوین ئاقتت که فیانه

حه نه کا بکین ل گه ل کیژی گه ورا نه.

گوؤ ژمباب ئەز ناچم زوزانه،

ئەز فه ناخووم ئافی که فیانه،

ناخووم گوشتی بهرخانه،

ل من حه رام بد نه زهری کیژی د گه ورا نه،

حه تا غه زایی نه کم چل سالانه.

گوؤ ده کار کن کار کن،

دهوارا پيش و پاش نال کن،
ئۇختيارا چل ساللا کن.

وه ئاقدهل ميرەك تەمامە،
عەسكەر راكر خاس و عامە،
خودبە وئى بريپە شامە.

ئاقدهلوڭ كە سسى دايى،
خودى دەوله د وا دايى
ژ شامى قەگەرھات طەرەفى بەغدايى.

ئاقدهل ميرەكە چى يە،
عەسكەر بەردا دەشتى يە،
ستاندى ولاتى رۆمى يە.

ئاقدهل ميرەك بچووكە،
عەسكەر راكر ژ گەردووكە،
ستاند سلىمانى و كوئى ھات كەركووكە.

ئاقدهل ميرەك تەمامە،
عەسكەرە خاس و عامە،
خودبە وئى برى شامە.

نأقده لی من هیّش کوره
تفه نگا گوره گوره،
ب شیر هات ستاندی ناقکوره .

نأقده ل میره ک ب غه زه به،
عه سکه ر راکر ژ عه ره به،
{ب} شیر ستاندی گری محه مما عه ره به .

نأقده ل میره کی سله،
عه سکه ره بوو سنسله،
ب شیر ویّ ستاندی مووسله .

نأقده ل میره ک ته مامه،
عه سکه ره خاس و عامه،
خودبه ویّ بری شامه .

نأقده لی من سیسه،
عه سکه را خیسه خیسه،
ب شیر چوو ب سرت {سیّرت} و بدلیسه،

های هانیّ صه د جار هانیّ،

خولامی دکن جدیدانی،
ب شیر چوو ب به حرا وانی،

ئاقدەل میرەك تەمامە،
عەسكەرە خاص و عامە،
خودبە وی بری شامە.

ئاقدەلی من خوەش میرە،
عەسكەر راکر پتەگیرە،
بشیر وی ستاندی جزیرە.

ئاقدەل گوۆت خولامە هەپە،
ئەسكەر هات بەرامبەرە،
ب شیر ستاندیە شاخ و هەقلەرە.

ئاقدەل میرەك تەمامە،
عەسكەرا خاص و عامە،
خودبا وی بری شامە.

ئەوی هوی صەد جار هوی
خولامی دکینه گوئی،
ب شیر وی ستاندی زاخویی.

چی سوبایه که هینه،
عه سکه ر قه وی جه مابوینه،
ب شیر ستاندی وه لاتی به هدینه.

ئاقده لی منی چی یه،
عه سکه ر به ردا ده شتی یه،
ب شیر ستاندی شوئش و ئاکری یه.

ئاقده ل کوری جنه بی یه،
سواره ل مه عنه کی یه،
بشیر ستاندی ئامیدی یه.

گوت خودی خه راب بکت گه لیبی نووچی وو،
کافری کوره لی وو،
ترسا ئاقده لی ژی وو.

ئاقده لی گوت هه ری کافرو عه سکه ری ته چهنده،
کافری گوتی عه سکه ری من چل قه شه نه چل ئابونه نه،
تیرا عه سکه ری ئاقده لی هه نه.

کافری کوره وی رابویییه
گازی که چا خوه کرییه،

گوّ يا كچه ويا كه چينه،
تيرا ل كه قانى بينه،
دا باقئزم ئاقدەلى نوورينه .

كه چك وى رابوييه،
تير و كقان ئيناندييه،
تير پچه پى ل كقانى سوار كرييه .

بدهستى بابى ناديه،
گوّ كچا وى ژ ويّقه هاتيه،
غازى بابى خوه كرييه .

گوّ بابو ته هيژ تيرا خوه نه ئاقتييه؟
تير ب چه پى سوار كرييه .
كچا دى چه ژ ئاقدەلى كرييه،

ئەوى نه دقيا كوشتنا وييه،
كافرى تيرا خوه وه رگه راندييه،
تيرا خوه سه رييك سوار كرييه .

هه سپى ئاقدەلى نيّره،
ل پى ته وله وى تكت گيّره،
وى شه قى ئاقدەل ته مام بوو ميّره .

ئاقدەل سوبە ھى زوو رايىيە،
كاروبارى خوه كرىيە،
تابورا عەسكەرى وى گرتىيە،

پيژ {پيش} مقابلى كافرى سەكنىيە،
ئاقدەل بخوه وى سوار بيىە،
ل پى عەسكەرى چوئىيە،

ل سەر بركى سەكنىيە .
ئاقدەل جلى خوه ئىخستىيە،
جە نابە تى لى كە تىيە،

خو دبركا ئاقى ھلاندىيە،
ئاقدەل ژبركى دەرکە تىيە،
خولاما جل ژپرە گرتىيە،

ئاقدەل جلى خوه وەرگرتىيە،
ھەسپى ژپرە ئانىيە،
سەرى ھەسپى ژپرە گرتىيە،

ئاقدەل سوار بيىە،
ل پى تابورا عەسكەرى كە تىيە،
سەرى گە لى وى گرتىيە،

پیژ { پیس } مقابلی کافری که تییہ،

قہرین ب کافرا کہ تییہ،

گوؤ ئاقدہل جہیّ مه گرتییہ،

کچکیّ گازی باقیّ کرییہ،

گوؤ بابوؤ ما ہیژ ته عہ سکہر نہ دیتییہ؟

گوؤ کہ چا من تیر ل کفانی سووار کرییہ،

من دہنگیّ ئاقدہلی نہ بہیستییہ،

گوؤ کہ چا من چل سالیّ د ئاقدہل تہ مام بییہ .

کافریّ کوّره ویّ رابییہ،

گوؤ تیرا خوہ ئاقتییہ،

ہہ فراز وا ئاقتییہ .

چوون و ہاتنا وییہ،

بیست و چار سہ عہ تا تیر سہ کنییہ،

بیست و چار سہ عہ تا چوون و ہاتنا وییہ .

وہ کی تیر بخوار کہ تییہ،

ب ئاقدہلی کہ تییہ،

دہرحال ئاقدہل مرییہ،

تہ مام بییہ .

گو سوبه یه چ سوبه یه کی زوییه،
قیرین ب عه سکه ری که تیه،
ل عه سکه را بوو گازییه،
عه سکه ری ژیک بژکییه،
ئاقدهل ل جهده هشتییه.

چ سوبه یه که ل هنداقه،
ل عه سکه را بی به لاقه،
ئاقدهل هیلابوو لناقه.

جواب چوو ژمبابی گو هانی صه د جار هانی،
خولام دکن جدیدانی
خولام هاتن ل باخوی کانی.

ژمبابی گو ت ژوی تاخی حه تا تاخی،
ئس پی بدم هه شی و زاخی،
خولام هاتن کانی باخی؟

ئیزدین شیر^۱

XLVI

ئەو ئەحمەد تەگبیر کرییە،
ئاغایی سوور وی کوشتیییە،
ل شەرئەخی وی ئاسی بییە،
لگەل رۆمییا خایین بییە.
مالا سادق وی رابییە،
عەسکەری خوە ئینادییە،
لبەر شەرئەخی وی دانییە.
ئەو ئەحمەدی لێ دەرکەتییە،
مالا سادق شکیناندییە.
حەتتا جزیری رەقییە،
زەخیرە ژئەوی ستاندییە.

۱. ئەڤ سترانا هەنێ ل زاخویی، ژ زار دەقی سترانبیژی جھوی "پینتھاس" هاتیە وەرگرتن.

(ئالبیتر سووسن) بپ ۲۳۹.

مالا سادق وئ رابییه،
 کاغزهك بی نقیسییه،
 بو مسه لمی زاخوی شاندیییه،
 عه سکه رهك ژ وی خوستییه.
 مسه لم زاخوی رابییه،
 شه مدین ناغا قریکرییه،
 عه سکه ری خوه وی برییه،
 لبه ر شه رناخی وی دانیییه،
 شه پ گه ل نه حمی وی کرییه.
 نه حمی ل شه رنه خی ناسی بییه،
 نه و خوه ش میړه نه حمه د ناغا،
 گو نامفهرم ب شه مدین ناغا.
 شه مدین ناغا وی رابییه،
 کاغزهك بی نقیسییه،
 بو نو سمان پاشا شاندیییه،

۱. مسه لم: نه فه په یفه کا عه ره بییه، ل سه رده می سه ره وه ریا بسورمانه تیئ نه فه په یفه ب فی ره نگی خاری دهاته خه بتاندن.
 المسلم: والیی ده فه ره کی ئان ژئ مته سه ررفی لیوایی که سه ک ب ناقی "مسه للم" ددانا شوینا خو کو سه ره وه ریا لیوایی ئان ده فه ری بریقه ببه ت. نه گه ر والیه کی دو ویلایه ت دده ستیدا بان، د یا گرنگتردا دروینشت و مسه للمه ک ژئ شوینا خو ددانا ویلایه تا دویئ. راکرنا مسه للمی ب ده ستی سولتانی بوو و ب ده ستی وی والیی نه و دانای. نه فه کاره د چاخئ سولتان مه حموود دا هاته راکرن. (س)

ئۆسمان پاشا وی خواندییه،
 ئۆسمان پاشا ژ میردینی وی هاتییه،
 ئینا عهسکه ری رومییه،
 دو توپه دگه ل خو ئانییه،
 بهر شه رنه خی وی دانییه،
 شه پر گه ل شه رنه خی کرییه،
 شه رنه خی خه راب کرییه.
 ئەو ئە حمی ژ وی ری ره فییه،
 چوو که تی گه لی گوئییه.
 ئۆسمان پاشا وی راییه،
 عهسکه ری خوه وی برییه،
 ل دوستا ئالتو ئوردی بییه،
 شه پر کری ل گه لی گوئییه،
 گه لی گویا ئاسی بوییه.
 ئۆسمان پاشا وی راییه،
 کاغه زه ک بی نفیسییه،
 بو مسه لمی زاخوی شاندییه.
 عهسکه ره ک ژ وی خواستییه.
 مسه لم زاخوی چووئییه،
 عهسکه ری خوه بو برییه،
 ئەو ژى دچت سه ر گوئییه.

۱. دبیت ئەفه (دهشتا ئالتو) بیت، نه (دوستا ئالتو). (س)

ل شه رانشی ناسی بییه .
 مه سه لم کاغه زهک وی نقیسییه ،
 بو شه مدین ناغا شانیدییه ،
 عه سکه رهک ژئه وی خوه ستییه ،
 شه مدین ناغا وی رابوییه ،
 عه سکه ری خو کوم کرییه ،
 گه ل عه سکه ری لی فکرییه .
 یاقووب ناغا دگه ل چوویییه ،
 ل شه رانشی وی په یابوییه ،
 ل سه ر قوناغه ئوردی بوییه ،
 سه رهاتی عه سکه ری گوئییا سنیدییه .
 یاقووب ناغا وی ره قییه ،
 عه سکه رب دوو وان که تییه ،
 مه سه لمی زاخویی ل گه قشی کوشتییه .
 شه مدین ناغا زقرییه ،
 هاتی بی سوبه هی زوییه ،
 ل زاخویی په یا بوییه ،
 مزگینا مه سه لمی ب زاخو بو وی هاتییه .
 کورته کهک مزگین دانیییه .
 شه مدین ناغا سووار بوییه ،
 بوقچایه بگه ل خوه برییه ،
 ئه و بهر سووارا وی که تییه ،

ژپيش مسه لمى قه چووييه،
 مهيتى مسه لمى شرانشى ئانيه،
 شيخه لى وى قه شارتيه،
 گو نه ما بى حسين به گه.
 شه مدين ناغا وى رابويه،
 كاغه زهك وى نفيسييه،
 بو ئوسمان پاشا شاندييه.
 ئوسمان پاشا وى خواهندييه،
 كاغه ز به دهل كريبه،
 بو شه مدين ناغا شاندييه،
 زاخوى ته سليم كريبه،
 مسه لمى لى روونشتييه.
 ئوسمان پاشا شه پ كريبه،
 شه پ كرى ل گه لى گوئييه،
 توپخانه وى كشاندييه.
 نه و نه حمى ژ وى ره قيبه،
 چوونك ميرى به روابيه،
 گوئييا موتيع كريبه،
 دراقى خواه قه بوول كريبه،
 ره هين وهرگرتن ژ گوئييه.
 ژ سه ر گوئييا زفريبه،
 ل بيسپه نى ئوردى بيه،

جاب شاندى بۆ زاخوئىيە ،
 كاروبارى وى كرىيە ،
 زەخىرە بۆ كۆم كرىيە .
 ئۆسمان پاشا وى ھاتىيە ،
 ئىنا عەسكەرى رۆمىيە ،
 زاخوئى ئۆردى گرتىيە ،
 عەسكەرى خوە داكرى خانى چوونىيە .
 گو نەمىنت ئۆسمان پاشە ،
 وى دگە رھت شەپ و گەنگاشە ،
 ل گوئىيا شەپ تە ماشە .
 ئىزدىن شىر تە گىر كرىيە ،
 ژ مووسلى دەر كە تىيە ،
 ئەو بۆ سە فەرى ھاتىيە ،
 ل ناڧ دەنا وى پەيا بويىە ،
 شە قەك ل وئىرى مائىيە .
 ئەو رابوو سوبە ھى زويىە ،
 ژ ناڧ دەنا وى سوار بويىە ،
 ئەو ل كوئى پەيا بويىە ،
 شە قەكى ل وئىرى مائىيە .
 ئەو رابوو سوبە ھى زويىە ،
 ژ كوئى وى سوار بويىە ،
 ل خابوورى دەر باز بويىە ،

شه قه كى ل ویرى مائییه .
 ئەو رابو سبه هی زوییه ،
 ژ خابوورى قپى كه تیییه ،
 ل جزیری وى پەیا بوییه .
 ماقولی د بوهتا دیتییه ،
 ته گبیرا خوه پى کرییه ،
 عه سکه ر بو خوه کۆم کرییه .
 گازی ئە هلی شوری کرییه .
 ئالغ بخوه ژى خوه سستییه ،
 ئە هلی شوری مانا بوییه .
 گو خوه ش میره ئیزدین شیره ،
 وى دگه رهت قه رقه ش و گیره .
 ئیزدین شیر ته گبیر کرییه ،
 ئەو رابوو سوبه هی زوییه ،
 عه سکه ری خو وى برییه ،
 بورجا به له ك وى ستانیدییه ،
 گازی ئە هلی شوری کرییه ،
 چار میڕ وى ژى کوشتییه ،
 مالا مه له سه دیق تالان کرییه ،
 بیست سه به دی ژیرا ژ مالا مه له سه دیق برییه .
 ئیزدین شیر دبید ئە ز وه ناکم ،
 تانجی رۆمى قه بوول ناکم ،

ئە زدى رۆميا خەلازكم .
 ئىزدىن شىر تەگبىر كرىيە ،
 ژ جىزىر دەرکە تىيە ،
 عەسكەرى بۆھتا ئانىيە .
 قەرەچۆخلى دگەل ھاتىيە ،
 پىن – سەد سووارى رۆمىيە ،
 قەصدا زاخوئى كرىيە ،
 بەر ھىزلى پەيا بويىە ،
 تەگبىرا خوە وئى كرىيە .
 قەرەچۆخلى وئى گوتىيە ،
 گويا مىرۆ خەما من رەخى كەستە يە
 ئىزدىن شىر وئى سووار بويىە ،
 ل خابوورى وئى دەر باز بويىە ،
 بسەر بىدارى داگرتىيە ،
 بىدارى تالان كرىيە .
 ژ بىدارى قەرى بويىە ،
 ھاتى سوبە ھى زويىە ،
 بەر زاخويى ئوردى بويىە ،
 شەر گەل زاخويى كرىيە .
 شەمدىن ئاغا سووار بويىە .
 دگەرھت كولانى جھويىە ،
 خەبەر وئى گوتە رۆمىيە .

رۆمىيا سووار بوييه،
 شه مدين ئاغا دهربازى ل بۆرى كستيه.
 قهره چۆغلى وى ديتيه،
 بېره ق سهرنشيف كرىيه،
 ئەو دگەل بۆتا خائىن بوييه،
 شه مدين ئاغا زقرىيه،
 ل بۆرى قەسرى دهرباز بوييه،
 بدويف كەت عەسكەرى رۆمىيه.
 ئۆسمان پاشا وى رابوييه،
 سەر قەسرى وى فەكرىيه،
 وى تۆپەك سووار كرىيه،
 نافق قەبرى كرمانجا ل دەق ئىزدىن شىر دائىيه.
 گىلەكى پ تۆپى فورپيه.
 ئىزدىن شىر ژ بەر رەقىيه،
 بەرى خوه دابى گەلىيه،
 شه مدين ئاغا ب غار چوئيه،
 بدويف كەت عەسكەرى رۆمىيه،
 ل فوراكى^۱ وى دهرباز بوييه.
 قهره چوغلى ژىل هاتىيه،
 وان قىرەك ل بۆتا كرىيه،
 وان بۆتا بەلاق كرىيه،

۱. دبیت ئەڤەيڤە (فوراتى) بیت، نه (فوراكى). (س).

وى گەشتى ل پىش قەبرى جويىه ،
 صەد مىر ژ بوئا كوشتييه ،
 سيصەد مىر ژى گرتييه ،
 وان ھەممى يە خسىر كرىيە
 بو ئوسمان پاشا ئانيه .
 ئىزدىن شىر وى رەقييه ،
 شەمدىن ئاغا بدويىف كەتتايە ،
 ھەتتا چە مكوپكى چوئىيە .
 شەمدىن ئاغا زقرييه ،
 ل بەر قەسرى وى پەيا بويىه ،
 دەستى ئوسمان پاشا ماچ كرىيە ،
 كىفا ئوسمان پاشا پى ھاتىيە ،
 گو ئەمفەرىن شەمدىن ئاغا .
 نەمىنت ئوسمان پاشە .
 وى دگە رھد شەپ و گەنگاشە ،
 زاخوئى شەپە و تەماشە .
 قەرە چوغلى ب غار چوئىيە ،
 وى سووارىد خوە برييه ،
 ل جزيرى وى پەيا بويىه ،
 گورت و مرتى خوە برييه .
 ژ جزيرى دەرکە تىيە ،
 پىشابوورى دەر باز بويىه .

ئیزدین شیرى وی ره قییه،
 عه سکه ری خو وی برییه،
 ل جزیری حه سار گرتییه،
 رومی {ژ} جزیری ده رکه تییه.
 ئوسمان پاشا وی رابوییه،
 شه مدین ئاغا قرى کرییه،
 دگه ل چوو عه سکه ری رومییه،
 ل هیزلی وی ده رباز بوییه،
 ل وه عسدى ئوردی گرتییه.
 ئیزدین شیر وی رابوییه،
 کاغازا بدره و نقیسییه،
 بو ئوسمان پاشا شانندییه.
 بیبه ختی شه مدین ئاغا کرییه،
 ئوسمان ئاغا دگه ل شه مدین ئاغا خایین بوییه.
 ئوسمان پاشا وی رابوییه،
 کاغزهك وی نقیسییه،
 بو شه مدین ئاغا شانندییه،
 ژ وه حسدى ئینانندییه.
 شه مدین ئاغا وی گرتییه،
 دگه ل فارسى برایی وییه،
 گه ل جومعایی جزیرییه،
 گه ل عه مه ری جومعائییه،

دگەل ھەسنی ھەوئیرییە ،
 گەل یاقویب ئاغایی سندییە ،
 گەل سلیمان ئاغا ترکیزییە ،
 وی قەید و زنجیر کرییە .
 کاغازەك وی ئفیسییە ،
 بو ھەلیم پاشا شانیدیە ،
 ەسكەرەك ژئەوی خوەستییە .
 ھەلیم پاشا وی خوەندییە ،
 کاغەزی بە دەل کرییە ،
 ەسكەر بوئی قری کرییە ،
 دو ھزار نەزام ئانییە ،
 دو توپ دگەل خوە ئانییە .
 نا فوللە ھە ئوردی بییە ،
 زەخیرە بو کۆم کرییە .
 ئۆسمان پاشا وی رابوییە ،
 ئەو رابوو سوباهی زوییە ،
 ژ زاخوئی سووار بوییە ،
 بەری ەسكەری رۆمییە ،
 وی برن دەواری توپراقی ئی جوییە ،
 زەخیرە لی بار کرییە .
 ل پیشابیری ئوردی بوییە ،
 کەلەك پیشابیری بەستییە ،

عه سکه ری ل که له کا دهرباز بوییه .
 چه می خانکی ئوردی بوییه .
 گو نه میرد { نه مرد } ئوسمان پاشه ،
 وی دگه پهت شه پ و گه نگاشه ،
 ل زاخوتی بی شه پ و ته ماشه ،
 که نعان پاشا وی سیرتی هاتییه
 عه سکه ره ک بوش ئینانندییه ،
 قه ستا جزیری کرییه .
 ئیزدین شیر لی دهرکه تییه ،
 پیشیا وی وی گرتییه ،
 که نعان پاشا شکینانندییه ،
 ئاقا تلوئی دهرباز کرییه .
 ئیزدین شیر وی چوئییه ،
 عه سکه ری بوها برییه ،
 بسهر سیرتی داگرتییه ،
 وی سیرتی بو خوه ستانندییه ،
 مسه لمی خوه لی دانیییه ،
 چه جی حه مه د ئاغائی سیرتی وی کوشتییه .
 ئه و ژ سیرتی دهرکه تییه ،
 عه سکه ری خوه وی برییه ،
 سه ر شیروانی داگرتییه ،
 شیروانی متوع { متویع } کرییه ،

ژ شیروانی وی چوئییه ،
بسهر زهوقی دا وی گرتییه ،
وی زهوقی خراب کرییه .
ئیزدین شیری وی چوئییه .
عهسکه ری خوه وی برییه ،
بسهر ره دوانی داگرتییه ،
ره دوانی خراب کرییه .
ژ ره دوانی وی چوئییه ،
عهسکه ری خوه وی برییه ،
بسهر تیلائی داگرتییه ،
رومییا خه لاز کرییه .
ژ تیلائی ده رکه تییه ،
عهسکه ری خوه وی برییه ،
بسهر نهیلی داگرتییه ،
نهیلی قوت کرییه .
ژ نهیلی وی چوئییه ،
عهسکه ری خوه وی برییه ،
بسهر میدیادی داگرتییه ،
میدیادی خه راب کرییه .
ژ میدیادی ده رکه تییه ،
عهسکه ری خوه ئینادییه ،
جزیری حه سار گرتییه ،

شه پرى دىكت گەل رۆمىيە .
 ئۆسمان پاشا وى رابويىە ،
 عەسكەرى خوە وى برىيە ،
 هەفت هزارا تەمام بويىە ،
 لىبەر جزيرى ئوردى بويىە ،
 شه پرگەل جزيرى كرىيە ،
 وى تۆپەك سوار كرىيە ،
 مەلایەك سەر بانى مزگەفتى پ توپى كوشتييە .
 ئىريش ل شوورھى كىشائىيە ،
 ئىزدىن شىر پىنج مىر كوشتن ژ رۆمىيە ،
 عەسكەرى وى زقپىيە ،
 ل سەر ئوردى پەيا بويىە .
 گو ئەم دى جزيرى ستىنيە ،
 جزيرى دى تالان كىنە .
 ئۆسمان پاشا وى نەكرىيە ،
 ئەمر دبو من نەھاتىيە ،
 جزيرى تالان ناكىنە ،
 ئىزدىن شىر تەگبىر كرىيە ،
 ئەو رابوو سوبەھى زويىە ،
 كاغەزەك وى نقيسىيە ،
 بو ئۆسمان پاشا شاندىيە ،
 ئۆسمان پاشا بەرتىل كرىيە ،

ژبه ر جزيرى بار كرييه ،
 برى عه سكه رى روميه ،
 ل جه لاغايى نوردى بوييه .
 كيڤا نيزدين شير پى هاتيه .
 نيزدين شير ته گير كرييه ،
 عه سكه رى بوهتا شاندييه ،
 مه نسور به گ وى بهر كه تيه ،
 قه زدا زاخوئى كرييه .
 زاخوئى ژ بهر ره قييه .
 مه نسور به گى وى هاتيه ،
 عه سكه ره ك بو ش ئينادييه ،
 لبه ر زاخوئى نوردى بوييه ،
 شه ر گه ل زاخوئى كرييه ،
 ده ر حال زاخوئى ستاندييه .
 به كر به گ ل قه سرى ناسى بوييه ،
 ده ربو ئيك ژ بوهتا كوشتيه .
 نه و خواهش ميره به كر به گه ،
 نه و چى مسه لمه ك بغه زه به .
 چيبوو مه ممه دى على گوزه له ،
 نه وى روونشتى لبه ر چه په ره ،
 وى ژ نه ول كوشتى بيرقه ره .
 مه ممه د بيم دوشتكيه ،

ل قه سرا زاخوئیی ناسی بوییه،
 دهربوئیک ژ بوھتا کوشتییه،
 چی خوهش میړه محه ممه ده،
 ئەو چ میړهک هاپهه یبه ته .
 ژ هه ما وی ناڅ دخوه دا .
 تیتاڅی وی دهرکه تییه .
 هات عه سکه ری ژیبارییه،
 شیلکه گهل بوھتا کرییه،
 هه وار ل بوھتا دهرکه تییه .
 مه سوور بهگ وی سووار بوییه،
 دهنگی ل عه سکه ری خوه کرییه،
 ل جه لالی وی دهرباز بوییه،
 چووب شه ری ژیبارییه،
 شه پ کری دگهل ژیبارییه،
 سی جارا ژبه ر وان شکه سستییه .
 ئەو ئەحمی ژویڅه هاتییه،
 بدهستی شیری ئاژوتییه،
 ئاژوت کوما ژیبارییه،
 هه فتییه میړا ژی گرتییه،
 سیه میړ ژی بریندار کرییه .
 نه { نهه } میړه وی ژی کوشتییه .
 چه تتا پرا مه زن ل دوی وان چووئییه،

ژ پرا مه زن زقړپييه،
 ل زاخوږي ټوړدي بوييه،
 شه پر گه ل قه سرى وي كړييه .
 به كر به گ ل قه سرى ټاسى بوييه،
 ده ربو ټيك ژ بو هتا كوشتييه .
 چى خواهش ميره به كر به گه،
 ټه و چى مسه لمه ب غه زه به .
 مه نسوور به گى گازى به كر به گى كړييه،
 رايى به ختى ژى خواهستييه،
 شه پرى خواه به طال كړييه،
 زاخوږي ټالان كړييه .
 سوټبى تاخا جهوييه .
 گو نه مينت مه سوور به گه،
 ټه و چى حاكمه ب غه زه به .
 زاخوږي ټاكش كړييه .
 ده ننگى ل عه سكه رى خواه كړييه،
 ژ زاخوږي ده كه تييه،
 عه سكه رى خواه وي برييه،
 حه تا محه مديي وي چو ټييه .
 به كر به گى ژ قه سرى ده ركه تييه،
 قه زدا مووسلى كړييه،
 ل بيژهي په يا بوييه،

شه قه كى لويړى مائيه .
ئو رابوى سوبه هى زوييه ،
ژ بيزه ى وى چوئيه ،
ل باقيا په يا بوييه .
وى جه ما بوون زاخوئيه ،
ته گبيرا خوه وى كريبه .
كاغه زهك وى نفيسييه ،
بو شيخ ته هاى وى شاندييه ،
شيخ ته هاى وى خوه ندييه ،
ئو دهر حال وى سووار بوييه ،
ل زاخوئى په يا بوييه ،
لى جه ما بوون زاخوئيه ،
ته گبيرا خوه پى كريبه ،
كاغه زهك وى نفيسييه ،
بو ئيزدين شيرى شاندييه ،
راى و بهخت و ژى خوه ستييه .
ئيزدين شير كاغه ز خوه ندييه ،
ئو ووى كاغه زهك نفيسييه ،
راى و بهختى ئاقتييه ،
بلا روونن زاخوئيه ،
من غه رهن دگه ل وان نييه ،
سه ر بهختى شيخ تاهائيه .

شه‌مدین ئاغا ژ می‌ردینی زقریبه،
 ئه‌و دهرحال وی سووار بویه،
 ل زاخویی په‌یا بویه،
 مسه‌لمی وی روونشتیه .
 عادل به‌گی وی زانیه،
 عادل به‌گ وی سووار بویه،
 عه‌سکه‌ری خوه کوّم کریه،
 قه‌زدا زاخویی کریه،
 شه‌مدین ئاغا شیخ تاها زاخویی دهرکه‌تینه،
 ره‌ق‌که‌تی ل زاخویی،
 زاخویی ژ به‌ر ره‌ق‌یه .
 عادل به‌گی وی هاتیه،
 عه‌سکه‌ری خوه ئینادیه،
 ل زاخویی ئوردی بویه .
 حوکه‌ت ل زاخویی کریه،
 چی خوه‌ش می‌ره عادل به‌گه،
 ئه‌و چی حاکی بغه‌زه‌به،
 حوکه‌د زاخویی کریه .
 دراو {دراڤ} ستاندی ژ سندیه،
 دراو ستاندی ژ گولیه،
 دراو ستاندی ژ لیفوکیه،
 زه‌خیره ستاندی سلیمانیه .

گوچ میره خالد به گه ،
ئهو چ حاکمه بغه زه به .
مه توش ئاغا ژ موسلی ده که تیه ،
دوسه د سووار ئینادییه ،
ل سیمیلی ئوردی بوییه ،
دویانی خه راب کرییه ،
گو نه مینت مه توش ئاغا .
گهیا به گ ژ موسلی ده رکه تیه ،
شه مدین ئاغا دگه ل هاتیه .
میری شیخا دگه ل هاتیه ،
ل دهوکی په یا بوییه .
کاغه زا نفیسییه ،
بو عه شیره تا شانیدییه ،
عه شیرا کوم کرییه ،
عه سکه ر ل وان هایدائییه .
ئهو ژ دهوکی سووار بوییه ،
ل سیمیلی ئوردی بوییه ،
زه خیره کوم کرییه .
شه مدین ئاغا ته گیر کرینه ،
پینسه د سووار وی برییه
نکووشی زفرییه ،
سی گوندی زیباریا تالان کرییه .

گۆ ئەمفەرین شەمدین ئاغا .
 عادل بەگى ۆى زانىيە ،
 عەسكەرى ۆو ەنارتىيە ،
 بىشە ۆ سەر كۆلى ۆاگرتىيە ،
 وان كۆلى ۆالان كرىيە .
 ەوار ل خەرىە ننورى ۆەرکە تىيە ،
 عۆسمان ئاغا ۆى ەاتىيە ،
 پەه وارا كۆلى ەاتىيە ،
 ئەو بۆتا ۆى ۆەرکە تىيە ،
 قەزدا زاخۆيى ۆرىيە .
 عەمفەرن عۆسمان ئاغا .
 تاھر بەگ ۆ بەغدايى ۆەرکە تىيە ،
 ئەحمەد پاشا ۆ بەغدايى ۆەرکە تىيە ،
 عەسكەرەك بۆش ئىنادىنە ،
 لىبەر مووسلى ۆۆردى بويىە .
 شەفەكى ل ۆىرى ۆائىيە ،
 ئەو رابوى سوبە ەى زويىە ،
 ەف {ت} ۆۆپە دگەل ۆو ەبرىيە ،
 ل رىيا بەرپى ۆوئىيە ،
 ل چەلەغايى ۆۆردى بويىە .
 عادل بەگى ۆى زانىيە ،
 كاغەزەك ۆى ئقىسىيە ،

بوّ عەلى بەگى وى شاندییه،
 عەلى بەگى وى زانییه،
 عەسکەرى خوە کوّم کرىیه،
 ل هیزلى وى دەرباز بوییه،
 ل زاخویى پەیا بوییه .
 گوڤه ند ل زاخویى گرتییه .
 حەتتا نیف شەفى مائییه،
 ژنیف شەف بیڤه وى ره فییه،
 عادل بەگ دگەل خوە برییه،
 ژ زاخویى خەلاس بوییه .
 ل هیزلى وى دەرباز بوییه،
 حەتتا شاخى وى چووئییه .
 گوچ میره عەلى بەگه،
 ئەو چى حاکمه ب غەزەبه .
 وى رابوونه زاخوئییه،
 تەگبیرا خوە وى کرىیه،
 کاغەزەك نقیسییه،
 بوّ شەمدین ئاغا شاندییه .
 شەمدین ئاغا وى خواندییه،
 شەمدین ئاغا سووار بوییه،
 میرى شیخا ئینادییه،
 ل زاخویى ئوردى بوییه .

شه‌مدین ئاغا ویّ رابوییە،
 وی کاغه‌زه‌ک نقیسییه،
 بوّ که‌هیا به‌گیّ ویّ شانندییه.
 ئوردی سیّمیلیّ راکرییه،
 قه‌ستا زاخوییّ کرییه،
 عه‌بدرپره‌حمان دگه‌ل هاتییه،
 دگه‌ل عه‌سکه‌ریّ ئه‌رتووشییه.
 ئه‌مه‌ر ئاغا دگه‌ل هاتییه،
 دگه‌ل عه‌سکه‌ریّ دوّسنتکییه.
 به‌که‌ر ئاغا دگه‌ل هاتییه،
 دگه‌ل عه‌سکه‌ریّ ئه‌رگووشییه.
 ل زاخوییّ ویّ ئوردی بوییە،
 توپا نه‌زن ویّ برییه.
 ویّ ل نوکوشی زفرییه،
 ویّ ل زاخوییّ ده‌ینانندییه.
 ل زاخوییّ ئوردی گرتییه،
 عه‌سکه‌ر ل زاخوییّ کوّم بوییە.
 ئیزدین شیر ته‌گبیر کرییه،
 ژ جزیریّ ده‌رکه‌تییه.
 عه‌سکه‌ریّ خوه ویّ برییه،
 عه‌سکه‌ریّ خوه هیژمارتییه.
 هه‌ژده هه‌زار ته‌مام بوییە،

ئەو ژىك دى چت سەر رومىيە .
 وى ل دېرۆنى ئوردى بويىە .
 تاھر بەگى وى زانىيە ،
 كاغەزەك وى نقيسييە ،
 بو ئيزدين شيرى وى شاندييە ،
 راي و بەخت ئاقتييە ،
 ئيزدين شير كاغەز خوەندييە ،
 كاغەز قەبول نہ كرىيە ،
 ئەووى كاغەز دراندييە .
 تاھر بەگى وى زانىيە ،
 ژ سەر ئوردىيى گۆھوستييە ،
 ئوردى بو خالى كرىيە .
 توپخانە پ كار كرىيە ،
 نہ زاما رەش پكار كرىيە ،
 سوواريد خوە بەلاف كرىيە ،
 سى كەموونە ل بەر دانىيە .
 ئيزدين شيرى وى رابوييە ،
 وى شيرى خوە رووس كرىيە ،
 دووڤ عەسكەرى خوە كەتییە ،
 پسەر ئوردىيى داگرتييە ،
 وان ئوردى باتميش كرىيە .
 تاھر بەگى وى رابوييە ،

توپخانه فه ساندییه ،
 وان بوئا به لاف کرییه .
 عه سکه ری بوئا وی شکه ستییه .
 ئیزدین شیر ی وی ره قییه ،
 نه زاما ره ش بدووق که تییه ،
 حه تتا جزیری وی چوئییه .
 شه ش هزار ژ ی ته مام کرییه ،
 جزیری ژ ئه وی ستاندییه .
 ئیزدین شیر ی وی ره قییه ،
 پرا جزیری ده ریا ز بوییه ،
 ل بانه خانی ئوردی بوییه ،
 دوصه د میژ دگه ل مائییه .
 تاهر به گی وی هاتییه ،
 جزیری زه پت کرییه .
 تاهر به گی وی رابوییه ،
 کاغه زه ک نفیسییه ،
 بو که هیا به گی شانندییه ،
 ئیزدین شیر مه شکیئانندییه ،
 شه ش هزار ژ ی ته مام کرییه .
 شه هیانه ل زاخوی ی کرییه ،
 گوئنه د ل زاخوی ی گرتییه ،
 گوئ ئه مفرن تاهر به گه .

که هیا به گیّ ویّ رابوییّه ،
 ده نگ ل عه سکه ریّ خوه کرییه ،
 ژ زاخویی قپریّ بوییّه ،
 ههفت هزاره ویّ برییّه ،
 قهستا جزیریّ کرییه .
 نیروانیّ ئوردی بوییّه ،
 ناقروییّ خراب کرییه .
 گوّ خوهش میره که هیا به گه .
 شه فه کیّ ل ویّریّ مائییه ،
 ئه و رابوی سوبه هی زوییّه ،
 ژ نیروانیّ قپریّ بوییّه ،
 ل بانه خانیّ ئوردی بوییّه .
 ئیزدین شیّری ژبه ره قئییه ،
 که تی قه سروکا گه لییه ،
 ل قه سرکیّدا ئاسیّ بوییّه .
 که هیا به گیّ ویّ رابوییّه ،
 وی کاغه زهک نقیسییه ،
 بوّ ئیزدین شیّری شانندییه .
 رایو بهخت ویّ ئافیتییه .
 ئیزدین شیّر کاغه ز خوه ندییّه ،
 ژقه سرکیّ دهرنه که تییه ،
 باوه ریا وی نه هاتییه ،

بالیلۆزهك ویّ هاتییه،
 ئۆز دین شیرى ئاخه فتیه،
 باوه ریا وی پی هاتییه،
 ئه و ژقه سرکی ده رکه تییه،
 نه ه بار زتیرا بار کرییه،
 دگهل بالیلۆزی چووئییه،
 قه ستا مووسلی وی کرییه،
 ل گه میی وی ده ربا ز بوویه،
 دلّ پاشایی ژئی مائییه،
 ل مالا بالیلۆزی روونشتییه .
 بالیلۆزی وی رابوویه،
 کاغه زهك نقیسییه،
 بو جوھی زاخوی شاندییه .
 وی جه ما بووینه جهوییه،
 قه ستا مووسلی کرییه،
 ل گه مییی ده ربا ز بووینه،
 وی جه ما بووینه جهوییه .
 کاغه زهك نقیسییه،
 ئه رزیحالهك ئافیتییه،
 لبه ر پاشایی ئافیتییه .
 پاشایی کاغه ز خوه ندییه،
 وی گازی کری جهوییه،

مالی وان دهفتهر کرییه،
هه فسه د هزار ته مام بوییه .
ل کاغه زیدا نفیسییه،
بو خونتکاری هیئارتیییه .
خونتکاری کاغه ز خوه ندیییه،
ئیزدین شییری وی خوه ستیییه،
ژ مووسلی وی بریییه،
سته مبولی به رزه کرییه،
هندابی مالی جهوییه .
دلکی مننی لبه ر وی رائی،
کاغه ز گر هه بون دنیا ئی .
ئه م جویی زاخویی کرنه یه خسیر بهردانه دنیا ئی .
چ خوه ش میره ئیزدین شییره،
بدن بهر خه نجهر و کییره .
تشتهک بو مه نه هیلا،
ئه م کرنه یه خسیر بهردانه دهشت و دیره .

بابی ئیزیدی میرزا

XLVII¹

کاکه ی دلی من ناوهستی، لبر فی گازه گازی،
چو مانه گی نه مائینه پیره ئولاق ئیدی ژمپه ناکن چو به زی.
کاکه ی نه ففه ندم بلانی نه قروکه لباتی وی روژی فه مینت، وه کی نه حمه د
چهرخه چی بابی ئیزدی میرزا صه د و پینجی سه ری برینه ژکه لها
ره واندری.

گو کاکه ی نه ففه ندم ئیزدی میرزا چند ل نافه رومی ب خه به ره،
گو پشه فی چهرخه چیه بروژی سه ره سه که ره.
کاکه ی نه ففه ندم بلانی نه قروکه ل باتی وی روژی فه مینت، وه کی نه حمه د
چهرخه چی بابی ئیزدی میرزا سی صه د و پینجی سه ری ژ

تخویی

عه جه م وید برینه ژ خونداکریه ئائینه ب ده فته ره.

۱. نه فسترانه ل زاخویی هاتیه وه رگرتن. بپ ۲۶۰.

گو کاکه ی ئه ففه ندم دلّی من ناوه سستی،

لبر فان خه ما قه د ناوه سستی،

گو فان پسی د بابا جه له و کیشانه مهیدانی وی روما هه لتا قیژن سه ر

ده سستی.

کاکه ی ئه ففه ندم بلانی ئه فرۆکه لبانی وی روژی بمینت وه کی ئه حمه د

چهرخه چی

بابی ئیزیدی میرزا رومه کی ل شاهی عه جه م دابوو سی

بوست

و نیقا روما ت قانیشا پشتیده شکه سستی.

هه ی دنکی دنیایی، سه ر خوه ره جندیانی ژخوه جندی ل دنی نه مانه .

گو کاکه ی ئه ففه ندم خوندکاری وی ل وه زیری خوری،

هه سپی ئیزیدی میرزا ئیشه ق سی شه قه ل سه ر ته ولا مه زن نانرت،

کاکه ی ئه ففه ندم بلانی ئه فرۆکه ل باتی وی روژی بمینت وه کی ئه حمه د

چهرخه چی

بابی ئیزیدی میرزا سی صه د و پینجی سه ری شه قه کی برین

ژ وه لاتی عه جه م ژ خوندکاریه بده فته ره .

گو کاکه ی هاواره که ل مه داکه تبی هه وارهی ب لهبه ،

فان پوسی د بابا جه له و کیشانه مهیدانی ب زری دائودی خه مملن پی دانه

رکبیه .

کاکه ی ئه ففه ندم بلانی ئه قروکه ل باتی وی روژی فه مینت ئه گهر نه خوه
ئه ف کافره

دگهل مه بکینه بکهر به .

گو کاکه ی دلّ من ناوه ستیت د بهر قیّ خه میده ،
تووله دارا دهنگ ل توولا کر رستی ته شیا فه گه رهاینه ت که لهیده ،
کاکه ی ئه ففه ندم بلانی ئه قروکه لباتی وی روژی فه مینت وه کی ئه حمه د
چه رخه چی بابی ئیزی دی میرزا روممه ک ل شاهی عه جه م دابوو رومی
شکهستی قائیشا پشتیده .

شاهی عه جه م دبیزت هه ردو پی وی د قه یدیده ،
ده رابن وی کافری به ردن هه که سوبه ل دیوانی میر و حاکما بو مه ژخوه
شهرمه و فهیته .

هه ی دنیا یی سه رخوه را جندیانی ، جندی ل دنی نه مانه ،
گو کاکو دلّ من ناوه ستی ل بهر قیّ خه میده ،
تاقیه که بارانی ل من دارژیا بوو ژگری گرزیرینی حه تا باسکی
مه حموود و پیده .

کو ده ناسر وی دبیته شه نکه مامه هه ری که کو رامووسانی د مامه
خوه شترن ئانی رامووسانی دخزیمسوری د نیقه کا وی
زو میده .

شه‌نگه مامه دبیته کوّده ناسر هه‌ری که کوّ مه بگه‌پن و مه بدوّره،

بلا فئی جاری گه‌پ ژ بوّ ته بت.

گوّ کاکه‌ی دلی من فئی سو‌بی لبه‌ر فا خه‌ما قه‌د ناوه‌ستی،

هه‌ری فان پسئی د بابا جه‌له و کیشا بوو مه‌یدانی، رومما تا فئیزن لسهر

ده‌ستی،

کاکه‌ی ئه‌فنه‌ندم بلانی ئه‌قروکه لباتی وی روژی فه‌مینت وه‌کی ئه‌حمه‌د

چه‌رخه‌چی

بابئی ئیزیدی میرزا روممه‌کی وی ل شاهئی عه‌جه‌م دابوو رومم

سی بوّست و نیقا ل قائیشا پشتیّده شکه‌ستی،

هه‌ردو پی وی دقه‌به‌ستی.

هه‌ی دنیا یی به‌لی سه‌رخه‌را جندیانی، جندی ل دنی نه‌مانه.

گوّ کاکه‌ی دلی من ناوه‌ستد لبه‌ر فان مانیه،

هه‌پن گازی بکن پوسی د فا جندییه،

شه‌په‌کی گران وی لده‌شتا وان قه‌وومیه،

به‌لی بوو رنگه‌رنگا فان مسرییه،

بی ته‌ر قه‌ته‌رقیت نه‌زه‌رییه،

ئیزیدی میرزا وی دکه‌ت هه‌وار و گازیه.

گه‌لی ده‌بره خوهره ده‌سته‌لینانه‌کی بو خوهره بکن هه‌که‌ر نه‌خوهره ده‌وره‌ک

دئیت چه‌قال و به‌قالی د موسلی، دی خون ده‌بران و تیمار و جهه.

هه‌ی دنیا یی

بیبه ختیّ قه د کهس تیّ نه مائی،

ژهندي زبیر و مالیّ دنیّ تشتهك ژ وی سهری قه د نه گه هایّ.

گوّ شهنگه مامه لیّ دببژد دلیّ من ناوه ستد لبر قیّ مه سه لیّ،
من دیتبوو کچه کی گه وره یّ^۱ مه شیبیا بوو لسهر بانئّ که لهیّ،
یه کی دهس ئاقبته گوهاره، یه کی دهس ئاقبته مه نجه لیّ،
من دی پسیّ د بابا ژ ویقه هاتیه دهس ئاقبته شه مامیّ ل پاخه لیّ.
کوّده ناسر ویّ دببژد شهنگه مامه ببژه من رامووسانیّ د مامه
خوه شترن ئانیّ رامووسانیّ د خزیمسوړیّ ویّ لسهر هه للیّ.

شهنگه مامه ویّ دببته کوّده ناسر هه ریّ که کوّ مه ب گه پان و مه
ب دوّره، به لیّ قیّ جاریّ گه پ ژ بوّ ته بت.

گوّ کاکه یّ نه ففه ندیم ئاگرهك به ربوو دلیّ من قه د نابتن ب گورپیّ،
قولنگیّ پیّ بچه کمه زهر ویّ تیتن بسهر من و ته دا دفرپیّ،
سهر پیّشی چوّ بوو زوزانه دوماهیک مابوو لهندوریّ،
مه مکیّ ته وریزانیّ که لله کی دشه کرینه ویّ مانه پکه فریّ.
کوّده ناسر ویّ دببته شهنگه مامه هه ریّ که کوّ ببژه من رامووسانیّ مامه
دخوه شترن ئانیّ رامووسانیّ دخزیمسوړیّ د کوّده ناسریّ.

کوّده ناسر ویّ دببته شهنگه مامه لیّ که کوّ مه ب گه پان و مه ب دوّره
بلانیّ قیّ جاریّ گه پ ژ بوّ ته بت.

۱. گه وره یّ: گه ور، نه سمه ر.

گوڙ ڪاڪهي دليٰ من ناستي لهر ڦي ڳاڙيڳاڙي،
چو مه عنه ڪي نه مائينه پيره نولاق ڙ مرا ناڪن چو به زي.
ڪاڪهي نه ففهندم بلانيٰ نه ڦروڪه ل باتي ويٰ روڙيٰ ڦه مينت وهڪي بشه ڦه ڪيٰ

صه د

و پيڻجي سهري بپين ڙ ڪه لها ره واندزي.
هه ي دنياڻي، سهر خورهرا جنديانيٰ به ليٰ نه ز چ بڪم؟ جندي ل دنيٰ نه مانه.
ره حمه لدهيبابيٰ دگوهداره.

خه زالا^۷

XLVIII¹

به ژنا خه زالا من مناره،
ئەزى ب دوعا چۆمه لسهره ب سلافا هاتمه خواره.
ئەز تەرکا چاڤى د ره شهبه لهك ناکم هتا لسهر سينگى من نه ييت دهنگى
ته فشویا حه بيبى وا نه چاره.

هه يلا گديى خه زالى،
شينيى و شه پالى.
ته پى ب شمكى نافته نگ ب كه مه رى پى ب خه رخالى.
ئەزى ب قوربانى قىكا كاله بوژى دهققاندى پوژى دهڤ و ليڤى دشه كرى، فى
سوبهئ ئەزى پخولاما به ژن و بالى.

۱. ئەڤ سترانه ل زاخویى هاتیه وه رگرتن. بپ ۲۶۳.

خه زالا من داکه تی یار دوگونه،
من سیّ جارا خوه زگینی شانندن مالا بابی نه دا.
گوّ گه لی گوندییا لوّ مه ی ژ من و خه زالیّ مه کن خه زالا من د مالا بابییدا
پوژی بلنده .

هه یلا گدیّ خه زالیّ،
ته پیّ ب شمکیّ نافته نگ ب که مه ریّ پیّ ب خه رخیّ،
ستوو ب زریوکیّ ئەزیّ ب قوربانا قپرکا کاله بوژیّ ده قاندى پوژیّ ده ق و لیقیّ
دشه کری، ئەزیّ پخولامیّ به ژن و بالیّ.

خه زالا من داکه تی لبه ر گولا مه زن،
گافه کیّ دچیرم، گافه کیّ دبه زم،
ئەز ب ئیقاریا سووتاریّ گوندیّ وه مه سوبه هییا صه یده قانیّ زه ریا ئەزم.

هه یلا گدی خه زالیّ،
شینییّ و شه پالیّ.
ئەزیّ ب قوربانی قپرکا کاله بوژیّ، چلاگیّ گه رده نیّ ده ق و لیقیّ دشه کری.
خه زالا من داکتبوو لقی بانی،
گوّ شیرفانا منیّ موّخول و بیژینگیّ خوه لده شتا قیره لسهر دراقیّ
من هلانی،

گه لی گوندییا لوّ مه ی ژ خه زالا مه مه کن، چاقیّ خه زالا من ژ عه سلیّ بابیّ

خوه

رهششن چهوجه نینن سوبه بیان و ئیفارا ژخه زالا مپا

بکن بار گرانی.

هه یلا گدی خه زالی،

شینیی و شه پالی،

ته پی ب شمکی نافته نگ ب که مری، ئه زی ب قوریانی قرقا کاله بوژی

ده ققاندی

پوژی، چه لاگی گه رده نی ده ق و لیقی دشه کری.

گو چیا یکی شنگاری ب دار و بینه،

عه سکه ری محمه د عه لی پاشا تیگده به گله ر به گینه،

محمه د عه لی پاشی لبه ختی ته مه، خه زالا من به رده به رخیته وی برسینه.

هه یلا گدی خه زالی،

د حسنی و جه مالی،

شوخی و ده لالی،

نازی و نازداری،

خوه زی بستوئی شکهستی ب گه رده نا خه لهائی من تفه که نسرانی

هلنه گرت بیایه

ئه ز نه چوبیامه ل مالی.

گو چیا یکی شنگاری به ری ب زوزانه،

عہ سکھریں محہ ممہد عہ لی پاشا تیگدہ گورانه،
محہ ممہد عہ لی پاشا لبہ ختی تہ مه، خہ زالا من بہ ردہ بہ لی ل مالیدہ
بہ رخی سافانہ.

گو چیا یکی شنگاری وی ب زقرکہ.
عہ سکھریں محہ ممہدی عہ لی پاشا چہندی ژیک فرقه،
خودی مالا محہ ممہد عہ لی پاشا خراب بکت، خہ زالا من گرت و وی کر
لناف بیئا خوہ و کورکہ.

جہمبہ لی

IL¹

گو لاندکا جہمبہ لی من ژیک ژ دارہ کی سیفہ،
وہ کی ئەز فہ کریمی رزقی لاوکی من سیفہک وا پیفہ،
جہمبہ لی وەرہ سەر سینگى بنه فش خاتونى رازى ژ نیفا شه فی پیفہ.

دە لوژی لوژی جہمبہ لی م لوژی،
ئەحمەد ب قوربان بنه فش خاتون بگوژی،
گو کولمال وەرہ سەر سینگى بنه فش خاتونى رازى بره قینه ببه زوزانى
دژوری.

گو دەر خانیکى جہمبہ لی من ژیک دبیم ب جہیہ،
من فی سوپی پرہک پالہ بەردانى هەما ژدلی خوەیہ،

۱. ئەف سترانہ ل زاخویی ہاتیہ وەرگرتن. بپ ۲۶۵.

گوڭ جه مبه لي قى سبهى وهره سهر سينگى بنه فش خاتوونى ئيرو روژا من و
ته يه .

گوڭ ده لوڭرى لوڭرى جه مبه ليى م لوڭرى،
ئەحمەد ب قوربان بنه فش خاتوون بگوڭرى،
وهره بنه فش خاتوونى بره قينه ببه زوزانى دژوڭرى.

گوڭ زارو زارو،
سهرى كوڭپه كى بابى خوه خوارو،
ئەقە سى ساله لاندكى ده ژينم تەماره ل چاقى جه مبه ليى كچك نائيت.

گوڭ دەر خانىكى جه مبه ليى من ژيك دبين بگه نه كه،
م قى سبهى پاله بهردانى يه ك ب يه كه،
هه رى جه مبه لي وهره سهر سينگى بنه فش خاتوونى رازه ئەقە دنيا ژخوه
چەرخ و فەلەكە .

ده لوڭرى لوڭرى جه مبه ليى م لوڭرى،
ئەحمەد ب قوربان بنه فش خاتوون بگوڭرى.
دى زارو، زارو،
سهرى كوڭپه كى بابى خوه خوارو.
ئەقە سى ساله بهر مەندالا جه مبه ليى كچك دلورينم تەماره ل چاقى
جه مبه ليى كچك نائيت.

گوڭ خه نجه را جه مبه ليی من ژيك جه واهيره،
شه فقی دابو سينگی بنه فش خاتونی وی د بندا عه لبا شيره،
گوڭ گه لی خه لکینو ده هوون بزنان جه مبه ليی من نه کورمانجه
جه مبه ليی م ژمالی د ميره.

گوڭ ده لوڭری لوڭری جه مبه ليی م لوڭری،
ئه حمه د ب قوربان بنه فش خاتون بگوڭری،
وه ره بنه فش خاتونی بره قینه ببه زوزانی دژوڭری.

دی زارو، زارو،
سه ری کوپه کی بابی خوه خوارو،
ئه شه سی ساله لهر مه ندالی جه مبه ليی کچک دلورینم ته ماره ل چاشی
جه مبه ليی کچک نائییت.

گوڭ هه ری پیری پیره قوتی،
بهس بکه لدر کوئی عه ره بی پته پتی،
هه که من دهس نائییت قی بهرچیتی و قی میکوئی.

ده لوڭری جه مبه ليی م لوڭری،
ئه حمه د ب قوربان بنه فش خاتون بگوڭری،
وه ره بنه فش خاتونی بره قینه ببه زوزانی دژوڭری.

دە زاروۆ زاروۆ،

سەرى كۆپەكى بابى خوە خواروۆ،

ئەقە سى سالە بەر مەندالا جەمبەلىيى كچك دلورينم تەمارە ل چاڭى

جەمبەلىيى كچك نائىت.

گوۆ من ديت قى سبھى د نىقا شەقىدە،

جەمبەلىيى من سوارە ل ھەسپەكى كميده،

بنەفش خاتونى سوبەھىيان و ئىقارا بىت خولامى وى بەژنىدە.

دە لوۆرى لوۆرى جەمبەلىيى م لوۆرى،

ئەحمەد ب قوربان بنەفش خاتون بگوۆرى،

وەرە بنەفش خاتونى برەقىنە ببه زوزانى دژوۆرى.

دى زاروۆ، زاروۆ،

سەرى كۆپەكى بابى خوە خواروۆ.

مجه ممه دى خانو

¹L

جوانىي محه ممه دى خانو شيمبوژه،
ل مهيدانى ركيب كر توژه،
گاشي جوابي خه لكي ده لال گو دياربه كرى خه رجي خواه برى جه م به ليوژه.

مجه ممه دى خانو ژ مال سووار بوو،
جانىي كوميت ل بن وي ده لال بوو،
گاشي به رى محه ممه دى خانو دانه دياربه كرى شه وتى دلي خولاما
ژ دنيايي سار بوو.

ئه ز و محه ممه دى خانو ته فر روونشتي،
خه بهر دگوتن گازن دهشتي،

۱. ئه فر سترانه ل "مار ياقوب" هاتيه نفيسين. بپ ۲۶۷.

گافی محه ممه دئ خانو بپری کهت هستری چافی خه لکی ده لال به س تی
ئه قینا

شه وتی لبر خو شوشتی.

من دیتبوو ل سهر کوله کی،
به ژن زرافی مهش وهرده کی،
دلی من و ته ته فه هه بوو مه سی روژ دزی ژ فه له کی.

به ژن زرافی دکی بشکی،
ئه می هه پرن چارشی دیار به کری که مەرك بینن بدن پشتی،
وه کی م ژده بیافی خوه نه فه یت بوا ئه زی بشه فه و روژ بکه تاما بهر
ته نشتی.

به ژنی زراف خوش کانوونه،
ریشی چاری مه لول بوونه،
دوستا خه لکی ته قدا که چ بوو ئی مه سفیلی خوه دی رندی ژنه.

ئه و که ندالی وی بو پاله،
محه ممه دئ خانو لی تی خواره،
مه دو که مالی گووت ناغا هه که م نه دن محه ممه دئ خانو ئه زی
هه پم سهر دینی موسولمانه.

هه رسی مالی لده قی ریده،
توپه ک ژعه سمانا لیده،
خودی قنیاتی هه ردو دلا ته ژ بکه خواهش مراده.

چاوه چا قیاس کر،
نورده کی میرا گول خه لاس کر،
به ژنی بلند بتانی کراسی شه مهت م ناس کر.

دلی من کولانه کی ره قق و به ققه،
مالی مه دانی پالا ئه زنه وری،
سینگی خه لکی ده لال من نه بوو مه رتالک حه یزه رانی،
دور ب ریشی قاروش کری سه رب ده ققه.

به ژنی زراف ل گو تنی،
خوه زی هاتا بفروتنی،
خه لکی پی بدا روحی شرین منی پی بدا مالی دنی.

هه ردو مالی بهر نه والی،
تاژی به ردا کار غه زالی،
خوه زی به ژنی بلند نافته نگی زراف یا من سه فیلی خودی بحه لال مالی.

چ عه وره کی رهش و تاری،

نه خوښ دکه نه دباری،
ئەزى ببوامه رومه کى دو توپى ل ملئ وى سووارى.

چ عه وره کى سهر گومبه تى،
باران بارى ژ قوبله تى،
ئەسکه رى مير ئەلاى گرانه لدووڤ مه تى.

ئەزى لسهر بانا دمه شم،
ژخه لکى وه بوو ئەز نه خوه شم،
ئەز عاشقى چاڤى ره شم.

لسهر ئولییى حه والییه،
دیتنى چاڤا بى فهیدئیه.

نہزی تہ مہوورہ کی چیکم

¹LI

نہزی تہ مہوورہ کی چیکم ژ ہستی مارہ،

نہزی تیلا بخی ژ بسکا یارہ،

نہزی دوستا خوہ پرہ فینم، نہزی ہرہمہ دہشتا مووشی ل با نہ یارہ.

دی بیژہ عیشانی ل من و ل فی دلی،

چو پاشا ل جہی مہ نینن دا ئەم بجینہ گلی،

لی عیشانی راموسانہ کی ژ سنگ و ہری خوہ بدہ مسافری.

گو بیژہ بلا ب قہر بت ب قریار بت،

گافا تہرہ سی میری تہ نہ ل مال بت،

نہزی دی سینگی ژتہرہ بکمہ دوشہ کہ نہزی دی جوتی مہ مکا ل پال کم.

۱. ئەف سترانا ہنی ل زاخویی ہاتیہ وەرگرتن. بپ ۲۶۹.

گوؤ وهره مالا مه بشه فه،
جه و بالگيا رائیخم بهری کولاڤا بده هه فه،
هه که خه لکی گوؤ نه فه چیه نه ز دی بیژم دهردی نه فینییی نه فه.

وهره مالا مه ب مهفانی،
نه ز دی ژته ره سه رژیکم بهرخی دگل بهرانی،
هه کهر دی و بابی من گوؤت کانئ نه ز دی بیژم تهره زبابی شفانی ژ چوئی
نه ئانی.

ژ سیمیلی چه تا دلبي،
کراسی ته شه مهت کتتانه ده سمال سی روبی.
خوه زی ژخیرا خودیره لجه م دوستا خوه بیامه ژ نیقا شه فی چه تا به دلا
سویی.

به هاره مجالی قه وله ته.
پشتا مالی مه دای بهر خه تته،
خوه زی ژخیرا خودیره بابی که چی که چا خوه داییا من سی روژ و سی
شه فا

ب ئامانه ته.

گوؤ هه فت گا ب جله هه فت گا بی جله،
بری سووقا مووسلی هه می دانه ب کلچیفان و کله،
تیرا چافی راستی کل هاتییه، چافی چه پی مابوو بی کله.

گو نزانم چ بیژم چ نه بیژم،
ئەز دئی نهینکی بشکیئیم، ئەز دئی میراتا کلی بریژم،
هه که مرادا دئی من حاسل نه بوو ئەز دئی بچم گه پرا پییشه بووری خو
باقیژم.

گو دهرخانیکی مه ریکا فان جوتیاره،
سینگی کافر بابی مینائی وهرزید خیاره،
خوهزی سوبه هیان و ناقرۆژی زیده ئیقفاره،
من عه فدالی خودی تیر ژئی بخواره.

دارک شین بوو ژ بنی بوغدائی وئقه،
هه ر سال وی دگرت باره کی شه کران و شه کره سیئقه،
ئیساله قسمه تا لاوکی من نارنجهک وا پیئقه.

هه ر شه ف دنقم خه ونهک دبینم،
دهستی خوه ل گه رده نا زه ر وهرتینم،
وه کی سوبه ها رادبوم شه رمزارم زیده دره وینم.

گو هه ری لاوکۆ ته چ ژمنه،
خه ما دئی من ره به نی خودی به سسی منه.
هه که ر تو حه فت ژنا بینی ژخوه چاقی ته لگه رده نا منه.

گوڙ که چکي مه ژقه هران و کوڙقانه،
ئهم دئ مالا خواه بار کين دئ چين گونده کي ژئه وي دگورانه،
ئهم دئ بينه موغلاجي ئهم دئ که فن ريکا قافلان و بازرگانه.

گوڙ جوابهك وي هاتي ژمه قلوبوي شيخ ئادي سوئي،
من چوقه ول و قريار دگه ل که سي نه گوئي،
ئهنزي دگه ل لاو کي ده لال هه پم لسهر بانه هيا جوتي.

گوڙ شه فيدي شه نه خته بوو،
سينگ و مه مکي ژقه بهل ته بوون،
کول مال تو نه هاتي سوو جي ته بوو.

گوڙ شه فيدي نه ته بتيم،
ئهل ده رگه هي مالي بابي ته خه بتيم.

گوڙ هه ري هوئي صه د جار هوئي،
لاوک مه شيا بکتتا سوئي،
کول مال وه ره سهر سينگي زهر رازه وه که توي.

گوڙ باشيکه خواهش باشيکه،
جه هيئ وه لاتي مه زهر بوون گهنم وي دبوونه فريکه،
ئهن دئ ب خولاما خلمه تکاري جوتي دشه بسکاقم ئي سوبه هيان و ئيفارا
وي دکه فن لسهر روو کي دخوريکه.

گوّ باشیکه خواهش بههزانه،
جهه ویّ زهر بوون گهنمی بوونه دانه،
دهیکئی خودئی رهسول دجهبینی بیژه من دهردی ئهقینییی چ دهرمانه.

گوّ دایکئی دلی من پکوّفانه،
ویّ لدنیایی گهورکی دگهرن دو کیژی تهلجهمانه،
گوّ دائیکئی خودئی رهسول دجهبینی کوپ و کچ چوونه تخانیقه پیرا
رهحمهتیّ
دهرگهقانه.

گوّ بهلی چار یار من ویّ دههنه،
سهری ههر چارا ب سورمهنه،
مهمکی ت وان هندهنه،
لسهرده شهکرن لبنده خورمهنه،
ئهو چارن ئهقه چاری دینه ئهو ئولداشی دمالا بابی من و تهنه.

من دیت دوستک هات ویّ تهووزاند،
ویّ لدهسته باقهک گوله یهک نیرگزه،
گافا شهنگه دوستی کوّقییا خواه لمن خواههه کر شووشا دلی من ویّ
دهرزاند.

گافا دوۆستك رابوۆرى من ناس نه كر،
كوؤفيا خوه خوه هه ر كر هاته راستا من كوؤفيا خوه راست نه كر.
مه يه قين ئه م ژيك كوړكى د خيزانه بوون، له وما سلافا خودى لمه نه كر.

بهژنا ته زرافه

LII

بهژنا ته زرافه وه قته بشکی،
ئەز که مەرك بینم باقیم پشتی،
ئەز گاڤك روونم جه م ته نشتی.

ئەزی ته مەبیرك چیکم چارده پەرده،
ئەزی تیلا بیخمی ژکولان و دەرده،
ژنی چی که تنه دەستی خەشیم و نه زان نه تین کوشتن و نه تین بەردان.

شەعرا سەری ته گرانه،
ل بسکا باقی سەر ملانه.

شەعرا سەری ته بچویکه،
بسکا باقی سەر جنیکه،

خوززی جه م دوستا خوه راکه تبووما هتا بیټ ده نگی دیکه.

چه مو چه می نسیبینی،

له گلهگ پالدا سهر دارا فی هیلینی،

رامووسانی دوستا من مینائی مه لحه ما سهر ده فی فی برینه.

چاکی ژنگاری^{۱۷}

LIII

چاکی ژنگاری شهوتی ب میوه،
خوش تی دهنگی قهره سوارا دگه ل قهرینی رکیبا،
دیتنی خه لکی ده لال خوش بوو لبر مهشکا دیوه.

سیبه را دارا مازی،
سه ر و گونده بنده خه رابه که قنی رازن،
سینگی خه لکی ده لال به خچیگی گول و رحان بوو ده رگه شان نه زم.

هه سپی لاوکی مالی قولله یه،
زین و بهرگی وی سورمه یه .
بارژو مالی مه یه،

۱. ئەف سترانه ل "مار یاقوب" هاتیه قه نفیساندن. بپ ۲۷۳.

مالی مه قووناغی ته یه .

هه سپی لاوک فللتی،

کوومی گران لی خه بتی،

م گو نه زی بچم گریدم، خه لکی گو ت چ دوسته کی دل شه وتی .

هه سپی لاوکی ده لال سهر دنگرزه،

گولی پالدا سهر نیرگرزه،

نه زی ته رکی چافی ره شبه له ک ناکم حه تا قه یامه تی قانتر بزئی .

که للی میردینی شه وتی که لله کی بووزه،

به پییی حامودی خو پان ب توژه،

رامووسانی خه لکی ده لال پار فی چاخی به لاش بوو ئیساله تبو زی پری

ئالدووزه .

هه یقا مه یه ل چارده بوو،

موقوسسورک به ژنا ته بوو،

سهر قه پقه پی بی گو ره بوو .

هه یقا مه یا چارده شه فی،

شه وقی دابوو دار و ده فی،

که ور غه یدیه ناخوه شیقی پشتی به دلی نیقی شه فی،

زه ندى زهر خشيابوو سهر بالفى.

هه يقى مه يه وي بلنده،
شه وقى دابوو ئورتى گونده،
ئەزى دكم خه لكى ده لال وي رامووسسم د خافله.

چ سوبېده باكى سار تى،
سيپا خوار بوو سهر هه لاتى
عه جىبى من ئەو عه جىبه چاوه خه وي ژنى جوان
لبه رى پيرى كال تى.

ئاقى چه ما مه شه ربه ته،
په لگى دارا بوو كاغه ته،
ديتنى چاڤا هه زره ته.

ئاقى چه ما بوو ماشينه،
پيلا ناقى دوه شينه،
خه لكى ده لال خو شرينه.

م گو شينى ته گو شه كر،
دهشت و زوزان مه قولبى.

سەر دیاربه کر هاقینی که له که له،
به رکئی کاری خه زال ل بنیا هاموودی خو پان دا مه غه له.
دوستی مه پار فی چاخی ل مالی بابی که چ بوو، ئیسال داری ده رگوشی
ژییه بوو

کار و عه مه له.

م دیتبوو ل به ده نی،
شه عری ره شه ل گه رده نی،
مالی دوستی م زیاره ت بوو م ببنی.

م دیتبوو ل هه وشیده،
که مه را زیپ ل پشتیده،
بابی ته کور بی ته ب کی ده.

میردینی شه وتی ب پاله،
ئه زی داکه تم کانیی بچووک م یه که نه دیت وه که دوستا خوه،
ئه زی هاتم کانیی مه زن وهر نه سه یری چاقره ششا برو غه زاله.

تاڤ ده رکه تی ژئالیی وانی،
تاڤی دابوو قوچی دیاربه کری گاور مهیدانی،
خودی مرادی من و خه لکی ده لال بکه سهر ئاخره تی سهر ئیمانی.

هه رسی مالی سه ری ریوو،
خودی بستینت پیراتیوو،
دا لاوکی من کیسک و قه لوونی خوه هه لگرت بیته سه ر مالیوو.

گازی دکم ب ده لالی،
دهنگی م چو تاخی وی یالی،
م تو دخوهستی ب حه لالمالی.

کانیکی گوندی مه ددوونه،
یه کی تاله یه ک شرینه،
که چی وی دهوری حه تا بهر مه لایی سو بیده دکه فنه بهری خورتی چارده

سالی

پشتی مه لایی سوبه هی گوٲ یادی مسسینی پشتی کوچکیکه
ئه م ژ که مه ری ژورده سو فینه.

خانیکی مه بهر ب قوبله یه،
بیست و سی ده رنجه یه،
رامووسانی که چی فی دهوری مالی بابیده خیره نه گونه یه.

بهیتا بولبول¹

LIV

سه پرا تینه هندییه،
به لاق بوونه مهیدانی،
خالان دبید خه مرییه،
ما کهس ناییتته هانی،

نه‌ی هندی نه‌ی فره‌نگن،
سه‌ری ژکه لاتی به‌رده،
طه‌یرا بورجان لده‌نگن،
وی دخوینن ل عه‌رده،
ره‌شه ره‌حان دشه‌نگن،
تین و بسلاقی وهرده،

۱. نه‌ف شعره و هه‌ردو شعریت دی بیئت خاری ل زاخوی هاتینه وهرگرتن. بپ ۲۷۰.

تین سلاقی ئه سمه را
بنه فشان و سومبوله،
وی دخوینن ل عه رده،
گول چیچکه و رحانه،
چیکه چیکا بلبلی،
نالین دجیت عه سمانه،

بلبل د وهختی که بار،
بوغوم تینه پته فائی،
که لهه کا قومری ل سه،
عاقل ژ من جودا بوو،

عاقل ژ من فریسه.
ژ عشقه کی دل شریتم،
ژئه قینی دهردی کیشه.
ئه مبهل و بسک و مه خمور،
ئیناندن بهر کیشانی،
ئیناندن بهر میزانی،

شه فقهق دابوول دوومه،
زه عیف کری خوناقی،
بولبول خوهیی شالووله،

بولبول تو هیدی نابوی،
بیشک تو حال خرابوی،
به لکی ته یه گ دقیتته،

بولبول دیسا پخه به ر ده،
مه عشووقیت وی سورگول بوون،
یه ک عاشقی یه ک وه رده،
داغا دلی من کول بوو.
ساحب چوته بورجیده،
دلی من موفته لا بوو،
تیری نه قینی لیدا،
نه ز هونگافتم دخه ویدا،

نه ز هونگافتم باطنی،
دلی من ما بخیاالی،
من گوتی یا "داسنی"،
شوخی شه نگی و شه پالی،
شه پالی و شوخی و شه نگی،
کافری دل فره نگی،

من یاره ک هه بوو دووره،
سنگ بوچه یی مه خموره،

ئى برەشىنن خوە نائى،
بولبول خوە بى شالولە
رەحمەد ل كوچا شاعر.

سیا پووش

LV

سوٽن ئيرو جان لبر وي،
ئاگري عه شقا قه ديم،
محنت و دهردي فراقی،
بوومه عه زابون ئه ليم،
ئه ز دخوم سووندي ب جانان،
هم ب قورئانا عه زيم،
گهر نه بي زاهر ژ بو مه،
جان ژ مووسائي كه ليم،
من نه قيتن خولد و كه وسهر،
باغي جه ننا تننه عيم،
تاری کر شه مسا منه ووهر،
سايه ئي زولفا عه بير،
شه معي دهر بوودي زولامي،

مايه په روانه ئه سير،
من گوازانى هاتيبايه،
(يوماً عبوساً قمطرين)،
گهر نه بى بو مه ل زولفان،
نه فه سهك بايى نه سيم،
من نه قئيتن خولد و كه وسهر،
باغى جه ننا تننه عيم،

هوون مه كن لو ما جنوونان،
عه شقان عوريان به دهن،
گوته وان سرهك ب مه خفى،
دلبره را شه ككر دهن،
له و له دونيائى دكهن،
ئه و ته ركى ئه موال و وه طهن،
به وسالا دلبره رى،
ئه و خورت دبن بيتر سوبيم،
من نه قئيتن خولد و كه وسهر
باغى جه ننا تننه عيم،

ئه ي سپا پوشو محه ممه د،
فانيو رهندي جهان،
شوكرى ليلاهى ته عالاه،

بووی گولزارا ئیران،
چون کی چاندن مه دینه،
قہت سومبول و وہرد و رحان،
گہر نہ بی بوّ مه ل زولفان،
نہ فہ سہک بائی نہ سیم،
من نہ قیّتن خولد و کہ وسہر،
باغیّ جہ ننا تننہ عیم،

عرش و کورسی پور ل نوورن،
تیگدہ لیللاہی سہ مہ د،
ہہر وہکی شہ معا د فانووس،
(انت روحی فی الجسد).
تو ببینہ سپیّ وہ حدہت،
(قل هو اللہ احد)،
گہر نہ بینم شاہی بسمللا-
ہیرہ حمانیرہ حیم،
من نہ قیّتن خولد و کہ وسہر،
باغیّ جہ ننا تننہ عیم.

عہلی جہریری

LVI

.۱

گر هوون ببینن نالیّ عوشق،
تین و له بوم زاری دکهن،
هرکھس بزانت حالیّ عشق،
به خیلی دژواری دکهن.

.۲

به خیلی عوشق به خیل بیوم،
هر دم بدهم زه لیل دبوم،
بیّ راه و بیّ ده لیل دبوم،
هرکھس به غه مخواری دکهن.

.۳

هون بهر مه کن گه من دو زور،
له حه سره تا وهردن دو سوور،

چاڦى درهش بسك تينه دۆر،
ئەنيا بنوور طارى دكەن.

.۴

ئەنيا بەنور زولف تينه سەر،
رەنگين دېن شەمس و قەمەر،
رەشمار ژپەردا نينه دەر،
ل عەرەرا يارى دكەن.

.۵

خۆش عەرەره شمشاد كەت،
تەژمن رەقا صەبر و خيرەت،
ئاھۆ مەدەد ئاھۆ مەدەد،
چەشمان چۆ غوممارى دكەن.

.۶

چاڦى ل رۆژى بينە كۆم،
جاما مەيى ئانى ژ بۆم،
ئە مروونى كر لازم قە خۆم،
مەستى ل من جارى دكەن.

.۷

مەست و شەراب {و} قەندەڦى،
ئەسیر و بەندىت وى شەڦى،

گەر وہ صفیت یاری ئه ز بییم،
هوون ته رکی هشیاری دکهن.

چہند بہر پەر
ژ حہرفیت کتیب پی ہاتیہ چاپ کرن

XXXI (18).

m ā m u - z ī n .

yā galīd ° ālamō, — de goh bedērin žādāmō, — dābikīn qisāta zīn
u-māme. — yā galī dahāzira, — de goh bedērin žadāla, — žesurāta māme
āla debāred sōr-gulā. — ci rōžaki žerōžāna, — du małyākāt šart girte
le'asmāna, — ēg_god_zīn spahītera, ēdi gōt mamē ālāna. — ēdi gōd_ām
de zīn helgerin bōbin lig māmō ālāna. — hārdū lesar tāhtak deināndmā, —
hārdū thaūvān ēg_žvān hošār nīna. — pašēra hārdū hošyar būna, — hārdū
rābūn u-rūniština. — zīne gōte tu hāti sar jihē-mīn; māme gōt *az vē
lqāsra-hva qasrā ta ta nīna¹⁾. — °zīne gōt gāzi holāmē-hva bīkīm, vē-gāve
bēn ta būkužin. gāzi hulāmē-hva bīka, agār jihē-taya bīla hulāmē-ta bēn
mīn būkužin. vāki zīne rābū gāzi ker, gō ōsmān *šāhm muštāfa²⁾. vāki zīn
gāzi kerā, — kāsak juvāba vī nādāiya. — go dā tu būzāni jihē-mena nā
jihē-taya, — āva māmō āla gōte tu būzāni āva jihē-mīna nā jihē-taya. —
īna gōte māmō sītār bīkā, — āva žinīg ra:bē mazīn qaūmīya, — āva nā šōle
abdāna, — āva šōle milyākāte asmāna. — vē-jara gōte derāba māl-hazīryag
bō-mā cē-beka. vāki zīn rābū palāvaki berinji cēkīr, hārdū vēgra hvārīn, 15
gumgūma qāve qalānd, hārēg_du finjān qāve vahvārīn. pašē qālūnē-hva
dāgirtīna. — vāki qālūnē-hvā vahvārīna, — hvā māme āla hātia. vāki
rābū dēnevit, īna zīnē gōte tū dō ci ki? gōd_az dēnevīm. u-pa hakā tū
būn°vī sūba tu rābī tū debēže haūna, šāve-di me haūnā-hva dītia. gō mā tā
cāva devēt? go devēt am nišānē-hva pēg_būguhūrīn. gō dilē-taya. īna rābū 20
hārdū gustfre-hva guhārtin, pašē hārdū kašīyē-hva guhārtīn. īna rābū,

¹⁾ U. ana b°qašri mō beqašrak (sic). — ²⁾ urspr. šahi muš^o.
5*

vē-jar hārdū nevīst. gō šeitān *mérākī zāhma³⁾), rābū māmō hānjarē-hva kišāndia, — hānjāra-hva lēnāvē-hō u-zīnē deimāndia, — dastkē hānjārē dāiye sīngē zīne u-dāve hānjarē dāiye sīngē-hva, dāstē-hva lēstūe-ē varāni. hārdū nevīstin. vāki hārdū tēhāú cōn zīn helgirt milyākātā, bīr šar jīhe-hva. māmē
 5 āla mā ljihe-da. vāki sūbahi zū rābū, māmē āla gōd hāna. vāki cō šar āve dāst u-pē-hva šūštin, dāstē-hva āvēt kaḥfī inā-darē. vāki šar u-cāve-hva pāqš⁴⁾) kerin, vāki fakirī kaḥfiye āva nā kaḥfiya-vīa, āva kāḥfiya zīnēa, zīn sittia bohtāna. vāki *kāḥfiye ḡgustīrēn⁵⁾) fakirī muherā zīnēa, zīn sittīya bohtāna.

10 gāllak māmō qāheriya, — cō lēnug bābe-hva ldivāne, hābār žēra gōtia, — vāki ldivānā qasā kerīa, — bābe māmō šajēba-hva ditīa, — gōtē kūrē-mīn pā⁶⁾) mīn nāvē jezīrā bohtā nābehīstia, — hācia tā dvēt azē žterā buhvāzīm. gōtē bābō mīn kaš nāvēt žgeiri zīnē sittiyā bohtā. gōtē hārē kūrē-mīn aži zānīm tū dālāli, bāle au hābāre tū debēzi qāmā-mīn vē nākavīt⁷⁾). gō bābo
 15 āgar qāma-tā vē nākavīt, az dērābīm bdinyāve kavīm. gōtē kūrē-mīn hākar ta gāllak hās kerīa, — moḥbātā-ta u-zīna vē kaḥtia, — āva šad suvāra žhvārā būba, — āva hiznāyak pāra žhvārā būba, — u-hārā būgarā rīsqē -hva, *kābinē jezīre bohtā lēki šarāfīa⁸⁾), — mejāla-mīn vē nākavīt u-mīn nāvē jezīra bohtā nābehīstia. — gōtē hārē bābō az cū šaskāra bēhvāra nābīm, —
 20 gō bābo az cū hīzne pāra bēhvāra nābīm, — az dē lhāspē-hva suvār bīm, — mināi⁹⁾) dārvēša az dē ldivyāve garīm, — hātā az¹⁰⁾) jezīre bohtā boḥnīm. — gōtē kūrē-mīn az vā nākīm, — tú kūrak ēkānei dilē-mīn qābul nākīm. —

māmō rābū kārē-hva kīr, hāspē-hva inā-dare, hāspē-hva maḥāss u-gal-vašīn ker. zīne šar pištē dānī, tāng u-bālatānge-hva šedāndin. *težī barūka
 25 -hva zēr kerin¹¹⁾), cā:kē-hva helānin, hānjāra-hva lēbār pištā-hva rākīr, šūrē -hva āvēt pištā-hva, ru:māna¹²⁾) zārīn bdāste-hva girt u-rābū suvār bū. hātā au suvār būn bābe šad u-dūšad suvār žēra heidā dān. māmē āla haižē nīna, vāki māmē āla dārkātiya, vāki¹³⁾) fakirī dū tābūr suvāra lpe-vi hātina, vēja māmō šākinī, go gā:li suvāra hūn dekūva cin? gō bābe-ta am gāl-ta henār-
 30 tīna. ēdi hābārē bābe-hva nā-škenāndia. — ēdi rābū hātia, — du qonāh

³⁾ U. rijāl zōr. — ⁴⁾ viell. Fehler für pakiš. — ⁵⁾ der Text ist verderbt;

žvéva hátia, — páše dastúra svára dáiya, — go hárijn malá-hva, *a' žhudé
 tāqad * nákjim¹⁴⁾, az nézānijm bálki háta car sála az va-nágerim, az gínahé
 jayálē-va az nákjim stōe-hva. gō vāgarin hárijn máled-hva, az de-lógerá-hva
 cjm. suvār vāgaráhān, māmē āla hát. hát ámedía, ž^oamedía pēda¹⁵⁾ hát,
 háta zāhō, žezāhō pišyára jezírē kir. žezāhō suvār bñ dārkāt, cō nehervāne,
 ženehervāne cō jezírē, cō ljōtké tuā sākini, fākiri jūāmereg žvéva hátia,
 gō meróve biyāne vāki bucit jezírē aú dēcit mála ké? go hākar hākima
 dēcit mála mīr zeidfn, agār maqūla šašrāta dēcit mála qarataždin, āgar
 fežūla u-šavāniya aú dēcit mála bākrōke avān. ĩna rābñ. māmē āla suvār
 bñ, hát, pišyára mála qarataždin kir. cūa mēr hāsima u-nazāna, vāki vāka
 mĭn lepēšīa-vī kat, cō bñ mála qarataždin. vāki cō bār darī hūlam hátiñ
 pēšīye, jalavá-vī girt, māmō payá kir. kulāweg žéra āvēt, balgi¹⁶⁾ āni dāni
 tanūšta. māmē-žeg pála-hva dābñ bālgī, qalīna žéra dagirt, qalīna-hva
 vaļvār. jāriķē hō-leivānē¹⁷⁾ fākiri harāma qarataždin žemanzālē cō eivāne,
 cāvē-vi bharāma qarataždin kat, aú-žik hūška zīnēa zīne sittiya bohtāna.
 15 ávi gōt āva zīna vē galjšti háqqē-hva, ĩnā rābñ gōd hāspē-mĭn bīnin.
 hūlāma gōt hāre māmē āla *am náhelin¹⁸⁾, tñ náci háta qarataždin navēt.
 gōtē aú mĭrādā dilē-mĭn, avē cēbñ, āz dē-rābñm suvār bñm. hūndi hūlāma
 kir u-nákir, āhĭr māmō rābñ, hūlāma hāsp bo-vī navīnā, au pļvā rābñ
 hāspē-hva ĩnā, *hāspē-hva suvār bñ, rú:ma-hva bēdāstē-hva girt u-rābñ
 20 dārkāt. au dārgahē purēda, hūlām rābñm cūñ divāne, gōta qarataždin gōtē
 hāre mīrō hal u-havál hōya. qarataždin *žhindāvda rābñ¹⁹⁾, vāki háta māl
 go hāspē-mĭn bīnin. hāspē-vi kešānd, tāzā nāza mahās u-galvašm kir, zín
 sar pištē dāni. gō cākē-mĭn žmĭra bīnin. cākē-vi žvéra ānin, rābñ cākē-ļo
 vargūrtin, rú:m bēdāstē-hvō girt, šr āvēta pištā-hva, jōtē qarabīna avētma
 25 qalpūsā zín u-suvār bñ dārkāt, lejesrā jezírē dārbāz bñ. gō jāraķi rekēbe
 gevažšt, jā:lau šōr kir, u-ğār bardā u-bārda pē māmē āla. hát qāsr dāla,
 nádīd. bazī lecam²⁰⁾-zīri vē gehāe. go lō gīdi māmō tu dē kīva halāz bñ, az
 qarataždīne dīnijm. lepēšiyā māmē alā zevī:rī, vāķi lepēšīā māmē alā zevīri
 māmē āla sākini. gōtē māmō vāgarā. gōtē qarataždin āz va-nágerim. gōtē
 30 māmō vāgarā. gō qarataždin az va-nágarim. gō *pā dē āla dīle-hva žemĭra
 bōbēža²¹⁾, tu cimā háti mālā-mĭn u-tñ dārkāti bē-merād? gōtē qarataždin

¹⁴⁾ U. ma aqdar min allah. — ¹⁵⁾ U. u-asfal. — ¹⁶⁾ urspr. bālgīhi. —
¹⁷⁾ Mscr. hōl eiv°. — ¹⁸⁾ fehlt urspr. — ¹⁹⁾ U. qām ĩala hēlū. — ²⁰⁾ Mscr.
 lejām. — ²¹⁾ U. illa qulli eš akō fi qalbak.

cú merád 'ldilé-mijn nína. góte ci nábjt²²⁾ tu de rásti bó-mijn bézi, kássak
 bé-merád zemála-mijn dár-nakátia. gō da žtára²³⁾ béžim. gō az hátim mála
 -ta, hal u-havále-mijn zine aváya. gō áva tú áva nišána zine. go véja az
 hátim mála-ta, min zine lmála-tada díd, vaki lesár ahda-hva qullipi, men
 5 u-zína²⁴⁾ qaula girti-bi, vézar²⁵⁾ zín ve šúkeri, mijn 'lmála-tada dítia. góte
 haré mamó tu ráste debézi, áva 'lmála-mijn ta dí-ki au-že húska zinéa, au
 ná zín buhváya, au-že húska zinéa mázina, hači²⁶⁾ zína žhva zína, — au
 kavóka nú-farhína, — au húska míre-mína mír zeidína. — au zín hež šú²⁷⁾
 -nakiriya, — kásseg becáve-hva nađitía, — bae hónuk laše-ví nakátia. — vára
 10 hačar²⁸⁾ brásti au hačáya, — tá tu debézi váya, — vára lesár rái u-báhte
 -mijn u-harčar berá. iná hardu vagarahand, qaratáždin u-mamó hátin hárdú
 'ljisrē darbáb bün, hátim mále qaratáždin. jüh u-bálgí žera dáni, au 'qara-
 táždin jam háv runištín. cakó makó u-mír maħmūd harčar berána lesár
 tahte rüniština, gúmgumá qahvé ávid ágerída. qáhva žera kalánd, hárek
 15 finjáneki qahve vahváriya. — kaifa qaratáždin gállag hátia, — mála faláke
 hará be²⁹⁾ māmē ála gállag spáhiya. — šive házir kéria, — šiv žera ánia,
 — har-penja végra šiva-hva hváriya. — háta nivá šavē sterán žhvára gótina,
 — páše nevistina. — súbahi zū rābūna, — cóna sar ávē neméž kerína. —
 vē-jarē vagarahánd hátin mál rüniština. — ina qaratáždin góta mámo háka
 20 tu nišáne hátun zínē žmíra bini, da az byžānim vē-jarē dūrústa. *mámo
 góta qaratáždin zínē nišānē-mijn bida da az nišanak bó-ta bini³⁰⁾. go hva
 búgra súbahi súbaha íne, zínē de'éta sar áve, az de nišá-ta dīm. vē rōžē
 yariya-hva kerin, vē šave sās u-sāsbāndē³¹⁾-hva dánin, hatá nivá šavē, žniva
 šaví péva. véža³²⁾ rābun qáhva-hva vahvárín. páše súbahi zū rābún. súbahi
 25 zū rābūna, — qáhve-hva kalándina, — hárek finjáneg qáhva vahvárina,
 — lesár tahtí rüniština. — váki fákiri sé žarí žvéva hátina, — góte mámo
 de-rába hára nišanake bó-mijn bína. — váki māmē abdál rābū bye-gáve,
 — vaki fákiri sé žarí mašyá lesár áve, — mamó rābū au-žeg háta hvári,
 lehátún zine kir saláve.

²²⁾ U. mā yešir. — ²³⁾ urspr. da aštara. — ²⁴⁾ Mscr. zinak. — ²⁵⁾ urspr. véza. — U. hannöbe. — ²⁶⁾ urspr. hači. — ²⁷⁾ Mscr. cū. — U. bađ ma tamlať sei. — ²⁸⁾ urspr. hača. — ²⁹⁾ U. beit elfalak yihrab. — ³⁰⁾ sp. hinzu-gefúgt. — ³¹⁾ U. tambür u-šanťür; vgl. die Uebers. — ³²⁾ = véja.

gō ya māmō ta lsāri du pārr u-šāš,
mā-ži ldinyāe hāna huām u-qaravāš,
hākār tu hāti dās-nemēža am de hṽa dinā lepās³³).

go subeiya ci subeiya hīna,
fakīri māmō sé zari hātīna,
gō ya sittyā-min bēža-mjn hārsē zari kīna.

5

go yā dumahīkē kačā bačrōke avīna,
yādi³⁴) hēdāma-min zīna,

yadi au buhṽa zīna,
au kavōka nū-farhīna,

10

au hūška mīr zeidīna.

gō yā hātīna gārdan-qāza³⁵),
bevi-dekīm ilahīye hāqqe ližōra,
bemilyākāte hāzīr lidōra,

hātā tu nišanaki nađi ledās-mjn az ta nādīm dastūra.

15

gō hāre zīne bevi-dekīm ilahīye hāqqe lesār-ma,
bemilyākāte hāzīr gāl-ma,

hāta tu nišaneg nađi ledās-mjn as ta dastūr nādama.

gō au hātīna gārdan-qāza,

ta-lpahālē barbān u-gohār u-galyāza³⁶),

20

anī-darē ristag³⁷) zēra degal bāzinē hardu dāsta degal gohāre
hardu gōha vē dā ledās māmē baļāngāza³⁸).

gō ya māmō bevi-dekīm yē ilahiya,

bemilyākāte hāzīr³⁹) rūnīstia,

25

āvā nišāna zinēa vē dā ledās māmē āla.

ya māmō āva nišāna-min u-tāya hāta rōža aḥrāte⁴⁰).

māmē āla nišan hēlānia, — qāzda qaratāždin keria, — qaratāždin u-mīr
maḥmūd u-cakō hārsē rūnīstia, — māmō au nišan bo qaratāždin dāiya, —
gōte ya qaratāždin āva nišanē zinēa mi štāra ānia. — gō mamō sar sāre-mjn
bābē-mjn hātia. — gō vē-jarē az u-tū dastabrāvet aḥrāte. go lsar rāi u-bāhte³⁰
-mjn u-harčār berā, kāsšak ḥabārag ḥerāb bō-ta nābēžit.

³³) U. eḥna derrūh liḥalf. — ³⁴) U. elluḥ. — ³⁵) O. Gl. gāz Elle; schon
wegen des Reimes zu verwerfen. — ³⁶) U. maqlad. — ³⁷) U. šākūk = rist =
maḥḥar. — ³⁸) U. elmeskin. — ³⁹) urspr. deḥāzīr. — ⁴⁰) die ganze Strophe
ist stark verderbt.

ħacı qarataždine máloħve⁴¹⁾ mır zeidna áva sē cār-roža 'ldiváne naçóıya.
 — mır zeidn ħoláme-ħva henartıya, — nuħ qarataždin vā-hátia. — go mır
 zeidn vē gótia, — go áva cār-roža tu cıma lediváne nahátia? — qarataždin
 žéra gótia, — ħára béža mır zeidn dilē-mın namáıya, — dāstabráveki razız
 5 bō-mın hátia, — ħá:ra béža mır zeidn žebār vē ħabare. vaķı ħułam vagá-
 raha cō nuğ mır zeidn, gō ħarē míro dilē qarataždin namáıya, — bāle
 dāstabráveki žéra hátia, — žebār vı dāstabráe áva cār-roža 'ldiváne nahátia.
 — mır zeidn gōta ħułam ħá:ra béže, beláne au 'dāstabráe-ħva ħardu bēna
 diváne. ħulám vēža vagarahā lenuħ qarataždin va-hátia, — gōtē ya qara-
 10 tāždin āħır mır zeidn vē gótia, — bela au b'dāstabráe-ħva-va⁴²⁾ bēta di-
 váne. rábun qarataždin u-māme ála vē u-ħulám. ħarse cōn divána mır zeidn.
 vaķı mır zeidn māme ála dítia, — gālleg moħbāta māme ála nig mır zeidn
 kátia. — gōtē ħarē qarataždin áva dāstebráve-tā? gō bāle az bāni áva dāste-
 bráve-mın. gōta qarataždin dāstabráve-tāya? gōd bāle az bāni dāstabráe
 15 -mına. mır gōt muħbāta māme ála gállıķ kátıya zıķe-mında, bāle yā qara-
 tāždin az de tıšta bō-ta bēžim. gōtē debēža az bāni. İnā gōtē me dvēt tu
 dāstabráe-ħva bıdı-mın, — gállak moħbāta-vı kátia dilē-mın. — me dvēt
 ktsk u-qālınē-mın hélğirit, — háma 'lbar-min bıśákinit. — gōtē ħare míro,
 au-žig barāmbare-tāya⁴³⁾, bıne tu cáva bāgē bohtāni, au-žig kúre míro
 20 ālána, *pašāve yemānea⁴⁴⁾, au-žig bārħambarē-tāya⁴⁵⁾. gōtē qarataždin az
 bāni mın nezāni aslıya. vaķı kú:re pašāe yamanēa pker ħulamıye návāt,
 bela háma 'ljam-me: rúmit, táłtē-vı lpiš meqābıle táłtē-min, az u-au vēgra
 qāve vahvın, súbahı ħata évāri belá nig ° mın bıt, évāri pašē dísa bēta⁴⁶⁾
 mál, ħar-rō súbahı zū az hívi tkum bēi tu b'dāstabráe-ħva-va bēi. av ħábara
 25 az debēžim bō-tá dilē-ta námimit cıko moħbāta-vı kátıya dilē-mında. gō
 bāle az bāni, lesar rái u-báhtē-mın u-ħarçār berá hátia, ma:ná⁴⁷⁾ agār tıš-
 tak levū qawemıt az u-ħarçār bera am de ħva 'lbar māme ála dína kústin.
 gōtē qarataždin tu tıštag 'ldilē-ħva nágerā. İna rábun évāri ž'diváne⁴⁸⁾ cıñ.
 zıne behıst. vē-šavē cōn mála-ħva, súbahı zū rábun. māme ála gōtē yā
 30 qarataždin 'lsar rá'e u-báhtē-ta hátına, cáva tu ħáz bıķi az pē-ħabarē-tamā.
 finjánaki qáħve⁴⁹⁾ ħarek kalāndia, — pašē ħareg finjánē-ħva vahvāriya.
 — ħulám qalıñet-vān dagirtına, — ħareg āğıræg deıná şar u-ve rábına, —

⁴¹⁾ U. kaħya. — ⁴²⁾ va *fehlt sp.* — ⁴³⁾ *urspr.* bar ħam payā-tāya. —
⁴⁴⁾ *fehlt sp.* — ⁴⁵⁾ *urspr.* bar ħam payē-tāya. — ⁴⁶⁾ *urspr.* boħa. — ⁴⁷⁾ U. yamı.
 — ⁴⁸⁾ *Mscr.* ž'divāre. — ⁴⁹⁾ U. /

qázda divána mír zeidín keriya. — vâki cõina diváne keifa mír zeidín gálleg hátia, — táht ž-mámē ála deinándia, — mámē ála šar táhte rúnístia, — gálleg keifa mír zeidín hátia. — penjaryak l-náv bēna diván u-sittīye háya, — vē-jar zīne háti penjarēda rúnístia, — pēž * meqábili mamó rúnístia, — keifa mámē ála gálleg hátia. —

mír zeidín žqarataždinra gótia, — gótē ya qarataždin me dvēt am ráv u-necirakē bijkín. gótē az bāni dilē-taya. gāzi bakōe naštati kir, go há:ra bēža da:láli mír fermán keria ma sūba *ma dved_bicín⁵⁰⁾ ráv u-necira. Iná bakō rabū cō gótē bālē žz bāni, az derábim cūm. rabū đarkāt, gōta đa:láli mír ve fermán keria, hára gāzi bijkā lbāžeri mír fermán keria sūba ráv⁵¹⁾ 10 ū-necira. *rūnístin háta evāri, rabūn qarataždin u-mámē ála cōn mal. mámē ála gōta qarataždin, gótē žz bāni, az nāšim bém ráv u-necira. qarataždin gótē mámō náva⁵²⁾, gāva am đarkātín cōn tu há:ra ldivána mír zeidín rúna tū hātūn zīna satrīnjāná⁵³⁾-hva bijkín, tištāg ledilē-hva nāgra. háka mír zeidín pusa:ra-tā kir žz dē j-wáb baví đim. gótē bālē žz bāni. vé rōza 15 đa:lāl gāzi kir, dahól u-mātarhána pēda-da⁵⁴⁾. gō mír zeidín cō ráv ū-necira. gō ráva mír zeidín cō đāšte, ž-bāžeri đarkāt. vē-jarē mámū ála cō diváne. zīnē sityā bōta bđarinjada⁵⁵⁾ háta hvāre. hād u-rúnist nig mámē ála. hārdū vēgra satrīnjāná-hva kir, háže dinyāe linin⁵⁶⁾.

gō ráva mír zeidín cō đāšte,
tāviyāka bārānē hvāš te.
ráva mír zeidín cō đāštēda,
tāviyāka bārāne lēda.

vāki mír zeidín jindiyē bohta cāvē-hva degarīna,
ina gāzi keriya qarataždina,
gótē yā qarataždina frō námē ála levē ráve điyar nina.
gō yā mír zeidín subāyaki sahára⁵⁷⁾,
vē l-mámē girti žāna šara,
vakí subahí zū rabū nāšyad bōdit cū hābāra.
gō hāre mīro subāyaki hūdāva,
vē l-mámē ála šūstin đāst u-cāva,

⁵⁰⁾ feidit ussor. — ⁵¹⁾ ussor. rāb; so žfter. — ⁵²⁾ u. li tipī — ⁵³⁾ u. dāna.
— ⁵⁴⁾ sic. — u. daqqu dahól u-zurna. — ⁵⁵⁾ u. hūdārij. — ⁵⁶⁾ sic. —
u. mā lubun hābur min edduya. — ⁵⁷⁾ Mscr. sahára.

mámē ála vē girti partáva,
 tu h̄vára nádit degal mír zeidín jindíyē bohtá bēta ráva.
 gō ráva mír zeidín cō daštēda,
 tāvíyaká bārānē léda.
 5 rāvá mir zeidim cō-bū dāštē,
 tāvíyaká bārānē h̄vaš te.

gō yá bakōē dena;íla de-vágara há:ra l̄mála, há:ra l̄diváne, — ráeha maḥfūr u-gildíke díliváne, — *būšō taḥsí sēniye dešíláne⁵⁸), — írō rāvá-ma taḡgazára ž̄b̄ar tāvyaki bārāne. — gō bakōi dena;íla vagará l̄mála, páše
 10 háta l̄diváne, páše háta l̄dārgahē diváne. subáya ci subaki z̄b̄a, — māmē alá u-zínē végra satrinjáne vē kería. — h̄jndū h̄va hešar būn, bakōē naḷaṭi dāre diváne girtiya. — ēdi cū ž̄māmē aláe nahátia⁵⁹). — zínē sittiyá bohtá našya búcit saḥ jihé-h̄va. māmē ála rábū u-runístia. — zíne sittiyá bohtá l̄bín kavj:li vašártiya. — véja⁶⁰) bakōē naḷaṭi taḥsag⁶¹) da vašándia, — hind
 15 fākiri mír zeidín l̄dāre diváne payá būá. — zínē sittiyá bohtá l̄bín kavj:li áse būa. — divān jindíyē bohta h̄ami jamá būna⁶²). — vaki mír zeidín vagará ž̄eráva, — vē l̄māmē alá kíj šaláva. — māmē alá šaláva mír zeidín ž̄ekūn⁶³) vađáva. — ž̄wérē rábū bakōē dena;íla, gō yá māmō ma tu ž̄jindiyē bohtá céteri? — vakí mir zeidín jindíyē bohtá tēt u-đ̄obuhúri, — tu
 20 šalává mír zeidín jindíyē bohtá ž̄ekūva⁶³) vardegerí? — gō yá bakō subahiyaki saḥára. — vē l̄māmē ála girtē ž̄ána sára. — lau-máne degal mír zeidín jindíyē bohtá našēm b̄idim cu h̄abara. — gō divána mír zeidín kámil būa. — lecār gará⁶⁴) jindíyē d̄bohtá rūništia. — zínē sittiyá bohtá l̄bin kavj:li áse būa. — gō māmē alá cáve-h̄va degarína, — vaki fākiri ž̄véva háti qaratáždina, — māmē ála dāštē-h̄va l̄qaratáždín vē thažína⁶⁵). — qaratáždín niğ māmē alá ve hátia, — qaratáždín niğ māmē alá rūništia, — cū ž̄māmē ála nahátia, — māmē ála rángē-h̄va l̄diváne gohártia, — māmē ála hardu kasyé deḥatūn zínē ž̄ehúcka⁶⁶) kavj:li niša qaratáždín kería. — qaratáždín qaluná-h̄va dāgirtia, — qaratáždín qaluna-h̄va l̄diváne vaḥvária. — qaluná
 30 qaratáždín ḥaláz būa. — qaratáždín gálleg d̄diváne qahería. — áva šólaki mazin l̄qaratáždín qawímia. — qaratáždín qalna-h̄va d̄diváneda vašándia.

⁵⁸) U. uḡsil taḥsi (laḡgeliye) u-siniye māl elmatbaḥ. — ⁵⁹) *urspr. bloss* hátia. — ⁶⁰) *urspr. véža; vgl. Ann. 25, 32.* — ⁶¹) U. fiije. — ⁶²) *vielleicht* būa. — ⁶³) *urspr. ž̄ekūn; ž̄ekūva.* — ⁶⁴) *sp. kanāra.* — ⁶⁵) *urspr. thaš°.* — ⁶⁶) U. ridn.

— qaratázdin žhindávda vē rābja, — hārdū cāve žqāhra da sarīda sōhr debja. — qaratázdin ždivānē dārkātīa, — qaratázdin cōbū l-māla, qaratázdin l-žinē ḥorī, — bīna-dāre mišhāfē u-lāndīkā kuri, — az de āgiri bar-djima kāprē dā-bijīd gorī. — gō harēa qaratazdīnē dīna, — mā cū sūj u-gunāh dīdīnāe nīna. — ām de bō-ci kāprē-hva sozīna? — gō ḥarmāte 5
baš ḥabāra drēž bīkā lbar va ḥābara, — az de cāngle-ta gīrīm de l-tā dīm cār jōtē d-ḥanjāra. — cī ḥaqq u-inšāfē ḥodēa? māme ālā u-zīna sityā bohta dīvāna mīr zeidīn vē dhātīnā lbar daftara. — gōtē ḥarē qaratazdīn hāka vā bit, — au mišhāfa nāvē ḥodēa au bīlā l-nāv nābit. — bīlā lāndīka zēri 10
l-ḥehē-hva bit, — dā mā-žig nāv u-nāmūsak l-dīnāe ḥābit. — rābū qaratázdīnē dīna, — āgīr b-dāstē-hva īna, — āgīr bardā kōl u-kaprē d-rāngīna⁶⁷⁾. — *žē rābū pētīag sōhra ādīag sīna⁶⁸⁾. — dīvānē mīr zeidīn jīndīyē bohtā bū dāngīna, — želāza šumug žepēa paqīna. — dīvān ḥāmyag vāla bja. — vē-jarē mīr zeidīn pīva au-žig rābja, — vāki hāta bar darī dārkātīa, — 15
kittak pelāva⁶⁹⁾-vī d-mālda māīya, — gōtē yā bākō vāra pelāva-mīn bīdā l-mīn. vāki bākō vagarhāīya, — dāstē-hva pelāvē āvētia, — fākīri hātīn zīnē sittīyā bohtā ž-bīn kāvī:le māme ālā dārkātīa. — bakōye nālātī pīva dītīa, — dārīnjadā havā kātia⁷⁰⁾. — ḥatā vē-jarē ḥālkē bazēri cōīna, — kōl u-kāper hāmī šauwetīna. — jārāg dī mīr zēdīn vāgarīa, — l-cār tāhtē 20
-hva rūnīstīa. — dīvāna mīr zeidīn kāmil bja, — l-cār garā jīndīyēd bohtā rūnīstīna. — mīr zeidīn gō žehīštīr hātā pētīr⁷¹⁾. — māla qaratazdīn šawjtīa, me dvēt bo-vī bīkin jāminōkīk dā māla-vī bībīt vāg barē cētīr. —

qaratázdīn gō ḥarē mīrō rōžakī žerožāna, — debīnīn fil u-farās⁷²⁾ u-šatrinjāna, — da am īrō bīkin māsalātē dīyārāna⁷³⁾. — gōt bākōē nālātī vē rābja, — fil u-farās u-šatrinjān vē ānīa, — l-bar mīr zeidīn u-māme ālā 25
deināndīa. — mīr zeidīn u-māme ālā vēgrā šatrinjāne kerīa. — hātīn zīnē d-panjārēda rūnīstīa. — sē jārā māme ālā žemīr zeidīn bīrīa. — žvērē rābū bakōē nālātīa, — gō ḥarē mīrō ḥūn hēzi kūrīn, — ḥūn darbā lēkudā d-ḥūrīn, — d-rāba jārāki jehē-hva pēg buguhūrīa. — vāki māme ālā u-jīndīyē bohta ḥardū rābja, — jehē-hva hārdū pēk gohartīna. — vāke fil 30
u-lārās u-šatrinjān vē dānīa, — māme ālā cāve-hva hēltīnīt, — hātīn zīnēra

⁶⁷⁾ neben trān°. — U. manqūī. — ⁶⁸⁾ U. qām lahbe ḥamre wahde zarqa. — ⁶⁹⁾ U. yemenī; bed. ḥeḏā. — ⁷⁰⁾ sic. — U. ṭalāṣat biddarāj. — ⁷¹⁾ U. mīn eljemel ila quddām sic). Darauf folgte urspr. gōtā jīndīyē bohta. — ⁷²⁾ ciell. faraz vgl. JJ. — ⁷³⁾ U. ṭamtīl elashāb; vgl. jedoch die Uebers.

- säre-hvara debñit, — fil u-faras u-šatrinjana haráb ve datñit. — gō ve
 -jarē mīr zeidīn jindīye bohtá šatrinján žmámē ála bíria. — ina gōté yá
 mamō yárka-ta kía? — ina gōté sé-jara me šatrinjánē šta beria. — qad mī
 nagóta tā yárka-ta kía. — gōté yá mamō yárka-mīn híreka žavid barāni,
 5 — au lē kalīši⁷⁴⁾ pí u-páhni, — l-súka bazáre jezire karānga b-košē dáni,
 — ina mamē gōté yárka máme rāša vākū dóta, — au taníya⁷⁵⁾ vág āgír
 ū-b-zōta, — l-súka bazáre jezire mázd d-fróta. — ž-wéré rábū bakóve
 d-našila, — gō yá mamō tu cīmā d-raú diki bován rahána? bō-cē nábezi
 yárka-mīn zína, — au kavóka nú-farhína, — húska mīre-mina mīr zeidína.
 10 — vakí bakó vása góta, mīr zeidīn qaheria gō haíla gīdi cí-bhábāra⁷⁶⁾? — de
 cāngle máme ála bígrin búdin bar hánjara, — dá cú pošē d-bába hābare
 -hva nábežit l-bar hābare mér sa:ró. — vakí diván qaljīya, — mamē alá
 pištá-hva b-divári vašedándia, — hanjára akfī bedāstē-hva girtia, — hūd
 fākerin qaratázdīn b-harsē brá-va vē hátia, — vakí fāt-kírīt d-diváne dáva
 15 kuštenā máme ála vē dikena, — qaratázdīn gō bé'alláhū āgbara, — b-mesháf
 u-kečebān u-dáftara, — háci ž-žihe-hva bíqaleqīt áz dē ruhá-vi ž-qāljibe-vi
 kímá-dara. — édi ká:seg ž-žihe-hva náqaleqía, — l-arzikak b-divána mīr
 zeidīn kátia, — qaratázdīn cānglīlē máme ála girtia, — ž-diváne dārehjístia,
 — bāre-hva dáia mál cóia. —
 20 rábū bakóve ná:lašti góta mīr zeidīn gō tu phvá dzāni ž-bar qaratázdīn
 u-harsē bra tu náševi tíštāg béžye. gōté bakó az cí pkīm az nášem dārbakē
 luwán bedīm, az tírsīm dē mīn kužín. gōt a:širátake tta bíkīm. gód debēža
 bákō. ina gōté az banī, bíhnera béla qaratázdīn bēt. mále ká:bē tta kátia⁷⁷⁾,
 béža az hivi štá dekīm qaratázdīn, mále ká:bē l-mīn kátia, me dvēt tū bībī
 25 tū bēbráve-hvá-va. tu býraki s-wára gál-hva bībī, ví máli tašlíme šárfē
 ká:bē bíki, báveryá-mīn pkásē⁷⁸⁾ návēt. háka au có am t-šém máme ála
 bígrin, bávežin hābséda, páže am cém alážake⁷⁹⁾ cē-bíkin. ina gōté bakó
 dehá:ra béža qaratázdīn béla bēt. iná rábū bakó có. góta qaratázdīn mīr
 vē góti belá bet. rábū qaratázdīn hátia, — saláv d-diváne kíria. — gōté ya
 30 qaratázdīn mīn j-wáb tštāra henártia, — tíštāg vē lmīn qawúmia. — gō míro
 debēža ká-cí qawúmia. — gō šavédi me b-haúna-hva dítia, — mále šárfē
 ká:bē l-sar-mīn kátia. — gō báveryá-mīn návēt az ví máli tašlími kásē

⁷⁴⁾ U. inba:aj. — ⁷⁵⁾ U. silmān. — ⁷⁶⁾ U. hai gīdi eš kalām. — ⁷⁷⁾ U. waqat
 talak beit elka:be = elhāj. Vgl. die Uebers. — ⁷⁸⁾ urspr. bloss kasē. — ⁷⁹⁾ wohl
 Fehler st. talajake.

bijkın, me dvět • tū 'hārse brāve-lyva vī mahi būbın, — tašlīmi šarīfe kaibe
 bijkın, — pāže bhēr u-salāma devāgarin. — İna gōtē bāle āz banı, am nā-
 coın, — bālē sar hāt-ıra-ta am decın. — İnā rabū, gō demāle-lyva lēg bıda.
 vē-jārē qarataždin cō māl, vāki gota brāve-lyva gōtē brāo dilē-taya. gō tu
 brāve-ma ē māzıni, haціā biki dilē-taya. İna rābū cō nuğ mır. gō mırō kār 5
 u-bāre-lyva bijkā. gōtē bāle āz banı. mır kār u-bāre-lyva kir, bāre-lyva gerē-
 dānd. gō sūbahı zıy bār kir. vē-šavē cō māla-lyva rıništın, ditra rōže rābūn
 çakē-ho varğirtın, hāspē-lyva cēkerin, suwār būn u-dārkašin. māle kaibe bār
 kirin, muğdāra çın swār vēra cōn, žebāžeri darğatın. vāki au cōn vēja
 hulām hātın, mamē āla girt āvēta hāfs u-sindāna⁸⁰), dāre hāse lēgirt, 10
 ku:lākak dāre hāse hela. hār-rō sé nān u-šarbıkkak avē dıne⁸¹), helā thāb-
 seda. hātūn zıne behıst, mamē āla girt. aú-žig kōfea-lyva rāš kir, dāstag
 jile rāš varğirtın.

haf sāla mamē mā girti, sāla haftē tamām bıy, žıny qarataždin hāt. ženā
 qarataždin gōtē nā⁸²) bārik ālla, cí namıšak bō dāstebrāc-lyvā tā kir? go 15
 āva haf sāla tıy vē coı, mamē ālā vē girti, vē āvēte hāfs u-sindāne⁸⁰), bāki
 nuhā hastē-vı rezına⁸³). İnā rābūn harçar bıra çake-lyva helgirtın. cın dare
 divāne, gō am hātın mamē ālā bardına, — am de hātūn zıne lē māhar kına,
 — hāka nā⁸⁴) ldıvāne jındıyē bōta am dekına qatl u-lyvına. — žvēre rābū
 bakōve nałātıa, — nāhela mir zeidın bāhēvit, gō nā girtıye-māya, girtıye 20
 hātūn zıneā, belā pejt žlvārā bardit. j-wāb henārta hātūn zıne, gō rāba
 hā:ra vē-jārē mamē āla žlvārā barda. rābū hātūn zıne cō hamāme, lyva
 hamām namıž⁸⁵) kir, cāvē-lyva kil-dān, biskē-lyva bardān. jile rıda haçıyā⁸⁶)
 varğirtı⁸⁷), hātūn zıne kāsık u-sōr hamıllı, — vē lsārē smdāne kamıllı⁸⁸), —
 gō yā māmō derāba hvāšı vedhātın išālla ham bātıli. — vāki mamē āla 25
 cāvē-lyva heltınit, — hātūn zıne luı-tarsıra⁸⁹) sārē-lyvāra debınit, — hēdi
 hēdi rıhndekā debārınit. — gō yā hātūn zıne tıy nehāti mın bōbıni, — tu
 hāti rıha širin ž-qālıbe-mın bostıni. — mamē āla rābū rāvısta, — terāraki
 āve žhātūn zıne hvāsta, — hātūn zıne bazi cō, žera āni terāraki āva wāra.
 — vāki dā lēdaş mamē avdāla, — mamē avdāl hēdi hēdi vadhvāra. — ruhā 30
 šerın bardā dēspāra. — hātūn zıne gō har sāıatak bı-mın sāıag-bıy, — dınyā
 l-bar-mın jāmāg⁹⁰)_bıy, — mın avdāle hōdē lsar vē dınyāve hār mamāg habıy.

⁸⁰) *lies wohl zind*°. — ⁸¹) *urspr.* denae. — ⁸²) *urspr.* hei st. nā. — ⁸³) *U.*
 rızyu. — ⁸⁴) *sp.* nach nā noch am de. — ⁸⁵) *sp.* lamıž. — *U.* sabahat. —
⁸⁶) *U.* eš ākoš. — ⁸⁷) *urspr.* °tin. — ⁸⁸) *U.* waqqefat. — ⁸⁹) *Mscr.* tarz°. —
⁹⁰) *O. Gl.* jemuk boht. «klein».

— hátün zîne kofía-ıya ıarde da, kóıya-ıya rás kıř, — däre diváne pşın u-ıaş kıř. — rábıy véja mır zeidin góte háre zîne háre zîne⁹¹⁾, — tı cıma diki vé gerıne? — vákı mámé ála behatáya b-kıryarıne, — az da bó-ta kıřım bezéred ıazıne. — go háre zıne tu hıl-mágra cú hamána, — az de
5 bó-ta jamınım jındıye d-bótána, — tu yakı bó-ıya bóbezera⁹²⁾ žpéz mámé alána. — go háre brávo žwe táhe háta táhe⁹³⁾, — az pé bıđım ha:še degal záhe⁹⁴⁾, — paşı mámé ála kállá na hulám búminin na báıye. —

má rabıy mámé alá helgirt, žeıabası má-dare, manjálag_ávé žera gárm kıř, táza náza láše-vı kışt, cı sıke bó-vı tóba⁹⁵⁾ kıtán kerı, aú kıtán žera
10 kıř kıfın, d-ıy bıř qabrestáne, qáber bó-vı kolá, mámé ála vařárt, aú vagarán hátına mál.

má go az fıřsım báram_béta, — qabrá mámé žbını dezéta⁹⁶⁾, — mámé alá de dnávda bıta péta. — go zıne ta cáva devét? go ya mır zeidin tú pııudé ki, — tu cángaki káve lekóšé ki, — tı bıci sar qábra mámé ála céki.
15 — tu hezár saláva žezahrı zıne lé ki. — rábıy mır zeidin buııodé kıř, — beıabáre hóha-ııvo zıne kıř, — cánga káe lkóšé kıř, — hezár seláva žezahrı zıne lé kıř. — go sıbháni ževi qádiri, mámé alá saláva mır zeidin vadáva. — go saláva-ta u-zıne sar sará u-ıardı cáva. — žávro háta róza hášte, — mám u-zıne végra decım bahášte. — vé-gávé mır zeidin jındıye bohtá vé
20 gería, — rındıg žečáve-vı hátia. — rııya-ııya gıřt mál va cóııya — vaki⁹⁷⁾ zın darıkát háta peşııe. *góte bıra tu bó-ci degıřı? go az bréva hátım toz kaıta cáve-mın. go bráo az zánım ci qawımı, bále rásti bó-mın béza. go hıške žnuık hııde qauwemiıya⁹⁸⁾. góte háre zıne haıyá ta góta-mın mın vé kıř, — mın cánga káe lekóšé kıř, — az cım sar qábra mámé mın cekıř, —
25 hezár seláve mın žezahrı zıne lé-kıř. — go subhán ževi qáderı, mámé alá saláva-mın vadáva, — góta mın seláva-ta u-zıne sar sara u-ıardı cáva. — go žávro háta róza hášte, — mám u-zıne végra decım behášte. — zıne žwédare rábıy cóııa, — rábıy kár u-báre-ııya kería, — róza hášte zın-že mıřía. — gunáhe-ııya kıřın stóu bráe-ııya⁹⁹⁾, go da tı byzáni mın¹⁰⁰⁾ žıg
30 taništá mámé ála vășérın. — rábım hárám hátın zın kúřtın, tóbake kıtán žéřa kerın, bıř qabrestáne nıg mámé vařárt. rábım ve-jára hacı mır zeidin

⁹¹⁾ *Mscr.* zına. — ⁹²⁾ *sp.* bóıjera. — ⁹³⁾ *U.* min hal-janıb u-hal-janıb. —

⁹⁴⁾ *zalı arab.* záj, *schwarze Farbe (Stein).* *O. Gl.* — ⁹⁵⁾ *töp U. tul.* — ⁹⁶⁾ *un-erkłart. Viell. diz éta vgl. die Uebers.* — ⁹⁷⁾ *fehlt urspr.* — ⁹⁸⁾ *fehlt urspr.*

— ⁹⁹⁾ *U.* hatııetaha hatııeta b-raqabet aıııha. — ¹⁰⁰⁾ *urspr.* mı.

bij dâh mala inâ danîn vedarê, qur'ân lesâr hÿvând (qâ'ida kermanjiyê âva), zerozâ egšâmbÿ hâta îne, daûru yasin sâr qâbrestâna bêzin. mir zaidîn fernâ'îne. — hafid rôze-vi tamâm bÿn, qaratazdim râbÿ hanjâra-hÿva âse kir. cö jindfe bohtâ vê rûnistin, gô fakren sâr dinyâe zinê vâ-nâbÿ¹⁰¹⁾, l'bin dinyâe bälâe-hÿva zê va-nâkÿt. inâ halkê gôtê mâl-harâb, tã tsar dinyâe bälâ-hÿva zzin u-mâmê va-nâkÿr, tÿ lbin dinyâe bälâ-hÿvâ zê va-nâki. inâ râbÿ go mâmê âlâ vê cöi qâbrâ zinêda. mir gô kû:rô râbÿn qâbrâ zinê bukolin. vakî râbÿn qâbrâ zinê kôla fakîri zim vê hâti lqâbra mâmêda. dile mir zaidin šâweti gô inâ heila¹⁰²⁾ tar'ûna hâlâbi •Imâla bâbe bâko kâti. gô kû:lemâl bâkô zavâvê dahrâtena. qaratazdim râbÿ sâr-hÿvâ, dâste-hÿva âvét gabpâra stöe bakôe nâ:lâti, hanjâr z•bâr pistâ-hÿvâ kešâ, bakô dâ bâr hânjarâ. dÿlöpake hÿvinê cÿ lnâv bêna hârduâ. har vê-gavê bÿ deriyak lnâv bêna hârduâ šim_bÿ. har vê-gavê zim cö lqâbra-hÿvâdâ, mâmê âlâ ma lÿih-da. vê-jarê âh âvêta sâr. hârdu vašârtin, vagarân hâtÿm_mâl. •zêvêre hâtÿm, rahmâ' ldei bâbed • gohdâra.

XXXII (15).

fâr hÿ u-sittÿye.

•Imÿn hâti mahâ ekâ, 20
 hÿvadêo bâri pêka,
 fâr hÿ âvdâl vê hÿllÿqÿ dâst u-pêka.
 vê-Imÿn hâti mahu¹⁾ duô'o,
 šikrim z•dânâ hode'ô,
 fâr hÿ âvdâl hÿllecqândi z•bahra avêo²⁾. 25
 vê-Imÿn hâti mâha sêa,
 šikrim z•dânâ hodeâ,
 fâr hÿ âvdâl hÿllecqândi dâst u-pêa.
 vê-Imÿn hâti mâha câra, 30
 šikrim z•dânâ ja:bâra,
 fâr hÿ âvdâl hÿllecqândi azmân u-zâhra³⁾.

¹⁰¹⁾ U. ma fakkat ;annu. — ¹⁰²⁾ U. illa, syr. yalo. — ¹⁾ vielleicht Schreibfehler statt maha. — ²⁾ U. min baher elmai. — ³⁾ U. haki. — Nach R. lies zara.

I (28).

járĭk žejára, raĥmát ledé u-báyē gohdára, yak náyē-vi hábū-kulĭk¹⁾, kulĭké mādáni, ágá bŭ, hé bē-zawáj ° bŭ, ĥukúm dekér. žínék žēhwára aní, gohást, žínē-vi qánĭ-a. sálĭk deĥolé cŭ, žínē-vi behámel bŭ, bŭ wáide cé-bebé, žínĭk mér. kulĭk gállĭk gám hól-degērē, žínĭk vašárdĭn. yak žegundíē -vi gáyē-vi wŭnda bŭ. bŭ šay, gáyē-ĥwā nádi. cŭ náy tĭrbā, legá degārē, 5 tólákek pecŭg_dĭ lenáy tĭrbā, aní māl. lemál dānĭ lebĭn mekábbe, gō áme žēhwára beĥwadĭ bekĭn. subáh rábŭ, kŭcĭk bŭ zelámek merĭ, távl' u-kafáne²⁾. ĥĭšt au rōž lejám-ĥwā. bŭ ŭyári, disá bŭ kŭcĭk. rahĭšt kŭcĭk, bér, avét náy tĭrbā, cĭ dí? kurĭkek degērĭ letĭrbé. cŭ, gōt kulĭk, gō ya ága, me :ajē-beg_dĭ. gō cáva? gō kurĭkek detĭrbé degērĭ. kulĭk gōt hákā kurĭk-a vē 10 bémēne subáhi, u-háka tístĭg_dĭter-a má cĭ žé-ya? mán hattá subáhi, subáh kulĭk rábŭ, mérĭg_bér, gō vārā, nišānē-mĭn bedá lukúdarē degērĭ. cŭn náy tĭrbā, kurĭk degērĭ. °bdarĥát letĭrbé kulĭk. tĭrb yakérin, dĭn kurĭk lejám dŭvá-ĥwā lenáy kafáne. kafán yakérin, kurĭk °bdarĥĭstĭn. kŭlĭk gō kuré -mĭn-ā. aní māl, dā dā'ína, máhē-vā dedé u-ĥwárinē-vā dedé. kurĭk mázĭn 15 bŭ, náyē-vi dānĭ farĥát ágā. ĥwadé :ámer dā-ē, mázĭn bŭ, kásĭk nawērē lebar rábe.

kulĭk mér, au ĥukúm degārēne, farĥát ágā. valát žé detērsē. tambĭĥ ker sar valát, ĥacĭ qĭzeg_buĥwāze, rōžē buguhéžĭn auwĭl šay au dukúte u-dedé mérē-vi, nišānĭe qĭzá žēra-ya. valát aghá ĥay, mejlis bášqā žēhwára 20 dānĭn, gōtĭn ay šŭgŭl am qábŭl náĥĭn, rábĭn dam ĥarĭn jam sŭltán, am gelf lé bekĭn. cŭn jam sŭltán, gile lé kerin. sŭltán :ámer dā-vā, gō ĥarĭn žnāy

¹⁾ *S. immer* ku:lik. — ²⁾ *später* tayli u-k°.

háwa b'edáreħin, le 'ámre kuštjné nína. hátin, yak lé rakérin, ž'walát b'dar-
 hústin. cu, bedinyáe kat. gō wá'd lemín kat, az bar ħúkme sultán námínim.
 cú walátē šéra, ž'sšerá pirsí, go hún bar ħúkme sultán-in? gótin aré. gō
 kúdarē ná bar ħúkmē sultán-a? šerá gótin, gō valáte kēcá ná bar ħúkme
 5 sultán-a, sultánē-vā háya. cú walátē kēca, lebāžára sultán pirsí. g'há bāžára
 sultán, náyē-vi mír zōzán-a, lejám sultán rúníšt gulám. žinē sultánē kēca
 sittfá-zín-a. ħajébeg_debínē, berōž malbúse kēcá luwá-ya, u-bišáy malbúse
 kēcá žē-dekín, debjn halq³⁾. sultán tambíh ceker, dallál bišáy bā-dekē,
 kásjg_b'dar-nákayē ž'malá-hwa, ħací b'darkaye u-nóbate búg'ere, vē mír
 10 zōzán dáme sar hazóqe, kásjg ž'malá-hwā b'dar-nákaye. sittfá-zin farhát
 ága habánd, véra cé-dekē bedjzí, kásjg nézāne. mír zōzán ħabāre-vi nína,
 gálljg farhát ága dehabéne, mále-hwa taslímē farhát ága dekē. yak rōž mír
 zōzán b'darkát náy baqca⁴⁾, yagaría mál, hát dī farhát ága sar sittfá-zin,
 nákušt, ħjst ħapsé⁵⁾. máyā dū sál leħapsé. mír zōzán nawére ħabārijg béže
 15 sittfá-zin. sittfá-zin nán u-ħwārjn dedé farhát ága leħapsé. yak rōž sittfá-zin
 gōt mír zōzán, go farhát ága bārdā. gō az bar-nádjim. gō tu bar-nāde, té
 pōšmán bē. ž'tersē-hwa farhát ága bārdā. kácē mír zōzán háya, gō áže
 máhar bekjm lefarhát ága. sittfá-zin qábūl náker, bedilē-hwā debéže, áže
 farhát ága bōštēnjim. kásjg nawére bišáy b'darkaye, tambíh-a. farhát ága
 20 ħací mál kácjg qánj té háya, decé dukuté. nóbát yak šay farhát ága ħjrt.
 gōt me bārdin. bar-nādān, rahjšt šūr, kešānd, pēnj ž'nóbate kúšt. gile lé
 kerín ħam mír zōzán, nábūri. valáte kēca ħamū bhústjn, farhát ága fōile
 ħaráb cé-dekē, gileh lé bū. yak šay dú hasp ž'faule b'darħjst, sittfá-zin
 s'wār ker sar yak, u-áú s'wār bū sar yak, sittfá-zin rayānd bišáy, nízānē
 25 ré lekúdaré-ya. hát valátek ħwáš, šiklē-vā vākā insānā-ya u-bedáyē-hwā dai
 náknj b'garib, b'edáste-hwa dai dekjn, ħakímē-vā žinék-ā. farhát ága bádjg
 mērā lesittfá-zin dāní, cūn lejám ħakím, páyā būn. ħakjm žinek qánj-a,
 díle ħakjm kát sittfá-zin, ħasáb dekē mēr. gō az vi mēri bar-nádjim, áže
 žhwārá cé-bekjm mēr. farhát ága gō nábe, ħakjm gō debē. ħarág ānín,
 30 valwārjn. ħar-sē liyák ōda-na, ħará būn b'arág. ħakjm u-sittfá-zin rāzán,
 farhát ága rāzá ž'hwārá, luwá deħassise, ħawē-vi náve. ħakjm ž'sittfá-zin
 céter-á. ħakjm gōt sittfá-zin, rába b'méra céka. sittfá-zin rahjšt dáste

³⁾ P. meist q, S. meist k. — ⁴⁾ S. bakca. — ⁵⁾ P. immer ħaps°, S. immer ħabs°.

ħakjm, lesár sġngā-ħwa dāni, di žġnek-ā. ħawāle-ħwa gōt ħakjm, ħakjm gōt farħāt āga. gō lēbē. gō vārā rāzā jām-mā. rāzā nāy ħār-du^a. aú šay kēfē ħakjm āni. ħakjm gōti-e, gō am ħār-dū prōz bin štarā. rōžeg_{di} māna luwēdare hiattā ĩvāri. ĩvāri ħakjm s^wār bū lehaspē-ħwa, u-sittā-zin s^wār bū u-farħāt āgā s^wār bū, bišāy ravġn. hāt valātē šēra, nawēre berōž ħārē 5 nāy-vā. škāvdeg_{din}⁶⁾, kātġn škāvde aú u-hāspē-ħwa. dāyē škāvde ġirt, hiattā šēr rāzān, s^wār būn, valātē šēra buhūrġin. hāt mālā-ħwa, bakér mallā, pišt kutāne leħwā mahār ker ħār-du, u-ħġkum dġsa dān farħāt āga. dġ žin šhwārā āni, vakā-vā nġna. ħār-du žin tāvda behāmel būn, ħwadē du kūrġk dā-yē, sālġ_{di} ħwadē du kácġg_{dā-ē}. māzġn būn, lemāl laġ māhar ker, 10 ħwadē mālā-vi zēdā ker, būn šést nāfs. lemāl * ž^hóy dezaúwġġin, u-farħāt āga ħġkġm degarēne. tġ šmērā ság.

II (23).

gō jārġk žġjāra, rahmāt ledē u-bāyē gohdārā, z^lámek hábu faġġr, tíštġk ví nábū. žinē-vġ hábu u-kurġkek pecūk. kurġk sar dāste díre-vġ bu, šġr deħwār. hālġ ħwādi māl legúndē-vġ hānā. debēžē mērġk ž^zġnē-ħwā, ay 15 gundġ gállġk mālē-va háya. žinġk debēžē ħwadē dā-va. mērġk debē cáva ħwadē dedē? žġnek debē nezānġm. ġárdek ví háya, ħaró¹⁾ decē le:árdē-ħwā maizá dekē. yák rōž dí, mārġk bēdarkát, zērġk bēdārġġst. mār žumānek žēra cēbū, gō vārā mērġko, ví zēri žħwārā bebā. mērġk šāh bū, zēr ber, gōd žġne-ħwā, gō žġnekē. gō cí-a? gō ħwadē a:zānġm²⁾ cáva dedē. gō cáva? 20 gō tá ci žē-ya? ħaró¹⁾ decē, zērġk tinē šqú:lē mār. bíst³⁾ sála kārē mērġk u-mārē áy-a, mērġk pír bū, námā kārē ħārē ġúle⁴⁾ mār. yák rōš cú, kūrē -ħwa bér, ġúle mār nġšāne kūrē-ħwā dā, kūrē-vġ vakā-vġ decē. jārġk cú, mār zērġk bēdārġġst. zēr helāni u-rāġġst kavġrē, bedġle-ħwā debēžē áze mār bukužġm, zēr ħamū bēdarēnġm, lehēvġye mār nasākenġm, ħaró¹⁾ zērġk ž^mēra 25 bēdarēġhē. kavġr lemār ġġst, mār hāti-re, lāvġk yadā, dúye mār bēkavġrē qut kér, lāvġk mer. bāyē láuk s^wār bu sar karē, gō áze ħārġm bġnerġm kūrē-me cí ker, ġro āwóqġ, naġhāt. mērġk cú, kūrē-ħwā dí merġ, dúye mār dí qut kéri. bakér mār, mār bēdarkát, gō cġmā tá wġlo ker? gō cáva? mār.

⁶⁾ S. immer skaft^o. — ¹⁾ S. harrō. — ²⁾ d. i. az zānġm. — ³⁾ S. urspr. bis. — ⁴⁾ beide Mscr. schwanken bei diesem Worte zwischen q und k.

gō ta kūrē-mīn yadā. gō bīnēr dūyē-mīn qūt ker bekāvīrē, mé yadā. gō kūrē-mīn dīn bū, tū bešaq¹ bái. gō tángē-mī' mádā. gō cīmā? mēřk. gō náma inānīā-mīn alháwa bé. mēřk gō mátersa, bis⁵⁾ sála az hářim jam-ta, ta dí dílé-mīn ħarā bu? gō ná'a. mār gōti-ye, gō bás várā já:mīn⁶⁾. aú
 5 'mēřk šār ker⁷⁾, mēřk kavīrek ledā-ye u-ra'yí. mār bepīšt kat, zam náker, mēřk ħaláz_bū.

bāzīrgānek žgūndē mēřk cúya mūsile, lemálik maḥyán mā lebažēr. ħwadē mále dū žinē-vi hána, yaċ pecūk u-yaċ māzīn, ē pecūk nū ānī. šáyik rāzá jam māzīn, díle pecūk žmēřk má, ležínē pecūk leḥīst, rā-nāza
 10 vē šávē jam mēřk. bāzīrgān deyē subáhi bār beké, kaċjk káta ħararé u-ħarará leḥwá drū. bāzīrgān rábū bār ker, ħararé kaċjké šar qāntīrē paší dānī, hážē bāzīrgān žē nīna. háť, mār cū pešīā-vi, būya báħar lebār bāzīrgān, náma käre bebūre. bāzīrgān má, gō yā rábbi liattá nehá báħar levē-
 15 dařē nábu, nehá ħwadē báħar dānī. kásjk dai náker, báħar dai kér, gō yá bāzīrgān. gō lebé. gō tu qāntīrē paší dedē-mīn, azé béhēljm tu bebūre. gō qāntīrē paší štāra. qāntīrē paší dá-e. bāzīrgān buhúrt, háť mál. háť lebažāra-
 -ħwā qīssát deké, débē me dí hūn nábmīn. gōtīn cáva? gō ħar jář decīm mūsile u-tém, me báħar leré nádí, me dí márek háť pešīā-mīn, dūyē-ví qut kerí, lebār-mīn būya báħar. mēřke pīr ví daħasīse. gō áy báħar ré
 20 nádā-mīn liattá qāntīrē paší estánd páyli bār, ženū ré dā-mīn, az hářim, áy-a cirókē-min. řajēb dīn.

mār qāntīr ber, bār yakér, ber ħīndīru u-qāntīr bardá, qāntīr háta mál⁸⁾. mār ħarará yakér, yaċ kaċjk tedá-ya, u-yaċ málē dinyāe. kaċjk
 25 'bdarḥīst, le'qđāg_dānī. tu 'qđá váka-vi nīna, řajēb debīne kaċjkē, debē ay 'qđēvē mār, lebjn řardē-na u-gállīk qánj-in. málē dinyāe lejám máre háya, pará nišānē mār dā u-málē dinyāe nišāne kaċeké dā. cú, 'qđák yakér mār, kaċjke b'ħwāra dígarēne. se háspē bāyē de'qđá hána. kaċjke duḥwé u-yá-
 -duḥwé, kēf deké lemála mār. áme dai žmār bekjīn.

mēřē kaċjke cú, ležínē-ħwa pīrsi, nádí. cū málā bāyē-vi, gō řaiše náħat
 30 védarē? gōtīn ná'a, bálki ta kúšt. sūnd 'ħwār, gō me nákušt. au u-bāyē kaċeké le degārīn lemūsile, nádīn. mēřē-vi gō šáyē gaiyīdi bāzīrgānek ž-
 kōčasāre⁹⁾ lijá:ma hábu, bálki gaiyīdi bāzīrgān ber. mēřē žínēkē u-bāyē-vi

⁵⁾ S. auch bist. — ⁶⁾ d. i. jam-mīn. — ⁷⁾ neben kerīn. — ⁸⁾ P. háť unđ amāl auf neuer Zeile. — ⁹⁾ P. meistens qōc°, S. immer kōc°.

rábún, hátjñ kōchásáre, hátjñ jam bāzjrgán. ʔozzát u-krám žuwára girt, gō hūn žecira hátjñ? gō dam béžin ʔaib-a, u-ʔam nábežin nábe. gō cáva? gō vē šáyē tú lja:mé bū mehýán, žinē-mjñ ē pecūk ǵaiyidi, me gō ta áni. sūnd ʔhwár, gō me nádi. gō am ǵarín u-náǵarín lemūsile ma nádi. bāzjrgán gōt, gō ná ʔaib-a šar tírbā¹⁰⁾ báýē-mjñ, nánē-ta búhwjñ u-žinē-ta bñm, aý ledinyáve nábe. mēřjĳ gō ta harárē-ħwā sáh ker? gō aré, me sáh ker tíštjĳ duwa nína, lē róže az hátjñ žmūsile mářjĳ hát pēšjá-mjñ, búya báħar lebár-mjñ, me kér u-náker, ré nadá-mjñ, qántjre páši páyli bár ž-mé stánd, ženū ré dā-mjñ, bár žē stánd u-qántjř hát mál. gōtjñ hákā háya u-nína, kacjĳ lebáre qántjřē bū, rábjñ dam hářjñ lemár begárjñ. hátjñ lemár 10 degarjñ, kėrin u-nákerin, nádin mār. cūn, dáý žē bardán, hár yak cū málē-ħwā.

aý kúre vazír vákā-vi nína, spalí-a, s#wár bu aú betáne, cú necíre, járjĳ cí di? kacjĳek u-már beďarkátjñ dářya, ž-haspé payá bu, cūn hñdjřu mār u-kácekē. kurjĳ kát píšt-vā. mār ǵldáýē qú:lē sakjñi, gō tē háre kúďarē 15 hōřto? gō ážē bém jam kácjĳkē. gō dástjř nína. gō cjma? go hattá tu qrár náde tų náre hñdjřu. gō cí qrár? gō tų bé ja:mjñ beďar-nákayē bē ʔmrē -mjñ, áže behėljm tų be hñdjřu. gō qrár betárā beďar-nákayjñ bē ʔmrē-ta. kurjĳ cu hñdjřu, lemálē mār denėre, ʔajėbek debíne. gō mále qánj u-ljbjñ ʔárdē. kacjĳ al'ōďák rúnštia. kurjĳ cú ōďá u-már-žj hát. gō ǵa-rába kacjĳke 20 lemjñ máħar bekā. gō ná, aý na yá-ta-ya. gō balē. gō várā bemérā, áže yág_dí ǵlta máħar bėkjñ, mār debėže. mār cú, kurjĳ cū véra, ōďág_yáker, kacjĳkeg_dí le'ōďá háya yā rabbí sqbháneĳ hálǵaq vákā-ví faida nábe. áwul¹¹⁾ dí kuré vazír, ʔáqlē-vi wundá bu. mār gō áže aý ǵlta máħar bėkjñ. kúre vazír šáh bū, gō bārā bē. kacjĳkē lē máħar ker. 25

kacjĳká mūsile behíst kúre vazír u-kacjĳká dí lay máħar ker. aý beďarkát ǵaiyidi, cúya valáte-ħwa. mār lē pjřsi, nádi. kúre vazír gō lē mapjřsā, bekér náve. mār dáý žē bardā. kúre vazír ž-žinē-ħwa pjřsi, gō ášlē-ta škuďarē-ya? gō ášlē-mjñ ž-náj kíkā-ya. gō báýē-ta náýē-vi cí-a? gō dálu mir-hána báýē-mjñ-á. kacjĳke žkúre vazír pjřsi, gō ášlē-ta škuďarē-ya? gō ž-qōc- 30 hasáre. gō báýē-ta kí-a? gō báýē-mjñ vazír-a. gō láliva¹²⁾ qánj-a. kéř dekjñ lemála mārē. yág_rōž mār beďarkát, kúre vazír gōt kacjĳke gō tų ž-mėž levjř-i? gō řro háya dali salá áž levjř-jm. gō rába ǵam bėřayjñ. gō am

¹⁰⁾ auch tírbē. — ¹¹⁾ S. aúwjl. — ¹²⁾ S. lahva.

- nékārin, vē má bŭgŕe, lē yāg_di. gō cáva? kurĭk. gō sē háspē báve háya, várā dam hār yaċ leháspek s̄wār bĭn u-am béravĭn, áme hálas bebĭn. cŭn aldú háspa s̄wār bŭn, góĭĭn žhaspá, gō yā hásp, ma bdárehĭn s̄ar rŭe ĩardē, kacĭg_debēže. ci dĭn? s̄arŭe ĩardē-na u-hásp lebĭn-vā. báre-ĥwa dán
- 5 qočasáre, hátĭn mála važír. žeróže kŭrē vazír wúndā bu, ĥozní-ya lemála vazír, gerí¹³⁾ batál nákerin, nížānin na kuštĭ-a u-na ság-a¹⁴⁾. jářĭké dĭn, kŭrē vazír hát u-kacĭkek ḡbhwára āní. šah bŭn mála vazír, zínek cekérin, hazár tŕp avētĭn. rŭníšt kŭrē vazír u-qĭže dáĭĭ mĭrĥān. háłqē qočasáre debēžĭn, kŭrē vazír žinek žḡhwára āní, lē tu kásĭk žinek váká-vĭ náni.
- 10 mār hát mál, kásĭk náđĭ, mār dĭn bŭ u-liciá kat, degaré, valát ĩamŭ alháy ĥĭst, kásĭk náđĭ. kŭrē vazír gōd_žinē-ĥwa, gō rába ĩro, áme hářĭn báqca, kēf bekĭn. kaċĭk gō am náċĭn vē mār má bebĭne, vē tá bukŭže u-mé bebé. gō ĥōfa máká, mār ma nabĭne. cŭn bĭstāne, rŭníštĭn hār-du, ĩárāq ya-duĥŭn¹⁵⁾. kŭrē vazír kaċĭk náđĭ, žḡbar cávē-vi wúndā bu. kŭrē vazír
- 15 dĭn bŭ, lesārē-ĥwa deĥé. kacĭk cŭ, wúndā bu. rābŭ, váká diná degare. gō háka háya u-nĭna, mār ber. cŭ, lē degaré leciá, aghá đivářĭk, gayá lebar đivár búya gázek. rŭníšt segarág_bēĥĭst, đĭ đŭ mār s̄ar háy, háy dukutĭn. ē žŕ stróhē-vi háya. máre bestŕŕh gō yā kŭrē vazír, ĥwá bedá 'alĭki. ĥwa dá 'alĭki, mār šŭgŭle-ĥwa qadāndĭn¹⁶⁾. máre bestŕŕh gō kŭrē vazír cí murádē
- 20 -ta háya, aze cékĭm. gō murádē-mĭn tĭ ság bē, márek háya dúvē-vĭ qut kerĭ-a, žinē-me ravānd. gō várā bēméra. sŭltāne mará-ya. cŭ b^ssŭltāne mará. cŭn mála sŭltán, lemála sŭltán rŭníštĭn. bakér ĩámŭ mára, ĩámŭ jevĭan lemála sŭltán. gō kĭžān žine vĭ kurĭki¹⁷⁾ đĭ? sŭnde mará ĥwárĭn, gōn ma žinē-vi náđĭ. gō au mār-ē debežĭm ná náy-vá-ya. yāg_žmārā gō máya¹⁸⁾
- 25 márek dŭy qut kéri. sŭltán gō bákĭn-ē. bakérin-ē, hát ĭám sŭltán. gō áv-a, kŭrē vazír. sŭltán gō bávē-mĭn, ay lípse¹⁹⁾ mará alĥwá deké, lē ná bar ĥukmē-má-ya, bar ĥukmē mĭre ĭinā-ya. kurĭk b^dđarkát žmála sŭltāne mará, hát b^cciá, đĭ žĭnekek žĭjinā zā'fa, kurĭkek žéra cēbu. lē defaragĭé, gur hát ženeké, ženĭk kát náy esteré, kurĭk ĥĭšt. rāĥĭšta kurĭk gō búĥwe, gur. kŭrē
- 30 vazír hátĭ-e, ĭoĥĭĭk damancá lē đanĭ, kurĭk žogŭre stānd, gŭr rayĭ. đĭb^e kŭřĭk ḡb^dđarkát, kŭrē-vi dá-ē, žinĭk ḡb^dđarkat žine mĭre ĭinā. gō yā kŭrē vazír, várā já:ma, áze bēĥĭĭm mēre-mĭn cí murádē-ta háya cēke. cŭ pēra.

¹³⁾ S. urspr. gerĭn. — ¹⁴⁾ S. sáha. — ¹⁵⁾ S. vađuhwun. — ¹⁶⁾ auch qadānd. — ¹⁷⁾ S. kurĭke. — ¹⁸⁾ spāter máfa. — ¹⁹⁾ S. libse.

cū málā mírē jí:nā. žinjk qasát ker ž'mérē-ḥwā. mírē jinā go sar cāva, áze mýrādē-ta cékjm. bákér hamú jí:na, mírē jí:nā debēžé, kí žine kúre vazír rayánd? gō ḥáir, mírē-mjn, ná nav-vá-ya, lípsē mára aḥwá deké, dúyē-ví qut kerí-a. mír gō hárjn, bínin. cún jinā, lē garían, ānín. gō ta cjmā žine ví kúrjki²⁰⁾ stánd? mār nāvēre daí bekē. gō da-bí:liv, málē-háwā nišánē-mé 5
bedá. mírē jí:na u-kúre vazír cún málā mār, kačjg_din, rahjst kačjké mír, dā kúre vazír, go da-bébā. gō ná'a, az nácjm ž'vjr liattá tu mār nakúžē, lé vē járeg_dí vē bé bebé. mír šūr kešánd, mār kúšt. mír kuré vazír u-žinē-vi āní liattá b'qočasāre. mír vačaríā málē-ḥwa, kúre vazír u-žinē-vi 10
ijár raliát rúnjstín. tu šméra sáh.

10

III (25).

gō hábu u-nábu, cētjr ž'ḥwadé nábu. āgák hábu, náyē-ví mír maḥmúd, 15
dú kačē-ví hábun u-yač kúre-ví hábu. qāzí yač kačjke¹⁾ ḥwast, u-mýftí yač ḥwast, kúre-ví mā bé-žjn. kurjk degarē u-nágarē, žjnek qánj nabíne. yač qánj háya legúndē-va, bemēr-a. háy-du deliabénin, bišáy cū jam žjneke, bežjnekéra cékér. mērē žjnekē hāt ž'dárva, di kurjk ležinē-ví s'wár-a, hanjár 20
kešánd leḥē kúrjk, di kúre mír maḥmúd-a, dāstē-ví sōsd_bū, navēre leḥē. kúre mír maḥmúd rábu, šūr véra háya, gō kúro, ta hánjar sár-me²⁾ kešánd. gō árē. šúrjk leḥjst mērē žjnekē, kúšt, hāt mál, gót ž'bávē-ḥwárā gō yábo. gō cí-a, kúre-mjn? gō me flán kaš kúšt, áze žinē-ví mahár bekjm. gō ta cjma 25
kušt, kúre-mjn? gō kēfē-min³⁾ ḥwast, me kúšt. žine ānín, lé mahár kerín, kúre mír maḥmúd zauwíji.

dú mah deḥolé cū, mír maḥmúd naḥwáš kat. ḥakíma ānín sar-ví, ḥakíma 30
debéžin, žera naflá dekē márek, áme mār bukútin djjrmē, táyda u-hastí. gón gálljk mār hána. mír maḥmúd gō ké vē háre mār bíne? gō kúre qāzí u-kúre mýfti zayávē-ta. s'wár būn, cún lemárjk degárin. mārjg ° dín, ž'haspá 25
hátjn ḥwár, ž'bóje mār bukužin. au u-már šar kerín, šúrek lemár ḥjstjn, mār °brindár kerín, nákuštín. mār hāt hár-du'a, hár-du ž'bár rayjn, hásp ° ž'wá stánd mār. vačarían mál, cún málā mír maḥmúd. ḥakím gohtjn káni mār? va āní? gō ná'a, kúre qāzí. mír maḥmúd gō cjma? gō ya ága, ma dí, hūn nábinjn, ma máreg_zár di, am páyā būn ž'haspá, da am búkužin, me 30

²⁰⁾ s. Anm. 17. — ¹⁾ so die Mscr. — ²⁾ S. mjn. — ³⁾ S. me.

بهر پهرهك ژ راقپه يڅا كتيبې

چام cām Faust 160, 75 c B. — Unsicher.

چامور P. cāmōr, S. jā°; u. syr. ṭīno; arab. وحل, Schmutz, Gassenkot O. Gl. T. — JJ. چامور zu verbessern.

چاندرما cāndarma s. jān°.

چی pcāpi u. bilmaqlūb verkehrt 237, 99 B.

چعت rāz cōh' dekin man pflügt den Weinberg um O. Gl. T.; gāe jōht Pflugstiere O. Gl. T.; cōhtkār Pflüger, Bauer O. Gl. T. neben jotiyār 270, 10 B. — JJ. 120°.

چرخ çarḥ Reigen 131, 68 B.

چرخچی çarḥaci Einzelkämpfer 260; Übers. Anm. 18. — JJ. 123°.

چرخى çarḥi 219, 162 B.; çarḥik Baschlik, fünf Piaster 32, 28; Übers. 55 Anm. 2 T. — Bei JJ. 123° ist aus der u. bešlik des Schmutzblattes ein Turban (wohl Baschlik) geworden.

چرك pambu çarig dekin, u. yihliju, krämpeln O. Gl. T.

چرك cirkak kleine Münze 161, 16, Anm. B.; Übers. Anm. 3. — Vgl. türk. چرق.

چرکینی becirkinī nach u. langsam; viell.: in böswilliger Absicht 211, 7, Anm. B. — JJ. 128°.

چيست cūst behend 134, 147 B. — JJ. چيست.

چفت çift lakān fār grad oder ungrad O. Gl. P. T.

چقال caqāl Mäkler 262, 9, Anm. 22 B.

چکلاندين 3. P. S. cikelāndia (eine Lanze in den Boden) hineinstecken 208, 31 Anm. B. — JJ. 130°; die Etymol. ist wohl unrichtig; vgl. Arab. Sprichw. № 273 شك, was syr. ciqle entspricht.

چکلی cokli Stangen, an welchen der Schlauch zum Buttern aufgehängt wird O. Gl. T. — Vgl. JJ. چلقا ماست.

چل dedū çila, S. çilla zwei Monate: Januar und Februar 52, 3, O. Gl. T. — JJ. unter چل, تشرین, رڤستان.

چلاک çalāg Hacken, an dem etwas hängt 264, 4, Anm. 8 B. — Unsicher; JJ. چنگال.

چلحی çulḥaci Weber O. Gl. T. — JJ. چلو.

چلك çalkād ḡ° die Kleider des ... 111, 70 B. — JJ. چل.

چلاک çalāk flink 123, 382 B. — JJ. unter چلنک.

چم çam Teich u. birke 44, 48 T. — Zu 73, 28 B. wurde das Wort mit «Pass» erklärt; viell. ist auch jamāna O. Gl. Thäler 218, 128 Anm. B. hierherzuziehen. Im Fellihi UM. 127 ult. wurde es mit «Plateau» erklärt.

چمدان s. چ°.

چمهان(?) buçamhā Imperat. sich beugen 102, 11 ff.; dajamhā 3. P. S. 103, 23 B. — JJ. چمیان.

چنار çunār Platane 98, 80 B.; cinār nai id. O. Gl. T. — JJ. چینار.

براهیمی غولام: ۱۵۳
 براهیمی محو: ۱۶۵، ۱۶۶
 براهیمی ئەسلان: ۴۴۷
 بئەفش خاتون: ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰
 بئىيامى: ۲۸۵، ۳۱۱، ۳۱۲
 بورجا بەلەك: ۸۴، ۴۹۴
 بوپرى قەسرئ: ۴۹۶
 بوژ بەگى قوبى: ۴۴۶، ۴۶۰، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵
 بوژو: ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳،
 ۴۶۴، ۴۶۵
 بولباس: ۴۱۲
 بوھتا: ۲۱۵، ۲۲۴، ۲۳۴، ۲۳۵، ۵۰۰، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵
 بىتكارى (خەلكى گوندئ بىتكارى): ۴۱۲
 بىدارئ (گوند): ۴۹۵
 بىژەن (خوارزايئ روسەتەمى): ۲۶۰، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۱، ۲۷۲،
 ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۸
 بىژھى: ۵۰۵، ۵۰۶
 بىسپەنى: ۴۹۲
 تاھر بەگ: ۵۰۹، ۵۱۲، ۵۱۳
 تەتەر بەگ: ۴۱۸، ۴۲۳
 تەتەرى نىرى: ۴۷۰
 تەمرخان: ۴۰۷، ۴۰۹
 تەورىز: ۴۰۰، ۵۲۱
 تەيرئ دەولەتى: ۱۲۵
 تەيرئ سىمر: ۱۴۴، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹
 تىرى جھوى: ۴۷۰

تل شه حمی: ۲۰۲
توپال مهیمون: ۱۳۵
توھامه: ۳۴۴
توورانی: ۲۸۳
تیلانی: ۱۶۷، ۵۰۱
پاشایی یمه نی: ۲۳۲
پرا جزیری: ۵۱۳
پرا مەزن: ۷۳، ۴۷۰، ۵۰۴
پیرانی کەندەکانی: ۲۶۰
پیرانی وہی: ۲۶۰
پیری: ۱۶، ۲۵۹
پیشابووری: ۴۹۷
پیلبندی ہندی: ۲۶۰
جاسمو: ۲۰۴، ۲۰۵
جانو: ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰
جبرائیل: ۲۸۸، ۳۲۳، ۳۴۰، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۵۹
جە لاغایی: ۵۰۳
جە لال (روییار): ۵۰۴
جە مہہ لی: ۵۲۷، ۵۲۸
جزیرا بوھتا: ۲۲۴
جمجمہ سولتان: ۱۷، ۳۸۰، ۳۸۲، ۳۸۳
جومعایی جزیری: ۴۹۸
جووجہ: ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶
جیری خاتون: ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰
حە بییی نہ جار: ۵۲۳
حە ججی سلہیمان ناغا: ۱۶۸، ۱۶۹

۱۸۸: ھەجۆ
 ھەجى ھەمەد ئاغائى سېرتى: ۵۰۰
 ھەزرى: ۱۸۸
 ھەسەن: ۱۴۴، ۳۴۸، ۳۶۰
 ھەسەن بەگ: ۷۳، ۲۰۴، ۲۰۵
 ھەلىم پاشا: ۴۹۹
 ھەنەفى: ۱۷، ۳۸۳
 ھەننە: ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱
 ھەيدەرە: ۳۶۱، ۳۶۲
 ھسان: ۳۵۹
 ھسېن بەگ: ۸۴، ۴۹۲
 ھمىتتات ھەمشېش ھەمشار ھەمباک: ۲۶۰
 ھوسەين: ۱۴۴، ۳۴۸، ۳۶۰
 ھوسنا: ۳۵۲، ۳۵۶، ۳۶۳، ۳۶۴
 ھابوور: ۲۱، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵
 ھاتوون (بکرا زەمبېلىت زەمبېل فروشى): ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶
 ھاتوونا چاقبەلەك: ۱۷۱، ۱۷۳
 ھاکاى چىنى: ۲۶۰
 ھال بەگ: ۵۰۸
 ھال ئاغا: ۷۵، ۷۷، ۴۶۸، ۴۷۰، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶
 ھال ئاغا مىرى دۇبانى: ۷۳، ۴۶۸
 ھال ئبنى وەلىدە: ۳۴۵
 ھالداغابى زىبارى: ۳۶۴
 ھالى ھەوشابى گىسا: ۴۲۵، ۴۴۳
 ھالى ھەبىدى: ۴۵۰

خان ئاشدەلى بۆتان: ۴۲۰
 خانى لە پىزىپىن: ۳۹۳
 خانم (كە چا سەعدوونى نوح): ۱۱۹
 خانى بانى: ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹
 خانى بانى جورەسى: ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹
 خانى بەدلىسى: ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳
 خانى كورد: ۴۱، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۶، ۴۱۴
 خەربە نئورى: ۵۰۹
 خەرىپىتى: ۱۴۴
 خەزالى: ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵
 خەچكۆ: ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲
 خەندەكى: ۷۳، ۴۷۰
 خسره پاشا: ۱۶، ۲۵۹، ۲۶۴، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۴
 خۆجە تووماس: ۲۰۴، ۲۰۵
 خۆجە جەببور: ۲۰۹، ۲۱۳
 خۆجە موسا: ۲۰۹
 داسنى (نازناقى شاعرى): ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۵۰
 دەحلى گورينى: ۱۹۱
 دەربۆ: ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵
 دەرشىقى: ۴۱۲
 دەشتا حەلانى: ۱۴۷، ۱۴۸
 دەشتا مووشى: ۵۳۵
 دەلو مىرخان: ۹۹، ۴۶۵
 دەلو مىرخانى كىكى: ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳
 دەنا (عەشپرەت): ۷۰، ۷۳، ۴۷۰، ۴۷۲، ۴۹۳
 دلبى: ۵۳۶

دمــــدم: ۲۵، ۳۹، ۴۰، ۴۲، ۴۳، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۴، ۵۶، ۳۹۳، ۳۹۴،

۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۲۱

دهوکی: ۱۹، ۲۰، ۲۵، ۵۴، ۵۰۸

دوازده ملانی: ۷۳، ۴۷۰

دویانی: ۷۳، ۴۶۸، ۵۰۸

دۆدکی (عه شیرهت): ۴۴۲، ۴۴۵

دۆستکی: ۵۱۱

دوندل (هه سپی ئیمام عه لی): ۶۷، ۲۰۷، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۷۸

دۆتۆ: ۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۲

دیاربه کر: ۱۱۲، ۱۱۴، ۱۱۵

دیڕئه مه ری: ۱۶۷

دیړا زه حقه رانی: ۲۰۷

دیړگۆی: ۱۶۴

دیړۆنی: ۱۶۹، ۵۱۲

دیوئی مازنده رانی: ۲۶۳

دیوئید باله فې: ۲۶۳

که لها ره واندزی: ۵۲۲

ره خشا به له ک (هه سپی رۆسته می): ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۵، ۲۷۶

ره خشی به له ک: ۲۶۱، ۲۷۲، ۲۷۷، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳

ره دوانی: ۵۰۱

ره شئاغا: ۴۷۵

ره زوان (دهرگه هقانی به حه شتی): ۳۴۸

رۆسته م: ١٦، ٢٥٩، ٢٦٠، ٢٦١، ٢٦٢، ٢٦٣، ٢٦٤، ٢٦٥

رۆمى: ١١٦، ١٥١، ١٥٢، ١٥٣، ١٦٩، ١٩٩، ٢١١، ٤٨٨، ٤٩٠، ٤٩٣، ٤٩٩، ٥٠١، ٥٠٢، ٥٠٣، ٥١٢

رۆمىي كوسوهر: ١٦٥، ١٦٦

زاخو: ٢١، ٢٢، ٢٣، ٢٤، ٢٥، ٧٠، ٧٣، ٧٦، ٧٧، ١٦٤، ١٦٥، ٢٠٤، ٢٢٥، ٤٧٠، ٤٧٢، ٤٧٤، ٤٧٦، ٤٨٢، ٤٩١

٤٩١، ٤٩٣، ٤٩٩، ٥٠٠، ٥٠٣، ٥٠٤، ٥٠٥، ٥٠٦، ٥٠٧، ٥٠١، ٥١١، ٥١٣، ٥١٤، ٥١٥، ٥١٦

زالى: ١٦، ٢٥٩

زبىر پاشا: ٧١، ٧٢، ٧٤، ٧٥، ٧٦، ٧٧، ٤٦٦، ٤٧٢، ٤٧٦، ٤٧٧

زهريفى ژنى به ليوسى مووسلى: ١٧٠

زهريو: ٤٠٩

زهليخا: ٢٩٤، ٢٩٥، ٢٩٦، ٢٩٧، ٢٩٨، ٢٩٩، ٣٠٠، ٣٠١، ٣٠٢، ٣٠٣، ٣٠٤، ٣٠٥، ٣٠٦

٣٠٧، ٣٠٨، ٣٠٩، ٣١٠

زهليلو: ٣٦٢

زه ميبيل فروش: ٣١٥، ٣١٦

زههرا: ٢٤٨

زهوقى: ٥٠١

زغهلتي: ١٦، ٢٥٩

زويير: ٣٤٥

زييارى: ٥٠٤، ٥٠٨

زين: ٩، ٢٢١، ٢٢٢، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٦، ٢٢٧، ٢٢٨، ٢٢٩، ٢٣٠، ٢٣٢، ٢٣٣، ٢٣٤، ٢٣٥

٢٣٦، ٢٣٧، ٢٣٨، ٢٣٩، ٢٤٠، ٢٤٢، ٢٤٣، ٢٤٤، ٢٤٥، ٢٤٦، ٢٤٧، ٢٥٠

سارمى بيچوانى: ٧٣، ٤٧١

سامى: ١٦، ٢٥٩، ٢٦٣، ٢٦٤

سه رحه دا: ١٩٧، ٢٠٢

سه رگيسى گيسا: ٤٢٥، ٤٢٧، ٤٣٤، ٤٤٠، ٤٤١، ٤٤٢

سه عد: ٣٤٥

سه عدوونى نوح: ١١٦، ١١٧، ١١٨، ١١٩

سه لامه ست: ۴۰۰
 سه لیم: ۱۱۲، ۱۱۳
 سه لیم پاشا: ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵
 سته مبولی: ۱۶۹، ۱۶۶
 سته وری: ۲۰۳
 ستی: ۲۲۹، ۲۳۳، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۷، ۲۵۸
 ستییا بوھتا: ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۶، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۸
 ستییا زین: ۹۲، ۹۳
 سرت (سیرت): ۴۸۱
 سلھیمان ناغا قه ره چولی: ۱۶۴
 سلمانی سندی: ۲۶۰
 سلتیانی: ۵۰۷
 سلیمان: ۶۹، ۷۶، ۳۴۵، ۴۸۰
 سلیمان ناغا ترکزی: ۴۹۹
 سمو نه مر: ۴۷۰
 سندی: ۲۱، ۲۶۰، ۴۹۱، ۵۰۷
 سولتانی مارا: ۱۰۰، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۴۱، ۱۴۷
 سۆلمی: ۱۶، ۲۵۹
 سیاپووش (نازناقی شاعری): ۱۰، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۵۰۲
 سیرتی: ۲۰۵، ۵۰۰
 سیسه بان: ۳۳۹، ۳۴۵، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۳، ۳۶۰
 سیملی: ۷۳، ۴۶۹، ۵۰۸، ۵۱۱، ۵۳۶
 شاخی (گونند): ۵۱۰
 شافعی: ۱۷، ۳۸۳
 شام: ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲
 شاه مهیمون: ۹، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹

شاهو ئه ياس: ٤٢١
شاهىّ عه جه م: ٤٠٥، ٥١٨، ٥١٩، ٥٢٠
شاهين: ٢٢٢
شهرانش: ٤٩١
شهره فه: ٤١٢
شهرنه خى: ٨١، ٤٨٨، ٤٨٩، ٤٩٠
شهر ئاغا: ٢٠١
شهمدين ئاغا: ٤٨٩، ٤٩١، ٤٩٢، ٤٩٥، ٤٩٦، ٤٩٧، ٤٩٨، ٥٠٧، ٥٠٨، ٥٠٩، ٥١٠، ٥١١
شهمعون: ٣٨٠
شهنه مامه: ٥١٩، ٥٢٠، ٥٢١
شهره بانى: ٤٧٥
شكه فتا زافا: ٧٣، ٧٧
شله يمون: ٣٧٣
شوش (گوند): ٤٨٣
شيوخ ته ها: ٥٠٦
شيوخ عه لى: ٤٩٢
شيوخا (عه شيره ت): ٤٥٥، ٤٥٦، ٤٥٧، ٤٥٩، ٤٦٠، ٤٦٥
شيوخا ده نا: ٧٣، ٤٧٠، ٤٧١، ٤٧٢، ٤٧٣
شيروانى: ٥٠٠، ٥٠١
شيني: ١٧٧، ١٧٨، ٥٤٥
صادق ئاغا: ٤٤٧
چه تنو: ١٦٠، ١٦١، ١٦٢
چه كو: ٢٢٧، ٢٣٠
چه له غابى: ٥٠٩
چه له ننگ عه دال: ١٣٢، ١٣٣
چه مكوركى: ٤٩٧

چه می تیلانی: ۱۶۷، ۱۶۸
 چه می خانکی: ۵۰۰
 چخالق: ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۴، ۲۵۵
 چپایکی شنگاری: ۵۲۵، ۵۲۶
 چپایی عه قدلعه زیز: ۴۲۵
 طارق: ۳۵۹
 گه پرا پیشه بووری: ۵۳۷
 گه فشی: ۴۹۱
 گه لیبی زهره وانلی: ۴۳۲، ۴۴۱، ۴۴۴
 گه لیبی گوئیا: ۴۹۰
 گه لیبی نووچی: ۴۸۳
 گه ویبای: ۲۷۷
 گرچه رینی: ۱۹۱
 گری گرزتیرینی: ۵۱۹
 گری محهممی عه ره ب: ۴۶۹
 طه لحه: ۳۴۵
 گهیا به گ: ۵۰۸
 گورجی: ۱۷، ۳۸۳
 گورگی: ۲۶۰
 گوپنیس (برایی روسته می): ۲۶۶، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۸
 گول: ۱۸۴، ۳۴۸، ۵۴۳
 گوئی (کچا خانلی بانلی): ۱۱۸، ۱۱۹، ۵۴۴
 گوئی: ۴۹۰، ۴۹۲، ۴۹۳
 گپسا (عه شیرت): ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷
 ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳
 گینجق: ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۰

عاتیکه (مهتا پیغهمبهری): ۳۴۶
 عادل بهگ: ۷۱، ۵۰۷، ۵۰۹، ۵۱۰
 عابدپرهمان: ۵۱۱
 عهجه م: ۵۳، ۴۰۵، ۴۲۳، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰
 عهدلایق (کچا میرزاغا): ۱۵۰
 عهد (عهبد): ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸
 عهددی غولام: ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳
 عه فریت: ۱۳۱، ۱۳۲
 عه لی بهگ: ۵۱۰
 عه لی ره ریری: ۵۵۵
 عه لیبی حهیده ر: ۳۴۶
 عه مبه رخان: ۷۷، ۴۷۴
 عه مه ری جومعائی: ۴۹۸
 عه وینیه (گوند): ۲۰۸، ۲۰۹
 عه یشانی: ۱۹۴، ۱۹۵، ۵۳۵
 عه یشی: ۹۷، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶
 عه ین جه وزی: ۲۰۳
 عوممه ری خه ططاب: ۳۴۷، ۳۵۲
 عیسا: ۱۷، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲
 غه طرووف: ۳۴۳
 غولماس: ۳۵۹
 فارس (برایی شه مدین ئاغا): ۴۹۸
 فارسی دودو ده لو ئه سلانه: ۱۷۱، ۱۷۲
 فاطما: ۳۴۸، ۳۶۰، ۳۶۱
 فه رامه سی خنی: ۲۶۰
 فه رحات ئاغا: ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴

فہرچو: ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳
 فہرچو: ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸
 فہلہہ: ۶۷، ۱۸۸، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۴، ۲۱۶
 فرہنگ: ۶۲، ۳۶۷، ۵۴۸، ۵۵۰
 فزا: ۳۶۰
 فیدہرس: ۲۶۰
 قاری: ۱۶، ۲۵۹
 قاریگہ وگو: ۲۶۲، ۲۶۳
 قازی سمائیل: ۴۵۴، ۴۵۵
 قازی: ۱۲۶، ۲۰۵
 قامران: ۱۷، ۲۶۰، ۲۷۷
 قہبری جوی: ۴۹۷
 قہبری کرمانجا: ۴۹۶
 قہرہ تازدین: ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸
 ۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۷
 قہرہ چوخلی: ۴۹۵
 قہرہ مرجان: ۴۲۶
 قہرسی (باڑی): ۲۰۰
 قہسروکا گہلی: ۵۱۴
 قہشہ: ۲۰، ۲۵۶، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۷۳
 قہنشیر: ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۶
 قہوہ قلی: ۱۶۸، ۱۶۹
 قہیتہ ران: ۱۷، ۲۶۰، ۲۷۷
 قوٰباد پاشا: ۴۷۲، ۴۷۴، ۴۷۶
 قوٰجی دیار بہ کری: ۵۴۶
 قوٰچہ سہری (گوند): ۹۹

قولنگ: ۱۹۶، ۱۹۷، ۳۵۶، ۵۲۱
 کاسیمی کون خوههہر: ۲۶۰
 کاشه مانی گیسنا: ۴۴۲، ۴۲۵
 کافرئ کورہ: ۴۸۳، ۴۸۶
 کاکہی ئه ففہ ندم: ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲
 کہرہ چولان: ۷۳، ۴۶۸
 کہرکوک: ۷۲، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۸۰
 کہریم پاشا: ۲۰۰
 کہفہرزو: ۱۸۸
 کہلہہا جو مانئی: ۱۳۲
 کہلہہا حسکیفی: ۲۰۲
 کہللی میردینی: ۵۴۴
 کہلہا ئامیدیئی: ۴۷۳
 کہمالا (عشیرہت): ۴۴۶، ۴۴۹، ۴۵۲، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۸، ۴۶۳، ۴۶۵
 کہندہر: ۳۶۲
 کہنعان پاشا: ۸۴، ۵۰۰
 کہنعانی: ۲۸۹، ۳۱۱، ۳۱۴
 کہہیا بہگ: ۵۱۱، ۵۱۳، ۵۱۴
 کہی خسره پاشا: ۱۶، ۲۵۹، ۲۶۴، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۴
 کرمانج: ۴۲، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۹۶
 کلوخہ: ۳۸۰، ۳۸۲
 کنجومنج: ۴۰۰
 کوڈہ ناسر: ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱
 کوردستان: ۱۳، ۲۳، ۲۴، ۴۰، ۴۹، ۵۱، ۶۶، ۸۵
 کوٹسہ شاہین: ۴۴۲، ۴۴۴
 کوٹسہ عہتمان: ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵

کوّسہ نہ عمان: ٤٤٢
 کوچہ سرئی (گوند): ٩٧
 کولک: ٩٢، ٩١
 کولکیّ مہدہ نی: ٩١
 کوئی (گوند): ٤٩٣
 کیکا (عہ شیرہت): ٩٨، ٤٤٧، ٤٤٨، ٤٥٣، ٤٥٤، ٤٥٨
 لہندہ ہون: ٣٦٨، ٣٦٩، ٣٧٠
 لہ یلکا قہ مہر (ہہ سپیّ نہ حمہ دیّ شہنگ): ٤٣٠، ٤٣١، ٤٣٢، ٤٣٦، ٤٣٧، ٤٣٨، ٤٣٩، ٤٤١، ٤٤٥
 لیفوکی: ٥٠٧
 مار: ٩٥، ٩٦، ٩٧، ٩٨، ٩٩، ١٠٠، ١٠١، ١٠٢، ١٠٣، ١٣١، ١٣٢، ١٤٠، ١٤١، ٣٤٩
 مالا سادق: ٤٨٨
 مامیّ شہمدین: ٤٥٠، ٤٥٥، ٤٥٦، ٤٥٨، ٤٥٩، ٤٦٠، ٤٦١، ٤٦٢، ٤٦٥
 مہتران: ٦٦، ٦٧، ٦٨، ٢٠٧، ٢٠٨، ٢٠٩
 مہتوش ناغا: ٥٠٨
 مہحموودکیّ ٹالہ کانی: ٥١، ٥٢، ٤٠٧، ٤٠٨
 مہدو: ٦٥، ٦٦، ٦٧، ٢٠٧، ٢٠٨، ٢٠٩، ٢١٠، ٢١١، ٢١٢، ٢١٣، ٢١٤، ٢١٥، ٢١٦، ٢١٧
 مہدو کہ مالی: ٥٣٢
 مہدینی: ١٦، ٢٥٩
 مہقلوویّ شیخ ئادی: ٥٣٨
 مہککی: ١٦، ٢٥٩
 مہکو: ٢٢٧
 مہلا ہہدریس: ٤٦٨
 مہلہ سہدیق: ٤٩٤
 مہمیّ ئالا: ٢٢١، ٢٢٢، ٢٢٣، ٢٢٥، ٢٢٦، ٢٢٧، ٢٢٨، ٢٣٠، ٢٣١، ٢٣٢، ٢٣٣، ٢٣٤، ٢٣٥، ٢٣٦، ٢٣٨، ٢٣٩، ٢٤٠، ٢٤١، ٢٤٢، ٢٤٣، ٢٤٤، ٢٤٥، ٢٤٦، ٢٤٧

مہنسور بہگ (مہسور بہگ): ۸۴، ۵۰۳، ۵۰۵
 مہمیو: ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲
 مہمیون: ۹، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰
 محمہد علی پاشا: ۵۲۵، ۵۲۶
 محمہدی: ۵۰۵
 محمہد: ۶۸، ۸۶، ۲۱۰، ۲۱۳، ۳۴۰، ۳۴۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۶، ۳۶۹، ۳۷۸
 محمہد (ناقہ سیپوشی شاعر): ۳۴، ۵۵۳
 محمہدیٰ حہننہ: ۶۵، ۶۷، ۶۸، ۲۰۷، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷
 محمہدیٰ خانو: ۵۳۱، ۵۳۲
 محمہدیٰ علی گوزہل: ۵۰۳، ۵۰۴
 مدھی: ۱۶۷
 مہدیائی: ۱۶۷، ۱۶۸، ۵۰۱
 مہرہ (مورہ): ۳۵۴
 مسہلمی زاخوی: ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱
 مسری: ۲۹، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۸، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۲۲
 مسور بہگ: ۱۶۴، ۱۶۸، ۱۶۹
 مشووری دیار بہکری: ۲۰۹
 مشیر: ۱۱۵
 ملادی: ۲۶۰
 موسولمان
 ۶۷، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۶، ۲۳۲، ۵۳۲
 موصطہفا: ۲۲۲، ۳۵۳
 موغرب زہمین: ۲۹۸، ۲۹۹
 موقداد: ۳۴۵، ۳۴۷، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵
 موسائی کہلیم: ۳۸، ۵۵۲
 مووسل: ۶۷، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۶۴، ۱۷۰، ۲۰۲، ۲۰۸، ۴۸۱، ۴۹۳، ۵۰۵

۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۳۶

موسوسانا (عہ شہرت): ۴۵۸

موش (باڑی): ۱۹۹، ۲۰۰

میر زیدین: ۲۲۵، ۲۲۷، ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰،

۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷

میر زوزان: ۹۲، ۹۳

میر سہیدو: ۳۹۶

میر مہ محمود: ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۲۲۷، ۲۳۰

میر ہلایی: ۱۷۴، ۱۷۵

میر نلای: ۵۳۴

میرہ می: ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳

میردین: ۶۶، ۶۸، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰،

۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷،

میرزاغا: ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۷

میرگی واری چوخری: ۱۵۰، ۱۵۱

میری جنا: ۱۰۰

میری رہشکوتا: ۱۹۹

میری شیخا: ۸۴، ۵۰۸، ۵۱۰

میری شیخان: ۷۳، ۴۷۰

میری مسری: ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۱۳

ناقکوپری: ۷۲، ۴۶۷

نہ صرانی: ۳۴۴

نہ لیما: ۱۶، ۱۷، ۲۶۰، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳،

نہ ممام بہگ: ۷۳، ۴۷۱

نسبیبینی: ۱۷۷، ۲۰۳، ۵۴۲

نہروانی (گوند): ۲۲۵

نہیلی: ۵۰۱
 نۆفەل: ۳۵۵
 نوھالا شوڭگوو موڭگوو کوڭگوو: ۴۴۱
 نوورئ: ۳۴، ۱۸۹، ۱۹۰، ۳۲۴
 نیروانی: ۵۱۴
 ھاشمی: ۳۴۹
 ھەبلیئ: ۷۳، ۴۶۷، ۴۶۸
 ھەزەخی: ۱۶۷
 ھەسپئ رەش: ۳۶۶، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲
 ھەسنئ ھەویئ: ۴۹۹
 ھەقلەر (گوند): ۴۸۲
 ھەمەتە یار (ھەمەتە یار): ۷۱، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹
 ھەمزە: ۱۶، ۲۵۹، ۲۶۴، ۲۷۶
 ھندی: ۲۸۳، ۲۸۴، ۳۰۵، ۵۴۸
 ھۆمکی مسووسانی: ۴۶۳
 ھیزل (رویبار): ۴۹۵، ۴۹۸، ۵۱۰
 وانی: ۸۴، ۴۸۲، ۵۴۶
 ھەزیر: ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۱۱، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۶۵، ۳۸۴، ۳۸۵
 ھەسەئ (ھەسەئ): ۴۹۸
 ھەلاتئ کوردستان: ۴۰، ۴۲، ۳۹۷، ۴۲۶
 ھەلی جامی: ۲۰۹
 یاقووب ئاغا: ۴۹۱
 یاقووب ئاغایی سندی: ۴۹۹
 ئادەم: ۲۶۰، ۲۷۷
 ئاسھئ: ۷۳، ۴۶۹
 ئاغا تلویئ: ۵۰۰

ئاڧا رىوانى: ۲۰۲
 ئاڧا زىي (رۇبىيارى زى): ۷۲، ۷۳، ۴۶۷، ۴۶۸
 ئاڧا مورادى: ۲۰۳
 ئاڧدەل بەگ: ۳۹۸، ۴۲۳
 ئاڧدەل ئۆمەرا: ۴۷۸
 ئاڧايى سۆر: ۴۸۸
 ئاكرى: ۷۰، ۷۵، ۴۷۲، ۴۸۳
 ئامىدىي: ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۴، ۷۶، ۷۷، ۲۳۵، ۴۶۰، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۷۶، ۴۷۷
 ئەبدررەھمان ئاڧا: ۴۷۴، ۴۷۵
 ئەبدلقادر (خولامى ۋەزىرى): ۱۲۱
 ئەببىبەكر: ۳۴۵
 ئەھمەد پاشا: ۴۷۲، ۵۰۹
 ئەھمەد چەرخەچى (بابى ئىزدى مىرزا): ۵۱۸، ۵۲۰
 ئەھمەد ئاڧا: ۴۸۹
 ئەھمەدى شەنگ: ۱۸، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶،
 ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۴، ۴۴۵
 ئەھمى: ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۲، ۵۰۴
 ئەرتۆشى: ۵۱۱
 ئەرگۆشى: ۵۱۱
 ئەروفئىل: ۴۰۰
 ئەزىدىن شىر: ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹
 ئەزىنە ۋرى: ۵۳۳
 ئەسەد: ۳۶۳
 ئەسەمىرخان: ۴۲۴
 ئەڧدەررەھمان لاوى نۇرپاشى: ۱۱۶
 يەعقوب: ۲۸۵

پیرست

۵	کتیبا فیکِخستوکیت کوردی
۱۹	چەند بەرپەر ژ پیشگوئنا پشکا دوی
۳۱	هه‌لشکافتن ل سەر چەند دەقیّت کتیبی
۳۳	سیاپووش
۳۹	شەری کە لا دەدم
۵۴	یووسف و زولەیا
۵۹	عەلی حەریری
۶۱	بەیتا بولبول و (داسنی)
۶۵	سترانا محەممەدی حەننە
۶۹	حەمەتە یار (محەمەد تە یار پاشا)
۷۵	سترانا (خالد ئاغا)
۷۸	ئیزدین شیر
۸۹	فیکِخستوکیت کوردی (پشکا ئیکی)
۹۱	I فەرحات ئاغا
۹۵	II ماری سەر خزینی
۱۰۲	III حەجا حەیوانا
۱۰۹	IV ناتۆرقانی ژنی
۱۱۱	V حاکمی کافر
۱۱۲	VI یووسف و سەلیم
۱۱۶	VII ئەفدەررە حمان لاوی ژۆرباشی
۱۲۰	VIII یووسف باژاری
۱۲۵	IX پاشایی گوپی
۱۳۱	X ماری لسەر دەقی کانیی
۱۳۴	XI شاھ مەیموون
۱۴۰	XII پارێزقانی حەیوانا

۱۴۴	XIII كچا ته يري سيمر (سيمه رخ)
۱۵۰	XIV شهري نوسى زهري
۱۵۸	XV سترانا فه رحو
۱۶۴	XVI نه زدين شير
۱۷۱	XVII چيروكى مالى فارس ناغا
۱۷۴	XVIII ده ليلاوو عه مه ر لاوو
۱۷۷	XIX شينسى
۱۷۹	XX سترانا دو تو مه يمؤ
۱۸۳	XXI بيمالى
۱۸۷	XXII گينجو
۱۹۱	XXIII ده لالى چيائى مازى
۱۹۴	XXIV عه يشانسى
۱۹۶	XXV قولنگو
۱۹۸	XXVI جانسو
۲۰۱	XXVII ميرهمسى
۲۰۴	XXVIII سترانى جاسمو
۲۰۷	XXIX محه ممه دى حه ننه
۲۱۲	XXX محه ممه دى حه ننه
۲۱۹	فئىكىخستوكيت كوردى (پشكا دويى)
۲۲۱	XXXI مه م و زين
۲۴۸	XXXII فه رخ و ستى
۲۵۹	XXXIII روستهم ۱-
۲۷۹	XXXIV روستهم ۲-
۲۸۵	XXXV ييوسف و زوله يخه
۳۱۵	a XXXVI زه ميبيل فروش -ئا-
۳۲۷	b XXXVI هذا قول زنبيل فروش -ب-
۳۳۹	XXXVII سئسه بان نوهار
۳۶۶	XXXVIII هه سپسى ره ش
۳۸۰	XXXIX جمجه سولتان
۳۹۳	XL دمدم

۴۲۵	۴۱	ئەحمەدى شەنگ
۴۴۶	۴۲	بۆز بەگ
۴۶۶	۴۳	ھەممەتە يار
۴۷۴	۴۴	خالىد ئاغا
۴۷۸	۴۵	ئافدەل ئۆمەر
۴۸۸	۴۶	ئىزدىن شىر
۵۱۷	۴۷	بابى ئىزدى مىرزا
۵۲۳	۴۸	خەزالى
۵۲۷	۴۹	جەمبەلى
۵۳۱	۵۰	مەممەدى خانق
۵۳۵	۵۱	(ئەزى تەمبۇرەكى چىكىم)
۵۴۱	۵۲	(بەژنا تە زرافە)
۵۴۳	۵۳	(چاكى ژنگارى)
۵۴۸	۵۴	بەيتا بولبول
۵۵۲	۵۵	سىياپوش
۵۵۵	۵۶	عەلى ھەرىرى
۵۵۹	۵۷	چەند بەرپە ر ژ ھەرفىت كىتەب پى ھاتىە چاپكرن
۵۸۰	۵۸	بەرىپە رەك ژ راقبە يقا كىتەبى
۵۸۲	۵۹	ناق و ناقدار

وهشانين وهزارهتا رهوشه نيرى و لاوان
 ريه بهريا گشتى يا راگهاندن و چاپ و به لافكرنى
 ريه بهريا چاپ و به لافكرنى - دهوك

نقيسه ر	ناقى په رتووكى	ژ
٢٠١١		
١٠. ديان جميل	بايولوژيا گهردى و خانهى	١-
١١. ديان جميل	مايكرؤبايولوژى	٢-
١٢. دعارف حيتو	رومان خوديكا ژيانپيه - ج ١	٣-
١٣. فاضل عمر	شورشپن جه ماوهري ئه ره ب	٤-
١٤. شقان قاسم	رولى دهقى دئافاكرنا درامايا كورديدا	٥-
١٥. حسين صديق	تطور الاعلام الكردى	٦-
١٦. جمال خضير	الرواية التاريخية	٧-
١٧. ته حسين ناقشكى	تافگه ليگه ريان ل روئاھييا پرا جينوتى	٨-
١٨. نزار محمد سعيد	هن ئاليين جفاكى كوردى دكولتورى گه لبرى دا	٩-
١٩. فهيمى بالابى	هينرى ماتيس	١٠-
٢٠. عزهت فندى	شونوارين ده فهرا دهوكى	١١-
٢١. هزرقان عبد الله	سترانين عه مەري عه قدى ژ كانيا چراقى	١٢-
٢٢. رنا فتحي الأومري	فن وعمارة الكورد	١٣-
٢٣. فاضل عمر	فه رهنگا زمانى په رتيا / كوردى - په رتى	١٤-
٢٤. رفعت رجب جه مال	بزاقا شانويى (ل ئاكرى، ئاميدى، زاخو)	١٥-
٢٠١٢		
١٦. ديا جوان	Gotinên li ber mirinê	١٦-
١٧. موسه دهق توفى	سالين په نابهريى ژ ژيانا ئيحسان نورى پاشا	١٧-
١٨. يوسف صبرى	ئالابى كوردستانى - فه كولينهك ديروكى	١٨-
١٩. ديا جوان	جارهك ژ جارا (كورتە چيروكين فلكلورى)	١٩-
٢٠. شورشقان عادل احمد	زمانقانيا تيكستى	٢٠-
٢١. دلبرين عبدالله على	جوداكرنا كارى ليكداي ژ كارى خودان ته واوكه ر و بهركار	٢١-
٢٢. ارشد حيتو	داداييزم دهوزانا نويخوازا كورديدا	٢٢-
٢٣. و. شاليكويى بيكهس	نيچيرا كولان (شانويا ب ههفت وينهيان)	٢٣-
٢٤. ديا جوان	ژ بو ته (ههلبهست)	٢٤-
٢٥. ت. كريم فندى	اللغة الكردية في منطقة بهدينان	٢٥-
٢٦. ههكار عبد الكريم فندى	تيگه ههكى ياسابى بو روژنامه قانبي	٢٦-
٢٧. جميل محمد مصطفى	دهوك في اواسط القرن الماضي	٢٧-
٢٨. د. عبدالرحمن مزورى	به هائى (شيوخ تاها عبدالرحمن مايى)	٢٨-

- ٢٩- بنه مایین درامایی د حیکایه تین بازیدیدا
- ٣٠- میژوویا ئیکه تیا قوتابیین کوردستانی
- ٣١- دی چه و ژ بو زارپۆکان نفیسی
- ٣٢- جیهه، چهن شیره تین ده روونی
- ٣٣- بابه تین سینه مایی و فوتوگرافی
- ٣٤- خیزانا به خته وهر
- ٣٥- ژیان ل ناڤ کوردان دا (میژوویا ئیزدیان)
- ٣٦- سه رهاتیین فه شارتی و ئاشووپی
- ٣٧- جونیکرنا گیره کین زمانی کوردی
- ٣٨- په یوه ندی و گه هاندن دراگه هاندنی دا
- ٣٩- سته کهولمی ته چ دیتیه بیژه؟
- ٤٠- ئامیدی (العمادیة) دراسة في التاريخ السياسي
- ٤١- القصة الكردية القصيرة (قراءة مقارنة)
- ٤٢- زهنگینی هیزا
- ٤٣- زانستی جوانکاری د هوزانا کوردیدا
- ٤٤- سمکۆیی شکاک
- ٤٥- هیومانیزم د هوزانا نو یا کوردی دا
- ٤٦- علماء قدموا الى الموصل من الكرد ومن کوردستان
- ٤٧- میژوویا کوردستانی یا که فن
- ٤٨- گه نجینه
- ٤٩- فره نگا تیرمین ویزه بی
- ٥٠- نهینیین دیاره و رهفتارین جفاکی
- ٥١- ریزمانا زمانی کوردی
- ٥٢- نه مانا هنده که په یقین زمانی کوردی
- ٥٣- دور المهارات الريادية للمديرين
- ٥٤- ریبهری رۆژنامه فانییا سه ربخوه
- ٥٥- المعوقات الاجتماعية والسياسية للتسامح في المجتمع الكردي
- ٥٦- سه رهلدان و وهارارا جوړین نوو یین نه ده بی
- ٥٧- علماء الكورد وكوردستان
- نارام یوسف ابراهیم
- فرست طیب عبدالله
- و. هزرفان
- حاجی ره مه زان بیسکی
- رمزی ئاکری
- صبریة صالح حسن
- و. داود خدییه
- و. کافین نه جیب
- صدیق ججی ولی
- حسین سه دیق
- باقی نازی
- رجب جمیل حبیب
- عبد الکریم یحیی
- و. ماجد محمد ویسی
- مسعود یاسین چه لکی
- فاخر چه سه ن گولی
- ریزان شقان ئیسف
- جاسم عبد شلال
- محمد صالح طیب - ریبهر
- جعفر
- مسعود خالد گولی
- باقی نازی
- عبدالجبار عبدالرحمن
- باقی نازی
- محمد ابراهیم ئامیدی
- دلشاد طه میرو علی
- برهان یحیی حمو حاجی
- د. محمد سعید حسین
- دریاس مصطفی سلیمان
- صالح شیخو الهسنیانی

٢٠١٣

- ٥٨- دبرۆکا دنقه گری
- ٥٩- نووچه ژ کاغزی بو نه نته رنیتی
- ٦٠- التدخل الانساني من قبل الامم المتحدة
- ٦١- اخلاقيات الاعلام الجديد
- یورگن ئۆسته رهامه ل - نیلس بی
- پیته رسون - و. نه بدلوه مید بامه رنی
- ئازاد نسری
- خدر شنگالی
- د. رحیم مزید علی

هيلموت شميت - و. ئەبدلحه ميد بامەرنى	دئفەگرىي	-٦٢
د. محمد سعيد أحمد	مدرسة قبهان	-٦٣
أمين عبدالقادر	رئبەرى نڧيسينا ڤه كۆلينن زانكۆي	-٦٤
أسماعيل تاهر جانگير	شاكارين هەلبەستا جيهانى	-٦٥
ئوسامه محمود هەسنى	رۆندكين ژ خوئينى بۆ وارى و ئەڤينى	-٦٦
م. محمد حسن الخياط	مىژوويا ياساى	-٦٧
Konê Reş	Ji Stêrên Welatê Qedexe	-٦٨
نزار محمد سعيد	ڤالاکرنا دەردە سەرييا	-٦٩
ئەمين مەعلوف، و. رەشاد بيجرمانى	ناسنامەيين كوژەك	-٧٠
جاسم عبد شلال	الشيخ احمد محمد طيب السليڤانى	-٧١
عبد الجليل صالح موسى	جمال عبد الناصر والقضية الكردية	-٧٢
محمد سليم سواری	هەوارە (رومان)	-٧٣
حجى رەمەزان بيسكى، و. رەشاد بيجرمانى	مالباتا شەمدينان	-٧٤
شەمال ئاكرەبى	گولبژيرەك ژ هەلبەستا ئينگليزى	-٧٥
زنارى ئەدنانى مەلەبى	لەيلا بووكا كوردا	-٧٦
سعيد ديرة شى	ڤيكتيخستوكيت كوردى	-٧٧

وہدائین پروژین هه قېشك و هاریکاری یین
ریشه به ریا گشتی یا راگه هاندن و چاپ و به لافكرنی
ریشه به ریا چاپ و به لافكرنی - دهوك

سال	نافی په رتوكی	نقیسه ر	لايه ن	ژ
۲۰۱۲	زمانی دایكی	به لافوكا سالانه	كوريه ندا سه رده م یا قوتا ببيان	۱ -
۲۰۱۲	تیور و ته كنیکین شروفه كرنا رومانی	ئه مین عه بدولقادر	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۲ -
۲۰۱۲	رائحه الورد (قصص قصیره)	یونس احمد	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۳ -
۲۰۱۲	الکتابه بالحبر الأبيض	حسب الله یحیی	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۴ -
۲۰۱۲	ئهو ستیرا ته قیای (هه لبه ست)	ندریس عه لی دیزگژنیک	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۵ -
۲۰۱۲	هه فوره غه ری بای	محمه د عه لی یاسین	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۶ -
۲۰۱۲	Hest diaxivin (هه لبه ست)	دهمات دیزکی	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۷ -
۲۰۱۲	د عه شقا ته دا (هوزان)	سه لمان شیخ همی	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۸ -
۲۰۱۲	دی رویباره کی که مه کلیل.....	فه هیل محسن	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۹ -
۲۰۱۲	رژه کی هو گوت	خالد حسین	ئیکه تیا نقیسه رین كورد /دهوك	۱۰ -
۲۰۱۲	داستانه کا هه لبه سارتي	کومه لا هه لبه ستقائین که نج	کومه لا هه لبه ستقائین که نج	۱۱ -
۲۰۱۲	سیما ۲	پروفیسور د.سابر عه بدوللا	ریکخراوا سیما	۱۲ -

ئەف كىتپە گەنجەكا (خزىنە) گەلەك بەرگەقتىيە
 بۆ ملەتن كورد، ب دەھا چىرۆك، چىفانۆك،
 بەيت، ستران و شعر، د ناف خۇدا پاراستىنە.
 ئويگىن بريم و ئالبىرت سۆسن ھزرا وئ چەندئ
 كرىە گو ئەو كاودائى ملەتن كورد تىدا دژىت،
 بەر ب وئرى دچىت كو كرتى (ملك) خۆ يىن
 زانىنى وئدابكەت. ژ بەر وئرى ژى وانا كرتەكى
 مەزن ژ چاندا كوردى پاراست، داکو رۆژەكا
 وەكى ئەفرو خودائىت وئ ژى بىبەھر نەين. ب
 راستى فان ھەردو كەلەمىرا كارەكى گەلەك
 مەزن پىشكىشى ملەتن كورد كرىە. بەرى ۱۴۰
 سالا، وان پىل جرئەتا خۆ دانايە، بەرىخودايە
 قانەكا پىر ئارىشە و خەتەر، ژ بۆ وئرى داکو
 تىشتەكى ژ تىگەھشتن و زانىنا ملەتەكى پپارىزن و
 بۆ ملەتن خۆ ژى فەگوھىزن.

